भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरपाखें
च्वया, अनुवाद व सम्पादन यानाबिज्याःगु सफू

१. पायासि सुत्त
२. यःम्ह म्ह्याय्
३. तथागतया न्हापांगु उपदेश
४. अभिधर्मार्थ संग्रह (भाग-१)
५. नेपाः व वर्माया स्वापू
६. केही बौद्ध गीत
७. धात्थें सुख
८. अहिंसा बिजय
९. त्रिरत्न गुणानुस्मरण
१०. राहुलयात तथागतया उपदेश
११. गुपु जातक मुना
१२. पञ्चशीलया महत्व
१३. विश्व धर्म प्रचार देशना (भाग-१)
१४. विश्व धर्म प्रचार देशना (भाग-२)
१५. लुम्बिनी विपस्सना
१६. वम्मिक सूत्र
१७. पुण्य पुष्प फिफ्वः स्वां
१८. उत्पलवर्णा स्थविरा
१९. समथ व विपस्सना
२०. दृष्टि व तृष्णा ल्यहँ थनेगु उपदेश
२१. पट्ठान पालि
२२. उभयपातिमोक्ख
२३. महास्मृतिप्रस्थान सूत्र
२४. तथागतया अमूल्य उपदेश
२५. दुश्चरित्र अपराध भय विमुक्ति उपदेश
२६. सचित्र गार्हस्थ्य प्रतिपति उपदेश
२७. जीवनया समस्या
२८. साँचो प्रेम गर
२९. अभिधर्मार्थ संग्रह (सम्पूर्ण)
३०. महान सल्लेख सूत्रोपदेश (भाग-१)
३१. महान सल्लेख सूत्रोपदेश (भाग-२)
३२. बुद्ध र बुद्धवाद (भाग-१)
३३. कर्म र मनुष्य
३४. श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न
३५. मरण दो तये व भी
३६. दुदंगु जीवनया मू
३७. न्हूगु परित्राण निश्चय
३८. जीवनको सफलतातिर अगाडि बढ
३९. महान धर्मचक्र उपदेश
४०. प्रतीत्य समुत्पाद (भाग-१)
४१. कामसुत्तन्त देशना
४२. जातक पालि (भाग-१)
४३. विशुद्धि व महान ज्ञानक्रम उपदेश
४४. त्रिरत्न वन्दना
४५. परित्राण सूत्र
४६. शील प्रार्थना, त्रिरत्न वन्दना
४७. च्वसू मुना
४८. रचना संग्रह
४९. प्रतित्यसमुत्पाद (भाग-२)
५०. उपसम्पदा कम्मवाचा
५१. त्रिरत्न वन्दना र सतिपट्ठान
५२. Human Life is Precious
५३. बुद्ध र बुद्धवाद (भाग-२)
५४. आचरणीय व्यावहारिक अभिधर्म
५५. कथावस्तुद्वारा उपदेशित अनुशासन
५६. कथिनरस
५७. महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना (छिगु ल्हातय्)

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना

भाय् ह्यूम्ह : डा. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक 'धम्माचरिय'

अग्गमहापण्डित महोपकारक
महाशी सयादो महास्थविरद्वारा उपदेशित

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना

भाय् ह्यूम्हः
डा. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक (धम्माचरिय)
अग्गमहापण्डित, अग्गमहासद्धम्मजोतिकधज

अग्गमहापण्डित महोपकारक

महाशी सयादो महास्थविरद्वारा उपदेशित

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना

भाय् ह्यूम्हः

डा. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक (धम्माचरिय)

अग्गमहापण्डित, अग्गमहासद्धम्मजोतिकधज

पिकाकः
श्रीमती आशामाया धाख्वा व सपरिवार

बु.सं. २५६०
ने.सं. ११३६
वि.सं. २०७३
ई.सं २०१६

प्रथम संस्करण : १००० प्रति

मूल्य : २००।– तका

थाकू : आईडियल प्रिन्टिङ्ग प्रेस
ग्वार्को, ललितपुर, फोनः २१२०२३५

थःगु छुँ खँ

थनिं २६४०- दँ न्हापा भावी सम्यक्सम्बुद्ध बोधिसत्व गौतमया जन्म लुम्बिनी शालोद्यानय् जूगु खः । बौ खः महाराज शुद्धोदन । माँ जुल महारानी महामाया देवी । बोधिसत्व सिद्धार्थयात जन्म बिया वसपोल महारानी न्हेनु दुखुनु स्वर्गगामी जुया बिज्यात । वसपोलयागु लालन पालन चिधिमां महाप्रजापति गौतमीं थः काय्यात स्वया अप्वः माया याना, याना बिज्यात । उकिं वसपोलयागु बाल्य जीवन अत्यन्त सुखदपूर्वक बिते जुल । १६-दँया बयसय् सर्वलक्षणसम्पन्नम्ह सुशीलम्ह मय्जु यशोधरा अथवा गोपालिसे इहिपाः जुल । २९-दँया उमेरय् भौतिक संसारयागु विरक्तमय स्थिति खन । संवेग उत्पन्न जुइका महाभिनिष्क्रमण यानाबिज्यात । सम्पूर्ण राजकीय सुख वैभवयात हाकुतिना बिज्यात । ६-दँ तक किंकुशलगवेषी जुया दुष्करचर्या यायेगुया नामय् थःगु शरीरयात स्यू व क्वंय् जक जुइका बिज्यात । मरणावस्थाय् तकं थ्यन । अनं ल्यू आत्मक्लमथ उगु दुःखमय अनार्य अनर्थ जायाच्वंगु चर्यायात छखे चीका बिज्यात । मध्यम प्रतिपदा दथु-लँ ज्वना आश्रवधाक्व क्षययाना अरहन्तत्व लाभं सर्वज्ञता समेतं प्राप्तयाना बुद्ध जुया बिज्यात । न्हेगू सप्ताह ज्वःछिं विमुक्तिसुखया प्रत्यक्ष अनुभवयाना बिज्यात । सहम्पति ब्रह्मायागु प्रार्थनायात स्वीकारयाना न्हापांगु उपदेशकथं धर्मचक्र चाःहिका विश्वयात बुद्धत्वया महत्व न्ह्यब्वया बिज्यात । पञ्चभद्रवगीय श्रमणपिं मध्यय् कोण्डञ्ञ बाह्मणं दकसिबे न्हापां धर्मचक्षु उत्पन्न जुइकल । निर्वाणया न्हापांगु त्वाथः श्रोतापत्तिमार्ग-फल ल्हाती लाका बिज्यात । छसिकथं न्यानु दुखुनु म्हतिं म्हतिं तथागतया रेखदेख व निर्देशनं सकसिनं धर्मचक्षु लाभ यात । न्यानु दुखुनु महान अनात्मलक्षण सूत्र देशनाद्वारा न्याम्हसितं अरहत्वत्व लाभ जुइका अरहत्वमार्ग-फल हस्तगत जुइका बिज्यात ।

आः उगु हे महानगु अनात्मलक्षण सूत्रया व्याख्या सहितगु सफू थौं भ्रीगु न्ह्योने थ्यना स्वये ब्वने व थुइके दइगु अवसर भ्रीत लाभ जुयावयाच्वन । थथे लाभ जुइके दुगु नं मेता कारणं मखु; परमपूज्य महोपकारक विश्वविख्यात महाशी सयादोयागु सिद्धहस्त लेखनीं बर्मेली भाषं पिथना तःगु सफू भ्रीगु भाषं भाय्हिला नेपाःमी धर्मप्रेमी स्मृतिप्रस्थान विपश्यना भावनाया अभ्यासी साधक साधिका योगीलिसें अन्य सद्धर्मप्रेमीपिसं नं स्वये ब्वने अध्ययन याये दयेक धका मनंतुना महान धर्मचक्र सूत्रोपदेश पिथने धुंका लिपांनिसें थुगु ग्रन्थ नं भाय् हिलेगु मनसाय दयाच्वंगु खः; तर विभिन्न कारणं याना न्ह्यवः भाय् हिला

पिथने मफयाच्वंगुयात निदँ स्वदँ न्हापानिसें तिनि ल्हाः तये फत । थुगु ज्या न्ह्यज्याका यंकेत पाण्डुलिपि तयार यायेगु ज्याय् ल्हाः न्ह्याका ग्वाहाली बिया सहयोग याना ब्यूम्ह धर्मया केहें अनागारिका उत्पलवर्ण्णा (चिनी गुरूमाँ) अतिकं महत्वपूर्णम्ह व्यक्ति जुल । वसपोलयागु सहयोग बिना थुगु कार्य थातिं च्वनाच्वनीगु अवश्यम्भावी हे जुल ।

छाय् धाःबले - थुजोगु गम्भीरगु थुइकां थुइके थाकूगु विषयवस्तु खारां खारां गंगु न्ह्यये थाकूगु स्वाद छुं छुं दुथें मच्वंगु चीजवस्तु न्ह्यये माःगुथें जाःगुयात धया हःलिसे च्वयायंके माःगु जुइबले दिलचस्पी हे दइ मखुगु जुयाच्वन । अथे हे धैर्य व सहनशीलता दयेका ला नं ला बिका पूवंके फइगु धयागु कम मेहनतया खँ मखु ।

थौं कन्हेयागु भौतिक आसक्ति व आकर्षणं सात्तुसायेका चुर्लुम्म पञ्चकामगुणय् दुबिना न्ह्याइपु तायेका मलमूत्र व असुचिं जायाच्वंगु भ्यातना गालय् च्वना भ्यातनालं म्ह छम्हं बुद्रु बुद्रु जुइका अहोसुख तायेका जि जि जिगु जिगु धका तृष्णा, उपादान व विभिन्न दृष्टिभ्रमं कांथें जुयाच्वंपिनि निंतिं ला थुगु सफुति दुगु छुं नं विषयवस्तुत यः ता जुइमखु; ल्वःवंगु जुइमखु; आकर्षक जुइमखु; थः नालय् फइमखु । थः नालय् मंदइमखु । मिखा वंकी मखु । खः बा धका भाःपी फइमखु।

थुकी मिखा ब्वया मनवंका न्ह्याइपु तायेके फयेकेत जन्म जन्मयागु भिंगु संस्कार पारमी प्रभाव मदयेकं मगाः । जन्म जन्मयागु अभ्यास मदयेकं मगाः । वर्तमान जीवनय् नं शील, समाधि, प्रज्ञायागु पूर्ण अध्ययन, चिन्तन मनन व लगनशीलतापूर्वक अभ्यस्त जुयाच्वंगु आदर गौरवपूर्वकगु, निरन्तर अभ्यासं प्रभावित जुयाच्वंगु विपश्यना प्रज्ञा, मार्गप्रज्ञा, फलप्रज्ञा दयेमानी । अले जक थ्व गुलि सार दुगु, दुदंगु, उत्तमगु, प्रणीतगु कल्पना व तर्कनातीतगु, विज्ञ प्रशंसितगु, दुर्दर्शनीयगु, अवबोध याना कयां काये थाकूगु, गम्भीरगु दुग्यःगु धयागु सीके दइगु खः ।

व छु लय् धाःबले अनित्य, दुःख व अनात्म दर्शन हे खः । उकी मध्यय् नं थुगु सफूयागु विषयवस्तु "अनात्मदर्शन" लिसे सम्बन्धितगु जुयाच्वन । "अनात्म" धयागु छु लय् ? बुद्धोपदेशं उकीयात गुकथं थुइकेगु यानातल लय् ? बुद्धवचन गुकथं दु लय् ? थन छुं भतिचा दिग्दर्शन बीगु कथं उल्लेख याना वनाच्वना ।

उपिं थथे खः - "अनात्म" अन्य मतावलम्बी तीर्थंकरतय्सं परिकल्पना

यानात:गु "आत्म" धयागु मदुगु; थुगु पदयात संवर्णना अर्थकथा उगु उगु टीकाय् क्षेत्र व विषयवस्तु अनुसार थी थी कथंयागु अभिप्राय वर्णन यानात:गु ध्व:दुइके दु । थुपिं ख:-

"आत्म मखुगु, आत्म मदुगु, वशय् वयेमस:गु, वशय् वंके बी मफइगु (अवसवत्तनट्ठ) स्कन्ध शरीर विनाश जुयावंसानं विनाश मजूसे न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वनीगु क्षेत्र (निवासी) खनिगु ताइगु आदि ज्या–खँतय्त सिद्ध जुइके स:गु क्षेत्र (कारक) सुख दु:खयात अनुभव यायेस:गु क्षेत्र (वेदक) शरीरयात व मिखा आदियात थ:गु अधीनय् वयेकेस:गु क्षेत्र (सयंवसी) धका (अन्य धर्मावलम्बी) तीर्थंकरतय्सं परिकल्पना यायेबह:गु आत्म धयागु ठोस सार मदुगु (असारकट्ठ) आत्मं शून्यगु (सुञ्ञट्ठ) स्वामी (मालिक) मदुगु स्वामी मखुगु (अस्सामिकट्ठ) शासन याये मज्यूगु, शासन याइम्ह प्रशासक मदुगु (अनिस्सरट्ठ) आत्मयात चीकेस:म्ह, आत्मया प्रतिपक्षी धयागु (अत्तपटिक्खेपट्ठ) चाहना दुथे दयेके मबीगु, चाहना दुगु अनुसार दयेके बीफइगु मदुगु (अकामकारियट्ठ) आदित ख: । (मूलटीका–२, ३७–८, अनुटीका–२, ४२, विसुद्धि टीका–२, ४५७) मूलपाली माला स्वत धासा: मज्झिम–१, २९०, संयुत्त–२, ६४, १०८, मज्झिम–३, ३२९–३१, संयुत्त–२, २३७–८, अंगुत्तर–३, ३४३, संयुत्त–२, १०४, १३६, अंगुत्तर–२, ३८५, मज्झिम–१,२९०, अंगुत्तर–१, २९०, अभि.क.–५७, धम्म–५३, थेर–३१७, महानि–७२, चूलनि.२२३, पटिसं–६, नेत्ति–७, १४५" आदिकथं आपालं हे लुइका कायेफु । अर्थकथा, टीका, अनुटीका आदि ग्रन्थय् नं यक्व यक्व हे अनत्तायागु बारय् उल्लेख जुयाच्वंगु भ्रीसं अध्ययन याना यंकेज्यू, यंकेफु ।

थुगु व्याख्यात्मक "महान् अनात्मलक्षणसूत्र उपदेश ला मुक्कं हे उगु विषयय् सम्यक्सम्बुद्ध तथागतं देशना यानाबिज्या:गुयात विस्तृत व व्यापक रूपं साधकसाधिका योगीपिन्त हे धका उद्देश्य याना कना बिज्यानात:गु जुल । उकिं थुगु विभिन्न पालि व अर्थकथा टीका आदियागु उद्धरणत उल्लेखयाना योगीपिन्त भ्यातुका बीगु ज्या याना मत:गु खनेदु । महान धर्मचक्र प्रवर्तन सूत्रोपदेशं ल्यू थुगु सूत्र ला अतिकं ग्यसुदुगु पञ्चभद्रवर्गीय श्रमणपिं न्याम्हसित अरहन्तत्व लाभ जुइका ब्यूगु अत्यन्त मूल्यवानगु सूत्र हे जुल ।

थौं थुगु सूत्र सफू ब्वमिपिनि न्ह्योने ब्वये फूगु ला प्रकाशक जुया बिज्या:पिं श्रद्धावान् दातापिं ख: । वसपोलपिसं परलोक जुया बिज्या:म्ह अनन्त गुणवान् अबुजू बुद्ध रत्न धाख्वायागु पुण्यस्मृती वसपोलयागु निर्वाण

कामनायाना वसपोलया धर्मपत्नी आशामाया धाख्वा, कायूपिं ४–म्ह, भौपिं ४–म्ह, म्ह्याय् व जिलाजं छयूपिं सकलसिगु श्रद्धां हे खः ।

वसपोल दाता परिवारपिनिगु श्रद्धा व सहयोग मदयेकं थुजोगु ग्रन्थरत्न पिज्वइगु सम्भावना मदु । उकिं वसपोलपिं थुगु ज्या–खँय् तःसकं च्वछायेवहःपिं साधुवादयोग्य व्यक्तिपिं जुल । ल्हातं च्वया पाण्डुलिपी तयार याःम्ह धर्मया केहँ अ. उत्पलवर्णा, थुकियात कम्प्यूटरं टाइप याना ग्वाहाली याःम्ह शिष्य मिलिन्द, आद्योपान्त स्वया ब्वना थायूथासय् मिले यायेगु व मू सफूलिसे ज्वरे याना स्वया ठीक जू मजू, त्वःति फ्यूगु दु मदु संशोधित व परिमार्जनया ज्यालिसें विषय सूची समेतं तयार याना सहयोग याना ब्यूम्ह धर्मपुत्री समानम्ह शिक्षावती अग्गञाणी अले सफूया हे स्वरूप पिकया प्रेसय् छ्वयेत डिजाइन याना सफू याकनं पिथनेत सहायता यानाव्यूम्ह शिष्य पदुमपिं लिसे सम्पूर्ण प्रेस परिवारपिं नं आभारीपिं जुया सकलसितं धन्यवाद लिसें साधुवाद देछाना कृतज्ञता प्वंका च्वनागु जुल ।

– भाय् ह्यूम्ह

विश्व शान्ति विहार
मीनभवन, न्हू बानेश्वर,
यें ।
दिं: ने.सं. ११३६ गुँलाथ्व गुँ पुन्हि

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

प्रकाशकीय

पूज्य अबुजू स्व. बुद्धरत्न धाख्वा लुमंका

जिमित जन्म बियाबिज्याःपिं मांबौपिनिगु स्नेहपूर्ण दया माया करुणा व अनन्त गुणतय्‌गु प्रशंसा व वर्णन न्ह्याक्व याःसा नं गाइगु मखु । "मात(ापितु गुणो अनन्तो" अर्थात्‌ माँबौपिनिगु गुण अनन्त खः । थ्व अति उत्तमगु बुद्धवचन हे जुल । काय्‌म्ह्याय्‌पिसं माँबौपिनिगु गुणतय्‌त अनुशरणयाना स्मरणयोग्य गुणधर्मत भ्कीसं स्मरण यायेमाः । जन्म बियाबिज्यापिं माँबौपिं नापनापं भ्की न्हापा न्हापायापिं पुर्खा बाज्यापिं मुनिधन, रत्नराज, समयानन्द आदिपिनि पालय्‌ विभिन्न गुणधर्म व पुण्यकर्मतय्‌त वस्पोलपिनि सन्तति परिवार भ्की सकसिनं स्मरण याये हे माः । गुणसम्पन्नपिं पुर्खापिं प्राप्त याये दुगु नं भाग्य धका हे माने यायेमाः ।

न्ह्याम्हसियां हे थजु माँबौपिसं थःपिनि सन्तानप्रति स्वार्थी भावना कयाच्वंगु दइ मखु । थःपिनि सन्तानपिं सकलें न्ह्याबलें सुखी जुइमा धयागु चाहना दयेकाच्वनी । थःपिनि सन्तानपिनिगु सुखया लागी बिचाः मयासे च्वने हे फइ मखु । व हे अनुरूप थःपिनि विवेक अनुसार थःपिसं याये फूगु ज्याखँत दक्वं यानाच्वंगु हे जुइगु जुल ।

जिमि परिवारय्‌ अबुजुया मचाबलेसिगु अवस्था तकं महायान बौद्धधर्मय्‌ आस्था तया व्यवहार चलेयाना वयाच्वंगु जुल । लिपावया थेरवाद बुद्धधर्म अनुसार पञ्चशील व अष्टशील पालनयाना व्यवहारय्‌ नं लागू या यां यंकाच्वंगु जुयाच्वन ।

स्वर्गीय पूज्य अबुजू बुद्धरत्न धाख्वाया जन्म वि.सं. १९८१ मंसीर १० गते स्वर्गीय अबुजु समयानन्द व माँ सानु बज्राचार्यया कोखं प्यम्हम्ह सन्तानया रूपय्‌ ललितपुरया अकिबहालय्‌ जुगु जुल । स्व. अबुजुया प्रारम्भिक शिक्षा स्थानीय शिक्षकपाखें शुरुयाना लिपा पाँच कक्षा तक्कयागु पढाइ पूराया(ना बिज्याःगु जुल । लिपा थःगु हे अध्ययनं हिन्दी व अंग्रेजी नं सयेका कया बिज्याःगु जुयाच्वन ।

स्व. अबुजुया इहिपा २० दँया उमेरय्‌ मां आशामाया बज्राचार्य नापं २००२ सालय्‌ जूगु जुल । वस्पोलपिनि आ २५ म्ह सन्तानत दु । अबुजु २१ दँ दुबलय्‌ पारिवारिक घट्टाया व्यवसाय चले याये निंतिं भिम्फेदीया धोसिंगय्‌ वना निदँ बिते याना बिज्यात । अले अनं व्यवसाय या हे सिलसिलाय्‌ कालिंपोंग

बिज्याःगु जुल । लिपा २०२१ दँय् ल्हासाय् वना २ दँ व्यवसाय याये धुंका नेपालय् लिहाँ बिज्याःगु जुल । लिपा नेपालय् हे हस्तकलाया व्यवसाययाना २०५२ दँय् व्यवसाय पाखें सन्यास कया बिज्याःगु जुल । थुकथं अबुजु मचातिनिबले हे बाज्या परलोक जुया बिज्याःगुलिं अबुजु मचाबलेनिसं आपालं मेहेनतयाना दुःख स्यु स्युं लिपा २०५५ दँ निसें धाख्वा गुठीया अध्यक्ष पदय् च्वना बिज्यानाच्वंगु जुल ।

अबुजुं ९१ दँया उमेरय् २०७२ दँ आश्विन १ गते सपरिवार जिमि दथुइ सदांया निंतिं प्राण तोता बिज्याःगु जुल । थुगुरूपं अबुजुयागु असामयिक मरणं जिमि परिवारपिन्त लाःवंगु क्षतिं याना जिमित तःसकं दुःखी जुइका बिल । उकिं अबुजुया वार्षिक पुण्यतिथिया अवसरय् मांयागु इच्छा दुगुकथं थुगु “महान् अनात्मलक्षण सूत्रोपदेश” सफू प्रकाशनयाना धर्मदान याये दया सपरिवार तःसकं तःसकं खुशी जुयाच्वना ।

थुगु सूत्र बुद्धशासनया निंतिं व स्मृतिप्रस्थान विपश्यना भावना भाविता याइपिं बुद्धशासनयानुयायी बुद्धश्रावकश्राविका साधक साधिका योगीपिनि निंतिं अत्यन्त फलदायी लाभकारी सूत्र खः । वसपोल तथागतयागु गहनतम देशना अनात्म दर्शनयात थःगु हे मेहनत व अभ्यास प्रत्यक्षदर्शी जुया सिइका थुइका थःथःपिंके दुगु दुःखदायी क्लेश मानसिक विकारतय्त पूर्णतः निर्मूल जुइक हटेयाना चीका छ्वयेगु सामर्थ्य दुगु सूत्र खः । अले परमशान्तगु निर्वाणयात प्राप्त जुइका बीगु क्षमता युक्तगु अति महानगु सूत्र खः । थ्व हे देशना न्यने धुंका पञ्चभद्रवर्गीयपिसं अरहन्त मार्गफल प्राप्त यासे क्षीणाश्रवी जुया अरहन्त धायेका बिज्यात । थुगु सूत्र वस्पोल सम्यक्सम्बुद्ध तथागतं न्हापांगु घोषणापत्र धाये बहःगु महान् धर्मचक्र प्रवर्तन सूत्रोपेदश देशना यानाबिज्याना न्यान्हु दुखुनु देशना यानाबिज्याःगु महान् अनात्मलक्षण सूत्रोपदेश हे जुल ।

थ्व सफुतिं बुद्धधर्मानुयायीपिनि निंतिं जक मखुसे सम्पूर्ण मानव जातिपिनि निंतिं कल्याण याइगु जक मखु । थुगु सफूया अध्ययनयाना आपालं आपालं ब्वमिपिसं नं बुद्धधर्ममा गम्भीरगु शिक्षायात थुइका काये फइताया । अन्तय् श्रद्धेय भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरं थःगु स्वास्थ्य समेत प्रवाह मतःसे मिखा कमजोर जुइधुंकूगु अवस्थाय् तकं थुलि तक मेहनतयाना च्वया भाय्हिला बिज्याःगु थ्व सफू प्रकाशन यायेगु अनुमति बियाबिज्याःगुलिं वस्पोलप्रति कृतज्ञ अले आभार व्यक्त यानाच्वना ।

सकसियां मंगल जुइमाः । सकसितं सुख प्राप्त जुइमाः ।

– पिकाक परिवार

निर्वाण कामना

अनिच्चा वत संखारा, उप्पादवयधम्मिनो ।
उपज्जित्वा निरुज्झन्ति, तेसं वूपसमो सुखो ॥

जन्म
१९८१ मंसिर १०

दिवंगत
२०७२ आश्विन १

थुगु सफू प्रकाशन व धर्मदानया आनुभावं
दिवंगत **श्रीमान् बुद्धरत्न धाख्वा**या सुगतिसहित
निर्वाण कामना यानाच्वना ।

प्रार्थना याःम्ह

प्रकाशिका
श्रीमती आशामाया धाख्वा
व
सपरिवार

प्रकाशक जुया धर्मदान यानाबिज्या:पिं दातापरिवारया सदस्यपिं :

श्रीमती :

आशामाया धाख्वा

काय्‌भौपिं :

बोधिज्ञान रत्न धाख्वा – शोभा शाक्य

स्वयम्भू रत्न धाख्वा – रञ्जना शाक्य

आनन्द रत्न धाख्वा – ललिता शाक्य

सुमन रत्न धाख्वा – सुमित्रा शाक्य

म्ह्याय्‌ जिजाभाजु :

सुनिता धाख्वा – ज्ञानुराजा शाक्य

षष्ठ संगीति प्रश्नकर्ता
अग्गमहापण्डित महोपकारक महाशी सयादो महास्थविरद्वारा
उपदेशित

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना

न्हापां स्वये बहः

उपादान क्वात्तुसे च्वं

आसक्त जुइसःगु लोभादि क्लेशत पृथग्जन सत्त्व पुद्‌गल धाक्वसिके ख्वात्तुसेच्वंक दयाच्वंगु दु । ख्वात्तुसेच्वंक दयाच्वंगु इपिं क्लेशत रूपालम्बनादि खुगू आलम्बनय् नं आसक्त जुयाच्वंगु दु । प्राणजीव आत्मजीव धका नं आसक्त जुइबहःगु धाक्वयात आसक्त जुयाच्वनीगुली प्राणजीव आत्मजीव धयागु आत्म-उपादान मूलभूत जुयाच्वंगु जक मखु उपादान तःसकं क्वातुसेच्वंगु कारणं तःसकं बायावने थाकुइगु नं जुयाच्वंगु जुल । सामान्य उद्योग परिश्रम वीर्य प्रयोगद्वारा स्वयं थःमं नं प्वलाः फाय वांछ्वये थाकुइगु जुयाच्वंगु दु; अले सामान्य सामर्थ्यद्वारा मेपिसं नं प्वलाः फाया वांछ्वये फइमखुगु जुयाच्वन ।

आयुष्मान प्रत्येकबुद्धपिसं वस्पोलपिनिगु प्रशस्त उद्योग परिश्रमद्वारा थःथःपिनिगु आत्मउपादानयात स्वयं थःथःपिसं प्वलाः फाया वांछ्वया बिज्यायेफु । अथे नं मेपिनिगु आत्मउपादानयात प्वलाः फाया छ्वये निंतिं धाःसा वसपोल आयुष्मानपिंके प्रशस्त क्षमता मदुगु कारणं प्वलाः फाया वांछ्वया बीगु सामर्थ्य मदु । मेपिंके प्यपुनाच्वंगु आत्मउपादानयात प्वलाः फाया वांछ्वया बीफयेकेगु धयागु प्यंगू सत्यधर्मयात मेपिसं सिइके थुइके फयेक उपदेश याये फूगु ज्ञानशक्ति बल्लाःसातिनि प्वलाः फाया बीफइगु जुयाच्वन । वस्पोल प्रत्येकबुद्धपिंके उजोगु ज्ञानशक्ति प्रबल जुयाच्वंगु मखयाच्वन । अथे जुया हे याकचा जक उत्पन्न जुया बिज्याना ल्यूल्यू जुइपिं शिष्य श्रावकपिं छम्हनिम्हसित तक नं लिसे लिसें सःता ब्वनायंके मफयाच्वन । थः याकचा जक परिनिर्वाणय् प्रवेशयाना बिज्यायेमाःगु जुयाच्वन ।

प्यंगू सत्ययात स्यूसा तिनि आत्मउपादान स्वब्यानावनी

सम्यक्‌सम्बुद्ध तथागतपिंके ला प्रत्येकबुद्धपिंके स्वया ज्ञानशक्ति बल्लानाच्वंगु दु । वस्पोल सम्यक्‌सम्बुद्धपिसं ला स्वयं थःपिसं नं प्यंगू सत्यधर्मयात प्रतिवेधयाना सिया बिज्याः । मेपिन्त नं प्यंगू सत्यधर्मयात सिइके फयेक

कना क्यना स्यना अनुशासनयाना बिज्याये फूगु जुल । उकिं सम्यक्सम्बुद्ध सर्वज्ञबुद्धत्वय् थ्यनेवं पञ्चवर्गीय न्याम्ह लिसे लिसें देवब्रह्मापिन्त प्यंगू सत्यधर्म देशना न्हापां याना बिज्यात । प्यंगू सत्यधर्मयात कनाबिज्यानातःगु उगु सूत्र धर्मचक्रप्रवर्तनसूत्र नामं प्रसिद्ध जुयाच्वंच्वन । उगु सूत्रयात बुद्धत्वय् थ्यना बिज्याये धुंका २-लाक्यंगु **आषाढपुन्ही शनिबारखुनु** न्हापांगु धर्मउपदेशकथं देशना यानाबिज्याःगु जुल । उगु उपदेशया इलय् पञ्चवर्गीयपिं न्याम्हमध्यय् आयुष्मान कोण्डञ्ञ दकसिबे न्हापां आर्यश्रोतापन्नत्वय् थ्यनाबिज्याःगु जुल । आर्यश्रोतापन्नत्वय् थ्यना विचिकित्सा व सत्कायदृष्टि आत्मउपादान स्वब्याना वने धुंकूम्ह आयुष्मान कोण्डञ्ञयाके **जिं यात धाःसा ज्यू, जिं धाल धाःसा ज्यू, जिं विचाःयात धाःसा ज्यू** धयागु **अस्मिमानउपादान** धाःसा ल्यनाच्वनतिनि । वप्प आदिपिंके ला छुं छगू विशेष धर्म तकं लाभ मजूनि ।

हेमवत सूत्र

निभा बीथें बीथें च्वंबलेनिसें शुरूयाना देशना यानाबिज्याःगु धर्मचक्र उपदेश आषाढपुन्ही शनिबारया बहनी प्रथमयामय् क्वचाःगु जुल । मध्यमयाम थ्यंबले सातागिरीदेव व हेमवतदेवपिं परिवार देवयक्ष द्वःछि लिसे भगवान् बुद्धयाथाय् उपसंक्रमणयाना १०-गू प्रश्न न्यंगु जुया भगवान् बुद्धं धर्मचक्र देशनाया दथुइ हेमवतसूत्र देशना यानाबिज्याःगु जुल । थुगु देशनाया इलय् इपिं महादेवपिं निम्ह नं आत्मउपादान स्वब्याना श्रोतापन्नभावय् थ्यंकवंगु जुया तःहाकःगु संसार ज्वःछिं आशक्त जुयावयाच्वंगु इमिगु आत्मउपादान नं थनं हे स्वब्याना वंगु जुल । अनं लिपा धर्मचक्र उपदेशयात विस्तृतं विभाजनयाना भगवान् बुद्धं स्वाकं तुं देशना यानाबिज्याःगु जुल ।

इमिसं नं विशेषधर्म लाभयाना काल

आयुष्मान कोण्डञ्ञयाके अस्मिमानउपादान बाकिल्यनावं च्वनतिनिगु लिसें आयुष्मान वप्पपिंके नं छुं नं विशेषधर्म लाभ मजूनितिनिगु जुया धर्मचक्र देशनायात स्वाकं कना बिज्याःज्यां भगवान बुद्धं इपिं दक्वसित विपश्यनाभावनाधर्म भाविता अभिवृद्धि अले उद्योग याकेबिया बिज्यात । थुकथं उद्योग व परिश्रम याकेबिया बिज्याःगुली आषाढकृष्ण पारु खुनु आयुष्मान वप्प, निन्हु खुनु आयुष्मान भद्दिय ३-न्हुखुनु आयुष्मान महानाम अले ४-न्हुखुनु अस्सजि प्यंगू सत्ययात प्रतिवेधयाना सियावंगुलिं श्रोतापन्न आर्यत्वय् थ्यंकवना इमिगु आत्मउपादान स्वब्याना कुतुंवंगु जुल ।

आषाढकृष्ण पञ्चमी

श्रोतापन्न आर्यत्वय् थ्यंकबिज्याये धुंकूपिं पञ्चवर्गीय न्याम्हसित छगू पाखं मुंकेबी धुंका भगवान् बुद्धं इमित अनात्मलक्षणसूत्र देशना यानाबिज्यात। उगु दिं **आषादकृष्ण पञ्चमी बिहीबार** खः। उगु अनात्मलक्षणसूत्र न्यने दुपिं पञ्चवर्गीय न्याम्ह क्लेश फुना गना अरहन्तत्वय् थ्यंकबिज्याःगु जुया अस्मिमानउपादान तकं मल्यंक इपिं सकलें आत्मउपादान स्वब्यानावंपिं जुल । अनात्मलक्षणसूत्र नांदुथें जि धयाम्ह प्राणजीव धयाम्ह दु धयागु आत्मउपादानवादीत आसक्त जुयाच्वंगु आत्म धयागु द्वना मिथ्या जुयाच्वंगु सिद्धान्त व वाद जुयाच्वंगु विषय स्पष्ट जुइकेत स्वभावगतकथं कारण क्यना विभाजनयाना देशनायाना तयाबिज्यात ।

भाविता बिधि दुमथ्याः

अनात्मलक्षणसूत्र देशना तःहाकः मजू; प्रमाण हिसाबं षष्ठ संस्करण सफुति पाना छपानाति जक तःहाकः; उगु सूत्रय् महास्मृतिप्रस्थान उपदेशथें उद्योग व अभ्यास याये निंतिं भाविता विधि दुमथ्याः । धर्मस्वभावयात जक देशनायाना तयाबिज्यात । विपश्यनाभावना विधियात मार्गपद्धति अनुरूप भाविता याये मनंनिपिं जुल धाःसा उगु सूत्रय् देशना यानातःगु आत्मउपादान स्वब्याना कुतुंवना अनात्म प्रकट जुइकथं स्वयं दृष्टान्त खनिथाय् तक भाविता याये सयेकेगु थाकुसे च्वं। उगु इलय् धर्मदेशक पुद्गल नं स्वयं बुद्ध जुयाच्वना बिज्याःगु जुया धर्मश्रोता पुद्गलपिं नं पञ्चवर्गीय न्याम्ह विशिष्ट पुद्गलपिं जक जुयाच्वंगु कारणं जक अनात्मभावयात दृष्टान्त प्रकटरूपं सिइके खंकेगु सामर्थ्य दुपिं जुयाच्वन। धर्मचक्रउपदेश देशनायाना बिज्याबलेनिसें हे पञ्चवर्गीय न्याम्ह कथंहंक भावितायाना चायेके सये धुंकूपिं पुद्गलपिं जुया अले इपिं स्वयं हे नं श्रोतापन्न पुद्गलभावय् परिपक्व व स्थिर जुइ धुंकूपिं जुया थुलि मात्रं द्रुतगतिं अरहन्तपुद्गलभावय् थ्यंकं तनंतं थहाँवने दुपिं जुयाच्वन।

भाविता याना मचायेकुसे विशेषधर्म लाभ मजू

भगवान् बुद्धया जीवनकालय् पारमी परिपक्व प्रबल व तीक्ष्णजूपिं पुद्गलपिं पञ्चवर्गीयपिं न्याम्हसिनंथें हे तथागतं देशना यानाबिज्याःगु धर्मयात न्यनाच्वंच्वं हे मार्गफल प्राप्तपिं जुयावन। तर विपश्यनाभावना भावितायाना चायेकेगु मयासे प्राप्त जुयावंगु ला मखु। द्रूतगतिं भावितायाना चायेके फूगु कारणं जक आलपं भावितायाना चायेकाच्वन धका सिइमदयेक हे विशेषधर्म

प्राप्त जुयावंगु जुल । स्वल्प पुद्‌गलपिंके जक थुकथं द्रूतगतिं प्राप्त याये फइगु भावितायाना चायेके फइगु पारमीज्ञान दइगु जुयाच्वन । अप्वः पुद्‌गलपिंके ला थुकथं द्रूतगतिं प्राप्त याये फइगु भावितायाना चायेका कायेफइगु मखुनि । थुकियात सियाच्वंसा नं गुलिं उद्योग याये अस्यःचाःपिसं "कंम्हं कना न्यंम्हसिनं अनात्मस्वभावयात सिल धाःसा उद्योगयाना च्वनेमाःगु मदु । उपदेश न्यना मात्रं छगू मखु छगू मार्गफल प्राप्तयाना कायेफु" धका इपिं थ्यंकवने मास्तिवःगु आर्यश्रेणी निर्धारण याना आर्यपुद्‌गलपिं दयेका छ्वइगु जुयाच्वन । अस्यःपिं भाराभुरु यःपिसं येकीगु धर्मदेशनात जूगुलिं याना इमिगु उपदेशयात ययेका देशना न्यने मात्रं आर्य जुयाच्वंपिं नं कम ला मजू । विपश्यना भावितायाना चायेकेगु उद्योग यायेगु मदयेक उपदेश न्यना मात्रं सिइका तयातःगु उगु उगु अनात्मधर्मत स्वयं थःमं प्रतिवेधयाना स्यूगु दृष्टान्त स्यूगु मखुसे सफूज्ञान ग्रन्थज्ञान श्रुतज्ञान मात्र जुयाच्वन । ताया न्यना स्यूगु उगु ज्ञानद्वारा छगू नं मखु छगू मार्ग फल प्राप्त जुइगु जुल धाःसा बुद्धशासनिक प्रत्येक पुद्‌गलं धयाथें अनात्मस्वभावयात श्रुतद्वारा सियावंच्वंगु जूया निंतिं मुक्कं आर्यपुद्‌गलपिं जक जुयाच्वनिगु सम्भावना दयाच्वन । तर आर्य धका इपिं थःथःपिसं धया जुया स्वीकार यानाच्वंपिं इपिं आर्यपुद्‌गलपिंके सही आर्यपिनिगु अंग लक्षण सम्पन्न जुयाच्वंगु लुइके खंके मदुगु कारणं आर्यपुद्‌गलपिं मखुगु विषय प्रष्ट जुयाच्वंगु दु । थुगु रूपं सही मखुगु असत्यथेंजाःगु ज्याखँतलिसे सम्बन्ध तया महोपकारक महाशी महास्थविरं थुगु महान अनात्मलक्षण सूत्र उपदेशयात (पौल्या-७६-७; १९४.५.६) गुलि वास्तविकताय् थ्यनीकथं निर्देशितयाना देशनायाना तयाबिज्यागु सामनायाना ध्वःदुइके दइगु जुल ।

चायेका भाविता यायेगु पूवंगु विधि

बुद्धदेशित थुगु अनात्मलक्षणसूत्र आर्यत्वय् थ्यने धुंकूपिं पञ्चवर्गीय न्याम्हसित देशनायाना तयाबिज्याःगु स्वभावप्रदर्शक देशना जुयाच्वंगु अनुसार भावना उद्योग यायेगु विधि दुमथ्याःसां नं महोपकारक महाशी सयादो महास्थविरं कनातयाबिज्याःगु थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशनाय् ला भावना यायेगु विधि सहित अनात्म प्रकट जुयावइगु पहः; मार्गफलय् थ्यना निर्वाणय् थ्यंकवनीगु पहःत समेतं परिपूर्णरूपं वर्णनयाना कनातया बिज्यात । उकथं कनाबिज्याना तःगुली मतीलूथे ग्रन्थ साहित्य छखे तया कनातया बिज्याःगु मखु । स्वयं थःमं विपश्यनाभावना उद्योग व अभ्यास याये मनंक मेपिन्त उद्योग व अभ्यास याके बीया निंतिं जक कनातयाबिज्याःगु नं मखु । पालि,

अर्थकथा विभिन्न थासय् वयाच्वंगु अनुसार मिलेयाना निरीक्षणयाना; गुरु आचार्यपिंके विधि स्यना आश्रय कया स्वयं थःमं उद्योग व अभ्यास याये धुंकूगुजुया नं मेमेपिं उपदेश श्रोतापरिषद्पिन्त देशना यानाबिज्याःगु जुल ।

थुगु बुद्धदेशित अनात्मलक्षणसूत्र संक्षेप परिषद्पिन्त देशना यानाबिज्याःगु इलय् विस्तृत व्याख्यायाना परिषद्पिसं थुइकथं भ्रुकेजुया दृष्टितया वस्पोल महास्थविरं कनाबिज्याःगु जुल । कनाबिज्याक्व उगु देशनायात अवकाश प्राप्त प्रमुख न्यायाधीश ऊ. तइँहानं टेप रिकर्डरद्वारा आखःछगः छगू पद तकं त्वः मफिक मल्यंक रिकर्ड याना भरेयानातःगु टेपं टाइप यायेगुद्वारा हानं छको सारेयाना काःगु इलय् पौल्याः ४२०-थ्यंकं विस्तृत व तःहाकः जूवंगु जुल । न्यने मनंनितिनिपिं तायेकेमनंनितिनिपिनि निंतिं न्यने तायेकेबी फयेकेया निंतिं सफूया रूपय् पिथने मास्तिवःगुली ऊ. तइँहानं सयादो महास्थविरयागु अनुमति प्राप्त यायेत उगु मूल पाण्डुलिपि सयादो महास्थविरयाथाय् प्रस्तुत याये हल । ऊ. तइँहानं तयार याये धुंकूगु ४२०-पौल्याः दुगु पाण्डुलिपियात सयादो महास्थविरं भोंया कठिनाईयात महसूसयाना सफू तःपं जुइगु लुमधंगु जूया निंतिं पौल्याः १५२-गुली थ्यनीकथं कमयाना संक्षिप्त याये धुंका सफूया रूपय् पिथनेगु अनुमति बियाबिज्यात ।

दक्षता दया बिज्याः

सयादो महास्थविर संक्षिप्तयात विस्तृतरूपं विस्तार यायेगुली व विस्तृतयात संक्षिप्त यायेगुली दक्षता व क्षमता दयाबिज्याम्ह खः । थुगु अनात्मलक्षण महान सूत्रदेशनाय् जक विस्तार व संक्षिप्त यानाबिज्याःगु मखु; धर्मचक्रउपदेश देशनायानाबिज्याःबले नं विपश्यनाभावना विधि च्वया बिज्याःबले नं विस्तार संक्षिप्तयाना तया बिज्याःगु सामनायाना ध्वःदुइका वयेधुन । विस्तृतं विस्तारयाना बिज्याइगुली नं संक्षिप्त अनुसार व्यापकरूपं फिजे जुइक विस्तृतयाना बिज्यायेफया संक्षिप्तयाना बिज्याइगुली नं विस्तृतयात कःघाये जीक संक्षिप्तयाना बिज्याये फु । अथे जुया हे संक्षिप्तयात जक यःतायेका लय्ताइपिनि निंतिं नं विस्तृतयात यः तायेका लय्ताइपिनि निंतिं समेतं ताया न्यना स्वया यंके फइगु जुयाच्वन ।

स्वभाव अर्थयात अप्वः महत्व बिया बिज्याः

सयादो महास्थविरं धर्मदेशना यानाबिज्याइगु अवस्थाय् नं, ग्रन्थ च्वयाबिज्याइगु अवस्थाय् नं, व्याकरणया विषययात स्वया नं स्वभाव अर्थ

अभिप्राययात अप्वः महत्व बियाबिज्यायेगु बानि दु । मेमेपिं निश्रयाचार्य महास्थविरपिसं **वाराणसियं** = वाराणसी देशय् धका व्याकरण अर्थयात महत्व बिया च्वयाबिज्यानातःगु जुयाच्वन । उगु अर्थ द्वनाच्वन धका धाये त्यनागु मखुसा नं धात्थें विवेचना यात धाःसा भगवान् बुद्ध वाराणसी देशय् विहारयाना बिज्याःगु मखु । वाराणसी नगर (देश) या लिक्क मृगदावनय् जक विहारयाना बिज्यानाच्वंगु जुल । उकिं महोपकारक सयादो महास्थविरं **वाराणसियं** = वाराणसी नगरया लिक्क धका स्वभावगतकथं व्याकरण नं मस्यंक अर्थ बियाबिज्याइगु जुयाच्वन । महास्मृतिप्रस्थानसूत्र न्हूगु निश्रयलय् नं मेमेगु पुलांगु निश्रयलय् नं **कुरूसु** = कुरूराष्ट्रतय्के धका बहुवचन सु-विभक्ति अर्थ अनुसार व्याकरणयात महत्व बिया भाय्हिला च्वयाबिज्यानातःगु जुल । सयादो महास्थविरं ला उगु राष्ट्रय् (च्वंपिं) आपालं राजकुमारपिनि पाखे लिना पालि विधि अनुसार बहुवचनं दःसा नं उगु कुरू राष्ट्र यक्व मदु, छगू मात्र राष्ट्र धयागु अर्थ दुगु जुया म्यान्मार् भाषाय् उगुथें जाःगु यक्व अर्थ मदया **कुरूसु** = कुरू राष्ट्रय् धका स्वभावार्थ पाखे लिना भाय्हिला बिज्यात । (महास्मृतिप्रस्थान न्हूगु निश्रय (पौल्याः ३)

परम्पराय् लिना मवं सत्य तथ्य यःताजू

स्वभावयात महत्व बियाबिज्याः धाःसा नं सयादो महास्थविरं व्याकरणयात महत्व मब्यूसे व्याकरण छखे अर्थ छखे याना धयाबिज्यायेगु बानि दुगु ला मखु । व्याकरणयात नं महत्व बियाबिज्याः । वयासिकं स्वभावयात अप्वः महत्व बियाबिज्याः । उकिं अर्थ बीबले विवेचना याइबले स्वभावसंगत मजुल धाःसा परम्पराय् खुरु खुरु लिना वनेगु मयासे सत्य तथ्यय् थ्यनीकथं विवेचनायाना उकी सत्य तथ्य ध्वःदुल धायेवं सत्य तथ्यकथं अर्थ हिला (थःगु) धारणायात नं सहीकथं दृष्टि तया च्वयाबिज्यायेगु बानि दु । थुगु धापूयात विपश्यना भावना विधि ग्रन्थ न्हापांगु द्या भिक्षुपिनि शीलकाण्ड (पौल्याः- १२-निसें २३) प्रत्ययसन्निश्रित विषयय् उल्लेखयाना तयातःगुपाखें साक्षी बियाच्वंगु दयाच्वन । उगु काण्डय् न्हापा न्हापायागु गुलिंगुलिं ग्रन्थतय्सं प्रत्यवेक्षणायात प्रत्यवेक्षण मयासे प्यंगू प्रत्यय सेवन यात धाःसा उम्ह भिक्षुं ऋणपरिभोग त्याये कया उपभोग याःगुथें जुइगु जुया त्यासःबी माःगुथें याना धयातःगुयात उगु धापू उचित मजूगु विषय क्वातूगु साधक प्रमाण क्यना उल्लेख यानातःगु दु । अनं अतिरिक्त थुगु अनात्मलक्षणसूत्र महानउपदेश (पौल्याः-१०) गुली नं –

“थुगु थासय् न्हापा न्हापायापिं सयादो आयुष्मानपिसं **आबाधाय**

पदयात स्याइगुया निंतिं धका बर्मेलि भाय् हिलाच्वंगु दु । उगु भाय् हिला व्याकरणया हिसाबं नं, अर्थया हिसाबं नं उचित मजू भाःपियाच्वना; उचित मजूगु पहः ला **आ** - न्हयोने दुगु **बाध** धातुद्वारा सिद्धजुयाच्वंगु **आबाधाय** पदं स्याइगु धयागु अर्थ कनेमफु; सास्ति यानाच्वन धयागु अर्थयात जक कनाच्वंगु दु; **आबाध** पदयात घाः धका भाय् हिलेमाःगु नं स्याके बिया सास्ति यायेसगुलिं बर्मेली व्यवहार अनुसार धायेगु ल्हायेगु बानि दयाच्वंथें घाः धका भाय्हिलेमाःगु जुयाच्वन । **आबाध** पदं स्यायेसः धका कनातःगु कारणं भाय्हिलातःगु ला मखु । उकिं **आबाधाय** पदयात स्याइगुया निंतिं धका भाय्हिलातःगु सास्ति याइगु अर्थदुगु **बाध** - धातुं सिद्ध जुयाच्वंगु व्याकरण अनुसार नं युक्तिसंगत मदु । अले हानं रूपय् स्याइगु स्वभाव मदु । संज्ञा, संस्कार, विज्ञानतय्के नं स्याइगु स्वभाव मदु ।" आदि धका "**आबाधाय** = सास्ति याये निंतिं; **न संवत्तेय्य** = जुइमज्यूगु जुल" धका बर्मेलिं भाय्हिलातःगु थःगु अर्थयात शब्दयुक्ति अर्थयुक्ति निगू मिलेयाना क्वाक्वातुक स्पष्टीकरण बियातःगु जुल । अनं अतिरिक्त थुगु महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना (पौल्याः-१७) गुली हे "**मारो पापिमा अञ्ञतरं ब्रह्मपारिसज्जं अन्वाविसित्वा**" धयागु पालिलय् "मारदेवं परिषद् ब्रह्मा छम्हसिके दुबिना निवेदन यात" धयातःगुली नं सयादो महास्थविरं कामावचर देवपिसं ब्रह्माया प्रकृति रूप तकं खंके मफूगु विषय दृढरूपं ग्रन्थवचन दयाच्वंगु कारण कामावचर मारदेवयात तप्यंक मकाःसे ब्रह्माया सन्तानय् (याके) दुगु अविद्या, मिथ्यादृष्टि आदि क्लेश मारयात ग्रहणयाना काल धाःसा उचित जुइगु विषयय् आज्ञाजुया बिज्यानातःगु नं पुलांगु धापूयात मकाःसे लिना मवंसे स्वभावसंगतकथं विवेचनायाना धयातयाबिज्याःगु जक जुयाच्वन ।

अःपुथें च्वना नं थाकू

अनित्य, दुःख, अनात्म स्वंगू धर्मत बुद्धानुयायीधाक्वसिगु म्हुतुसि च्वकाय् कण्ठ जुयाच्वने धुंकूगु धर्मत खः । लुफिं हाइगु आदि जुइबले बरबरे जुइगु अवस्थाय् थुपिं धर्मतय्गु नामं जक बरबरे जुइयःगु जुयाच्वन । कण्ठ जुयाच्वने धुंकूगु अनुसार सियाच्वने धुंकूगु खँतहे खः धका नं भाःपियाच्वनेयःगु जुयाच्वन । भाःपिया च्वनेयःगु अनुसार श्रुतज्ञानद्वारा बरबरे चाया स्यूगु ज्ञानं सियाच्वनीगु खया नं स्वयं थःमं दृष्टान्त सिइकेगु धयागु अःपुथें च्वना नं थाकूगु धर्मत जुयाच्वन । थुकी दुने नं अनात्मधर्म भन् हे थाकू; भन् हे गम्भीर जुयाच्वन । भगवान् बुद्धं सच्चक परिब्राजक, बक ब्रह्माथें जाःपिं

आत्मवादीत लिसे तःतःसकं सामनायाना बिज्यायेमाःगु थुगु अनात्मधर्मया दुरूहता गम्भीरतां याना हे खः ।

भगवान् बुद्धं देशनायाना बिमज्यानिबले सिइके मदयाच्वंगु थुगु अनात्मधर्म नामरूप निगू लिसे स्वापु तया आत्मा लिसे सःतिनाच्वंगु दु । नामरूप निगूयात आत्मवादीतय्सं आत्मा धका आसक्त जुया धारण यानाच्वंगुली भगवान् बुद्धं थुगु नामरूप निगूयात हे अनात्म जुयाच्वंगु विषय देशना यानाबिज्यात । सारा संसार दक्वं आसक्त जुया हाः बसे जुयाच्वने धुंकूपिं आत्मआसक्त जुयाच्वंगुली अनात्म सही खः धका सिइकथं देशना यानाबिज्यायेमाःगु तःसकं थाकुसे च्वं । यदि अनात्मधर्म थाकुसे मच्वंक अःपुक सिइके फइगु धर्म जुयाच्वंगु खःसा बुद्धपिं उत्पन्न जुइमाःगु नं आवश्यक जुइमखु । भगवान् बुद्धया श्रावकशिष्यपिं महोपकारक महाशी सयादो महास्थविरथें जाःपिं पुद्‌गलपिसं थुगु अनात्मलक्षणसूत्रथें जाःगु महानउपदेश माःसां म्वाःसां दुःख कष्ट सिया देशनायायेमाःगु च्वयाच्वनेमाःगु आवश्यकता नं दयेमाःगु मदु । तर थुगुरूपं तनंतं देशना याना नापं धात्थें सिइके फइमखुगु थुगु अनात्मस्वभाव गुलि गम्भीर दुष्कर विषय खः धयागु अनुमानं सिइका कायेफु । अनात्मस्वभावयात जक मखु थःथःपिसं आसक्त जुया धारण यानातःगु आत्मा धयागुयात नं स्वभावसंगतरूपं स्यूपिं कम जक दु । आत्मा धयागुयात ज्ञातयाना स्यू धका धयाच्वंपिं गुलिंगुलिंसिनं नं द्वंकद्वंक सियाच्वनतिनि । थुगुरूपं द्वंकद्वंक सियाच्वंपिनि निंतिं सत्य तथ्यय् थ्यनीकथं महोपकारक महाशी सयादो महास्थविरं थुगु महान अनात्मलक्षणसूत्र उपदेश (पौल्याः-२३, १३५) गुली प्रष्टयाना उल्लेखयाना तयाबिज्याःगु लुइके खंकेफु ।

निख्ति खने योग्य मजू

परमार्थ देशना जुयाच्वंगु अभिधर्मयात जक गौरब तये सयाच्वंपिं परमार्थवादीतय्सं सूत्रान्त देशना धायेवं निख्ति खंके यः । अःपुसे च्वं धका नं धारणा दयेकाच्वने यः । भगवान् बुद्धया उगु उगु देशना सर्वज्ञताज्ञानद्वारा उपदेशित जक जुयाच्वंगु कारणं सर्वज्ञताज्ञानय् दुने अःपुइगु जूसा नं सामान्य पुद्‌गलपिनिगु ज्ञानं ला इपिं व्यक्तिपिसं भाःप्यूथें अःपु मजू । अनात्मलक्षणसूत्रयात अभिधर्म स्वभावलिसें व्यवहार स्वभाव समेत दुथ्यानावल धाःसा मुक्कं परमार्थवादीतय्गु ज्ञानय् "थुगु धापू ला अभिधर्मय् वयाच्वंगु धापू, थुगु धापू ला सूत्रान्तय् वयाच्वंगु धापू" धका भेद विभेद यान सिइकेत विचा यायेमफु, रक्षा याये मफु, ल्हाः यातापयातां वंकाच्वने माले यः । परमार्थ नं व्यवहार नं

अधीनस्थ याये फुसा जक सही रूपं सिइका थुइका कायेफु ।

अभिधर्म देशनाय् खनावंच्वंगु, तायावंच्वंगु, नंतुनावंच्वंगु, स्वाद सियावं च्वंगुली दुःख नं मदु, सुख नं मदु; उपेक्षावेदना जक दु धका धयातल । अथे नं सूत्रान्त देशनाय् धाःसा खनाच्वंगु क्षणय्, तायाच्वंगु क्षणय्, आदि खुगुलिं द्वारय् सुख नं, दुःख नं स्वंगुलिं वेदनायात भावितायाना चायेकेमा धका देशनायाना बिज्यानातःगु दु । थुजोगु क्षेत्रय् अभिधर्म व सूत्रान्त धापू निगूयात प्रतिपक्ष मजुइकथं धारणयाना कायेसयेकेगु तःसकं थाकू । उपर्युक्त परमार्थवादीतय्सं निख्ति खनाच्वंगु सूत्रान्त देशनाय् थुगुरूपंयागु कठिनाइत नं दयाच्वने यः । थुगु कठिनाइयात महोपकारक महाशी सयादो महास्थविरं थुगु महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना (पौल्याः-३४) गुली धापू निगू प्रतिपक्ष मजुइकथं प्रष्टयाना उल्लेखयाना तयाबिज्याःगु लुइके खंके फु ।

व्यवहार नं अःपु मजू

व्यवहार अप्वः दुगुलिं सूत्रान्त देशनायात व्यवहार देशना धका नां बिया बुद्धशासनय् दुनेच्वंपिं पुद्‌गलपिसं सम्मतयाना धायेगु यानातल । उगु व्यवहार देशनायात कथंहंक सिइके बीया निंतिं आपालं आपालं व्याकरणग्रन्थत निर्माण यानाच्वन । थुकीयात बःकया व्यवहार अःपु मजूगु, थाकुसेच्वंगु विषय सिइकेफु । "अभिधर्मयात ३-दँ तक अध्ययन यात धाःसा अभिधर्म सःम्ह जुइफु । व्याकरणग्रन्थयात १०-दँ तक अध्ययन याःसा नं व्याकरण सःम्ह जुइमफु" धका पखुक्कु मध्यमाराम सयादो ऊ. पञ्ञा नं टीकाच्यो स्यना बिज्याःबले व्याकरण सम्बन्धी अभिप्राययात प्रष्टयाना न्ह्यब्वया बिज्याःगु अवस्थाय् समावेशयाना धयाबिज्याये नं । व्यवहार शब्द धयागु मनूतय्सं धया ल्हाना जुयाच्वंगु संकेत अनुसार निर्धारित यानातःगु शब्दयात लुमंका संकेत यानातइगु जक जुयाच्वन । जाति छुटे जुल धायेवं छुटे जूगु अनुसार व्यवहार शब्द भिन्न जुइगु जक मखु थाय्‌बाय् भिन्न जुल धायेवं हे धाइगु ल्हाइगु (छ्‌यला बुला) परस्पर समान मजूसे व्यवहार भिन्न जुइयःगु जुयाच्वनतिनि । उकिं "व्याकरण धयागु साधारण, मुख्यकथं कायेमज्यू" धका न्हापायापिं सयादोपिसं स्मरणिका कविता आज्ञा दयेका तयाबिज्याःगु दु । न्हूगु युग पुलांगु युग भेद जुया च्वनिगुली नं अथे हे व्यवहारत बुलुहुँ बुलुहुँ भेद जुया वयाच्वने यइतिनिगु जुयाच्वन । अथे जुया हे व्यवहारदीपनी आदि ग्रन्थत पिदना वयाच्वने धुंकूगु जुल ।

व्यवहारशब्द थाकुसे च्वंथें व्यवहार देशना जुयाच्वंगु सूत्रान्त देशना नं थाकुसे हे च्वं । भगवान् बुद्धं देशना यानाबिज्यागु युग नं २५००-दँ पुलावये

धुंकूगु जुया वर्तमान युगलिसे यक्व हे तापाना वये धुंकल । उकिं गुलिं गुलिं थासय् पालि व्यवहार व नेपाली (बर्मेली) व्यवहारत खँपुवाक्य व्यवहार परस्पर समान मजूसे अलग्ग जुया भिन्न जुयाच्वंगु नं दयाच्वन। साधक नमूना छगूति पिकया क्यनेमाल धाःसा सब्बं मे नक्खमति धयागु दीघनखसुत्त (म २-१६५) गुली दीघनख परिब्राजकं भगवान् बुद्धयात बिन्ती याःगु पालिवाक्ययात उद्धृतयाना कयनेमास्ति वः । उगु पालिवाक्यय् नेपाली (बर्मेली) प्रयोग लिसे प्रयोग परस्परय् समान मजूसे नेपाल भाषं तप्यंक अभिप्राय कायेबले पाली सब्बं धयागु कर्तृपद नेपाल भाषाय् कर्मपद जुयाच्वंगु दु; मे-धयागु सम्प्रदानपद कर्ता जुयाच्वंगु दु । थुकीयात व्यवहारय् दक्षता दयाबिज्याःम्ह महोपकारक महाशी सयादो महास्थविरं थुगु महान अनात्मलक्षणसूत्र उपदेश (पौल्याः-५३) गुली अभिप्राययात ल्वयेक प्रष्टयाना क्यनातया बिज्याःगुयात नं ध्वःदुइके दइतिनि ।

लुमना वःनि

जि वेक्लेक् मस्वःयिङ् विहारय् नकतिनि नकतिनि थ्यंबले खः, वेक्लेक् शहरय् छको धर्मदेशना कनेया निंतिं स्वेसेदी सयादो महास्थविर थ्यंक बिज्यात । अबले खँया सिलसिलाय् स्वापुदया वःगुलिं “भवविच्छेद जुयावंगु उच्छेद व निर्वाणय् छुं विशेषता दयाच्वन तिनिला भन्ते; एकसमान जकं जुयाच्वन ला ?” धका सयादो महास्थविरयागु धारणा सिइके मास्तिवया बिन्तियाना वये नं; अबले सयादो महास्थविरं “विशेषता दुनि; मदुसे च्वनी लाः” धका आज्ञा दयेका बिज्याये धुंका शुरूइयागु खँया स्वापु जोडे जुयावंगुलिं “गुकथं विशेषता दुले भन्ते” धका हाकनं बिन्ति यायेगु अवसर मदयावंगु जुल; सयादो महास्थविरयाके ला उगु छुं सिइमदुगु खँ ल्वःमना जूसां वने धुंकल जुइ; तर जिके ला थुगु महान अनात्मलक्षणसूत्र उपदेश ब्वने दुबले उच्छेददृष्टि अनुरूप भवविच्छेद जुइगु व निर्वाण विशेषता उल्लेख यानातःगु ध्वःदुइके दुगुलिं हानं दोहरेयाना लुमना वःनि । थुगु महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना (पौल्याः ५६) गुली सयादो महास्थविरं उच्छेददृष्टिवादीतय्सं इमिगु भवविच्छेद व निर्वाण उत्तें उत्तें खः धका भाःपियाच्वंगुयात उत्तें मजूगु विषय प्रष्टयाना उल्लेखयाना तयाबिज्याःगु दु ।

मेगु भव मदुम्ह

उच्छेददृष्टिलिसे स्वापु तया सिइकेबहःगु दयाच्वनतिनि; १३३३-ब.सं.ति इलय् जिमि ज्ञातिबन्धु थःथिति त्वालय् बालय् गामय् च्वंपिन्त

स्मृतिप्रस्थान धर्मउपदेश न्यंकेबीमास्तिवःगु छन्दद्वारा महाशी धर्मकथिक ऊ. संवर व ऊ. जोतिकपिन्त जिमि जन्मप्रदेशय् निमन्त्रणायाना स्मृतिप्रस्थान धर्मदेशना उत्सव न्यायेका (अेङ्छयाउँ) गामय् नं थःपिनि थःथितिपिं यक्वं यक्व दुगु जुया धर्मदेशना उत्सव छगू माने याके बिया । उगु धर्मदेशना उत्सवय् माउँची धयाम्ह छम्ह नं धर्मश्रोता परिषदय् दुथ्यानाच्वन । व ह्याउँगु झण्डा कम्युनिष्ट नेता छम्ह जुया मेगु जन्म (पुनर्जन्म) मदुम्ह जुयाच्वन । उगु धर्मदेशना उत्सवय् वया उपदेश न्यं वःगु जि लिसे थःलाःम्ह जुया जि खना मछाःगु कारणं याना वया उपदेश न्यं वःगुथें च्वं । वयागु विषयय् सियाच्वने धुंकूपिं धर्मकथिक ऊ. संवरपिसं वयात उपदेशया जवाफदेहि याना उपदेश कनाबिज्याःगु जुल । वयात जवाफदेहियाना उपदेश बियाबिज्याःगुली गांयापिं धर्मश्रोता परिषद्पिनि नं विशेषं दिलचस्पी बढे जुयाच्वन । पुनर्जन्म मदुम्ह छम्हसिनं उपदेश न्यंगु जक मखु उपदेशया जवाफदेहि जुयाच्वंगु दिलचस्पी बढे जुइकल धाःसा बढे जुइके थाय् नं दयाच्वन । बहनी धर्मदेशना उत्सव सिधयेका सुथसिगु इलय् भिक्षुपिनि भोजनयाना बिज्यानाच्वंगु छें नं माउची थ्यंकवल तिनि । अबले माउँची नं "बहनी सयादो ऊ. संवरं कनाबिज्याःगु उपदेशयात जिं स्वीकार याये" धका बिन्ति याये धुंका "अथेसा नं नामवादी जुयावन धका ला भाःपीके बी मास्ति मवः; छल्पोल बुद्धशासनानुयायीपिं पुनर्जन्म दुपिं जुया भव संयोजनत दयेका कुशलकर्म यायेमाःपिं जुयाच्वन । जिपिं पुनर्जन्म मदुपिं जुया भवसंयोजन मदुपिं खः । भवसंयोजन प्यदंपिं जुल" धका धाल । अले जिं थ्व ला थःथःपिनिगु दृष्टि अनुसार का, भवसंयोजन धात्थें प्यदन धाःसा जिमि बुद्धशासनया हिसाबं अरहन्तत्वय् थ्यनेवं तिनि प्यदनिगु खः; छन्त स्वयेबले ला अरहन्त ला खःथें मच्वं; भव प्यमदनिबले भव प्यदन धयागु उच्छेददृष्टि मिथ्याधारणा लान्तांलान्तां वयेका सिनावन धाःसा उगु धारणा अनुसार लिपायागु अनन्तर भवय् नर्कय् थ्यंकवनी धका ग्रहणयाना तल; थ्व भगवान् बुद्धं कनाबिज्याना तःगु कथं हे का" धका धयाछ्वयेगु याना ।

माउँची भवसंयोजन प्यदंम्ह जूसां नं वया कलाःम्ह भवसंयोजन प्यदंम्ह मखया उमेर दयावःपिं काय्मस्तय्त श्रामणेर यायेत ज्याभ्वःत दयेकल । अबले माउँची नं "जिगु निंतिं लिपायागु जन्मया लागी छु नं यानाच्वनेमाःगु मदु, छं श्रामणेर यायेमास्ति वःसा छं स्वया छं या; छता खँ ला दु; भावी श्रामणेर ग्रहण यायेगु बखते श्रामणेर दाता दान दाता जुया जिं पात्र कुबिया पंखा ज्वना थुकथं ला यायेफइमखु" धका धयातल; अबले

कलाः जूम्हं “दान दाता मदयेकं ला जिं भावीश्रामणेर ग्रहण यायेफइमखु; छि दान दाता जुइमास्ति मवःसा मेम्ह छम्ह दान दाता न्ययेकया भावी श्रामणेर ग्रहण या हे याये” धका धाःगु कारणं उच्छेदवादी माउँचीया न्ययेकया दुम्ह दातायात स्वयाच्वने फइमखुगुलिं थुगु ज्याखँया लागी ज्वने नं मज्यू तोते नं मज्यू बाम्हय् काका च्वनेमाल धका गांयापिं मनूतय्सं जित निवेदन यावल ।

समानता दुथेँ दुथेँ च्वंपिं उच्छेदवादीतय्गु भव उच्छेद व निर्वाण समान जुयाच्वन धका धारणा गलत जुयाच्वनिगु सम्भावना दुगुलिं सयादो महास्थविरं थुगु महान अनात्मलक्षणसूत्र उपदेश (पौल्याः ५६) गुली समान मजूगु पहःयात स्पष्ट याना देशनायाना तयाबिज्याःगु दु; अले हानं संज्ञां चायेकीगु व स्मृतिं चायेकीगुली नं मस्युपिनि निंतिं समानथें च्वना नं समान मजू, विशेषता दयाच्वंगु पहःयात (पौल्याः७३) गुली देशनायाना तयाबिज्याःगु ध्वःदुइके मालीतिनिगु जुयाच्वन; “वंवं न्याकुं काये” धायेथें सयादो महास्थविरं अनात्मलक्षणसूत्र महान उपदेशयात देशना यायां थुजोगु थाकुथाकूगु खँतय्त नं स्पष्टयाना देशना यानाबिज्यात तिनि ।

न्हापा न्हापायागु उपदेशतथें हे

महोपकारक महाशी सयादो महास्थविरं थुगु अनात्मलक्षणसूत्र महान उपदेशयात जक देशना यानाबिज्याःगु मखु; आपालं आपालं सूत्रउपदेशत देशना यानाबिज्याये धुंकल । न्हापा देशना यानाबिज्याये धुंकूगु उगु उगु सूत्रान्त देशनात थुगु अनात्मलक्षणसूत्र महान उपदेशया पूर्वगामीभावकथं उपदेश श्रोतापरिषद, ब्वमि परिषद्पिनि न्ह्योने थ्यनाच्वने धुंकूगु हे जूगु कारणं न्यने ब्वनेदइगु थुगु अनात्मलक्षणसूत्र महान उपदेश नं न्हापा देशना यानावये धुंकूगु उपदेशतथें हे लुमंका आपालं न्यनेबहःगु (विषय) लिसे पूपूवंक दयाच्वनिगुयात विश्वासयाना तयेधुंकीगु सुनिश्चित जुयाच्वन । न्हापा देशनायाना तयाबिज्याःगु महान उपदेशतय्त ब्वना न्यना वयाच्वंगुली श्रद्धाधर्म वृद्धि जुया आपालं अर्थहित दयाच्वंथें थुगु अनात्मलक्षणसूत्र महान उपदेशयात ब्वनेगु न्यनेगु अवस्थाय् नं श्रद्धाधर्म वृद्धि जुया आपालं अर्थ हित दयाच्वनी धका विश्वास यानाच्वनागु जुल ।

वेक्लेक् मस्वःयिङ् ऊ. तिस्स

बु.सं. २५२०
ब.सं.१३३८; कार्तिक कृष्ण षष्ठी
इ.स. १७.११.७६

मातिका

	विषयवस्तु	पौल्या
अ)	थःगु छुँ खँ – भाय् ह्यूम्ह	क
आ)	प्रकाशकीय – पिकाक परिवार	ङ
इ)	भूमिका – वेक्लेक् मस्वःयिङ् ऊ. तिस्स	छ

न्हापांगु काण्ड

१.	देशना प्रारम्भ	१
२.	सूत्रया निदान	२
३.	देशना यानाबिज्याःगु दँ, ला, दिं	२
४.	बुद्धवचन अनात्मलक्षणसूत्र (शुरु काण्ड)	४
५.	रुप आत्मजीव मखु	४
६.	आत्म भाःपिबहःगु रुप	५
७.	आत्मजीव मखु धका सिइकेत कारण क्यनीगु खँपु	६
८.	रुपं सास्तियानाच्वंगु पहः	६
९.	आबाधाय – पदया अर्थ परीक्षण	८
१०.	रुप धइथे मदु	८
११.	आत्मा मखुगु पहःयातः तःतःप्यंक कारण क्यना तःगु	९
१२.	जीवआत्मा व परम आत्मा	११
१३.	बकब्रह्मायात संग्रहयाना धयाबिज्याःगु पहः	१२
१४.	सृष्टिवादया शुरु	१३
१५.	आत्मआसक्ति पहः	१४
१६.	आत्मआसक्तियात मसिइवं अनात्म सिइगु पहःनं अनिश्चित	१६
१७.	आत्मआसक्ति प्यथी	१६
१८.	श्रोतापन्नयाके आत्मदृष्टिआसक्ति मदुसां मानआसक्ति दयाच्वनतिनि	१७
१९.	विपश्यना भाविता ज्वलय् अनात्मानुपश्यना उत्पत्ति प्रक्रिया	१९
२०.	संक्षिप्त अनुदित स्मरणिकात	२२
२१.	आत्मउपादान स्मरणिकात	२३

निगूगुकाण्ड

१.	धर्म स्वापु	२४

२. अनुभव याइगु वेदना आत्मजीव मखु २४
३. अभिधर्म व सूत्रान्त समन्वय २६
४. वेदनाय् आत्मआसक्ति प्रक्रिया २७
५. वेदनायात आत्म मखु धका सिइकेत कारण क्यनीगु खँपु २८
६. आत्म मखुगु पहःयात तप्यंक कारण प्रदर्शन ३०
७. वेदनां सास्ति यानाच्वंगु पहः ३१
८. वेदना थःमं धयाथें मजू ३३
९. संक्षिप्तं हिलाभाय् ३४
१०. आयुष्मान सारिपुत्रं धर्म मालाबिज्याःगु व धर्मलाभ यानाबिज्याःगु पहः ३७
११. दीघनखसुत्त (म.२, १७७) ४०
१२. वेदनायात भावितायाना उद्विग्न जुइगु ४६
१३. उद्विग्न जुया मार्गफलज्ञान लुयावइगु ४७
१४. सही खँ धाइम्ह ल्हाइम्ह व्यक्ति विवाद यायेगु स्थिति मथ्यं ४८
१५. आयुष्मान सारिपुत्र अरहन्त जूगु प्रक्रिया ४८
१६. श्रावक सन्निपात हनाच्वन ४९

स्वंगूगु काण्ड

१. देशना स्वापु ५१
२. चायेका लुमंकेगु संज्ञा आत्मजीव मखु ५१
३. संज्ञायात आत्मा मखु धका सिइकेया निंतिं कारण क्यनीगु खँ ५२
४. आत्मा मखुगु पहःयात तःतःप्यंक कारण क्यनातःगु तथ्य ५२
५. यायेसःगु दयेकेसःगु संस्कारस्कन्धत आत्मजीव मखु ५७
६. बुद्ध देशना लिसे प्रतिपक्ष ५९
७. थुगु क्षेत्रय् मुख्य संस्कार ६०
८. संस्कारतय्‌त आत्म मखु धका सिइकेत कारण प्रदर्शन ६२
९. संस्कारं सास्ति यानाच्वंगु पहः ६३
१०. संस्कार थःगु चाहना अनुरुप मजू ६४
११. आत्म मखुगु पहःयात तःतःप्यंक कारण प्रदर्शन ६४
१२. मुलुं सुइका च्वनेमाःम्ह प्रेतया कथावस्तु ६५
१३. संक्षिप्त भाय् हिला ६९
१४. भावितायाना चायेका च्वनेवं अनात्म प्रकट प्रक्रिया ६९

प्यंगूगु काण्ड

१. धर्म स्वापु ७२
२. चित्तविज्ञान आत्मजीव मखु ७२
३. विज्ञानयात आत्म मखु धका सिइकेत कारण क्यनीगु खँपु ७३
४. आत्म मखुगु प्रक्रियायात तःतःप्यंक कारण क्यनातःगु ७४
५. चित्तविज्ञानं सास्ति यानाच्वंगु प्रक्रिया ७४
६. चित्तविज्ञान चाहना अनुरुप मजू ७६
७. कारण दःसातिनि फल लुयावइगु खः ७७
८. साति भिक्षु कथावस्तु ७९
९. संक्षिप्त सहीधर्म ८२
१०. वयागु कारणया कारणं वयागु विज्ञान लुया वइगु खः ८५
११. छुसि फरक जुइगु अनुसार न्हून्हूगु मि फरक जुइथें हे ८५
१२. आत्मआशक्ति स्मरणिकात ८७
१३. संक्षिप्त भाय्‌हिला ८७
१४. फेणपिण्डूपमसुत्त (सं.दु. १२७) ८७
१५. रुप पिजा समान जुयाच्वन ८८
१६. रुपकाय शरीर नं दुदंगु सार मदु ८८
१७. लः प्वःप्वःचा समान वेदना ९१
१८. मृगतृष्णा समान भाःप्यु संज्ञा ९३
१९. केरामा समान संस्कार ९५
२०. सिइकीगु चित्तविज्ञान चटकि समान ९७
२१. खना स्यूगु चित्तं चटक क्यनेथें सिइके बीगु प्रक्रिया ९९
२३. खने धुंगु धर्म हाकनं चिन्तनं १००
२४. संस्थान द्रब्य प्रज्ञप्तिलुयावया १००
२५. अन्तिम् सीके दइगु खःनां १००

न्यागूगु काण्ड

१. उपदेश स्वापु १०३
२. अनात्म लक्षण १०३
३. अनात्मलक्षण सिइके थाकूगु प्रक्रिया १०४
४. अनित्यद्वारा अनात्मयात क्यनाबिज्यानातःगु पहः १०५
५. दुःखद्वारा अनात्मयात क्यनाबिज्याःगु प्रक्रिया १०७
६. अनित्य दुःख निगुलिंद्वारा अनात्मयात क्यनाबिज्याःगु पहः १०८

७. सच्चकपरिब्राजक वादविवाद प्रक्रिया १०८
८. स्कन्ध न्यागुलिं अलग्गगु धयागु आत्मवादयात नं हटेयाये धुंगु हे जुयाच्वन ११७
९. स्वंगू लक्षण क्यनीगु तथ्य (सूत्रया निगूगु काण्ड) ११८
१०. अनित्य नां दया च्वंगु प्रक्रिया १२०
११. अनित्यलक्षण १२४
१२. अनित्यानुपश्यनाज्ञान १२५
१३. दु:ख निथी १२६
१४. दु:खलक्षण १२७
१५. दु:खानुपश्यनाज्ञान १२७
१६. जिगु धका भा:पिगु तृष्णाआशक्ति १२८
१७. जि हे ख: धका भा:पिगु मानआशक्ति १३०
१८. जिगु आत्म धका भा:पिया दृष्टिआशक्ति १३०
१९. नित्य अनित्य आदि न्ह्यस: लिस: भाय् हिला १३१

खुगूगु काण्ड

१. धर्म स्वापु १३३
२. वेदना अनित्य जुयाच्वंगु पह: आदि प्रदर्शन १३३
३. वेदना स्वंगू सहीरुपं खनिगु पह: १४०
४. संज्ञा अनित्य जुयाच्वंगु पह: आदियात क्यनाच्वंगु १४१
५. कर्म याइगु संस्कारत अनित्य जुयाच्वंगु पह: आदियात क्यनाच्वंगु १४४
६. चित्तविज्ञान अनित्य जुयाच्वंगु पह:आदियात क्यनीगु १४९
७. आशक्ति स्वंगू रहित जुइकथं भाविता यायेगु पह:त १५६
(सूत्रया स्वंगूगु काण्ड)
(१) रुपयात भाविता याइगु पह: १५६
८. संक्षिप्तं भाषान्तरण १५७
९. श्रावकपिसं भाविता यायेल्व:गु धर्म १५८
१०. उत्पत्ति क्षणयात जक शुरुयाना भाविता याये बह:गु विषय १५९
११. नेतं मम– लिसें अनित्य भाविता यायेगु आदि पह: समन्वय यानाक्यनीगु १६०
१२. श्रोतापन्नपिन्त अनात्म भाविता याये नितिं निर्देशन बिया बिज्या:गु विषय १६२
१३. अतीत आदि (११)गू प्रभेदकथं भाविता यायेगु पह: १६४
१४. दुने पिनेकथं भाविता यायेगु पह: १६६
१५. कोडा सूक्ष्मकथं भाविता यायेगु पह: १६७

१६. हीन प्रणीतकथं भाविता यायेगु पहः १६८
१७. तापाः सःति कथं भाविता यायेगु पहः १६८

न्हेगूगु काण्ड

१. उपदेशया स्वापु १७१
(२) वेदनायात (११)गू प्रभेदकथं विभाजनयाना भाविता यायेगु पहः १७१
२. संक्षिप्तं भाय् हिला १७२
३. वेदनायात त्रिकालद्वारा भाविता याइगु पहः १७२
४. दुने पिने कथं भाविता याइगु पहः १७५
५. कोडा शूक्ष्मकथं भाविता याइगु पहः १७७
६. हीन प्रणीतकथं भाविता याइगु पहः १७७
७. तापाः सःतिकथं भाविता याइगु पहः १७८
(३) संज्ञायात (११)गू प्रभेदद्वारा विभाजनयाना भाविता यायेगु पहः १७८
८. संक्षिप्तं भाय्हिला १७९
(४) संस्कार स्कन्धयात (११)गू प्रभेद कथं विभाजन याना भाविता यायेगु पहः १८३
९. संक्षिप्तं भाय्हिला १८४
१०. संस्कारतय्त स्वंगू कालद्वारा भाविता यायेगु पहः १८५
११. दुने पिने आदिद्वारा भाविता याइगु पहः १८७
१२. हीन प्रणीत आदिद्वारा भाविता याइगु पहः १८८
(५) चित्तविज्ञानयात (११)गू प्रभेदकथं विभाजनयाना भाविता याइगु पहः १९०
१३. संक्षिप्तं भाय् हिला १९०
१४. भव तनंतं चित्त उत्पन्न जुइगु पहः १९२
१५. कर्मवर्त विपाकवर्त अनुरुप सिल धायेवं प्रतीत्यसमुत्पाद स्यू १९३
१६. चित्तयात त्रिकालद्वारा भाविता याइगु पहः १९४
१७. दुने पिनेकथं भाविता यायेगु पहः १९७
१८. कोडागु शूक्ष्मगु चित्तयात भावितायाना खनिगु पहः १९७
१९. चित्तानुपश्यना अनुसार सिया खना वइगु पहः १९८
२०. कोडागु शूक्ष्मगु आदिद्वारा भाविता याइगु पहः २०१

च्यागूगु काण्ड

१. उपदेश (धर्म) स्वापु २०४
२. विपश्यनाज्ञानक्रम थाहाँ वनीगु पहः (सूत्रया अन्तिम भाग) २०४

३.	अनित्य खनेवं निब्बिन्दज्ञान उत्पत्ति	२१०
४.	दु:ख खनेवं निब्बिन्दज्ञान उत्पत्ति	२११
५.	अनात्म खनेवं निब्बिन्दज्ञान उत्पत्ति	२१३
६.	संक्षिप्त भाय् हिला	२१५
७.	निब्बिन्दज्ञानया स्वरुप	२१५
८.	निर्वाण चाहना जुइगु नकलि व सकलि	२१६
९.	निर्वाण सुख दुगु पहः	२१६
१०	निर्वाणयात आशा याना स्वइगु ज्ञान	२१७
११.	संस्कारुपेक्षाय् गुण खुगू दु	२१८
	१) ग्याइगु यइपु ताइगु मदु	२१८
	२) सुख व दु:ख उत्तेंग्यंक चायेके फु	२१९
	३) भावितायाना चायेके अ:पु	२२१
	४) ताउ तक स्थिर जू	२२२
	५) ताउ ब्यूलिसे झं जक शूक्ष्म	२२२
	६) मेथाय् आलम्बन चिल्लाय् मदं	२२३
१२.	ब्युत्थानगामिनीविपश्यना उत्पत्ति पहः	२२४
१३.	निर्वाण साक्षात्कार या:गु पहः (मिलिन्द प्रश्न)	२२५
१४.	उद्विग्नज्ञान उत्पन्न जुइधुंका आर्यमार्ग फलज्ञान उत्पत्ति प्रक्रिया	२२७
१५.	अरहन्तयाके प्रत्यवेक्षण ज्ञान उत्पत्ति पहः	२२८
१६.	निगमन बुद्धवचन	२३०
१७.	निगमन वचनया भाय्हिला	२३१
१८.	संगायन आरूढ निष्कर्ष	२३१
१९.	अरहन्त आयुष्मान खुम्हसित अभिवादन पूजन यायेगु	२३३
२०.	इतिश्री उपदेश अन्तयागु प्रार्थना	२३४

अनात्मलक्षणसूत्र महान उपदेश

न्हांपागु काण्ड

१३२५- जेष्ठ शुक्ल - ८ दिंखुनु देशना जूगु

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

देशना प्रारम्भ

धर्मचक्र उपदेश देशना याये धुंका हेमवतसूत्र देशना यानावयागु वैशाखपुन्हीखुनु क्वचायेका:गु खः । थौं ला क्रमशः पा:वःगु अनात्मलक्षणसूत्र कनेमाली। थुगु अनात्मलक्षणसूत्र उपदेश नं सिइका थुइका तयेत अत्यावश्यक जू । कारण छाय् धा:सा भगवान् बुद्धयागु उपदेशयात संक्षिप्तं धायेगु खःसा अनात्मधर्म धका धायेल्वःगु कारणं हे खः । बुद्धशासनं पिनेयागु दृष्टिवादत ला आत्मदृष्टिवादत मुक्कं जुयाच्वन । आत्मदृष्टिवाद धयागु सजीव जुयाच्वंम्ह जीव धयाम्ह आत्म दु धका धारणा दयेका धया जुयाच्वंगु वाद हे खः । उगु दृष्टिवाद दयाच्वंपिं व्यक्तिपिसं मनू धयाम्ह नं सजीव जुयाच्वंम्ह जीव खः । देव धयाम्ह नं सजीव जुयाच्वंम्ह जीव खः । द्रहँ म्ये खिचा आदि तिरश्चीन धयापिं नं सजीव जुयाच्वपिं जीवत हे खः । उम्ह सजीव जुयाच्वंम्ह आत्मजीव धात्थें हे दयाच्वंगु दु धका भा:पाः विश्वास यानाच्वंगु दु ।

उकथं आत्मउपादान आसक्ति दयाच्वंगु लोकय् भगवान् बुद्धं "सजीव आत्मजीव धका धात्थें सक्कली दयाच्वंगु मखु; लोकव्यवहार अनुसार धायेगु ल्हायेगु यानाच्वंगु मात्र खः । धात्थें सक्कलीगु परमार्थकथं प्रकटरूपं दयाच्वंगु ला नामरूप क्रम मात्र जक खः । अनात्मस्वभाव मात्र जक दु" धका देशना यानाबिज्यात। अथे जुया भगवान् बुद्धयागु उगु अनात्मवादधर्मयात हा:मा:निसें बांबांलाक सिइका थुइका तयेगु आवश्यक जू । उगु अनात्मवाद धर्मयात धर्मचक्रसूत्रउपदेश देशना यानाबिज्यासें निसें प्यंगू सत्यद्वारा विभाजनयान देशना यानाबिज्या:गु जुल। हानं हेमवतसूत्र उपदेशय् नं (**छसु लोको समुप्पन्नो**) ६-गू दत धायेवं लोक उत्पन्न जुइगु खः आदि धका देशना यानाबिज्या:गु जुल। उकथं देशना यानाबिज्या:गु अनात्मधर्मयात थुगु अनात्मलक्षणसूत्रय् कारण प्रदर्शक खँत लिसें प्रष्ट जुइक स्पष्टरूपं हानं देशना यानाबिज्या:गु जुल । उकिं महत्वपूर्ण नं जू सिलसिलाबद्ध नं जुया न्ह्योने वयाच्वंगु थुगु अनात्मलक्षणसूत्र उपदेश थौं निसें शुरूयाना कनेगु लक्ष्य तयाच्वनागु जुल । अनात्मलक्षणसूत्र सम्बन्धी लुमंकेबहःगु स्मरणिका कापी पानात नं धर्मश्रोतागण परिषद्पिन्त इना बियातयेधुंगु जुल ।

सूत्रया निदान

थुगु सूत्रया निदानयात संगायन आरुढ यानाबिज्याःपिं स्थविरपिसं स्कन्धवर्गसंयुक्त पालि (पौल्याः-५५-) गुली थुकथं उल्लेख यानातःगु दु ।

(एवं मे सुतं) एकं समयं भगवा वाराणसियं विहरति इसिपतने मिगदाये; तत्र खो भगवा पञ्चवग्गिये भिक्खू आमन्तेसि "भिक्खवोति" । "भद्दन्ते" ति ते भिक्खू भगवतो पच्चस्सोसुं; भगवा एतदवोच ।

मे = जि आनन्दं; **एवं सुतं** = थुकथं न्यना लुमंका तयागु दु । (थ्व खँपु ला "अनात्मलक्षणसूत्रयात गुगु प्रदेशय् गुपिं पुद्गलपिन्त गुम्ह पुद्गलं कनाबिज्याःगु लय्" धका न्यना बिज्याःम्ह आयुष्मान महाकश्यप स्थविरयागु न्ह्यसःयात लिसःबीया निंतिं छुमा खँपु हे खः । थुगु **एवं मे सुतं** = धयागु खँपुयात ला थौंकन्हेयागु सफुति सिइके अःपुगु जुया उल्लेख मयाःसे सुचुका तया) **एकं समयं** = छगू इलय्; **भगवा** = भाग्यवान् तथागत; **वाराणसियं** = वाराणसी नगर क्षेत्रय्; **इसिपतने मिगदाये** = ऋषिपतन नां दुगु मृगदावन वनप्रदेशय्; **विहरति** = विहारयाना बिज्यानाच्वन ।

देशना यानाबिज्याःगु दँ, ला, दिं

न्हापांगु उपदेश जुयाच्वंगु धर्मचक्रसूत्रदेशनायात थौकन्हेयागु बु.सं. १३२५ दं लिखतं ल्याःचाः याना स्वलधाःसा २५५२-दँ क्यंगु आषाढ पुन्हीया बहनी देशना यानाबिज्याःगु जुल । उगु धर्मचक्र सूत्रदेशना कनाबिज्याःबले पञ्चवर्गीय न्याम्ह भिक्षुपिं मध्यय् आयुष्मान कोण्डञ्ञ छम्ह जक उपदेश न्यंन्यं श्रोतापत्ति मार्गफलय् थ्यना श्रोतापन्न जूगु जुल । बुद्धशासनयात ज्ञानं दुत्युंवना कम्प मजूसे विश्वास याइगु श्रद्धाधर्म सम्पन्न जुगु जुया बुद्धशासनय् दुनय् भिक्षुत्व नं स्वीकार यानाकाःगु जुल । ल्यंदुपिं आयुष्मान वप्प, आयुष्मान भद्दिय, आयुष्मान महानाम, आयुष्मान अस्सजीपिंसं ला आर्यमार्गफल विशेष धर्मयात लाभयाना मकानि । उकिं इपिं प्यम्हसित भगवान् बुद्धं भावनाधर्म उद्योग याके बियाबिज्यात । भिक्षाटन हे मवंसे चान्हं न्हिनं दिपाः मदयेक उद्योग यानाच्वन । भगवान् बुद्धं नं भिक्षाटनयाना बिमज्याःसे आरामय् न्ह्याबलें उपस्थित जुया इमिसं सामना यायेमाःगु कर्मस्थान मलतय्त सफा जुइकथं सुधार व मरम्मतयाना बियाबिज्यानाच्वन । उगु रूपं स्वयं भगवान् बुद्धं मरम्मत व संरक्षण बियाबिज्याःगुलिं अतिरिक्त इमिसं नं निरन्तर उद्योग व प्रयत्नयाना यंकूगु जुया आयुष्मान वप्प आषाढ कृष्णपक्ष पारु खुनु श्रोतापत्तिमार्गफलय् थ्यना श्रोतापन्न जूगु जुल । आयुष्मान भद्दिय द्वितीयाखुनु, आयुष्मान महानाम

तृतीयाखुनु, आयुष्मान अस्सजी चतुर्थीखुनु श्रोतापत्तिमार्गफलय् थ्यना म्हति म्हतिं श्रोतापन्न जूगु जुल ।

उगु उगु विषयवस्तुतय्त धर्मचक्रदेशना अन्तिम काण्डय् विस्तृतं क्यनावयातये धुंगु जुल । इपिं आयुष्मान वप्प आदि प्यम्ह उपदेश न्यना मात्रं विशेषधर्म लाभ याये अनुकूल मजू; उद्योग याःसा तिनि श्रोतापत्तिमार्गफल विशेषधर्म लाभ याये ल्वःगु कारणं भगवान् बुद्धं इपिं प्यम्हसित भावनाधर्म उद्योग व अभ्यास याके बियाबिज्याःगु विषय; उकीयात लिधंसा कया "श्रोतापन्न जुइगु मात्र ला उपदेश न्यना सि जक सिइगुलिं ज्या सिद्ध जू; विपश्यनाकार्य उद्योग यायेमाःगु मदु" धका हलुकाछ्वांटं धया ल्हाना जुयाच्वंपिनि मिथ्यावादयात विश्वास याये योग्य मजूगु विषयतय्त नं उगु धर्मचक्रदेशना अन्तिमकाण्डय् होश बिया धया वयातये धुन ।

आः धया वयागु अनुसार पञ्चवर्गीय भिक्षुपिं न्याम्हं श्रोतापन्न जुइधुंका बुद्धशासनानुयायी भिक्षुभाव लाभयाना काये धुंकूगु इलय् उगु आषाढ कृष्ण पञ्चमी खुनु थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशना देशना यानाबिज्याःगु विषय उगु उगु अर्थकथाय् क्यनातःगु दु । उकिं थन "छगू इलय्" धका सामान्यकथं धयातःसा नं धर्मचक्रसूत्रदेशना कनाबिज्याये धुंका लिपा न्यानुखुनुगु आषाढकृष्ण पञ्चमीखुनु भगवान् बुद्ध वाराणसीनगरया लिक्क मृगदावन अरण्यप्रदेशय् विहार यानावं च्वनाबिज्यात धयागु मतलब जुल ।

तत्र खो = वाराणसी नगर प्रदेश मृगदावन अरण्यप्रदेशय् विहार यानावं च्वनाबिज्याःगु उगु इलय्; **भगवा** = भाग्यवान्म्ह तथागतं; **पञ्चवग्गिये भिक्खू** = न्याम्हपुचःकथं नांदंपिं पञ्चवर्गीय भिक्षुपिन्त; **भिक्खवो ति** = भिक्षुपिं धका; **आमन्तेसि** = आमन्त्रण यानाबिज्यात । **ते भिक्खू** = इपिं पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं; **भद्दन्तेति** = भद्दन्त धका; **भगवतो** = भगवान् बुद्धयात; **पच्चस्सोसुं** = लिसः बिया बिन्तियात । (भगवान् बुद्धं कने त्यना बिज्याःगु धर्मप्रति क्वथीक ध्यान तयेकेया निंतिं भिक्षुपिं धका आमन्त्रण यानाबिज्याःबले इपिं पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं भद्दन्त धका लिसः बिया बिन्तियात । थौंकन्हे उपदेशकर्ता भिक्षुं उपासक उपासिकापिं धका सःतिगु बखतय् उपासक उपासिकापिसं भन्ते धका लिसः बीगुथें हे खः । इपिं पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं **भद्दन्ते** = भद्दन्त धका लिसःबिया बिन्ति याइगु इलय्) **भगवा** = भाग्यवान्म्ह तथागतं; **एतं** = आ ब्वनाक्यने त्यनागु उपदेश; **अवोच** = कनाबिज्यात । व आयुष्मान आनन्द स्थविरं आयुष्मान महाकश्यप स्थविरयात लिसः बिया बिन्ति याःगु निदान खँपु

हे खः । उगु निदान अनुसार भगवान् बुद्धं देशना यानाबिज्याःगु पहः ला –

बुद्धवचन अनात्मलक्षणसूत्र (शुरू काण्ड)

रूपं भिक्खवे अनत्ता; रूपञ्च हिदं भिक्खवे अत्ता अभविस्स; नयिदं रूपं आबाधाय संवत्तेय्य; लब्भेथ च रूपे "एवं मे रूपं होतु, एवं मे रूपं मा अहोसी" ति ।

रूप आत्मजीव मखु

भिक्खवे = भिक्षुपिं; **रूपं** = रूप; **अनत्ता** = आत्मजीव मखु; थौं कन्हे मनूतय्सं थःत थःमं नं सजीव प्राणी धका भाःपियाच्वंच्वन । मेपिन्त नं सजीव प्राणी धका भाःपियाच्वंच्वन । उकथं सजीवप्राणी धका भाःपिया च्वनिगुयात पालिभाषं **अत्त** - धका धाइगु खः । संस्कृतभाषाय् ला आत्म - धका दयाच्वन । उगु आत्म पदं पाली **अत्ता** धका जू वयाच्वन । उगु **अत्त**–यात **जीव** धका नं धयातल । प्राण, प्राणजीव, सजीव प्राणी धका धायेत्यंगु खः । उगु सजीव आत्मजीव हिसाबं भाःपिया आसक्त जुइगुयात आत्मआसक्ति आत्मदृष्टि धाइगु खः । उगु आत्मआसक्ति पृथग्जनपिंके बिल्कुल अलग्ग जुयाच्वन धका धायेफइमखु । क्वात्तुसे दृढ जुइगु व क्वात्तुसे दृढ मजुइगु; प्रकट जुइगु व प्रकट मजुइगु उलि जक फरक जुयाच्वन । नामरूप सम्बन्धी धार्मिक बहुश्रुत पूवनाच्वंपिंके थुगु आत्मआसक्ति द हे मदुला धयाथें च्वंक दुर्बल जुयाच्वने यः । अथे नं बिल्कुल अलग्ग जुयाच्वन धका ला धायेफइमखु । स्वयं थःमं चिन्तन याना याना धया ल्हाना जुयाच्वंगु भिं मभिं अनुभव यानाच्वंगुयात अहंजीवकथं भाःपिया आसक्त जुइगु दयावं च्वनीतिनिगु जुयाच्वन । विपश्यनाज्ञान तीब्र तीक्ष्ण रूपं उत्पन्न जुयाच्वनीम्ह विपश्यनायोगीयाके नं भाविता व चायेकु पतिकं निरीक्षण याक्व पतिकं "आत्मजीव मदु नामरूप स्वभाव मात्र खः" धका सिया सियाच्वनीगु जुया उगु आत्मआसक्ति अलग्ग जुयाच्वनीगु खः । तर भाविता मयासे मचायेकुसे दिनाच्वनीगु इलय् उगु आत्मआसक्ति दुहाँवया उत्पन्न जुयाच्वने हे फुनि ।

थुकथं थःगु सन्तान्य् (थःके) दुगु नामरूपतय्त नं मेपिनि सन्तानय् (मेपिंके) दुगु नामरूपतय्त नं, सजीव आत्म धका भाःपिया आसक्त जुयाच्वनीगु जुया उकथं मखुगु विषय प्रकटरूपं सिइका काये दयेक स्पष्टरूपं विभाजनयाना देशना यानाबिज्याये मास्तिवःगु कारणं भगवान बुद्धं "**रूपं भिक्खवे अनत्ता** = भिक्षुपिं, रूप आत्मजीव मखु" धका रूपस्कन्धं निसें शुरूयाना स्पष्टरूपं देशना याना बिज्यात ।

आत्म भाःपिबहःगु रूप

आत्मजीव धका भाःपिया आसक्त जुइमाःगु रूप धयागु गुजागुलय् धाःबले खंकेफइगुया कारण जुयाच्वंगु चक्षुप्रसादरूप; तायेके फइगुया कारण जुयाच्वंगु श्रोताप्रसादरूप; नंतुना सिइके फइगुया कारण जुयाच्वंगु घ्राणप्रसादरूप; सवाः सिइके फइगुया कारण जुयाच्वंगु जिह्वाप्रसादरूप; थिया सिइके फइगुया कारण जुयाच्वंगु कायप्रसादरूप; चित्तया आधारभरोसारूप; रूपजीवित धयागु थुपिं रूपत मूलरूपत हे जुयाच्वन । बिचाः याना स्वः । चक्षुप्रसाद दया खना सिइके फयाच्वन । खना स्यूगु जुया सजीव आत्मजीव धका भाःपियाच्वंच्वन । अथे हे न्हाय्पं, न्हाय्, म्ये, शरीर, प्रसादरूपत दया तायेके फयाच्वन; नंतुना सिइके फयाच्वन; सवाःकया सिइके फयाच्वन; थिया सिइके फयाच्वन; उकिं नं सजीव आत्मजीव धका भाःपियाच्वंच्वन ।

आः धया वयागु चक्षुप्रसादरूप आदित मन्त धाःसा ला सजीव आत्मजीव भाःपिमखुत, आसक्त जुइमखुत । विचाः याना स्वः । सिं आदिद्वारा मनूयागु रूपत दयेकातःगु दयाच्वन । उगु उगु रूपत सजीव मनूलिसे आकार संस्थान हिसाबं उत्तें जुयाच्वंसा नं चक्षुप्रसाद आदि सिइके फइगुया माध्यम रूपत मदयाच्वंगु जुया उगु मनूरूपयात सजीव आत्मजीव, सत्त्वजीव धका भाःमप्यु । नकतिनि सी जक सीगु मनूयागु लाश रूपयात तक नं आत्मजीव धका आसक्त मजू । कारण छाय् धाःसा चक्षुप्रसादरूप आदि मदयाच्वंगुलिं हे खः । चक्षुप्रसादरूप आदि दयाच्वन धाःसा ला उगु चक्षुप्रसादरूप आदि लिसे छस्वाः छ्धिछपाँय् जुयाच्वंगु मेमेगु रूपतय्त नं आत्मजीव धका भाःपियाच्वंगु दु । गुजागु रूपत लय् धाःबले- खने दयाच्वंगु वर्णरूप, न्यने दयाच्वंगु शब्दरूप, नंतुने दयाच्वंगु गन्धरूप, थिया सिइके दयाच्वंगु (पृथ्वी, तेजस्, वायु) धयागु स्पर्शरूप, उगु स्पर्शपाखें छतं सिइके दयाच्वंगु स्नेह धातु; तरल धातु आपस्‌रूप, मिसामिजं रूपाकार संस्थान आदि उत्पत्तिया माध्यम रूप थुजोगु रूपत हे खः । उकिं मिखारूप आदि लिसे छस्वाः जुयाच्वंगु उगु वर्ण शब्द आदियात खंकेदया तायेकेदया सामना यायेदया सिइके दया च्वनीबले उगु वर्णरूप आदियात नं सजीव आत्मजीव धका भाःपियाच्वनीगु जुयाच्वन ।

संक्षिप्तं धायेगु खःसा मिखाआदित लिसें नापं दयाच्वंगु म्ह छम्हंया रूपतय्त सजीव जुयाच्वंगु आत्मजीवकथं भाःपिया आसक्त जुयाच्वन । लोकव्यवहारकथं नं उगु रूपसमूह जुयाच्वंगु म्ह छम्हंयात आत्मजीव सत्त्वजीव धका धायेगु ल्हायेगु यायेमालाच्वंच्वन । व सम्मुतिसत्य (संवृत्तिसत्य) अनुसारं

ला द्वनाच्वन धका धायेफइमखु । अथे नं परमार्थसत्य अनुसारं ला उगु म्ह छम्हं दयाच्वंगु रूप पुद्‌गल सत्त्व आत्मजीव मखु । रूपस्वभावपुचः रूपस्कन्ध मात्र जक खः । उकिं भगवान् बुद्धं "उगु रूप समूहयात सत्त्वपिसं सजीव आत्मजीव प्राणजीव धका भाःपियाच्वंसा नं आत्मजीव मखु, स्वभावधर्म मात्र खः" धका निश्चित रूपं देशना यानाबिज्यात ।

तर शरीरय्‌च्वंगु रूप थःगु आत्म खःधका भाःपिया आसक्त जुयाच्वंपिं आपाःसिनं छाय् आत्म मखयाच्वन लय् धका न्ह्यसः तया परीक्षण यायेबहः जुयाच्वन । उकिं आत्म मखुगु विषययात नं थुकथं उल्लेखयाना स्पष्ट यानाबिज्यात ।

आत्मजीव मखु धका सिइकेत कारण क्यनीगु खँपु

च हि = आत्मा मखु धका सिइके दइगुया कारणयात स्वाकं उल्लेख यायेमाल धाःसा; **भिक्खवे** = भिक्षुपिं; **इदं रूपं** = थुगु रूप; **अत्ता** = थःपिनि दुनेयागु आत्मा; **अभविस्स** = यदि जुयाच्वंगु खःसा; (**एवं सति** = उकथं जुइबले); **इदं रूपं** = थुगु रूप; **आबाधाय** = सास्ति बीया निंतिं; **न संवत्तेटय** = मजुइमागु खः; **च** = अनं अतिरिक्त; **मे रूपं** = जिगु रूप; **एवं होतु** = थुकथं भिंगु जक जुइ माल; **मे रूपं** = जिगु रूप; **एवं माअहोसि** = थुकथं मभिंगु ला जुइमजिल; **इति** = थुकथं व्यवस्था व मरम्मत यायेगु; **रूपे** = रूपय्; **लब्भेथ** = दयेमाल, प्राप्तजुइफयेमाल -

रूपं सास्तियानाच्वंगु पहः

रूप थःगु शरीरयागु दुनेया आत्मजीव खयाच्वंगु जुल धाःसा रूपं थःत सास्ति मयायेमाःगु खः । थुगु थासय् रूपं थःत गुकथं सास्ति यानाच्वन लय् धाःबले - रूप छ्याइसे नाइसे क्यातुसे च्वनामच्वंसे जराजीर्ण जुया नं सास्तियानाच्वंगु दु । अस्वस्थ रोगी जुया नं सास्तियानाच्वंगु दु । सिना नं सास्तियानाच्वंगु दु । रूप मदुगु जूसा सँ तुइगु, वा हाया वनीगु, जँ धुसिलुयावनीगु, न्हाय्पनं मताया वनीगु, मिखा बुलुयावनीगु, ला हय्हय् कुनीगु, भ्यातुसे भुलुसुलुदनीगु आदि दयावयाच्वनी ला ? दयावयाच्वनी मखु । उकिं सँ तुइगु आदित रूप दया च्वंगुलिं दयावयाच्वनेमाःगु खः । रूप दुगुलिं दयावयाच्वनेमाःगु जुया उगु रूपं सास्तियानाच्वंगु जुल नि ।

रूप मन्त धाःसा मिखा स्याइगु, न्हाय्‌पं स्याइगु, वा स्याइगु, जँ इसुइगु, फसं स्याइगु, पुइगु, ख्वाउँइगु, क्वाताक्वाता म्हुइगु, चासुइगु, हि

जमे जुइगु, छयंगु भुइसे च्वनीगु, प्वाःयागु रोग, पिसाबया रोग, प्रेसरया रोग आदि विभिन्न प्रकारया विरामी जुइगु रोगत दयावइ ला ? दयावइमखु । रूप दयाच्वंगु जुया रूपयात बःकया थुपिं अनेतनेकथंया रोगब्याधित जुयाच्वंगु खः । पित्याइगु, प्याःचाइगु नं रूपं याना हे खः। भुजिं, पति आदिपिसं न्याकाच्वनेमाःगु नं रूप दया हे खः । शोषकपिनिगु सास्तिफयाच्वनेमाःगु नं रूपया कारणं हे खः । नर्कदुःख प्रेतदुःखत धयागु नं रूप दया हे खः । संक्षिप्तं धायेगु खःसा शरीरय् सहयाये मजियाच्वनीगु स्याना कछिंदाया स्याकाच्वनेमाःगु धाक्व रूप दयाच्वंगुलिं हे खः । उकिं शरीरय् सहयाये मजीक स्याना सहयाये थाकूक सास्तियानाच्वंगु धयागु रूपधर्मया ज्या हे खः; रूपधर्मं सास्तियानाच्वंगु हे खः ।

अनं हानं मनुष्यजन्मं सीमाःगु धयागु नं रूप मुख्य खः; शरीरय् दुनेदयाच्वंगु रूपत थलाकोला जुया विपरीत जुयाच्वंगुलिं सीमाःगु खः । उकिं रूपं सीकथं नं सृजनायाना सास्तियानाच्वंगु धायेमाल ।

अथे जुया रूप थःगु आत्मा खयाच्वंगु जूसा आः धयावयागु अनुसार जीर्ण जुइगु, रोग जुइगु, सीगुलिं सास्तिमयायेमाःगु खः धका निरीक्षण याना स्वयेमाल । खः; सास्तियानाच्वन धयागु मेपिन्त जक सास्तियानाच्वनीगु खः । थःत थःमं ला सास्तियायेगु स्वभाव मदु । उकिं रूप थःपिनि दुनेयागु आत्माखःसा जीर्ण जुइगु आदिद्वारा विपरीत जुया सास्तियाये अयोग्य जुयाच्वन ।

अनं हानं जीर्ण मजुनिवं, रोगी मजुनिवं, मसीनिवं नं थुगु रूपं न्ह्याबलें सास्तियानाच्वंगु दु । गुकथं लय् धाःबले - रोग मदुम्ह, उमेर मगाःनिम्ह जूसां फेतुइगु, दनेगु, वनेगु आदि छथीकथंया इर्यापथद्वारा नं ताउतक स्थिर जुयाच्वने मफु । बराबर सुधार व मरम्मत यानाबियाच्वनेमाः । उकीयात प्रत्यक्ष परीक्षण याना स्वयेफु । फयेतुना थजु, गोतुला थजु, थः यःकथं च्वना स्वः । मसंसे उखे थुखे मयासे गुलि ताउतक च्वनेफइ लय् ? ल्हाः तुति अंगत मसंकुसे गुलि ताउतक स्थिर शान्तजुयाच्वने फइ लय् ? फयेतुना जूसा घौछि बाघौति तक नं स्थिर शान्त जुयाच्वने थाकू । गोतुला जूसा नं निघौ स्वघौ आदिकथं स्थिरशान्त जुयाच्वने थाकू । पुना वया, त्यानुया वया, च्वने थाकुया बराबर उखे थुखे सना बियाच्वने माली । उकथं च्वनेमछुइगु सहयाये थाकुइगु नं रूप दयाच्वंगुलिं खः । रूपं सास्तियानाच्वंगु स्वभाव हे धायेमाल ।

अथे जुया रूप थःगु आत्मा जूगु जूसा उकथं च्वनेमछुइगु सहयाये थाकुइगुकथं नं सास्तिमयायेमाःगु खः धका निरीक्षण याना स्वयेमाल ।

आबाधाय – पदया अर्थ परीक्षण

थुगु थासय् न्हापान्हापायापिं सयादो महास्थविरपिसं **आबाधाय** - पदयात स्याइगु कछिंदाइगुया निंतिं धका भाय्हिलेगु यानातल । उगु भाय्हिला व्याकरणया हिसाबं नं अर्थया हिसाबं नं उचित मजूथें तायेकाच्वना । उचित मजूगु पहः ला - **आ** - न्ह्योने दुगु **बाध** - धातुं सिद्ध जुयाच्वंगु **आबाधाय** - पदं स्यानाच्वन कछिंदायाच्वन धयागु अर्थ व्यक्तयाये मफु । सास्तियानाच्वन धयागु अर्थयात जक व्यक्तयाना च्वंगुदु । **आबाध** - पदयात घाः धका भाय्हिलेमाःगु नं स्याका पिइसेच्वंका सास्तियायेसःगु कारणं बर्मेली व्यवहारकथं धायेगु ल्हायेगु बानिदुथें घाः -धका भाय्हिलेमाःगु जुयाच्वन । **आबाध** - पदं स्याये यः धका व्यक्तयाइगु कारणं भाय्हिलेमाःगु ला मखु । उकिं **आबाधाय** - पदयात स्याइगु पिइसेच्वनीगुलिं धका भाय्हिलातःगु सास्ति याइगु अर्थदुगु **बाध** - धातुं सिद्ध जुयाच्वंगु व्याकरणकथं नं युक्ति मदयाच्वन । अनं हानं रूपय् स्याइगु पिइसेच्वनीगु स्वभाव मदु । संज्ञा संस्कार विज्ञानतय्के नं स्याइगु पिइसेच्वनीगु स्वभाव मदु । वेदना जक स्याये सः । वेदना स्वंगुली नं सुख व उपेक्षावेदनातय्सं स्यायेमसः । दुःखवेदना छगुलिं जक स्यायेसः । अथे जुया रूप स्याइगु पिइसेच्वनीगुया निंतिं मजुइमाल । संज्ञा, संस्कार, विज्ञान स्याइगु पिइसेच्वनीगुया निंतिं मजुइमाल धायेबले स्याये मसः पिइसेच्वनेमसःगु धर्मतय्त स्यायेसः पिइसे च्वंकेसः धका धाइगु स्थिती थ्यनीगु कारणं अर्थ स्वरूप अनुसार नं युक्तियुक्त मजू । अले हानं आत्मवादआसक्ति दुपिसं नं जि धायेमाःम्ह आत्मजीवय् स्याइगु पिइसेच्वनीगु मदु धका थुगुरूपं नं धारणा आसक्ति मदु । मभिंगु स्पर्शलिसे सामना यायेमालीबले आत्मा हे स्याइगु पिइसेच्वनीगु खः धका धारणा व आसक्ति दयाच्वन । अथे जुया आत्मा खतधाःसा स्यायेगु पिइसेच्वनीगु मदयेमाल धका धायेगु ल्हायेगु उचित मजू । उकिं अर्थ अनुसार युक्तियुक्त मजू । सास्तियाइगु धयागु अर्थ ला न्यागुलिं स्कन्ध लिसे स्वापुदयाच्वन । न्यागुलिं स्कन्धत सास्तियाइगु स्वभाव दयाच्वन । उकिं व्याकरणकथं नं अर्थकथं नं युक्तियुक्त जूगु अनुसार “**आबाधाय** = सास्तियायेनिंतिं; **न संवत्तेय्य** = मजुइमाल” धका जिं अर्थ बिया भाय्हिलातया ।

रूप धइथे मदु

“मेगु छगू विषय ला रूप थःगु आन्तरिक आत्मजीव यदि जुयाच्वंगु खःसा “जिगु रूप थुकथं बांलाःगु जक जुइमाल । बांमलाःगु आकार प्रकारं

मजुइमाल" धका विभाजन व्यवस्थापन नं यायेफयेबहः जू । खः; रूप थःगु शरीर थःगु आत्मा खःगु जूसा थःगु चाहना अनुरूप जुइल्वः जू । सत्त्वपिंनि थःगु सन्तान्य् दुगु रूपयात नाइसे छ्वाइसे क्यातुसे स्वस्थ तन्दरुस्त जक दयेका तये मास्ति वः । जीर्ण जुइकेबी मास्ति मवः । रोगी जुइका तये मास्ति मवः । सिना विनाश जुइकेबी मास्ति मवः । तर रूप थःपिनि चाहना अनुरूप जुयामच्वं । ल्याय्म्ह जुयाच्वंच्वं जरा जीर्ण जुयावनाच्वंच्वन । स्वस्थ जुयाच्वंच्वं अस्वस्थ विरामी जुयावनाच्वंच्वन । सी मास्ति मवयेकं नं सिना विनाश जुयावनाच्वंच्वन । थ्व थःगु चाहना अनुरूप मजूगु अधीनय् मदुगु हे जुल । उकिं नं रूप थःगु आन्तरिक आत्मजीव मखु धका सिइके बियाच्वंच्वन ।

का आः उगु पालिया संक्षिप्त भाय्हिला स्मरणिका ल्यू ल्यू वना धाये माली; इनाबिया तयागु स्मरणिका भौंतय् दुथें हे खः ।

स्मरणिका : भिक्षुपिं, रूप (आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु, आत्मजीव खत धाःसा थुगु रूप (थःत) सास्तियायेया लागी मजुइमाल; अनं हानं जिगु रूप थुकथं बांलाःगु जक जुइमाल; थुकथं बांमलाःगु मजुइमाल धका रूपय् विभाजन व्यवस्थापन नं यायेबहः जुइमाल ।

रूप थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य आत्मजीव खःसा थःत थःमं सास्ति यायेगु धयागु गनं दयेफइ ? दयेफइमखु; थःगु चाहना अनुसार नं विभाजन व्यवस्थापन याये दयेमाःगु खः । मेपिनि शरीरयात जकं विभाजन व्यवस्थापन यायेमज्यू खः, थःगु शरीरयात ला थःगु चाहना अनुरूप दयेके फयेमाःगु खः । तःसकं हेमखेम दुम्ह थःपिनि प्रभाव लानाच्वंम्ह पुद्गलयात तकं विभाजन व्यवस्थापन याये दयेमाक्व याये दयाच्वंगु दु; उकिं थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य आत्मजीव खःसा थःगु चाहना अनुसार विभाजन व्यवस्थापन याये दयेमाः धयागु नं स्पष्ट जू । तर रूप थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य आत्मजीव मखु; उकिं वं थःत नं सास्ति यानाच्वंच्वन; वयात थःगु चाहना अनुसार नं विभाजन व्यवस्थापन याये मज्यू । उगु विषयवस्तुयात थुकथं स्वाकं स्पष्ट यानाबिज्यात ।

आत्मा मखुगु पहःयातः तःतःप्यंक कारण क्यना तःगु

यस्मा च खो भिक्खवे रूपं अनत्ता; तस्मा रूपं आबाधाय संवत्तति; न च लब्भति रूपे "एवं मे रूपं होतु; एवं मे रूपं मा अहोसी" ति ।

भिक्खवे =भिक्षुपिं; **च** = धात्थें मुख्यकथं; **रूपं** = रूप; **यस्मा** = गुकिं

याना; **अनत्ता** = (आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु; **तस्मा** = उकथं आत्मजीव मखुगु कारणं; **रूपं** = रूप; **आबाधाय** = सास्ति यायेया लागी; **संवत्तति** = जुयाच्वंच्वन; **च** = अनं हानं; **मे रूपं** = जिगु रूप; **एवं होतु** = थुकथं बांलाःगु जक जुइमाल; **मे रूपं** = जिगु रूप; **एवं मा अहोसीति** = थुकथं बांमलाःगु ला मजुइमाल धका विभाजन व्यवस्थापन यायेगुयात; **रूपे** = रूपय्; **न लब्भति** = दये मफयेमाःगु जुल ।

धात्थें वास्तविक कथं ला रूप (थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु; उकिं रूपं थःत जीर्ण जुइगु रोगं कइगु आदिद्वारा सास्ति यानाच्वंच्वन; अनं हानं "जिगु रूप थुकथं बांलाःगु जक जुइमाल; थुकथं बांमलाःगु ला जुइमजिल" धका थःगु रूपय् विभाजन व्यवस्थापन यायेगु नं मदयाच्वंच्वन । उगु पालिया संक्षिप्त भाय्हिला स्मरणिकायात नं धायेमालीतिनि ।

स्मरणिका : वास्तविककथं ला रूप (आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु; आत्मजीव मखुगु कारणं याना हे थुगु रूप (थःत) सास्ति यायेगु लागी नं जुयाच्वन । अनं हानं "जिगु रूप थुकथं बांलाःगु जक जुइमाल; थुकथं बांमलाःगु ला जुइमजिल" धका रूपय् विभाजन व्यवस्थापन यायेगु नं मदया हे च्वंच्वन ।

उगु खँपुइ "रूप आत्मा मखुगु कारणं सास्तिया निंतिं जुयाच्वन" धयागु खँपुद्वारा अनात्मभावया हिसाबं दुःखभावयात क्यनाच्वंथेंच्वंथें जुयाच्वंगु विषय; अथे नं "रूप सास्तिया निंतिं जुयाच्वंगु कारणं (सास्ति यायेसःगु कारणं) अनात्म धाइगु खः" धका जक मुख्य सिइके बीमास्तिवःगु जुयाच्वंगु विषययात सारत्थदीपनी विनयटीकाय् उल्लेखयाना क्यनातःगु दु ।

उकिं नकतिनि ब्वना कना वयागु पालि खँपुद्वारा "रूप जीर्ण जुइगु, रोगी जुइगु, आदिद्वारा थःत सास्ति यायेसःगु कारणं नं थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव मखु" धका सिइके बियाच्वंगु दु; अनं ल्यू "थःगु चाहना अनुसार विभाजन व्यवस्थापनयाना मज्यूगु अधीनय् मदुगु कारणं याना नं थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव मखु" धका थुकथं नं सिइके बियाच्वंगु दु ।

थुकथं सिइके बीगु थुगु सूत्र पालियात बःकया उगु उगु अर्थकथाय् "**असामिकट्ठेन** = अधीनस्थ याइगु अधिकारी मदुगु अर्थस्वभावया कारणं नं अनात्म धाइगु खः; **अवसवत्तनट्ठेन** = चाहना अनुरूप मजूगु अर्थस्वभावया कारणं नं अनात्म धाइगु खः" आदि धका उल्लेखयाना क्यनाबिज्यात । उगु

उद्धरणयात ब:कया गुलिं गुलिं आचार्यपिसं "**अनत्ता** = अधीनय् मदु" धका भाय्‌हिला तल। उगु अधीनय् मदु धयागु अर्थ ला आनात्मपदया शब्दार्थ मखु; अभिप्राय अर्थ जक जुयाच्वन; उगु अभिप्राय अर्थ अनुरूप आत्मापदयात भाय् हिलेबले श्लिष्टता स्निग्धता मदयाच्वंगु सामना यायेमाला च्वनीतिनि। "**एसो मे अत्ताति समनुपस्सति**" धयागु पालियात अर्थ बिया स्व:।

एसो = थुगु विषय; **मे** = जिगु; **अत्ता** = अधिकारी ख:; **इति** = थुकथं; **समनुपस्सति** = भावितायाना भा:पियाच्वन धका भाय् हिलेमाली। उकथं भाय् हिलेबले जि अलग्ग; अधिकारी आत्मा अलग्गथें जुयाच्वन उकिं श्लिष्टता स्निग्धता मदयाच्वन। श्लिष्टता स्निग्धता दुगु अर्थ ला –

एसो = थुगु विषय; **मे** = जिगु; **अत्ता** = (आन्तरिक) आत्मजीव ख:; **इति** = थुकथं; **समनुपस्सति** = भावितायाना खंका भा:पियाच्वन धका शब्दार्थ भाय् ह्यूसा तिनि श्लिष्ट स्निग्ध जुइगु ख:। अथे हे थुगु थासय् नं **अनत्ता** = (आन्तरिक) आत्मजीव मखु धका भाय् हिलीगु शब्दार्थ भ्रं अप्व: श्लिष्ट स्निग्ध जुयाच्वन।

जीवआत्मा व परम आत्मा

थ्व आत्मा धयागु शब्द-व्यवहार लिसे सम्बन्ध तया आत्मवादी पुद्‌गल-आत्मआशक्ति दुपिं व्यक्तिपिसं आत्माया स्वरूपयात जीवआत्मा व परमआत्मा धका निथी ब्व:थला क्यनात:गु दु। जीवआत्मा धयागु मनुष्य, देव, तिरश्चीन आदि सत्त्वपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य आत्मायात धयात:गु ख:। सत्त्व छम्ह छम्हसिके म्हतिं म्हतिं आत्मा छगू छगू दयाच्वन धका धारण दयेका आसक्त जुयाच्वंगु दु। उगु आत्मा धयागु प्राणआत्मा, विज्ञानआत्मा (हंस) पुतली आत्मायात ईश्वरं सृष्टि यानात:गु ख: धका गुलिंसिनं धारणा दयेकाच्वन। गुलिंसिनं ला ईश्वरया महाआत्मां छुटे जुयाव:गु चीचीधंगु आत्मायात जीवआत्मा धाइगु ख: धका धयाच्वंगु दु।

परमआत्मा धयागु ला सत्त्वपिं सहित विश्व ब्रह्माण्डयात सृष्टि यायेस:म्ह ईश्वरया आत्मद्रव्य हे ख:। उगु ईश्वरया महा आत्मा विश्वब्रह्माण्डय् न्यंकभनं फइले जुयाच्वंगु दु धका नं गुलिंसिनं धारणा दयेका धायेगु ल्हायेगु यानाच्वंगु दु। गुलिंसिनं ला अन्तरिक्षभूमी स्थिर जुयाच्वंगु दु धका धारणा दयेका धायेगु ल्हायेगु यानाच्वंगु दु। उकथं धारणा दयेका धायेगु ल्हायेगु यानाच्वंगु ला अनुमान व कल्पनामात्रद्वारा धया ल्हाना जुयाच्वंगु मात्र ख:। उगु परम आत्मा धयाम्ह ईश्वरयात सुनां नं सामना यायेनंगु नं मखु। ईश्वरं

सृष्टि याइगु धयागु नं अनुमान व कल्पना मात्र जुयाच्वन । उकथं अनुमान कल्पना व धारणात भगवान् बुद्ध प्रादुर्भाव जुयाबिमज्याःनिबले निसें दयाच्वंगु खः । उकीयात बकब्रह्मायात संग्रहयाना धया बिज्याःगु पहलं प्रकटरूपं सिइके दु ।

बकब्रह्मायात संग्रहयाना धयाबिज्याःगु पहः

छगू इलय् भगवान् बुद्ध बकब्रह्मायागु मिथ्याधारणायात निराकरणयाना बीया निंतिं ब्रह्मलोकय् थ्यंकबिज्यात । ब्रह्मलोकय् थ्यंकबिज्याःबले बकब्रह्मां थःगु भवभूमियात थुकथं प्रशंसायाना आमन्त्रण यात । "आयुष्मान गौतम, बिज्याहुँ; बांलाःगु आगमन हे खः; थथे बिज्यायेत तःसकं लिपा लाका बिज्यात; थुगु भूमि स्थिरगु खः, दृढगु खः; सदां स्थिर जुयाच्वंगु दु; दक्वदिक्वं परिपूर्ण जू; च्युत जुइगु; मरण जुइगु मदु " आदि धका थःगु भवभूमियात प्रशंसायाना भगवान् बुद्धयात आमन्त्रण यात ।

अबले भगवान् बुद्धं थुकथं बकब्रह्मायात आलोचनायाना आज्ञादयेका बिज्यात "मारिष ब्रह्मापिं, बकब्रह्मां मस्यु खनिसा; थथे मस्यूगु कारणं याना हे स्थिर मदुगु भवभूमियात स्थिर जुयाच्वन धका धयाच्वंच्वन" आदि धका आज्ञादयेका बिज्यात ।

उकथं धयाबिज्याःबले बकब्रह्माया परिषद ब्रह्मा छम्हसिनं सहयाये मफूगु हिसाबं थथे बिन्ति यात " भिक्षु भिक्षु, (भगवान् बुद्धयात उम्ह ब्रह्मां सःतुगु पहः) **एतं** = थुम्ह बकब्रह्मायात; **मा आसदो** = आलोचनायाना बिज्याये मते; **भिक्खु** = भिक्षु गौतम; **एसो ब्रह्मा** = थुम्ह बकब्रह्मा; **महाब्रह्मा** = महानम्ह ब्रह्मा खः; **अभिभू** = मेपिं सकसितं अभिभूत याये फूम्ह खः; **अनभिभूतो** = अभिभूत याके बीम्वाःम्ह खः; **अञ्ञदत्थुदसो** = धात्थें दक्वं खंम्ह खः; **वसवत्ति** = सत्त्व धाक्वसित थःगु चाहना अनुरूप जुइके बी फूम्ह खः; **कत्ता** = लोक छगुलिंयात दयेकूम्ह खः; **निम्माता** = लोक छगुलिंयात निर्माण याःम्ह खः । **सेट्ठो** = श्रेष्ठम्ह खः; **सजिता** = क्षत्रिय ब्राह्मण आदि देव, मनुष्य, तिरश्चीन आदि उच्च नीच जुइक व्यवस्था यायेसःम्ह खः; **वसी** = चाहना अनुसार बसय् तयेफूम्ह जुया; **भूतभब्यानं पिता** = उत्पन्न जुइ धुंकूपिं जुयाच्वंपिं सत्त्वपिनि अबु खः" आदि धका बकब्रह्मायात च्वछाया बिन्ति यात ।

(उकी पाली "**मारो पापिमा अञ्ञतरं ब्रह्मपारिसज्जं अन्वाविसित्वा**"

धका दयाच्वंगु जुया मारदेवं परिषद् ब्रह्मा छम्हसित दुबिना बिन्ति यात धका थुकथं तप्यंक अर्थ पिहाँ वः । तर कामावचर देवपिंसं ब्रह्मायागु प्रकृति रूपयात तकं खंकेफइमखुगु विषय क्यनातःगु क्वात्तुसेच्वंगु ग्रन्थ कथन दयाच्वंगु कारणं याना (दी.२.१७०; द्व.२३३) **मारो** धयागु खँपुद्वारा उम्ह परिषद् ब्रह्माया सन्तानय् उत्पन्न जुइफूगु अविद्या मिथ्यादृष्टि आदि क्लेशमारयात काल धाःसा भ्रं दकले उचित जू । विरोध याये थाय् नं मदु । उम्ह क्लेशमारया चाहना अनुरूप उम्ह परिषद् ब्रह्मां बिन्ति याःगुयात हे मारदेवं दुबिना बिन्ति यात धका कया "परिषद् ब्रह्मा छम्हसिनं बिन्ति यात" धका थन क्यना वयागु खः । थौंकन्हे मनुष्यलोकय् नं अविद्या मिथ्यादृष्टि आदि क्लेशतय्गु चाहना अनुरूप भगवान् बुद्धयागु उपदेशयात अगौरवपूर्वक धया ल्हाना जुयाच्वंगु नं क्लेशमारं दुबिना धया ल्हाना जुयाच्वंगु खः धका धायेल्वः जू । व पालिप्रज्ञाविद्पिसं विशेष होश तयेबहःगु छगू विषय हे खः । **मारो पापिमा** - या स्वरूप मारदेवयात हे काल धाःसा ला थुगु **ब्रह्मनिमन्तनसुत्त** छगुलिं हे युक्ति मदु धका गुलिं प्रज्ञावान्पिसं धयातल । व नं होश तयेमाःगु हे जुल) ।

ब्रह्मजालसूत्रय् **एकच्चसस्सतवाद** (गुलिं पुद्गल स्थिर जुयाच्वन धका ग्रहण याइगु वाद) उत्पन्न जुयावःगु पहःयात क्यनातःगुली नं एकसमानं हे भगवान् बुद्धं कना बिज्यानातःगु दु । कना बिज्यानातःगु पह ला –

सृष्टिवादया शुरू

कल्प विनाश जुइ धुंका लिपा न्हूगु कल्प न्हापां शुरू जूगु इलय् दकसिबे न्हापां उत्पन्न जूम्ह ब्रह्मां "जि ब्रह्मा हे खः; महाब्रह्मा खः; सत्त्व दक्वसित अभिभूत याइम्ह खः; अभिभूत याये म्वायेका च्वनाम्ह खः; धात्थें हे खंके फूम्ह खः; सत्त्व धाक्कसित चाहना अनुरूप उत्पन्न जुइके फूम्ह खः; अधिकारी खः; दयेके सःम्ह सृष्टि याये सःम्ह खः; जि श्रेष्ठम्ह खः; व्यवस्था यायेसःम्ह खः; चाहना अनुसार समर्थवान्म्ह खः; उत्पन्न जुइ धुंकूपिं उत्पन्न जुयाच्वंपिं सत्त्वपिनि अबु खः; थुपिं सत्त्वपिन्त जिं सृष्टि यानातयागु खः" आदि धका चिन्तनयाना विश्वास यानाच्वन । उगु ब्रह्मभूमी लिपा तिनि थ्यंक वःपिं ब्रह्मापिसं नं उम्ह न्हापांम्ह ब्रह्मां चिन्तन याःथें हे विश्वासयाना ग्रहण यानाच्वंच्वन । लिपा उत्पन्न जूपिं इपिं ब्रह्मापिनि दथुइ च्यूत जुया मनुष्यलोकय् थ्यंकवःबले नं न्हापायागु पुलांगु भवयात हाकनं लुमंके फूम्ह व्यक्तिं "उम्ह महाब्रह्मां सत्त्वपिन्त सृष्टि यानातल; सृष्टि याइम्ह उम्ह महाब्रह्मा ला सिना विनाश जुया मवंसे नित्य स्थिर जुयाच्वंच्वन । सृष्टि

याकाच्वंपिं आपालं सत्त्वपिं ला नित्य मजू; सी मालाच्वन” आदि धका धया ल्हानाच्वन । थःगु प्रत्यक्षीकरणकथं निर्भिकरूपं धाःगु न्यनेदुपिं व्यक्तिपिसं नं उकथं हे विश्वासयाना धारणा दयेकाच्वन । उकथं धया ल्हाना विश्वासयाना वःगु निसें शुरूयाना “सृष्टिकर्ता धयापिं गुलिं गुलिं जक स्थिर जू” धका विश्वासयाना धारणा दयेकूगु वादसिद्धान्त शुरू जुया उत्पन्न जुयावःगु विषय भगवान् बुद्धं स्वयं थःमं कना बिज्याना तल ।

आः उद्धृतयाना क्यनावयागु बुद्धवचन पालियात आधार कया स्वल धाःसा “सत्त्वपिन्त सृष्टि यात धयाम्ह ईश्वर, अन्तरिक्षभूमी स्थिर जुयाच्वंगु दु धयाम्ह ईश्वर ब्रह्मभूमी आदिकल्पं निसें उत्पन्न जुयावःम्ह महाब्रह्मा हे खः” धका धारणा दयेके मालीतिनि । “परम-आत्मा धयागु नं उम्ह महाब्रह्माया आत्मा हे खः” धका धारणा दयेकेमानि । थथे धायेबले “उम्ह महाब्रह्माया आत्मा नं आपालं सत्त्वपिनि जीवआत्माथें जाःगु हे जुल । निरन्तर उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु नामरूप क्रमयात हे आत्माजीवकथं धारणा दयेका आसक्ति दयेका तःगु आत्मा हे खः । उगु आत्मा नामरूप क्रमं बाहेक अलग्गगु धात्थें दुगु ला मखु । विश्वासयाना आसक्ति दयेकाच्वंगु विषय मात्र जुयाच्वन” धका बुद्धोपदेशकथं स्पष्ट जू ।

अनंल्यू उम्ह महाब्रह्माया नामरूपत साधारण मनूतय्गु नामरूपतथें हे नित्य मदुगु स्वभावधर्मत मात्र जुयाच्वन । आयु फुइगु इलय् ला उम्ह महाब्रह्मा नं च्यूत जुइमालीतिनि, सिनावनेमालीतिनि । धात्थें ला थःगु चाहना अनुसार नं जुइके बीमफु । उकिं उम्ह महाब्रह्माया सन्तानय् दुगु रूपत नं थःगु चाहना अनुरूप जुइके बीमफूगु जुया थः (महाब्रह्मा) गु आन्तरिक द्रव्य आत्म मखु । अनात्मधर्म हे खः ।

आत्मआसक्ति पहः

अथे नं आपालं सत्त्वपिसं पुद्गलसत्त्व धायेमाःगु आत्मजीव सिना मवंनितिनिगुया दुने जीवनकाछिं स्थिर जुइमाःगु जुया हे च्वंगु दु धका भाःपिया च्वंच्वन । (व सिना वने धुंका मन्त धका धारणा दयेकाच्वनीगु उच्छेदवादीपिनिगु धारणा खः ।) शाश्वतवादीपिनिगु धारणाकथं ला सिनावने धुंका नं आत्मजीव ला विनाश मजू । मेगु न्हूगु स्कन्ध शरीरय् दुने उत्पन्न जुया स्थिर जुइमाःगु जुयाच्वनीगु खः । गबलें नं विनाश मजू धका धाइगु जुयाच्वन ।

उगु शाश्वतवाद दुपिसं “सत्त्वपिनि शरीरय् दुने कोडागु शरीर छगू; शूक्ष्मगु शरीर छगू; थुकथं निथी दुगु विषय; छगू छगू भवय् सिनावनीगु इलय् कोडागु शरीर विनाश जुयावनीगु विषय; शूक्ष्म शरीर ला पुलांगु स्कन्ध शरीरं पिहाँ वना न्हून्हूगु स्कन्ध शरीरय् दुहाँ वना स्थिर स्थिर जुयाच्वनीगु विषय; सिना विनाश जुयावन धयागु मदुगु विषय” आदि आदियात इमिगु ग्रन्थय् प्रकटरूपं क्यना तयातःगु दु । उकथं इमिसं धयातःगु पहःयात गाथात सहित विशुद्धिमार्ग महाटीका निश्रय प्यंगूगु द्याः (पौल्याः-२१७-८) लय् उल्लेखयाना क्यनातया ।

आःथें आत्मआसक्ति दयाच्वंगु पहःयात मूहाः सहित दुग्ययेक दुचायेक विभाजनयाना उल्लेखयाना क्यनेमाःगु धायेमागु ला अनात्म धयागु स्वभावयात छर्लंग जुइक स्पष्टरूपं सिइके दयेकेया लागी हे खः । बुद्धशासनानुयायी नां धारण यानाच्वंपिं व्यक्तिपिनि पुचलय् नं ग्रन्थ अनुसार थिइथाय् लाक्क मखुसा नं सजीव आत्मजीव दयाच्वंगुकथं आसक्ति ला आपालं आपालंसिके सामान्य हिसाबं दयाच्वनी हे तिनि; उकिं सिनावनीबले प्राण न्हासं पिहाँवंथें म्हुतुं पिहाँवंथें भाःपियाच्वंगु नं दयाच्वने यः । मांया गर्भय् उत्पन्न जुइबले नं मां जुयाच्वंम्हसिया म्हुतुं दुहाँ वंगुथें, न्हासं दुहाँ वंगुथें, प्वाः ह्वखना दुहाँ वःगुथें भाःपियाच्वंगु नं दयाच्वने यः । बुसेंनिसें सिनावनीबले तक जीवित जुया छस्वाकं स्थिर जुयाच्वंगुथें नं भाःपिया च्वनेयः उकथं भाःपियाच्वंगु ला सजीव आत्मजीव दयाच्वंकथं भाःपियाच्वंगु पहःत हे जुल ।

वास्तवय् ला सीबले अन्तिम च्यूतिचित्त निरोध जुइ धुंका लिपा उकी न्हूगु नामरूप उत्पन्न जुयामवःसे प्यदनावनीगु मात्रयात सिनावन धका धायेमाःगु खः । मेथाय् गनं पिहाँवनीम्ह प्राणजीव धका मदुगु जुल । न्हूगु भवय् उत्पन्न जुइगु नं पुलांगु भवया कर्मयागु कारणं मरणासन्न अवस्थाय् आसक्त जुयावःगु कर्म, कर्मनिमित्त, गतिनिमित्त धयागु आरम्मण स्वंगू मध्यय् छगू मखु छगूयात बःकया आलम्बणयाना न्हूगु भव न्हूगु थासय् बःकायेबहःगु आधार जुयाच्वंगु रूपलिसें न्हूगु चित्त उत्पन्न जुयावनीगु हे खः । उगु चित्तयात न्हापायागु भव लिसे स्वापु तया उत्पन्न जुइगु जूगुलिं प्रतिसन्धिचित्त धका धाइगु खः । उगु प्रतिसन्धिचित्त निरोध जुयावने धुंका लिपा नं पुलांगु कर्मया वेगं भवांग धयागु चित्तत दिपा मदयेक उत्पन्न जुयावनाच्वनीगु खः । खंकेमाःगु तायेकेमाःगु आदि विशेष आलम्बनत लुयावइगु इलय् उगु भवांगं दना खनिगु चित्त, ताइगुचित्त, थिया स्यूगु चित्त, विचाः याना स्यूगु चित्त,

आदित कारण अनुसार लुयालुया वनीगु खः । उकथं पुलांगु भवयागु कर्मया कारणं याना न्हूगु भवय् न्हूगु चित्त लुयावइगुयात पुलांगु भवं न्हूगुभवय् सरेजुयावल धका लोकव्यवहारकथं धायेगु ल्हायेगु यायेमालाच्वंगु खः । अथे नं पुलांगु भवं सरे जुयावःगु प्राणजीव धका ला मदयाच्वन ।

आत्मआसक्तियात मसिइवं अनात्म सिइगु पहःनं अनिश्चित

गुलिंसिनं आः धयावयाथें आत्मआसक्तियात मस्यगुलिंयाना अनात्म प्रकट जुइगु पहः, सिइगुपहःयात नं बांबांलाक मथुयाच्वंच्वन । उकथं पुद्गलपिसं आकार संस्थान प्रज्ञप्ति प्रकट जुइवं आत्मआसक्ति धका धारणा दयेका धायेगु ल्हायेगु याये सः । उदाहरण पिकया क्यनेमाल धाःसा-सिमायात सिमा धका स्यूगु; ल्वहँ बाकुयात ल्वहँबाकु धका स्यूगु; छेँत; विहारतय्त छेँ धका विहार धका स्यूगु; थथे स्यूगुयात नं आत्मआसक्ति धका धारणा दयेका धायेगु ल्हायेगु याये यः । इमिगु धापू ला आकार संस्थान प्रज्ञप्ति तना परमार्थ स्वभावधर्म मात्र दृष्टिगोचर जूसा तिनि अनात्मज्ञानदृष्टि उत्पन्न जुइगु खः धका धारणा दयेकाच्वंच्वन; वास्तवय् ला आकारसंस्थान प्रज्ञप्ति प्रकट जुइमात्रं तुं आत्मआसक्ति मखु; आकार संस्थान प्रज्ञप्ति तनीगु मात्रं तुं नं अनात्मज्ञानदृष्टि मखुनि । प्राणविज्ञान दुगु विषय मखुगु सिमा, ल्वहँग्वारा, छेँ, विहार आदियात सिमा, ल्वहँग्वारा, छेँ, विहार आदि धका मान्यता बी मात्रं तुं आत्मआसक्ति मखु । प्रज्ञप्तिआसक्ति मात्र जुयाच्वनतिनि । प्राणविज्ञान दुपिं मनू, देव, तिरश्चीन आदियात सजीव आत्मजीवकथं भाःपिल खंकल आसक्त जुल धाःसा तिनि आत्मआसक्ति जुइगु खः । थःगु शरीरयात नं सजीव आत्मजीव भाःपिल मेपिन्त नं आत्मजीव भाःपिल धाःसा, व आत्मआसक्ति हे खः । अरूप भूमिच्वंपिं ब्रह्मापिंके रूपकाय शरीर मदुगु जुया थःत थःमं आकारसंस्थान प्रज्ञप्ति कथं ला भाःमप्यू । अथे नं पृथग्जन ब्रह्मापिंके सजीव आत्मजीवकथं भाःपिया आत्मआसक्तिदृष्टि ला उत्पन्न जुयाच्वंगु हे जुल । उकिं थःत थःमं थजु; मेपिन्त थजु सजीव आत्मजीवकथं भाःमप्यूसे नामरूप स्वभावधर्म मात्रकथं भाःपिल खंकल धाःसा तिनि अनात्मज्ञान उत्पन्न जुइगु खः । उगु धात्थेंगु अनात्मज्ञान उत्पन्न जुइकेगु अत्यावश्यक जुयाच्वन ।

आत्मआसक्ति प्यथी

सजीव आत्मजीवकथं भाःपीगु खंकीगु आसक्त जुइगुली (१) स्वामिआत्मआसक्ति (२) निवासीआत्मआसक्ति (३) कारकआत्मआसक्ति (४) वेदकआत्मआसक्ति धका आत्मआसक्तिपहः प्यथी दयाच्वन । थःगु शरीरय्

दुने वनेमास्तिवःसा वनीगु, दनेमास्तिवःसा दनिगु, फेतुइमास्तिवःसा फेतुइगु, द्यनेमास्तिवःसा द्यनीगु, धायेमास्तिवःसा धाइगु आदि रूपं चाहना अनुरूप सिद्ध जुइकथं अधिकार दुम्ह अहंजीव दयाच्वन धका भाःपिया खंका च्वनीगु स्वामिआत्मआसक्ति खः । आत्मजीव अहंजीवं अधिकार कयाच्वन धका भाःपीगु खनीगु आसक्त जुइगु हे खः । उकीयात स्मरणिका दयेका तया – "शरीरय् दुने चाहना अनुरूप अधिकार कयाच्वंम्ह अहंजीव दु धका भाःपीगु स्वामिआत्म आसक्ति ।" उकीयात धायेमाली ।

स्मरणिका : १) शरीरय् दुने चाहना अनुरूप अधिकार कयाच्वंम्ह अहंजीव दु धका भाःपीगु स्वामिआत्मआसक्ति ।

आः थुगु अनात्मलक्षण सूत्रदेशना उगु स्वामिआत्मआसक्तियात हटे याये फइकथं देशनायाना तयाबिज्याःगु खः । थथे धायेबले थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशना यानाबिज्याःगु पञ्चवर्गीय न्याम्ह भिक्षुपिन्त देशनायाना बिज्याःगु मखु ला ? इपिं पञ्चवर्गीय न्याम्ह भिक्षुपिं श्रोतापन्न जुयावने धुंकल खः ला ? श्रोतापन्नयाके आत्मआसक्ति दयावं च्वनतिनि ला ? धका न्यनेथाय् दयाच्वन ।

श्रोतापन्नयाके आत्मदृष्टिआसक्ति मदुसां मानआसक्ति दयाच्वनतिनि

श्रोतापन्नयाके सत्कायदृष्टि विचिकित्सा शीलब्रतपरामार्श धयागु संयोजनत स्वंगू ल्यंपुल्यं मदयेक हटेयाना छ्वये धुंकूगु जुया आत्मदृष्टिउपादान ला मदु । तर **अस्मिमान उपादानं** ला अलग्ग मजूनि । दयावंच्वन तिनि । जि सः, जि च्वय् ला आदि धका गौरब तायेका जिकथं च्वय्च्वय् धाइगु मानयात अस्मिमान धाइ । उगु मान नं श्रोतापन्नयाके धात्थें सत्यगु गुणयात जक बःकया उत्पन्न जुइगु खः । मखुगु असत्यगु गुण, मदुगु गुणकथं ला अभिमान चढे जुइगु मदु ।

उकिं श्रोतापन्नयाके अलग्ग मजूनिगु उगु अस्मिमानउपादानयात हटे याये फयेक विपश्यना कार्ययात प्रयत्न व उद्योग यानाच्वनेमाः । विपश्यना छिपे जुया बल्लाना वइबले सकृदागामिमार्गद्वारा उगु मानयात कमजोर जुइके बिया आंशिककथं हटे याइगु खः । अथे नं दक्वं ला अलग्ग मजूनि । अनागामिमार्गद्वारा नं हटे याइगु खः । व नं दक्वं अलग्ग मजूनि । अरहत्त्वमार्गद्वारा हटे याइबले तिनि उगु अस्मिमान बिलकुल अलग्ग जुयावनिगु खः । उकिं श्रोतापन्न जुइ धुंकूपिं जुयाच्वंपिं पञ्चवर्गीयपिं न्याम्हसिगु सन्तानय् ल्यंपुल्यं दयाच्वनतिनिगु उगु अस्मिमानउपादानयात हटे याये फयेक भगवान्

बुद्धं थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशना देशना यानाबिज्याःगु खः धका ग्रहणयाना कायेमाल ।

अनं ल्यू शरीरय् सजीव जुयाच्वंगु अहंजीव न्ह्याबलें स्थित जुयाच्वंगु दु धका भाःपिगु निवासीआत्मउपादान खः । उकीयात नं “शरीरय् दुने न्ह्याबलें स्थित जुयाच्वंम्ह अहंजीव दु धका भाःपीगु निवासीआत्मउपादान खः” धका स्मरणिका दयेका तया । उकियात धायेमाली ।

स्मरणिका : (२) शरीरय् दुने न्ह्याबलें स्थित जुयाच्वंम्ह अहंजीव दु धका भाःपीगु निवासीआत्मउपादान ।

थौंकन्हे मनूतय्सं थःत थःमं बुसांनिसें सीत्ययेका तक न्ह्याबलें सजीव जुया स्थित जुयाच्वंगु दु धका भाःपियाच्वंगु दु । व निवासीआत्मउपादान हे खः । सिनावने धुंका लिपा मन्त धका गुलिंसिनं ग्रहण यानाच्वंगु दु । व उच्छेददृष्टि खः । गुलिंसिनं ला सिनावने धुंका लिपा नं न्हूगु भव न्हूगु स्कन्धय् दुहाँवना स्थित जुइमाःकथं स्थित जुयाच्वंगु दु । गबलें नं विनाश जुया मवं धका ग्रहण यानाच्वंगु दु । थ्व शाश्वतदृष्टि खः । थुपिं दृष्टिउपादान निगू निथीलिसें अस्मिमानउपादानयात हटे याये फइकथं धका थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशना देशना यानाबिज्याःगु जुल ।

कारण छाय् धाःसा सजीव अहंजीव न्ह्याबलें स्थित जुयाच्वंगु दु धका आसक्त जुल धाःसा जिगु शरीरयात जिगु चाहना अनुरूप अधीनस्थ दु धका नं आसक्त जुइगु हे जुल । उकिं थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशनाद्वारा स्वामीआत्मउपादानयात जक हटे याये निंतिं मखु । निवासीआत्मउपादानयात नं हटे याये निंतिं देशना यानाबिज्याःगु खः धका सिइकेमाःगु दु । अले हानं स्वामीआत्मउपादानयात हटे याये फयेवं मेमेगु आत्मउपादानदृष्टि धाक्व नं दक्वदिक्वं अलग्ग जुयावनीगु हे जुल ।

अनं ल्यू आत्मउपादान दुम्ह व्यक्तिं कायिककर्म वाचसिककर्म, मानसिककर्म यथिंजाःगु क्रियाकलाप थजु याक्व पतिकं, खँ ल्हाक्व पतिकं, चिन्तन याक्व पतिकं अहंजीवं हे यानाच्वन धका भाःपिया खंका आसक्त जुयाच्वनीगु खः । व कारकआत्मउपादान खः । आत्मजीव अहंजीवं यानाच्वंगु खः धका भाःपिया खंका आसक्त जुयाच्वनीगु खः । उकीयात नं “काय, वाक, चित्त आकार प्रकार धाक्वयात अहंजीवं हे यानाच्वंगु खः धका भाःपीगु कारकआत्मउपादान खः” धका स्मरणिका दयेका तया । उकीयात धायेमाली ।

स्मरणिका : (३) काय, वाक्, चित्त आकार प्रकार पहः चहः धाक्वयात अहंजीवं हे यानाच्वनीगु खः धका भाःपीगु कारकआत्मउपादान ।

थुगु कारकआत्मउपादान ला संस्कारस्कन्धलिसे अप्वःसम्बन्धित खः । उकिं थुगु कारकआत्मउपादान विषययात संस्कारस्कन्धया पालय् तिनि विस्तृतं धायेमाली ।

अनं ल्यू भिं-मभिं अनुभव याइगु धाक्वयात जि हे खः धका भाःपियाच्वंच्वन । व वेदकआत्मउपादान खः । उकीयात नं "भिं मभिं धाक्वयात अहंजीवं हे अनुभव यानाच्वनीगु खः धका भाःपीगु वेदकआत्मउपादान खः" धका स्मरणिका दयेका तया । उकीयात नं धायेमाली ।

स्मरणिका : (४) भिं मभिं धाक्वयात अहंजीवं हे अनुभव यानाच्वनीगु खः धका भाःपीगु वेदकआत्मउपादान ।

थुगु वेदकआत्मउपादान नं वेदनास्कन्धलिसे जक सम्बन्धित खः । उकिं मेगु उपोसथ जेष्ठ पुन्ही खुनु वेदनास्कन्ध देशना यायेबले तिनि विस्तृतं धायेमाली ।

रूपस्कन्ध धयागु रूपधर्म सजीव आत्मजीव मखुगु विषय अनात्म धयागु स्वभावधर्म मात्र जुयाच्वंगु विषय कनावयागु गुलिखे पूवने धुंकल । अथे नं आः योगी पुद्गलपिसं विपश्यना भावितायाना च्वंच्वं अधीनस्थ मदया अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः धका स्यूगु खंगु पहःयात धायेमानिगु ल्यनाच्वनतिनि । उकिं उकथं ज्ञानदृष्टि उत्पन्न जूगु प्रक्रियायात स्वाकं धायेमाली तिनि ।

विपश्यना भाविता ज्वलय् अनात्मानुपश्यना उत्पत्ति प्रक्रिया

विपश्यना भाविता विधि पद्धतितय्त ला जिं (सयादो) कनातयागु धार्मिक उगु उगु सफुती उल्लेख यानातये धुंगु आपालं हे दये धुंकल । थुथाय् विस्तृतं धयाच्वंनेगु आवश्यकता मदु । संक्षिप्त ति जक धायेमाली ।

विपश्यना धयागु स्वयावं च्वनीबले, तायावं च्वनीबले, नंतुनावं च्वनीबले, नया सियावं च्वनीबले, थिया सियावं च्वनीबले, विचाःयाना सियावं च्वनीबले प्रकटजुया लुयावइगु उपादानस्कन्धतय्त भावितायाना सियाच्वनीगु हे खः । अथे नं स्वयाच्वंक पतिकं, तायाच्वंक पतिकं, सामना यानाच्वंक पतिकं, सियाच्वंक पतिकं, दक्वदिक्वंयात क्वक्वजीक लिना भाविता यायेगु धयागु ला शुरूशुरूइ भाविता याइम्ह व्यक्तिया लागी अःपु मजू । उकिं विशेषं प्रकट जुयाच्वंगु आलम्बन भति भति निसें शुरूयाना भावितायायेमाः । फेतुना

च्वनेगु इलय् जूसा शरीरय् दुने तनक्कच्वंगु कसे जूगु घ्वानाच्वंगु स्वभावयात क्वथीक ध्यान तया फेतुनाच्वना फेतुनाच्वना धका थुकथं चायेका भाविता यानाच्वंसा नं ज्यू । फेतुनाच्वनागु छतायात जक भाविता यानाच्वनेबले तःसकं अःपुसेच्वंच्वनीगु जुया वीर्यशक्ति कम जुयाच्वन धका मतीवन धाःसा गनं छथाय् थियाच्वंगुलिसे जोडेयाना फेतुनाच्वना, थियाच्वन, फेतुनाच्वना, थियाच्वन धका थुकथं नं चायेका भावितायाना च्वंसां ज्यू ।

अथे नं प्वाथय्च्वंगु फुलेजुइगु सुकेजुइगु ला अप्वः प्रकट जू । उकिं प्वाःफुलेजुइगु क्षणय् फुलेजुयाच्वन धका, सुके जुइगु क्षणय् सुकेजुयाच्वन धका चायेका भाविता यानाच्वंच्वं प्वाथय् दुने तनक्कच्वंगु कसे जूगु घ्वाना हःगु, छ्वासुयावंगु हलचल जुयाच्वंगुयात प्रकटरूपं सिइके दु । इपिं वायुधातुया लक्षण व रस प्रत्युप्रस्थानत खः । उकिं इमित भावितायाना सियाच्वंगु "नामरूप धर्मस्वभावतय्त लक्षण रस आदितद्वारा परिग्रहण यायेमाः, भाविताद्वारा सिइकेमाः" धयागु विशुद्धिमार्ग धापू अनुरूप सियाच्वंगु हे जुल ।

उकिं जिमिसं भाविता विधि नकतिनि नकतिनि उद्योग याइपिं योगीपिन्त फुलेजुइगु सुकेजुइगु निसें चायेका भाविता यायेनिंतिं निर्देशन बियाक्यना वयाच्वनागु खः । तर उगु फुलेजुइगु सुकेजुइगु निगू जक भाविता यायेमाःगु मखु । फुलेजुयाच्वन सुकेजुयाच्वन धका चायेका भावितायाना च्वंच्वं कल्पना चिन्तनमनन लुयावल धाःसा उकीयात नं चायेका भाविता यायेमाः । त्यानुगु पूगु स्याःगु सहयाये थाकूगु लुयावल धाःसा उकीयात नं चायेका भाविता यायेमाः । ल्हाःतुति कयेकुंकेगु चक्कंकेगु लुयावल धाःसा उकीयात नं चायेका भाविता यायेमाः । फेतुनाच्वना दना वयेबले उकीयात नं चायेका भाविता यायेमाः । चंक्रमण यायेबले पलाः न्ह्याकु पतिकं पलाः न्ह्याकु पतिकं ल्ह्वनाच्वना, न्ह्याकाच्वना, दिकाच्वना आदि धका चायेका भाविता यायेमाः । चायेका भाविता यायेफुसा मिखा तिसिनागु चायेकागु निसें शुरूयाना शारीरिक पहः चहः धाक्वयात लिना दक्वं चायेका भाविता यायेमाः । छुं नं विशेष चायेकेगु मदइगु इलय् ला फुलेजुयाच्वंगु सुकेजुयाच्वंगुयात दिपाः मदयेक भावितायाना चायेका च्वनेमाः । थ्व भावितायाना चायेकेगु संक्षिप्त जुल ।

आः कनावयागु अनुसार फुलेजुयाच्वन, सुकेजुयाच्वन, फेतुनाच्वना, थियाच्वन आदि धका लुयालुयावक्व दिपाःमदयेक भावितायाना च्वंच्वं कयेकुंकातःगु ल्हाःतुतित त्यानुया पुना स्याना वःगुलिं याना चक्कंके मास्तिवल,

मिले यायेमास्ते वल; उकीयात चक्कंके मास्ति वयाच्वन, मिले याये मास्ति वयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका ल्हाः तुतितय्त मिले यायेगु मयासे नि सह याये फक्व सह याना यथावत् चायेकावं च्वनेमाः । हानं छको चक्कंके मास्ति वयावल, मिले याये मास्ति वयावल धाःसा नं उकीयात चायेका चक्कंकेगु मिले यायेगु मयासे नि यथावत् भावितायाना चायेका च्वनेमाः । सह याये हे मफया वइगु इलय् ला चक्कंकाच्वना चक्कंकाच्वना आदि धका भावितायाना चायेका चक्कंकेगु मिलेयायेगु यायेमाः । उकथं शरीरय् दुने सह याये मज्यूगुलिं याना बेला बखतय् मिलेयाना बियाच्वनेमाः । मिलेयायेमाःगु यक्व दयावःगु जुया रूपकाय शरीरं सास्ति यानाच्वंगु पहः प्रकटरूपं लुयावइगु जुल । घौछि निघौ आदिरूपं मसंसे मिले मयासे शान्तं फेतुनाच्वने मास्तिवःसां थःगु चाहना अनुरूप मिले मयासे हे च्वने मफइगु नं प्रकटरूपं लुयावइगु जुल । अबले रूपकाय शरीर मिले मयासे च्वने मफइकथं न्ह्याबले सास्ति यानाच्वंगु कारणं नं आन्तरिक आत्मजीव अहंजीव मखु । थःगु कारण अनुसार उत्पन्न जुयाच्वंगु स्वभावधर्ममात्र खः धका नं चित्तबुझेजुया वइगु खः । थ्व नं अनात्मानुपश्यनाज्ञान हे खः ।

मिले मयासे ताउतक फेतुना नं च्वनेमफु । द्यना नं च्वनेमफु । दना नं च्वनेमफु । उकिं थःगु चाहना अनुसार जुइमखुगु रूपधर्मत खनि । अधीनय् मदुगु रूपधर्मत खनि । अधीनय् मदुगु जुया आन्तरिक आत्मजीव अहंजीव मखु । थःगु कारण अनुसार जुयाच्वंगु स्वभावधर्म मात्र खनि धका नं चित्त बुझे जुयावइगु जुल । थ्व नं अनात्मानुपश्यनाज्ञान हे खः ।

फेतुना भावितायाना चायेकाच्वंगु थजु, गोतुला भावितायाना चायेकाच्वंगु थजु, दिसा पिसाब ज्याया लागी बारबार दनावना शुद्ध यायेमाःगु इलय् नं रूपकाय शरीरं सास्तियानाच्वंगु पहः, थःगु चाहना अनुसार मजूसे अधीनस्थ मदुगु पहः, अधीनस्थ मजूगु कारणं अनात्म स्वभावधर्म मात्र जुयाच्वंगु पहः स्पष्ट जू । अनं ल्यू रूप पहःचहःत भावितायाना चायेकाच्वंच्वं न्हि, ई, खइ मिखापिचः, ख्वबित, चःति, बावयेक पिहाँवया रूपकाय शरीरं सास्तियानाच्वंगु पहः नं प्रकट जू । सफा सुघर जुइका तयेमास्ति वःसा नं थःगु चाहना अनुसार मजूसे अधीनय् मदुगु पहः, अनात्म जुयाच्वंगु पहः नं प्रकट जू ।

अले हानं लः त्वने प्याःचाया नसा नये मास्तिवया पित्यना सास्ति यानाच्वंगु पहः नं प्रकट जू । जीर्ण जुइगु, रोगी जुइगुद्वारा सास्तियानाच्वंगु

पहः नं प्रकट जू । थुपिं ला सामान्य पुद्गलपिसं नं निरीक्षणयाना स्वलधाःसा सिइकेफु । अथे नं भाविता मयासे मचायेकुसे स्यूगु ला आत्मजीवं अलग्ग मजूसे नं दयाच्वने यः । भावितायाना चायेका च्वंच्वं स्पष्टं प्रकट जुयावइगुली ला सजीव उम्ह आत्मजीव दुमथ्याः । क्षणभर तकं दिपाः मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु रूप स्वभावधर्मकथं जक प्रकट जू ।

आः धया कना वयाच्वनागु छुमा मात्र छाया मात्र खः । भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीयाके ला रूपकाय शरीरं सास्तियाना वयाच्वंगु पहः रूप दयाच्वना हरेक क्षेत्रय् सास्ति याकाच्वनेमाःगु पहः, रूपकाय शरीर थःगु चाहना अनुसार मजूगु पहः, अधीनस्थ मजूगु कारणं अनात्मस्वभावधर्म मात्र खः धका सियाच्वंगु पहःत यक्व यक्व हे दु । उकथं फुलेजुयाच्वन, सुकेजुयाच्वन, फेतुनाच्वना, कय्कुंकाच्वना, चक्कंकाच्वना आदि धका शरीरयागु पहःचहःतय्त भावितायाना चायेकाच्वंच्वं रूपं सास्तियानाच्वंगु पहः, थःगु चाहना अनुसार मजूसे अधीनस्थ मजूगु पहःतय्त स्वयम् थःगु ज्ञानद्वारा सिइका खंका "थःगु शरीरय् दुनेच्वंगु रूप जिगु शरीर खः, जि खः धका भाःपीमाला च्वंसा नं सास्ति यानाच्वंगु कारणं जिगु आन्तरिक आत्मजीव मखु । थःगु चाहना अनुसार मजुया अधीनस्थ मजूगु कारणं जिगु आन्तरिक आत्मजीव मखु । आत्मजीव प्राणजीव रूपय् धारणा दयेका चिन्तनयाना वयाच्वनागु धात्थें द्वं खः । चाहना अनुसार मजुया अधीनस्थ मजुया अनात्मस्वभावधर्म मात्र खः" धका स्वयम् थःगु ज्ञानद्वारा चित्त बुभ्केबुभ्के जुयावइगु खः । व धात्थेंगु अनात्मानुपश्यनाज्ञान खः ।

रूपधर्मय् अनात्म प्रकट जूगु पहः स्यूगु पहः लिसे स्वापु तया धया कना वयागु गुलिखे गुलिखे पूवने धुंकल । उकिं न्ह्यवः धयावये धुंगु संक्षिप्त अनुदित स्मरणिका आदितय्त धाये सिधयेका थौंयागु देशना उत्सव क्वचायेका छ्वये । का ..... ल्यूल्यू धायेमाल –

संक्षिप्त अनुदित स्मरणिकात

स्मरणिका : भिक्षुपिं ! रूप (आन्तरिक तथ्य ठोस द्रव्य) आत्मजीव मखु । आत्मजीव खःगु जूसा थुगु रूप (थःत) सास्ति याये निंतिं मजुइमाःगु खः । अले हानं "जिगु रूप थुकथं भिंगु बांलागु मुक्कं जक जुइमा । थुकथं मभिंगु बांमलाःगु मजुइमा" धका रूपय् व्यवस्था व विभाजन नं याये दयेमा ।

वास्तवय् ला रूप (आन्तरिक तथ्य ठोस द्रव्य) आत्मजीव मखु ।

आत्मजीव मखुगु कारणं हे थुगु रूप (थ:त) सास्ति याये निंतिं नं जुयाच्वन । अले हानं “जिगु रूप थुकथं भिंगु बांलाःगु मुक्कं जक जुइमा । थुकथं मभिंगु बांमलाःगु मजुइमा” धका रूपय् व्यवस्था व विभाजन नं याये मदयाच्वन ।

आत्मउपादान स्मरणिकात

१) शरीरय् दुने चाहना अनुसार अधीनस्थ अहंजीव दु धका भाःपीगु स्वामीआत्मउपादान ।

२) शरीरय् दुने न्ह्याबलें स्थित जुयाच्वंम्ह अहंजीव दु धका भाःपीगु निवासीआत्मउपादान ।

३) काय, वाक, चित्त पहः चहः धाक्वयात अहंजीवं हे दयेकाच्वंगु खः धका भाःपीगु कारकआत्मउपादान ।

४) भिं मभिं धाक्वयात अहंजीवं हे अनुभव यानाच्वंगु दु धका भाःपीगु वेदकआत्मउपादन ।

थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशनायात गौरबपूर्वक न्यना ग्रहणयाना लुमंका च्वनागु धर्मश्रवण कुशलकर्मचेतनातय्गु आनुभाव प्रभावया कारणं थःपिनि सन्तानय् उत्पत्ति जुयावंच्वंगु नामरूपतय्त भावितायाना चायेका अनित्य दुःख आकार प्रकारत लिसें अनात्म आकारप्रकारत प्यप्यदंक सिइके खंके फया थःपिसं चाहना यायेबहःगु मार्गज्ञान फलज्ञानद्वारा निर्वाणयात द्रूतगतिं थ्यंकवना साक्षात्कार यायेफूपिं जुयेमाल ।

साधु ! साधु !! साधु !!!

महान अनात्मलक्षण सूत्र देशना न्हापांगु काण्ड क्वचाल ॥

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना

निगूगु काण्ड

बु.सं. १३२५-दँय् जेष्ठ पुन्हीखुनु कनाबिज्याःगु

धर्म स्वापु

अनात्मलक्षणसूत्र देशनायात जेष्ठ शुक्ल अष्टमिं निसें शुरूयाना कनावया। रूपस्कन्ध आत्मा मखु अनात्म जुयाच्वंगु विषय ला गाक्कं पूवने धुंकल। थौं वेदनास्कन्ध अनात्म जुयाच्वंगु पहःयात कनेमाली। सत्त्वपिसं बांलाःगु आलम्बन ध्वःदुइका बांलाःगु अनुभव जुयाच्वंगुयात यःतायेकु। बांमलाःगु अनुभवयात ला यःमतायेकु। इपिं अनुभवत नितांयात नं "जिं अनुभव यानाच्वना; जि सुखी जुयाच्वन; जि दुःखी जुयाच्वन" धका भाःपियाच्वन। तर वास्तवय् ला इपिं अनुभवत जीवआत्मा जि आत्मा मखु। अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः; उगु सही विषययात भगवान् तथागतं थुकथं विभाजनयाना देशना यानाबिज्यात।

अनुभव याइगु वेदना आत्मजीव मखु

वेदना भिक्खवे अनत्ता; वेदना च हिदं भिक्खवे अत्ता अभविस्स; नयिदं वेदना आबाधाय संवत्तेय्य। लब्भेथ च वेदनाय "एवं मे वेदना होतु; एवं मे वेदना मा अहोसी" ति। यस्मा च खो भिक्खवे वेदना अनत्ता; तस्मा वेदना आबाधाय संवत्तति; न च लब्भति वेदनाय "एवं मे वेदना होतु; एवं मे वेदना मा अहोसी" ति।

भिक्खवे = भिक्षुपिं, **वेदना** = अनुभव याइगु वेदना; **अनत्ता** = आत्मजीव मखु।

अनुभव याइगु वेदना स्वथी दु –

१) बांलाःगु आलम्बनयात अनुभव याइगु सुखवेदना।

२) बांमलाःगु आलम्बनयात अनुभव याइगु दुःखवेदना।

३) बांलाःगु नं मखु बांमलाःगु नं मखु मध्यस्थगु सामान्य आलम्बनयात अनुभव याइगु उपेक्षावेदना।

अथे नं मध्यस्थकथं अनुभव याइगु उपेक्षावेदना ला अप्वःयाना स्पष्ट मजू; उकिं बांलाःगु अनुभव याइगु सुखवेदना व बांमलाःगु अनुभव याइगु दुःखवेदनायात जक अप्वःयाना सियाच्वनीगु धयाच्वनीगु खः।

तान्वःया च्वनीगु इलय् ख्वाउँगु फय् ख्वाउँगु लः लिसे ध्वःदुया

च्वनीबले जुइच्वनेगु कथंहना बांलाना वनीगु खः । तःसकं ख्वाउँया च्वनीबले लुमुगु सिल आदि भुनाच्वने दइबले नं बांलाना वनीगु खः । त्यानुयाच्वंगु ल्हाःतुति चक्कंकेगु कयेकुंकेगु मिले माले यायेगु यायेबले नं त्यानुगु लनावना बांलाना वनीगु खः । उकथं बांलाःगु स्पर्शत लिसे ध्वःदुइके दया बांलाना च्वनीगुयात सुखवेदना धाइ । उजोगु बांलाःगु अनुभव यानाच्वनेगुयात सत्त्वपिसं जि धका भाःपियाच्वन । जि बांलानाच्वन, जि सुखी जुयाच्वन धका भाःपियाच्वन । उकिं उजोगु बांलाःगु स्पर्शत ध्वःदुइके दइकथं माला चिन्तनयाना प्रयासयाना च्वंच्वन ।

बांमलाःगु स्मर्शतलिसे ध्वःदुया स्याना पिइसेच्वना क्वाता क्वातां म्हुयाच्वनीगु त्यानुयाच्वनीगु पुनादाह जुयाच्वनीगु ख्वाउँसेच्वना सहयाये थाकुइगु चासुइगु आदि असह्य दुःखतय्त ला दुःखवेदना धाइ; इपिं दुःखवेदनात लुयावया असह्य दुःखतय्त नं जि धका भाःपियाच्वन; जित स्यानाच्वन, जित पुनाच्वन, जित चासुयाच्वन, जित दुःख जुयाच्वन आदि धका आत्मजीवया रूपय् भाःपिया च्वनीगु खः । उकिं बांमलाःगु स्पर्शत लिसे ध्वःदुइके म्वायेक थी म्वायेक गुलि फत उलि छले छले जुयाच्वनीगु खः । तर शरीरय् दयावयाच्वनीगु रोगया स्पर्शयात ला छले याये मफया विषय अनुसार दुःखवेदनात अनुभव यानाच्वनेमाःगु हे जुल । आः कनावये धुंगु अनुभवत ला शरीरय् लुयावयाच्वंगु सुख व दुःखवेदनात हे जुल ।

मनय् दुने दयावयाच्वनीगु वेदनात ला लय्तायेबहःगु बांलाःगु आलम्बनत कल्पना याये लाइबले मन प्रसन्न जुया लय्ताइगु सुखवेदनात लुयावइगु खः । दिक्कतायेबहःगु मन स्यंके बहःगु नुगःमछिनेबहःगु लुमनावया नुगःपुइबहःगु थारान्हुइबहःगु आदित कल्पना याये लाइगु इलय् ला मन लय्मताइगु दुःखवेदनात लुयावयाच्वनीगु खः । सामान्य प्रकृति विषयवस्तुत विचाः व चिन्तन मनन यानाच्वनीगु इलय् ला बांलाःगु नं मखु बांमलाःगु नं मखुगु सामान्य अनुभव याइगु उपेक्षावेदनात लुयावयाच्वनीगु खः । इपिं मुक्कं कल्पनां अनुभव याइगु वेदना स्वथी लुयावइगु पहः हे जुल । इपिं वेदनात स्वथी लुयावयाच्वनीबले नं जि लय्तायाच्वना, सुख जुयाच्वन; जि दिक्क जुयाच्वन, दुःखी जुयाच्वन । जित दुःख नं मखुगु सुख नं मखुगु मध्यस्थ (अनुभव) जुयाच्वन धका जि आत्मा धका हे भाःपिया आसक्त जुयाच्वनीगु खः ।

अले हानं भिंगु बांलाःगु स्वयेदया न्यनेदया नंतुनेदया नया सिइकेदया

च्वनीबले बांला:गु अनुभव सुखवेदना लुयाच्वनीगु खः । उकीयात नं जि बांलानाच्वन , जि सुखीजुयाच्वन धका भा:पिया च्वंनीगु हे जुयाच्वन। अथे जुया बांला:गु स्वयेगु, बांलागु न्यनेगुतयृत अनुभवयाये दइकथं जात्रा उत्सव आदित वना स्वयेगु न्यनेगु यानाच्वनीगु खः । बांला:गु गन्ध अनुभव यायेदइकथं अत्तर स्वां श्रीखण्डत छ्यलाच्वनेमा:गु खः । बांलागु सवा:त अनुभव यायेदइकथं धका फयांफक्व चिन्तनयाना माला नया त्वना च्वनेमा:गु खः ।

मभिंगु बांमला:गु स्वये माला न्यने माला नंतुने माला नया सिइके माला च्वनीबले असह्य दु:खवेदना लुयाच्वनीगु खः; उकीयात नं जि धका भा:पिया च्वनीगु हे खः; इपिं बांमला:गु स्वयेगु बांमला:गु न्यनेगु आदिपाखें मुक्त जुइदयेक फयांफक्व छ्ले जुयाच्वनीगु खः ।

बांला:गु नं मखु बांमला:गु नं मखु मध्यस्थ प्रकृति रूपं खनाच्वंगु तायाच्वंगु आलम्बन आदितयृत स्वये दयाच्वनीगु आदि इलय् ला बांला धका नं प्रकट मजू; सहयाये थाकू धका नं प्रकट मजू; इपिं ला बांला:गु नं मखु बांमला:गु नं मखुगु प्रकृति मध्यस्थ अनुभव याइगु उपेक्षावेदना लुयाच्वंगु हे जुल । इमित नं जि धका भा:पिया च्वनीगु हे खः । उगु उपेक्षावेदनायात ला लुमधंगु जुया सुखवेदना जुइकथं धका उद्योग प्रयत्न यानाच्वनीगु खः ।

अभिधर्म व सूत्रान्त समन्वय

अभिधर्म देशना अनुसार खनाच्वनीगुक्षणय् तायाच्वनीगुक्षणय् नंतुनाच्वनीगुक्षणय् सवाः सिइकाच्वनीगुक्षणय् सुख नं मदु; दु:ख नं मदु; उपेक्षावेदना जक दु धका धायेमा: । तर उगु उगु सूत्रान्त देशनाय् ला खुगुलिं द्वारय् सुख नं दु:ख नं स्वंगुलिं वेदनात लुयावइगु पहःयात देशना यानाबिज्यात। खनिगुक्षण ताइगुक्षण आदिलय् नं इपिं स्वंगुलिं वेदनातयृत यथार्थरूपं सिइकथं भाविता याये निंतिं निर्देशन बियात:गु दु । उगु खनिगुक्षण ताइगुक्षण आदिलय् सुख दु:खवेदनास्वभाव प्रकट जुइगु पहःयात विशुद्धिमार्ग महाटीका (द्वि.१३७-३२६) लय् थुकथं स्पष्टीकरण बियात:गु दु । चक्षुविज्ञान आदिलय् उपेक्षा जक सम्प्रयुक्त जू धा:सा नं अकुशल विपाक ला दु:खस्वभाव दयाच्वन। अकुशलया विपाक जुल धा:सा बांला:गुस्वभाव मदु । कुशलया विपाक नं उपेक्षा धा:सा नं बांला:गु सुखवेदना स्वभाव दु । कुशलया विपाक जुल धा:सा बांला:गु सुख दुगु स्वभाव दयाच्वनीगु हे जुयाच्वन धका स्पष्टीकरण बियातल ।

उगु स्पष्टीकरण अतिकं हे अनुकूल जू । थुगु तथ्ययात प्रत्यक्ष

परीक्षण याना स्वये फु । बांला:गु शोभा दुगु वर्ण खनीबले खनिगुक्षणय् हे सुख दुगु बांला:गु स्वभाव स्पष्ट जू । ग्यानापुगु यः मताइगु घृणा जुइगु विषयत खनीगु अवस्थाय् खनिगु क्षणय् हे दुःख जुइगु सहयाये थाकूगु स्वभाव स्पष्ट जुयाच्वनीगु खः । खनिगु अवस्थाय् स्वया नं ताइगु अवस्थाय् झं स्पष्ट जू । बांला:गु सः ताइगु अवस्थाय् न्हाय्पं याउँसे च्वना आनन्द जू । बांमला:गु सः ताइगु अवस्थाय् न्हाय्पनय् दुने त:सकं सहयाये थाकू । गन्ध नंतुनेगु अवस्थाय् वयासिबे नं झं स्पष्ट जू । बास व:गु गन्ध नंतुनेगु अवस्थाय् न्हासय् दुने हे सुख दयावइगु खः । ध्वग्गिगु गन्ध नंतुनेगु अवस्थाय् सहयाये थाकू । छ्यौं स्याइगु आदि नं जुइका बीसः । विष गन्ध नंतुने लाइबले सिना वने मायेक तक सहयाये थाकुइयः । वयासिकं नया सिया च्वनीबले झं स्पष्ट जू । सा:गु सवाः नयेलाइबले म्येद्योने सवाः दया दयावनीगु खः । खायुगु वासः आदि मसा:गु सवाः नयेलाइगु अवस्थाय् त:सकं हे सहयाये थाकू । विष नयेलाइबले ला सिनावने मायेक तक दुःख जुइय:गु जुयाच्वन । उकिं "चक्षुविज्ञान आदिलय् उपेक्षालिसे जक सम्प्रयुक्त जुइगु खः धा:सा नं अनिष्टालम्बन अनुभव याइगु अकुशलविपाक उपेक्षा सहयाये थाकूगु दुःखस्वभाव दयाच्वन । इष्टालम्बन अनुभव याइगु कुशलविपाक उपेक्षा आनन्द दुगु सुख स्वभाव दयाच्वन" धका धयात:गु टीका खँपु अतिकं अनुकूल जू ।

उकिं सूत्रान्त देशनाय् खनिगुक्षण आदिलय् नं स्वंगुलिं वेदनातय्त क्यना बिज्याना तल धका सम्झे जुइमाः । मेगु छथी ला खनिगु वीथि आदिलय् जवनक्षणय् ला स्वंगुलि हे वेदना लुयावये फइगु कारणं सूत्रान्तदेशनाय् खनिगुक्षण आदिलय् नं स्वंगुलिं वेदनातय्त क्यना बिज्याना तल धका सम्झे जुइमाः ।

वेदनाय् आत्मआसक्ति प्रक्रिया

उकिं खंक्व पतिकं, ताक्व पतिकं, ध्व:दुक्व पतिकं, सिया च्वंक्व पतिकं, बांला:गु बांमला:गु थीथी आलम्बनतयत् अनुभव यानाच्वनीगु स्वभाव वेदना हे खः । बर्मेली चलन चल्ती खँपुइ अनुभव यानाच्वन धका उलि धायेगु मयाः । बांलानाच्वन; बांमला, सहयाये थाकू; बांला:गु नं मखु बांमला:गु नं मखु सामान्य जुयाच्वन धका थथे जक धायेगु चलन दु । बांलाना च्वंसा नं जित बांलानाच्वन धका जि आत्माकथं आसक्त जुइगु खः । बांमला:सा नं जित बांमलानाच्वन; न्ह्यवः तक ला बांलानाच्वंगु हे खः, आ:तिनि बांमलानाच्वन का धका जि आत्माकथं आसक्त जुइगु खः । बांला:गु नं मखु बांमला:गु नं मखु

सामान्य जुयाच्वनीबले नं जित बांलाना नं मच्वं, बांमलाना नं मच्वं सामान्य प्रकृति रूपं हे का धका जि आत्माकथं हे आसक्त जुइगु खः । व अनुभव याइगु वेदनायात जि आत्माकथं आसक्त जुइगु हे खः; **वेदकआत्मआसक्ति** हे खः । आत्मजीव अहंजीवं अनुभव यानाच्वन; बांला बांमलाःगु अनुभव यानाच्वनागु जि हे खः धका आसक्त जुइगु खः । उगु वेदकआत्मआसक्तियात "बांलाःगु बांमलाःगु धाक्वयात जि आत्मां हे अनुभव यानाच्वंगु दु धका भाःपियाच्वनीगु वेदकआत्मआसक्ति" धका स्मरणिका दयेका तया । उगु स्मरणिका धायेमाली ।

स्मरणिका : बांलाःगु बांमलाःगु धाक्वयात जिआत्मां हे अनुभव यानाच्वंगु दु धका भाःपियाच्वनीगु वेदकआत्मआसक्ति ।

व पृथग्जन सत्त्व धाक्वसिनं भाःपिया आसक्त जुयाच्वंगु पहः हे खः । भारतीय साहित्यय् उगु अनुभव याइगु वेदनायात आत्मजीवकथं अथवा आत्मजीवया सामर्थ्य शक्तिकथं क्यनातःगु दु । म्यान्मार् राष्ट्रय् ला उकथं ग्रन्थ सहित क्वाक्वातुक आसक्त जुइगु पहः ला मदु ।

अथे नं बांला बांमला कथं ध्वःदुइका अनुभव यानाच्वंगु जिं हे खः । बांलाःगु जि हे खः; बांमलाःगु दुःख जुयाच्वंगु नं जि हे खः धका आसक्त जुयाच्वनीगु हे जुयाच्वन । उकथं आसक्त जुइगुया कारण ला-प्राणविज्ञान मदुगु ल्वहँग्वारात कथितय्सं मिं थ्युसा नं पू धका मस्यु; लखं थ्युसा नं ख्वाउँ धका मस्यु; बांमलाःगु बाँलाःगु न्ह्यागुलिं स्पर्श जुया थ्युसा नं दुःख जुइगु सुख जुइगु परिस्थिति मदु; प्राणविज्ञान दुपिं सत्त्व धयापिसं ला बांमलाःगु ध्वःदुइके माल धायेवं दुःख खः; बांलाःगु ध्वःदुइके दःसा नं सुख खः; उकिं प्राणविज्ञान दुपिं सत्त्वपिं धयापिं जीवमान जुयाच्वंपिं आत्मजीव हे खः; थुगु आत्मजीवं बांलाःगु बांमलाःगु अनुभव यानाच्वंगु दु धका भाःपिया आसक्त जुयाच्वन । तर अनुभव याइगु वेदना आत्मजीव ला मखु; कारण अनुसार न्हून्हूगु लुयालुया वया विनाश विनाश जुयावनीगु स्वभावधर्म मात्र खः । उकिं भगवान् बुद्धं :

भिक्खवे = भिक्षुपिं, **वेदना** = अनुभव याइगु वेदना; **अनत्ता** = आत्मजीव मखु धका क्वात्तुक लुमंका तयेमाःगु सहीधर्मयात न्हापां उल्लेख यानाबिज्याःगु खः । उकथं उल्लेखयाये धुंका वेदना आत्मजीव मखु धका सिइकेमाःगुया कारणयात नं थुकथं स्वाकं देशना यानाबिज्यात ।

वेदनायात आत्म मखु धका सिइकेत कारण क्यनीगु खँपु

च हि = वेदना आत्म मखु धका सिइकेगु कारणयात स्वाकं उल्लेख

यायेमाल धाःसा; **भिक्खवे** = भिक्षुपिं, **इदं वेदना** = थुगु अनुभव याइगु वेदना; (**इदं** - धयागु पदयात निपातपद धका लुमंकेमा; अथे जुया थुगु स्त्रीलिङ्ग विषयय् व; लिपा **सङ्खार** - धयागु पुल्लिङ्ग बहुवचन विषयय्; **इदं** - धका जक छगू हे पहःकथं धयातःगु खः । पालि विद्वानपिनि निंतिं टिप्पणी खँपु ।) **अत्ता** = थःगु आन्तरिक आत्मजीव; **अभविस्स** = यदि जुल धाःसा; (**एवं सति** = अथे जुल कि) **इदं वेदना** = थुगु अनुभव याइगु वेदना; **आबाधाय** = सास्ति याये निंतिं; **न संवत्तेय्य** = मजुइमाःगु खः । **च** = अनं अतिरिक्त नं; **मे वेदना** = जिगु अनुभव याइगु वेदना; **एवं होतु** = थुकथं भिंगु जक जुइमाल; **मे वेदना** = जिगु अनुभव याइगु वेदना; **एवं मा अहोसि** = थुकथं बांमलाःगु ला मजुइमाल; **इति** = थुकथं व्यवस्था व विभाजन यायेगु; **वेदनाय** = अनुभव याइगु वेदनाय्; **लब्भेथ** = लाभ यायेबहःगु उपलब्ध जुइबहःगु जुइमाल ।

"अनुभव याइगु वेदना थःगु आन्तरिक आत्मजीव जुल धाःसा उगु वेदनां थःत सास्ति याइ नं मखुत; जिगु अनुभवत बांलाःगु जक जुइमाल; बांमलाःगु मजुइमाल धका थःगु चाहना अनुरूप व्यवस्था व विभाजन याये ज्यूगु नं जुइल्वःगु जुइगु खः । खः, अनुभव याइगु ठोस आत्मजीव खत धाःसा वेदनां थःत सास्ति यायेबहः जुइमखु; थःत थःमं सास्ति यानाच्वन धयागु जुइगु सम्भव मदु । अले हानं थःगु ठोस आत्मजीव जुल धाःसा थःगु चाहना अनुरूप जक जुइबहः जुयाच्वन । उगु "आत्मजीव जुल (खत) धाःसा" धका परिकल्पकथं चिन्तनयाना अनुमानयाना जुइल्वः जुइबहः जूगुपहः उल्लेख यानाक्यंगु खः । तःतःप्यंक धायेगु खःसा ला-अनुभव याइगु वेदनां थःत सास्ति याइगु मदुसा; अले हानं दुःखजुइमाःगु अनुभव मजुसे सुख जुइमाःगु अनुभव बांलाःगु अनुभव जक थःगु चाहना अनुरूप जुयाच्वन धाःसा अनुभव याइगु वेदनायात आत्मा धका धायेबहःगु कारण परिकल्पकथं अनुमानयाना उल्लेख यानाच्वंगु खँ हे खः । उगु खँपुद्वारा "अनुभव याइगु वेदनां थःत सास्ति मयाःसे च्वंगु दु ला ? थःगु चाहना अनुरूप बांलाःगु अनुभव मात्र जुयाच्वंगु दु ला ?" धका निरीक्षण याये निंतिं निर्देशन बियातःगु खः । उकथं निरीक्षण याना स्वल धाःसा अनुभव याइगु वेदनां थःत न्ह्याबलें हे सास्ति यानाच्वंगु विषय; थःगु चाहना अनुरूप मजूसे वयागु कारण अनुसार जक जुयाच्वंगु विषययात प्रकटरूपं ध्वःदुइके दइगु जुयाच्वन । उकथं ध्वःदुयाच्वनीगु जुया थःगु आन्तरिक ठोस आत्मजीव मखु धयागु प्रकटरूपं खनेदयावल । का, उगु पालिया संक्षिप्त अनुवाद स्मरणिका लिना धायेमाली; इना बियातयागु स्मरणिका भौंतय् दुथें हे खः ।

स्मरणिका : भिक्षुपिं, अनुभव याइगु वेदना (थःगु आन्तरिक तथ्य ठोस द्रव्य) आत्मजीव मखु; आत्मजीव खःगु जूसा थुगु अनुभव याइगु वेदना (थःत) सास्ति याये निंतिं मजुइमाःगु खः; अनं अतिरिक्त "जिगु अनुभव याइगु वेदना थुकथं बांलाःगु जक जुइमाल; थुकथं बांमलाःगु ला मजुइमाल" धका अनुभव याइगु वेदनाय् व्यवस्था व विभाजन नं याये दयेमाःगु खः ।

गुकथं खः लय् परिषद्पिं, अनुभाव याइगु वेदनां सास्तिमयासे च्वनाच्वंगु दु ला ? बराबर सास्ति यानाच्वंगु दु मखु ला ? अले ह्यानं थःगु चाहना अनुरूप बांलाःगु स्वयेगु बांलाःगु न्यनेगु जक जुयाच्वंगु दु ला ? बांलाःगु गन्ध बांलाःगु सवाः जक जुयाच्वंगु दु ला ? बांलाःगु स्पर्श बांलाःगु सिइकेगु जक जुयाच्वंगु दु ला ? बांलाःगु अनुभव ला भतिचा जक बांमलाःगु अनुभवत यक्व यक्व जुयाच्वंगु दु मखु ला ? उकथं थःगु चाहना अनुरूप मजुयाच्वंगु थःगु आन्तरिक आत्म मखुगु जुया हे खः । उकिं उगु उगु विषयतय्त नं भगवान् बुद्धं थुकथं स्वाकं देशना यानाबिज्यात ।

आत्म मखुगु पहःयात तप्यंक कारण प्रदर्शन

भिक्खवे = भिक्षुपिं, **च** = वास्तवय् मुख्यकथं; **वेदना** = अनुभव याइगु वेदना; **यस्मा** = गुगु कारणं; **अनत्ता** = (आन्तरिक तथ्य ठोस द्रव्य) आत्मजीव मखु; **तस्मा** = उकथं आत्मजीव मखुगु कारणं; **वेदना** = अनुभव याइगु वेदना; **आबाधाय** = सास्ति याये निंतिं; **संवत्तति** = जुयाच्वन; **च** = अनं अतिरिक्त नं; **मे वेदना** = जिगु वेदना; **एवं होतु** = थुकथं बांलाःगु जक जुइमाल; **मे वेदना** = जिगु वेदना; **एवं मा अहोसीति** = थुकथं बांमलाःगु ला मजुइमाल धका व्यवस्था व विभाजन यायेगु नं; **वेदनाय** = वेदनाय्; **न लब्भति** = उपलब्ध मजू, जुइ मफु ।

वास्तविककथं ला अनुभव याइगु वेदना (थःगु आन्तरिक तथ्य ठोस द्रव्य) आत्मजीव मखु; उकिं वेदनां स्याइगु पिइसेच्वनीगु क्वाताक्वाता म्हुइगु आदिद्वारा नं सास्ति यानाच्वंगु दु; मन सुख मताइगु आदिद्वारा नं सास्ति यानाच्वंगु दु; अनं अतिरिक्त "जिगु वेदना थुकथं बांलाःगु जक जुइमाल; थुकथं बांमलाःगु ला मजुइमाल" धका थःगु वेदनाय् व्यवस्था व विभाजन नं याये मजियाच्वन । उगु पालिया संक्षिप्त अनुवाद स्मरणिकायात नं धायेमाली । (च्वय्थें तुं यथावत् हे खः ।)

थुगु खँपुद्वारा "वेदनां सास्ति यानाच्वंगुलिं नं थःगु आन्तरिक आत्मजीव मखु; थःगु चाहना अनुरूप मजुइगु कारणं नं थःगु आन्तरिक आत्मजीव मखु"

धका सिइके बियाच्वंगु दु ।

थुगु क्षेत्रय् वेदनां सास्ति यानाच्वंगु नं प्रकट जू; थ:गु चाहना अनुरूपं मजूगु नं प्रकट जू । तर आत्मउपादानदृष्टि व तृष्णा बलवान् जुयाच्वंपिं व्यक्तिपिसं ला सुख दुगु बांला:गु अनुभव याइगु सुखवेदनायात भरोसा कया वेदनायात आत्म कथं हे आसक्त जुया न्ह्याइपुकाच्वने य: । पूपूवंक विचा:याना स्वल धा:सा सुखवेदना लुयावया सुखपूर्वक च्वने दइगु ई त:सकं हे म्हो जुयाच्वन । दु:खवेदना उत्पन्न जुयावया दु:ख सियाच्वंगु ई हे जक अप्व: जुयाच्वंगु दु ।

वेदनां सास्ति यानाच्वंगु पह:

शरीरय् याउँक आरामदायी जुइकथं दिपा: मदयेक मरम्मत सम्हार यानाच्वनेमा:; मरम्मत सम्हार मयासे च्वंच्वन धा:सा त्यानुया वया पुना वया स्याना वया सास्ति यानाच्वनीगु ख:; मिखा छगूयात हे विचा: याना स्वल धा:सा नं वेदनां सास्ति यानाच्वंगु पह: त:सकं प्रकट जुयाच्वंगु दु; मिखा याउँसे आरामदायी जुयाच्वनीकथं मिखाफुसियात बराबर पति पति याना बियाच्वनेमा; गबलें तिसिगु गबलें चायेकेगु याना बियाच्वनेमा; उकथं मरम्मत सम्हार याना बियामच्वन धा:सा मिखा अथे तये थथे तये मदया दु:ख जुइका च्वनेमालीगु हे जुल । मेमेगु शरीरयागु अंगप्रत्यंगतय्त नं अथे हे मरम्मत सम्हारयाना बियाच्वनेमा; थथे मरम्मत सम्हारयाना बियाच्वंकच्वंक हे कथंमहना च्वनीबले सहयाये मफयेक स्याइगु क्वाता क्वाता म्हुइगु दयावया वेदनां सास्ति याइगु ख:; भाग्य मदया कारण प्रतिकूल जुइकाच्वंपिं व्यक्तिपिसं मभिंगु रोग प्यपुना वया वेदनाया सासनायात अतिकं फयाच्वनेमा; सी हे मास्ति वल धका दिक्क तायेका हालाच्वनेमा; गुलिं गुलिं ला वेदनाया सास्ति याइगु चोट् फये मफया थ:त थ:मं हत्यायाना तकं सिनावनीगु जुयाच्वन । उकथं शारीरिक दु:खं सास्ति याइगुली ला मुक्कं वेदनां जक सास्ति याइगु मखु; रूप हे मूलकथं सास्ति यानाच्वंगु दु धका धायेमा:; उकिं रूपं सास्ति यानाच्वंगु पह: उल्लेख यायेबले नं विभिन्न प्रकारयागु दु:खवेदनात लिसें सास्ति याइगु पह:यात क्यनावये धुन; उगु सास्ति याइगु पह:त वेदनां सास्ति यानाच्वन धायेबले नं उकी दुथ्यानाच्वंगु दु ।

अले हानं **चेतसिकदुक्ख** = मानसिकदु:ख धयागु वेदनां ला रूपया सहयोग मदयेक व छगुलिं हे नं सास्ति यानाच्वंगु दु; गुकथं लय् धा:बले - काय्म्ह्याय्पिं सिनावना, माँ-बौपिं सिनावना, भात सिनावना, कला:सिनावना

आदिरूपं ज्ञातिबन्धु थःथितिपिं विनाश जुयावंगुयात कारण याना नं शोक विलाप जुइगु, मन सुख मदइगु तःतःसकं लुयावया वेदनां सास्ति यानाच्वनीगु खः । धनदौलत ऐश्वर्य विनाश जुया हिना मिना जुयावंगुयात कारणयाना नं तःतःसकं मानसिक दुःख लुयावया सास्ति याइगु खः; उकथं मानसिकदुःख जुइगु कारणं गुलिं गुलिं सिना वनीगु खः । नसा त्वंसा पुंसा च्वंसा कथंमहना च्वनीगु, पासा भाइपिं बाया विनाश जुयावनीगु, आशा उद्देश्यत पूमवंसे भंग जुया विनाश जुयावनीगु-थुमित थुमित कारण याना नं तःतःसकं मानसिकदुःख लुयावया सास्तियाइगु खः ।

अले हानं सुखवेदना-धयागु सुख नं व दयाच्वंतले याउँसे च्वना बांलानाच्वनीगु जूसा नं व मदइबले उकीयात झसझस लुमंका अथे च्वने थथे च्वने मदयेका बियाच्वनेयः । व नं धनपिवा आदि राक्षसनी देवीपिसं थःपिनि रूपयात आसक्त जुइके बिया सास्ति याइथें जाःगु खः । उकिं मनूतय्सं सुखवेदनां सम्पन्न जुइकथं निरन्तर ज्याखँयाना चिन्तना यानाच्वनेमा; प्राण समेतं समर्पणयाना नं ज्याखँयाना चिन्तना यानाच्वनेमा; उकथं माला चिन्तनयाना च्वनेमाःगुलिं नं दुःख व पीडा फयाच्वनेमाःगु खः । अधार्मिक विधिकथं माला चिन्तना यायेे लात धायेवं राज अपराध राज दण्ड फये माला नं दुःख जुइका च्वनेमा; प्यंगू अपायय् पतन जुयावना नं दुःख जुइका च्वनेमाः । उकिं सुखवेदनां नं सास्ति यानाच्वनीगु खः । उपेक्षावेदना नं सुखथें हे याउँसे च्वना उपेक्षां सम्पन्न जुइकथं नं कुतःयाना दुःखसिया च्वनेमालीगु हे खः । उकथं कुतः याना सम्पन्न जुइगु जुयाच्वंसा नं उगु सुख व उपेक्षा सदां स्थिर जुयाच्वनीगु मखु । उकिं न्हून्हूगुलिं सम्पन्न जुइकथं नं दिपाः मदयेक कुतःयाना च्वनेमाः; उकथं दिपाः मदयेक कुतःयाना दुःख सियाच्वनेमाःगु **सङ्खारदुक्ख** = संस्कारदुःखत खः । उगु उगु संस्कारदुःखतद्वारा नं सास्ति जुइकाच्वनेमा । व स्वंगुलिं वेदनां सास्ति यानाच्वंगु पहःया छुमां जक खः ।

यदि अनुभव याइगु वेदना मन्त धाःसा छुं नं शारीरिकदुःख व मानसिकदुःख तकं नं लुयावये फइमखु । गुगुं दुःखं नं सास्तियाये फइमखु । लट्ठालिट्ठा ल्वहँग्वारा चाग्वारातय्त निरीक्षणयाना स्व; उकी उकी अनुभव याइगु वेदना मदुगुलिं दुःख जुइका च्वनेम्वाः । चुपिं पाःसां मुगलं छ्याःसां मि छ्वयेका ब्यूसां उगु उगु लट्ठालिट्ठा ल्वहँग्वारा चाग्वारातय्सं छुं दुःख नं अनुभव यानाच्वनेम्वाः; व अनुभव यायेसःगु वेदना मदया हे खः । अनुभव यायेसःगु वेदनालिसे सम्प्रयुक्त जुयाच्वंगु नामरूपक्रमय् ला थीथी दुःखत

लुयावया सास्ति जुइकाच्वनेमा । उकिं सास्ति यायेसःगु उगु उगु वेदना थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव मखुगु विषय स्पष्ट जुयाच्वंगु दु ।

वेदना थःमं धयाथें मजू

अले हानं अनुभव याइगु वेदना अधीनय् मदु; थःमं धयाथें लुइके बी मफु । विचाःयाना स्व । बांलाःगु स्वयेगु, बांलाःगु न्यनेगु मुक्कं जक जुयाच्वनेमा धका व्यवस्थायाना झसझस लुमंका च्वनां नं मज्यू । बांलाःगु गन्ध, रस, बांलाःगु स्पर्शत मुक्कं लुयावयाच्वनेमा धका नं व्यवस्थायाना झसझस लुमंका नं मज्यू । उजोगु बांबांलाःगु ध्वःदुइकेयः अनुभव यायेयः खःसा बांलाःगु रूपत दयावइकथं मालास्वया जुइमा । बांलाःगु शब्द माला न्यनाच्वनेमा । बांलाःगु गन्ध माला नंतुना च्वनेमाः । साःसाःगु नसा बांबांलाःगु स्पर्श आलम्बनतय्त माला सेवन यानाच्वनेमा । उकथं स्वया न्यना सेवनयाना बांलाःगु रूप आदि अनुभव याये दइगु नं छुं ई मात्र, क्षण क्षण मात्र जक खः । छुं ई लिपा उगु उगु बांबांलाःगु आलम्बनत फुना तनावनीगु जुयाच्वन । अबले बांलाःगु रूप आदित नं दइगु मखुत । उकिं बांलाःगु रूप आदि बांबांलाःगु मुक्कं जुयाच्वनेमा; उगु उगु बांबांलाःगु तना मवनेमा धका व्यवस्थायाना झसझस लुमंका च्वना नं मज्यू ।

उगु उगु बांबांलाःगु रूप आदित तनावनीबले बांमलाःगु रूप आदित लिसे ध्वःदुया दुःख जुइका च्वनेमा; बांमलाःगु रूप स्वया नं बांमलाःगु शब्द झं दकले सहयायेथाकू । वयासिबे बांमलाःगु गन्ध झं सह यायेथाकू । वयासिबे बांमलाःगु सवाःत अनुभव यायेमालीगु झं सह याये थाकू । विष जुइगु नसात नयेलात धायेवं सी मायेक तकं दुःख जुइगु विषय न्ह्योनेयागु अंशय् कनावयेधुन । उगु बांमलाःगु सवाः स्वया नं बांमलाःगु स्पर्शत झं सहयाये थाकू । पुथं कया लुफिं हाना थसःपायेक दया कुतुं वया कथि चुपि बन्दूकया चोट् फयेमाला मिं पुना बांमलाःगु रोगं कयेके लाना स्पर्श जुइका च्वनेमाःगु बांमलाःगु स्पर्शत झं हे सहयाये थाकू । सीथे सीथे च्वंक स्याना तःतःसलं हाला च्वनेमालीगु नं दयाच्वन; सी हे मायेक स्याना सास्ति यानावनीगु नं दु । बांमलाःगु अनुभव याइगु वेदनात हे खः । उकथं बांमलाःगु अनुभव वेदनात लुया मवयेमा धका व्यवस्थायाना विभाजन याये मज्यू; व अधीनय् मदुगु स्वभाव खः । उकथं थःगु चाहना अनुरूप लुयावइ मखुगु अधीनय् मदुगु वेदनायात थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव धका गनं जक धाये उचित जुइ; धाये उचित मजू, भाःपी मज्यू आसक्त जुइ मल्वः ।

आः कना वयागु ला मनुष्यलोकय् दयाच्वंगु वेदनाया विषय मात्र खः । अपाय प्यंगूया वेदनात ला भ्रूं हे बांमला । सा द्वहँ म्ये खाचा फाँचा आदि तिरश्चीन पशुतय्त विचाः याना स्व । इपिं तिरश्चीनतय्सं न्ह्याबलें धयाथें हे बांमलाःगु स्पर्शत लिसे स्पर्शयाना सास्ति नयाच्वनेमा । रक्षायाना मरम्मत सम्हार याना बीपिं रेखदेख याना बीपिं नं मदु । दुःखत फयांफये मजीक अनुभव यानाच्वनेमा । इपिं तिरश्चीनत स्वया नं प्रेतत भ्रूं दकले दुःखी । प्रेतत स्वया नं नारकीय प्राणीपिं अझ अप्वः दुःखी । इपिं दुःखतय्त थःपिं लिसे सरोकार मदु धका ला धायेफइमखु । आर्यत्वय् मर्थ्यनितिनिसा इपिं तिरश्चीन प्रेत अपायदुःखत लिसे नं सामनायाना वनाच्वने मालेफुनि । उकथं उत्पन्न जूजूगु भवय् वेदनां सास्ति यानाच्वंगु कारणं उगु वेदनायात भिन्न भिन्न सत्त्वपिनि आन्तरिक आत्मजीव धका धायेफइमखु । उजोगु मभिंगु वेदनात लुया मवयेमा धका नं मरम्मत व विभाजन यायेफइमखु । मरम्मत व विभाजन यायेमज्यू । वयागु थःगु कारण अनुसार अनपेक्षितगु वेदना नं लुयालुया वयाच्वनीगु जुल । मानसिकदुःखत नं मजुइके मास्ति वयेक वयेक नं लुया लुया वयाच्वनीगु जुल । व चाहना अनुसार मजूगु अधीनय् मदुगु हे जुल । भिन्न भिन्न सत्त्वपिसं थःपिनि सन्तानय् (थःके) दुगु वेदनातय्त अधीनय् तये मज्यूगु हे जुयाच्वन । उकथं अधीनय् मदुगु कारणं नं अनात्म धका जक धायेमाल । थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव प्राणजीव अहंजीव मखु धयागु अभिप्राय जुल ।

उगु पालिया हिलाभाय् संक्षिप्त स्मरणिकायात हाकनं धायेमालीतिनि ।

संक्षिप्तं हिलाभाय्

भिक्षुपिं, अनुभव याइगु वेदना (थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रव्य) आत्मजीव मखु; आत्मजीव खःगु जूसा थुगु अनुभव याइगु वेदनां (थःत) सास्ति याये निंतिं मजुइमाःगु जुल; अले हानं "जिगु अनुभव याइगु वेदना थुकथं बांलाःगु मुक्कं जुइमाल; थुकथं बांमलाःगु ला मजुइमाल" धका अनुभव याइगु वेदनाय् व्यवस्था व विभाजन नं याये दयेमाल ।

वास्तवय् ला वेदना (थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रव्य) आत्मजीव मखु; आत्मजीव मखुगु कारणं याना हे थुगु वेदना (थःत) सास्ति याये निंतिं नं जुयाच्वन; अले हानं "जिगु वेदना थुकथं बांलाःगु मुक्कं जुइमाल; थुकथं बांमलाःगु ला मजुइमाल" धका वेदनाय् व्यवस्था व विभाजन नं याये मजियाच्वंगु जुल ।

थुगु बुद्धवचन पालि अनुसार हे थःपिनि सन्तानय् (थःके) दुगु वेदनां थःत सास्ति नं सास्तियायेसया, थःगु चाहना अनुसार नं व्यवस्था याये मफइगु अधीनय् मदुगु जुया थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव मखु धयागु अतिकं हे स्पष्ट जुयाच्वंगु जुल । अथे नं सामान्य प्रकृति पुद्‌गलपिनि हिसाबं ला जि हे सुखी जुयाच्वनागुलिं दुःखी जुयावन; दुःखी जुयाच्वनागुलिं नं संयोग मिले जुया सुखी जुयावल धका थुकथं हे आसक्त जुयाच्वन । थुगु आत्मउपादानयात बिल्कुल हटेजुयावनीकथं चीकाछ्वये थाकुसे च्वं । भगवान् बुद्धं निर्देशन बिया बिज्यानातःगु अनुरूप मध्यमप्रतिपदा आचरणमार्ग धयागु स्मृतिप्रस्थान विपश्यनामार्गद्वारा लुयावयाच्वंक्व वेदनातयत भावितायाना चायेका थःगु हे ज्ञानं स्यूसा तिनि चीकाछ्वये फइगु खः । उकिं योगीपिसं वेदनायात भावितायाना चायेका आत्मउपादान चीकाछ्वये फइगु पहःयात आः उल्लेख यानायंके ।

विपश्यना भाविता यायेगु संक्षिप्त प्रक्रियायात न्हापांगु द्या (पौल्याः ३१-आदि) लय् क्यनावयेधुन । अन क्यनावयाथें फुले जुयाच्वन, सुके जुयाच्वन, फेतुनाच्वना आदि धका भावितायाना च्वंम्ह योगीयाके शरीरय् दुने स्याःगु पिइसेच्वंगु त्यानुगु पूगु आदि सहयाये थाकूगु दुःखवेदना लुयावल धाःसा उकीयात क्वथीक स्वया "स्यानाच्वन स्यानाच्वन, त्यानुयाच्वन त्यानुयाच्वन, पुनाच्वन पुनाच्वन" आदि धका भावितायाना चायेकाच्वनेमा; समाधिज्ञान शक्तिशाली जुयामवनि तिनिसा उकथं भावितायाना चायेकाच्वंच्वं बढे बढे जुया स्यानावयाच्वनेयः; बढे बढे जुया त्यानुया पुनावयाच्वनेयः; तर सहयाये फक्व सहयाना यथावत् हे भावितायाना चायेकाच्वनेमा । समाधिज्ञान शक्तिशाली जुयावइबले ला स्यानाच्वन स्यानाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकाच्वंच्वं हे उगु उगु स्याइगु पिइसे च्वनीगु आदि दुःखवेदनात म्हो म्हो जुजुं तना मदया वनेयः । समाधिज्ञान तःसकं तीक्ष्ण तीब्र शक्तिशाली जुयाच्वनीगु अवस्थाय् क्वथीक स्वया भावितायाना चायेकाच्वंच्वं कया वांछ्वया ब्यूथें च्वंक छकोलनं नं तना मदया वनेयः । उकथं अपरझट्ट तना मदयावन धाःसा उजोगु दुःखवेदना हानं छको लुयावःसां नं तनावनेयः ।

व बोध्यंगधर्म न्यना आयुष्मान महाकश्यप आदिपिंके रोगवेदना तना मदयावंगुथेंजाःगु हे खः धका धायेमाली । अथे नं समाधिज्ञान शक्तिशाली जुइमलानितिनिवं ला छथाय्यागु दुःखवेदना तनावने धुंका लिपा मेथाय् छथाय् छथीकथं लुयावयेयः । उगु वेदनायात भावितायाना चायेका हानं तनावन

धाःसा नं मेथाय् छथाय् हानं छथी लुयावयेयः । थुगु हे रूपं दुःखवेदनातय्‌त भावितायाना चायेकेगु अप्वः अप्वः जुयावइबले "अनुभव याइगु वेदनां सास्तियानाच्वंगु दु खनि; असह्‌यगु वेदनात लुया मवयेमाल धका नं व्यवस्था व विभाजन यायेफइमखु; अधीनय् मदु; उकिं बांलाःगु नं बांमलाःगु नं अनुभव याइगु वेदना आन्तरिक आत्मजीव अहंजीव मखु, अनात्म स्वभाव मात्र जक खः धका थःगु हे ज्ञानं चित्तबुझे जुया खना सियावइगु जुल; व धात्थेंगु अनात्मानुपश्यनाज्ञान खः ।

भावितायाना चायेका दुःखवेदना तनावंम्ह योगीं नं दुःखवेदना लुयावं च्वंगु इलय् सास्तियानावंगुयात नं प्रकट रूपं ध्वःदुइके नं । तना वंगु नं तनावनेमाः धका मनंतुने मात्रं तुं, हुकुम बी मात्रं तुं तनावंगु मखु । भावितायाना चायेकूगु समाधिज्ञानया सामर्थ्य कारण चूलावया तनावंगु खः । अधीनय् मदुगु स्वभाव हे खः धयागु नं सिइके दु । उकिं बांलाःगु नं बांमलाःगु नं अनुभव याइगु वेदना थःथःपिनि कारण अनुसार लुयावयाच्वंगु स्वभावधर्म मात्र खः । आत्मजीव अहंजीव मखुगु अनात्मधर्म मात्र खः धका थःगु हे निजी ज्ञानं सिया खनावःगु खः । अनं लिऊ भावितायाना चायेकु चायेकु पतिकं बांला बांमलाःगु अनुभूति वेदनात लुयावया तुरन्त तना तनावनाच्वंगु ध्वःदुइके दुगु कारणं नं अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः धका सिया सियावनीगु जुल ।

भावितायाना चायेकु चायेकु पतिकं वेदना नाश विनाश जुयावंगुयात ध्वःदुइके माला नं अनात्मस्वभाव मात्र जुयाच्वंगु विषय योगीं प्रकटरूपं सिइके दु । नकतिनि नकतिनि भावितायाना चायेकीम्ह योगीं त्यानुइगु पुइगु स्याइगु चासुइगु आदि शारीरिक दुःखवेदनायात ध्वःदुइके मालाच्वनेय; गबलें गबलें दिक्क जुइगु ग्याइगु घृणा ताइगु आदि मानसिक दुःखवेदनायात नं ध्वःदुइका च्वनेमालेयः; उगु ध्वःदुयावःगु दुःखवेदनायात नं भावितायाना चायेकाच्वनेमाः; उगु दुःखवेदना लुयावया च्वनीगु क्षणय् सुख जुइगु बांलाःगु सुखवेदना मदु, उकीयात नं सियाच्वंनीगु खः । गबलें गबलें धाःसा शरीरय् दुने विशेषं बांलाःगु शारीरिकसुख ध्वःदुयाच्वनीगु खः; भावितायाना चायेकेगु बांलाना च्वनीबले नकतिनि धया वयागु विशिष्टगु मानसिकसुख नं ध्वःदुयाच्वनीगु खः । लय्‌ताय्‌बहःगु विषय बिचाः याये लाइबले लय्‌ताइगु सुख ध्वःदुयाच्वनीगु खः; उगु ध्वःदुयाच्वंगु सुखवेदनायात भावितायाना चायेकाच्वनेमाः । उकथं भावितायाना चायेकाच्वंच्वं सुखवेदना लुया वयाच्वनीगु क्षणय् दुःखवेदना मदु धका नं सिइके दु । प्रायः याना दुःख सुख प्रकट मजूसे फुले जुइगु सुके

जुइगु आदि सामान्य शारीरिकस्पर्श व सामान्य मानसिक चिन्तनयात जक भाविता यानाच्वनेमाःगु हे आपाः जुयाच्वन । व उगु उपेक्षा प्रकट जुयाच्वंगु स्वभाव हे खः । उजोगु अवस्थाय् सुख दुःख ध्वःदुइके मदु, उकिं बांलाःगु नं मखु बांमलाःगु नं मखु सामान्य जुयाच्वनीबले दुःख नं मदु, सुख नं मदु धका योगीं सिइके दु । उकथं सिइके दुगु जुया वेदना थःथःपिनिगु क्षण अनुसार लुयावया तना तनावनाच्वनीगु कारणं याना नं सदां स्थिर जुयाच्वन धका भाःपिमाःगु आत्मजीव अहंजीव मखु धयागु थःगु स्वज्ञानद्वारा सिइका खंका चित्त बुझेजुयावनीगु खः । उकथं सिइका खंका चित्त बुझेजुइकथं कना बिज्यानातःगु दीघनखसूत्रयात थुगु क्षेत्रय् समावेश याना धायेमाली । उगु सूत्र कना बिज्यायेमाःगुया मूल कारण जुयाच्वंम्ह आयुष्मान सारिपुत्रया विशेषधर्म लाभ जूगु पहःयात नं कनेमाली ।

आयुष्मान सारिपुत्रं धर्म मालाबिज्याःगु व धर्मलाभ यानाबिज्याःगु पहः

भावी आयुष्मान सारिपुत्रया उपतिष्य व भावी आयुष्मान मौद्गल्यायनया कोलितपिं बुढाबुढी जुइम्वाःगु रोगं कयेका च्वनेम्वाःगु सीम्वाःगु धर्म मालेत संजयाचार्ययाथाय् परिब्राजक ऋषिश्रमण जुयाच्वन । संजयाचार्यया सिद्धान्त व वादयात छुं दिंया दुने हे अध्ययनयाना थुइके धुंबले उम्ह आचार्यया सिद्धान्त व वादय् ठोस सार छुं नं मदुगु विषय सियावःगुजुया इपिं उपतिष्य व कोलित परिब्राजकपिसं जम्बूद्वीप छगुलिं चाःचाःहिला सहीधर्म लँपु माला जुल । गन नं सहीधर्मविधि व लँपु लुइके मफुत । अन्तय् राजगृह नगरय् लिथ्यनाच्वंगु अवस्थाय् पञ्चवर्गीयपिं न्याम्ह मध्यय् दकसिबे क्वकालिम्ह आयुष्मान अस्सजियात भिक्षाटन बिज्यानाच्वंबले उपतिष्य परिब्राजकं खंगु इलय् आयुष्मान अस्सजि ल्यू ल्यू लिनावना आयुष्मान अस्सजि स्थविरं भोजनयाना बिज्याये निंतिं थाय् नं मिलेयाना बिल; थःगु कमण्डलुइ दुगु लःनं लःल्हाना ब्यूगु जुल । भोजन सेवनयाना बिज्याये धुंबले आयुष्मान अस्सजिया गुरु सुखः धका नं न्यन; उम्ह गुरुं गुजाःगु धर्म कना बिज्यानाच्वन धका नं न्यन । आयुष्मान अस्सजि स्थविरं थःपिनि गुरु सम्यक्सम्बुद्ध जुया बिज्याःगु विषय, बुद्धशासनय् दुहाँ वयागु छुं समय तिनि दुगु जुया धर्मयात ला भतिचाजक कने क्यने फूगु विषयत लिसः बिल । अले उपतिष्य परिब्राजकं “कने फक्व भति भतिजक कना बिज्याहुँ, विस्तृतं ला थःथःम्हं हे विस्तारयाना सिइके फयेफु” धका बिन्ति यात । अबले आयुष्मान अस्सजि स्थविरं थथे धका कना बिज्यात –

ये धम्मा हेतुप्पभवा, तेसं हेतुं तथागतो आह;
तेसञ्च यो निरोधो, एवंवादी महासमणो ॥

ये धम्मा = गुगु (दुःखसत्य) धर्मत; **हेतुप्पभवा** = (समुदयसत्य धयागु) कारण हे श्रोत जुया च्वंच्वन; **तेसं** = कारण हे श्रोत दयाच्वंगु उगु (दुःखसत्य) फल धर्मतय्‌गु; **हेतुं** = कारण (समुदयं) यात; **तथागतो** = जिमिगुरु तथागतं; **आह** = कनाबिज्यानाच्वंगु दु; **तेसं** = इपिं कारण कार्य धर्मतय्‌गु; **यो निरोधो** = गुगु निरोध व शान्त जुइगु, निरोध व शान्त जुइगुया अवस्था; **अत्थि** = दयाच्वन; **तञ्च** = उगु निरोध व शान्त जुइगु, निरोध व शान्त जुइगुया अवस्था निर्वाणयात नं; **आह** = कनाबिज्यानाच्वन; **महासमणो** = पवित्रम्ह श्रमण जुयाबिज्याःम्ह जिमि गुरु तथागतं; **एवंवादी** = थथे हे कनाबिज्याइगु बानि दयाच्वन धका आयुष्मान अस्सजि स्थविरं कनाबिज्यात ।

थ्व आयुष्मान अस्सजि स्थविरं कनाबिज्याःगु धर्म हे खः; पतिचाहाकः जक जुयाच्वन । कारणया कारणं लुयावइगु कार्यफल धर्मत दयाच्वन; उगु उगु कार्यफल धर्मतय्‌गु उत्पत्ति कारण धर्मयात जिमि गुरु तथागतं कनाबिज्यात धयागु थुलिया मात्रगुयात जक न्यने दयेवं हे भावी आयुष्मान सारिपुत्र जुइम्ह उपतिष्य परिब्राजक श्रोतापत्ति मार्गफलय् थ्यना श्रोतापन्न जुयावन; गुलि जक द्रुतगति दुगु । थौं कन्हे योगीपिसं चान्हं न्हिनं भावितायाना चायेकाच्वनेमाःगु छन्हू ताउमाःसानं छु नं विशेषता मदुनि; न्हेन्हूति दयेकातिनि नामरूप उत्पत्ति विनाश अनित्य, दुःख अनात्म स्वभावत नकतिनि नकतिनि सिया मात्र जुयाच्वनेयःगु दयेयःनि; प्रायःयाना लच्छि लत्याति दइबलेतिनि श्रोतापत्तिमार्गफलय् थ्यन धका विश्वास मात्र यायेमाःगु स्थिति दयाच्वन; गुलिं गुलिं ला निलात्या स्वलाति दयेकातिनि उगु स्थिती थ्यन धका धारणा दयेके माःगु अवस्था दयाच्वन । गुलि जक ताउमाःगु –

उपतिष्यं विशिष्ट धर्म तुरन्त प्राप्त याःगुया कारण ला न्हापा न्हापायागु आपलं आपलं भवनिसें मार्गफल थ्यनिथें थ्यनिथें च्वंक विपश्यना कार्ययात अभिवृद्धि व उद्योगयाना वये धुंकूगु जुया हे खः; न्हापा न्हापायागु उगु उगु भवंनिसें मार्गफल थ्यंके फइगु स्थिति दयेकावये धुंकल; अग्रश्रावक जुइगु महानपद प्रार्थना यानातःगुजुया अग्रश्रावक जुइमानिगुजुया अबले मार्गफलय् मथ्यंसे च्वनाच्वंगु खः । आः ला अन्तिमगु भव जूगु जुया न्हापा उद्योगयाना वयेधुंगु विपश्यनाया बेगया कारणं छुं क्षणया दुने हे विपश्यनाज्ञानक्रमद्वारा श्रोतापत्तिमार्गफलय् थ्यंकवंगु खः ।

न्यने दुगु उपदेश पतिचाहाकःगु जूसां नं विपश्यनाज्ञान, मार्गज्ञान उत्पत्ति जुइकेत कारण दयाच्वंगु जुल; गुकथंलय् धाःसा - भगवान् बुद्धया उपदेश न्यने मदयाच्वनतिनिपिं मनूतय्सं थःथःपिनिगु शरीरयात भव छगुलिं न्त्याबलें सजीव जुया स्थिर जुयाच्वंगु आत्मजीव अहंजीव धका भाःपियाच्वन।

उगु आत्मजीव कारणया कारणं नकतिनि जक न्हू उत्पन्न जुयावःगु नं मखु; न्त्याबलें छगू हे तालं स्थिर जुयाच्वंगु दु धका भाःपियाच्वंच्वन। आयुष्मान अस्सजिं उद्धृतयानाक्यंगु भगवान् बुद्धया उपदेशय् ला आत्मजीव धका मदु; समुदयसत्य धयागु मिलनसार जुइगु तासे जुयाच्वनीगु तृष्णा धयागु कारणया कारणं उत्पन्न जुयाच्वंगु फल नामरूपधर्म धयागु दुःखसत्यधर्म मात्र जक दयाच्वंगु विषय उल्लेख यानातल; उगु फल दुःखसत्य नं मेमेगु मखु; थःगु सन्तानय् दयाच्वंगु खनिगु ताइगु आदि नामरूपधर्मत हे खः। उकिं आयुष्मान सारिपुत्रया भावी व्यक्ति जुयाच्वंम्ह उपतिष्य परिब्राजकं "थःगु भव थःथम्हं मिलनसार जुइगु तासेजुइगु तृष्णाया कारणं प्रतिसन्धिनिसें शुरूयाना सिइगु, थीगु, खनिगु, ताइगु आदि फलधर्म नामरूप मात्र जक दिपा मदयेक उत्पन्न जुया दयाच्वन" धका चित्त बुझे जुया ध्वाथुया उगु उपदेश न्यना च्वंच्वं प्रकटरूपं उत्पन्न जुयाच्वंगु धर्मयात भावितायाना विपश्यनाज्ञानतय्त उत्पन्न जुइकेबिया श्रोतापत्तिमार्गफलय् छुं क्षणया दुने हे थ्यंकवन धक भाःपीमाल।

उकथं श्रोतापन्न जुइ धुंका उपतिष्य परिब्राजकं भगवान बुद्धं विहारयाना बिज्यानाच्वंगु थाय् न्यना आयुष्मान अस्सजियात लिहाँ बिज्यानाच्वनेया निंतिं बिन्ति याये धुंका व नं भगवान् बुद्धयाथाय् लिना वये मानिगु विषय नं निवेदनयाना छ्वल। अनं लिपा पासा कोलित परिब्राजकयाथाय् वन; कोलित परिब्राजकं ख्वाःयागु वर्ण आकार प्रकारयात स्वया "गथे खः लय् पासा ? मरण रहितगु अमृतधर्म लाभयाना वये धुन ला ?" धका न्यन। उपतिष्य परिब्राजकं लाभयाना वये धुंगु विषययात स्वीकारयाना घटना दक्वयात नं हानं धया क्यन; उकथं धया क्यंगुली आयुष्मान अस्सजिं कना बिज्याःगु गाथा धया क्यंगु अवस्थाय् कोलित परिब्राजक नं श्रोतापत्ति मार्गफलय् थ्यना श्रोतापन्न जुया वन।

उगु अवस्थाय् निम्हं हे भगवान् बुद्धयाथाय् वनेया लागी चिन्तनयाना संजयाचार्ययात नं वना आमन्त्रणा यात। तर आचार्य ला "छिपिं जक हुँ, जि ला वये मास्ति मवः" धका अस्वीकार यात, कारण ला लः मुंकेगु तग्वःगु त्यपः समान गणाचार्य जुया वया आःतिनि लः तुइगु गोँपचा समान जुया मेपिनि

शिष्य जुइ मफया हे खः । उकथं अस्वीकार याःबले "भो आचार्य, धात्थेंम्ह बुद्ध प्रादुर्भाव जुयाच्वंगु जुया आपालं मनूत भगवान् बुद्धयाथाय् वनी । आचार्य, बिचाः याना स्वये माल" धका होशबिया धयाच्वन । अबले संजयाचार्यं थथे धाल "अँ, उकिया लागी ला धन्दा कयाच्वनेम्वाः, संसारय् प्रज्ञावान् व प्रज्ञाहीनपिं मध्यय् गुपिं आपाःदुलय् ? (प्रज्ञाहीनपिं) आपाः दु; अथे जुया प्रज्ञावान्पिं श्रमण गौतमयाथाय् वनी बहुसंख्यक प्रज्ञाहीनपिं जिथाय् व हे वइ नि, छिपिं जक हुँ" धका धाल । थौं कन्हेयागु युगय् नं थुम्ह आचार्ययाथेंजाःगु धारणा व आशक्ति दयाच्वंपिं नक्कलि आचार्यपिं दयाच्वंगु दु, उकीयात विशेषं होशतये माली ।

अबले शिष्य परिषद् परिब्राजकपिं २५० - सहित उपतिष्य व कोलित परिब्राजकपिं भगवान् बुद्धयाथाय् वंगु जुल, भगवान् बुद्धया उपदेश न्यना शिष्यपिं २५० - अरहन्त जुयावन । परिब्राजकाचार्यपिं निम्हलिसें इपिं शिष्यपिं २५० - म्हसिनं भिक्षुत्व प्रार्थना यात, भगवान् बुद्धं **एथ भिक्खवो** आदि धका सःता बिज्याना **एहि भिक्खु उपसम्पदा** बियाबिज्यात, उगु इलंनिसें शुरूयाना आयुष्मान उपतिष्ययात आयुष्मान सारिपुत्र धका धायेगु यात, आयुष्मान कोलितयात आयुष्मान महामौद्गल्यायन धका धायेगु यात । उकथं बुद्धशासनानुयायी भिक्षु जुइधुंका लिपा स्वाकंतुं भावनाधर्म उद्योग याःगु जुया आयुष्मान महामौद्गल्यायन न्हेन्हूया दुने अरहन्त जुया बिज्यात । आयुष्मान सारिपुत्रं ला माघपुन्ही तक **अनुपद धम्मविपस्सना** धयागु विपश्यना भाविता यायेगु विधिद्वारा उद्योग यानावं हे च्वनतिनि । उगु माघपुन्हीया दिं खुनु संजयाचार्ययाथाय् ल्यनाच्वंम्ह दीघनख धयाम्ह परिब्राजकं थथे बिचाःयात । जिमि पाजु उपतिष्य मेमेगु धार्मिक गणतय्थाय् वनीबले गुलिचां मदुवं हे लिहाँवइगु खः, आः श्रमण गौतमयाथाय् वंगु ला भिंन्यान्हु दये धुंकल, छुं खबर नं न्यने मदु, धात्थें ठोस सार दु मदु वना परीक्षण याना स्वःवनेमाली धका बिचाःयाना व आयुष्मान सारिपुत्र दयाच्वंगु थाय् भगवान् बुद्धयाथाय् बुझे यायेगुया रूपय् थ्यंकवल ।

दीघनखसुत्त (म.२, १७७)

उगु दिनय् उगु इलय् भगवान् बुद्ध गृधकूट पर्वतया सूकरखत गुफाय् विहारयाना च्वनाबिज्यात; आयुष्मान सारिपुत्र नं भगवान् बुद्धया लिउने पाखे दना पंखां गायेका च्वनाबिज्यात । अबले दीघनख परिब्राजकं भगवान् बुद्धयाथाय् उपसंक्रमणयाना लय्तायेबहःगु लुमंका तयेबहःगु कुशलवार्ता खँ

ल्हाये सिधयेका वं थथे निवेदन यात –

भो गोतम = भो आयुष्मान गौतम; **अहं** = जि; **सब्बं मे नक्खमतीति** = दक्वदिकं जित य:ता: मजू धका; **एवंवादी एवंदिट्ठि** = थथे धका धाइगु वाद व दृष्टि दयाच्वन धका निवेदन यात ।

उकी **सब्बं** = दक्वदिक्वं धयागु न्हूगु जन्म जुइगु धाक्व दक्वं धयागु मतलब दयाच्वन। पालि भाषाय् **खमति** - धयागु क्रिया प्रयोग बर्मेली खँ लिसे मेगुकथं जुयाच्वन बर्मिभाषं ला जि दक्व दिक्वं मय: धयागु वाद दुगु विषय धयाच्वंगु ख:, छु दक्व दिक्वं मय:गुलय् धा:सा न्हूगु जन्म हान उत्पन्न जुइगु जुयाच्वन धयागु वाद दक्वदिक्वं मय: धका धायेत्यंगु ख: । त:त:प्यंक धायेमाल धा:सा "सिना वने धुंका लिपा न्हूगु जन्म उत्पन्न जुइगु ख: धयागु वाद धाक्व वयात मय:" धका धायेत्यंगु ख: । तर वयागु खँ दक्वदिक्वं मय: धका धया त:बले थ:गु उच्छेदवादयात नं मय: धका हे धा:गु अवस्थाय् थ्यनाच्वन । उकिं भगवान् बुद्धं दक्वदिक्वं मय:धयागु छंगु वादयात नं मययाच्वंगु दु ला धका न्ह्यस: तया परीक्षण यानाबिज्यात ।

दक्वदिक्वं मय: धयागु वादयात यल धा:सा उगु खँ नं उगु समान हे जुयाच्वंनीगु ख: धका दीघनख परिब्राजकं आलताल याना लिस: बिल । द्वंगुवादयात आशक्त जुइ लाइपिं व्यक्तिपिं थथे हे ख:; थ:गु वाद थ:गु खँ द्वनाच्वन धका सियाच्वंसां छगू कथं मखु छगू कथं छलेयाना धाये यया:च्वनीगु जुल; अथे जुया वयागु वाद पिज्वयावइकथं भगवान् बुद्धं "शाश्वतवाद आशक्त जुइया निंतिं स:तिनाच्वने; प्यपुनाच्वनेया निंतिं मन लुधंकेया निंतिं मत्व:तुसे क्वातुक ज्वनातयेया निंतिं स:तिनाच्वन, तासे जुइया निंतिं स:तिनाच्वन । उच्छेदवाद प्यमपुनेया निंतिं स:तिनाच्वन; तासे मजुइया निंतिं मन लुमधंकेया निंतिं क्वातुक ज्वना मतयेया निंतिं स:तिनाच्वन; आशक्त मजुइकेया निंतिं स:तिनाच्वन" धका आज्ञा दयेकाबिज्यात ।

अनंलि दीघनख परिब्राजकं "जिगु वादयात आयुष्मान गौतमं प्रशंसा याना थ:छ्वया धयाच्वन" धका निवेदन यात । भगवान् बुद्धं शाश्वतवाद व उच्छेदवादतय्गु दोष व गुणयात सहीकथं खनाबिज्या:गु ख: । शाश्वतवाद दुपिं व्यक्तिपिसं लिपा लिपायागु उगु उगु भवय् दु:ख मजुइकेया निंतिं अकुशल खना ग्याना चिलावनीगु जुयाच्वन; कुशल दयेकाच्वनीगु जुयाच्वन; अथे नं संसारवर्त सुखयात ला मज्जा तायाच्वने य:; "आत्मजीव सत्त्वजीव गबलें नं विनाश मजू न्ह्याबलें स्थित जुयाच्वंगु दु" धयागु शाश्वतवादयात परित्याग यायेत धा:सा

थाकुयाच्वनीगु खः धका अर्थकथाय् धयातल । अथेजुया बुद्धशासनानुयायीभाव ग्रहण यानातःपिं व्यक्तिपिनि दथुइ समेतं "आत्मजीव धका मदु, नामरूप प्रवाह मात्र जक दु, अरहन्तयाके तृष्णा रहित जूगु कारणं परिनिर्वाण च्यूतिं लिपायागु इलय् न्हूगु भव नामरूपस्कन्धत लुयामवःसे हे नापरूपप्रवाह दुःख विल्कुल त्वाःदलावनीगु खः" धयागु उपदेश वचनयात चित्त बुझेजुइके मफया स्वीकारयाये मफयाच्वनेयः । अजापिं व्यक्तिपिसं परिनिर्वाण जुइ धुनिबले नं नामरूप विशेषत दयाच्वनीगुयात भ्रं अप्वः यः तायेका च्वनेयः । उकिं थुगु थासय् अर्थकथां थुगुरूपं क्यनातःगु दु ।

सस्सतवादी = शाश्वतवाद दुम्ह व्यक्तिं; **इधलोकं परलोकञ्च अत्थीति जानाति** = थुगु प्रत्यक्ष लोक व परलोक नं दु धका स्यू; **सुकतदुक्कटानं फलं अत्थीति जानाति** = भिंगु ज्याखँ मभिंगु ज्याखँतय् भिंगु फल मभिंगु फल दु धका स्यू; **कुसलं करोति** = कुशलकर्म यायेसः; **अकुसलं करोन्तो भायति** = अकुशलकर्म याये खना ग्याये सः; **वट्टं अस्सादेति** = वर्तसुखयात मज्जा ताये सः; **अभिनन्दति** = ल्वःवंकेसः; **बुद्धानं वा** = भगवान् बुद्धपिनि व; **बुद्धसावकानं वा** = भगवान् बुद्धया श्रावक शिष्यपिनि; **सम्मुखीभूतो** = न्ह्योने जूसा नं; **सीघं लद्धिं जहितुं न सक्कोति** = सिद्धान्तयात काचाक्क त्वःते मफु; **तस्मा** = उगु कारणं; **तं सस्सतदस्सनं** = उगु शाश्वतदृष्टियात; **अप्पसावज्जं दन्धविरागन्ति** = दोष ला तःधं मजू त्याग यायेथाकु धका; **वुच्चति** = धायेमाःगु जुयाच्वन ।

उच्छेदवाद दुम्ह व्यक्तिं ला मेगु लोकं थुगु मनुष्यलोकय् थ्यंकःवयेफु धका नं मस्यू; थुगु प्रत्यक्षलोकं मेगु परलोकय् थ्यंकःवनेफु धका नं मस्यू; भिंगु कर्म मभिंगु कर्मतय्गु भिंगु प्रतिफल मभिंगु प्रतिफल दु धका नं मस्यू; कुशलकर्म नं मया; अकुशलकर्म याये खना मग्याः; लिपा उत्पन्न जुइतिनिगु वर्तसुखयात मज्जा मतायेकु, यः मतायेकु; (उकथं मज्जा मतायेकु यः मतायेकूगु ला पुनर्भव मदु धका विश्वासयाना धारणा दयेकाच्वंगु कारणं हे खः) । भगवान् बुद्धया न्ह्योने भगवान् बुद्धया श्रावक शिष्यपिनि न्ह्योने जुल धाःसा इमिगु वादयात काचाक्क परित्याग यायेफु; पारमीतय्त पूर्णयाये फत धाःसा बुद्ध, अरहन्त जुया परिनिर्वाण जुइफु; उकिं उच्छेदवादयात दोष धाःसा तःधं परित्याग याये अःपु धका धायेमालाच्वन । थ्व नं अर्थकथाया भाय्हिला हे खः ।

दीघनख परब्राजकं ला भगवान् बुद्धयागु उद्देश्ययात ध्वाःमथुगुलिं सिनावने धुंका छुं नं मदुगु जुल धका धारणा दयेकाच्वंगु थःगु सिद्धान्त थःगु

वादयात च्वछाया धयाबिज्यात धका भाःपिया “जिगु सिद्धान्तयात प्रशंसायाना च्वछाया धयाबिज्यात” धका बिन्ति यात । अले ला वया थःगु सिद्धान्तयात त्यागयाये फइकथं भगवान बुद्धं “दक्व दिक्वंयात यःताःजू धयागु शाश्वतवाद; दक्वदिक्वंयात यःताः मजू धयागु उच्छेदवाद; गुलिं यःताः जू, गुलिं यःताः मजू धयागु एकात्यशाश्वतवाद” थुपिं सिद्धान्त वा वाद स्वंगूयात विभाजनयाना कनाबिज्यात । संक्षिप्तं धायेमाली, इपिं सिद्धान्त वा वाद स्वंगू मध्यय् छगू नं मखु छगूयात विश्वासयाना क्वातुक ज्वनातल धाःसा मेगु सिद्धान्त वा वाद निगू दयाच्वंपिं लिसे टकाबाज जुइगु ल्वापु ख्यापु जुइगु सास्ति याइगु सम्भावना दयाच्वन । अथेया कारणय् उगु सिद्धान्त वा वाद स्वंगुलिंयात त्याग यायेबहःगु विषयय् आज्ञा दयेका बिज्यात ।

थुगु थासय् “भगवान् बुद्धया धर्म अनुसार कर्म अनुरूप लिपा लिपायागु भवय् उत्पन्न जुइमाः” धयागु सिद्धान्त नं शाश्वतवाद लिसे उत्थें जुयाच्वन ला धका न्यनेथाय् दु । लिसः ला उत्थें मजू; कारण छाय् धाःसा - कर्म अनुरूपं न्हूगु भवय् उत्पन्न जुइमाः धयागु बुद्धयागु उपदेशं आत्मजीव हिसाबं सरे जुयावनीगुयात धायेत्यंगु मखु; प्रत्यक्ष भवया नामरूप छुं छगू तकं सरे जुयावन धका धायेत्यंगु मखु; न्हापायागु कर्मया कारणं न्हूगु भवय् न्हूगु नामरूप उत्पन्न जुया वंगुयात जक धायेत्यंगु खः । शाश्वतवादं ला आःयागु भवय् दयाच्वंगु आत्मजीव हे लिपायागु न्हूगु भवय् सरे जुयावंगु खः धका धाइगु खः । अथे जुया उत्थें मजू धका धयातल ।

अनं ल्यू “अरहन्त पुद्गल परिनिर्वाण जुयावनीबले न्हूगु भव नामरूपस्कन्ध उत्पन्न मजूसे हे शान्त जुयावनीगु खः” धयागु भगवान् बुद्धया उपदेश “सिनावने धुंका लिपा छुं नं मदु” धयागु उच्छेदवाद लिसे उत्थें मजू ला धका नं न्यनेथाय् दु । व नं उत्थें मजूः उच्छेदवादं ला “मसीनिवं आत्मजीव हिसाबं दयाच्वन, सिनावने धुंका ला उगु दयाच्वंगु आत्मजीव तनावनीगु खः” धका धायेमास्तिवः । उकथं आत्मजीव तनावनीगु नं छुं प्रयास मयासे हे थः आफुखुसिं तनावनीगु खः” धका धारणा दयेका तल । अनं ल्यू रूपवादी (भौतिकवादी) आदिपिसं ला इमिगु सिद्धान्तय् आत्मआशक्ति मदु धका भाःपिया च्वंसां नं सिना वने वं छुं नं मन्त; सी न्ह्यवः जक भिं मभिंयात अनुभव यानाच्वनेमाःगु खः धका धारणा दयाच्वंगुलिं सिना वनेवं न्ह्यवः अनुभव यायेफु धयागु आशक्ति आत्मआशक्ति हे खः । बुद्धधर्मय् ला अरहन्त पुद्गलयाके परिनिर्वाण जुइ न्ह्यवःयागु पूर्वभागय् नं निरन्तर उत्पत्ति विनाश

जुयाच्वंगु नामरूप धार जक दु, आत्मजीव धका ला मदु; अनुभव यानाच्वन धयागु नं न्हून्हूगु कथं उत्पन्न उत्पन्न जुयाच्वनीगु वेदना स्वभावधर्म मात्र खः; परिनिर्वाण जुइ धुंका लिपा न्हूगु नामरूप उत्पन्न जुया मवःसे प्यदनावनीगु खः धयागु नं थः आफुखुसिं प्यदना वंगु मखु; आर्यमार्गयागु सामर्थ्यया कारणं क्लेश व कर्म धयागु कारणधर्म निरोध व लोप जुयावनीगु खः; उगु कारण निरोध व लोप जुयावंगुलिं न्हूगु नामरूप लुयामवःसे हे प्यदनावंगु खः । उकिं बुद्ध उपदेशं परिनिर्वाण जुइ धुंका निरोध व शान्त जुयावंगु पहः उच्छेदवादं धयातःगु प्यदनावंगु पहःलिसे उत्थें मजू; आपालं आपालं हे पानाच्वंगु दु धका चायेकेमाः ।

अनंल्यू "शाश्वतवाद दुपिं आदिपिसं उच्छेदवाद दुपिं आदित लिसे विवाद याये मालाच्वनीथें हे भगवान् बुद्धया अनात्मवाद दुम्ह व्यक्ति आत्मवाद दुम्ह व्यक्ति लिसे विवाद यानाच्वनेम्वाः ला ?" धका नं न्यने थाय् दु । सही सिद्धान्त सम्यक्दृष्टि अनुसार कना क्यनाच्वंगु ला विवाद यानाच्वन धका धाये मज्यू; सही धर्मयात आपाःसिनं सिइकथं कना क्यना च्वछायाच्वंगु जक जुयाच्वन । "न्हूगु पुलांगु परिवर्तन जुया दिपा मदयेक उत्पन्न जुयाच्वंगु नामरूपधार जक दयाच्वन; नित्य स्थिर जुयाच्वंगु आत्मजीव मदु" धयागु अनात्मवाद सम्यक्दृष्टि सही सिद्धान्तधर्म हे खः; उगु सही सिद्धान्तधर्मयात कनाच्वनीगु ला विवाद यानाच्वंगु स्थिती मथ्यं; मस्युनिपिन्त सहीधर्म सिइके बीकथं थःल्ह्वना ब्यूगु स्थिती जक थ्यनीगु खः । उकिं अनात्मवाद सही सिद्धान्त दुम्ह व्यक्तियाके विवादयाना च्वनेमाःगु सम्भावना दु धका धाये मज्यू । थुगु सूत्रया अन्त अन्तय् भगवान् बुद्धं स्वयं स्पष्टीकरण बियातया बिज्याःगुयात न्यनेदइ स्वयेदइ तिनि ।

न्ह्योने धया वये धुंगु अनुसारं शाश्वतवाद उच्छेदवाद एकात्यशाश्वतवाद धयागु थुपिं मिथ्यावाद स्वंगुलिंयात परित्याग यायेमाःगु विषयतय्त विभाजनयाना कनाबिज्याये धुंका थःपिनि रूपकाय शरीरय् यः तायेकेगु प्यपुना च्वनेगुयात परित्याग यायेया निंतिं थुकथं देशना यानाबिज्यात ।

अग्गिवेस्सन गोत्र दुम्ह हे दीघनख परिब्राजक, छंगु थ्व रूपकाय शरीर प्यंगू धातु पुचः जुयाच्वन; "(**मातापेत्तिकसम्भवो**) = मांबौपिनि शुक्र व हियात बः कया लुयावयाच्वंगु खः, नये त्वने यानाच्वंगु भोजन मरिचरि आदि नसा त्वंसाया कारणं बृद्धिजुया वयाच्वंगु खः; अस्थिर जुया छ्वासुया (वा-न्हिथं) चिकनं बुया तितु तिया बियाच्वनेमाः; उकथं सुसाकुसा यानाच्वंसा नं विनाश

जुइयःगु स्वभाव दया हे च्वन; उगु रूपकाय शरीरयात नित्य मदु धका, दुःख धका, रोगथें च्वं धका, घाःघीथें च्वं धका, न्हाय्कंथें च्वं धका, मभिंथें च्वं धका, ज्वरजीर वइगुथें च्वं धका, अपरिचितम्हथें च्वं धका, विनाश जुइ यः धका, आत्मां शून्य धका, अनात्म स्वभावधर्म मात्र धका भावितायायेमाः; उकथं भावितायाना खन धाःसा थःगु रूपकाय शरीरय् यःतायेकेगु प्यपुनेगु तासे जुइगु मदइगु जुल धका देशना यानाबिज्यात । व रूपकर्मस्थानयात; उकथं देशना यानाबिज्याये धुंका स्वंगू वेदना छुटे छुटेयाना थुकथं देशना यानाबिज्यात ।

अग्गिवेस्सन गोत्र दुम्ह हे दीघनख परिब्राजक, छंगु शरीर व मनय् दुने बांलाःगु अनुभव यायेअःपुगु सुखवेदना नं दयाच्वन; बांमलाःगु सहयाये थाकूगु दुःखवेदना नं दयाच्वन; बांलाःगु नं मखु बांमलाःगु नं मखु मध्यस्थगु वेदना नं दयाच्वन । बांलाःगु अनुभव जुयाच्वनीबले बांमलाःगु अनुभव नं मदु; मध्यस्थगु अनुभव नं मदु । बांमलाःगु अनुभव जुयाच्वनीगु क्षणय् नं मेमेगु अनुभवत निगू मदु; मध्यस्थगु अनुभवजुयाच्वनीगु क्षणय् नं मेगु अनुभवत निगू मदु । उकथं छगू छगू जक उत्पन्न जुयाच्वनीगु जुया अनित्य धका नं सिइके दु; (**सङ्खता**) = थः सम्बन्धितगु कारणं दयेका ब्यूसा तिनि दयावइगु खः; (**पटिच्चसमुप्पन्ना**) = थःलिसे सम्बन्धितगु कारणयात बःकया उत्पन्न जुइगु खः धका नं सिइके दु; (व उत्पत्ति क्षणया वेदनायात भावितायाना च्वनेवं सिइगु पहःयात क्यनाच्वंगु हे जुल; उकिं उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात भावितायाना चायेकाच्वनेवं प्रतीत्यसमुत्पादयात नं सिइके दुगु विषय अतिकं स्पष्ट जुयाच्वंगु दु ।) (**खयधम्मा वयधम्मा**) = क्षय जुइगु विनाश जुइगु स्वभाव दयाच्वन; (**विरागधम्मा निरोधधम्मा**) = विनाश जुया बायावनीगु निरोध जुइगु स्वभाव दयाच्वन धका नं सिइके दु । (थुपिं खँपुतद्वारा उत्पत्ति क्षणया वेदनायात भावितायाना च्वनेवं थःथःगु कारण अनुसार न्हून्हूगु लुया लुया वयाच्वनीगुयात नं सिइके दुगु विषय; तुरन्त हे फुना अन्त जुइगु तना लोप जुयावनीगु विनाश जुयावनीगुयात नं सिइके दुगु विषय क्यना च्वनाबिज्याःगु जुल; उकीयात विशेष रूपं होश तया च्वनेमाल ।)

आः जिमिसं निर्देशन बियाच्वनागु अनुसार फुले जुइगु सुके जुइगु निसें शुरूयाना उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात अटुटरूपं भावितायाना चायेकाच्वनीपिं योगीपिसं स्याइगु दुःखवेदना लुयावइबले उगु वेदनायात नं क्वातुक ध्यानतया स्यानाच्वन, स्यानाच्वन धका भावितायाना चायेकाच्वनेमाः;

मनदिक्क जुयाच्वनीगु लुयावल धायेवं नं दिक्क जुयाच्वन दिक्क जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकाच्वनेमा:; अनुभव यायेअ:पुगु बांला:गु वेदना लुयावयेवं नं उकीयात बांलानाच्वन बांलानाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकाच्वनेमा:; लय्ताना च्वनीबले नं लय्तानाच्वना, लय्तानाच्वना आदि धका भावितायाना चायेकाच्वनेमा:; बांला:गु बांमला:गु प्रकट मजुइगु अवस्थाय् ला प्रकट जुयाच्वंगु रूपयात थ:जु, प्रकट जुयाच्वंगु चित्तयात थ:जु भावितायाना चायेकाच्वनेमा: । उगु रूपं भावितायाना चायेकाच्वनेबले बांला:गु बांमला:गु अनुभव यायेगु स्वभावतय्गु न्हून्हूगुकथं लुया लुयावइगु पह: नं स्पष्ट जुयावइगु ख:; तना तनावंगु पह: नं स्पष्ट जुयावइगु ख:; उपमा अनुरूप शरीरय् न्ययेगु गा मदयेक वा वया च्वनीथाय् वनाच्वंम्ह व्यक्तियाके वा फुतिचात शरीरय् द्योने कुतुं कुतुं वयाच्वंगु पह: तना तना वनाच्वंगु पह: स्पष्ट जुयाच्वनीगुथें हे जुल; उगु वा फुतिचात पिने पिने कुतुं वया च्वनीगुथें हे अनुभव याइगु वेदनात पिने पिने कुतुं कुतुं वयाच्वनीगुथें स्पष्ट जुयाच्वने य: । उगुरूपं प्रकट जुइक सिइके दइबले इपिं अनुभव याइगु वेदनातय्त अनित्य धका नं सिइके दु; पलख हे मद्युसे उत्पत्ति विनाश जुयाच्वनीगु जूगुलिं दु:खधर्म बांमला:गु धर्म धयागु नं सिइके दु; थ:गु आन्तरिक आत्मजीव मखुगु अनात्म स्वभावधर्म मात्र खनिसा धयागुयात नं सिइके दु । उकथं सिइके दइगु जूगुलिं **निब्बिदा** धयागु उद्विग्न जुइगु ज्ञान आदि लुयावइगु पह:यात थुकथं स्वाकं देशना यानाबिज्यात ।

वेदनायात भावितायाना उद्विग्न जुइगु

अग्गिवेस्सन गोत्र दुम्ह हे दीघनख परिब्राजक, आ: धयावये धुंगु अनुरूप स्वंगू वेदनायात अनित्यादि आकार प्रकारतद्वारा सिया खना वल धायेवं उम्ह पुद्गल सुख दयाच्वन, बांलानाच्वन धयागु सुखवेदनाय् नं उद्विग्न जुइगु जुल; दु:ख जुयाच्वन, सहयाये थाकुयाच्वन धयागु दु:खवेदनाय् नं उद्विग्न जुइगु जुल; बांमला:गु नं मखु बांला:गु नं मखुगु मध्यस्थ अनुभव याइगु धयागु उपेक्षावेदनाय् नं उद्विग्न जुइगु जुल । उगु खँयात विशेषं होश तयेमाली; विपश्यना भावितायायेगु धयागु उद्विग्न जुइगु निर्विदाज्ञान लुइकेया निंतिं भावितायायेमा:गु ख:; विपश्यना भावितायाना छगू क्षण हे मदिक्क उत्पत्ति विनाश जुयाच्वनीगु स्वभावधर्मतय्त थ:गु स्वज्ञानं ध्व:दुइके खंके द:सा तिनि अनित्यादि आकार प्रकारतय्त क्व:क्व:जीक सिइकेदइगु ख:; उकथं क्व:क्व:जीक सिइके द:सा तिनि उद्विग्न जुइगु निर्विदाज्ञान लुयावइगु ख: । थुगु दीघनखसूत्रय्

ला रूपधर्मतय्‌त दुग्ययेक दुथ्यंक भाविताया‌ये निंतिं विभाजनयाना छुटे छुटेयाना क्यनामतः; छधी छपुचः रूपकाय शरीरकथं भाविताया‌ये निंतिं क्यना तल; उकीयात नं होश तयेमाली; उगु खँपुद्वारा रूपतय्‌त अभिधर्म विधिकथं दुग्ययेक दुथ्यंक छुटे छुटेयाना भावितामयाःसां निर्विदाज्ञान आदि लुया वयेफु धयागु चायेकाच्वनेमाः । अनं हानं नामधर्मयात भाविताया‌येगु क्यनातःगुली नं वेदना स्वंगूयात जक क्यनातःगु दु; मेमेगु चित्त चैतसिक नामधर्मतय्‌त उल्लेख यानातःगु मदु; उकीयात नं होश तयेमाली; उगु खँपुद्वारा नं वेदना स्वंगूयात जक उत्पत्ति क्षणय्‌ भावितायाना सिइकाच्वनेगु मात्रद्वारा निर्विदाज्ञान आदि लुयावयेफु धयागु चायेकाच्वनेमाः; उकी नं दुःखवेदना छथीयात जक भाविताया‌येमाःगु मखु । लुयावःगु वेदना स्वथीयात भाविताया‌येमाः; स्वथी नं वेदनात प्रकटरूपं लुयावयाच्वन धयागु नं सिइका थुइका तयेमाली । उकथं उद्विग्न जुइगु निर्विदाज्ञान लुयावये धुंका लिपा आर्यमार्गज्ञान फलज्ञान प्रत्यवेक्षणज्ञानत लुयावइगु पहःयात नं थुकथं स्वाकं देशना यानाबिज्यात ।

उद्विग्न जुया मार्गफलज्ञान लुयावइगु

निब्बिन्दं = उद्विग्न जुल धाःसा; **वा** = उद्विग्न जुइगु कारणं; **विरज्जति** = आशक्त जुइगु विनाश जुया बायावनीगु जुयाच्वन; **वा** = आर्यमार्गज्ञान लुयावइगु जुयाच्वन । **विरागा** = आशक्त जुइगु विनाश जुया बायावनीगु कारणं; **वा** = आशक्तियात बायेका छ्वइगु मार्गज्ञानया कारणं; **विमुच्चति** = मुक्त जुइगु जुयाच्वन । **वा** = मुक्त जूगु अरहत्वफल लुयावइगु खः । **विमुत्तस्मिं** = मुक्त जुयावन धाःसा; **विमुत्तमिति** = जिगु चित्त मुक्त जुयावन धका; **ञाणं होति** = सिइगु ज्ञान लुयावइगु खः । “न्हूगु भव उत्पन्न जुइगु फुनावने धुंकल; उत्तमगु आचरणयात आचरण याये धुन; यायेमाःगु धाक्वयात याये धुन; थुगु कृत्यया निंतिं मेगु यायेमाःगु मदयेधुंकल” धका प्रत्यवेक्षण यानास्यू ।

थुगु खँपुद्वारा अरहन्त जुया प्रत्यवेक्षणज्ञान लुयावइगु पहःतक क्यनाबिज्यात । उकथं अरहन्त जुयामुक्त जुयावंम्ह पुद्‌गलयाके विवाद यायेमाःगु मदुगु पहःयात नं थुकथं स्वाकं देशना यानाबिज्यात ।

अग्गिवेस्सन गोत्र दुम्ह हे दीघनख परिब्राजक, आः कना क्यनावये धुंगु अनुरूप आश्रवतय्‌पाखें चित्त मुक्त जुयावंम्ह भिक्षुं (**न केनचि संवदति**) = सुं छम्हलिसे तकं धारणा क्वातुका तासेजुया धायेगु ल्हायेगु मयाः; (**न केनचि विवदति**) = सुं छम्हलिसे तकं बिरोधी जुया विवादयाना मच्वं; “जि, व, मिसा, मिंज” आदि लोक व्यवहारद्वारा नं (धात्थें सत्य सहीकथं) द्वंक परामर्शयाना

आशक्त जुइगु मदयेक हे धाइगु ल्हाइगु जुयाच्वन धका देशना यानाबिज्यात ।

उकथं मेम्ह सुं छम्हलिसे तकं विवाद यायेगु मदयाच्वंगु सहीधर्मयात सिया सहीधर्मयात जक धायेगु यानाच्वंगु खः । उगु विषयवस्तुयात खन्धवग्गसंयुत्त पालि पुप्फसुत्तय् थुकथं आज्ञा दयेका बिज्यानात:गु दयाच्वन ।

सही खँ धाइम्ह ल्हाइम्ह व्यक्ति विवाद यायेगु स्थिति मथ्यं

नाहं भिक्खवे लोकेन विवदामि, लोकोव मया विवदति; न भिक्खवे धम्मवादी केनचि लोकस्मिं विवदति ।

भिक्खवे = भिक्षुपिं; **अहं** = जि तथागतं; **लोकेन** = आपालं मनूत लिसे; **न विवदामि** = विवाद यायेगु मयाना । **लोकोव** = सच्चक परिब्राजक; उत्तिय परिब्राजक, वेखनस परिब्राजक, अस्सलायन मानवक, उपालि गृहपति आदि आपालं मनू पुच:त जक; **मया** = जि तथागत लिसे; **विवदति** = विवाद यानाच्वनीगु खः । **भिक्खवे** = भिक्षुपिं; **धम्मवादी** = सत्य खँ धायेगु ल्हायेगु बानि दुम्ह पुद्‌गल; **लोकस्मिं** = आपालं मनूतय्‌गु पुचलय्; **केनचि** = सुं छम्हलिसे तकं; **न विवदति** = विवादयाना मच्वं । **वा** = सत्य खँ धाइगु कारणं विवाद यानाच्वंगु धाइमखु ।

थुगु खँद्वारा भगवान् बुद्ध जक मखु, न्ह्याम्ह थजु भगवान् बुद्धया सत्यधर्मयात कनीक्यनीम्ह पुद्‌गल जुल धा:सा छखेपाखेयाम्ह व्यक्ति विवाद यानाच्वंगु जुया स्पष्टयाना धया च्वंसां नं विवाद यानाच्वंगु स्थिती मथ्यंनिगु विषय, मस्यूपिन्त सत्य खँ सिइके थुइके बीया निंतिं थल्ह्‌वना वीगु स्थिती जक थ्यनिगु विषयतय्‌त चायेकाकायेफु ।

आयुष्मान सारिपुत्र अरहन्त जूगु प्रक्रिया

न्ह्योने धयावये धुंगु अनुरूप दीघनख परिब्राजकयात भगवान् बुद्धं वेदना स्वंगू भावितायायेगु पहः व उकथं भावितायायेगुद्वारा अरहन्त जुइगु पहःयात कना क्यना बिज्याना च्वंच्वं आयुष्मान सारिपुत्र स्थविरं भगवान् बुद्धया लिउने पाखे दना भगवान् बुद्धयात पंखां गायेकाच्वंगु जुयाच्वन । उगुरूपं पंखां गायेका च्वंच्वं वेदनाधर्म स्वंगूयात न्यने दुगु जुया श्रोतापन्नभावं अरहन्तभावय् थ्यंक:वंगु जुयाच्वन । अनुपदसूत्रय् क्यनात:गु पहः अनुसार ला प्रथमध्यान आदि उगु उगु ध्यानय् प्रवेश प्रवेश जुइ धुंका लिपायागु अनन्तरय् उगु ध्यानचित्त आदितय्‌त भाविता भाविता याये धुंका उगु भिंन्यान्हु दुखुनु अरहत्त्वमार्गफलय् थ्यंकवना अरहन्त जुल धका धयातल ।

मेगु छगू सूत्रय् ला अध्यात्मधर्मयात भाविता याये धुंका उकीया अनन्तरय् अरहन्त जुयावन धका आयुष्मान सारिपुत्रं स्वयं थःथःम्हं स्वीकारयाना धयातःगु दु। उगु स्वंगू सूत्रयात समन्वययाना "आयुष्मान सारिपुत्र उपदेश न्यना च्वंच्वं ध्यानय् प्रवेश जुजुं उकीया अनन्तरय् उगु ध्यानय् दुगु वेदनायात भावितायाना अरहत्वमार्गफलय् थ्यंकवंगु जुल" धका चायेका च्वनेमाली।

आयुष्मान सारिपुत्रया भिन्चा जुयाच्वंम्ह दीघनख परिब्राजक नं थुगु वेदनाधर्म स्वंगू न्यना च्वंच्वं श्रोतापत्तिमार्गफलय् थ्यना श्रोतापन्न जुयावन। व थःगु सन्तानय् (थःके) दुगु उत्पत्ति क्षणया वेदनायात भावितायाना लुयावःगु विपश्यनाज्ञानयागु बेगया कारणं जुयावंगु खः धका चायेकेमाल।

श्रावक सन्निपात हनाच्वन

भगवान् बुद्ध उगु सूत्रदेशना देशनायाना बिज्याये धुंका गृधकूट पर्वतं वेलुवन विहारपाखे ऋद्धिद्वारा बिज्याये धुंसेलि श्रावक सन्निपात धयागु श्रावक समागम हनाबिज्यात। आयुष्मान सारिपुत्र नं ज्ञानं निरीक्षण याना स्वःबले उगु समागमया विषयय् सिइके दुगु कारणं ऋद्धिद्वारा उगु समागमय् भाग कया समावेस जुयाबिज्यात।

उगु श्रावक समागमय् प्यंगू अंग दयाच्वन; छु छु लय् धाःसा –

१) माघनक्षत्र लिसे जोडे जूगु माघ पुन्हीया दिं नं जुइमाःगु;

२) समागमय् भाग काःवःपिं भिक्षुपिं सु छम्हसिनं तकं निमन्त्रणा याःगु मदयेक हे थ्यंकबिज्याःगु नं जुइमाःगु;

३) इपिं भिक्षुपिं अभिज्ञा खुगुलिं सम्पन्न जूपिं मुक्कं अरहन्तपिं नं जुइमाःगु;

४) एहि भिक्खु भिक्षुपिं मुक्कं नं जुइमाःगु।

अबले भाग काःबिज्याःपिं भिक्षुपिनिगु संख्या द्वःछि निसः व न्ययम्ह (१२५०) दयाच्वन धका धयातल।

अनात्मलक्षणसूत्र पाखें वेदना अनात्म जुयाच्वंगु कारणधर्मयात देशनायाना बिज्याज्यां दीघनखसूत्रय् च्वंगु वेदना स्वंगू धर्मयात नं दुथ्याका कनाच्वनागु जुया मूलकथं कनाच्वनागु धर्मया स्वापु त्वाःदला वन। आः अनात्म जुयाच्वंगु विषयय् कना बिज्यानातःगु पालिया भाय् हिला संक्षिप्त स्मरणिका धया थौं उपदेश क्वचायेके नु।

स्मरणिका : भिक्षुपिं, अनुभव याइगु वेदना (थःगु आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य)

आत्मजीव मखु ..... अनुभव याइगु वेदनाय् व्यवस्था यायेगु विभाजन यायेगु नं उपलब्धमजू ।

वास्तविककथं ला वेदना (थःगु आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु ..... वेदनाय् व्यवस्था यायेगु नं विभाजन यायेगु नं मदया हे च्वन ।

वेदकआत्मउपादानयात नं धया यंके नु ।

बांलाःगु बांमलाःगु धाक्वयात अहंजीवं हे अनुभव यानाच्वंगु दु धका भाःपीगु वेदकआत्मउपादान ।

थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशनायात गौरबपूर्वक न्यनागु लुमंकाच्वनागु धर्मश्रवण कुशलकर्म चेतनातय्‌गु आनुभाव प्रभावया कारणं ..... थःथःपिसं चाहना यायेबहःगु मार्गज्ञान फलज्ञानद्वारा निर्वाणयात द्रुतगतिं थ्यंकवना साक्षात्कारयाना कायेफयेमाः ।

साधु ! साधु !! साधु !!!

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशनाया निगूगु काण्ड क्वचाल ॥

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना

स्वंगूगु काण्ड

ब.सं. १३२५ दँ जेष्ठ अमाइखुनु कंगु

देशना स्वापु

अनात्मलक्षणसूत्र देशना जेष्ठ शुक्ल अष्टमी खुनुनिसें शुरूयाना देशना यानावया, रूप व वेदना आत्म मखुगु विषयया देशना ला क्वचाल; थौं संज्ञा आत्म मखुगु विषययात देशना यायेमाली ।

चायेका लुमंकेगु संज्ञा आत्मजीव मखु

सञ्ञा भिक्खवे अनत्ता, सञ्ञा च हिदं भिक्खवे अत्ता अभविस्स, नयिदं सञ्ञा आबाधाय संवत्तेय्य, लब्भेथ च सञ्ञाय "एवं मे सञ्ञा होतु, एवं मे सञ्ञा मा अहोसी" ति । यस्मा च खो भिक्खवे सञ्ञा अनत्ता, तस्मा सञ्ञा आबाधाय संवत्तति । न च लब्भति सञ्ञाय "एवं मे सञ्ञा होतु, एवं मे सञ्ञा मा अहोसी" ति ।

भिक्खवे = भिक्षुपिं, **सञ्ञा** = चायेका लुमंकीगु संज्ञा, **अनत्ता** = आत्मजीव मखु ।

चायेका लुमंकीगु संज्ञा धयागु

१) खने दयाच्वंगु वर्णयात चायेका लुमंकीगु संज्ञा छगू;

२) न्यने दयाच्वंगु शब्दयात चायेका लुमंकीगु संज्ञा छगू;

३) नतुने दयाच्वंगु गन्धयात चायेका लुमंकीगु संज्ञा छगू;

४) नया सियाच्वंगु स्वादयात चायेका लुमंकीगु संज्ञा छगू;

५) थिया सियाच्वंगु स्पर्शयात चायेका लुमंकीगु संज्ञा छगू;

६) बिचाः याना सियाच्वंगु आलम्बनयात चायेका लुमंकीगु संज्ञा छगू;

थुकथं खुगू दयाच्वन । सामान्य मनूतयसं ला खं खं पतिकं, ताता पतिकं, ध्वःदुक पतिकं, सियाच्वंक पतिकं, थीथी आलम्बनतय्त लुमंका तयागु जिं हे खः; जिं हे लुमंका च्वनागु खः धका भाःपिया खंका आशक्त जुयाच्वंगु दु । खने दयाच्वंगु वर्ण जुल धाःसा मनूयात खनाच्वना, मिसायात खनाच्वना, मिजंयात खनाच्वना, छु गुजागुयात खनाच्वना, गुगु इलय् खनाच्वना, गुगु थासय् खनाच्वना आदि धका खने दयाच्वंगु वर्ण आलम्बनयात ल्वःममंकुसे लुमनाच्वनीगु खः । तायेे दयेका दयाच्वंगु शब्द आलम्बनआदियात समानरूपं

लुमनाच्वनीगु खः । उकथं लुमनाच्वंगु जि हे खः बांलाःगु लुमंति दयाच्वंगु जिके हे खः आदि धका उगु लुमंकातये फूगु स्वभावयात अहंजीव धका हे भाःपिया खंका आशक्त जुयाच्वनीगु खः । उकथं भाःपिया खंका आशक्त जुयाच्वंगु अनुसार अहंजीव मखु, अनात्म स्वभावधर्म मात्र धका देशना यानाबिज्यात । छु कारणय् अहंजीव मखुगु लय् धका न्यनेथाय् दुगुलिं अहंजीव मखु धका सिइके माःगुया कारणयात नं थुकथं उल्लेख यानाबिज्यात ।

संज्ञायात आत्मा मखु धका सिइकेया निंतिं कारण क्यनीगु खँ

च हि = संज्ञा आत्मा मखु धका सिइकेया निंतिं कारणयात स्वाकं उल्लेखयाना क्यनेमाल धाःसा; **भिक्खवे** = भिक्षुपिं, **इदं सञ्ञा** = थ्व चायेका लुमंकीगु संज्ञा; **अत्ता** = थःगु आन्तरिक आत्मजीव; **अभविस्स** = यदि जुयाच्वन धाःसा; (**एवं सति** = उकथं जुइवं) **इदं सञ्ञा** = थुगु चायेका लुमंकीगु संज्ञा; **आबाधाय** = सास्ति यायेया निंतिं; **न संवत्तेय्य** = मजुइमाःगु खः । **च** = अनं अतिरिक्त नं; **मे सञ्ञा** = जिगु चायेका लुमंकीगु संज्ञा; **एवं होतु** = थुकथं बांलाःगु जक मुक्कं जुइमाल; **मे सञ्ञा** = जिगु चायेका लुमंकीगु संज्ञा; **एवं मा अहोसि** = थुकथं बांमलाःगु ला मजुइमाल; **इति** = थुकथं व्यवस्था व विभाजन यायेगुयात; **सञ्ञाय** = चायेका लुमंकीगु संज्ञाय्; **लब्भेथ** = उपलब्ध जुइमाःगु उपलब्ध जुइफूगु जुइमाल ।

चायेका लुमंकीगु संज्ञा थःगु आन्तरिक आत्मजीव खःगु जूसा थुगु चायेका लुमंकीगु संज्ञां थःत दुःख जुइकथं सास्ति यायेगु सम्भावना मदु; धात्थें खः, थःत थःम्हं हे सास्ति यायेगु चलन मदु; अनंल्यू बांलाःगु संज्ञा मात्र जुइमाल, बांमलाःगु संज्ञा मजुइमाल धका व्यवस्था व विभाजन यायेगु सम्भावना दयेमाल; धात्थें खः, संज्ञा थःगु आत्म खःगु जूसा थःगु चाहना अनुसार जुइमाल । अथे नं चायेका लुमंकीगु संज्ञा थःत सास्ति याये निंतिं नं जुयाच्वन; थःगु चाहना अनुसार नं मजू; उकिं आत्मजीव मखु धका सिइके बियाच्वन; उकथं तःतःप्यंक कारण क्यनातःगु तथ्ययात नं थुगुरूपं स्वाकं आज्ञा जुयाबिज्यात ।

आत्मा मखुगु पहःयात तःतःप्यंक कारण क्यनातःगु तथ्य

भिक्खवे = भिक्षुपिं; **च** = धात्थें मुख्यकथं ला; **सञ्ञा** = चायेका लुमंकीगु संज्ञा; **यस्मा** = गुगु कारणं; **अनत्ता** = (आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु; **तस्मा** = उगु रूपं आत्मजीव मखुगु कारणं; **सञ्ञा** = चायेका

लुमंकीगु संज्ञा; **आबाधाय** = सास्ति यायेया निंतिं; **संवत्तति** = जुयाच्वन; **च** = अनं अतिरिक्त नं; **मे सञ्ञा** = जिगु संज्ञा; **एवं होतु** = थुगुरूपं बांलाःगु जक मुक्कं जुइमाल; **मे सञ्ञा** = जिगु संज्ञा; **एवं मा अहोसि** = थुगुरूपं बांमलाःगु ला मजुइमाल; **इति** = थुगुरूपं व्यवस्था व विभाजन यायेगुयात; **सञ्ञाय** = संज्ञाय्; **न लब्भति** = उपलब्ध मजू; उपलब्ध जुइ मफुसे हे च्वंच्वन ।

चायेका लुमंकीगु संज्ञायात बांलाःगु पक्षय् च्वना स्वल धाःसा बांलाःगु नं दयाच्वन; सिइकेल्वः, सिइकेबहःगु विषय वस्तुतय्त लुमनाच्वनीगु बांलाःगु जक मुक्कं जुयाच्वन । लौकिकप्रज्ञा लोकुत्तरप्रज्ञातय्त अभ्यासयाना अध्ययन यायेगु अवस्थाय् लुमंकीगु क्षमता बांला जू धयागु थुगु संज्ञाया शक्ति सामर्थ्य हे खः । उगु उगु बांलाःगुयात चायेका लुमंके फूगु संज्ञा ला थःत थःल्ह्वना सहयोग बिया आपालं लाभ दयेका बीगु खः । अथे नं मन दिक्क जुइकेमाःगु, घृणा तायेकेमाःगु, ग्याका च्वनेमाःगु, बांमलाःगुयात लुमनाच्वनीगु संज्ञां ला थःत दुःख बीके बीगु जूया निंतिं सास्ति यानाच्वन धाइगु खः । गुलिं गुलिंसिके काय् सिनावंगु, भात सिनावंगु, कलाः सिनावंगु, धन सम्पत्तित विनाश जुयावंगु, थुजागुयात ल्वःमना तनावने मफयेक हे न्ह्याबलें लुमनाच्वनीगु खः; लुमनाच्वनीगु जूया निंतिं न्ह्याबलें धयाथें मन म्हाइपुसे च्वना शोक सन्ताप जुइकाच्वनेमाः; ख्वया च्वनेमाः; ई फुना वना ल्वःमना तनावंथें जुयाच्वनीबले ला उजागुयात कारणयाना दिक्क जुइका च्वनेम्वाः; उकीयात बःकया स्वल धाःसा दिक्क जुइगुयात ल्वःममंसे लुमनाच्वनीगु संज्ञां सास्ति यानाच्वंगु स्थिती थ्यनाच्वनीगु खः; गुलिं गुलिंसिनं उजोगु शोक सन्ताप जुइबहःगु कारणं याना नये मफु, द्यने मफु, झस्झस लुमना शोक सन्ताप जुइकाच्वनेमाः; रोग तासे जुया नं दुःख जुइकाच्वनेमाः; गुलिं गुलिं सिनावने मायेक नं दुःख जुइकाच्वनेमाः । उपिं मानसिकदुःख जुइकाच्वनेमाःगुयात लुमनाच्वनीगु संज्ञां सास्ति यानाच्वंगु पहःत हे जुल ।

गुलिं गुलिंसित जा नया च्वंच्वं घृणा तायेकेबहःगु विषयत लुयावया च्वनीगुलिं सवाः दयेक नये मफया च्वनेयः; सीम्हसिगु लाश खनाच्वने धुंपिं गुलिं गुलिं बहंनी द्यना च्वंच्वं उगु लाश मनय् खनेदया च्वनीगुलिं ग्याना थारान्हुया द्यने मफया च्वनेयः; गुलिं गुलिंसित धात्थें सामना यायेमालीतिनिगु भय उपद्रव मखुसां धात्थें सामना यायेमालीतिनिगु भय उपद्रवकथं लुमंकातये लाइगुलिं उकीयात कल्पना व चिन्तनयाना थारा थारा न्हुइकाच्वनेमाः । उकथं मानसिकदुःख आलम्बनतय्त ल्वःमंके मफुसे लुमनाच्वनीगु संज्ञां सास्ति

यानाच्वंगु हे जुल; उकथं सास्ति यायेसःगु कारणं संज्ञा आत्मजीव मखु; थःथःगु कारण अनुरूप दयावयाच्वनीगु अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः धका सिइके बियाच्वंगु जुल ।

अनं लिपा फल आपाःदयेका बीगु विषयवस्तुतय्त ल्वःममंकुसे न्ह्याबलें लुमंका च्वनेदइगु बांलाःगु संज्ञा मुक्कं जुइमाल । मानसिकदुःख पीडा कष्ट जुइगुया कारण जुयाच्वंगु आकार प्रकारतय्त तासे जुइक लुमंकाच्वनीगु बांमलाःगु संज्ञात मलुइमाल धका थुगुरूपं नं व्यवस्था व विभाजनयायेगु यायेमज्यू; थःगु चाहना अनुसार जुया मब्यू; अधीनय् मदुगु कारणं नं संज्ञा आत्मजीव मखु; थःथःगु कारण अनुरूप लुयावयाच्वनीगु अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः धका सिइके बियाच्वंगु दु ।

उगु पालिया भाय् हिला संक्षिप्त स्मरणिका धायेमाली;

स्मरणिका : भिक्षुपिं, चायेका लुमंकीगु संज्ञा (थःगु आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु; आत्मजीव खःगु जूसा थुगु संज्ञा (थःत) सास्ति यायेया निंतिं मजुइमाःगु खः; अनं अतिरिक्त “जिगु संज्ञा थुगुरूपं बांलाःगु जक मुक्कं जुइमाल; थुगुरूपं बांमलाःगु ला मजुइमाल” धका चायेका लुमंकीगु संज्ञाय् व्यवस्था व विभाजन नं यायेदयेमाल ।

वास्तवय् ला संज्ञा (थःगु आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु; आत्मजीव मखुगु कारणं हे थुगु संज्ञा (थःत) सास्ति याये निंतिं नं जुयाच्वन; अनं अतिरिक्त “जिगु संज्ञा थुगुरूपं बांलाःगु जक मुक्कं जुइमाल; थुगुरूपं बांमलाःगु ला मजुइमाल” धका संज्ञाय् व्यवस्था व विभाजन यायेगु नं मदयाच्वन ।

थुगु बुद्धवचन पाली क्यनातःगु अनुसार हे थःपिनि सन्तानपाखें चायेका लुमंकीगु संज्ञां सास्ति नं सास्तियाये ययाच्वन; थःगु चाहना अनुसार व्यवस्था व विभाजन नं याये मदयाच्वन; थःगु चाहना अनुसार मजुयाच्वन; उकिं थःगु आन्तरिक आत्मजीव मखु धयागु स्पष्ट जुयाच्वन । अथे नं सामान्य प्रकृति पुद्गलपिसं ला न्हापा ध्वःदुइका वयेनंगुयात हाकनं निरीक्षणयाना स्वइगु अवस्थाय् ल्वःममंसे लुमनाच्वंगु नं दयाच्वंगु जुया न्हापा लुमंकावयागु नं जिं हे; आः हाकनं लुमनावःगु नं जि हे; न्हापा लुमंका वयेनंम्ह नं जि हे; आः हानं लुमंकाच्वना; जि छम्ह हे जक खः; थुगुरूपं भाःपिया चायेका आशक्त जुयाच्वन । व खँ खँ पत्तिकं, ताःताः पतिकं आदिलय् भावितायाना चायेका विपश्यनाज्ञानद्वारा मसियाच्वनतिनिगुलिं हे खः । भावितायाना चायेका खँक्व

पतिकं, ताक्व पतिकं, ध्व:दुक्व पतिकं, सियाच्वंक पतिकं उगु क्षणय् तना तनावंगुयात विपश्यनाज्ञानद्वारा नं यथाभूतरूपं स्यूगु जूसा ला चायेका तासे जुइगु संज्ञा नं क्षण मात्र हे दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु स्वभावधर्म मात्र खः धका स्वयं थःगु ज्ञानं हे निर्णय याये फइगु जुयाच्वन ।

तर न्हापा चायेका लुमंका वयेनंगुयात हाकनं लुमनाच्वंगु छु कारणं लय् धका विचाः यायेमाःगु न्यनेमाःगु दयाच्वन । उगुरूपं हाकनं लुमना वयाच्वंगु ला न्हापा न्हापायागु संज्ञातय्सं चायेका वयातःगुयात लिपा लिपायागु संज्ञातय्सं स्वाकं स्वाकं ग्रहणयाना लुमंका वयाच्वंगुलिं हे खः; उकिं तनंतंयागु संज्ञा बलाना वल धायेवं न्हापा न्हापायागु जन्मया विषयवस्तुत तक्कं हाकनं लुमंकातये फुपिं नं दया हे च्वंगु दु । व न्हापायागु भवया भवाङ्गसंज्ञा च्यूतिसंज्ञातय् पाखें थुगु भवया प्रतिसन्धिसंज्ञा भवाङ्गसंज्ञा आदित शक्तिशाली जुयावया स्वाकं ग्रहण यानावःगुलिं हे खः ।

उगु रूपं न्हापायागु संज्ञां लुमंका तःगुयात लिपा लिपायागु संज्ञातय्सं स्वाकं ग्रहणयाना चायेका लुमंका वःगुलिं बांलाःगु नं बांमलाःगु नं हानं हानं लुमना लुमना वयावयाच्वंगु खः; गबलें गबलें धाःसा आलपं बिचाः मयाःसां नं हे न्हापा न्हापायागु अतीतयात हाकनं लुमना वयाच्वनीगु खः; स्मृतिप्रस्थान विधिकथं भावितायाना चायेकाच्वंपिं योगीपिंके नं नकतिनि नकतिनि उद्योग यानाच्वनीबले छुं भति समाधि बांलाना वइबले न्हापायागु पुलांगु, लिपायागु घटनात आफुखुसिं हे लुमना वयाच्वनेयः; स्वदँ प्यदँ न्यादँ झिदँया दुने बिचाः याये मनंगु न्हापा न्हापायागु पुलांगु खँत नं लुमना वयाच्वनेयः; मचाबलेसिगु विषयवस्तुत नं लुयावयेयः; योगीं ला लुयालुया वःगु उगु उगु दक्वंयात भावितायाना चायेका चीका चीका वनाच्वनेमाः ।

न्हापा द्वंक धया वयेनंगु द्वंक यानावयेनंगु ज्याखँत नं हानं होश दयावया पश्चाताप जुइगु कौकृत्य लुयावयेयः; उगु कौकृत्य ला नीवरणधर्म हे खः; उकीयात भावितायाना चायेका चीका छ्वयेमाः; चीका छ्वये मफुत धायेवं उकिं समाधिज्ञानत लुया मवइकथं रोकेयाना तयेयः; उगुरूपं कौकृत्य लुया वइकथं लुमना वयाच्वनीगु संज्ञा ला सास्ति याइगु हे जुल; उकिं नं उकीयात आत्म मखु धका धायेमाःगु सिइकेमाःगु चायेकेमाःगु खः ।

न्हापा न्हापायागु दिनय् उल्लेख यानावये धुंगु आत्मआशक्ति प्यथी मध्यय् थुगु संज्ञालिसे सम्बन्धितगु आत्मआशक्ति स्वथी दु । छु छु लय् धाःसा –

१) स्वामीआत्मआशक्ति

२) निवासीआत्मआशक्ति

३) कारकआत्मआशक्ति

थुपिं स्वथी हे खः ।

उपिं स्वथी मध्यय् थःपिसं लुमंके यःसा लुमंके फु; लुमंके मयःसा नं लुममंकुसे च्वने फु धका भाःपिया चायेका आशक्त जुइगु स्वामीआत्मआशक्ति खः; चायेका लुमंकीगुलिसे स्वापुतया थःम्हं थःत अधीनय् दु धका भाःपिया चायेका आशक्त जुइगु हे खः । उगु स्वामीआत्मआशक्तियात थुगु अनात्मलक्षणसूत्रय् "थुगु रूपं बांलाःगु जक मुकं जुइमाल; थुगु रूपं बांमलाःगु ला मजुइमाल" धका व्यवस्था व विभाजन याये मज्यूगु विषय क्यनातःगु तथ्यद्वारा निषेध यानातःगु दु ।

चायेका लुमंकेसःगु जि थःगु शरीरय् दुने न्ह्याबलें दयाच्वंगु दु; यःगु इलय् थजु चायेका लुमंकाच्वंगु दु धका भाःपिया आशक्त जुइगु निवासीआत्मआशक्ति खः; उगु आशक्तियात ला चित्त चित्त पतिकं भावितायाना चायेकेगुद्वारा चीका छ्वयेफु; कारण छाय्लय् धाःसा प्रकट रूपं लुयावःगु चायेका लुमंकीगुयात भावितायाना चायेकेगुद्वारा नं न्हून्हूगु लुया लुयावया तुरन्त हे तना तनावंगुयात स्वयं थःगु ज्ञानं स्पष्टरूपं ध्वःदुइके दुगु कारणं हे खः । अनं लिपा न्हापायागु पुलांगु लिपायागु घटनातय्त हाकनं लुमना वयाच्वनीगु अवस्थाय् उगु लुमना वयाच्वंगुयात भावितायाना चायेकेगुद्वारा नं "न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु चायेका लुमंकीगु संज्ञा धयागु मदु; क्षणक्षण मदिक्क न्हून्हूगु उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु स्वभावधर्म मात्र दु" धका सिइके दयाच्वन उगुरूपं सिइके दुगुलिं शरीरय् दुने न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु लुमंके सःगु आत्मजीव अहंजीव मदु धयागु स्वयं थःगु ज्ञानं निर्णय याये फु ।

आत्मजीव अहंजीवं हे चायेका लुमंकाच्वन धका भाःपिया आशक्त जुइगु कारकआत्मआशक्तियात नं भावितायाना चायेकेगुद्वारा हे चीका छ्वयेफु; कारण छाय् धाःसा-वर्णयात चायेका लुमंकीगु शब्दयात चायेका लुमंकीगु आदि चायेकीगु संज्ञातय्त लुया लुया वक्वपतिकं भावितायाना चायेकाच्वंच्वं लुया लुयावया तना तना वनाच्वंगुयात सिइके दुगु जुया चायेका लुमंकीगु अहंजीव मखु; न्हून्हूगु लुया तनावनीगु स्वभावधर्म मात्र धका सिइके दुगु कारणं हे खः । अनं हानं थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशना अनुसार बांलाःगु चायेका लुमंकीगु लोप जुया तना मवंसे न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वनेमाल धका नं व्यवस्था

व विभाजन याये मफु; मनय् सन्ताप जुइबहःगु संज्ञात लुया मवयेमाल धका नं व्यवस्था व विभाजन याये मफु; उगुरूपं व्यवस्था व विभाजन याये मफइगु अधीनय् मदइगु कारणं चायेका लुमंकीगु संज्ञा आत्मजीव मखु; थःथःगु कारण अनुरूप न्हूंन्हूगु लुया तनावनीगु स्वभावधर्म मात्र खः धका सिइका खंका चित्त बुझे यायेफु । उकथं सिइका खंका निर्णययाना आत्मआशक्तियात चीका छ्वये फइकथं थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशनायात भगवान बुद्धं देशना यानाबिज्याःगु खः ।

थुगु थासय् संज्ञां चायेका लुमंकीगु व स्मृतिप्रस्थान विधि अनुसार उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात चायेकाच्वन धयागु गुकथं विशेषता दयाच्वन लय् धका न्यने बहःजू । लिसः ला – संज्ञा चायेका लुमंकाच्वन धयागु खँ खँ पतिकं ता ता पतिकं आदि लुया वक्व आलम्बनयात ल्वःमना मवनिकथं क्वातुक लुमंका तइगु स्वभाव खः; स्मृतिप्रस्थान बिधि अनुसार उत्पत्ति क्षणया नामरूपतय्त इमि इमिगु स्वभाव लक्षणद्वारा उत्पत्ति विनाश अनित्य, दुःख, अनात्म आकार प्रकार हिसाबं सियावइकथं स्मृति ज्ञानद्वारा क्वथीक भावितायाना सियाच्वनीगु मात्र खः । आकार संस्थान परिस्थितितय्त चायेका क्वातुक ज्वनातयेगु स्वभाव मखु; अथे नं **सति** धयागु पालिया नं ल्वःममं लुमनाच्वन धयागु अर्थ दु; उगु पालि व्यवहारत लिसे अनुकूल जुइक उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात चायेकाच्वन धका धायेमालाच्वन; तप्यंक धायेगु खःसा उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात यथाभूतरूपं सियावइकथं भावितायायेगुयात हे चायेकाच्वन, भावितायाना तायेकाच्वन धका धायेमालाच्वंगु खः । उकिं संज्ञा क्वातुक चायेकाच्वनीगु व स्मृति प्रज्ञाद्वारा भावितायाना चायेकेगु धयागु नांया हिसाबं उत्तें उत्तेंथें च्वंसानं अर्थया हिसाबं ला ततःसकं पानाच्वंगु दु; फाता पुइका प्रतिपक्ष जुयाच्वंगु ति हे पानाच्वन धका नं धायेफु ।

संज्ञास्कन्ध अनात्म जुयाच्वंगु विषय वर्णनयाना कनावयागु ला थुलि ति जुइवं परिपूर्ण जुइथाय् दत । उकिं आः संस्कारस्कन्ध अनात्म जुयाच्वंगु विषययात कनायंकेमाली ।

यायेसःगु दयेकेसःगु संस्कारस्कन्धत आत्मजीव मखु

सङ्खारा भिक्खवे अनत्ता, सङ्खारा च हिदं भिक्खवे अत्ता अभविस्संसु, नयिदं सङ्खारा आबाधाय संवत्तेय्यु, लब्भेथ च सङ्खारेसु "एवं मे सङ्खारा होन्तु, एवं मे सङ्खारा मा अहेसु" न्ति । यस्मा च खो भिक्खवे सङ्खारा अनत्ता, तस्मा सङ्खारा आबाधाय संवत्तन्ति । न च लब्भति सङ्खारेसु "एवं मे सङ्खारा होन्तु, एवं

मे सङ्खारा मा अहेसु"न्ति ।

भिक्खवे = भिक्षुपिं; **सङ्खारा** = मरम्मत उद्योग याइगु संस्कारत; **अनत्ता** = आत्मजीव मखु ।

संस्कार धयागु ज्या यायेसःगु संस्कार, ज्या यायेमाःगु संस्कार धका संक्षिप्त कथं निथी दु । ज्यायायेमाःगु संस्कार धयागु कर्म, चित्त, ऋतु, आहार आदि कारण धर्मतय्‌गु कारणं याना लुयावइगु नामरूप धर्मत हे खः; सत्वप्रणीपिनि सन्तानय् प्रतिसन्धि विज्ञानं निसें शुरूयाना कर्मया कारणं लुयावयाच्वंगु फल विपाकचित्त चेतसिकत लिसे हृदयवस्तुरूप, मिखा, न्हाय्‌पं, न्हाय्, म्ये, कायप्रसाद आदि कर्मजरूपत नं संस्कारत हे खः; इपिं इपिं कर्मया कारणं लुयावइगु कर्मया प्रतिफलत जूगु जूयानिंतिं कर्म ज्यायायेमाःगु फलसंस्कारत धका धाये माले । अथे हे चित्तया कारणं लुयावइगु चित्तजरूपत नं फलसंस्कारत हे खः । इपिं इपिं कयेकुंकेगु, चकंकेगु, संकेगु, वनेगु, दनेगु, फय्‌तुइगु, धायेगु ल्हायेगु, न्हिलेगु आदिद्वारा प्रकट जुयाच्वंगु शरीर वचन आकार प्रकार रूपत हे खः, इपिं रूपत चित्तया कारणं लुयावइगु जुया चित्तं यायेमाःगु फलसंस्कारत धका धायेमाः; हानं हानं चित्त चैतसिक नामधर्मत नं इपिं परस्परय् यायेसःगु कारण संस्कार नं धाइ; इपिं परस्परय् यायेमाःगु फलसंस्कार नं धाइ । ख्वाउँगु क्वाःगु ऋतुया कारणं लुयावइगु रूपत नं ऋतुं दयेकेमाःगु फलसंस्कारत हे खः । नसात्वंसाया कारणं लुयावइगु रूपत नं आहारं दयेकेमाःगु फलसंस्कारत हे खः । अनं हानं लिपा लिपायागु चित्त चैतसिक नामधर्मत नं न्हापा न्हापायागु नामधर्मतय् कारणं लुयावइगु फलसंस्कारत हे खः । उगु कर्म, चित्त, ऋतु, आहार आदि कारणतय्‌गु कारणं लुयावइगु नामरूप धर्मतय्‌त इपिं इपिंलिसे सरोकार दुगु कारणधर्मतय्‌सं दयेकेमाःगु उत्पन्न जुइकेमाःगु कारणं संस्कार धका धायेमाः; कारणतय्‌सं दयेकेमाःगु धर्मत धका धायेत्यंगु खः । इपिं संस्कारतय्‌त –

सब्बे सङ्खारा अनिच्चा । सब्बे सङ्खारा दुक्खा आदि धका देशनायाना बिज्यानातल ।

सब्बे = दक्वदिक्वं; **सङ्खारा** = सरोकार दुगु कारणतय्‌सं संतुलित रूपं दयेके माःगु नामरूपधर्मत; **अनिच्चा** = नित्य मदु; **दुक्खा** = दुःखत खः –

व खंक्व, ताक्व, ध्वःदुक्व, सिक्वपतिकं प्रकटरूपय् उत्पन्न जुयाच्वंगु रूपधर्म नामधर्मत हे खः; विपश्यनाज्ञानद्वारा अनित्य, दुःख, अनात्म धका भावितायाना खंकेमाःगु उपादानस्कन्ध न्यागू धर्मत हे जुल । इपिं

उपादानस्कन्ध न्यागू नामरूपधर्म धयागु संस्कारतय्त अनित्य धका नं सिइके खंकेमा:; दु:खत धका नं सिइके खंकेमा:; अनात्म धका नं सिइके खंकेमा: धका निर्देशन याना बिज्यानात:गु बुद्धवचनत हे ख: । इपिं नामरूप संस्कारतय्त अनित्य धका खनिकथं, दु:ख धका खनिकथं गुकथं यायेमाली लय् धा:बले-इपिं नामरूपसंस्कारतय्त प्रत्येक उत्पत्ति उत्पत्ति क्षणय् स्मृतिज्ञानद्वारा निरन्तररूपं भावितायाना च्वनेमाली; उकथं निरन्तररूपं भावितायाना च्वनेबले समाधि ब:लाना वइगु अवस्थाय् इपिं नामरूप संस्कारत छगू क्षण हे दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु लुइकेदइगु ख:; उकथं लुइकेदयेवं **हुत्वा अभावतो अनिच्चा** धयागु अर्थकथाअनुरूपं उत्पन्नजुया विनाशजुयावंगुलिं **अनिच्च** = नित्य मदु धका नं सिइके दइगु ख:; **उदयब्बय पटिपीलनतो दुक्खा** धयागु अर्थकथाअनुरूपं उत्पत्ति जुइगु विनाश जुइगुलिं अटुटरूपं सास्तियाना त:गुलिं ग्यानापुसे दु:ख धका नं सिइके दइगु ख: व भगवान् बुद्धयागु अभिमतअनुरूप भावितायायेगु पह: सिइके खंकेगु पह: हे ख: ।

बुद्ध देशना लिसे प्रतिपक्ष

थुगु थासय् बुद्धशासन स्यंकीपिं व्यक्तिपिसं भगवान् बुद्धयागु अभिमतलिसें अ:ख: जुइक प्रतिपक्षी जुया धायेगु कनेगु यानाच्वंगु दु । गुकथं लय् धा:बले "(**सब्बे संखारा** अनुसार कारणं दयेकेमा:गु फल नामरूपधर्मतय्त मकासे दयेकीगु संस्कारयात कया) **सब्बे संखारा** = दक्वदिक्वं उद्योगयाना दयेकेगुत; **दुक्खा** = दु:खत ख: धका अर्थ बिया दान, शील भावनाकुशलत दयेकाच्वनेगु नं मुक्कं दु:ख ख:; यानाच्वंगु धाक्व दु:ख मुक्कं ख:; छुं हे मयासे **चित्तयात चित्त**अनुसार सुमुक त:सा तिनि सुख जुइगु ख:" धका धायेगु कनेगु यानाच्वन । उगु धाइगु कनिगु विषययात बहुश्रुत कमपिं व्यक्तिपिं, कुशलकार्य उद्योग यायेगु याये मंमदुपिसं धात्थें धका मतीतया लिना अनुगमन यानाच्वंपिं नं दु; व बुद्धोपदेश लिसे प्रतिपक्ष जुयाच्वंगु विषय छुं भति अध्ययन याये नंपिं व्यक्तिपिसं जूसां नं सिइकेफयाच्वंगु दु; उकथं बुद्धोपदेश लिसे प्रतिपक्षी धर्मयात स्वीकार यात धा:सा बुद्धोपदेशयात विश्वास मदुगु अवस्थाय् नं थ्यनीगु ख:; छखे चीका छ्व:गु अवस्थाय् नं थ्यनीगु ख:; बुद्धोपदेशयात चीका छ्वयेवं बुद्धयागु अनुशासन शासनं पिने थ्यना मच्वं ला ? उकीयात निरीक्षणयाना स्वयेगु अत्यन्त महत्वपूर्ण जू ।

सब्बे सङ्खारा दुक्खा धयागु पाली संस्कारत धयागु कारणया कारणं उत्पन्न जुइगु फलसंस्कारतय्त धयात:गु ख: । उद्योग यायेगुयात धयात:गु

मखु । थ्व बुद्ध अभिमत अनुरूप हे खः । का जिं (महाशी) न्यना स्वये; लिसःब्यु; संस्कारत दक्वं दुःख धका धयातःगु कारणया कारणं उत्पन्न जुइगु फल नामरूप संस्कारयात धयातःगु मखु ला ? (खः भन्ते) दयेकेगु उद्योग यायेगु धयातःगु जुइफइ ला? (फइमखु भन्ते !) कुशल दयेकेगु उद्योग यायेगुयात धयातःगु जुइफइ ला ? (फइमखु भन्ते !) दक्वं संस्कारतयत **अनिच्च** = अनित्य धका भाविता यायेत कना बिज्यानातःगु कारणया कारणं उत्पन्न जुइगु नामरूपसंस्कारतयत भावितायाना खंकेत कना बिज्यानातःगु मखु ला ? (खः भन्ते !) दुःख धका खनीकथं भाविता यायेत निर्देशन बियातःगु नं उगु उगु कारणया कारणं उत्पन्न जुइगु नामरूपसंस्कारतयत भावितायाना खंकेया निंतिं हे मखु ला ? (खः भन्ते !) उकथं नामरूपसंस्कारतयत दुःख प्रकट जुइकथं भाविता याये निंतिं निर्देशन बियातःगुली कुशलकार्य उद्योग यायेगुयात दुःख धका भाविता याये निंतिं निर्देशन बियातःगु जुइफइ ला ? (फइमखु भन्ते !) वास्तवय् ला थःपिनि सन्तानय् दुगु नामरूप संस्कारतयत अनित्य, दुःख, अनात्म खः धका सिइका खंका उद्विग्न ताइगु निर्विदाज्ञान उत्पन्न जुइकेत देशनायाना बिज्यानातःगु खः; उकीयात क्वक्वजीक लुमंका तयेमाली ।

थुगु क्षेत्रय् मुख्य संस्कार

संस्कार धयागु व्यवहारलिसे स्वापु तया मिथ्यासही विभाजनयाना क्यनाच्वनेमाःगुलिं खँया स्वापु छुं भति तापानावन । उगु उगु कर्म, चित्त, ऋतु, आहार आदितय् कारणं उत्पन्न जुइगु संस्कारत ला आः थुगु सूत्रय् देशनायाना बिज्याःगु संस्कार मखुनि । थुगु सूत्रय् कनाबिज्याःगु संस्कार ला न्यागू स्कन्धय् दुथ्याःगु संस्कारस्कन्ध धयागु संस्कारत खः । इपिं ला दयेकेसःगु संस्कारत हे जुल; इपिं संस्कारतयत खन्धवग्गसंयुत्त पाली (८१) - लय् **सङ्खत मभिसङ्खरोन्तीति खो भिक्खवे तस्मा संखाराति वुच्चन्ति** धका कनाबिज्यानातःगु दु । अर्थ छ्याना क्यने ।

भिक्खवे = भिक्षुपिं ! **सङ्खतं** = दयेकेमाःगु रूप वेदना आदियात **वा** = दयेकेमाःगु काय, वाक, चित्त आकार प्रकारयात; **अभिसङ्खरोन्ति** = दयेकेसः; **इति खो तस्मा** = उकथं दयेकेसःगु कारणं; **सङ्खाराति** = संस्कारत धका; **वुच्चन्ति** = धायेमाःगु जुयाच्वन ।

संक्षिप्तं धायेमाल धाःसा - नामरूप आकार प्रकार दयावइकथं दयेकेसःगु धर्मतयत संस्कार (संस्कारस्कन्ध) धका धाइगु खः । स्कन्ध न्यागूया

दुने रूप धयागु प्रतिपक्षी कारणलिसे ध्व:दुइबले छगू कथं विपरीत जुइगु मात्र खः । व थः याकचां छुं नं दयावइकथं याये मसः । अथे नं वं ठोस द्रव्यकथं प्रकट जुयाच्वंगुलिं संस्कारतयसं यायेमास्ति वयेकल धायेमास्ति वयेकल धाःसा रूपं दयेकूगुरूपय् धायेगु ल्हायेगु याःगु रूपय् ला प्रकट जुयाच्वंगु दु । वेदना धयागु नं बांलाःगु बांमलाःगुरूपय् मध्यस्थ आलम्बनयात अनुभव यायेगु मात्र खः; वं नं छुकीयात नं दयावइगु कथं यायेमसः । संज्ञा धयागु नं ध्व:दुइके दुगु आलम्बनयात ल्वः ममनिकथं चिं तयेसःगु मात्र खः; अफिसया कारिन्दातयसं रिकर्डयाना तइगुथें लुमंका तयेगु मात्र खः; वं नं छुं नं दयावइकथं यायेमसः । चित्तविज्ञान धयागु नं लुयावःगु आलम्बनयात सिइकिगु मात्र खः; खनिगु मात्र, ताइगु मात्र आदिरूपं आलम्बनयात सिजक सिइकीगु खः; वं नं दयावइकथं यायेमसः । वनेगु, दनेगु, फेतुइगु गोतुलेगु, कय्कुंकेगु, चक्कंकेगु, सनेगु, न्हिलेगु, धायेगु, चिन्तनयाना सिइकेगु, खनिगु, ताइगु आदि कायिक, वाचिक, मानसिक आकारप्रकार नामरूपस्वभावतयत दयावइकथं यायेसःपिं ला थुपिं संस्कारस्कन्धधर्मत हे खः; वनेमास्ति वयाच्वन, दनेमास्ति वयाच्वन, फेतुइमास्ति वयाच्वन; द्यनेमास्ति वयाच्वन आदिरूपं धायेगु ल्हायेगु यायेमाःगु नं थुगु संस्कारस्कन्ध हे खः; थुगु संस्कारस्कन्धयागु प्रेरणा व्यवस्थाया कारणं कायिक, वाचिक, मानसिक आकारप्रकार धाक्व सिद्ध जुयाच्वंगु खः ।

उकिं कायिक, वाचिक, मानसिक आकारप्रकार धाक्वयात जिं यानाच्वनागु खः धका भाःपिया आशक्त जुयाच्वंगु थुगु संस्कारस्कन्धधर्म पुचःयात आत्मजीवकथं आशक्त जुइगु हे खः । उकीयात कारकआत्मआशक्ति धका धाइ; उगु स्मरणिकायात धायेमाली –

स्मरणिका : कायिक, वाचिक, मानसिक आकारप्रकार धाक्वयात अहंजीवं हे यानाच्वंगु खः धका भाःपियाच्वनीगु कारकआत्मआसक्ति ।

उम्ह दयेकेसः, यायेसःम्ह अहंजीव थःगु शरीर दुने नित्य स्थिर जुयाच्वंगु दु धका नं भापियाच्वंच्वन; व निवासीआत्मआसक्ति हे खः । उगु स्मरणिकायात नं धायेमाली ।

स्मरणिका : शरीरय् दुने नित्य स्थिर जुयाच्वंम्ह अहंजीव दु धका भाःपियाच्वनीगु निवासीआत्मआसक्ति ।

अनं लिपा दयेकेसः यायेसःम्ह उम्ह अहंजीवं थःपिनि यायेमास्तिवःसा यायेफु; यायेमास्तिमवःसा मयासे नं च्वनेफु; थःगु चाहना अनुरूप अधिकार

कयाच्वंगु दु धका नं भाःपिया आसक्त जुयाच्वंगु दु; व स्वामिआत्मआसक्ति हे खः । उगु स्मरणिकायात नं धायेमाली ।

स्मरणिका : शरीरय् दुने चाहना अनुरूप अधिकार कयाच्वंम्ह अहंजीव दु धका भाःपियाच्वनीगु स्वामीआत्मआसक्ति ।

उगु स्वामीआत्मआशक्ति निवासीआत्मआशक्ति कारकआत्मआशक्ति धयागु आत्मआशक्ति स्वथीद्वारा हे संस्कारधर्मतय्त आशक्त जुयाच्वन; वास्तवय् ला उकथं आसक्त जुयाच्वंगु अनुरूप आत्मजीव ला मखु; थःथःपिनि कारण अनुरूप उत्पन्न जुयाच्वनीगु स्वभावधर्मत मात्र जक खः । उकिं भगवान् बुद्धं दयेकेसःगु यायेसःगु संस्कारधर्मत आत्मजीव मखु धका कनाबिज्याःगु खः । उकथं कनाबिज्यानातःगुली सामान्य सत्वपिनिगु दृष्टिकथं वनेगु, दनेगु, फयेतुयेगु आदियात यानाच्वंम्ह अहंजीव प्रकटरूपं दया च्वंकच्वंक छु कारणय् आत्मजीव अहंजीव मखुगु लय् धका न्यने थाय् दयाच्वन; उकथंयागु न्ह्यसःयात समाधान जुइकेया निंतिं भगवान् बुद्धं स्वाकं कारण क्यना स्पष्टयाना बिज्यानातःगु दु ।

संस्कारतय्त आत्म मखु धका सिइकेत कारण प्रदर्शन

च हि = संस्कारत आत्म मखु धका सिइकेत कारणयात स्वाकं उल्लेखयाना क्यनेमाल धाःसा; **भिक्खवे** = भिक्षुपिं; **इदं संखारा** = थुगु थुगु दयेकीगु संस्कारत (**इदं** - पद निपातपद जुयाच्वंगु कारणं **संखारा** - धयागु बहुवचनपद लिसे ज्वःलागु स्वरूप दुगुयाना कना बिज्यानातल) **इदं संखारा** = थुपिं दयेकीगु संस्कारत; **आबाधाय** = सास्ति याये निंतिं; **न संवत्तेय्युं** = मजुइमाःगु खः । **च** = अनं अतिरिक्त नं; **मे संखारा** = जिगु दयेकीगु संस्कारत; **एवं होन्तु** = थुगु रूपं बांलाःगु जक मुक्कं जुया च्वनेमाः; **मे संखारा** = जिगु दयेकीगु संस्कारत; **एवं मा अहेसुं** = थुगु रूपं बांमलाःगु ला मजुइमाल; **इति** = थुगुरूपं व्यवस्था व विभाजन यायेगुयात; **संखारेसु** = दयेकीगु संस्कारतय्के; **लब्भेथ** = उपलब्ध जुइमाःगु; उपलब्ध जुइ फूगु जुइमाल ।

संस्कारधर्मत धयागु प्रेरितयाना व्यवस्था यायेसःगु चेतना प्रमुख जुयाच्वंगु चैतसिकधर्मत हे खः । चैतसिक ५२ गू दुगु मध्यय् वेदना व संज्ञा अलग्गगु चैतसिक हे खः; सुत्तन्तदेशनाय् ला प्रमुख जुयाच्वंगु चेतनायात जक संस्कारधर्मकथं स्वरूप उद्धृतयाना कना बिज्यानातल; अभिधर्म देशनाय् ला स्पर्श, मनसिकार, वितर्क, विचार, प्रीति, छन्द, लोभ, दोष, मोह, अलोभ, अदोष, अमोह आदि चैतसिकतय्त नं संस्कारस्कन्धया रूपं उद्धृतयाना

क्यनाथकाबिज्यात । उकिं वेदना व संज्ञा अलग्गगु चैतसिक ५० - गू यात संस्कारस्कन्ध धका सम्भे जुयाच्वनेमाः; उपिं चैतसिक ५० - गुलिं विभिन्न प्रकारयागु कायिक आकार प्रकारतय्त नं उत्पन्न जुइकथं प्रेरणा बिया घ्वानाच्वनीगु जुल; हुं, दँ, फयेतु, गोतु, कयकुंकि, चकंकि, न्ह्यू, धाः आदि धका मघाःसानं धयाच्वंथें हे कायिक, वाचिक विभिन्न आकार प्रकारतय्त दयेकेगु यायेगु धाइ ल्हाइकथं अह्ले पह्लेयाना घ्वात्तुघ्वानाच्वनीगु खः; इपिं संस्कारतय्गु अह्ले पह्लेयाइगु घ्वात्तुघ्वाइगु अनुसार वनेगु आदि कायिक वाचिक आकार प्रकारत (हावभावत) उत्पन्न जुयाच्वनीगु खः । खनीगु, ताइगु, चिन्तन याइगु आदि लुयावइकथं नं थुपिं संस्कारतय्सं हे स्वयेगु, न्यनेगु, विचाः याइगु आदिद्वारा मधाःसानं धयाच्वंथें च्वंकहे अह्लेपह्ले याइगु घ्वात्तुघ्वाइगु जुयाच्वन; उकिं खनीगु, ताइगु, चिन्तनयाना सिइगु आदि मानसिक हावभाव आकार प्रकारत नं उत्पन्न जुयाच्वंगु खः ।

संस्कारं सास्ति यानाच्वंगु पहः

उकथं कायिक, वाचिक, मानसिक हावभाव आकारप्रकारतय्त दयेकाच्वंपिं संस्कारत थःथःपिनि आन्तरिक आत्मजीव खःसा थःत सास्ति यायेनिंतिं मजुइमागु खः – जुइ उचित मजू धका थुगुरूपं नं निरीक्षण याना स्वयेमाली । गुकथं सास्ति यानाच्वनलय् धाःसा - चाहनायाना लुब्ध जुया ज्यायाइगु कारणं शरीर व मन थाके जुयावया दुःख जुइकाच्वनेमाः; धाये ल्हाये मज्यूगुयात धाये ल्हायेयाना लज्यास्प्रदजुया निरर्थक नं जुइकाच्वनेमालेयः; अयोग्य ज्या यायेलाना आःयागु वर्तमान अवस्थाय् हे राजदण्डया दोषारोपणय् लाइगु आदिद्वारा दुःख जुइकाच्वनेमाः; चाहना जुइगु उगुंथुगुंयात बिचाः व कल्पनायाना नं नुगः पुका च्वनेमाः; नये मफयेका, द्यने मफयेका, भुलय् भुलय् जुया दुःख जुइका च्वनेमाले यः । कतपिनि सम्पत्तियात खुया कायेगु, जाल भेल यायेगु आदि दुष्कर्मयात याये लाइगुलिं प्यंगू अपाय दुर्गती पतन जुइका नं भयंकररूपं दुःख जुइकाच्वनेमाः ।

अथे हेथें दोषं युक्त जुयाच्वंगु चेतनां घ्वात्तुघ्वाइगु अनुरूप धाये अयोग्यगु याये अयोग्यगु ज्याखँतय्त धायेलाइगु यायेलाइगु पाखँ नं लज्जास्प्रद निरर्थक जुइकाच्वनेमालीगु आदि दुःखत जुइकाच्वनेमाः । मोह, मान, दृष्टि आदि मभिंगु धर्मत लिसे युक्त जुयाच्वनीगु चेतनाया घ्वात्तुघ्वाइगु अनुरूप धाये अयोग्यगु यायेअयोग्यगु ज्याखँतय्त यायेलाइगु धायेलाइगुलिं याना नं दुःख जुइकाच्वनेमाः । मानसिक सन्ताप व मानसिक थकाइ नं यानानं दुःख

जुइकाच्वनेमा: चिन्तना कल्पना धायेगु ल्हायेगु यायेगु यानाच्वनेवं नं दु:ख जुइकाच्वनेमा:; मभिंगु ज्याखँत जुया अपायदुर्गती पतन जुइका च्वनेमालीगु हिसाबं नं दु:ख जुइका च्वनेमा: । उकथं दु:ख जुइकेबिया सास्ति याइगु जुयाच्वन; थ:पिनि आन्तरिक आत्मजीव जुयाच्वंगु जूसा उकथं दु:खय् थ्यनीगुकथं सास्ति याइमखु ।

संस्कार थ:गु चाहना अनुरूप मजू

अले हानं संस्कार धयागु दयेकेगु ज्याखँ यायेगु थ:पिनि आन्तरिक आत्मजीव खयाच्वंगु जूसा सुधार जुइकीगु सुख जुइके फूगु भिंभिंगु ज्याखँत जक लुया वयेमाल; मभिंगु ज्याखँत ला मजुइमाल धका नं थ:पिनि चाहना अनुरूप व्यवस्था व विभाजन यायेज्यूगु नं दये उचित जुयाच्वन; उगु रूपं थ:पिनि चाहना अनुरूप जुयाच्वंगु दु ला ? अधिकारय् काये फु ला धका नं निरीक्षणयाना स्वयेमाल । उकथं निरीक्षणयाना स्वयेबले थ:पिनि चाहना अनुरूप मजुयाच्वंगु विषय, अधिकारय् मदुगु विषययात प्रकटरूपं ध्व:दुइका च्वनेमालीगु जुल; धाये अयोग्यगुयात धयाल्हानाच्वंगु नं ध्व:दुइका च्वनेमालीगु जुल । याये अयोग्यगु ज्या यानाच्वंगु नं ध्व:दुइका च्वनेमालीगु जुल; चिन्तन याये अयोग्यगुयात चिन्तनयाना च्वंगुयात नं ध्व:दुइका च्वनेमालीगु जुल; उगुरूपं उत्पन्न जुइके मास्ति मव:गु कायिक, वाचिक, मानसिक आकार प्रकार हावा भावतय्त यायेगु, धायेगु, ल्हायेगु यानाच्वंगु चिन्तना यानाच्वंगुयात नं थ:पिनि चाहना अनुरूप अधिकारय् मदुगु जुया हे ख:; उकथं अधिकारय् मदुगु कारणं ज्यायायेगु उद्योग यायेगु संस्कारतय्त “आत्मजीव अहंजीव मखु, थ:थ:पिनि कारण अनुसार जुयावयाच्वंगु अनात्म धर्मस्वभाव मात्र ख:” धका सिइकेमा: । उकथं सिइका खंका कारकआत्मआशक्तियात हटेयाये फइकथं भगवान् बुद्धं थथे नं त:त:प्यंक कारण क्यनाबिज्यात ।

आत्म मखुगु पह:यात त:त:प्यंक कारण प्रदर्शन

भिक्खवे = भिक्षुपिं; **च** = धात्थें मुख्य कथं ला; **संखारा** = दयेकीगु संस्कारत; **यस्मा** = गुगु कारणं; **अनत्ता** = (आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु; **तस्मा** = उकथं आत्मजीव मखुगु कारणं; **संखारा** = दयेकीगु संस्कारत; **आबाधाय** = सास्ति यायेया निंतिं; **संवत्तन्ति** = जुयाच्वन । **च** = अनं अतिरिक्त नं; **मे संखारा** = जिगु दयेकीगु संस्कारत; **एवं होन्तु** = थुकथं बांला:गु जक जुइमाल; **मे संखारा** = जिगु दयेकीगु संस्कारत; **एवं मा अहेसुं** = थुकथं बांमला:गु ला मजुइमाल; **इति** = थुकथं व्यवस्थायाना विभाजन

यायेगुयात; **संखारेसु** = दयेकीगु संस्कारतय्के; **न लब्भति** = अलभ्य जुयाच्वन; लाभयाये फइमखुगु जुयाच्वन ।

धात्थें वास्तविककथं ला दयेकीगु संस्कारत थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव मखु; थःथःपिनि कारण अनुसार उत्पन्न जुयाच्वनीगु अनात्म स्वभावधर्म मात्र जुयाच्वन; उकिं उगु उगु दयेकीगु संस्कारतय्सं थःत सास्तियानाच्वंच्वन । गुकथं सास्ति याना च्वनलय् धाःसा - न्ह्योने धयावये धुंगु अनुसारं हे खः; पापमित्र धयापिं क्वह्यंपिं पासापिं क्वह्यंपि गुरुपिन्त बःकया थःजु; अयोनिसो मनसिकार धयागु अनुचितकथं चिन्तन मनन यायेगु कारणं थजु, याये अयोग्यगु ज्याखँत याइगु जुयाच्वन; धाये अयोग्यगु खँत धाइगु जुयाच्वन; चिन्तन याये अयोग्यगु चिन्तनतय्त चिन्तनयाइगु जुयाच्वन । ज्यायाइगु पहः, धाइगु ल्हाइगु पहः, चिन्तनयाइगु पहःत ला समाज पक्षं धायेगु खःसा मेपिसं निन्दा याका च्वनेमालीगु ज्याखँत याइगु खः; राजदण्ड दोषलिसे स्वापु दुगु ज्याखँत याइगु खः; सम्पत्ति विनाश जुइगुया कारण जुयाच्वंगु अय्ला थ्वँ धतुर आदितय्त नयेगु त्वनेगुकथं छ्यलीगु खः; जू म्हितेगु व सम्पत्ति पायेगु याइगु खः; लोभं लट्ठ जुइगु तँ पिहाँ वइगु कारणं धाये ल्हाये अयोग्यगु खँ धाइगु ल्हाइगु खः; उकथं ज्यायाइगु धाइगु ल्हाइगुया कारणं ऐश्वर्य सम्पत्ति विनाश जुइगु दोष अपराध लगे जुइगु; मित्र थःथिति विनाश जुइगु आदिद्वारा दुःखय् थ्यंका च्वनेमालीगु खः; संसारया पक्षय् धायेगु खःसा परप्राण हिंसा यायेगु परसम्पत्ति खुया कायेगु आदि दुष्कर्मत याये लात धायेवं उगु उगु दुष्कर्मतय्सं दुष्परिणाम बीगु खः । दुष्परिणामत लाभ जुइकीगुकथं दयेकीगु संस्कारं दुःख बियाच्वंगु हे जुल । थुगु थासय् चुगलि याइगु अकुशल संस्कारया कारणं दुःख जुइका च्वनेमाःगु प्रक्रिया कथावस्तु छगू उद्धृतयाना क्यनेमाली ।

मुलुं सुइका च्वनेमाःम्ह प्रेतया कथावस्तु

छगू इलय् आयुष्मान लक्षण व आयुष्मान महामौद्‌गल्यायनपिं भिक्षाटनया निंतिं गृधकूट पर्वतं क्वहाँ बिज्यानाच्वन; उकथं क्वहाँ बिज्यानाच्वंबले लाक्क आयुष्मान महामौद्‌गल्यायन स्थविरं प्रेत छम्हसित अभिज्ञा ज्ञानचक्षुद्वारा खंकाबिज्यात; उम्ह प्रेतया शरीरयात मुलुं सुत्तु सुया दुने दुने थ्यंक दुहाँ वनाच्वन; गुलिं मुलुत छ्यनं दुसुना वना ख्वालं म्हुंतुं पिहाँ वनाच्वन; गुलिं मुलुत ख्वालं म्हुतुं दुसुना वना छातिं पिहाँ वयाच्वन; गुलिं मुलुत छातिं दुसुना वना प्वाथं पिहाँ वयाच्वन । गुलिं मुलुत प्वाथं दुसुना वना

खम्पां पिहाँ वयाच्वन; गुलिं मुलुत खम्पां दुसुना वना त्वानालं पिहाँ वयाच्वन; गुलिं मुलुत त्वानालं दुसुना वना पालिं पिहाँ वयाच्वन । उम्ह प्रेत तःसक तःसकं स्याःगुलिं चिलाय् चिलाय् दना ब्वां ब्वां वनाच्वन ।

मुलुतय्सं उम्ह प्रेत ब्वां ब्वां वनाच्वथाय् तक लित्तुलिना दुने दुने थ्यंक दुहाँ वनाच्वन; उकीयात खना बिज्याबले आयुष्मान महामौद्गल्यायनं थःके उजोम्ह प्रेत जुइगु कारण संस्कारत अलग्ग जुयाच्वंगु विषयत विचार व निरीक्षण यायेलाःगुलिं धर्मप्रीति उत्पन्न जुयावया मुसुकाया बिज्यात; उकथं मुसुकया बिज्याःगुयात नापं बिज्यानाच्वंम्ह आयुष्मान लक्षण स्थविरं खंगु जुया मुसुकाया बिज्याःगु कारण न्यना बिज्यात । आयुष्मान लक्षण स्थविरं ला उम्ह प्रेतयात खनाबिमज्याः; उकिं उम्ह प्रेतयागु विषययात धाल धाःसा आयुष्मान लक्षण स्थविरं विश्वास यायेगु मयाये नं फु; विश्वास मयात धाःसा दोषारोपण याये यः; उजोगु विषययात समर्थन याइम्ह साक्षी दःसातिनि धाये योग्य जू; उकिं आयुष्मान महामौद्गल्यायनं भगवान् बुद्धयाथाय् थ्यनीबलेतिनि थुगु विषययात न्यना बिज्याहुँ धका धयाबिज्यात ।

भोजनकृत्य सिधयेका भगवान् बुद्धयाथाय् थ्यंगु अवस्थाय् आयुष्मान लक्षण स्थविरं गृधकुट पर्वतं क्वाहाँ वया च्वंच्वं आयुष्मान महामौद्गल्यायन मुसुकाया बिज्यानागु छु कारणं खः धका न्यन । अबले आयुष्मान महामौद्गल्यायन स्थविरं मुलुतय्सं सुत्तसुया दुनेथ्यंक छिरेजुया तःसकं दुःख जुइका च्वंम्ह प्रेतयात खंगु जुया थःके थुजागु अकुशल संस्कारत बिल्कुल रहित जुयाच्वंगुयात निरीक्षणयाये लाःगुलिं मुसुकाये लाःगु विषय लिसः बियाबिज्यात ।

अबले भगवान बुद्धं "जि तथागतया शिष्य श्रावकपिंके ज्ञानमिखा परिपूर्ण जू खनिसा" धका प्रशंसा यानाबिज्याये धुंका "बोधिपल्लङ्कया क्वय् अपराजित पल्लङ्कय् बुद्ध जुइगु रात्री हे उम्ह प्रेतयात खंका वयेनंगु विषयय्; तर दृष्टान्त साक्षी आधार मदुनिगु जुया उम्ह प्रेतया विषययात कनाबिमज्यानातिनिगु विषय; आः ला आयुष्मान महामौद्गल्यायन खने दयेक वःगुलिं उम्ह प्रेतया विषययात उद्घटयाना कना बिज्यानाच्वना" आदि रूपं आज्ञा जुयाबिज्यात ।

उम्ह प्रेतं मनू जुया वये नंगु जन्मय् चुगुलि खँ ल्हानावःगु अकुशल कर्मसंस्कारया कारणं अपाय दुर्गती पतन जुया लखंलख दँ तक अपायदुःख भोगय्याना वयेमाःगु विषय; नर्क मुक्त जुइधुंका उगु अकुशलकर्म ल्यंपुल्यं

दनिगु कारणं प्रेत जुया दुःख जुइका च्वनेमाःगु विषय आदियात नं उद्धृतयाना कनाबिज्यात ।

उम्ह प्रेतयात प्रकृति मिखां ला खंके फइमखु; उकिं आयुष्मान लक्षणं नं खंके मदु सिइके मदुगु जुया न्यंगु खः; उम्ह प्रेतया शरीरय् दुने दुने थ्यंक छिरे जुया वनाच्वंगु मुलुत मनूतय् म्हय् ह्योने मेमेपिं सत्त्वपिनि म्हय् ह्योने पतन मजू; अकुशल संस्कार दयेका वःम्ह उम्ह प्रेतया शरीरय् ह्योने जक पतन जुया सास्ति यानाच्वंगु खः; व संस्कारं सास्ति यानाच्वंगु प्रक्रिया हे जुल ।

अनं अतिरिक्त आयुष्मान महामौद्गल्यायन स्थविरं खंका बिज्यायेधुंपिं मेमेपिं प्रेततनं बाकि दयाच्वनतिनि; द्वहँ स्यानावःम्ह व्यक्ति पाखें उत्पन्न जुयावःम्ह प्रेतयात ला गिद्धत कोत इमातय्सं लित्तुलिना क्वातुक्वाना च्वंन; प्रेत तःसकं स्याःगुलिं चिल्लाय् चिल्लाय् दना हाला बिस्युं बिस्युं जुयाच्वनेमाः ।

फ्रंगः स्याइम्ह ब्याधापाखें उत्पन्न जुयावःम्ह लाग्वाराप्रेत व समानं हे गिद्ध को इमातय्सं लित्तुलिना क्वानाच्वंगु जुया चिल्लाय् चिल्लाय् दना हाला बिस्युं बिस्युं जुयाच्वनेमाः ।

फइचा स्यानावःम्ह व्यक्तिपाखें उत्पन्न जुयावःम्ह प्रेत ला ह्योनेच्वंगु सालुगु छ्यंगु मदयेक हि भ्वाःभ्वाः वयेका च्वंच्वनेमाः; गिद्ध को इमातय्सं लित्तुलिना क्वानाच्वंगु जुया चिल्लाय् चिल्लाय् दनां बिस्युं बिस्युं जुयाच्वनेमाः ।

फा स्यानावःम्ह व्यक्तिपाखें उत्पन्न जुयावःम्ह प्रेतया शरीरय् ह्योने ला चुपि खड्गत कुतुं कुतुं वया सुत्तु सुइगु पाला ध्यनाच्वनीगु जुयाच्वन । पशु पक्षी स्याना वःम्ह ब्याधांपाखें उत्पन्न जुयावःम्ह प्रेतया शरीरय् ह्योने भालात कुतुं कुतुं वयां सुया सुयाच्वन; इपिं प्रेततनं चिल्लाय् चिल्लाय् दना विस्युं विस्युं जुयाच्वनेमाल ।

अनं अतिरिक्त नं मेपिन्त सास्ति याइगुजुया कामेसु मिथ्याचार कर्मयात उल्लंघन यानावःगु जुया आदिद्वारा अकुशलकर्म संस्कारतय्गु कारणं प्रेतजुया तःसकं तःसकं दुःख जुइकाच्वंपिं प्रेततय्त नं आयुष्मान महामौद्गल्यायनं खंकेधुंगु जुयाच्वन । इपिं प्रेतत दुःख जुइका च्वनेमाःगु अकुशलकर्म संस्कारया (कारणं) सास्ति भोगेयानाच्वनेमाःगु जुया हे खः ।

नारकीय प्राणीपिं तिरश्चीन प्राणीपिं दुःखजुइका च्वनेमाःगु नं इमिसं यानावयेलाःगु अकुशल संस्कारतय्गु (कारणं) सास्ति भोगेयानाच्वनेमाःगु खः । मनुष्यलोकय् नसा, त्वंसा, पुंसा, च्वंसा सम्पन्न मजुया, मभिंगु रोगं सास्ति

जुइका, ब:लापिसं सास्ति यानाजुइगु आदिद्वारा दु:खजुइका च्वनेमा:गु नं संस्कारतय्‌गु कारणं हे ख: । इपिं फुकं संस्कारत आन्तरिक आत्मजीव मखुगुलिं सास्ति यानाच्वंगु हे ख: ।

अनंल्यू अकुशल संस्कारत लुया मवयेमाल धका नं व्यवस्था व विभाजन याये मज्यू । कुशल संस्कारत मुक्कं जक लुयावया च्वनेमाल धका नं व्यवस्था व विभाजन याये मज्यू । इपिं ला योगीतय्‌सं स्पष्टरूपं ध्व:दुइका च्वनेदया हे च्वंगु दु; योगी पुद्‌गलया भावितायाना चायेकेगु विपश्यना संस्कारत मुक्कं जक उत्पन्न जुइके बिइ मास्तिव: । अथेसा नं भावितायाना चायेका च्वंच्वं हे सितिंवंगु चित्तत उत्पन्न जुयावंगुयात नकतिनि नकतिनि उद्योग व अभ्यास यायेबले ध्व:दुइका च्वनेमाले य: । लोभं नेतृत्व कया अथे या:सा जी लाथें, थथे या:सा जी लाथें धका चिन्तनयाना च्वनेमाले य: । दोष, मान आदितय्‌सं नेतृत्वकया चिन्तना कल्पना यायेगु नं लुयावये य: । इपिं ला उत्पन्न जुइके मास्ति मव:गु संस्कारत हे ख:; इमिसं नं थथे याना ब्यु अथे याना ब्यु आदि धका व्यवस्थायाना प्रेरणा बियाच्वनीगु ख: । योगीं ला उजोगु सितिंवंगु मानसिक चिन्तन संस्कारतय्‌त "ल्व:वनाच्वन, ययाच्वन, चिन्तन यानाच्वना" आदि धका भावितायाना चायेका चीका चीका वनाच्वनेमा ।

नकतिनि धयावयेधुंगु अनुरूप चिन्तना याइगु, ज्या खँ याइगु, उद्योग याइगु संस्कारतय्‌सं थ:त दु:ख जुइकथं निर्माणयाना च्वंच्वन; थ:गु चाहना अनुरूप बांला:गु जक नं मजू; उकिं थ:पिनि आन्तरिक आत्मजीव अहंजीव मखु; थ:थ:पिनि कारण अनुसार उत्पन्न जुयाच्वंगु अनात्मस्वभावधर्म ख: धका सिइकेमा:गु दु; छु लिसे समान जुयाच्वन धा:सा वा वइगु, तांन्वइगु, फय्‌वइगु लिसे समान जुयाच्वन । वा वइगु थ:लिसे छुं भतिनं सम्बन्धित मजू; उकिं थ:पिसं वा वयेके मास्ति व:सांनं सुपाँय्‌त बाफधातु फय्‌धातुत धयागु कारण समन्वय मजुल धा:सा वा मव:; थ:म्हं वा वयेकेबी मास्ति मव:सा नं उकीया कारण चूलाइगु अवस्थाय्‌ वा वइगु हे जुयाच्वन । अथे हेथें तां न्वइगु धयागु नं थ:लिसे भ्या:भति नं सम्बन्धित मजू; उकिं थ:पिसं तां न्वयेके बी मास्ति व:सानं सुपाचं त्व:पुया तइबले तांन्व मजू; थ:पिसं तां न्वयेके मास्तिमव:सानं सुपाँय्‌यागु पर्दा मदइबले तांन्वइगु जुयाच्वन । अथे हेथें फय्‌ धयागु नं थ:पिसं फय्‌ वयेके बी मास्तिव:सानं उकीयागु कारण चूमलाइबले फय्‌ मव:; थ:पिसं फय्‌ वयेके बी मास्ति मव:सां नं उकीयागु कारण चूलाइबले फय्‌ वइगु हे जुयाच्वन । इपिं वा वइगु तां न्वइगु फय्‌ वइगु थ:लिसे भ्या:भतिनं सम्बन्ध मदुगु जुया थ:पिनि चाहना अनुरूप जुया मवइगुथें थ:पिनिगु शरीरय्‌ दुनेपाखेयागु

संस्कारत नं थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव मखुगु जुया थःपिनि चाहना अनुरूप उत्पन्न मजू। उकिया कारण अनुसार जक उत्पन्न जुयाच्वनीगु खः; उकिं थुपिं संस्कारत नं आत्मजीव मखु। आः उकथं कनाबिज्यानातःगु संक्षिप्त हिलाभाय् स्मरणिका धायेमाली।

संक्षिप्त भाय् हिला

भिक्षुपिं, दयेकीगु संस्कारत (थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रव्य) आत्मजीव मखु; आत्मजीव खःगु जूसा थुपिं थुपिं दयेकीगु संस्कारत (थःपिन्त) सास्ति यायेया निंतिं मजुइमाःगु खः; अले हानं "जिगु दयेकीगु संस्कारत थुकथं बांलाःगु जक जुइमाल; थुकथं बांमलाःगु ला मजुइमाल;" धका दयेकीगु संस्कारतय्के व्यवस्था व विभाजन यायेगु नं दयेमाल।

वास्तविककथं ला दयेकीगु संस्कारत (थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रव्य) आत्मजीव मखु; उकिं संस्कारतय्सं (मभिंगु प्रतिफलत उत्पन्न जुइके बिया सास्ति यानाच्वन; अले हानं "जिगु संस्कारत थुकथं भिंगु मुकं जुइमाल; थुकथं बांमलाःगु ला मजुइमाल" धका दयेकीगु संस्कारतय्के व्यवस्था व विभाजन याये नं मदया हे च्वन।

भावितायाना चायेका च्वनेवं अनात्म प्रकट प्रक्रिया

उत्पत्ति क्षणया नामरूपतय्त अटुटरूपं भावितायाना चायेकाच्वनीपिं योगीपिंके ला थःथःपिनि चाहना अनुरूप मजूगु पहः, अधिकारय् मदुगु पहः अतिकं स्पष्ट जुयाच्वंगु दु। फुले जुयाच्वन, सुकेजुयाच्वन, फेतुनाच्वना, थियाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं त्यानुया वल धाःसा त्यानुयाच्वन, त्यानुयाच्वन धका भावितायाना चायेकाच्वनेमाः; उकथं भावितायाना चायेका च्वंच्वं मिलेयाये मास्तिवःगु चित्त लुयावइगु खः; चित्त धका धाये मास्तिवःसां वास्तवय् ला मिलेयाये मास्तिवइगु चेतना प्रमुख जुयाच्वंगु संस्कारत हे खः; उगु चेतनां मिले या धका मधाःसां नं धाःथें च्वंक प्रेरणा बियाच्वनीगु खः; उकिं प्रेरणा बियाच्वंगु कारणं योगी मिले मयासे भावितायाना चायेकाच्वने मास्तिवःसां छुं भति लिपा च्वने मफया मिलेयाना बीमाः; उगु मिलेयाये मास्तिवया मिलेयायेगु लुइके बी मास्ति मवःगु संस्कारत हे खः। अथे हेथें स्याइगु, पुइगु, चासुइगु आदि दुःख वेदनातय्त भावितायाना चायेका च्वंच्वं नं मिलेयाये मास्तिवया मिलेयाना बी मालीगु खः; थ्व नं लुइके बी मास्ति मवःगु संस्कारत हे खः। अनं हानं भावितायाना चायेका च्वंच्वं लुइके बी

मास्ति मवःगु कामवितर्क आदित उत्पन्न जुयावःगुयात नं ध्वःदुइका च्वनेमाः; व नं लुइके बी मास्ति मवःगु संस्कारत लुयावइगु हे जुयाच्वन; उकथं चिन्तन यायेगुयात ला भावितायाना चायेका चीका छ्वयेमाः । अनं हानं भावितायाना चायेका च्वंच्वं हे मेथाय् छथाय् सरेजुइत, सुं छम्ह लिसे वना नाप लायेत; खँ ल्हायेत; उखें थुखे स्वयेत; ज्या छगू छगू यायेत आदिकथं चिन्तनयाना प्रेरणा बीगु नं गबलें गबलें जुयाच्वनेयः; इपिं इपिं नं लुइके बी मास्ति मवःगु संस्कारत खः; उजो उजोगु संस्कारतय्त ला स्वीकार मयासे भावितायाना चायेका चीका छ्वयेमाः । इपिं इपिं चाहना अनुरूप मजुयाच्वंगु अधिकारय् मदयाच्वंगु हे खः । उगु अधिकारय् मदयाच्वंगु प्रक्रियालिसे प्रतिपक्षी जुयाच्वंगु स्वामीआत्मआशक्ति स्मरणिकायात धायेमाली ।

स्मरणिका : शरीरय् दुने चाहना अनुरूप अधिकारय् दुगु अहंजीव दु धका भाःपिगु स्वामीआत्मआशक्ति ।

उत्पत्ति क्षणया नामरूपतय्त अटूटरूपं लिना भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीयाके ला थःपिनि जुइके मास्तिवःगु अनुरूप मजूसे उत्पन्न जुइके बी मास्ति मवःगु लुयालुया वयाच्वनीगुयात ध्वःदुइका थुगु स्वामीआत्मआशक्तियात चीका छ्वयेफु; थःथःपिनि कारण अनुसार छगू क्षण हे टुटे मजुइक द्रूतगतिं उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगुयात ध्वःदुइके दया; विनाश जुइके बी मास्ति मवःगु बांबांलाःगु सिइकेगु समेत विनाश विनाश जुयावंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वंगु कारणं नं अधिकारय् दयाच्वन धका भाःपीगु थुगु स्वामीआत्मआशक्तियात चीका छ्वयेफु । अनं हानं विनाश मजूसे हे स्थिर जुयाच्वंगु ध्वःदुइके मदु; छगू क्षण हे टुटे मजुइक विनाश विनाश जुयावनाच्वंगुयात जक ध्वःदुइका च्वनेमाःगु कारणं शरीरय् दुने अहंजीव नित्य स्थिर जुयाच्वंगु दु धका भाःपियावये धुंगु निवासीआत्मआशक्तियात नं चीका छ्वयेफु । उगु निवासीआत्मआशक्ति स्मरणिकायात धायेमाली ।

स्मरणिका : शरीरय् दुने नित्य स्थिर जुयाच्वंगु अहंजीव दु धका भाःपियाच्वनेगु निवासीआत्मआशक्ति ।

अनं हानं थःपिनि सम्बन्धितसम्बन्धित कारणत चूलाःसातिनि उत्पन्न जुइगुयात जक ध्वःदुइके दयाच्वन; ध्वःदुइके दुगु प्रक्रिया ला मिखा नं दयेमाःगु, खंके बहःगु वर्णरूप नं दयेमाःगु, अनुकूलगु जःनं दयेमाःगु, स्वयेगु मनन यायेगु नं दःसातिनि खना सिइकीगु लुयावइगु खः; मिखा व खंकेबहःगु वर्णरूप नं प्रकटरूपं दयाच्वन धायेवं स्वये मखु धाःसा नं मज्यू, खनिगु हे जुयाच्वन ।

अथे हेथें न्हाय्पं, शब्द, बार मदुगु खुल्लम्खुल्लागुथाय्, चिन्तन मनन याइगु थुपिं कारणत दःसातिनि ताइगुखः; न्हाय्पं व शब्द प्रकटरूपय् दयाच्वन धायेवं न्यने हे मास्ति मवःसां तायाच्वनीगु खः; शरीर, थी बहःगु विषय, ठोस दुगु रूप, चिन्तन मनन याइगु थुपिं कारणत दःसातिनि थिया सिइगु खः; शरीर व थी बहःगु विषय दयेवं थी मास्ति मवःसानं थियासियावनीगु खः; आदिकथं थःथःपिनि सम्बन्धित कारणतय्गु कारणं खनिगु ताइगु आदि थःथःपिनि सम्बन्धित प्रतिफलत लुया वयाच्वनीगुयात ध्वःदुइके खँके दुगुलिं खंकेत तायेकेत आदियात दयेकेसःगु आत्मजीव अहंजीव धयागु मदु धका सिइका खंका निर्णय यायेफु; उकिं आकार प्रकार हावभाव दक्वयात अहंजीवं हे दयेकाच्वन धका भाःपीगु कारकआत्मआशक्तियात नं हटेयाये फु । उगु कारकआत्मआशक्ति स्मरणिकायात धायेमाली ।

स्मरणिका : कायिक, वाचिक, मानसिक आकार प्रकार हावभाव धाक्वयात अहंजीवं हे दयेकूगु खः धका भाःपीगु कारकआत्मआशक्ति ।

उगु कारकआत्मआशक्तियात हटेयाये फयेकेत धका “दयेकीगु संस्कारत आत्म मखु” धका स्पष्ट जुइक कनातयाबिज्याःगु खः । संस्कारत आत्म मखुगु प्रक्रिया स्पष्टीकरण पूवने गात जुइ । थौं थुलिं हे दिना उपदेश क्वचायेकेनु ।

थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशनायात गौरबपूर्वक न्यना लुमंकाच्वने दुगु धर्मश्रवण कुशलकर्म चेतनातय्गु शक्ति सामर्थ्य आनुभावया कारणं ..... साक्षात्कार याये फयेमाल ।

साधु ! साधु !! साधु !!!

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना स्वंगूगु काण्ड क्वचाल ॥

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना

प्यंगूगु काण्ड

बु.सं. १३२५ दँ आषाढपुन्हीखुनु देशना यानाबिज्या:गु

धर्म स्वापु

थौं आषाढ पुन्ही विशेषदिं उत्तमगुदिं ख:; न्हापायागु छगू दँया थ्व हे दिनय् धर्मचक्रसूत्रदेशनायात नं देशना यानावयेनं; आ: ला क्रमकथं थ्यंकवयाच्वंगु अनात्मलक्षणसूत्रयात स्वाकं देशना यानायंकेमाली; संस्कारधर्मत आत्म मखुगु प्रक्रियातक कनावयागु क्वचाये धुंकल; आ: विज्ञान आत्म मखुगु प्रक्रियायात कने माली ।

चित्तविज्ञान आत्मजीव मखु

विञ्ञाणं भिक्खवे अनत्ता; विञ्ञाणञ्च हिदं भिक्खवे अत्ता अभविस्स; नयिदं विञ्ञाणं आबाधाय संवत्तेय्य; लब्भेथ च विञ्ञाणे "एवं मे विञ्ञाणं होतु, एवं मे विञ्ञाणं मा अहोसी" ति । यस्मा च खो भिक्खवे विञ्ञाणं अनत्ता; तस्मा विञ्ञाणं आबाधाय संवत्तति, न च लब्भति विञ्ञाणे "एवं मे विञ्ञाणं होतु, एवं मे विञ्ञाणं मा अहोसी" ति ।

भिक्खवे = भिक्षुपिं, **विञ्ञाणं** = चित्तविज्ञान, **अनत्ता** = आत्मजीव मखु,

विज्ञान धयागु खना स्यूगु चित्त, ताया स्यूगु चित्त, नंतुना स्यूगु चित्त, नया स्यूगु चित्त, थिया स्यूगु चित्त, चिन्तनयाना स्यूगु चित्त धका थुपिं खुगू हे ख: । उगु चित्तविज्ञान खुगूयात आत्मजीव अहंजीव धका भा:पिया आशक्त जुयाच्वन । खनाच्वंम्ह जि हे ख:; जिं खनाच्वन, तायाच्वंम्ह नं जि हे ख:; जिं तायाच्वन आदि धका उगु चित्तविज्ञान खुगूयात जि छम्ह हे हिसाबं भा:पिया खंका आशक्त जुयाच्वन । उकथं आशक्त जुइबह:गु नं जुयाच्वन; कारण छाय्लय् धा:सा - खना सिइगु ताया सिइगु आदि मदुगु सिंग्वँ, लट्ठा, ल्वहँग्वारा, चाग्वारा, सिंया रूप, ल्वहँया रूप, चाया रूप आदितय्त म्वानाच्वंम्ह जीव धका धायेमल्व:; खना सिइगु ताया सिइगु आदि द:सातिनि म्वानाच्वंम्ह जीव धका सम्मत याये ज्यू; उकिं उगु खना स्यूगु चित्त आदि म्वानाच्वंम्ह अहंजीव धका आशक्त जुइबह: जुयाच्वन; अथे नं भा:पिया खंका आशक्त जुइगु अनुरूप म्वानाच्वंम्ह आत्मजीव अहंजीव ला निश्चित रूपं मखु; उकिं भगवान् बुद्धं

चित्तविज्ञान आत्मजीव मखु धका देशना यानाबिज्याःगु खः । छु कारणं आत्मजीव मखुगु विषय सिइके दयाच्वन लय् धका न्यनेथाय् दुगुलिं उगु तथ्ययात थुकथं स्वाकंतु स्पष्टयाना क्यनाबिज्यात ।

विज्ञानयात आत्म मखु धका सिइकेत कारण क्यनीगु खँपु

च हि = विज्ञान आत्म मखु धका सिइकेत कारणयात स्वाकं उल्लेखयाना क्यनेमाल धाःसा; **भिक्खवे** = भिक्षुपिं; **इदं विञ्ञाणं** = थ्व सिइकीगु चित्तविज्ञान; **अत्ता** = थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव; **अभविस्स** = यदि जुयाच्वन धाःसा; (**एवं सति** = अथे जुइबले); **इदं विञ्ञाणं** = थुगु चित्तविज्ञान; **आबाधाय** = सास्ति यायेया निंतिं; **न संवत्तेय्य** = मजुइमाःगु खः । **च** = अनं अतिरित्त नं; **मे विञ्ञाणं** = जिगु चित्तविज्ञान; **एवं होतु** = थुकथं बांलाःगु जक मुक्कं जुइमाल; **मे विञ्ञाणं** = जिगु चित्तविज्ञान; **एवं मा अहोसि** = थुगुरूपं बांमलाःगु मजुइमाल; **इति** = थुगुरूपं व्यवस्था व विभाजन यायेगुयात; **विञ्ञाणे** = चित्तविज्ञानय्; **लब्भेथ** = लाभ याये दयेमाःगु खः, लाभ याये फयेमाःगु खः ।

चित्तविज्ञान थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव खःगु जूसा थुगु चित्तविज्ञान थःपिन्त दुःखजुइकथं सास्ति यायेबहः मजुइमाःगु खः; खः नं खः, थःत थःम्हं हे सास्ति याये धयागु स्वभावकथं जुइगु मदु; अनंल्यू बांलाःगु चित्त मुक्कं जक जुइमाल; बांमलाःगु दुष्टगु चित्त हीनगु चित्त लुयामवयेमाल धका व्यवस्था व विभाजन यायेगु नं दयेबहः जुइमाल; खः नं ख, चित्तविज्ञान थःगु आत्म खःगु जूसा थःगु चाहना अनुरूप जुइमालनि । उगु पालिया संक्षिप्त भाय् हिलायात ल्यू ल्यू धायेमाली ।

भिक्षुपिं, (चित्तविज्ञान थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु; आत्मजीव खःगु जूसा थुगु चित्तविज्ञान (थःत) सास्ति यायेयानिंतिं मजुइमाःगु खः; अनं अतिरिक्त “जिगु चित्त थुगुरूपं बांलाःगु मुकं जुइमाल; थुगुरूपं बांमलाःगु ला मजुइमाल” धका चित्तविज्ञानय् व्यवस्था व विभाजन यायेगु नं दयेमाल ।

उगुरूपं जुइ योग्य जूसां चित्तविज्ञान थःपिन्त सास्ति यायेनिंतिं नं जुयाच्वन; थःपिनि चाहना अनुरूप नं मजू; उकिं थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव अहंजीव मखु धका नं सिइके दयाच्वन; उगु विषययात नं थुगुरूपं स्वाकं देशना यानाबिज्यात ।

आत्म मखुगु प्रक्रियायात तःतःप्यंक कारण क्यनातःगु

भिक्खवे = भिक्षुपिं; **च** = धात्थें मुख्यकथं ला; **विञ्ञाणं** = चित्तविज्ञान; **यस्मा** = गुगु कारणं; **अनत्ता** = (आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु; **तस्मा** = उगुरूपं आत्मजीव मखुगु कारणं; **विञ्ञाण** = चित्तविज्ञान; **आबाधाय** = सास्ति यायेयानिंतिं; **संवत्तति** = जुयाच्वन । **च** = अनं अतिरिक्त नं; **मे विञ्ञाणं** = जिगु चित्तविज्ञान; **एवं होतु** = थुगुरूपं बांलाःगु मुक्कं जुइ माल; **मे विञ्ञाणं** = जिगु चित्तविज्ञान; **एवं मा अहोसि** = थुगुरूपं बांमलाःगु ला मजुइमाल; **इति** = थुगुरूपं व्यवस्था व विभाजन यायेगुयात; **विञ्ञाणे** = चित्तविज्ञानय्; **न लब्भति** = लभ्यमजू; लाभ जुइ मफयाच्वन ।

लोकय् आपालं मनूतय्सं चित्त चैतसिक ५३-गू दुगुली चित्तयात अप्वलं अप्वः सियाच्वंगुदु; बर्मेलितय् हिसाबं धायेगु खःसा चित्तयात हे धायेगु ल्हायेगु बानि दयाच्वन; चित्तलिसे जोडेजुया लुयावइगु स्पर्श, चेतना, संज्ञा, वेदना आदि विषययात अप्वःयाना धाये ल्हायेगु बानि मदु; उगु चित्तयात जि धका नं आशक्त जुयाच्वन; "खंगु नं जिं हे, जिं हे खंगु खः; ताःम्ह नं जि हे, जिं हे ताःगु खः; चिन्तनायाना स्यूम्ह नं जि हे खः, जिं हे चिन्तनायाना सियाच्वंगु दु" आदि धका चित्तयात आत्मजीवकथं आशक्त जुयाच्वंगु दु; मनूतय्सं जक मखु देवतापिसं नं मेमेपिं सत्वपिं नं थुगु हे अनुरूपं आशक्त जुयाच्वंगु दु; अथे नं उकथं आशक्त जुयाच्वंगु आत्मजीव अहंजीव ला मखु; अहंजीव मखुगु कारणं हे थुगु चित्तविज्ञानं थःपिन्त सास्ति यानाच्वंगु दु ।

चित्तविज्ञानं सास्ति यानाच्वंगु प्रक्रिया

गुकथं सास्ति यानाच्वंगु दु लय् धाबले - घृणास्प्रदगु भयावहःगुयात खना नं सास्ति याइगु खः; न्हाय्पंयात सुख मदइगु मभिंगु शब्दत मभिंगु खँत ताया नं सास्ति याइगु खः; मभिंगु गन्धत नंतुना सिया नं सास्ति याइगु खः; मभिंगु रसत नया सिया नं सास्ति याइगु खः; मभिंगु स्पर्शत स्पर्शयाना नं सास्ति याइगु खः; मन दिक्दार जुइगु, मनस्यनीगु, नुगः मछिनिगु, ग्याना थारान्हुया च्वनीगु आदि बांमलाःगु आलम्बनत चिन्तनयाना सिया नं सास्ति याइगु खः ।

सत्त्वपिसं बांलाःगु शोभा दुगु वर्ण आलम्बन बांबांलाःगु आलम्बनतय्त जक खंका च्वनेमास्तिव; अथे नं कर्म अनुसार घृणास्प्रदगु भयावहःगु वर्ण रूपतय्त नं खंकाच्वने मालीगु जुयाच्वन; कर्म खोट्टापिं मनूतय्के जुल धाःसा उजोगु बांमलाःगु आलम्बनतय्त खंका सिइका च्वनेमालीगु हे

आपाः जुयाच्वनेयः; व खना सिइगु चक्षुविज्ञानचित्तं सास्ति याइगु हे खः । न्ह्याइपुसेच्वंगु सः; मधुरगु बोलिवचनयात जक न्यनाच्वने मास्तिवः; अथे नं कर्म अनुसार बांमलाःगु सः नं तायेकाच्वनेमाः; कर्म खोट्टापिं मनूतय्के ला भयानकगु सः डर धम्कि बिया ब्वःबीगु हक्किगु बोलिवचनतय्त जक न्यना च्वनेमालीगु आपाः जुयाच्वनेयः; व न्यना सिइगु श्रोतविज्ञानचित्तं सास्ति याइगु हे खः । मनूतय् बास वःगु शुद्धगु गन्धयात जक नँतुनाच्वने मास्तिव; अथे नं ध्वग्गीगु नवःगु गन्धयात नं नँतुनाच्वनेमालीगु जुयाच्वन; व नंतुना सिइगु घ्राणविज्ञानचित्त सास्तियाइगु हे खः ।

उगु मभिंगु खनीगु मभिंगु ताइगु मभिंगु नंतुनीगु चित्तविज्ञानं सास्ति याइगु मनुष्य संसारय् ला अतिकं स्पष्ट मजूनि; तिरश्चीनलोक, प्रेतलोक, नरकलोकय् तिनि अप्वः प्रकट जू; तिरश्चीन पशुतय्सं भयंकरगु आलम्बनतय्त न्ह्याबलें धयाथें हे खंकाच्वनेमाः; भयंकरगु शब्दतय्तः नं न्यनाच्वनेमाः; मलमूत्रय् उत्पन्न जुयाच्वनेमाःपिं तिरश्चीनतय्सं ध्वःगीगु नवःगु गन्धतय्त न्ह्याबलें धयाथें हे नंतुना च्वनेमाः; प्रेतत नारकीय प्राणीपिंत ला विशेष धयाच्वनेमाःगु आवश्यकता मदु; बांमलागु खनीगु, बांमलागु ताइगु, बांमलागु नंतुनेगु पाखें न्ह्याबलें धयाथें दुःख जुइकाच्वनेमाः; गुलिं गुलिं नरकय् ला खंका च्वनेमाःगु धाक्व, तायेका च्वनेमागु धाक्व, नंतुनाच्वनेमाःगु धाक्व, नयाच्वनेमाःगु धाक्व, थियाच्वनेमाःगु धाक्व, चिन्तनयाना च्वनेमाःगु धाक्व भिंगु बांलागु धका मदु; बांमलाःगु मभिंगु मुक्कं हे जुयाच्वन; अथे जुया इपिं नारकीय सत्त्वपिसं खुगू विज्ञानं सास्ति यानाच्वनीगुयात न्ह्याबलें भोगय् यानाच्वनेमाः ।

मनूतय्सं बांलाःगु सवाःयात जक नयेमास्ति वयेकीगु खः; भाग्य बांमलाना कारण अनुकूल मजूपिं व्यक्तिपिसं मभिंगु सवाःयात नं नयाच्वनेमाः; उगु नया सिइगु जिह्वाविज्ञानचित्तं सास्ति यानाच्वंगु हे खः । वनं मनुष्यलोक स्वया प्यंगु अपायलोकय् दकले सकले स्पष्ट जुयाच्वंगु दु । मनूतय् भिंभिंगु स्पर्शयात जक थियाच्वने मास्तिव; अथें नं परिस्थिति अनुकूल मजुइबले मभिंगु स्पर्शतय्त नं थिया अनुभव यानाच्वनेमाः; व ला अस्वस्थ जुया रोग जुयाच्वनीपिं व्यक्तिपिंके अतिकं स्पष्ट जू । गुलिं गुलिंसिनं सिनावने मास्ति वल धका तकं दिक्क तायेका हाला अनुभव यानाच्वनेमाः । व नं मनुष्यलोकय् स्वया प्यंगू अपायलोकय् भ्रं दकले बांमलाना च्वन । मनूत न्ह्याबलें न्ह्याइपु तायेका न्हिला न्हिला सुखपूर्वकं च्वनेमास्तिवः; अथे नं कारण अनुसार मनमिन दिक्दार जुइकेमाःगु विषयतय्त आलम्बनयाना मन दिक्क जुइका च्वनेमाःगु,

मन स्यंका च्वनेमाःगु, नुगः मछिंका शोक जुइका च्वनेमाःगु नं कम मजू; गुलिं गुलिंसिनं ला जीवनकाःछिं हे मन सुख मदयेका अशान्ति जुइका समय फुका च्वनेमाः; उकथं मानसिकदुःख जुइका च्वनेमाःगु मनोविज्ञान धयागु चिन्तनयाना सिइगु चित्तं सास्ति यानाच्वंगु खः ।

चित्तविज्ञान चाहना अनुरूप मजू

आः धयावयेधुंगु अनुरूप चित्तविज्ञानं सास्ति यानाच्वनीगु जक मखु, थःपिनि चाहना अनुरूप नं मजू; थःथःपिनि कारण अनुसार जक लुया लुया वयाच्वनीगु खः; अधिकारय् मदुगु स्वभाव हे जुल । गुकथं लय् धायेबले - बांलाःगु स्वयेगु स्वयेदयेमाः धका प्रार्थना याःसां नं बांलागु भिंगु आरम्मण मन्त धाःसा बांलाःगु स्वयेगु लुयामवः; बांलाःगु भिंगु वर्ण आलम्बन दःसातिनि बांलाःगु स्वयेगु लुयावइगु खः । बांमलाःगु मभिंगु स्वयेगु नं लुइकेबी मास्ति मवः; अथे नं घृणा तायेकेबहःगु तँ पिकायेबहःगु भयावहःगु आलम्बनत दयाच्वन धायेवं मिखा नं कनातल धायेवं लुइके बी मास्ति मवःसा नं मभिंगु स्वयेगु लुयालुयावनीगु खः । वः खना सिइगु चक्षुविज्ञानचित्त थःपिनि चाहना अनुरूप लुयामवःसे थःथःपिनि कारण अनुसार लुयावयाच्वंगु प्रक्रिया हे खः ।

अथे हेथें बांलाःगु ताइगुयात जक तायेकाच्वनेदयेमाः धका प्रार्थना याःसां नं बांलाःगु सः बांलाःगु खँ बांलाःगु वचन मन्त धाःसा बांलाःगु ताइगु लुया मवः; बांलाःगु शब्द वचन आलम्बन दःसातिनि बांलागु ताइगु लुया वः उकिं बांलाःगु ताइगु लुया वयेकेत रिकर्डर, क्यासेत आदित माला माला दयेका तयेमाः । बांमलाःगु ताइगु लुइके बी मास्ति मवःसा बांमलाःगु सः बांमलाःगु वचनत दयाच्वन धाःसा ताया ताया वनाच्वनीगु खः; व ताया स्यूगु चित्त चाहना अनुरूप मजूसे थःथःपिनि कारण अनुसार लुयावयाच्वंगु प्रक्रिया हे खः ।

अथे हेथें बांलाःगु गन्धयात जक नँतुंके बी मास्तिवःसां बांलाःगु गन्ध मन्त धाःसा बांलाःगु लुया मवः; अत्तर श्रीखण्ड स्वाँ आदि बांलाःगु गन्धत लुयावइगु खः; उकिं अत्तर श्रीखण्ड आदितय्त माला माला दयेका तयेमाः । बांमलाःगु गन्धत लुइके बी मास्ति मवःसां ध्वग्गीगु गन्ध नवःगु गन्ध आदित दयाच्वन धाःसा बांमलाःगु गन्धत लुया हे वयाच्वनीगु खः; ध्वग्गीगु गन्धत नंतुनां छयौं स्याइगु आदि रोग तक्कं लुयावये सयाच्वनेय; व नंतुना स्यूगु चित्त चाहना अनुरूप मजूसे थःथःपिनिगु कारण अनुसार लुयावयाच्वंगु पहः हे खः ।

अथे हेथें बांलाःगु सवाःयात जक नया सिइके मास्तिवःसां बांलाःगु नसा मन्त धाःसा बांलाःगु सवाःनया सिइकेगु लुयामवः; बांलाःगु नसा नये

दःसातिनि बांलाःगु सवाःस्यूगु लुयावइगु खः । उकिं नसाया निंतिं चां न्हिं मधाःसे माला उद्योग यानाच्वनेमाः । म्ह मफइबले खायुगु वासःत त्वनाच्वनेमाः; अबले बांमलाःगु सवाःयात अनुभव यायेमास्ति मवःसां अनुभव यानाच्वनेमाः । व नया स्यूगु चित्त चाहना अनुरूप लुया मवःसे थःथःपिनि कारण अनुसार लुयावयाच्वंगु प्रक्रिया हे खः ।

अथे हेथें थी बहःगु बांलाःगु आलम्बनवस्तु मन्त धाःसा बांलाःगु थीगु लुइकेबी मास्ति वःसां लुयामवः; बांलाःगु वस्त्र बांलाःगु द्यने थाय् आदि बांलाःगु आलम्बन दःसातिनि बांलाःगु थीगु लुयावइगु खः । उकिं सजीव निर्जीव बांलाःगु थीगु आलम्बनतय् निंतिं न्ह्याबलें न्ह्याबलें परिश्रम यानाच्वनेमाः । तःसकं पुइगु ख्वाउँइगु आदि बांमलाःगु मौसम बांमलाःगु ऋतु कँ किँ द्वंब्वः दिब्वः मि शस्त्र आदि बांमलाःगु स्पर्श रोग बांमलाःगु थीगु दयाच्वन धाःसा बांमलाःगु थीगु लुइके बी मास्ति मवःसां लुयावया दुःखवेदनात फयाँ फये मफयेक भोगेयाना च्वनेमालीगु जुयाच्वन । व थिया स्यूगु चित्त चाहना अनुरूप लुयामवःसे थःथःपिनि कारण अनुसार लुयावयाच्वंगु प्रक्रिया हे खः । थ्व ला रोग वेदना जुइकाच्वंम्ह व्यक्तियाके तःसकं प्रकट जू ।

अथे हेथें लय् लय् तातां सुखपूर्वकं जक च्वनेमास्ति वःसां धन सम्पत्ति ज्या खँ आदि परिस्थिति बांलाःना च्वंसातिनि चित्त सुखपूर्वक लुयावये फइगु खः; हरेक प्रकारया परिस्थिति बांमलात धाःसा ला दुःख व अशान्ति जुइकाच्वनेमालीगु खः; उकिं हरेक प्रकारया विषयत परिपूर्ण जुया कथंहनिकथं न्ह्याबलें उद्योग व्यापार यानाच्वनेमाः; थुगुरूपं ध्यान तया उद्योग व्यापार यानाच्वनेगुया दुने हे कथंमहंनिगु विषयतय्‌त बिचाःयाये लायवं मनय् दुःख व अशान्ति जुइका च्वनेमालीगु खः; काय् सीगु, भात सीगु, धन सम्पत्ति विनाश जुइगु, ज्या खँ जि खँ कथं महंनिगु, बुढा बुढी जुइगु, रोग जुइगु आदियात बिचाःयाये लायेवं मनय् दुःख व अशान्ति जुइका च्वनेमालीगु खः । व चिन्तनयाना स्यूगु चित्त थःपिनि चाहना अनुरूप लुया मवःसे थःथःपिनि कारण अनुसार लुयावयाच्वनीगु प्रक्रिया हे खः ।

कारण दःसातिनि फल लुयावइगु खः

कारण अनुसार लुयावइगु खः धयागु "थःथःपिनि सम्बन्धित कारण दःसातिनि फलधर्म लुयावइगु खः; कारण बांलाःसा तिनि बांलाःगु फल लुयावइगु खः । कारण बांमलायेवं बांमलाःगु फल जक लुयावइगु खः; थःपिसं लुइके बी मास्ति वयेमात्रं ला लुया मवः; थःपिसं लुइके बी मास्ति मवःसानं

थःपिनि कारण दयाच्वन धायेवं उकिया प्रतिफल लुयावइगु खः;" धयागुयात धयाच्वनागु खः । उकथं कारण अनुसार लुयावःगु ला थपिनि चाहना अनुरूप मजूगु, अधिकारय् मदया हे खः; थःपिनि चाहना अनुरूप मजुइवं अधिकारय् मदयेवं थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रव्य आत्मजीव मखया हे ला खःनि । उकिं उकथं आत्म स्वभावधर्म मात्र जक जुयाच्वंगु प्रक्रियायात भगवान् बुद्धं "चित्तविज्ञान चाहना अनुरूप लुया मवइगु कारणं नं आत्मजीव मखु" धका सिइके दुगु विषययात स्पष्टयाना देशनायाना बिज्याःगु खः; उगु पालिया संक्षिप्त भाय् हिला स्मरणिकायात धायेमाली ।

स्मरणिका : वास्तविक कथं ला चित्तविज्ञान (थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रव्य) आत्मजीव मखु; आत्मजीव मखुगु कारणं हे थुगु चित्तविज्ञान (थःत) सास्ति यायेयानिंतिं नं जुयाच्वन । अनं अतिरिक्त "जिगु चित्त थुगुरूपं बांलाःगु मुक्कं जुइमाल; थुगुरूपं बांमलाःगु ला मजुइ माल" धका चित्तविज्ञानय् व्यवस्था व विभाजन यायेगु नं मदया हे च्वंगुजुल ।

थुगु बुद्धवचनं चाहना अनुरूप अधिकारय् दयाच्वंगु रूपय् भाःपियाच्वनीगु स्वामी आत्मआशक्तियात चीका छ्वये फयेकेया निंतिं निर्देशन यानाबिज्याःगु हे जुल । उगु स्वामीआत्मआशक्ति स्मरणिकायात दोहरेयाना धायेमाली ।

स्मरणिका : शरीरय् दुने चाहना अनुरूप अधिकारय् तइगु अहंजीव दु धका भाःपीगु स्वामीआत्मआशक्ति ।

उगु स्वामीआत्मआशक्तियात चीका छ्वेवं निवासीआत्मआशक्ति, कारकआत्मआशक्तितय्त नं चीका छ्वये धुनीगु जुयावनीगु खः । उगु उगु निवासीआत्मआशक्ति कारकआत्मआशक्ति स्मरणिकातय्त नं धायेमाली ।

स्मरणिका : शरीरय् दुने न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु अहंजीव दु धका भाःपिया च्वनीगु निवासीआत्मआशक्ति ।

उकियागु कारण दुसातिनि उकियागु फल चित्तविज्ञान न्हून्हूगु लुया लुया वयाच्वनीगु खः; लुया वये धुंका नं तुरन्त हे तना विनाशजुया वनीगु खः धका सिल धायेवं न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु आत्मजीव मदु धयागु स्पष्ट जुयाच्वन नि । नमूना उल्लेख यानाक्यनेमाल धाःसा - मिखा व वर्णरूप दःसा तिनि खना स्यूगु चित्त लुयावइगु खः; अथे हेथें न्हाय्पं व शब्द दःसा तिनि ताया स्यूगु चित्त लुयावइगु खः; न्हाय् व गन्ध दःसा तिनि नंतुना स्यूगु

चित्त लुयावाइगु खः; मे व सवाः दःसातिनि सवा स्यूगु चित्त लुया वइगु खः; शरीर व थीगु दःसा तिनि थिया स्यूगु चित्त लुयावइगु खः; आधार रूप व आलम्बन दःसातिनि चिन्तनयाना स्यूगु चित्त लुयावइगु खः धयागुयात थःगु प्रत्यक्षज्ञानद्वारा सिइके दत धायेवं न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु आत्मजीव अहंजीव मदु धका सिइके दइगु जुलनि । कारकआत्मआशक्ति स्मरणिकायात नं धायेमाली ।

स्मरणिका : कायिक वाचसिक मानसिक आकार प्रकार हावभाव धाक्वयात अहंजीवं हे दयेकाच्वंगु खः धका भाःपीगु कारकआत्मआशक्ति ।

उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात दिपा मदयेक भाविता यानाच्वनीम्ह योगीं मिखा व वर्णरूप आदि कारणयात बःकया खना स्यूगु चित्त आदि न्हून्हूगु उत्पत्ति जुयाच्वंगुयात प्रकटरूपं ध्वःदुइके व सिइके दयाच्वन; उकथं सिइके दुगुलिं खनीकथं यायेसःगु अहंजीव मदु; उगु उगु कारण अनुसार न्हून्हूगु लुयावयाच्वंगु खना स्यूगु चित्त मात्र जक दु आदि धका चित्तविज्ञान मात्र जक दयाच्वंगु विषय छर्लङ्ग व स्पष्टरूपं सिइके दुगु कारणं थुगु कारकआत्मआशक्ति नं अलग जुयावनीगु हे जुल ।

आः धया वयेधुंगु अनुरूप चित्तविज्ञानयात सहीरूपं सिइकेत भावितायाये मफुपिं व्यक्तिपिसं स्वामीआत्म, निवासीआत्म, कारकआत्मकथं आशक्त जुयाच्वन; मेमेगु स्कन्धतय्त स्वया थुगु चित्तविज्ञानस्कन्धयात भ्रं अप्वः आशक्त जुयाच्वं च्वंगु पहः लक्षण दयाच्वन । आः वर्तमान युगय् नं विज्ञानजीव धका आशक्त जुया धायेगु ल्हायेगु यानाच्वन । उकथं चित्तयात अप्वः आशक्ति दयाच्वंगुयात नं लोक व्यवहार कथं चित्त भ्रं अप्वः प्रकट जुयाच्वंगुलिं खः । बर्मेलि व्यवहारकथं धायेमाल धाःसा वेदना, संज्ञा, संस्कार नामधर्मतय्त उल्लेखयाना धायेगु ल्हायेगु बानि मदु; चित्तं हे अनुभव यानाच्वंगुथें, लुमंका सिइकाच्वंगुथें, ज्यायानाच्वंगुथें धायेगु ल्हायेगु यानाच्वन । भगवान् बुद्धया पालय् नं **साति** धयाम्ह भिक्षुयाके थुगु चित्तविज्ञानयात आत्मकथं आशक्तजुया लुमंकाच्वनीगु आत्मदृष्टि दयावये नं; उगु कथावस्तुयात संक्षिप्तं उद्धृतयाना धाये माली ।

साति भिक्षु कथावस्तु

सातिं धयाम्ह उम्ह भिक्षुं वं भगवान् बुद्धं देशना याना बिज्याःगु धर्मयात चित्त बुझे जुइक थुयाच्वंगु विषय धया ल्हानाच्वन । वं धया ल्हाना जुयाच्वंगु पहः ला –

तदेविदं विञ्ञाणं सन्धावति संसरति अनञ्ञं ।

सन्धावति संसरति = छगू जन्मं मेगु जन्मय् ब्वांब्वां जुया हिलाहिला चाःहिला जुयाच्वंगु; **इदं विञ्ञाणं** = थुगु वर्तमानय् दुगु थुगु चित्तविज्ञान; **तदेव** = न्हापा न्हापायागु आपलं आपलं जन्मय् दयावये धुंगु उगु चित्तविज्ञान हे खः; **अनञ्ञं** = अगलगु मेगु मखु धका भगवान् बुद्धं देशना यानाबिज्याःगुयात वं चित्त बुझे जुइक ध्वाथुइक सिया थुयाच्वंगु विषये धया ल्हानाच्वन धाइ; वं धारणा दयेकाच्वंगु पहःला - उगु उगु जातक निपातय् विश्वन्तर महाराज बुद्ध जुयाबिज्यात । छदन्त हस्तिराज बुद्ध जुयाबिज्यात । भूरिदत्त नागराज बुद्ध जुयाबिज्यात - आदि धका धयातःगुली बुद्ध जुयाबिज्याइगु अन्तिम भवय् विश्वन्तर जुजुया रूपस्कन्ध नं दुमथ्याः; किसि नाग आदितय्गु रूपस्कन्धत नं दुमथ्याः; विश्वन्तरमहाराज किसि नाग आदित उत्पन्न जूगु अवस्थाय् दयाच्वने धुंगु चित्तविज्ञान जक दुथ्याना वल; उकिं चित्तविज्ञान ला गुगुं इलय् नं विनाश मजू; न्ह्याबलें दयाच्वंगु दु धका विश्वासयाना धारणा दयेका धायेगु ल्हायेगु यानाच्वन धाइ । व निवासीआत्मआशक्तिद्वारा चित्तविज्ञानयात आत्मजीवकथं धारणा दयेका आशक्त जुयाच्वंगु खः ।

उम्ह साति भिक्षुयात मेमेपिं प्रज्ञावान् भिक्षुपिसं वं धारणा दयेकाच्वंगु अनुरूप मखुगु विषय स्पष्टरूपं धयाक्यनाच्वन; अथे नं साति भिक्षुं वयागु धारणायात त्याग मयाः; मेमेपिं भिक्षुपिन्त वंथें स्वभाव अनुकूल जुइक मस्यू मथू धका भाःपिया च्वंच्वन; अँ, धारणा द्वनाच्वंम्ह व्यक्तियात सहीधर्मया उपदेश बीगु नं अःपु मजू; द्वंक द्वंक विश्वास यानाच्वंपि व्यक्तिपिसं इपिंथें जमानायात ल्वःगु ज्ञानबुद्धि मदु धका निक्ति खंकाच्वनेयः । इमि न्हापां आविस्कारयाना कना क्यना बिज्याःम्ह गुरुति युगयात ल्वःगु ज्ञानबुद्धि मदु धका भाःपिया च्वनेयः । धात्थें ला बुद्धशासनिक व्यक्ति जुल धाःसा बुद्धं देशनायाना तयाबिज्याःगु उपदेश लिसे पाय्छि जू मजू निरीक्षण परीक्षण यायेगु आवश्यक जू; बुद्धोपदेशलिसे पाय्छि मजूगु धारणायात आशक्त जुया विश्वास यानाच्वन धाःसा बुद्धशासनिक व्यक्तिया भावं पिने थ्यंक वनाच्वनेयः; उकीयात विशेषं होश तयेगु यायेमाः ।

उम्ह साति भिक्षुयात ला मेमेपिं प्रज्ञावान् भिक्षुपिसं सम्झेबुझे याये मज्यूगुलिं भगवान् बुद्धयाथाय् वना निवेदन यात; भगवान् बुद्धं साति भिक्षुयात सःतके छ्वया न्यने कने यानाबिज्यात । भगवान् बुद्धं न्ह्यसः तयाबिज्याःगु इलय् वं “भगवान् बुद्धं कना तयाबिज्याःगु जातक निपात अनुसार आः

वर्तमानय् दुगु चित्तविज्ञान न्हापा न्हापायागु आपालं भवंनिसें दयावये धुंगु विज्ञान हे ख:गु विषय; उगु चित्तविज्ञान हे विनाश जुइगु मदुसे सरे सरे जुया चा:चा:हिलाच्वंगु विषयतय्त सिया थुया च्वंगु दु" धका स्वीकार याना निवेदन यात ।

अनंलि भगवान् बुद्धं "व गुगु विज्ञान लय्" धका न्यना बिज्यात ।

भन्ते = भगवान् शास्ता; **यो अयं** = (आत्मजीव धयाम्ह) गुम्ह व्यक्तिं; **वदो** = धाये ल्हाये स:; **वेदेय्यो** = सिइके स: अनुभव याये स:; **तत्र तत्र** = उगु उगु भवय्; **कल्याणपापकानं कम्मानं विपाकं** = भिंगु मभिंगु कर्मतय् विपाकयात; **पटिसंवेदेति** = अनुभवयाये स:; **सो अयं** = (आत्मजीव धयाम्ह) उजोम्ह थ्व व्यक्ति हे विज्ञान ख: धका निवेदन यात । अले भगवान् बुद्धं – **मोघपुरिस** = मार्गफलयात ब:काइ मखुम्ह ज्याख्यले मदुम्ह पुरुष; सुयात जि तथागतं थुकथं उपदेश बी नंगु अध्ययन याये नंका सिइकेदत लय् ? जि तथागतं कारणया कारणं लुयावइगु चित्तविज्ञानयात कनातयागु दु; कारण मदयेकं चित्तविज्ञान लुयावये मनं धका जक कना तयागु दु । अथे जुइक जुइकं छं द्वंक द्वकं धारणयाना जिपिं तथागतपिन्त दोषारोपण यानाच्वंच्वन । मभिंगु अकुशल नं आपालं बृद्धि जुइकाच्वंच्वन; थुगु रूपं द्वंक द्वंक धारणयाना धाइगु ल्हाइगु मभिंगु कर्म ताकाल तक छन्त निरर्थकगु दु:ख जुइकेया निंतिं जक जुयाच्वन धका आज्ञादयेका अनुशासन यानाबिज्यात ।

अथे नं साति भिक्षुं ला वं धारणा दयेकात:गु अनुरूप सही ख: धका भा:पिया च्वंच्वन; वयागु धारणायात परित्याग मयासे हे च्वंच्वन धाइ ।

धारणा व आशक्तित त:सकं त:सकं हे ग्यानापुसे च्वं खनि; थुम्ह साति भिक्षु भगवान् बुद्धया शिष्य श्रावक नं जुयाच्वन । बुद्ध देशना धर्मयात विश्वासयाना धारणा दयेका सियाच्वंगु दु धका नं धयाच्वन; अथे नं स्वयं भगवान् बुद्धं अनुशासन यानाबिज्या:गुयात तकं नं अनुगमन याये मफयाच्वन; भगवान बुद्धयात तकं विश्वास मया:गु अवस्थाय् तकं थ्यनाच्वन नि लय्सा । थौं कन्हेयागु अवस्थाय् नं "पञ्चशीलयात समेतं समादान यायेगु आचरण यायेगु आवश्यकता मदु; भावना कार्ययात नं उद्योग यायेगु आवश्यकता मदु; वं धा:गु अनुरूप सिइका थुइका च्वनेमात्रं ज्याखँ पूवनीगु ख:" धका धर्म मखुगुयात कना क्यना च्वनीगु दु; उकथं कनीगु शासन स्यंकीगु धर्मयात विश्वासयाना स्वीकार यानाच्वनीपिं व्यक्तिपिन्त स: स्यू थूपिं व्यक्तिपिसं धर्मानुकुल रूपं कने क्यने याइगु अवस्थाय् "बुद्धं देशना यानबिज्या:सा नं थ:गु

धारणायात परित्याग याये फइमखु" धका नुगलय् दिक्क दिक्क धायेगु ल्हायेगु यानाच्वंगु विषय न्यनेदु । साति भिक्षुया छय् छुइपिंथें धायेबहः जुयाच्वन । थौंकन्हेयागु जमाना अनुसार धायेगु खःसा उपदेश कनाच्वना धाःसा नं धर्म मजूसे अधर्मयात कनाच्वनीगु नं दयाच्वन; उकिं धर्मयात नं निरीक्षण परीक्षणयाना सत्य जुइबहःगु धर्मयात जक न्यना धारणयाना लुमंकातयेगु महत्वपूर्ण जू । संक्षिप्त सत्य धर्मला –

संक्षिप्त सहीधर्म

(१) **सब्बपापस्स अकरणं** = मभिंगु अकुशल धाक्वयात मयायेगु छगू । शरीरद्वारा नं सास्ति यायेगु स्यायेगु खुइगु अधार्मिकपूर्वक आचरण यायेगु आदि अकुशलकर्मतय्‌त मयाःसे वर्जित जुयाच्वनेमाः; वचनद्वारा नं छले यायेगु चुगलि यायेगु अपशब्द ल्हायेगु आदि अकुशलकर्मतय्‌त मधाःसे मल्हाःसे वर्जित जुयाच्वनेमाः; कल्पना मात्रद्वारा नं अकुशल चिन्तनतय्‌त चिन्तनमयाःसे हटेयाना छ्वयेमाः; थुगु कल्पना मात्र अकुशलयात ला समथभावना विपश्यनाभावनायात भावितायाना अभिवृद्धि यानाच्वंसातिनि बाबांलाक हटेयाये फइगु खः; थुपिं अकुशल धाक्वयात याये मज्यू धयागु तथागत शास्तापिनि (१) नम्बर अनुशासन खः ।

(२) **कुसलस्स उपसम्पदा** = कुशल धाक्वयात परिपूर्ण जुइकेगु छगू । दानकुशल थजु, शीलकुशल थजु, भावनाकुशल थजु - कुशल धाक्वयात उत्पत्ति व अभिवृद्धि जुइकेमाः; यानायंकेमाः । इपिं कुशलत मध्यय् शीलकुशल ला (१) नम्बर अनुशासन अनुरूप अकुशलत वर्जित यानाच्वन धायेवं पूर्ण जुइ माक्व पूर्ण जुयाच्वनीगु हे दु; अथे नं आर्यमार्गशील धयागु उकथं वर्जित जुयाच्वने मात्रं पूर्ण जुइ फइमखु; विपश्यनायात अभिवृद्धि जुइका आर्यमार्गय् थ्यनेवं तिनि पूर्ण जुइगु खः; उपचारसमाधि थजु, अर्पणासमाधि थजु, प्राप्त जुइकथं शमथभावना कुशलयात अभिवृद्धि जुइकेमाः; गुलिं गुलिंसिनं शमथकार्ययात उपहासयाना कना क्यना च्वनेयः; भगवान् बुद्धं ला शमथभावनायात नं उद्योग याये निंतिं निर्देशन व प्रेरणा बियाबिज्याइगु खः; शमथभावनायात उद्योगयाना ध्यान समाधि लाभ जुइवं, उगु समाधियात पृष्ठभूमियाना विपश्यना भावितायायेवं नं बांलाइगु खः । उगु ध्यानयात लाभ जुइकथं उद्योगयाये मफुसानं उपचार समाधि लाभ जुइकथं उद्योग यायेमा; उगु समाधियात पृष्ठभूमियाना विपश्यना भाविता याःसानं बांलाइगु खः। उगु शमथसमाधियात लाभ जुइकथं उद्योगयाये मफुतधाःसा विपश्यना क्षणिकसमाधियात लाभ जुइकथं उद्योग यानावनेमाः;

थुगु विपश्यनासमाधि लाभ यायेवं ला विपश्यनाज्ञानत क्रमबद्धरूपं उत्पत्ति व बृद्धि जुया आर्यमार्गफलय् थ्यंकवने फु । भगवान् बुद्धया शासनय् थुगु विपश्यनासमाधि व विपश्यनाज्ञान धयागु विपश्यनाकुशलयात अभिवृद्धि जुइकेनिंतिं ज्या ला अत्यावश्यकगु हे जुल । कारण छाय् धाःसा विपश्यना मदयेकं आर्यमार्गफल लाभ जुइफइमखुगु कारणं हे जुल । उकिं आर्यमार्गकुशल परिपूर्ण जुइक विपश्यनाकुशलयात वृद्धि जुइकेमाः । छुं छगू कुशलयात नं तिरस्कार यायेमज्यू; कुशल धाक्वयात परिपूर्ण जुइकेमाः धयागु अववाद उपदेश तथागतपिनिगु (२) - गूगु अनुशासन हे जुल ।

उगु तथागतपिनिगु (१, २) गूगु अववादतलिसे प्रतिपक्षीरूपं कना क्यना बियाच्वंगुयात थौंकन्हे न्यनाच्वनेमाः; कनिगु पहः ला अकुशल क्लेश धयागु न्ह्याबलें दयाच्वनीगु मखु; उगु दइमखुगु अकुशलक्लेशतय्त चीकाछ्वये फयेक उद्योग यायेमाःगु आवश्यकता मदु; शील समथ विपश्यनाकुशलतय्त नं दयेका उद्योग यानाच्वनेगु आवश्यक मदु; ज्या धाक्व मुक्कं दुःख खः । उकथं कने क्यने यानाच्वंगु विषयत बुद्धवचन लिसे बिल्कुल हे अःखः जुयाच्वंगु प्रतिपक्षी विषयत हे खः धका सुनिश्चितरूपं लुमंकातयेमाः ।

(३) **सचित्तपरियोदापनं** = थःगु चित्तयात यचुसे पिचुसे च्वंकेबीगु छगू । थःगु चित्तयात यचुसे पिचुसे च्वंकेबीगु धयागु विपश्यनाकुशल अभिवृद्धि जुइकेगु हिसाबं अरहत्त्वमार्गय् थ्यंकेबीमा; उगु अरहत्त्वमार्गय् थ्यने धुंका उकीया अनन्तरय् क्लेशतय् पाखें बिल्कुल मुक्तजुया यचुसे पिचुसेच्वंगु अरहत्त्वफल लुयावइगु खः; उगु अरहत्वफल उत्पत्ति वृद्धि जुइकेगुकथं थःगु चित्तयात निर्मल परिशुद्ध जुइकेमाः धका धायेत्यंगु विषय उगु उगु अर्थकथाय् उल्लेख यानातल; उगु उल्लेख दक्व बुद्धवचन पालिलिसे पाय्छि जूगु जुया बुद्ध अभिमत अनुसार जुयाच्वंगु दु । अथे नं बुद्धशासन स्यंकीपिं पुदगलतय्सं ला "शील, समाधि, विपश्यना आचरणतय्त उद्योग यायेमत्य; उद्योग यायेवं दुःखलिसे ध्वःदुइका च्वनेमाली; चित्तयात छुं नं याके मब्युसे पेन्सन बियातये माली; थःपिनि सन्तानय् अकुशल उत्पन्न मजुइगु खालिगु आरम्मण पाखे छ्वयातयेमाः; उकथं छ्वयातल धायेवं चित्त निर्मल जुयाच्वनीगु खः; उगु रूपं चित्तयात यचुसेच्वंका तयेमाः" धका जग्जिग् मदुगु युक्ति युक्त छुं हे मदुगु पद्धतियात कना क्यना निर्देशन बियाच्वंगु दु; उगु कना क्यना निर्देशन बियाच्वंगु विषयय् शील, समाधि, प्रज्ञा आचरण प्वाःतिना बियाच्वंगु बुद्धशासनयात स्यंका च्वंगु हे खः । शमथ विपशयना दुमथ्याःसे चित्तयात परिशुद्ध जुइकेफु धयागु जुइ फइमखुगु

ज्या जुयाच्वंगुलिं बिल्कुल युक्ति युक्त मजूगु हे जुल । चित्तविज्ञान धयागु अधिकारय् मदुगु अनात्मधर्म मखु ला ? उगु चित्तयात भावना दुमथ्याःकुसे थःगु चाहना अनुरूप तयेफु धाःसा "जिगु चित्तविज्ञान थुगुरूपं बांलाःगु मुकं जुइ माल; थुगुरूपं बांमलाःगु मजुइ माल" धका व्यवस्था व विभाजनयाना नं मज्यू धका कनातःगु थुगु अनात्मलक्षणसूत्रयात नं सत्य मखु (असत्य) धका धाःगु जू वनीनि । उकीयात विशेषं होशतये माःगुजुल ।

संक्षिप्तं सहीधर्म निगमन वचन ला - **एतं बुद्धानं सासनं खः, एतं** = अकुशल धाक्वयात मयायेगु, कुशल धाक्वयात परिपूर्ण जुइके बीगु, थःगु चित्तयात निर्मल जुइकेगु - धयागु थुपिं स्वंगू; **बुद्धानं** = बुद्ध तथागतपिनि; **सासनं** = अनुशासन उपदेश शासन हे खः ।

बुद्धशासन धयागु संक्षिप्तकथं नकतिनि धयावये धुनगु स्वंगू हे खः । अथे जुया बुद्धशासनयात स्थिर जुइका तयेमास्तिवःसा, उन्नति अभिवृद्धि जुइके मास्तिवःसा अकुशल धाक्वयात स्वयं थःम्हं नं सामर्थ्य अनुसार वर्जित यायेमाली; मेपिन्त नं वर्जित जुइकेया निंतिं सामर्थ्य अनुसार कना क्यना बीमाली । कुशल धाक्वयात नं सामर्थ्य अनुसार कार्ययाना उद्योग यायेमाली; कार्ययायेत उद्योग यायेत सामर्थ्य अनुसार कना क्यना बीमाली । अकुशलं वर्जित मजुइया निंतिं कुशलकर्म मयायेया निंतिं सुंछम्हसिनं कना क्यनाच्वन धाःसा सामर्थ्य अनुसार रोकेयाना रक्षा यायेमाली । थःगु चित्त परिशुद्ध जुइकथं नं भावना कार्ययात सामर्थ्य अनुसार उद्योग यायेमाली; सामर्थ्य अनुसार कना क्यना प्रेरणा बीमाली । उकिं जिमिसं शासनया शत्रुभययात आरक्षा यायेगुया रूपय् उपदेश कनेगु अवस्थाय् द्वंगु व सही जुयाच्वंगुयात विभाजनयाना कना च्वनेमाःगु खः ।

मिथ्याधारणालिसे स्वापुतया शासन आरक्षायायेगु विषययात उल्लेख यानाच्वनागुलिं साति भिक्षुया विषय त्वाःदला वन; आः स्वाकं धायेमाली । साति भिक्षु थःगु सिद्धान्तयात परित्याग मयाःसे च्वनाच्वंगु जुया भगवान् बुद्धं मेमेपिं भिक्षुपिन्त चित्तविज्ञानया विषयय् थुगुरूपं स्वाकं उपदेश यानाबिज्यातः - भिक्षुपिं, छिमिसं नं साति भिक्षुं धाःथें जिं उपदेश बिया तयागुयात न्यने नं सिइके नं ला ? उगुरूपं ला न्यने मनं, सिइके मनं भन्ते ! चित्तविज्ञान कारणयात बःकया लुयावइगु खः; विना कारणं लुयावइगु मखु धका उपदेश बियाबिज्याःगुयात जक न्यने नं, सिइके नं धका निवेदन यात । अबले भगवान् बुद्धं थुकथं उपदेश बियाबिज्यात ।

वयागु कारणया कारणं वयागु विज्ञान लुया वइगु खः

गुगु गुगु कारणयात बःकया विज्ञान उत्पन्न जुल धाःसा उगु उगु कारणद्वारा हे उगु विज्ञानयात नामाकरण यायेमाः; मिखा व वर्णरूपयात बःकया विज्ञान उत्पन्न जुल धाःसा चक्षुविज्ञान धका जक नामाकरण यायेमाः, न्हाय्पं व सःयात बःकया उत्पन्न जुल धाःसा श्रोतविज्ञान धका जक नामाकरण यायेमाः; न्हाय् व गन्धयात बःकया उत्पन्न जुल धाःसा घ्राणविज्ञान धका जक नामाकरण यायेमाः; म्ये व सवाःयात बःकया उत्पन्न जुल धाःसा जिह्वाविज्ञान धका जक नामाकरण यायेमाः; शरीर व स्पर्शयात बः कया उत्पन्न जुल धाःसा कायविज्ञान धका जक नामाकरण यायेमाः; मन व स्वभाव आरम्मणयात बःकया उत्पन्न जुल धाःसा मनोविज्ञान धका जक नामाकरण यायेमाः; उदाहरण कथं – सिँयात बःकया छ्वइगु मियात सिँयागु मि धका जक नामाकरण यायेमाः; पँबलाःयात, घाँय्यात, सा द्वहँतय्गु मलयात, हिमोयात धुद्वँयात बःकया छ्वइगु मियात पँबलाःमि घाँय्मिं सपामि हिमोमि धुद्वँमि धका जक नामाकरण यायेमाः; व धयाथें हे का ।

उम्ह साति भिक्षुयात कारणयाना कनाबिज्याःगु सूत्रय् विस्तृतगु प्रतीत्यसमुत्पादलिसें मेमेगु नं यक्व यक्व हे (उपदेशत दु) । अथे नं उगु उगु विस्तृतयात ला थुगु थासय् कनेत समयं भ्यावय् मजूगुलिं थुलिं हे उगु सूत्रया खँयात दिका उगु मि उदाहरणलिसे विज्ञान उतें जुयाच्वंगु प्रक्रियायात भति भति ला धायेमाली ।

छुसि फरक जुइगु अनुसार न्हून्हूगु मि फरक जुइथें हे

जंगलया मि धुद्वं पाखें च्यानावःगु थजु, स्याउला हःपाखें थजु शुरूयाना च्याना वइगु खः; छुसि नं निरन्तररूपं दयाच्वन, मि स्याइम्ह व्यक्ति नं मदयाच्वन धाःसा गुलिखे गुलिखे माइल छ्वयावनीगु खः । उकथं छ्वयावनीगुली प्रकृति मिखाया दृष्टिं धायेमाल धाःसा थ्व मि छथी हे जक छ्वया वनाच्वन धका भाःपीमालाच्वन; परीक्षणयाना स्वल धाःसा धुद्वंयात छ्वयेकीगु मि, घाँय्यात छ्वयेकीगु मि मखु; घाँय्यागु मि नं स्याउला हःया मि मखु; सिमा हःयामितय् दुने नं, स्याउला हः छ्हः छ्वइगु मि मेगु हः छ्हः छ्वइगु मि मखु; अलग अलग हे जुयाच्वन; अथे हे धयाथें प्रकृति मनूतय्गु दृष्टिकथं खना स्यूगु चित्त, ताया स्यूगु चित्त आदित छगू हे चित्त छम्ह हे व्यक्ति धका भाःपियाच्वंच्वन; परीक्षणयाना स्वल धाःसा खनाच्वंगु छगू चित्त, तायाच्वंगु छगू चित्त आदिरूपं अलग अलग छुटे जुयाच्वंगु दु । खनिगु चित्त

छथिलय् हे तुयुगु खनिगु छगू चित्त, हाकुगु खनिगु छगू चित्त आदिरूपं रंग अलग अलग जुयाच्वंगु अनुसार, खनिगु चित्त नं अलग अलग जुयाच्वन । तुयुगु छथियात जक छस्वाकं खना च्वनीगुली नं खनाच्वना खनाच्वना धका भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीयाके ला उदयव्ययज्ञान भङ्गज्ञान आदि थ्यनाच्वनेवं न्ह्योनेयागु दृष्टि व लिउने लिउनेयागु दृष्टित अलग अलग छुटे जुयाच्वंगु दु ।

खनिगुली स्वया नं ताइगुली झन अप्वः छुटेजुया स्पष्ट जुयाच्वनेयः । नंतुनेगुली, नयासिया च्वनीगुली नं अलग अलग छुटेजुया स्पष्ट जुयाच्वनीगु हे जुल । थिया सिया च्वनीगुली ला दकसिबे अप्वः चायेका सिइका च्वनेमाः; चायेकु चायेकु पतिक नं अलग अलग छुटेजुया प्रकट जुइगु खः । स्याइगु वेदना चित्तयात स्यानाच्वन स्यानाच्वन धका भावितायाना चायेकाच्वनेवं स्याःगु सियाच्वनीगु भाग भाग प्यप्यदना स्पर्श जुयाच्वनीगु खः । अथे हेथें बिचाःयाना स्यूगु मनोविज्ञानयात नं छगू छगू चित्त भाग भाग थला सिइकेमाः; फुले जुयाच्वन, सुके जुयाच्वन फेतुनाच्वना आदि धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं चिन्तनयाना स्यूगु चित्त लुया वल धाःसा चिन्तनयानाच्वना, सियाच्वन आदि धका चायेकेमा : । छको बको चायेके मात्रं नं उगु चिन्तनयाना स्यूगु चित्त प्यदना वनीगु नं दयाच्वन; प्यदना मवंसे उगु आरम्मणयात हे स्वाकं चिन्तनयाना सियाच्वन धायेवं चिन्तनयाना स्युक्व पतिकं, चिन्तनयाना स्युक्व पतिकं छगू छगू दतले चित्त भाग भाग थला सिइकेमाः; मेमेगु आरम्मणयात हीका हीका चिन्तन यायेगुली छुटे छुटेयाना प्रकट जुइगु प्रकृयायात ला विशेषं धयाच्वने माःगुमन्त ।

उकथं छगू चायेकीगु, छगू चित्त, छगू चायेकीगु, छगू चित्त छुटे छुटेयाना सिइके दइगुलिं चित्तविज्ञानयात नित्य मजू धका नं थःगु ज्ञानं योगीं सिइका खंका चित्तबुझे जुइकाच्वनीगु खः । दिपामदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वनीगु जुया दुःख हे धका नं सिइकेमाः । वयागु कारणया कारणं व उत्पन्न जुयाच्वंगु जुया अधिकारय् मदुगु अनात्मधर्म हे खः धका नं सिइका खंका चित्तबुझे जुयावनीगु खः । उकथं स्वयं थःगु हे ज्ञानद्वारा सिइका खंका चित्तबुझे जुइकाच्वनीगु आवश्यक जू ।

रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान धयागु न्यागू स्कन्ध आत्मजीव मखु अनात्म जुयाच्वंच्वंगु विषय धर्म ला पूर्ण जुइ धुंकल । उकिं आत्मआशक्ति प्यंगू स्मरणिकात लिसें विज्ञान अनात्म धयागु पालिया भाय्हिला स्मरणिकायात धायेमाली ।

आत्मआशक्ति स्मरणिकात

१) थःगु शरीरय् दुने चाहना अनुरूप अधिकारय् तइम्ह अहंजीव दु धका भाःपीगु स्वामीआत्मआशक्ति ।

२) शरीरय् दुने न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंम्ह अहंजीव दु धका भाःपीगु निवासीआत्मआशक्ति ।

३) कायिक वाचिक मानसिक आकार प्रकार हाव भाव धाक्वयात अहंजीवं हे यानाच्वंगु दु धका भाःपीगु कारकआत्मआशक्ति ।

४) भिं मभिं धाक्वयात अहंजीवं हे अनुभव यानाच्वंगु दु धका भाःपीगु वेदकआत्मआशक्ति ।

संक्षिप्त भाय्‌ह्लिा

भिक्षुपिं, चित्तविज्ञान (थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु; आत्मजीव खःगु जूसा थुगु चित्तविज्ञान (थःत) सास्ति याये निंतिं मजुइमाःगु खः; अनं अतिरिक्त "जिगु चित्त थुगुरूपं बांलाःगु मुक्कं जुइमाल; थुगुरूपं बांमलाःगु ला मजुइमाल" धका चित्तविज्ञानय् व्यवस्था व विभाजन यायेगु नं दयेमाल ।

वास्तबय् ला चित्तविज्ञान (थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य) आत्मजीव मखु; आत्मजीव मखुगु कारणं हे थुगु चित्तविज्ञान (थःत) सास्ति याये निंतिं नं जुयाच्वन; अनं अतिरिक्त "जिगु चित्त थुगुरूपं बांलाःगु मुक्कं जुइमाल; थुगुरूपं बांमलाःगु ला मजुइमाल" धका चित्तविज्ञानय् व्यवस्था व विभाजन नं याये मदया हे च्वन ।

आः अनात्मलक्षणसूत्रय् क्यनातःगु स्कन्ध न्यागू आत्म मखुगु प्रक्रिया कारण ला कने क्यनेगु परिपूर्ण जुयावने धुंकल; उगु स्कन्ध न्यागूलिसे सम्बन्ध तया उपमातद्वारा बहुश्रुत बृद्धि जुइके निंतिं उगु खन्धवग्गसंयुत्त पाली हे फेणपिण्डूपमसुत्तपाखें गाथातय्‌त उद्धृत याना कनेमाली ।

फेणपिण्डूपमसुत्त (सं.दु. ११८)

फेणपिण्डूपमं रूपं; वेदनापुब्बुलूपमा ॥
मरीचिकूपमा सञ्ञा; सङ्खाराकदलूपमा ।
मायूपमञ्च विञ्ञाणं; देसितादिच्चबन्धुना ॥

रूप पिजा समान जुयाच्वन

रूपं = रूप; **फेणपिण्डूपमं** = पिजा समान जुयाच्वन; शरीरय्च्वंगु रूपधर्म पिजा समानं जुयाच्वन धाइ; पिजा धयागु तःधंगु खुसी चिधंगु खुसी स्वये नं खंके नं ध्वः दुइके नं हे जुइ; दुनेच्वंगु फसं ग्वार्चा ग्वार्चा चिचीधंक यक्व हे पुचः चिना स्थिर जुयाच्वनीगु खः; गुलिं गुलिं ल्हाःम्हूति, गुलिं गुलिं मनूया छयोँति गुलिं गुलिं मनूया म्हति दयाच्वन। वयासिबे तःधंक नं दया हे च्वंगु दु; उगु पिजा ग्वारा सामान्य दृष्टिकथं ठोस दुगुथें भाःपी दु; क्वाक्वातुक परीक्षणयाना स्वल धाःसा ला छुं भति हे ठोस दुगु मखु; गुगुं थासय् नं यंका प्रयोगय् हये मज्यू। व धयाथें हे मनुष्य रूपकाय शरीर नं सामान्य हिसाबं स्वया यंकल धाःसा ला छयोँ म्ह ल्हाः तुति सहित ठोस दुगुथें भाःपिमाः; मिसायागु रूपाकृति मिजंयागु रूपाकृतिद्वारा थिथाय्लाःगु धका हे भाःपिया खंकाच्वन; न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंथें बांलानाच्वंथें भिंगुथें सजीव प्राणी खयाच्वंगुथें भाःपियाच्वनीगु खः।

रूपकाय शरीर नं दुदंगु सार मदु

ज्ञानद्वारा फारेयाना स्वया यंकल धाःसा ला रूपकायशरीर नं उगु पिजा ग्वाराथें हे भ्याःभति हे दुदंगु सार दुगु मखु; सँ, चिमिसँ, ल्हाःयागु लुसि, तुतियागु लुसि, वा, सालुगु छ्यंगु, ला, सँय्प्वाँय्, क्वँ आदि स्वीनिगू घृणास्प्रदगु पुचः मात्र जक जुयाच्वन; उकी दुने नं दुने दुने थ्यंक छुटे छुटेयाना चिरफारयाना स्वल धाःसा मिखां खंके मफयेक चीधंचागु रूपकलाप धूचुं फुतिचा फातिचातय्गु पुचः जक जुयाच्वन; उपमाकथं फिद्वं धयागु चिचीचाग्वःगु फितय् पुचः द्वं जुयाच्वनीथें हे खः; मेकथं उपमाया हिसाबं धाल धाःसा जाकि चुं, छ्व चुं धयागु चिचीचाधंगु फुतिचात हे खः; उगु जाकि चुं छ्वचुंतय्त पाय्छि जूगु लः लिसे ल्वाकबुक याना बिल धायेवं छधिछपाँय् जुयावइगु खः; जाकिचुं छ्वचुंत गुलिगुलि अप्वः दया वल उलि उलि हे छधिछपाँय् जुयावइगु खः; उगु ग्वारायात मनूयागु रूप दयेकेवं मनूयागु रूप धिसि मिसि धायेक दयावइगु खः; अथे नं छधिछपाँय ला मखु, चुंयागु फुति फुतिचात यक्व छथाय् मुना स्थिर जुयाच्वंगु खः। व धयाथें हे मनूयागु शरीर नं छधिछपाँय् मखु; रूपकलाप फुति फुतिचात यक्व छथाय् मुना स्थिर जुयाच्वनीगु खः। पिजा ग्वाराय् दुदंगु सार मदुथें भ्याः भति नं दुदंगु सार मदु।

नित्य जुयाच्वंगु सार नं मदु; भिंगु बांलाःगु सार नं मदु; सजीव जुयाच्वंगु आत्मजीव धका धायेल्वःगु सार नं मदु। थुगु शरीरय् दुने मिखां खने

दुगु वर्णरूपत छथी हे; उगु उगु वर्णरूपतय्त ल्यहेँथना छखे चीकल धाःसा खंके फइगु रूप मदयेधुंगु जुया आकार संस्थानकथं खंके फइमखु, ध्वःदुइके फइमखु । अनं हानं थीबहःगु छाःगु क्वाचुगु नायुगु पृथ्वीरूप छथी; पूगु, लुमुगु, ख्वाउँगु तेजोरूप छथी; टन्के जुइगु कसेजुइगु रूप छथी; थुपिं स्पर्शरूप स्वथी दु; उगु स्पर्शरूप स्वथीयात ल्यहेँथना छ्वयेवं परीक्षणयाना ध्वःदुइके फइगु मनुष्य आकार संस्थान ठोस शरीर दयेफइमखु । गन्धरूप धयागु नं थुगु शरीरय् दुने दयाच्वन; उकिं न्हासं नँतुना स्वयेवं मनुष्य गन्धयात सिइके फु; उगु गन्धरूपयात नं ल्यहेँथना चीका छ्वयेवं नंतुना स्वःसा नं ध्वःदुइके फइमखुत; मनुष्य शरीर संस्थान छुं हे ध्वःदुइके मफया वनेफूगु जुयाच्वन ।

अनं ल्यू मिखारूप दयाच्वंगु जुया खंके फयाच्वन; उगु मिखा प्रसादरूपयात ल्यहेँथना चीका छ्वयेवं थुगु शरीरं छुं छगूयात नं खंके फइमखुत; व ला थौंकन्हेँ मिखां मखंपिं मनूतथें जुयावनीगु जुल नि । न्हाय्पंरूप दुगुलिं सः तायेके फु; उगु न्हाय्पंरूपयात ल्यहेँथना चीका छ्वयेवं छुं छगू सःयात तकं तायेके फइमखु; थौंकन्हे न्हाय्पनं मताःपिं मनूतथें जुयावनीगु जुल नि; अथे हे घ्राणप्रसादरूपयात ल्यहेँथना चीका छ्वयेवं छुं छगू गन्धयात तकं सिइके फइमखु; कायप्रसादरूपयात ल्यहेँथना चीका छ्वयेवं छुं छगू स्पर्शयात तकं थी मफु सिइके मफु जुयावनी । उगु उगु ज्याःख्यले दुगु रूपया अंशभाग छपुचः चिना स्थिर जुयाच्वंगुलिं मनुष्य आकार संस्थान नं स्थिर जुयाच्वंगु हे जुल; उगु उगु अंशभाग रूपतय्त ल्यहेँथना चीका छ्वयेवं थुगु रूपकायशरीर भ्याःभति नं ज्याख्यले मदयावनीगु खः; मनुष्य आकार संस्थानकथं नं स्थिरजुया च्वनेफइमखुत । न्ह्योने धयावये धुंगु अनुरूप रूपकलाप चुं फुति फातितय्त थी थी छुटे जुयावनीकथं म्हुना चीका छ्वयेवं मनुष्य शरीर आकार संस्थानं दयेफइमखुत; चुं चुं मात्र जक जुयावनी । अनंल्यू मिखारूप वर्णरूप आदि इपिं रूपचात न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वनीगु नं मखु; न्हु पुलांगु फेरे फेरे जुया उत्पत्ति विनाश जुयाच्वनीगु खः । उकिं थुगु रूपकायशरीर पिजा ग्वाराथेंहे सार मदुगु रूप पुचःचिनाच्वंगु मात्र जक जुयाच्वन धाइ ।

उगु रूपकायशरीरयात स्वयं थःम्हं ध्वःदुइका ज्ञानं ध्वःदुइका भावितायाना स्वयेमास्तिवल धाःसा प्रकटरूपं लुया वःगु निसें शुरूयाना भावितायायेमाः । वनावं च्वनागु इलय् जुल धाःसा वनाच्वंगु रूप टन्के जूगु कसेजूगु सनाच्वंगु रूप दकसिबे स्पष्ट जुयाच्वनीगु खः; उकिं (**गच्छन्तो वा गच्छामीति पजानाति**) धयागु स्मृतिप्रस्थानदेशना अनुरूप वनाच्वना,

वनाच्वना ल्ह्वनाच्वना, न्ह्याकाच्वना, दिकाच्वना - आदिरूपं भावितायाना चायेकेमाः; फेतुनाच्वनेगु इलय् जुल धाःसा फेतुनाच्वना, फेतुनाच्वना, थियाच्वन, थियाच्वन, फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदिरूपं भावितायाना चायेकेमाः। म्ह ल्हाः आदियात खनेवं खनाच्वना, खनाच्वना धका भावितायाना चायेकाच्वनेमाः । शरीरयागु गन्ध नंतुनेवं नंतुनाच्वना, नंतुनाच्वना धका भावितायाना चायेकेमाः; ल्हाःतुतियात कयेकुंकेगु चकंकेगु संकेगु यात धाःसा कयेकुंकाच्वना, कयेकुंकाच्वना, चकंकाच्वना, चकंकाच्वना, सनाच्वना, मिलेयानाच्वना आदिरूपं भावितायाना चायेकाच्वनेमाः । उकथं भावितायाना चायेका समाधि बःलानावइगु अवस्थाय् –

वनाच्वना धयागु वने मास्तिवःगुचित्त व टन्के जुया कसे जुया सनिगु स्वभावमात्र खः; दनाच्वना, फेतुनाच्वना धयागु नं दने मास्तिवइगु फेतुइ मास्तिवइगु चित्त व टन्के जुइगु कसे जुइगु तनंतं मात्र खः; कयेकुंकाच्वना, चकंकाच्वना, मिले यानाच्वना, धयागु नं कयेकुंके मास्ति वइगु चकंके मास्तिवइगु मिलेयाये मास्तिवइगु चित्त व टन्के जुइगु कसे जुइगु सनिगु स्वभाव मात्र खः; खनाच्वना धयागु नं खना सियाच्वंगु चित्त व खंके बहःगु वर्णरूप मात्र खः; नंतुनाच्वना धयागु नं नंतुना सिइगु व नंतुनेबहःगु गन्धमात्र खः आदिद्वारा नं खना सिया चित्तबुझे जुयावनीगु खः; वयागु क्षणिक अवस्था व उत्पति विनाश जुयावनीगु स्वभावमात्र हे खः धका खना सिया चित्तबुझे जुयावनीगु खः । ल्हाः तुति शरीर छ्यों आदि आकार संस्थान ठोस द्रव्य नं प्रकट मजू; न्हून्हूगु उत्पत्ति विनाश जुया वनाच्वनीगु रूप आकार प्रकार हाव भाव स्वभाव मात्र जक प्रकट जुयाच्वनीगु खः । उगु अवस्थाय् ला "रूपकायशरीर पिजा समान जुयाच्वन" धयागुयात स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा प्रकट जुयाच्वंगु ध्वःदुइकाच्वने दइगु जुल नि ।

उकथं ध्वःदुइके दुगु जूया निंतिं योगीं रूपधर्मतय्त **अनिच्च** = नित्य मदु धका नं सिया खनाच्वनीगु खः; छगू क्षण हे दिपाः मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वनीगु भयानकगु दुःख धका नं सिया खनाच्वनीगु खः; थःगु चाहना अनुरूप मजूसे उकियागु कारण अनुसार जुयाच्वनीगु जुया **अनात्म** - थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव मखु; अधिकारय् मदुगु अनात्मस्वभावधर्ममात्र खः धका नं सिया खनाच्वनीगु खः । उकथं सिया खनाच्वंगु प्रक्रियायात धायेमाली । **रूपं** = थुगु रूप पिजा समान, अनित्य खः धात्थें नित्य मजू । दिपाः मदुगु, उत्पत्ति विनाश दुःख दाह, भाःप्यु अनात्म निश्चितं ।

लः प्वःप्वःचा समान वेदना

वेदना = अनुभव याइगु वेदना; **पुब्बूलूपमा** = लः प्वःप्वःचा समान खः । बांलाः बांमलाः अनुभव याइगु वेदना लः प्वःप्वःचा समान खः । लः प्वःप्वःचा धयागु न्या दना वइबले लःयागु फांटय् छगू प्रकारं लुयावया जःखः फिजे जुयावनीगुयात लः प्वःप्वःचा धका सिया थुयाच्वंगु दु; **पुब्बूल** = धयागु पालि ला न्ह्यानाच्वंगु लखय् पुचःमुनाच्वनीगु ग्वाराचित धाःगु खः; उकिं वा वइगु बखते, तःजा थासं लः धाःलः, पवाः क्वय्च्वंगु फाँटय् दचोने तोरं कुतुंवइगु अवस्थाय् दुनेच्वंगु फसं पिने जःखःच्वंगु यचुगु लःलिसे प्वःचा प्वःचात लुया वयाच्वनेयः; उकथं लः धाः पुचः प्वःप्वःचातय्त लः ग्वारा काइगु धका धाइगु खः; मस्तय्सं थूचा व म्हुतुं फूयाना पिकया म्हिताच्वनीगु लः प्वःप्वःचा समान खः । लः प्वःप्वःचा धयागु नं उगु आपालं लः प्वःप्वःचात जम्मा जुया च्वंच्वनीगु हे खःनि । उगु लः प्वःप्वःचा लः फाँटया दचोने वा फुतित कुतुं कुतुं वक्व पतिकं लुया वया उगु हे क्षणय् तज्याना तज्याना वनीगु खः; अनुभव याइगु वेदना नं उगु हे क्षणय् विनाश विनाश जुया वने सःगु जुया उगु लः प्वःप्वःचा समान जुयाच्वन; व योगी पुद्गलपिनि ज्ञान दृष्टिं ला पाय्छि जुइक मिले जुयाच्वंगु जुल नि; साधारण मनूतय् दृष्टिं ला मिले मजुयाच्वनीतिनि । कारण छाय्लय् धाःसा-समान्य मनूतय्सं बांलाःगुयात ताउ तक्क स्वयाच्वनेवं स्वया बांलानाच्वंगु ताउ तक स्थिर जुयाच्वंगु दु धका भाःपिगु खः; बांमलाःगु दृष्टियात ताउतक खना च्वनीबले नं स्वये बांमलाःगु ताउतक स्थिर जुयाच्वन धका भाःपीगु खः; सामान्य दृष्टितय्त नं ताउतक स्थिर जुयाच्वन; न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वन धका भाःपियाच्वनीगु खः । अथे हेथें ताया बांलाःगु बांमलाःगु आदियात नं ताउतक स्थिर जुयाच्वन धका भाःपियाच्वनीगु खः; विशेष रूपं ला स्याइगु दुःखवेदनायात ला दिं, ला, दँ हिसाबं ताउतक स्थिर जुयाच्वन धका हे भाःपियाच्वनीगु खः । उकिं अनुभव याइगु वेदना लः प्वःप्वःचाथें हे द्रूतगतिं विनाश जुयावनीगु खः धयागुयात सामान्य मनूतय्गु दृष्टिं ला मिलेमजू धका धायेमालीगु खः । उगु उपमा अनुरूप वेदना द्रूतगतिं विनाश जुइगु पहःयात स्वयं थःथःम्हं हे ध्वःदुइका सिइके मास्तिवःसा थःगु सन्तानय् उत्पत्ति क्षणया नामरूपतय्त दिपाःमदयेक भावितायाना स्वयेमाल नि ।

उकथं उत्पन्न उत्पन्न जुक्व पतिकं अटूटरूपं भावितायाना चायेकाच्वन धाःसा उदयब्ययज्ञान भङ्गज्ञान थ्यनीबले बांलाःगु बांमलाःगु नयेगु थजु; तुरन्त तुरन्त हे तना विनाश जुयावंगुयात ध्वःदुइके दु; विशेषरूपं स्याना सहयाये थाकूगु वेदना विनाश विनाश जुयावंगु प्रक्रियायात प्रकटरूपं

ध्वःदुइकेफु; स्याना सहयाये थाकूगु वेदनायात स्यानाच्वन स्यानाच्वन धका भावितायाना च्वंच्वं चायेकु चायेकु पतिकं तना तना लोप लोप जुया वनीगुयात ध्वःदुइके दु; सम्मसनज्ञान खण्डय् जुल धाःसा स्याइगु सहयाये थाकुइगु यक्व यक्व हे ध्वःदुइका च्वनेमालेयः चायेकु चायेकु पतिकं छगू छगू थासं तना तना लोप लोप जुया वंगुयात ध्वःदुइका च्वनेमालेयः; थन स्यात, चायेकल, लोप जुयावन; अन स्यात, चायेकल, लोप जुयावन; थुकथं कया कया वांछ्वया ब्यूथें द्रूतगतिं लोप लोप जुयावंगुयात ध्वःदुइका च्वनेमाः ।

उकथं ज्ञान दृष्टि तीक्ष्ण प्रबल जुयाच्वंम्ह योगीयाके खना बांलाःगु खनाच्वन धका चायेके मात्रं हे तुरन्त लोप जुयावनीगु खः; मिखा व स्वये बहःगु दयाच्वंगु जुया लिपा लिपा नं खनाच्वनीगु हे खः; खँक्व खँक्व पतिकं चायेके मात्रं तुरन्त लोप जुयावनीगु मुक्कं जुयाच्वन । स्वयेबले बांमलाःगु नं तुरन्त लोप जुयावनीगु खः; स्वयेबले बांमलाःगु बांलाःगु नं मखु तुरन्त लोप जुयावनीगु खः । न्यनेबले बांलाःगु बांमलाःगु नं मखुगु वेदनायात चायेके मात्रं लोप लोप जुयावंगु पहः झं दकले प्रकट जू; अथे हेथें नंतुनेबले बांलाःगु आदि नं तना तनावनीगु खः; नयेबले बांलाःगु नं भावितायाना चायेकाच्वंम्ह योगीयाके तना तनावनीगु पहः अतिकं स्पष्ट जू; नयेबहःगु नसाःयात न्ह्यया नयाच्वनेबले नयाच्वना, न्ह्यययाच्वना धका अटूट रूपं चायेका च्वनेमाः; उकथं चायेका च्वंच्वं सवाः लुयावइगु अवस्थाय् चायेकेलाइगु जुया सवाः सियाच्वनीगु चित्त सिइकल तन सिइकल तन जुया प्रकटरूपं ध्वःदुया च्वनेयः । शारीरिक स्पर्श बांलाःगु बांमलाःगु मध्यस्थगु वेदनायात चायेका तना तनावंगु पहः ला नकतिनि धया वयेधुंगु अनुरूप प्रकट जुयाच्वने हे धुंकल ।

अथे हेथें मन दिक्क जुइगु, धन्दा सूर्ता जुइगु, विस्मात जुइगु, लय्ताइगु आदितय्त नं चायेका च्वंच्वं उगु उगु वेदनात भाग भाग द्रूतगतिं तना तनावंगुयात ध्वःदुइके दु; उकथं ध्वःदुइके दुगुलिं वेदना लःप्वःप्वःचा समान हे द्रूतगतिं विनाश विनाश जुयावनीगु जुया छुं छुं हे दृढ मजू; छुं छुं हे लिधंसा काये बहःमजू;अनित्य दुःख अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः धका स्वयं थःपिनि ज्ञानद्वारा सिइका खंका चित्त बुझे बुझे जुयावनीगु खः । उकथं प्रकट जुइगु पहः सिइगु पहः स्मरणिका धायेमाली ।

स्मरणिका : वेदना चक्र लः प्वःप्वःचाथें खः; अनित्य जुया धात्थें नित्य मदु; निरन्तर उत्पत्ति विनाश दुःख दाह; अनात्म चायेकी सुनिश्चितं ॥

मृगतृष्णा समान भाःप्यु संज्ञा

सञ्ञा = लुमंकीगु संज्ञा; **मरीचिकूपमा** = मृगतृष्णा समान जुयाच्वन। खंके दुगु तायेके दुगु ध्वःदुइके दुगु सिइके दुगुयात धात्थें वास्तविकरूपं चायेका आशक्त जुइकाच्वने यःगु स्वभावयात संज्ञा धाइ; उगु चिं तइगु चायेकिगु संज्ञा मृगतृष्णा समान जुयाच्वन धाइ।

मृगतृष्णा धयागु (**गिम्हानं पच्छिमे मासे ठिते मज्झनिके काले मरीचिका फन्दति**। सं.दु (१२७) थुगु सूत्र पालिया अभिमतकथं भारतय् गृष्मऋतुया अन्तिम महीनाय् न्हिने १२-बजेति इलय् जमीनया फाँटं उत्पत्ति जुयावइगु बाफ्तय्गु छैं आदि लः आदि आकार प्रकारद्वारा प्रकटजुया वयाच्वंनीगु छायाँ (किचः) मात्र जक खः।

थुगु मृगतृष्णालिसे स्वापु तया (अभिधज महारट्ठगुरु) मस्वःयिं महास्थविर सयादो नं आज्ञा दयेका बिज्याये नंगु गथेलय् धाःसा सगाइँ स्वेभो रेलया लँय् खेत्खा व पदू रेल स्टेशनया बिच्चे येम्येत्ची दहः धयागु दु; उगु दहःया फाँटय् ताल्लाया इलय् गाडां काटेयाना वनाबले उगु दहल पिहावःगु मृगतृष्णाया रूपय् सःतिक दुगु गामय्च्वंगु छैंत प्रकटरूपं लुया वयाच्वंगुयात ध्वःदुइका खंका वये नंगु विषय आज्ञा दयेका बिज्यात।

बर्मेली विश्वकोष (द्या-५, पौल्याः १६२) मरुभूमि काटेयाना वनीपिं व्यक्तिपिं मरूद्यान लिसे तापाःगु थासय् भतिचा तापाक वाउँसे तरोताजा जुयाच्वंगु मरूद्यान यात गबलें गबलें ध्वःदुइका खंके दयाच्वंगु विषय; उगु ध्वःदुइके दुगु खंके दुगु थासय् लिक्क थ्यंकवनेगु अवस्थाय् ला ..... यात ध्वःदुइके मदइगु विषय; उकथं धात्थें ..... मखुसे ..... आकार प्रकारद्वारा प्रकट जुयाच्वनीगु मृगतृष्णा जुयाच्वंगु विषय; उजोगु मृगतृष्णा समुद्रय् नं जहाजत आकाशय् ब्वयाच्वंथें च्वंक प्रकट जुयाच्वनेयःगु विषय; मय्क्सीना समुद्रया लःया दथ्वी मय्क्सीना शहरय् च्वंगु ततःजाःगु छैं व चिचीचा जाःगु छैंत सहित सिमात मनूत आकाशय् ब्वयाच्वंथें हे मृगतृष्णायात गबलें गबलें खने दयाच्वनेयःगु विषय क्यनातःगु दु।

(१३२९-दँय् वर्षा ऋतुया बहनीथ पाखे स्वेदगउँ स्तुपया किचः आकाशय् प्रकट जुयाच्वंगु खंके दयाच्वन; तस्विरय् क्वय् पाखे प्रकृति स्तूपयागु दृष्य व च्वय् पाखे चैत्यया क्वपसां पुयाच्वंगु दृष्य खने दयाच्वन; उगु क्वपसां पुयाच्वंगु दृष्य फुलु फुलु वयाच्वंगु यचूसे च्वंगु वा फुतिया दुने किचः प्रकट जुयाच्वंगु जुइगु सम्भावना दु; उकीयात नं छता प्रकारया मृगतृष्णा धका हे

ग्रहण यायेमाली। परिशुद्धगु (पाण्डुलिपी च्वयाच्वनाबले ठपे यानागु)।

अथे जुया मृगतृष्णा धयागु धात्थें सकलिगु मखुसे छैँ आदि लः आदि आकार प्रकारद्वारा प्रकट जुयाच्वनीगु छाया खः; मृग आदि जंगली जनावरतय्के तान्वइबले तान्वइगु (मौसमय्) लः आकार प्रकारद्वारा ध्वःदुइके खंके दयाच्वंगु उगु मृगतृष्णा दुगु थासय् धात्थें लः भाःपाः त्वनेया निंतिं लिक्क थ्यंक वनाच्वनीगु जुयाच्वन धाइ। उगु थासय् थ्यनीबले लः मदुसे खारा खारा गंगु जमीन जक ध्वःदुइके दया सास्ति नयेमाःगु विषयतय्त उगु उगु ग्रन्थय् क्यनातःगु दु। अथे जुया मृगतृष्णा धयागु लः मखुसे लःथें च्वंक धारणा द्वंकेबीगु जुयाच्वन; छैँ आदि मखुसे छैँ आदिया रूपय् धारणा द्वंकेबीगु जुयाच्वन। अथे हेथें संज्ञा नं खने दुगुताये दुगु ध्वःदुइका च्वनेदुगु सिइका च्वनेदुगुयात मनू हे खः, मिसा हे खः, मिजं हे खः आदि धका द्वनाच्वंगुयात सही मखुगुयात खँ खँ पतिकं ता ता पतिकं ध्वःदुक पतिकं सिक्व पतिकं लुमंका क्वातुका तइगु जुयाच्वन; उगु संज्ञां लुमंका क्वातुका तइगु अनुसार सही मखुगु द्वंगुयात धात्थें सहीगु खःगु धका भाःपिया खंका आशक्त जुया इतः मतः कंका उद्योग यानाच्वनेमाःगु जुयाच्वन; व मृगतय्सं मृगतृष्णायात लः भाःपिया ब्वाँब्वां लिक्कवना सास्ति नयाच्वंथें जुयाच्वन। उकिं संज्ञायात मृगतृष्णा समान खः धका धयातःगु खःनि।

मृगतृष्णा समानगु संज्ञाया लुमंकीगु क्वातुकीगु द्वनाच्वंगु पहःयात स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सिइका उकथं दुःखसिइ मास्ति मवः खःसा खँ खँ पतिकं ता ता पतिकं ध्वः दुक्क पतिकं सिया च्वंक पतिकं नामरूपतय्त स्मृतिज्ञानद्वारा लित्तुलिना दिपाःमदयेक भावितायाना चायेकाच्वनेमाः; उकथं भावितायाना चायेका समाधिज्ञान क्वातुसे च्वनावइबले ला सिइके बहःगु रूप व सियाच्वनीगु नाम थुपिं निगू मात्र प्रकट रूपय् दयाच्वंगु विषय सिइके दु; अनं लिपा कारण व फल मात्र जक स्वाना स्वाना लुयावयाच्वनीगु विषय नं सिइके दु; अनं लिपा भावितायाना चायेकु चायेकु पतिकं सिइके माःगु व सियाच्वंगु तुरन्त लोप जुया विनाश जुया वनाच्वंगुयात जक स्वयं थःपिनिगु ज्ञानं ध्वःदुइका सिइके दु।

अथे जुया न्ह्यवः नित्य स्थिर जुयाच्वंगु व्यक्ति सत्त्व मिसा मिजं आत्मजीव धात्थें दुगुकथं क्वातुक ज्वना चायेका वये धुंगु संज्ञा मृगतृष्णाथें हे सही मखुगु द्वंगुयात सिइके बिया छले यानाच्वनीगु खः; वास्तबय् ला छगू क्षणय् हे दिपाः मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वनीगु अनित्य, दुःख, अनात्म

स्वभावधर्म मात्र जक दयाच्वंगु खःनि धका सहीरूपं सिया खना निर्णय याये फइगु खः । उकथं सिया खना वइगु पहः स्मरणिकायात धायेमाली :

स्मरणिका : संज्ञा लुमंति, लः प्वःप्वःचाथें खः; अनित्य जुया धात्थें नित्य मदु;
निरन्तर उत्पत्ति विनाश दुःख दाह; अनात्म चायेकी सुनिश्चितं ॥

केरामा समान संस्कार

संखारा = ज्यायाइगु उद्योग याइगु संस्कारत; **कदलूपमा** = केरामां समान जुयाच्वन । केरामां धयागु सामान्य दृष्टिकथं भयङ्करगु सिंग्वँथें हे दुदंगु रूपय् क्वातुसेंच्वंगु रूपय् भाःपियाच्वनेमाः; अथे नं उगु केरामांयात चुपिं पाला ख्वालातय्त प्वला प्वला स्वल धाःसा दुदंगु सार धयागु छु नं ध्वःदुइके मदु; दृढता मदुगु छ्वासुसेच्वंगु ख्वालात मुक्कं ध्वःदुयाच्वनीगु खः; उगु केरामाथें हे संस्कारतय्के नं क्वातुसेच्वंगु दुदंगु सार मदु धाइ । **सङ्खार** धयागु चेतना प्रमुख जुयाच्वंगु चेतसिकधर्मस्वरूप न्येगू दु; प्रकट जुयाच्वंगु धर्मतय्त उल्लेख यायेमाल धाःसा खं खं पतिक, ता ता पतिकं आदिलय् आरम्मणयात थिया थिया वनीगु स्पर्श नं संस्कार हे खः; आलम्बनय् चित्तयात स्थिर शान्त जुयावनीकथं तइगु क्वातुक ध्यान तइगु धयागु एकाग्रता समाधि नं संस्कार हे खः; विचाः याइगु वितर्क नं संस्कार हे खः; निरीक्षण याइगु विचार नं संस्कार हे खः; उद्योग याइगु वीर्य नं संस्कार हे खः; लोभ दोष मोह मान दृष्टि विचिकित्सा धयागु नं संस्कार हे; अलोभ अदोस अमोह श्रद्धा स्मृति (मैत्री) करूणा मुदिता धयागु नं संस्कार हे खः; शारीरिक आकार प्रकार हाव भाव वाचिक आकार प्रकार हाव भावतय्त दयेकाच्वनीगु चेतना धयागु ला इपिं संस्कारतय् दुने प्रमुख नायः हे जुल । अथे जुया उगु उगु संस्कारधर्मत संख्यात्मक हिसाबं नं यक्व दु; वं दयेका ज्याखँ यानाच्वंगुकथं कायिक, वाचिक, मानसिक आकार प्रकार हाव भाव धाक्वयात सिद्ध जुइकीगु जूयानिंतिं व तःसकं प्रकट जुयाच्वन; हाव भाव आकार प्रकार धाक्वयात जिं हे यानाच्वनागु खः धका भाःपियाच्वनीगु क्षेत्रय् उगु संस्कार मुख्य मूल जुयाच्वन ।

उकिं थुगु संस्कारस्कन्ध क्वातुसेच्वंगु दुदंगु सार दुथें दुथें हे भापियाच्वनेमाः; उकथं भाःपियाच्वंसां उगु उगु संस्कारधर्मतय्के केरामाथें हे भ्याःभति नं क्वातुसेच्वंगु प्रयोगय् हयेज्यूगु ज्याख्यले दुगु दुदंगु सार मदु धाइ । उगु दुदंगु सार मदुगु पहःयात ला उत्पत्ति क्षणया नाम रूप धर्मतय्त अटूटरूपं भावितायाना च्वनीम्ह योगी पुद्गलं जक स्वयं थःपिनि ज्ञानद्वारा सिइकेफु सिइगु पहः ला –

वनावं च्वनेबले वनाच्वना, वनाच्वना, ल्ह्वनाच्वना, न्ह्याकाच्वना, दिका च्वना आदि धका अटूटरूपं भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीयाके समाधिज्ञानशक्ति दया वइगु इलय् ला वने मास्तिवःगु स्वभावधर्म तक सियावइगु जुयाच्वन; उगु इलय् वने मास्तिवः धयागु नं तुरन्त हे तना तनावंगु ध्वःदुयाच्वनीगु खः; उगु वने मास्तिवःगुयात वनेमास्तिवःगु चित्त धका धायेगु ल्हायेगु यानाच्वने मास्तिवइगु नं वास्तवय् ला चेतना प्रधानगु संस्कारधर्मत हे खः; उगु चेतनां नेतृत्व यानाच्वनीगु संस्कारतय्सं वना छ्व, वना छ्व धका प्रेरणा बियाच्वंथे घ्वात्तुघ्वाना च्वनीगु खः; उकथं घ्वात्तुघ्वाना बियाच्वंगुलिं तुति ल्ह्वनेगु, न्ह्याकेगु, दिकेगु, वनेगु कृत्य सिद्ध जुइगु खः । उकिं उजोगु प्रज्ञाज्ञान लुया मवःतले ला वने मास्तिवःम्ह जि हे; जि वने मास्तिवःम्ह जुया वनाच्वना धका थुगुरूपं अहंजीवकथं भाःपिया लुमंका वयाच्वना । आः वने मास्तिवःगु तुरन्त हे विनाश विनाश जुयावंगुयात ध्वःदुइका च्वनेदुगुलिं अहंजीव मखु, स्वभावधर्म मात्र हे खः धका सिइके दु । कयेकुंके मास्तिवइगु चकंके मास्तिवइगु सना मिले याये मास्तिवइगुयात नं थ्व हे विधिकथं सिया सियावनीगु खः । अनं लिपा स्वये मास्तिवइगु स्वये निंतिं उद्योग व्यापार याइगु, खनिकथं उद्योग व्यापार याइगु धयागु संस्कारत नं थःथःगु क्षण अवस्था अनुसार तुरन्त हे तना तना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दुगु जुया छु नं ठोस सार मदु, अहंजीव मखु, स्वभावधर्म हे खः धका सिइके दु । तायेके मास्तिवइगु तायेके निंतिं उद्योग व्यापार याइगु आदितय्त नं उगु हे रूपं सिइके दु ।

अनं लिपा चिन्तनयाइगु वितर्क; बिचाः याइगु विचार, उद्योग याइगु वीर्यतय्त नं इपिं इपिं लुयावइगु क्षणय् हे चिन्तन यानाच्वना, विचाः यानाच्वना, उद्योग यानाच्वना आदि धका भावितायाना चायेका उगु हे क्षणय् तना तना वनाच्वंगु ध्वःदुइके दु; उकिं ठोस सार मदु, जि मखु, स्वभावधर्म मात्र जक खः धका सिइके दु । अनं लिपा लोभ दोष आदि लुयावइबले नं ययेके मास्ति वयाच्वन ययाच्वन, तँ पिहाँ वयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका तुरन्त हे तना तना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दु; उकिं उगु ययेके मास्ति वइगु आदि संस्कारतय्त नं क्वातुसेच्वंगु दुदंगु सार मदु, जि मखु, स्वभावधर्म मात्र जक खः धका सिइके दु । अनंल्यू श्रद्धा मैत्री करुणा आदि लुयावइबले नं विश्वास यानाच्वना, प्रसन्न जुयाच्वना, सुख बी मास्ति वयाच्वन, दया तयाच्वना आदि धका भावितायाना चायेका तुरन्त हे तना तना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दु; उकिं उगु श्रद्धा आदियात नं क्वातुसेच्वंगु दुदंगु सार मदु; जि

मखु, स्वभावधर्म मात्र जक खः धका सिइके दु । उकथं सिइके दुगु केरामायात चिरेयाना स्वयेबले छुं हे दुदंगु सार मदु धयागुयात सिइके दइगुथें हे खः । उगु सिइकेगु पहः स्मरणिकायात धायेमाली –

स्मरणिका : केरामा समान संस्कारस्कन्ध, अनित्य जुया धात्थें नित्य मदु । निरन्तर उत्पत्ति, विनाश दुःख दाह, अनात्म चायेकी सुनिश्चितं ॥

सिइकीगु चित्तविज्ञान चटकि समान

विञ्ञाणं = सिइकीगु चित्तविज्ञान चटकि समान जुयाच्वन । प्रकृति चित्तविज्ञान सिया सियाच्वंगु चटक क्यनाच्वंगुथें जुयाच्वन । प्रकृति मनूतय्सं खनीबले गुकथं सिया वनाच्वन लय् ? मय्जुयात खनाच्वन, भाजुयात खनाच्वन, मनूयात खनाच्वन, थुगुरूपं सियावनाच्वनीगु मखुला ? जिं खनाच्वना खनाच्वनाम्ह जि हे खः धका थुगुरूपं नं सियावनाच्वनीगु मखु ला ? अथे हे ताइबले मिसा सः ताया च्वन; मिजं सः ताया च्वन; जिं तायाच्वन, तायेका च्वनाम्ह जि हे खः धका थुगुरूपं सियावनाच्वनीगु मखु ला ? नं तायेकेबले नं फलनाम्हसिगु नं तायेकाच्वना, जिं नंतुनाच्वना आदि धका सियावनाच्वनीगु मखु ला ? नसा नया च्वनेबले नं फलनाम्हसिनं थुया खुना व्यवस्था यानाव्यूगु नये दयाच्वन, जिं नयाच्वना धका सियावनाच्वनीगु मखु ला ? अनं ल्यू थिया च्वनीबले नं फलनाम्हलिसे थी दयाच्वन, जिं थियाच्वना आदि धका सिया वनाच्वनीगु मखु ला ? चिन्तनायाना सियाच्वनीबले नं जिं चिन्तना यानाच्वना, चिन्तन यानाच्वनाम्ह नं जि हे खः आदि धका सियावनाच्वनीगु मखु ला ? उकथं सियाच्वनीगु परमार्थसत्य आर्यसत्य ल्याखँ मुक्कं द्वनाच्वंगु जक जुल ।

उकथं द्वनाच्वंगु गल्तितय्त सिया सियावनाच्वनीगु नं खनास्यूगु मात्र चक्षुविज्ञान; तायास्यूगु मात्र श्रोतविज्ञान; नंतुनास्यूगु मात्र घ्राणविज्ञान; नयास्यूगु मात्र जिह्वाविज्ञान; थियास्यूगु मात्र कायविज्ञान; धयागु विज्ञान न्यागू ज्ञान ला मखु; खना सिइगु आदि विज्ञान न्यागू मुक्कं सिया मात्रगु ला वर्णरूप, शब्दरूप आदि परमार्थयात जक सियाच्वंगु खः; मिसा मिजं आदि द्वनाच्वंगु प्रज्ञप्तियात सियाच्वंगु ला मखु; अथे नं उगु खनास्यूगु वीथिचित्त क्रमं लिपा हानं उल्टेयाना चिन्तन मननयाना निरीक्षण याइगु मनोविज्ञान सिइगु ला साधारण मनूतय्के मिसा मिजं आदि प्रज्ञप्तिज्ञान द्वनाच्वंगुज्ञान त जुयावनीगु खः । उगु खनास्यूगु वीथि आदि लिसे चिन्तनयाना सिइगु मनोविज्ञानवीथि लुयावइगु प्रक्रियातय्त बहुश्रुत बृद्धि जुइकेया निंतिं संक्षिप्तं धायेमालीतिनि ।

मिखाप्रसाद रूपय् वर्ण किचः प्रकट जुइगु इलय् भवाङ्गचित्तया क्रमं निरीक्षण याइगु चित्त लुयावइगु खः । छुथें धका निरीक्षण याइगु स्वभाव हे खः; उगु चित्त निरोधजुया वनीबले मिखाय् प्रकट जुया वयाच्वनीगु वर्णयात खनास्यूगु (चक्षुविज्ञान) चित्त लुयावइगु खः; उगु चित्तं परमार्थ वर्ण रूपयात खना मात्र जक जुइगु खः; मिसा मिजं आदि धका प्रज्ञप्तियात आलम्बन याये लाइमखुनि । उगु खनास्यूगु चित्त निरोध जुया वनीबले उगु आलम्बनयात स्वीकारयाना आलम्बन याइगु चित्त लुयावइगु खः; पालि भाषां (**सम्पटिच्छन**) धाइगु खः; स्वीकार याइगु चित्त धका हे धायेत्यंगु खः; उगु चित्त निरोधजुया वनीबले उगु आलम्बनयात परीक्षण याइगु चित्त लुयावइगु खः; पालि भाषां **सन्तीरण** धका धाइगु खः; उगु चित्त निरोध जुयावनीबले बांला बांमला आदि निर्णय याइगु चित्त लुयावइगु खः; पालि भाषं **वोट्ठब्बन** ब्युत्थान धाइगु खः; उगु चित्त निरोध जुयावनीबले द्रुतगति दुगु तीक्ष्ण प्रबलगु बेगं आलम्बन याइगु जवन चित्तत न्हेको तक स्वात्तु स्वास्वां लुयावइगु खः; पालि भाषं **जवन** जवन धाइगु खः; दकसिबे अन्तिमगु जवनचित्त निरोध जुयावनीबले उगु आलम्बनयात हे बेग थामय् मजुया स्वाकंतुं आलम्बनयाइगु तदालम्बन चित्त निको लुयावइगु खः; पालिभाषं **तदारम्मण** धाइगु खः । उगु तदालम्बन चित्त निरोध जुयावनीबले न्ह्योवयावनीगुथें जाःगु हे भवाङ्गचित्त तनंतं लुयावनीगु खः । उकथं खनिगु वीथिचित्तक्रम लुयावइगु प्रक्रियायात स्मरणिका दयेका तया; उकीयात लिना धायेमालीतिनि ।

स्मरणिका : १) भवाङ्ग आवर्जन; चक्षुविज्ञान, अनं मेगु सम्पटिच्छन;

भवाङ्गं दनावया निरीक्षण याइगु आवर्जनचित्त; खनास्यूगु चक्षुविज्ञान चित्त; स्वीकार याइगु सम्प्रतिच्छन चित्त धयागु इपिं चित्तत क्रमशः लुयावइगु खः धका धायेत्यंगु खः ।

२) परीक्षण, निर्णय, जवन चित्त-७; निता तदालम्बन ।

३) वर्ण खनेवं, स्वभावं लुइगु, चित्तक्रम, चायेका च्वं ॥

स्वीकारयाइगु चित्तया अनन्तरय् परीक्षणयाइगु चित्त; अनंल्यू निर्णय याइगु चित्त; अनं ल्यू जवनचित्त न्हेको; अनंल्यू तदालम्बनचित्त निको क्रमशः लुयावनीगु खः; आवर्जनचित्तं निसें तदालम्बन निको तक चित्त झिंप्यको वर्णरूप खनीबले पूर्णरूपं स्वाभाविकं लुयावइगु क्रम हे खः धका धायेत्यंगु खः । आलम्बन कमजोर जुयाच्वनीगु अवस्थाय् ला जवनय् अन्त जुयावनीगु नं दयाच्वन; सीला सीला धयाथें च्वंक सास्ति जुयाच्वनीगु इलय् जवन खुको न्याकोतिं हे अन्त जुयावनीगु खः । आलम्बन अपाय्सकं स्पष्ट मजुयाच्वनीगु इलय् वोट्ठब्बनचित्त निको स्वको ति अन्त जुयावनीगु अवस्था नं दु; विपश्यना

अतिकं तीक्ष्ण व प्रबल जुयाच्वनीगु अवस्थाय् ला जवनचित्त थ्यंक लुयामवःसे वोट्ठब्बन निको स्वकोया भित्रय् दिना भवाङ्ग अवतरण जुयावनीगु खः धका नं ग्रहण यायेमाः । उकथं लुयावइगु पहः ला आयुष्मान पोट्ठिलयात मचाचाम्ह श्रामणेरं कर्मस्थान ब्यूगुली पञ्चद्वारय् जवन अवतरण जुइके बीमज्यू धयागु निर्देशन अनुसार हे जुल ।

आः धयावये धुंगु अनुरूप खनास्यूगु वीथिचित्त लुयावइगु क्षेत्रय् खने दइगु वर्ण परमार्थ मात्रयात जक आलम्बन याइगु खः; मिसा मिजं आदि प्रज्ञप्ति द्वनाच्वंगुयात आलम्बन मयानि; उकथं खने धुंका लिपा भवाङ्गचित्तत लुयावयेबहः जुक्व लुयावया हानं निरीक्षणयाइगु मनोद्वारवीथि (चिन्तनयाना स्यूगु वीथि) चित्तक्रम लुयावइगु खः । उगु चित्तक्रम लुयावइगु प्रक्रियायात धायेमाली ।

स्मरणिका : ४) निरीक्षण धुंका, जवन तदालम्बन, चिन्तन चित्त लुइगु पहः

भवाङ्गं दना निरीक्षणयाइगु आवर्जनचित्त; जवन न्हेको तदालम्बन निको धयागु चित्त झिको लुयावये धुंका भवाङ्गचित्त हानं लुयावइगु खः । उगु चिन्तनयाना स्यूगु वीथिलय् नं खनावये धुंगु वर्णयात हाकनं पुइका निरीक्षण यायेगुकथं जक लुयावइगु खः; प्रज्ञप्ति द्वंगुयात आलम्बन याये मलानि ।

खना स्यूगु चित्तं चटक क्यनेथें सिइके बीगु प्रक्रिया

हाकनं छको लिखतं पुइका निरीक्षणयाइगु चिन्तनयाना स्यूगु वीथिया पालेतिनि आकार संस्थान प्रज्ञप्तियात आलम्बनयाये लानावनीगु खः; मिसा मिजं आकार आदि प्रज्ञप्तियात आलम्बन याये लानावनीगु खः । अनं लिपा हाकनं छको लिखतं पुइका निरीक्षणयाइगु चिन्तनयाना स्यूगु वीथिया पाले तिनि मिसा मिजं आदि नामप्रज्ञप्ति समेत आलम्बनयाये लानावनीगु खः । अनं लिपा हाकनं पुइका निरीक्षण याक्व पतिकं प्रज्ञप्ति द्वंगु मुकं आलम्बन यानावनीगु हे जुयाच्वन । मिसायात खनाच्वना मिजंयात खनाच्वना आदि धका द्वनाच्वंगु गल्तीयात जक सिया वनाच्वनीगु खः; व खना स्यूगु चित्तविज्ञानं चटक याना क्यनी थें द्वंगुयात सिइके बीगु प्रक्रिया हे खः । उकथं खनास्यूगु छगू वीथि व चिन्तन यानास्यूगु स्वंगू वीथि लुयावइगु प्रक्रिया स्मरणिकायात नं धयायंकेमाली ।

स्मरणिका : प्रकट क्षणय्, वर्ण धातु, न्हापां खनीगु खः ।

व न्हापांगु खनिगु वीथिलय् वर्णरूप परमार्थयात जक खना सिइगु खः धका क्यनातःगु हे जुल ।

खने धुंगु धर्म हाकनं चिन्तनं

थ्व खने धुंगुयात हाकनं पुइका चिन्तन व निरीक्षणयाइगु चिन्तनयाना स्यूगु वीथि लुयावइगु पहःयात क्यनाच्वंगु खः । थुगु वीथि निगुली वर्णरूपं परमार्थ हे आलम्बन याइगु खः; द्वंगु गल्तीथ्यंक मवंनि; उगु स्थिती खनाच्वन धका भावितायाना चायेके फुसा प्रज्ञप्ति आलम्बनय् मथ्यंसे परमार्थ आलम्बनय् स्थितजुया वनेफइगु खः ।

संस्थान द्रब्य प्रज्ञप्तिलुयावया

थुगु निगूगु चिन्तनयाना स्यूगु वीथिया पाले ला मिसा मिजं आदि आकार संस्थान प्रज्ञप्ति लुयावये धुंकल धका क्यनाच्वंगु दु ।

अन्तिमय् सीके दइगु खःनां

थुगु स्वंगूगु चिन्तनयाना स्यूगु वीथिया पाले ला मिसा मिजं आदि नामप्रज्ञप्ति समेत आलम्बनयाना सियावनीगु खः धका धायेत्यंगु खः । व खनीगु अवस्थाय् दकसिबे न्हापां खनीगु वीथि व न्हापां चिन्तनयाना स्यूगु वीथिलय् वर्णरूप परमार्थयात जक आलम्बनयाइगु खः; प्रज्ञप्ति द्वनाच्वंगु गल्तियात आलम्बन मयानि; चिन्तनयाना सिइगु निगूगु वीथि व स्वंगूगु वीथिलय्तिनि द्वनाच्वंगु गल्ति प्रज्ञप्तियात सियावनाच्वन धयागुयात लुमंका तयेया निंतिं क्यनाच्वंगु स्मरणिका हे खः । खनास्यूगु अवस्थाय्थें हे तायास्यूगु नंतुनास्यूगु, नयास्यूगु, थियास्यूगु अवस्थाय् नं चित्तक्रम वीथि लुयावइगु प्रक्रिया परस्पर समान हे जुयाच्वन । उगु स्मरणिकायात नं धयायंकेमाली ।

स्मरणिका : ५) चायेकी, चित्त लुइगु पहः । ताइगु, नंतुनेगु, नयेगु, थीगु, खनीगु समान जू ।

(१) नम्बर स्मरणिकाय् भवाङ्ग, आवर्जन; चक्षुविज्ञान-धका धयातःगुली भवाङ्ग, आवर्जन, श्रोतविज्ञानं; भवाङ्ग, आवर्जन, घ्राणविज्ञान; भवाङ्ग, आवर्जन, जिह्वाविज्ञान; भवाङ्ग, आवर्जन, कायविज्ञान; धका मिलेयाना धायेगु मात्र जक पानाच्वंगु दु; शब्द रूपयात ताया सिइगु मात्र; गन्ध रूपयात नंतुनासिइगु मात्र; रस रूपयात नयासिइगु मात्र; स्पर्शरूपयात थिया सिइगु मात्र; लुयावइगु पहः व मेमेगु चित्तक्रम लुयावइगु पहः ला समान हे जुयाच्वन । अनं ल्यू तायास्यूगु वीथि नंतुनास्यूगु वीथि; नयास्यूगु वीथि; थियास्यूगु वीथित लिसे हाकनं पुइका निरीक्षणयाइगु न्हापांगु चिन्तन यानास्यूगु वीथिलय् परमार्थ शब्द, गन्ध, रस, स्पर्श मात्रयात जक आलम्बन याइगु खः; प्रज्ञप्तियात आलम्बन मयानि; निगूगु स्वंगूगु चिन्तनयाना स्यूगु वीथितय् पालेतिनि आकार संस्थानप्रज्ञप्ति

नामप्रज्ञप्ति धयागु द्वनाच्वंगु गल्तियात आलम्बनयाना सिइकीगु द्वना वनाच्वन धयागु नं समान हे जुयाच्वन ।

आः धयावये धुंगु अनुरूप खनास्यूगु तायास्यूगु, नंतुनास्यूगु, नयास्यूगु, थियास्यूगु सिधये धुंका लिपा अर्थात् न्हापांगु चिन्तनयाना स्यूगु चित्तद्वारा हानं पुइका आलम्बनयाये धुंकायागु इलय् खनाच्वन, तायाच्वन, नंतुनाच्वन, नया सियाच्वन, थिया सियाच्वन आदि धका तुरन्त हे भावितायाना चायेका सिया सिया वनाच्वन धाःसा ला प्रज्ञाप्ति द्वंक द्वंक सिइगुली मथ्यंसे धात्थें सिइगुली जक स्थिर जुयाच्वने फइगु खः; उकथं सहीकथं सिइगुली मात्र स्थिर जुयाच्वनीकथं धका खने मात्रं खनाच्वन; ताये मात्रं तायाच्वन; थी मात्रं थियाच्वन आदि धका तुरन्त अटूट रूपं लिनावना भावितायाना चायेकाच्वनेमाःगु खः । उगु स्मरणिकायात नं धयायंकेमाली ।

स्मरणिका ः तुरन्त भावितायाना, चायेके फयेवं, खना मात्र आदिलय् जक, स्थिर जुइगु खः

खने खने मात्रं तुरन्त चायेकेवं; खनीगु मात्रय् चित्तक्रम प्यदनि; नामरूप छुटे जुया उदय व्यय सिइ खनि अनित्य दुःख स्वभाव स्पष्ट जुइ ।

खने खनेवं तुं खनाच्वन, खनाच्वन धका चायेका सियाच्वनेवं खनीगु मात्रय् हे चित्तक्रम त्वाःदला वनीगु खः; हानं दोहरेयाना बिचाःयाना प्रज्ञप्ति आलम्बनयात ग्रहण याइगु चिन्तनयाना स्यूगु वीथिचित्त क्रमत, लुयावये म्वाःलिगु जुयाच्वन; **दिट्ठे दिट्ठमत्तं भविस्सति** - धयागु देशना अनुसार खनीगु मात्रय् हे जक स्थिर जुयाच्वनीगु खः । अनं ल्यू मिखा, वर्ण व म्ह छम्हंयागु आलम्बन सिइके मसःगु रूप; खना सियाच्वनीगु चायेका सियाच्वनीगु आलम्बनयात नाम धका थुगु रूपं रूप व नामयात नं छुटे छुटे जुइक सिइगु खः खनिगु व चायेका स्यूगु नं न्हूगु लुयावया तना लोपजुया विनाशजुया वंगुयात नं सिइगु खः; उकथं स्यूगु जूया निंतिं **अनिच्च** = नित्य मदु; **दुक्ख** = दुःख मात्र हे खः; **अनत्त** = आत्मजीव मखुगु स्वभावधर्म मात्र जुयाच्वन धयागुयात नं स्वयं थःगु ज्ञानं सिया खना वनीगु खः धका धायेत्यंगु खः । उकिं **नामरूप छुटे जुया, उदय व्यय सिइ खनि, अनित्य दुःख स्वभाव स्पष्ट जुइ** धका धयातःगु खः ।

ताइगु, नंतुनीगु, नयास्यूगु, थियास्यूगु, चिन्तनयाना स्यूगु विषयत नं समान हे जुल; तुरन्त निरन्तर लिना चायेका सिया च्वनेवं रूप व नाम नं छुटे जुइगु खः; उत्पत्ति विनाश नं सिइगु खः; उकथं सिइके दुगुलिं योगीं थुगुरूपं चित्त बुझे जुया सिया खनावनीगु खः । "जिमिसं न्हापा न्हापा भाविता

मया मचायेकागु जुया प्रकृति चित्त व ज्ञान अनुरूप द्वनाच्वंगु गल्तितय्‌त धात्थें भा:पियाच्वना; चटकयाना क्यंगुयात धात्थें सही भाप्युथें जुइकाच्वना; आ: खँक्व: पतिकं, ताक्व पतिकं आदियात निरन्तर लिनावना भावितायाना चायेकाच्वनागु जुया सजीव जुयाच्वंगु आत्मजीव अहंजीव धयागु ध्व:दुइके मदु; तत्‌ तत्‌ क्षणय्‌ उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगुयात ध्व:दुइके दयाच्वन; खनास्यूगु नं खने धुनेवं तुरन्त हे विनाश जुयावनीगु जुयाच्वन; ताउतक्क खनाच्वन धयागु नं मदु; न्हून्हूगु तनंतं खना सियाच्वनीगु स्वभाव मात्र जुयाच्वन; तायास्यूगु नं तुरन्त विनाशजुया वनाच्वन; ताउतक्क ताया सियाच्वन धका मदु;ताये साथं तुरन्त विनाश विनाशजुया वनाच्वन; थियास्यूगु नं ताउतक्क थिया सियाच्वन धयागु मदु; थिया सिल, थिया सिल जुया तुरन्त विनाश विनाश जुयावनाच्वन; चिन्तनयाना स्यूगु नं ताउतक सियाच्वन धयागु मदु; सिया सिया तुरन्त तुरन्त विनाश जुयावनाच्वन; उकिं मुक्कं अनित्य ख:; लुया लुया वया तुरन्त हे विनाश विनाश जुयावनीगु जुया भरोसा काये बह: मजूगु भयंकरगु दु:ख मुकं ख:; थ:गु चाहना अनुरूप लुया मव:से वयागु कारण अनुसार लुया तना वनाच्वंगु अनात्म स्वभावधर्म मात्र ख:;" धका चित्त बुझे जुया (ध्वा: थुया वया) सिया खना वनाच्वंगु जुयाच्वन । उकथं खनास्यूगु पह: स्मरणिकायात धायेमाली ।

स्मरणिका : चटक समान द्वं स्यू विज्ञान;
अनित्य ख: धात्थें नित्य मदु ।
निरन्तर उत्पत्ति विनाश दु:ख दाह;
अनात्म चायेकी सुनिश्चितं ।

आ: धयावये धुंगु फेणपिण्डूपमसुत्त अनुसार भाविताद्वारा सिइगु पाखें नं रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान धयागु स्कन्ध न्यागू धर्मत क्वातुसे स्थिरगु ठोस सार; सुख दुगु उत्तमगु ठोस सार; थ:पिनि चाहना अनुरूप लुयावइगु अधीनस्थ ठोस सारत मदुगु कारणं याना आत्म मखुगु अनात्म स्वभावधर्म मात्र ख: धयागु स्पष्टं प्रकट जुयाच्वन; उकथं प्रकट जुयाच्वंगु प्रक्रियायात धयावयागु पूवन । उकिं थौंयात थन हे दिना उपदेश क्वचायेकेनु ।

थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशनायात गौरबपूर्वक लुमंकाच्वने दुगु धर्मश्रवण कुशलकर्म चेतनातय्‌गु सामर्थ्य आनुभावया कारणं ..... साक्षात्कारयाना काये फयेमाल ।

साधु ! साधु !! साधु !!!

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना प्यंगू काण्ड क्वचाल ॥

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना

न्यागूगु काण्ड

१३२५-दँ आषाढकृष्ण अष्टमी खुनु देशना जूगु

उपदेश स्वापु

अनात्मलक्षणसूत्र उपदेशयात जेष्ठ शुक्ल अष्टमी खुनु शुरूयाना उपदेश यानावयागु खः । प्यको जुइ धुंकल । अनात्म जुयाच्वंगु विषययात उपदेशयाना तयाबिज्याःगु खँतय्त ला वर्णनयाना उपदेश यायेसिधये धुंकल । थनिंनिसें शुरूयाना अनित्य, दुःख लक्षणत समेतं उपदेशयाना तयाबिज्याःगु सूत्रया निगूगु काण्डयात वर्णनयाना कनायंकेमाली; अथे नं उकी उकीयात कने ह्यवः अनात्मलक्षण विषय व उगु अनात्म लक्षण सिइके थाकूगु प्रक्रिया आदियात दकसिबे न्हापां स्पष्टयाना क्यनेमास्तिवःनि ।

अनात्म लक्षण

स्कन्ध न्यागू रूप व नामधर्मत दक्वं आत्म मखुसे मुक्कं अनात्मधर्म खः; इपिं धर्मतय्त "आत्मजीव मखु; अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः; धका चायेके बहः जुयाच्वंगु आकार प्रकारयात **अनात्मलक्षण** धका धयातल; गुकथं लय् धाःबले - **अवसवत्तनाकारो अनत्तलक्खणं** - धका उगु उगु अर्थकथाय् क्यनातःगु दु । **अवसवत्तनाकारो** = थःपिनि चाहनाय् उत्पन्न जुइ मखुगु आकार प्रकार; **वा** = थःपिनि चाहना अनुरूप उत्पन्न जुइ मखुगु आकार प्रकार; **अनत्तलक्खणं** = अनात्म धका चायेकेगुया कारण लक्षण धाइ धका धयातल; व थुगु सूत्र दुने "**एवं मे रूपं होतु** = जिगु रूप थुगुरूपं बांलाःगु मुक्कं जुइमाल - आदि धका व्यवस्था व विभाजनयायेगु उपलब्ध जुइ मफु" धका क्यनातःगु खँपु अनुसार हे जुयाच्वन । उकीयात (जि महाशी सयादो नं) "चाहना अनुरूप मजुइगु अनात्म लक्षणं" धका स्मरणिका दयेकातया । उकीयात धयायंकेमाली ।

स्मरणिका : चाहना अनुरूप मजुइगु अनात्मलक्षण

अनं ल्यू थुगु सूत्रय् दुने "**आबाधाय संवत्तति** = सास्ति यायेया निंतिं जुयाच्वन; सास्ति याये ययाच्वन" धका क्यनातःगु अनुसार सास्ति यायेगुयात नं अनात्मलक्षण धका धाये ल्वः जू । अनं ल्यू थुगु सूत्रया थुगु काण्डय् हे "हिला पाना वना विपरीत जुइसःगु धर्मयात जिगु आत्म धका भावितायाना

खंका भाःपी ल्वःगू ला ?" धयागु न्ह्यसः अनुसार छगू क्षण दिपा मदयेक हिला पाना वना विपरीत जुइगु आकार प्रकारयात नं अनात्मलक्षण धका धाये ल्वःगु हे जुल । उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात भावितायाना चायेकाच्वनेवं उगु अनात्मलक्षणयात ध्वःदुइके दयाच्वंगुलिं आत्मजीव मखु स्वभावधर्म मात्र खः धका सिया खनाच्वनीगु अनात्मानुपश्यना ज्ञान खः; उगु स्मरणिकायात लिना धयायंकेमाली ।

स्मरणिका : भावितायाना चायेकेगु क्षणय् चाहना अनुरूप उत्पन्न जुया मवःगुयात ध्वःदुइके दया अधीनस्थ मदु; अहंजीव मखु धका सियाच्वनीगु अनात्मानुपश्यना ज्ञान ।

आः धयावये धुंगु चाहना अनुरूप जुइ मखुगु आदि अनात्मलक्षणतय्त क्यनातःगु सूत्र जुयाच्वंगु कारणं थुगु सूत्रयात अनात्मलक्षणसूत्र धका नां बियातःगु खः ।

अनात्मलक्षण सिइके थाकूगु प्रक्रिया

अनित्य, दुःख लक्षणत सिइके अःपु । अनात्मलक्षण सिइके थाकू धका सम्मोहविनोदनी अट्ठकथा लय् क्यनातःगु दु । क्यनातःगु पहः ला - छुं छगू थलबल ल्हातं च्वद्यला कुतुंवना तज्याना स्यनावन धायेवं अः, अनित्य-नित्य मदु खनिसा" धकां धायेययाच्वन; शरीरय् ग्वारागिरा कइ; की खने दयावइबले थजु; कँकिँ सुया लुफिं लाफिं हाना घाःपाः जुइबले थजु "अः, दुःख दुःख" धका दिक्क जुयाच्वने यः; अथे हेथें अनित्य व दुःख स्पष्ट जू, सिइके अःपु । अनात्मलक्षण ला ख्युउँसे खाउँसे च्वंथाय् दुगु चीजवस्तुथें हे अस्पष्ट जुयाच्वनीगु खः । मेपिन्त थिया सिया वइकथं धयाक्यने थाकु । अनित्य दुःख लक्षणत ला बुद्धशासन दुने थजु शासनं पिने थजु प्रकट जुयाच्वंगु दु; अनात्मलक्षण ला बुद्धशासन दुने हे जक स्पष्टं सिइके दु; शासनं पिने सिइके मदु । शासनं पिनेयागु इलय् प्रज्ञावान् सरभंग आदि ऋषि आचार्यपिसं तकं अनित्य दुःखयात जक कने क्यनेफु; अनात्मयात ला कने क्यने यायेमफु । इपिं ऋषि आचार्यपिसं अनात्मयात कने फूगु जूसा इमि शिष्य परिषद्पिसं विशिष्टधर्म मार्गफलयात प्राप्तयाना कया वने दयेमाःगु जुल; उकथं कने क्यने मफूगु कारणं शासनं पिने विशिष्टधर्म मार्गफल प्राप्तयाये मफयाच्वंगु हे जुल । उकिं अनात्मलक्षणयात मेमेपिन्त सिया थुया वइकथं कने क्यने फइगु ला सम्यक्सम्बुद्ध तथागतपिनिगु क्षेत्र जक जुयाच्वन । शासनं पिनेच्वंपिं पुद्गलपिसं कने क्यने फइगु क्षेत्र मखु; अनात्मलक्षण थुलि तकं प्रकट मजूगु

सिइके थाकूगु आकार प्रकार जुयाच्वन । उकथं प्रकट मजूसे सिइके थाकूगु जूया निंतिं स्वयं भगवान्‌बुद्धं तकं अनात्मलक्षणयात कना क्यना बिज्याइबले अनित्यलक्षणद्वारा थजु; दुःखलक्षणद्वारा थजु; इपिं निगुलिं लक्षणतद्वारा थजु; लिधंसा कया कने क्यने यायेमाःगु जुयाच्वन धका वर्णन यानातल ।

उगु खँपुइ दुने बुद्धशासनं पिने अनित्य व दुःख प्रकट जू धयागु प्रज्ञप्तिअनित्य प्रज्ञप्तिदुःख जक जुयाच्वंगु विषय; इपिं प्रज्ञप्तिअनित्य प्रज्ञप्तिदुःखद्वारा अनात्मयात सिइके बी मफइगु विषय; परमार्थअनित्य परमार्थदुःखद्वारा जक अनात्मयात सिइके बी फइगु विषयतय्‌त मूलटीका आचार्यं तपंतया वर्णन यानातःगु दु ।

उकथं वर्णन यानातःगुयात बःकया अनित्य, दुःख, अनात्म नक्कलि सक्कलितय्‌त सीलवन्तसुत्त उपदेश सफू स्वंगूगु काण्डय् वर्णन यानातये धुंकुगु दये धुंकल । विशेष रूपं उगु सफूया पौल्याः (१४२) आदिलय् क्यनातःगु दु ।

अनित्यद्वारा अनात्मयात क्यनाबिज्यानातःगु पहः

अनित्यद्वारा अनात्मयात क्यनाबिज्यानातःगु पहः ला उपरिपण्णास पालि छ्छक्क सूत्रय् क्यनातःगु खँपु हे खः । उगु सूत्रय् –

१) मिखा, न्हाय्‌पं, न्हाय्, म्ये, शरीर व चित्त धयागु दुनेच्वंगु आयतन खुगूयात सिइकेमाः ।

२) वर्ण, शब्द, गन्ध, रस, स्पर्श, स्वभाव आलम्बन धयागु पिनेच्वंगु आयतन खुगूयात सिइकेमाः ।

३) खनास्यूगु तायास्यूगु नंतुनास्यूगु नयास्यूगु थियास्यूगु चिन्तनयाना स्यूगु धयागु विज्ञान खुगूयात सिइकेमाः ।

४) खना स्पर्श जूगु, ताया स्पर्श जूगु, नंतुना स्पर्श जूगु, नया स्पर्श जूगु, थिया स्पर्श जूगु, चिन्तनयाना स्पर्श जूगु धयागु स्पर्श खुगूयात सिइकेमाः ।

५) खना अनुभव जूगु, ताया अनुभव जूगु, नंतुना अनुभव जूगु, नया अनुभव जूगु, थिया अनुभव जूगु धयागु अनुभव खुगूयात सिइकेमाः ।

६) रूपतृष्णा (वर्ण रूप प्याःचाइगु), शब्दतृष्णा, गन्धतृष्णा, रसतृष्णा, स्पर्शतृष्णा, धर्मतृष्णा धयागु पित्याइगु यइपुताइगु तृष्णा खुगूयात सिइकेमा धका दकसिबे न्हापा उपदेश यानाबिज्यात ।

उकी **वेदितब्बानि** सिइकेमाः धयागु विपश्यना भावितायाना सिइकेमा; आर्यमार्गज्ञानद्वारा सिइकेमाः धका धायेत्यंगु विषय अट्ठकथां वर्णन यानातःगु

दु । उकिं खंक्व खंक्व पतिकं भावितायाना मिखा, वर्णरूप, खनास्यूगु, खनास्पर्श जूगु, खनाअनुभव जूगुयात सिइके निंतिं हे खः; उकथं सिइकथं खंक्व खंक्व पतिकं भावितायाना सिइका वनाच्वनेगु हे खः । उकथं खनीगु क्षेत्रय् यइपु ताइगु पित्याइगु तृष्णा लुयावलतिनि धाःसा उगु तृष्णायात नं यइपु तायाच्वन आदि धका भावितायाना सिइकाच्वनेगु हे खः ।

अथे हे तायाच्वनीगु क्षणय्, नतुनाच्वनीगु क्षणय्, नया सियाच्वनीगु क्षणय्, थिया सियाच्वनीगु क्षणय्, चिन्तनयाना सियाच्वनीगु क्षणय् नं न्हाय्पं, सः ताया स्यूगु आदि खुगू खुगू धर्मतय्त सिया सिया वनाच्वनीगु हे खः ।

उकथं खंक्व पतिकं, ताक्व पतिकं, नंतुक्व पतिकं, नया सियाच्वंक पतिकं, थिया सियाच्वंक पतिकं, चिन्तनयाना सियाच्वंक पतिकं भावितायाना चायेका सिया सियाच्वंम्ह योगीयाके मिखा, वर्णरूप, खनास्यूगु आदित लुयावया तुरन्त तुरन्त तना तना वनाच्वंगुयात स्वयं थःगु ज्ञानं सिइके दु । उकथं सिया सिया वनीबले "न्हापा न्हापा सदां स्थिर जुयाच्वंम्ह आत्मजीव अहंजीव दु धका भाःपिया वया; आः भावितायाना चायेका स्वयाबले ला छगू क्षण हे दिपा मदयेक लुया तना वनाच्वंगु स्वभावधर्म मात्र जक ध्वःदुइके दु; आत्मजीव अहंजीव मदु" धका थुगुरूपं चित्त बुझे जुया ध्वाथुया सिया खना वयेयः । उकथं चित्त बुझे जुया ध्वाथुया स्यूम्ह खंम्ह योगीं अहंजीव धयागुयात ध्वःदुइके मदुगुलिं "विपश्यना भावितायाना चायेकाच्वनेगु सुया निंतिं लय् ?" धका तकं न्यने ययाच्वने यःनि । उकथं आत्म मदु अहंजीव मदु धका स्यूगु खंगु अनित्ययात खना स्यूगु खंगु हे खः । उकथं स्यूगु खंगु पहःयात समर्थनयाना अनुबल बीगु हिसाबं भगवान् बुद्धं उगु छछक्क सूत्रय् थुगुरूपं स्वाकं उपदेश बियाबिज्यात । उपदेश बियाबिज्याःगु पहःला –

"चक्खु अत्ता" ति यो वदेय्य, तं न उपपज्जति चक्खुस्स उप्पादोपि वयोपि पञ्ञायति । यस्स खो पन उप्पादोपि वयोपि पञ्ञायति "अत्ता मे उपपज्जति वेति वा"ति इच्चस्स एवमागतं होति । तस्मा तं न उपपज्जति "चक्खु अत्ता" ति यो वदेय्य । इति चक्खु अनत्ता ।

चक्खु = मिखा; **अत्ताति** = आत्म धका; **यो** = गुम्ह व्यक्तिं; **वदेय्य** = धाइगु खः; (**तस्स** = उम्ह व्यक्तिया) **तं** = उगु खँ; **न उपपज्जति** = योग्य मजू; (**कस्मा** = छाय्लय् धाःसा) **चक्खुस्स** = मिखा रूपया; **उप्पादोपि वयोपि पञ्ञायति** = उत्पन्न जुइगु व व्यय जुइगु प्रकट जू; **वा** = उत्पत्ति जुइगुयात नं ब्यय जुइगुयात नं स्पष्टं सिइके दु; (**तस्मा** = उगु कारणं हे खः) **पन** =

दोष क्यने; **यस्स** = आत्म धका धाइगु गुगु मिखा रूपया; **उप्पादोपि वयोपि पञ्ञायति** = उत्पत्ति जुइगु नं व्यय जुइगु नं प्रकट जू; **अस्स** = उगु मिखा रूपयात; **अत्ता'मे उप्पज्जति वेति चाति** = जिगु मिखा धयागु आत्म उत्पन्न नं जुइगु खः व्यय नं जुइगु खः धका; **इति** = थुकथं दोष बीथाय् दु; **एवं आगतं होति** = थ्व धयावये धुंगु अनुरूप हे थ्यंक वयाच्वन। **तस्मा** = उगु कारणं; **चक्खु अत्ताति यो वदेय्य** = मिखा रूप आत्म धका गुम्ह व्यक्तिं धाइ (**तस्स** = उम्ह व्यक्तिया) **तं** = उगु खँ; **न उपपज्जति** = योग्य मजू। **इति चक्खु अनत्ता** = उकिं मिखा रूप आत्म मखु अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः।

पति हाकलं धायेत्यंगु ला खनास्यूगुया आधार चक्षुप्रसादरूप खं खं पतिकं लुया लुयावया ब्यय ब्यय जुयावनीगु खः; उकिं नित्य मखु; अनित्य जूगुलिं जीवनकाछिं सदां स्थिर जुयाच्वंगु दु धका भाःपिया कायेमाःगु आत्मजीव अहंजीव मखु; उगु मिखायात आत्म धाल धायेवं जिगु आत्म छगू क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वन। नित्य मदु धका धायेगु अवस्थाय् थ्यंकवनी; नित्य मजूगु मिखारूप आत्मा मखु धका सिइका चायेका निर्णय यायेमाली धका धायेत्यंगु खः। अथेहे थें खने दुगु वर्णरूप, खनास्यूगु, खनास्पर्श जूगु, खना अनुभव जूगु, वर्णरूप पित्याइगु यइपु ताइगुयात नं आत्म मखु धका सिइके योग्यगु पहःयात समानविधिं हे उपदेश यानाबिज्यात। व खनाच्वनीगु क्षणय् प्रकट जुयाच्वंगु खुगू धर्मयात अनात्म जुयाच्वंगु विषय उपदेश यानाबिज्याःगु प्रक्रिया हे खः।

अथे हे तायाच्वनीगु क्षणय्, नंतुनाच्वनीगु क्षणय्, नया सियाच्वनीगु क्षणय्, थिया सियाच्वनीगु क्षणय्, चिन्तनयाना सियाच्वनीगु क्षणय् नं खुगू खुगू धर्मतय्त अनात्म धका सिइका भाःपिमाःगु विषयतय्त समान विधिं हे उपदेश यानाबिज्यात।

दुःखद्वारा अनात्मयात क्यनाबिज्याःगु प्रक्रिया

दुःखद्वारा अनात्मयात क्यनाबिज्याःगु पहः ला थुगु अनात्मलक्षणसूत्रय् हे दयाच्वंगु दु। छुलय् धाःबले - रूप आत्म मखुगु कारणं सास्ति याये नितिं जुयाच्वन आदि धका क्यनातःगु तथ्यत हे खः। थःत सास्ति याये यः धयागु भयंकर दुःख खः; उकथं भयंकरगु दुःख जुयाच्वंगु कारणं थःपिनि आन्तरिक आत्मजीव अहंजीव मखु धयागु अतिकं हे स्पष्ट जुयाच्वंगु दु।

अनित्य दुःख निगूलिंद्वारा अनात्मयात क्यनाबिज्याःगु पहः

अनित्य दुःख निगुलिंद्वारा अनात्मयात क्यनाबिज्याःगु पहः ला "**रूपं भिक्खवे अनिच्चं** = भिक्षुपिं, रूप नित्य मदु । **यदनिच्च तं दुक्खं** = गुगु धर्म अनित्य खः, उगु धर्म भयंकरगु दुःख खः । **यं दुक्खं, तदनत्ता** = गुगु धर्म दुःख खः; उगु दुःख धर्म आत्म मखु । **यदनत्ता** = गुगु धर्म आत्म मखु; **तं** = उगु धर्मयात; **नेतं मम; नेसो हमस्मि, न मेसो अत्ताति** = थ्व जिगु सम्पत्ति मखु; थ्व जि मखु; थ्व जिगु आत्म मखु धका; **एवं** = थुगुरूपं; **एतं** = थुगु रूपयात; **यथाभूतं** = गथे दु अथे; **सम्मपञ्ञाय** = सहीरूपं स्यूगु विपश्यना प्रज्ञा आर्यमार्गप्रज्ञाद्वारा; **दट्ठब्बं** = भावितायाना खंकेमाः" आदि धका उपदेश यानाबिज्यात ।

पतिहाकलं धायेत्यंगु ला - रूप अनित्य, दुःख जुयाच्वंगु कारणं आत्म मखुगु अनात्म खः; अनात्म जुयाच्वंगु उगु रूपयात "जिगु सम्पत्तिया रूपय् घयेपुया मज्जाताये बहःगु विषय मखु; जिं याये फु आदि धका च्वय् च्वय् धायेबहः मजू; जि आत्म मखु धका गथे दु अथे भावितायाना खंकेमाः; समर्थन यायेमाः धका धायेत्यंगु खः, अथे हे वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञानतय्त नं थुगु विधिं हे अनित्य, दुःखद्वारा अनात्मयात क्यनाबिज्यात ।

उकथं अनित्य, दुःख निगुलिंद्वारा अनात्मयात क्यनाबिज्याःगु पहः ला थुगु अनात्मलक्षणसूत्र लिपायागु काण्डय् नं दयाच्वन; उकीयात थ्व लिपायागु काण्डय्तिनि उल्लेखयाना क्यनेमाली ।

अनित्य व दुःखयात ला बुद्धशासनिक मखुपिं शासनंपिनेयापिं व्यक्तिपिसं नं स्वीकारयाना कायेफयाच्वंगु दु । आत्मजीव मखु अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः धयागुयात ला शासनं पिनेच्वंपिं व्यक्तिपिसं स्वीकारयाये मफयाच्वनेयः । उकिं भगवान् बुद्धया पाले सच्चक धयाम्ह परिब्राजकं भगवान बुद्धया न्ह्योने समेतं वया वादविवाद यात तिनि; उगु विषययात उल्लेखयाना धायेमाली ।

सच्चकपरिब्राजक वादविवाद प्रक्रिया

वैशाली राष्ट्रय् राजकुमारपिन्त ज्ञान बुद्धि स्यना बियाच्वंम्ह सच्चक परिब्राजक धयाम्ह दुगु जुयाच्वन; उम्ह सच्चक परिब्राजकं पञ्चवर्गीय न्याम्ह मध्यय्याम्ह आयुष्मान अस्सजियात "श्रमण गौतमं शिष्य श्रावकपिन्त गुकथं अनुशासन याना निर्देशनबियाच्वंगु दुलय् ? गुकथं अनुशासन व निर्देशन बीगु

पहः अप्वः जुयाच्वन लय्" धका न्यन । अबले आयुष्मान अस्सजि स्थविरं "रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान धयागु धर्मत **अनिच्च** = नित्य मदु; **अनत्त** = आत्मजीव मखुगु स्वभावधर्म मात्र खः धका अनुशासनयाना निर्देशन बियाच्वंगु दु; उकथं अनुशासनयाना निर्देशन बीगु पहः अप्वः जुयाच्वंगु दु" धका लिसः बिल ।

उकीयात न्यने दुबले सच्चक परिब्राजकं "**भो अस्सजि** = भो आयुष्मान अस्सजि; **दुस्सुतं** = न्यने बांमलाःगु मन खुश्रुकवनीगु अमङ्गल शब्दयात; **अस्सुम्ह वत** = न्यनेमाल खनिका । **यमयं** = गुपिं जिमिसं; **एवंवादिं समणं गोतमं** = श्रमण गौतम थुगुरूपं अनात्म धका कने क्यनेगु बानि दुगुयात; **अस्सुम्ह** = न्यनेमाल; उगुरूपं न्यने माःपिं जिमिसं न्यने बांमलाःगु मन खुश्रुकवनीगु अमङ्गल शब्दयात न्यनेमाल; **मयं** = जिमिसं; **कदाचि करहचि** = गुगुं अवस्थाय्; **तेन भोता गोतमेन** = उम्ह आयुष्मान गौतम लिसे; **सद्धिं** = नापं; **अप्पेव नाम समागच्छेय्यं** = नापलाये फइतिनि जुइ; **कोचिदेव कथासल्लापो** = छुं छगू खँल्हा बल्हा यायेगु; **अप्पेवनामसिया** = जुइ फयेयः; **पापका** = क्वह्यंगु; **तस्मा दिट्ठिगता** = उगु अनात्म मिथ्या सिद्धान्तं; **अप्पेव नाम विवेचेययाम** = मुक्त जुयावने फयेयःनि" धका जोरजुलुमयाना उपहासयाना खँ ल्हायेगु यात धाइ ।

आत्मदृष्टि आशक्ति दयाच्वंम्ह व्यक्तिं अनात्मधर्मयात गुलितक्क निक्ति खनेयः धयागु तालजुइ लना स्वयेमाल । भगवान बुद्धं अनात्म धका उपदेश याःगु न्यने माःगु न्यने बांमलाःगु मन खुश्रुकवनीगु अमङ्गल खँ हँ; अनात्म धका उपदेश याःगु वयागु दृष्टिं ला मिथ्यादृष्टि हँ; भगवान् बुद्धयात उगु मिथ्या सिद्धान्तं मुक्तयाना बी हँ ।

वादसिद्धान्त आशक्ति क्वातुयाच्वंपिं मनूत मुक्कं थथे हे खः; मेपिनि सिद्धान्तयात मुक्कं निक्ति खनाच्वनीगु खः । बुद्धभाषित धर्मयात तक्कं थःपिनि यः थासय् यंका बुद्धभाषित पालि लिसे मिले जुइक कनि क्यनीगु यात निक्ति खंका उपहासयाना धयाच्वनीगु दयाच्वन तिनि; क्वक्वजीक निरीक्षणयाना स्वल धाःसा उकथं मेपिन्त निक्ति खना उपहासयाना धयाच्वनीपिं व्यक्तिपिं परियत्तिश्रुत नं भ्याःभति मदुगु जक मखु प्रतिपत्तिपक्षय् नं भ्याःभति हे सफल जुइकथं उद्योग याये मनंपिं व्यक्तिपिं जुयाच्वनेयः ।

आः धयाच्वनाम्ह सच्चक नं बुद्धोपदेशयात धायेबहः जुइक अन्वेषण यायेगु नं मदयाच्वनतिनि; धर्मस्वभावतय्‌त वयाके स्वानुभूति नं भ्याःभति नं दुगु मखुनि; वयागु धारणा व दृष्टि अनुसार मात्रं तःधं तायेका मेपिन्त निक्ति

खनाच्वंगु जुल। उकिं वं भगवान् बुद्धयाथाय् वना वादप्रतिस्पर्धा यायेत उद्योग यानाच्वन । व त्याइगु सुनिश्चित धका नं ल्याःचाः याना धारणा दयेकाच्वन; उकथं व त्याना वइगुयात नं आपालं मनूतय्सं सिइकेबी मास्ति वः । उकिं वैशाली राष्ट्रया लिच्छवीराजतय्थाय् वना वं धया ल्हाना आमन्त्रण यात । उकथं आमन्त्रणा याःगुली नं वं अति अति हे गर्जे जुयातःगु नं दयाच्वनतिनि; बलवान्म्ह मनुखं मचाम्ह फैचित सँ प्वाय् ज्वना थाथामथा याइथें श्रमण गौतमयात वादद्वारा थाथामथा याना क्यने आदि धका तःसकं तःसकं गर्जेजुया वया न्यंबयेनिंतिं आमन्त्रणयानाच्वन । अबले न्यासःम्ह लिच्छवी राजकुमारपिं नं वया ल्यूल्यू लिनावःगु जुयाच्वन ।

भगवान् बुद्धयाथाय् थ्यंबले प्रश्न न्यने मास्तिवःगु विषय अनुमति फ्वना कया “आयुष्मान गौतमं शिष्य श्रावकपिन्त गुकथं अनुशासनयाना निर्देशन बियाच्वनागु दुलय्, गुजोगु अनुशासन निर्देशन प्रक्रिया अप्वः जुयाच्वंगु दु लय् ?” धका न्यन । भगवान् बुद्धं आयुष्मान अस्सजिं लिसः बियावःगु अनुरूप हे “**रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान धयागु नित्य मदु; अनत्त = आत्मजीव मखुगु स्वभावधर्म मात्र खः**” धका अनुशासन व निर्देशन बियाच्वनागु विषय; उकथं अनुशासन व निर्देशन बीगु पहः अप्वः जुयाच्वंगु विषय लिसः ब्यूसे आज्ञादयेका बिज्यात ।

अनंलि सच्चकपरिब्राजकं उपमा छगू धाये दयेमाः धका धया थुगुरूपं वाद आरोपणयाना धायेगु ल्हायेगु यात; “**आयुष्मान गौतम, बीजगाम भूतगाम धयागु पुसा मा धाक्व जमीनयात बःकया जमीनय् स्थित जुया उत्पत्ति अभिबृद्धि विपुल ताय् थ्यनाच्वनीथें, मेकथंयागु उपमा अनुसार शारीरिकबल शक्तिद्वारा यायेमाःगु ज्याखं धाक्व यानाच्वनीबले जमीनयात बःकया जमीनय् द्योने स्थितजुया याये मालीथें हे रूप हे आत्म ठोस द्रब्य दुम्ह मनुष्य पुद्गलं रूपय् स्थितजुया बांलाःगु बांमलाःगु कर्म यायेमाः, उत्पत्ति अभिवृद्धि जुइकेमाः; वेदना हे, संज्ञा हे, संस्कार हे, विज्ञान हे आत्म ठोस द्रब्य दयाच्वंम्ह मनुष्य पुद्गलं वेदना, संज्ञा, संस्कारतय्के विज्ञानय् स्थितजुया बांलाःगु बांमलाःगु कर्म यायेमाः; उत्पत्ति बृद्धि जुइकेमाः**” धका वादआरोपणयाना धायेगु ल्हायेगु यात ।

धाये त्यंगु ला पुसात सिमात जमीनयात बःकया बुया अभिवृद्धि जुया विपुलताय् थ्यनाच्वनेमाः मखु ला ? जोडतोडं उदयोगयाना यायेमाःगु ज्याखँतय्त नं जमीनय् द्योने च्वना यायेमाः मखु ला ? इपिं इपिंथें तुं हे बांलाः बांमलाःगु कर्मयात नं रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान धयागु

आत्मजीव दुम्ह व्यक्तिं उगु आत्मायात बःकया यायेमाःगु जुयाच्वन। बांलाःगु प्रतिफल नं बांमलाःगु प्रतिफल नं उगु आत्मां हे अनुभव यायेमाःगु जुयाच्वन; रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान धयागु स्कन्धत आत्म मखुसा बांलाःगु बांमलाःगु कर्म छुकीयात बःकया लुयावइलय् ? बांलाःगु प्रतिफल बांमलाःगु प्रतिफलयात सुनां अनुभव याइलय् धका धायेत्यंगु खः ।

जमीनयात उपमा बिया क्यनातःगु थुगु आत्मवादयात निराकरण यायेत ला भगवान् छम्हसित तोता सु नं शिष्य श्रावकपिंके सामर्थ्य दयेफइमखु; भगवान् बुद्धं हे जक निराकरण याये फइगु खः धका अर्थकथाय् उल्लेखयाना क्यनातःगु दु । उकिं भगवान् बुद्धं स्वयं थःम्हं हे निराकरण याये निंतिं थथे धका न्यना बिज्यात । अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक, छं “रूप जिगु आत्म खः; वेदना जिगु आत्म खः; संज्ञा जिगु आत्म खः, संस्कार जिगु आत्म खः; विज्ञान जिगु आत्म खः” धका धयाच्वनागु ला ?

“आयुष्मान गौतम, जिं नं थथे धयाच्वना; थुपिं मनूपुचःतय्सं नं थथे हे धयाच्वंगु दु ।”

“अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक, छं मनू पुचः छुयायेत लय् ? छं थःगु वादयात जक निराकरण या” धका भगवान् बुद्धं प्रेरणा बियाबिज्यात । सच्चकया उद्देश्य ला थःगु आत्मवादय् दोष दयाच्वन धाःसा मनू पुचःतलिसे मिलेजुया (दोष) फयेत उद्देश्य तयातःगु जुयाच्वन; उकिं भगवान् बुद्धं वयागु वाद द्वनाच्वंगुयात व छम्हसिनं जक फये निंतिं प्रेरणा बियाबिज्याःगु खः; अले तिनि सच्चकं “जिं हे रूप जिगु आत्म खः; वेदना जिगु आत्म ख; संज्ञा जिगु आत्म खः; संस्कारत जिगु आत्म खः; विज्ञान जिगु आत्म खः धका धयाच्वना” धका स्वीकार यात ।

अनंलि भगवान् बुद्धं “अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक, प्रसेनजित कोशल जुजु, अजातशत्रु जुजुपिंथें हुकुमया अधिकारी महाराजपिं थःपिनि अधीनस्थ राष्ट्रय् हत्या याये बहःम्हसित हत्या याये निंतिं, दण्ड बी योग्यम्हसित दण्ड बीया निंतिं देशं निष्काशन यायेनिंतिं योग्यम्हसित देशं निष्काशन याये निंतिं चाहना अनुरूप अधिकार दुपिं खः मखु ला ?” धका न्यना बिज्यात ।

“हुकुमया अधिकारी जुजु अधिकार प्राप्तम्ह खः; थुपिं आपाःसिगु छन्दद्वारा प्रशासन चले याइपिं लिच्छवी राजपिं तक्कं इमिगु अधीनस्थ राष्ट्रय् स्यायेत, दण्ड बीत, देशं पितिना छ्वयेत अधिकार प्राप्त अधिकार दयाच्वंपिं खः” धका सच्चकं लिसः बिल । व वया थःगु वादय् थ्यंकः वइतिनिगु दोषयात

मखंगुलिं न्ह्यसः स्वया नं अप्वः लिस ब्यूगु हे जुल ।

अनंलि भगवान् बुद्धं "अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक, छं रूप जिगु आत्म - खः धका धयाच्वन; उगु रूपय् "जिगु रूप थुगुरूपं जुइ माल; जिगु रूप थुगुरूपं मजुइमाल धका छंगु चाहना अनुरूप अधीनस्थ दु ला ?" धका न्ह्यना बिज्यात ।

अले ला सच्चक परिब्राजकयात लिसः बी थाकुयाच्वन; आत्मवाद थःगु चाहना अनुरूप अधीनस्थ दु धयागु वाद खः; न्ह्योनेयागु उगु उगु काण्डय् बार बार दोहरेयाना धयावये धुंगु स्वामिआत्मआशक्ति धयातःगुली चाहना अनुरूप अधीनस्थ दु धका भाःपिया आशक्त जुयाच्वंगु थुगु आत्मयात आशक्त जुयाच्वंगु हे जुल । थुगु थासय् हुकुमया अधिकारी जुजुपिसं इमि इमि अधीनस्थ क्षेत्रय् अधिकार प्राप्त जू धयागु विषययात नं स्वीकार यानातये धुंगु जुयाच्वन । आत्मा धका भाःपिया आशक्त जुयाच्वंगु रूपय् चाहना अनुरूप अधिकार प्राप्त जुयाच्वंगु दु धका स्वीकार यायेमाःथें जुयाच्वन । उकथं स्वीकार यात धायेवं छं थःपिनि रूपयात ल्याय्म्हचापिं लिच्छवी राजकुमारपिनि रूपकायथें हे ताजैताजा जुइका तयेत अधीनस्थ दु ला धका न्ह्यने बहः जुयावइ । अधीनस्थ मदु धका लिसः बिल धायेवं नं रूप अधीनस्थ मदुगुलिं आत्म मखु धका स्वीकार याःगु स्थिती थ्यंकःवनी । उकिं लिसः बी थाकूगु जुया सच्चक परिब्राजकं लिसः मब्युसे हे मौन धारण यानाच्वंच्वन धाइ । भगवान् बुद्धं निकोखुसी नं समानविधिं हे हाकनं न्ह्यना बिज्यात । अबले नं सच्चक परिब्राचकं लिसः मब्यूसे धिनाहाफै जुया सुमुक च्वंच्वन । अबले भगवान् बुद्धं न्ह्यनेगु मयाःसे सच्चकयात होश बीगु खँ आज्ञा दयेकाबिज्यात । "अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक, आः लिसः ब्यू; लिसः मब्यूसे धिनाहाफै जुया सुमुक च्वनेगु थ्व ई मखु; तथागत धयापिं (बुद्ध) उत्तम पुद्गलं स्वको तक्क न्ह्यनीबले लिसः मब्यूसे धिनाहाफै जुयाच्वन धायेवं लिसः मब्यूम्ह उम्ह व्यक्तिया छ्यों थुगु थासय् हे न्हेकु टुक्रा तज्याना वनेयः" धका होश बीगु खँ आज्ञा दयेकाबिज्यात ।

उगु अवस्थाय् (वजिर धयागु) बज्र शस्त्र क्वातुक ज्वना तःम्ह देवयक्ष "सच्चक परिब्राजकया छ्चनय् द्योने दनाच्वंच्वन धाइ; लिसः मब्यूसे धिनाहाफै जुयाच्वन धायेवं बज्रशस्त्रद्वारा वया छ्यों तछ्याना बीथें च्वंक उम्ह यक्ष दनाच्वंगुयात भगवान् बुद्ध व सच्चकं जक खंके दयाच्वन, मेपिं व्यक्तिपिसं ला खंके मदु धाइ । थौंकन्हे गुलिं गुलिं ख्याःतय्सं ख्याःवइगु अवस्थाय् ख्याका च्वनेमाःम्ह व्यक्तिं जक खंके दया मेपिसं लिक्क दयाच्वंसा

नं खने मदयाच्वनीगुथें जाःगु जुइमाः का । अले ला सच्चक संत्रस्त जुया थःपरिषद् मनूतय्त स्वःगु अवस्थाय् नं स्थिति मस्यंक च्वनाच्वंगु खंके दुगुलिं मेपिं व्यक्तिपिसं खंके मदुगु विषय नं सिइके दयाच्वन; वयात देवयक्षं ख्यानाच्वंगु जुया ग्याःगुलिं भगवान् बुद्धया चाहना लिना लिसः बीमाल धका धायेत नं थाकुयाच्वन । उकिं मेपिं लिधंसा काये बहःपिं मदुगुलिं भगवान् बुद्ध हे जक लिधंसा कायेबहःम्ह जुयाच्वन धयागु न ध्वाथुया चित्तबुभ्के जुया वया भगवान् बुद्धयात "आयुष्मान गौतम, न्यना बिज्याहुँ; लिसः बी त्यना" धका स्वीकारयाना निवेदन यात । अले ला भगवान् बुद्धं –

"अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक, उकीयात गुकथं भाःपिया लय्; छं रूप जिगु आत्म खः धका धयाच्वन; उगु रूपय् 'जिगु रूप थुगुरूपं जुइमाल; जिगु रूप थुगुरूपं मजुइ माल' धका छंगु चाहना अनुरूप अधिकारय् दयाच्वंगु दु ला ?" धका न्यना बिज्यात ।

"थुगुरूपं अधिनस्थ मदु आयुष्मान गौतम" - धका सच्चक परिब्राजकं लिसः बिल; उकथं लिसः ब्यूबले वयागु न्हापायागु खँ लिसे समान मजूसे मेकथं हे जुयावन का । न्ह्यवःयागु खँ ला रूप वयागु आत्म खः धका धयावल; आत्म खःगु जूसा थःगु आत्म थःगु अधीनस्थ दयेमालनिसा । लिपायागु खं ला अधीनस्थ मदु हँ । अधीनस्थ मदु धायेबले उगु रूप थःपिनि आन्तरिक तथ्य ठोस द्रब्य आत्मजीव मखु धका स्वीकार याःगु स्थिती थ्यंकवन; उगु रूपं न्ह्योल्यु पार्य्छि मजूगुलिं भगवान् बुद्धं होश बीगुकथं दबाव बिया थथे आज्ञा दयेकाबिज्यात ।

"अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक, होश तया मनन या; होश तया मनन याना लिसः ब्यु; छंगु लिपायागु खँ न्हापायागु खँ लिसे मस्वाः, पाय्छि मजू; न्ह्योनेयागु खँ नं लिउनेयागु खँ लिसे मस्वाः पाय्छि मजू । अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक, उकीयात गुकथं भाःपियालय् ? छं वेदना जिगु आत्म धका धयाच्वन; उगु वेदनाय् "जिगु वेदना थुगुरूपं जुइमाल; जिगु वेदना थुगुरूपं मजुइमाल" धका छंगु चाहना अनुरूप अधीनस्थ जुयाच्वं ला ?

"थुगुरूपं अधीनस्थ मजू गौतम", धका सच्चकं लिसः बिल ।

थुगु वेदना न्ह्यसलय्थें हे संज्ञा, संस्कार, विज्ञानतय्त न्यनेगुली नं होश बिया दबाब शब्द आज्ञा दयेका समान विधिं हे न्यनाबिज्यात । सच्चकं नं समान विधिं हे अधिनस्थ मदुगु विषय लिसः बिल ।

अनं ल्यू रूप नित्य खःला अनित्य खःला धका नं न्यनाबिज्यात । नित्य मखु धका लिसः बिल । नित्य मखुगु धर्म दुःख ला कि सुख लय् धका नं न्यनाबिज्यात । दुःख खः धका लिसः बिल । नित्य मखुगु दुःख जुयाच्वंगु विपरीत स्वभाव दुगु धर्मयात जिगु सम्पत्ति खः; जि हे खः; जिगु आत्म हे खः धका भाःपिया खंका आशक्त जुइया निंतिं योग्य जुइ ला धका नं न्यनाबिज्यात । योग्य मजूगु विषय लिसः बिल । रूपय् न्यना बिज्याःथें हे वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञानतय्गु विषयय् नं समान बिधिं हे न्यना समान विधिं हे लिसः बिल । अनं ल्यू थुकथं नं दोहरेयाना न्यनेगु व परीक्षण यायेगु यानाबिज्यात । "अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक, उकीयात गुकथं भाःपियाच्वना लय् ? सुं छम्ह गुम्ह व्यक्ति नामरूप स्कन्ध दुःखयात तासे जुया प्यपुना नुना तःगुथें च्वंक क्वातुक ज्वना उगु नामरूप दुःखयात हे जिगु सम्पत्ति खः; जि हे खः; जिगु आत्म हे खः धका भाःपिया खंका आशक्त जुयाच्वन धायेवं; उकथं भाःपिया खंका आशक्त जुयाच्वंम्ह व्यक्तिं दुःखयात स्वयं थःम्हं विभाजनयाना सिइका काये फइ ला ? दुःखयात फुकाच्वने फइ ला धका नं न्यनाबिज्यात । थ्व न्ह्यसः ला अतिकं गम्भीर जुयाच्वन; खं खं पतिकं, ता ता पतिकं, ध्वःदुया च्वंक पतिकं, सिया च्वंक पतिकं खुगू द्वारं खने दयेक वयाच्वंगु नाम रूप स्कन्धतय्त यइपु तायेका प्यपुनाच्वनीम्ह व्यक्ति जि हे खः जिगु सम्पत्ति हे खः जिगु आत्म हे खः धका भाःपिया खंका आशक्त जुयाच्वनीम्ह व्यक्तिं इपिं इपिं नाम रूपतय्त दुःख हे खः धका सियाच्वनी ला ? उगु उगु नामरूप दुःखतय्त फुकाच्वने फइ ला ? वर्जित जुइकाच्वने फइ ला धका धायेत्यंगु खः । सच्चक परिब्राजकं न्ह्यसः अनुरूप लिसः बिल; लिसः ब्यूगु पहः ला आयुष्मान गौतम, उकथं धात्थेंयागु दुःखयात सिइगु, दुःखयात फुकेबी फइगु गन लुयावये फइलय्; लुयावये फइमखु गौतम धका लिसः बिल ।

अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक ! थथे जूसा छ नामरूप स्कन्ध दुःखयात तासे जुयाच्वंम्ह प्यपुनाच्वंम्ह नुनातयेथें क्वातुक ज्वनाच्वंम्ह जुया मच्वं ला ? उगु नामरूप दुःखयात जि हे खः, जिगु आत्म हे खः जिगु सम्पत्ति हे खः धका भाःपिया खंका आशक्त जुयाच्वंम्ह जुया मच्वं ला ? धका नं न्यना बिज्यात । सच्चक परिब्राजकं गन मजूसे च्वनी लय् ? उगु अनुरूपं हे जुयाच्वन आयुष्मान गौतम, धका लिसः बिल ।

सच्चक परिब्राजक न्हापां ला थःगु सिद्धान्त हे थःगुयाना आत्मवादयात तःसकं हे तःधं तायेकाच्वंम्ह खः; च्वय् च्वय् धाया तःसकं तःसकं सिमाना हे

पुइक गर्जे जुयावःम्ह खः; भगवान् बुद्धं न्त्यसः तया परीक्षणयाना बिज्याःबले ला दक्वं सही खः भगवान् धका जक लिसः बी मालावन; वयागु आत्मवाद बिल्कुल ग्वारा ग्वारा तुइक गोतुला बुकाच्वने मालावन; उकिं भगवान् बुद्धं वयागु अभिमानयात पतन जुइकेया निंतिं थुगुरूपं उपमाद्वारा नं अनुशासन यानाबिज्यात ।

अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक, उपमाद्वारा उल्लेखयाना क्यनेमाल धाःसा - सिँयागु सारयात चाहना याइम्ह व्यक्तिं जंगलय् दुनेवना माःजूबले केरामायात ध्वःदुइके दया सार दइ धका भाःपाः उगु केरामायात हाँनिसें ध्यना च्वका नं ध्यन; अनंलिपा उगु केरामाया ख्वालातय्‌त प्वला स्वःबले सारयात छखे हे ति फुसुलुगुयात तकं ध्वःदुइके मफया च्वन ।

उगु उपमाथें हे छंगु आत्मवाद जिं न्यना परीक्षणयाना स्वयाबले निरर्थकगु मुक्कं खालि जक जुयाच्वंगु ध्वःदुयाच्वन । छं वेशाली नगरय् दुने परिषद्‌या दथुइ गर्जेजुया थुगुरूपं धया ल्हाना वयागु मखु ला ? जिं थःगु वादद्वारा वयागु वादयात प्रतिस्पर्धायाना धाये ल्हाये लायेवं कम्पमजूसे भुयु चःति महाःसे फये फूम्हं धका सुं हे मदु; उकथं कम्प मजूसे भुयु चःति महाय्‌कुसे फयेफुम्ह भिक्षु श्रमण गणाचार्ययात ध्वःदुइके मनं; अरहन्त सम्यक्‌सम्बुद्ध धका स्वीकार यानाच्वंम्ह उजोम्ह व्यक्तियात ध्वःदुइके मनंनि; चित्त चेतना मदुगु लट्ठा समेतं जिं वादद्वारा प्रतिस्पर्धायाना धाये ल्हाये लायेवं ध्यय् ध्यय् चुला कम्प जुया वं हे वनी; मनुष्य पुद्‌गल जुल धाःसा ला धाये थाय् हे मदु धका थुगुरूपं गर्जे जुया धया ल्हाना वये धुन मखु ला ? अग्गिवेस्सनगोत्री सच्चक, छंगु कपालं पिहाँवःगु चःति फुतिं गुलिं छंगु दचोने न्यया तःगु गांयात छिरेयाना जमीनय् तिकिनना च्वंच्वन । जिगु शरीरय् ला आःयागु अवस्थाय् चःति पिहाँ मवः धका आज्ञा दयेका बिज्याये धुंका चःति मदुगु विषय आपाःसिनं सिइके दयेक म्ह भतिचा उलाक्यना बिज्यात ।

अबले सच्चक परिब्राजक हाकनं प्रतिरोध यायेगु छु नं मदुगुलिं ख्वाःपाः चीपाःयाना मन सुख मदयेका ब्वहः व छयाँ याताक्क वंका क्वःछुना भ्कुले जुयाच्वं च्वन धाइ । अबले वया शिष्य लिच्छवी राजकुमारपिं मध्यय्‌याम्ह दुम्मुख धयाम्ह व्यक्तिं उपमा छगू धाये मास्तिवः धका भगवान् बुद्धयाके अनुमति फ्वन । भगवान् बुद्धं धायेगु अनुमति बियाबिज्यात । अनंलि दुम्मुख धयाम्ह लिच्छवी राजकुमारं थुगुरूपं उपमा धयाक्यन ।

भगवान् शास्ता, ग्रामनिगमया तापाःनं मखु सतिक्क नं मखुगु थासय्

पुखु छगू दयाच्वन । उगु पुखुली (कक्कट धयाम्ह) कःलि छम्ह दयाच्वन । उगु ग्राम निगमं पिहाँ वःपिं ल्याय्म्हचा ल्याय्म्हचात उगु पुखुली थ्यंकवल, उगु पुखुलीच्वंम्ह कःलियात लखं थकया जमीनय् तयातल । उम्ह कःलिं थःगु ल्हाःपतिं तुतिपतिंचातय्त काक्राक्क कुक्कुक तया ल्ह्वना ल्ह्वना क्यनाच्वन । उकथं ल्ह्वना ल्ह्वना क्यंक्व ल्हाःपतिं तुतिपतिंचातय्त ल्याय्म्हचातय्सं कथि, भ्यगः बाकुद्वारा त्वःथुला बियाच्वन । उकथं त्वःथुला बियाच्वंगुलिं कःलिचा न्हापाथें पुखुली क्वहाँ वने मफयेकाच्वन । अथे हेथें आचार्य सच्चकया दृष्टि कँझाःत, दृष्टि गौरचत, दृष्टि हलचलतय्त भगवान् बुद्धं दक्व दिक्वं टुक्रा टुक्रा याना स्यंका बियाबिज्याये धुंकल । आः आचार्य सच्चक भगवान् बुद्धयाथाय् वाद प्रतिस्पर्धा यायेया निंतिं वया उपसंक्रमण याःवये फइ मखुत भगवन् धका निवेदनयाना धयाच्वन धाइ ।

दुम्मुख धयाम्ह लिच्छवी राजकुमारं उकथं धयाच्वबले मेमेपिं लिच्छवी राजकुमारपिसं नं आचार्य सच्चकयात मेमेगु उपमाद्वारा क्वतुंका धाये ल्हाये निंतिं म्हुतु वाला वाला च्वंकाच्वन धाइ । उगु स्थितियात खँबले सच्चक परिब्राचकं थुगुरूपं जक छम्हं ल्यू मेम्हसिनं धयाच्वन धायेवं जिं परिषद्‌या दथ्वी छयाँ थःछ्वये फइमखुत धका बिचाःयाना वं दुम्मुखयात नं रोके यात; “अए दुम्मुख, आसेरे आसे, जिं छलिसे छलफल यानाच्वनागु मखु; आयुष्मान गौतमलिसे छलफल यानाच्वनागु खः धका रोके याना - “आयुष्मान गौतम, जिमिसं धयावयागु खँत व कतपिनिगु खँतय्त अथेंनि तयेनु; रोके याना तयेके बी मास्तिव; मतीलूथे बर बरय् जुया धया ल्हाना वयागुथें हे जुल” धका निवेदन याये धुंका भगवान् बुद्धया शासनय् द्वन्द संशय मदयेका निर्भिकगु तहलय् थ्यनीकथं गुगु रूपं आचरणयाना च्वनेमाःलय् ? धका निवेदन यात ।

भगवान बुद्धं जिगु सम्पत्ति धका जि धका जिगु आत्म धका भाःपियःगु रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञानतय्त जिगु सम्पत्ति मखु, जि मखु, जिगु आत्म मखु धका विपश्यनाप्रज्ञा मार्गप्रज्ञाद्वारा सिया खना वइकथं भावितायाना च्वनेमाःगु विषय देशना यानाबिज्यात ।

अनं लिपा अरहन्त जुइ दयेक आचरण यायेगु पहःयात नं निवेदन यात; उगु नामरूप धर्मतय्त हे जिगु सम्पत्ति मखु जि मखु, जिगु आत्म मखु धका सिइके खंके धुंका आशक्तिं मुक्त जुयावने दइकथं उद्योग यायेमाःगु विषय भगवान् बुद्धं देशना यानाबिज्यात ।

थुम्ह सच्चक परिब्राजक भगवान् बुद्धयाथाय् वया वाद विवाद

प्रक्रियाया पाखें थुगु थासय् मुख्य चायेकेमाःगु खँ ला पञ्चस्कन्ध न्यागुलिंयात आत्म धका भाःपिया खंका आशक्त जुइगु आत्मदृष्टि नं दयाच्वंगु विषय व आत्मआशक्ति दुम्ह व्यक्ति अनात्मवादयात निक्ति खंका स्वीकार यायेफइ मखुगु जुया वाद विवाद यानाच्वने यःगु विषयतय्त विशेषं चायेका लुमंका तयेमाःगु जुयाच्वन ।

अनं लिपा पञ्चस्कन्धया दुनेच्वंगु छगू मखु छगूयात आत्म धका भाःपिया आशक्त जुयाच्वनीगु दु; उकियात ला प्यंगूगु काण्डया इलय् उल्लेखयाना क्यनावये धुंगु साति भिक्षुया भाःपिया आशक्त जुयाच्वंगु प्रक्रियाद्वारा प्रकट जुयाच्वंगु दु ।

स्कन्ध न्यागूलिं अलग्गगु धयागु आत्मवादयात नं हटेयाये धुंगु हे जुयाच्वन

अथे नं थौंकन्हेयागु युगय् भारतं प्रकाशित यानातःगु राष्ट्रिया फिलोसोफि धयागु सफुति ला स्कन्ध न्यागू आत्म मखु; आत्म स्कन्ध न्यागूलिं अलग्ग खः धका धयातःगु दु । व ला वाद आशक्ति मात्र हे खः धका धायेमाली । कारण छाय् लय् धायेबले स्कन्ध न्यागू मन्त धायेवं आत्म धका आशक्त जुइगु विषय हे दइ मखुगु कारणं याना हे खः । बिचाः याना स्वः । उगु उगु आत्माय् रूप नं मदु धाल धायेवं ठोस द्रब्य कथं ध्वःदुइके फइ मखुत । अथे नं नाम दयाच्वनतिनि धायेवं अरूपभूमिच्वंपिं पृथग्जनपिसंथें आशक्त जुइगु विषय दयाच्वन तिनि । उगु नामस्कन्धत समेतं मदु धायेवं ला आत्मजीव धका आशक्त जुइफइगु स्थिति मन्त । उगु आत्मय् वेदना मदुगु जुया बांलाः बामलाः अनुभव याइगु रूपय् नं आशक्त जुइफइ मखुत; संज्ञा मदुगु जुया चायेका लुमंका तयेगुकथं नं आशक्त जुइफइ मखुत । विज्ञान मदुगु जुया छुकियात नं सिइकेफइ मखुत; अले ला, आलम्बनयात सियाच्वंगुकथं नं आशक्त जुइफइ मखुत; संस्कार धयागु चेतना आदित मदुगु जुया उगु आत्मां छुं छगू कृत्य छुं छगू ज्या तक नं यायेफइ मखुत । अथे धायेबले उगु आत्म ला नाम मात्र जुयाच्वनिगु जुल निलय्सा; छुं गुगुं थासय् तकं उपयोग मजुइगु जक मखु गुजागुलय् धका तक नं धया क्यने जी फइमखुत । उकिं इमिगु वाद आशक्तिया हिसाबं स्कन्ध न्यागूलिं अलग्गगु धाःसा नं छगू मखु छगू स्कन्धयात थजु; आपालं स्कन्धतय्त थजु; स्कन्ध न्यागूलिंयात थजु; बःकया आत्मजीव सजीव जुयाच्वंम्ह जीव, अहं जीवया रूपय् आशक्त जुइगु जुया वः, धका धयागु प्रकटं जू; स्कन्ध न्यागुलिं अलग्ग जुया आत्मआशक्ति अहंजीवआशक्ति धयागु गुगुं हालतय् नं जुइफइमखु ।

उकिं अनात्मलक्षणसूत्रय् "रूप आत्म मखु; वेदना आत्म मखु; संज्ञा आत्म मखु; संस्कारत आत्म मखु; चित्तविज्ञान आत्म मखु" धका देशनायाना बिज्यानात:गु आत्मजीव रूपय् आशक्त जुइगु धाक्वयात चीका छ्वयेगु कृत्य सिद्ध जूगु खँ ख:; स्कन्ध न्यागुलिं अलग जुयाच्वंगु आशक्त जुइगु ल्यनाच्वनतिनि धका धायेथाय् मदु; अनं ल्यू स्कन्ध निगूयात आत्म धका आशक्त जुइगु; स्वंगूयात आशक्त जुइगु; प्यंगूयात आशक्त जुइगु; न्यागुलिंयात आशक्त जुइगु; धयागु इमित इमित नं दक्वदिक्वं चीका छ्वयेगु कृत्य सिद्ध जुयावंगु हे जुल ।

रूपयात आत्म धका आशक्त जुइवं वेदना आदि स्कन्ध प्यंगूयात आत्मया अंग प्रत्यङ्ग शक्ति सामर्थ्य सहयोगीत ख: धका आशक्त जुइगु हे ख:; वेदना आदि छगू छगूयात आत्म धका आशक्त जुइवं नं बाकि दयाच्वंगु स्कन्ध प्यंगूयात आत्मया अङ्ग प्रत्यङ्ग आत्मया शक्ति सामर्थ्य सहयोगीत धका आशक्त जुइगु हे ख:; उकथं आशक्त जुइगुयात नं रूप आत्म मखु आदि धका देशनायाना बिज्यानात:गु खँ हटेयाना छ्वये धुंगु जुयावनीगु ख:; उकिं अनात्म विषय ला पूर्ण जुयावने धुंकल । अथे नं अनित्य दु:ख लक्षणत लिसें हाकनं दोहरेयाना स्पष्टयाना क्यना बिज्याये मास्तिव:गुलिं अनात्मलक्षणसूत्रय् भगवान् बुद्धं थुकथं नं स्वाकं हानं देशनायाना बिज्यात ।

स्वंगू लक्षण क्यनीगु तथ्य (सूत्रया निगूगु काण्ड)

तं किं मञ्ञथ भिक्खवे, रूपं निच्चं वा अनिच्चं वाति ।

अनिच्चं भन्ते ! यं पनानिच्चं, दुक्खं वा तं सुख वाति । दुक्खं भन्ते ।

यं पनानिच्चं दुक्खं विपरिणामधम्मं, कल्लं नु तं समनुपस्सितुं "एतं मम, एसोहमस्मि, एसो मे अत्ता"ति । नो हेतं भन्ते ।

भिक्खवे = भिक्षुपिं; **तं** = उगु विषययात; **वा** = आ: न्यने त्यनागु उगु विषयवस्तुयात; **किं मञ्ञथ** = गुकथं भा:पिया च्वनालय्; (भा:पिया खना चित्त बुझे जूगु अनुसारं हे; लिस: ब्यू धका धायेत्यंगु ख:) **रूपं** = रूप; **निच्चं वा** = नित्य ख: ला ? **अनिच्चं वा** = अनित्य ख: ला ? **इति** = थुगुरूपं न्यनाबिज्यात । **अनिच्चं भन्ते** = अनित्य ख: भगवन् ।

भगवान् बुद्धं रूप नित्य ला; अनित्य ला धका न्यनाबिज्या:गु अवस्थाय् पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं अनित्य ख: भगवन् धका लिस: बिल; थुगु न्ह्यस:यात लिस: बीत ला न्यनातयेनंगु श्रुत मात्रद्वारा लिस: बी धा:सां ज्यू । अथे नं

भगवान् बुद्धया उद्देश्यला स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा चित्त बुझे जुया लिसः बीगु उद्देश्य खः; पञ्चवर्गीय भिक्षुपिं नं मुक्कं श्रोतापन्नपिं जुयाच्वंगुलिं स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सिया खना तयेधुंगु अनुसार हे लिसः बियाच्वंगु खः; भगवान् बुद्धयागु अभिमत लिसे पायछिगु लिसः खः ।

आः थुगु ध्यान केन्द्रय् भावितायाना चायेका उद्योग यानाच्वंपिं योगीपिसं नं स्वयं थःथःपिसं लुइका सिइकातःगु अनुसार लिसः बी फु । फुले जुयाच्वन धका चायेकेबले प्वाथय् दुने टन्के जूगु कसे जूगु घ्वात्तु घ्वाइगु हलचल जुयाच्वंगुयात प्रकटरूपं ध्वःदुइकाच्वने दु मखुला ? उगु टन्के जूगु कसे जूगु घ्वात्तु घ्वानाच्वंगु हलचल जुयाच्वंगु वायुधातु रूपधर्म हे मखु ला ? उगु टन्के जूगु कसे जूगु घ्वात्तु घ्वाइगु हलचल जुयाच्वंगु न्ह्यवः निसें मदया च्वंच्वनीगु जुया फुले जूगु शुरू जूसेंनिसें तिनि लुयावःगु मखु ला ? उकथं शुरूयाना लुयावःगुयात लुयावयाच्वन धका धायेमाःगु खः ? शुरू जुया लुयावःगु छु खः लय् ? (दयावःगु खः भन्ते) । फुले जूगु क्वचाला वनीबले उगु प्वाथय् दुने टन्के जूगु कसे जूगु घ्वात्तु घ्वानाच्वंगु हल चल जुयाच्वंगु मदये धुंकल; उकथं मदयावंगु फुना अन्तजुया वंगुयात फुनावन, तनावन, नष्ट जुयावन धका धायेमाः; फुले जुयाच्वन धका चायेका च्वनेबले उकथं फुना अन्त जुयावंगु तना नष्ट जुयावंगुयात ध्वःदुया मच्वं ला ? (ध्वःदुया च्वंगु दु भन्ते) । उकथं लुया वये धुंका नाश जुया वनीबले व नित्य ला अनित्य ला ? (अनित्य खः भन्ते) फुलेजुयाच्वन धका चायेकाच्वंनेवं उगु फुले जूगु रूपया नित्य जुयामच्वंगु सिया खना चित्त बुझे जुयावंगु धाथेंगु अनित्यानुपश्यनाज्ञान हे खः । थुगुरूपं शुरूइ फुले जूगु व फुले जूगु अन्त जुयावंगुयात सिया सियावना अनित्य खः धका सिया खना चित्त बुझे जुया जुया वनाच्वंगु झिगू विपश्यनाज्ञानया शुरू सम्मसनज्ञानया क्षेत्रय् लुयावइगु प्रज्ञाज्ञान खः; थुगु सम्मसनज्ञानया क्षेत्रय् समान जातिगु नाम रूपतय्गु शुरू व अन्तयात जक सिइके दयाच्वन; दथूभागया उत्पत्ति विनाश पूपूवंक सिइके दयामच्वंनि; व सन्ततिप्रत्युत्पन्न धर्मया उत्पत्ति विनाशयात खना अनित्य स्वभावयात स्यूगु हे जुल ।

फुले जुयाच्वन धका चायेकेबले फुले जूगुया शुरूयात नं सियाच्वंगु दु; फुले जूगु अन्तयात नं सियाच्वंगु दु; फुले जूगुया शुरूयात सियाच्वंगु उत्पत्तियात स्यूगु खः; फुले जूगुया अन्तयात सियाच्वंगु विनाशयात सियाच्वंगु खः; फुले जूगुया शुरूयात सियाच्वंगु छुकियात सियाच्वंगु लय् ? (उत्पत्तियात

सियाच्वंगु खः भन्ते) । फुले जूगुया अन्तयात सियाच्वंगु छुकियात सियाच्वंगु लय् ? (विनाशयात सियाच्वंगु खः भन्ते) । उकथं फुलय् जुयाच्वंगुयात चायेका च्वनेवं फुले जूगुया शुरू व अन्तयात सिल धाःसा नित्य खः धका भाःपिया च्वनी ला ? (भाःपिया च्वनी मखु भन्ते) । अथे जूसा गुकथं भाःपिलय् ? (अनित्य धका भाःपिगु खः भन्ते) । अथे जूसा फुले जूगु रूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य भन्ते) ।

सुके जुयाच्वन धका चायेकेबले प्वाथय् दुने छ्वासुया वंगु हलचल जूगुयात प्रकट रूपं ध्वःदुइकेदु; व नं वायुधातु रूपधर्म हे खः; सुके जुयाच्वन धका चायेका च्वनेवं सुके जूगुया शुरूयात ध्वःदुइके मदु ला ? (ध्वःदुइके दु भन्ते) । सुके जुया अन्त जूगुयात नं ध्वःदुइके मदु ला ? (ध्वःदुइके दु भन्ते) । व सुके जुयाच्वन धका धायेमाःगु वायुधातुया उत्पत्ति विनाशयात ध्वःदुयाच्वंगु हे खः; उगु सुके जूगु रूप फुले जुया थाहाँ वयाच्वंगु इलय् मदुनि; फुले जूगु अन्त जुया वने धुंकातिनि शुरू जुया लुयावःगु खः; उगु सुके जूगु नं अन्तय् ला दिनावन मदये धुंकल; व तना लोप जुयावंगु विनाश जुयावंगु हे खः । आकाशय्च्वंगु सुपाँय्या दुने विजुली प्वालाक्क पिहाँवया तना लोप जुयावंगुथें हे जुल; उकथं लुयावया तनावंगु सुके जुइगु रूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । छु कारणय् अनित्य खः धका धाये मालाच्वनलय् ? धाःसा –

अनित्य नां दया च्वंगु प्रक्रिया

(अनिच्चं खयट्ठेन) खयट्ठेन = क्षय जुयावनीगु अर्थ स्वभावया कारणं; **अनिच्चं** = नित्य मजू धका कनातया बिज्याःगु देशना अनुरूप सुके जुयावःगुकथं छ्वासुया वनीगु सनाच्वनीगु क्षयजुया प्यदनावंगु कारणं नित्य मजू धका धायेमाःगु खः ।

हाकनं मेगु विधि कथं ला **(हुत्वा अभावतो अनिच्चा) हुत्वा** = न्ह्यवः मदुनितिनिगु जुया दया, लुया वया; **अभावतो** = मदया वनीगु , तना विनाश जुया वनीगु कारणं; **अनिच्चा** = नित्य मदु - धका धयातःगु अर्थकथा अनुरूप मदयाच्वंगु दयावया उत्पन्न जुया लुयावया हानं मदयावना तना लोप जुयावंगु कारणं नित्य मदु धका धायेमाःगु जुयाच्वन ।

सुके जुयाच्वन धका चायेका च्वनेवं उगु सुके जूगुया शुरू व सुके जुया अन्त जूगुयात ध्वःदुया सिया नित्य मदु धका सिया खना चित्त बुझे बुझे जुयावंगु नं अनित्यानुपश्यनाज्ञान धात्थेंगु खः; सम्मसनज्ञानया क्षेत्रय् सन्तति

प्रत्युत्पन्नधर्मया उत्पत्ति विनाशयात खना अनित्य स्वभावयात स्यूगु हे जुल । उदयव्ययज्ञानया क्षेत्रय् ला छको फुले जुइगु छको सुके जुइगुया दुने हे शुरू व अन्त स्वंगू प्यंगू न्यागू भाग आदि रूपं विभाजनयाना स्यू । भङ्गज्ञानय् ला छको फुले जुइगु छको सुकेजुइगुया दुने हे खुरु खुरु आपालं भाग भागत फुना फुनावंगुयात ध्वःदुया सिइका च्वने दु; उकथं छगू क्षण दिपाः मदयेक विनाश जुयावंगु फुले जुइगु रूप सुके जुइगु रूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । ल्हाःतुतियात कयेकुंकावं च्वनीगु क्षणय् चकंकावं च्वनीगु क्षणय् कयेकुंकाच्वना कयेकुंकाच्वना; चकंकाच्वना चकंकाच्वना धका चायेकेबले कयेकुंकेगुया शुरू व कयेकुंकेगुया अन्त; चकंकेगुया शुरू व चकंकेगुया अन्तयात ध्वःदुइके मदु सिइके मदु ला ? (ध्वःदुइके दु सिइके दु भन्ते) । व टुटे मजुइक चायेकाच्वंगु जुया स्यूगु खः; चायेका मच्वंसे अथें अथें च्वना च्वनीम्ह व्यक्तिं जुल धाःसा थःथःम्हं ल्हाःतुति कयेकुंकागु चकंकागुयात बिल्कुल मसियाच्वंगु नं दयाच्वन; सिइ हे स्यूसां नं शुरू व अन्तद्वारा विभाजनयाना मस्यू; कयेकुंके न्ह्यवः चकंके न्हयवःयागु ल्हाः हे कयेकुंके चकंके धुनिबले तकं यथावत दयाच्वंगु दु धका भाःपियाच्वनीगु खः । कयेकुंकाच्वना चकंकाच्वना धका चायेकेबले छतं छतं सरे सरे जुया वःगुयात नं ध्वःदुइके मदु सिइके मदुला ? (ध्वःदुइके दु सिइके दु भन्ते) ।

कयेकुंकु पतिकं चकंकुपतिकं टन्के जुइगु कसे जुइगु शुरूयाना लुयावःगु ला वायुरूपया उत्पत्ति जूगु हे खः; फुना फुनावंगु ला वायुरूपया नाश जूगु हे खः । कयेकुंकाच्वना धका चायेकेबले कयेकुंकुगुया शुरू व कयेकुंकुगुया अन्तयात सियाच्वंगु वायुरूपया उत्पत्ति विनाशयात स्यूगु हे खः; चकंकाच्वना धका चायेकेबले चकंकागुया शुरू व चकंकागुया अन्तयात स्यूगु नं वायुरूपया उत्पत्ति विनाशयात स्यूगु हे खः । छको कयेकुंकेगु छको चकंकेगुया दुने छतं छतं शुरू व अन्तद्वारा विभाजनयाना सिया सिया वनाच्वंगु नं टन्के जूगु कसे जूगु सनाच्वंगु वायुरूपया उत्पत्ति विनाशयात सिया सिया वनाच्वंगु हे खः । अथे जुसेंलि कयेकुंकु पतिकं चकंकु पतिकं छतं छतं उत्पत्ति विनाश जुया वनाच्वन मखु ला ? (खः भन्ते) उकथं छतं छतं उत्पत्ति विनाश जुया वनाच्वंगु कयेकुंकेगु रूप व चकंकेगु रूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । उगु छगू क्षण दिपाः मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु जुया अनित्य खः धयागुयात भाविता मयासे मचायेकुसे सिइके फइ ला ? (सिइके फइमखु भन्ते)

वनावं च्वनेगु क्षणय् जःगु न्ह्याकाच्वना खःगु न्ह्याकाच्वना आदि धका भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह व्यक्तिं तुति न्ह्याका च्वंक पतिकंया शुरू व अन्तयात विभाजनयाना सिइके दु; व तुति न्ह्याकेगु धयागु टन्के जुइगु कसे जुइगु सनिगु वायुरूपया उत्पत्ति विनाशयात स्यूगु खः; ल्ह्वनाच्वना न्ह्याकाच्वना दिकाच्वना धका भावितायाना चायेकाच्वंम्ह व्यक्तिं नं ल्ह्वनाच्वंगुया शुरू व ल्ह्वनाच्वंगुया अन्त न्ह्याकाच्वंगुया शुरु व न्ह्याकाच्वंगुया अन्त दिकाच्वंगुया शुरू व दिकाच्वंगुया अन्ततय्त विभाजनयाना सिइके दु; व नं वायुरूपया उत्पत्ति विनाशयात स्यूगु हे खः । शुरूरूररर खुरूरूररर तनंतं सरे सरे जुया वनाच्वंगुयात स्यूगु नं वायुरूपया उत्पत्ति विनाशयात स्यूगु हे खः । अथे जुसेंलि तुतिन्ह्याकाच्वंक पतिकं तुतिन्ह्याका च्वंक पतिकं छगू छगू भाग जुया विनाश जुयावंगु तुति न्ह्याकाच्वंगु वायुरूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) ।

शरीरय् दुने प्रकट जुयाच्वंगु छगू मखु छगू स्पर्शयात भाविता यायेलाइगु इलय् थिल तन, थिल तनाया रूपय् सिया सिया वनाच्वंगु थिया सियाच्वंगु लिसे स्वापु तयाच्वंगु नामरूपतय्गु उत्पत्ति विनाशयात सिया सिया वनाच्वंगु हे खः । उकथं सियाच्वनीबले थिया सियाच्वंगुया आधार कायप्रसादरूपया उत्पत्ति विनाशयात नं स्यूगु खः; थिया सियाच्वंगु स्पर्शरूपया उत्पत्ति विनाशयात नं स्यूगु खः; उकथं थिया स्युक्वपतिकं थिया स्युक्वपतिकं न्हून्हूगु लुया लुया वया तना तनावनीगु रूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) ।

तायाच्वनीगु क्षणय् तायाच्वन तायाच्वन धका चायेकु चायेकु पतिकं ताये दयाच्वंगु शब्द न्हुन्हूगु लुया लुया वया तनावंगुयात ध्वःदुइके दु सिइके दु मखु ला ? व ताये दयाच्वंगु शब्द रूपया उत्पत्ति विनाशयात सिया सिया वनाच्वंगु हे खः । उकथं ताः ताः पतिकं न्हुन्हुगु लुया लुया वया तना तनावंगु शब्दरूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । उगु शब्दरूपया साथ साथय् हे शब्द उत्पत्तिया विषय जुयाच्वंगु न्हाय्पं रूप नं पालाकं तुं लुयावया पालाकंतु लुयावया विनाश जुया वनीगु हे खः; उकिं शब्दरूपया उत्पत्ति विनाशयात सिल धायेवं न्हाय्पं रूपया उत्पत्ति विनाशयात स्यूगु हे खः धायेमाः । अथे जुया ताः ताःपतिकं तायाच्वन धका चायेका सियाच्वंम्ह योगीं शब्दरूप अनित्ययात स्युथेंतुं हे न्हाय्पंरूप अनित्य जुयाच्वंगुयात नं सिया सिया वनाच्वनीगु खः । जाकि सुइगु मीलं हरन् बीगु सः, खिचा ख्वःगु

सः आदियात ताये दयाच्वनीगु इलय् सामान्य मनूतय्सं ताउतक ताहाकयेक ताये दयाच्वन धका भाःपियाच्वनीगु खः; विपश्यनाज्ञान तिब्रतीक्ष्ण जुयाच्वंम्ह योगीं ताहाकगु सः मखुसे भाग भाग अलग अलग प्यप्यदनाच्वंगुकथं भाःपिगु खः; उकिं उकथं शब्दरूपयात नं योगीं द्रूतरूपं उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु दु धका सिइके दयाच्वन ।

वथें तुं हे खनाच्वनीगु क्षणय् खनाच्वन खनाच्वन धका भावितायाना चायेकाच्वंम्ह योगीं विपश्यनाज्ञान विशेषरूपं तिब्र तीक्ष्ण जुयाच्वन धायेवं खनास्यूगु व खने दयाच्वंगु तुरन्त हे तना तनावनाच्वन धका सिइके दयाच्वन । उकथं छगू क्षण दिपाः मदयेक न्हुन्हूगु उत्पत्ति विनाश जुया वनाच्वंगु वर्णरूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) उगु खने दयाच्वंगु वर्ण लिसे पालाकतुं हे उत्पत्ति विनाश जुया वनाच्वंगु चक्षुप्रसादरूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) ।

नया त्वना च्वन धायेवं सवाः सिइकेदया च्वनेदइगु जुसा सियाच्वन सियाच्वन धका भावितायाना चायेकाच्वंम्ह योगीं उगु लुयावःगु सवाः तना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके सिइके दयाच्वन; उकथं न्हुन्हूगु लुया लुया वया तना तना वनाच्वंगु सवाः रूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । उगु सवाःरूप अनित्य जुयाच्वंगु पहः ला तःसकं हे प्रकट जुयाच्वंगु दु; न्ह्याक्व हे साःगु सवाः थजु म्येया द्योने पलख हेजक खः; भ्याः भतिचा हे ताउ मब्यु; तनावनीगु हे जुयाच्वन; उगु सवाःथें हे सवाः लुया वइगुया विषय जुयाच्वंगु म्येरूप नं पालाकंतुं हे उत्पत्ति विनाश जुयावनीगु खः; उकिं सवाःरूप अनित्य जुयाच्वंगु सिल धायेवं म्येरूप अनित्य जुयाच्वंगुयात नं सिया वनाच्वनीगु हे जुल ।

गन्धयात नंतुना सियाच्वनीगु इलय् भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं नंतुन तनावन; नंतुन तनावन जुया गन्धरूप न्हुन्हूगु उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगुयात सिइके दु; उकथं लुया लुया वया विनाश विनाश जुयावनीगु गन्धरूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । उगु गन्ध लिसे पालाकंतुं विनाश जुयावनीगु घ्राणप्रसादरूप नं नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) ।

फुले जुयाच्वन सुकेजुयाच्वन धका भावितायाना चायेकाच्वनेवं कल्पना व चिन्तन लुयावयेवं उगु कल्पना व चिन्तनायात कल्पनायानाच्वना चिन्तन यानाच्वना आदि धका भावितायाना चायेकेमाः; उकथं भावितायानाच्वनेवं

चिन्तन मननत तना तनावंगुयात ध्वःदुइके दु सिइके दु; उगु कल्पना व चिन्तन तना तनावंक्क पत्तिकं चित्तया आधार रूप नं तना तना वनाच्वनीगु खः; उकथं चिन्तन मनन लुयावक्वपतिकं न्हुन्हूगु लुया लुयावया तना तनावनीगु आधार रूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते)

आः धया वये धुंगु उत्पत्तिक्षणया नामरूपयात दिपाः मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीपिं योगीपिसं स्वयं थःगु ज्ञानं हे ध्वःदुया सिया अनित्य खः धका लिसः बी फूगु रूपधर्मतय्गु विषय जुयाच्वन; व छपुचःया हिसाबं धायेगु खः धका धायेबले थःथःपिनि म्ह छम्हंयागु रूपत हे खः । इपिं रूपत खंक्वपतिकं ताक्व पतिकं नंतुक्वपतिकं नया स्युक्वपतिकं थिया सिक्व पतिकं चिन्तनयाना सिक्व पतिकं छगू क्षणं हे दिपाः मदयेक न्हुन्हूगु लुया लुयावया विनाश विनाशजुया वनाच्वंगु स्वभावधर्मत हे खः; थःपिनि शरीरय्च्वंगु रूपतथें हे मेपिनि शरीरय्च्वंगु रूपत नं पालाकंतु हे उत्पत्ति विनाश जुयाच्वनीगु जुल । निर्जीव जुयाच्वंगु बाह्य सन्तानय् दुगु रूपत नं पालाकंतुं हे उत्पत्ति विनाश जुयाच्वनीगु जुल । उपमाकथं तायाच्वन तायाच्वन धका भावितायाना चायेकाच्वनेवं तायेके दुगु शब्दरूपत विनाश विनाश जुयावनीगुथें थःपिनि सन्तानय् दुगु नं, लोक छगुलिं यागु नं मेमेगु रूपत नं पालाकंतुं हे विनाश विनाश जुयावनीगु मुक्कं जुयाच्वन । उकिं उकथं विनाश विनाश जुया वनाच्वंगुलिं अनित्य जुयाच्वंगु रूपतय्त भगवान् बुद्धं "रूप नित्य ला कि अनित्य ?" धका न्यनाबिज्यानाच्वन । पञ्चवर्गीय भिक्षु पिसं स्वयं थःपिसं ध्वःदुया सियाच्वंगु जूया निंतिं "अनित्य खः भगवन्" धका लिसः बियाच्वन; जिं नं (महाशी सयादो) आः उपदेश श्रोतापरिषद्पिंके न्यना स्वये; थः थःपिनि सन्तानय् दुगु रूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते); मेपिनिगु सन्तानय् दुगु रूपत नं नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) लोक छगुलिं यागु रूपत नं नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) ।

अनित्यलक्षण

व अनित्यलक्षणलिसे सम्बन्धित न्ह्यसः हे खः; उगु अनित्यलक्षण अतिकं महत्वपूर्ण जू; थुगु अनित्यलक्षणयात क्वःक्वःजिक दक्षतापूर्वक सिल धायेवं दुःखलक्षण अनात्मलक्षणतय्त नं सियावनीगु हे जुल । अनित्यलक्षण धयागु नित्य मदु धका लुमंका चायेका तयेबहःगु विषय जुयाच्वंगु आकार प्रकार हे खः; व गुजोगु लय् ? धायेबले "**हुत्वा अभावाकारो अनिच्चलक्खणं**" धका उगु उगु अर्थकथाय् प्रदर्शनयाना क्यनातःगु दु ।

हुत्वा = न्ह्यवः निसें दया मच्वंसे दयावया उत्पन्न जुयावया; **अभावाकारो** = दया मच्वंसे तना लोपजुया वनाच्वंगु आकार प्रकार नाशजुया वनाच्वंगु आकार प्रकार; **अनिच्चलक्खणं** = अनित्यलक्षण धाइ । सुपाँय्या दुनें प्वालाक्क लुयावइगु बिजुलीयागु प्रकाश धयागु स्वयेननाच्वंगु जक हे जुल; उगु विजुलीयागु प्रकाश न्ह्यवःनिसें मदयाच्वनतिनि मखु ला ? उगु मदयाच्वंगुपाखें प्वालाक्क लुयावःगु जुयाच्वन; उकथं लुयावया थातं च्वनाच्वंगु दु ला ? (थातं च्वनाच्वंगु मदु भन्ते) । उगु विजुलीया प्रकाश न्ह्यवः निसें मदयाच्वनतिनिगु जुया प्वालाक लुयावया तना लोपजुया वनीगुथें हे लुया वया तनावनाच्वंगु आकार प्रकार अनित्यलक्षण हे खः धाइ । यथिंजाःगु विषय छाय् थमजू न्हूगु लुयावया लोप जुयावन धायेवं मुक्कं अनित्य हे खः धका लुमंका चायेकातयेमाःगु संकेतलक्षण हे खः । उकीयात जिं (महाशी सयादो) "लुयावये धुंका तना लोपजुया वनाच्वंगु अनित्यलक्षण खः" धका स्मरणिका दयेका तया; उकियात धायेमाली ।

स्मरणिका : लुया वये धुंका लिपा तना लोप जुया वनाच्वंगु अनित्यलक्षण ।

अनित्यानुपश्यनाज्ञान

खनावंच्वंगु तायावंच्वंगु आदिलय् निरन्तररूपं भाविता यानाच्वंम्ह योगीं "न्हूगु लुयावया तना लोपजुया वनाच्वन" धयागु उगु अनित्यलक्षणयात ध्वःदुइवंतिनि नित्य मदु धयागुयात स्वयं थःगु ज्ञानं सिइके दयाच्वन; उकथं स्वयं थःगु ज्ञानं हे नित्य मदु धका स्यूसातिनि धात्थेंयागु अनित्यानुपश्यनाज्ञान लुयावइगु खः । उकियात नं "भावितायाना चायेकावं च्वनेबले तना लोपजुया वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दया अनित्य खः धका सियाच्वंगु अनित्यानुपश्यनाज्ञान" धका स्मरणिका दयेका तया; उकियात धायेमाली ।

स्मरणिका : भावितायाना चायेकावं च्वनेबले तना लोपजुया वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दया अनित्य खः धका सियाच्वंगु अनित्यानुपश्यनाज्ञान ।

उगु धात्थेंगु अनित्यानुपश्यनाज्ञान लुयावइकथं धका भगवान् बुद्धं "रूप नित्य खः ला, अनित्य खः" धयागु न्ह्यसः न्यना बिज्याःगु हे खः; उगु न्ह्यसःया विषय ला पूवं मवं जुइ धुंकल । आः दुःखलक्षण न्ह्यसःया पालियात हानं अर्थ बिया क्यने ।

पन = अनं अतिरिक्त; **यं** = गुगु धर्म; **अनिच्चं** = अनित्य खः; **तं** = उगु अनित्य धर्म; **दुक्खं वा** = दुःख खः ला; **सुखं वा** = सुख खः ला; **इति** = थुगुरूपं न्यना बिज्यात । **दुक्खं भन्ते** = दुःख खः भगवन् ।

दुःख निथी

थुगु थासय् दुःख धयागु सहयाये थाकूगु दुःख नं दु; ग्यानापुसेच्वंगु जुया स्वीकारयाये मास्तिमवःगु घृणातायेके बहःगु दुःख नं दु; उगु दुःख निथीपाखें छगू क्षण दिपा मदयेक लुया लुयावया विनाश विनाश जुयावनीगु जुया अनित्य जुयाच्वंगु स्वभाव ला सहयाये थाकूगुथें जाःगु दुःख मखु; **"दुक्खं भयट्ठेन** = ग्यानापुसेच्वंगु कारणं दुःख धाइ धका धया क्यनातःगु देशनाअनुरूप लुयावल तनावना जुया ग्यानापुसेच्वंगु कारणं दुःख धका धायेमाःगु दुःख हे खः । थःगु भाषं ला बांमलाः मज्यू धयागु खँलिसे मिले जूगु स्वभाव दुगु छयलाबुला हे खः । अथे हेथें सुख धयागु नं थुगु थासय् बांलाःज्यू धयागु थःगु खँ लिसे मिले जूगु स्वभाव दुगु छचलाबुला हे खः । उकिं "अनित्यधर्म दुःख ला कि सुख खः" धयागु " मज्यू ला बांमलाः ला ज्यू ला बांलाः ला" धयागु थःपिनिगु खँ लिसे मिले जुयाच्वंगु स्वभाव हे खः । उगु न्ह्यसःयात पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं "दुःख खः भगवन्" धका लिसः बियाच्वन । उकी नं थःगु भाषं धायेगु खःसा "बांमलाः मज्यू भगवान्" धका धायेत्यंगु खः ।

छु कारणं दुःख धका बांमलाः मज्यू धका धाये मालाच्वंगु लय् धाःसा छगू क्षण हे दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाशजुया वनाच्वंगु जुया नित्य मदुगुलिं ग्यानापुसे च्वनाच्वंगु जुया बांमलाःगु मज्यूगु खः; थौंकन्हे मनूतय्सं बांलाःजू, ज्यू, सुख दु धका भाःपियाच्वंगु ताकाल तक थातं च्वंनाच्वन न्ह्याबले थातं च्वनाच्वन धका भाःपियाच्वंगुलिं खः; छगू सेकेण्डति तकं थातं मच्वंसे छगू क्षण हे दिपा मदयेक विनाशजुया वनाच्वंगु दु धयागु सिइके दयेवं सुख दु बांलाःजू, ज्यू धका गनं जक भाःपिया च्वने फइलय् ? उकथं छगू क्षण हे दिपा मदयेक विनाश जुयाच्वंगु नामरूप धर्मतय्त ठोस द्रब्य याना च्वनाच्वनेमाःगु न्हूगु नाम रूप हानं छको दोहरे जुया लुया मवल धाःसा न्ह्यागुं इलय् थजू सी फूगु जूयानिंतिं सहीरूपं सिल धायेवं ग्यानापुसेच्वं; छुथें लय् धाःसा दुनावनी दुनावनीथें च्वंक जीर्ण जुयाच्वंगु पुलाँगु छेँ दुने दुहाँवना च्वनेमाल धायेवं ग्यानापुसेच्वनीगुथें हे खः; उगु भ्वाथःगु छेँ विनाश जुया मवंनिसे दिनयागु भाग महिनायागु भाग दँयागु भाग रूपय् थातंच्वना फये फूगु दयाच्वनीतिनि; शरीरय् दुने दयाच्वंगु नामरूपत ला छगू सेकेण्डति तकं थातं मच्वंसे विनाश विनाश जुया वनाच्वंगु जूया निंतिं झन दकले ग्यानापुसे च्वनाच्वन नि; उकथं ग्यानापुसे च्वनाच्वंगु जुया **दुक्ख** = दुःख धका धायेमाःगु खः; "यइपु तायेके बहः लिधंसा कायेबहःगु मदु, छुं छुं बांमलाःगु धर्म" धका धायेत्यंगु खः ।

दुःखलक्षण

थुगु थासय् **दुक्खं** = दुःख धका सिइकेबहः चायेकेबहःगु लक्षण छु खः लय् ? धाःबले "**अभिण्हसम्पटिपीलनाकारो दुक्खलक्खणं**" धका धयातःगु अर्थकथा खँपु अनुसार हे जुल । **अभिण्हसम्पटिपीलनाकारो** = अटूटरूपं सास्तियाइगु आकार प्रकार; **दुक्खलक्खणं** = दुःख धका चायेका सिइकेमाःगु कारण लक्षण धाइ; निरन्तर रूपं सास्तियाइगु जुयाच्वन धयागु उत्पत्ति विनाश जुइगुलिं दिपा मदयेक सास्ति यानाच्वनीगु जुयाच्वन; उत्पत्ति विनाश जुइगुलिं सास्ति यानाच्वन धयागु नं प्रत्येक नामरूप धर्मत लुया लुयावया विनाश विनाशजुया वनाच्वंगुयात धयाच्वंगु हे खः । उकथं लुयावल तनावन जुया सास्तियाःगु भोगेयाना च्वनेमाःगु नामरूप स्वभावधर्म धाक्वयात **दुक्ख** = दुःख खः धका बांमलाःगु मज्यूगु धर्म धका समर्थन यायेमाःगु जुयाच्वन । उकिं लुयावइगु विनाश जुयावनीगु अलग मजूगु दुःखलक्षण खः । उकियात "उत्पत्ति विनाश निगुलिं दिपा मदयेक सास्ति यानाच्वनीगु दुःखलक्षण खः" धका स्मरणिका दयेका तया; उकियात धायेमाली ।

स्मरणिका : उत्पत्ति विनाश निगुलिं दिपा मदयेक सास्ति यानाच्वनीगु दुःखलक्षण ।

दुःखानुपश्यनाज्ञान

उगु दुःखलक्षणयात स्वयं थःगु ज्ञानं ध्वःदुइके धुंका ग्यानापुसेच्वंगु दुःख हे खः । बांमलाःगु, मज्यूगु धर्म हे खः यइपुतायेकेबहः, भरोसा कायेबहःमजूगु धर्म हे खः धका सिया खनाच्वंगु धात्थेंगु दुःखानुपश्यनाज्ञान हे खः । उकियात नं "भाविता याना चायेकाच्वनेगु क्षणय् उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगुयात ध्वःदुइके दया दुःख धका सियाच्वंगु दुःखानुपश्यनाज्ञान" खः धका स्मरणिका दयेका तया; उकियात धायेमाली ।

स्मरणिका : भावितायाना चायेकाच्वनेगु क्षणय् उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगुयात ध्वःदुइके दया दुःख धका सियाच्वंगु दुःखानुपश्यनाज्ञान ।

उगु दुःखानुपश्यनाज्ञान लुयावइगु पहः ला - न्ह्योनेयागु भागय् धयावये धुंगु अनुरूप फुले जुइगु सुकेजुइगु निसें शुरूयाना उत्पत्तिक्षणया नामरूपयात दिपा मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं फुले जूगु सुके जूगु कय्कुंकुगु चक्कंकुगु ल्ह्वंगु न्ह्याकुगु दिकुगु आदित नं खुरूखुरू छगू क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगुयात ध्वःदुइकाच्वनेदु; थिया

सिक्वपतिकं ताया स्युक्वपतिकं खक्वं पतिकं नया स्युक्वपतिकं आदिलय् नं छगू क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगुयात जक ध्व:दुइकाच्वने दु; उकथं ध्व:दुइके दया नामरूप स्वभाव धर्मतय्त उत्पत्ति विनाशं दिपा मदयेक सास्ति यानाच्वंगु दुथें हे प्रकट जुया खनेदया वइगु ख:; यथिंजा:गु इलय् थजु सिना विनाश जुया वने फूगु जूया निंतिं ग्यानापुसेच्वंगु दु:ख मुक्कं हे ख: धका नं सिया खना चित्त बुझेजुया वइगु ख:; व धात्थेंगु दु:खानुपश्यना ज्ञान हे ख: । उगु धात्थेंगु दु:खानुपश्यनाज्ञान लुयावइकथं धका भगवान् बुद्धं "नित्य मखुगु रूपधर्म दु:ख ख: ला सुख ख: ?" धका न्यनाबिज्या:गु जुयाच्वन । थुगु दु:खया विषययात ला रूप आत्म जीव मखु आदि रूपं देशना यानाबिज्याये धुंकूगु पादय् "आत्मजीव मखुगु कारणं रूप सास्तियाये निंतिं जुयाच्वन" आदि खंपुतय्गुद्वारा हे प्रकटरूपं क्यनाबिज्याये धुंकूगु नं जुयाच्वन; उकिं रूप ग्यानापुसेच्वंगु दु:ख मात्र जुयाच्वंगु विषय अतिकं स्पष्ट जुयाच्वन । उकिं पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं दु:ख ख: भगवन् धका लिस: बियाच्वंगु ख: । उगु विषय ला बांबांलाक थुयाच्वने गाये माले धुंकल । उकथं अनित्य दु:ख मात्र जुयाच्वंगु धर्मयात जिगु सम्पत्ति कथं; जि कथं; जिगु आत्म कथं भाविता याये मल्व:गु खंकाच्वने मल्व:गु भा:पियाच्वने मल्वगु विषययात उल्लेखयाना क्यनाच्वंगु पादयात अर्थ हिला क्यने ।

पन = अनं अतिरिक्त; **यं** = गुगु धर्म; **अनिच्चं** = अनित्य ख:; **दुक्खं** = दु:ख ख:; **विपरिणामधम्मं** = हिला पाना विपरीत जुइगु स्वभाव दयाच्वन; **तं** = उगु अनित्य जुइय:गु दु:ख जुइय:गु हिला पाना विपरीत जुइय:गु धर्मयात; **एतं मम** = थ्व विषय जिगु सम्पत्ति ख:; **एसो अहं अस्मि** = थ्व विषय जि ख:; **एसो मे अत्ताति** = थ्व विषय जिगु आत्म ख: धका; **समनुपस्सितुं** = भावितायाना खंका भा:पियाच्वने निंतिं; **कल्लंनु** = योग्य व उचित जुइ ला ? **इति** = थुगुरूपं न्यनाबिज्यात । **नो हे तं भन्ते** = उकथं भावितायाये निंतिं योग्य मजू उचित मजू भगवन् ।

जिगु धका भा:पिगु तृष्णाआशक्ति

उगु खंपुया दुने जिगु सम्पत्ति धका भा:पियाच्वंगु तृष्णाआशक्ति ख:; जि जुयाच्वन धका आशक्त जुयाच्वंगु मानआशक्ति ख:; जिगु आत्म धका आशक्त जुयाच्वंगु दृष्टिआशक्ति हे ख: । तृष्णाद्वारा मज्जा तायेकल यइपुतायेकल धायेवं थ:गु सम्पत्ति मखया नं थ:गु सम्पत्तिकथं अधीनस्थयाना मज्जा ताइगु यइपु ताइगु जुयाच्वन; उपमा वजारय्वना स्व:वनीम्ह व्यक्तिं य:ताइगु यइपुताइगु

चीज वस्तुयात ध्वःदुइकल धायेवं थःगुकथं हे अधीनस्थयाना लय्ताइगु जुयाच्वन; कमीज लुन्जी जुल धायेवं कल्पनाद्वारा पुना स्वइगु खः; लाकां जुल धायेवं कल्पनाद्वारा न्ह्याना स्वइगु जुयाच्वन; निर्जीव सजीव चीजवस्तु धाक्वयात मज्जा तायेकल यइपु तायेकल धायेवं थुगुरूपं हे जक जुइगु खः; थःगुकथं अधीनस्थयाना मज्जा ताइगु यइपु ताइगु हे जुयाच्वन; उकिं अनित्य दुःख विपरीत जुइयःगु धर्मयात जिगु सम्पत्तिकथं अधीनस्थयाना यइपुतायेका मज्जातायेका च्वनेगु उचित जुइ ला धका न्यनाबिज्यागु जुयाच्वन । उगु न्ह्यसःद्वारा ग्यानापुसेच्वंगु दुःखयात मज्जा तायेका यइपु तायेकाच्वनीगु उचित जू ला धका धायेत्यंगु खः ।

आः थःपिनि सन्तानय् दयाच्वंगु रूपत छगू क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु दु; उकथं छगू क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु सहीरूपं सिइवं नकतिनि धयावये धुनागु पुलांगु भ्वाथः जुयाच्वने धुंगु छैं दुने दुहाँवना च्वनेमालीगुथें ग्यानापुसे च्वं; आः बांलाना च्वंसा नं कारण असमान जुल धायेवं मे मे कथं जुया अथे च्वने थथे च्वने मदया नं वनाच्वने यः । उकथं छगू क्षण तक नं थातं मच्वंसे अनित्य जुया विपरीत जुया ग्यानापुसेच्वंगु दुःख धात्थें खः धका सिइवं मज्जातायेबहः यइपुतायेबहः धका गनं जक दइतिनि लय् ? छुं घडी छुं दिं छुं ई मदुनिवं हे महारोगी जुइत्यनम्ह व्यक्तियात वैवाहिक सम्बन्ध तयेबहःम्ह व्यक्तिया रूपय् यःतायेका स्वीकारयाये फइ ला ? गुलिचां मदुवं सिना वनीम्ह व्यक्तियात वैवाहिक सम्बन्ध तयेबहःम्ह व्यक्तिया रूपय् यःतायेका स्वीकारयाये फइ ला ? धात्थें सिल धायेवं सुना नं मज्जातायेकि मखु, यःतायेकि मखु, स्वीकारयाये फइमखु । अथे हे थें उत्पत्ति विनाश जुइगु धाक्व नामरूपतय्त दिपा मदयेक भावितायाना च्वनीम्ह योगीयाके छगू क्षण दिपा मदयेक विनाश विनाश जुया वनाच्वनीगु रूपतय्त ध्वःदुइका च्वनेमाःगुलिं ग्यानापुसेच्वंगु दुःख प्रकट जुयावइगु खः; उकथं दुःख प्रकट जुयाच्वनेवं छुं नं रूपयात तकं थःगुकथं मज्जा ताइ मखुत अधीनस्थ यायेमास्तिवइमखुत ।

उकिं पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं उकथं रूपयात थःपिनिकथं मज्जाताया अधीनस्थ यायेगु उचित जुइमखु भगवन् धका लिसः ब्यूगु खः । व दुःखलक्षणयात सिया खना सुख रूपय् भिंगु बांलाःगु रूपय् मज्जातायेबहः मजूगु यइपुतायेबहः मजूगु प्रक्रियायात क्यनाच्वंगु न्ह्यस लिसः हे खः ।

जि हे खः धका भाःपिगु मानआशक्ति

एसो = थुगु विषय; **अहं अस्मि** = जि खः धका भाःपियाच्वनेगु ला मानआशक्ति हे खः; यच्चुसेच्वंगु मिखा न्हाय्पं आदि बांलाःगु वर्णरूप शब्द आदितय्‌त बःकया जिगु मिखा बांला न्हाय्पं बांला वर्णरूप बांला सःबांला निरोगी जू बलशक्ति दु आदि धका अभिमान चढे जुइथें जाःगु हे खः; उकथं रूपयात बःकया अभिमान चढे यायेगु उचित जुइ ला ?

अभिमान चढे जुयाच्वन धयागु न्ह्याबलें दयाच्वंगु दु नित्य जुयाच्वंगु दु भाःपिया चढे जुइगु खः; उगु मिखारूप न्हाय्पंरूप वर्णरूप आदियात न्ह्याबलें थातं च्वनाच्वंगु दु भाःपिया अभिमान चढे जुइगु खः । उपमा हिसाबं मनू छम्हसिनं लुँ वहः आदि गुलिखे यक्व यक्व छथाय् सचे यानातःगु दु धायेनु; इपिं चीज वस्तुतय्‌त सुनां मसिइक खुया यंकूगु जुया मदये धुंकल धयागु सिइके दत धायेवं ला उकथं अभिमान चढेयायेगु मदयावनीगु जुल धयागु सिइके दत धायेवं ला उकथं अभिमान चढेयायेगु मदयावनीगु खः । उगु उपमाथें तुं हे खनिगु क्षण ताइगु क्षण आदि निसें प्रकट जुयावये धुंकूगु मिखा आदि रूपयात न्ह्याबलें दयेमाःकथं दयाच्वन धका भाःपियाच्वंगु जुया उगु मिखा रूप आदियात बःकया अभिमान चदे यानाच्वनीगु हे खः । दिपा मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं ला खन, लोप जुल, ताल, लोप जुल आदि रूपं तुरन्त हे लोप लोप जुयावनाच्वंगुयात जक ध्वःदुया खनेदया च्वनीगु जुयाच्वन; अले ला जिगु मिखा बांला, जि बांला आदि धका अभिमान चढे यायेमाःगु मदयाच्वनीगु खः । उकिं "रूप जि खः" धका भाःपिया खंका आशक्त जुयाच्वनीगु उचित जुइ ला ? धयागु न्ह्यसःयात "उचित जुइमखु भगवन्" धका लिसः बियाच्वंगु खः ।

थुगु न्ह्यसः लिसःद्वारा "नित्य धका भाःपिवं अभिमान चढे जुइगु खः; अनित्य धका सिइवं मान चढे मजू" धयागुयात सिइके बियाच्वंगु दु । अनं ल्यू –

जिगु आत्म धका भाःपिया दृष्टिआशक्ति

एसो = थुगु विषय; **मे** = जिगु; **अत्ता** = आत्म खः धका भाःपियाच्वनेगु दृष्टिआशक्ति हे खः । व नं थःगु सन्तानया रूपयात नित्य थातं च्वनाच्वन, चाहना अनुरूप जुयाच्वन भाःप्यूगु जुया आशक्त जुयाच्वंगु हे खः । छगू क्षण हे दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुया अनित्य जक हे खः । अनित्य जुयाच्वंगु जुया दुःख जक हे खः; हिला पाना विपरीत जुइयःगु जक हे खः धका सियाच्वन धायेवं

ला उजोगु रूपयात आत्मजीव अहंजीवकथं आशक्त जुइमाःगु मदयावनीगु खः; बांलाःगु मुक्कं जुयाच्वनेमाल; बांमलाःगु ला मजुइमाल; बांलाःगु रूपत नित्य थातं दयाच्वनेमाल; धका विभाजनयाना व्यवस्थायायेगु मदया च्वंगुयात सिल खन धायेवं ला अहंजीवकथं आशक्त जुइमाःगु मदयाच्वनीगु खः । उकिं "रूप जिगु आत्म खः" धका भाःपिया खंका आशक्त जुइगु उचित जुइ ला ? धयागु न्ह्यसः यात" उचित जुइ मखु भगवन् धका लिसः बियाच्वंगु खः ।

थुगु न्ह्यसःद्वारा "छगू क्षण दिपा मदयेक हिला पाना विपरीत जुयाच्वंगुयात मसिल धायेवं रूपयात आत्म धका भाःपिया आशक्त जुयाच्वनीगु खः; सिया च्वनेवं ला आशक्त मजु" धयागुयात सिइके बियाच्वंगु दु । थुगु न्ह्यसः अनुसार छगू क्षण दिपा मदयेक हिला पाना विपरीत जुइगुयात नं "अनात्म धका चायेकेमाःगु सिइकेमाःगु विषय अनात्मलक्षण खः" धका चायेका ग्रहणयाये योग्य जू ।

आः उल्लेख यानावये धुंगु न्ह्यसःत अनुरूप जिं संक्षिप्तं न्ह्यसः तया वने; परिषद्पिसं थःथःपिनि चित बुझे जुया भाःपियाच्वंगु अनुरूप लिसः बीमाली ।

१) परिषद्पिं, रूप नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य भन्ते) ।

२) अनित्य जुयाच्वनीगु दुःख ला कि सुख ? (दुःख खः भन्ते) । अनित्य जुयाच्वंगु बांलाःगु ला बांमलाःगु ? (बां मला भन्ते) ।

३) अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइयःगु धर्मयात थ्व जिगु हे खः धका भाःपिया मज्जाताइगु यइपुताइगु उचित जू ला ? (उचित मजू भन्ते); थ्व जि हे खः धका भाःपिया अभिमान चढेयायेगु नं उचित जू ला ? (उचित मजू भन्ते) । थ्व जिगु आत्म हे खः धका भाःपिया धारणा दयेका आशक्त जुयाच्वनीगु उचित जू ला ? (उचित मजू भन्ते)

आः भगवान् बुद्धया न्यना बिज्याःगु पहः व पञ्चवर्गीय भिक्षुपिनिगु लिसः ब्यूगु पहः पालिपाखें भाय् हिला मुक्कंयात लिना धायेमाली ।

नित्य अनित्य आदि न्ह्यसः लिसः भाय् हिला

भिक्षुपिं, थुकियात गुकथं भाःपियाच्वना लय् ? रूप नित्य ला कि अनित्य ? अनित्य खः भगवन् । अनित्य जुयाच्वंगु ग्यानापुसेच्वंगु दुःख ला कि यइपुसे च्वंगु सुख ? अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुयावनेयःगु धर्मयात "जिगु धका जि धका जिगु आत्म धका" भाःपियाच्वनीगु उचित जुइ ला ?

उचित जुइ मखु भगवन् ।

अनुभव याइगु वेदना नित्य ला कि अनित्य ? अनित्य खः भगवन् । अनित्य जुयाच्वंगु ग्यानापुसेच्वंगु दुःख ला कि ..... खंका भाःपियाच्वनेगु उचित जुइ ला ? उचित मजू भगवन् ।

लुमंका तयेगु संज्ञा नित्य ला कि अनित्य, अनित्य खः भगवन्; अनित्य जुयाच्वंगु ग्यानापुसे च्वनाच्वंगु दुःख ला कि ? ..... खंकाच्वनेगु उचित जुइ ला ? उचित जुइ मखु भगवन् ।

दयेकीगु उद्योग याइगु संस्कारत नित्य ला कि अनित्य ? अनित्य खः भगवन् । अनित्य जुयाच्वंगु ग्यानापुसे च्वनाच्वंगु दुःख ला कि ? ..... खंका भाःपियाच्वनीगु उचित जुइ ला ? उचित जुइमखु भगवन् ।

चिन्तनयाना स्यूगु चित्तविज्ञान नित्य ला कि अनित्य ? अनित्य खः भगवन् । अनित्य जुयाच्वंगु ग्यानपुसे च्वनाच्वंगु दुःख ला कि यइपुतायेके बहःगु खः ? ग्यानापुसे च्वंनाच्वंगु दुःख खः भगवन् । अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइ यःगु धर्मयात "जिगु सम्पत्ति धका; जि धका; जिगु आत्म धका;" खंका भाःपियाच्वनेगु उचित जुइ ला ? उचित जुइ मखु भगवन् ।

थौं न्ह्योनेयागु भागया अनात्मलक्षण लिसे स्वानाच्वंगु खँ धयावये धुन; लिउनेयागु भागय् ला अनात्मलक्षण सूत्रं स्वंगुलिं लक्षणयात क्यनातःगु खँपुयात कनावये धुन; न्ह्यसः लिसःत हे खः; व रूपस्कन्ध सम्बन्धी धया कना वयागु तथ्य ला पूर्ण जुयावने धुंकल । वेदनास्कन्ध आदि सम्बन्धी न्ह्यसः लिसःतय्त ला लिपायागु मेगु पाले तिनि कनेमाली; थौंयात ला थुलिं हे दिना उपदेश क्वचायेके नु ।

थुगु अनात्मलक्षणसूत्रयात गौरवपूर्वक न्यना धारणयाना लुमंके दयाच्वंगु धर्मश्रवण कुशलकर्म चेतनातय्गु सामर्थ्य व आनुभावया कारणं ..... साक्षात्कार यानावने फयेमाल ।

साधु ! साधु !! साधु !!!

महान अनात्मलक्षणसूत्र उपदेश न्यागूगु काण्ड क्वचाल ॥

महान अनात्मलक्षणसूत्र उपदेश

खुगूगु काण्ड

१३२५ दँ आषाद कृष्णपक्ष व श्रावण शुक्लपक्ष अष्टमी खुनु कंगु

धर्म स्वापु

अनात्मलक्षण सूत्रयात उपदेश यानावयागु न्याक्व जुइ धुंकल; स्कन्ध न्यागू आत्म मखु अनात्म जुयाच्वंगु विषययात उपदेशयाना बिज्यानात:गु देशनायात वर्णन यानावये धुन; स्वंगुलिं लक्षणयात क्यनीगु देशनापाखें रूपयागु विषययात ला वर्णनयाना वयेधुन; थौं वेदना नित्य ला कि अनित्य ? धका न्ह्यस: त:गु पह:निसें शुरूयाना कनेमाली । उपदेश यानाबिज्या:गु पह पालि ला -

वेदना अनित्य जुयाच्वंगु पह: आदि प्रदर्शन

वेदना निच्चा वा अनिच्चा वाति । अनिच्चा भन्ते ।
यं पनानिच्चं, दुक्खं वा तं सुखं वाति । दुक्खं भन्ते ।
यं पनानिच्चं दुक्खं विपरिणाम धम्मं, कल्लं नु तं समनुपस्सितुं
"एतं मम, एसोहमस्मि, एसो मे अत्ता" ति । नो हेतं भन्ते ।

वेदना = अनुभव याइगु वेदना; **निच्चा वा** = नित्य ला कि; **अनिच्चा वा** = अनित्य ख: ? **इति** = थुगुरूपं न्यनाबिज्यात; **अनिच्चा** = अनित्य ख: भगवन् ।

भगवान बुद्धं अनुभव याइगु वेदना नित्य ख: ला कि अनित्य ख: ? धका न्यना बिज्यात । पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं अनित्य ख: भगवन् धका लिस: बियाच्वन । वेदना विषययात न्ह्योनेयागु उगु उगु भागय् नं धाये माक्व धया वये धुन; अथेसानं आ: उकियागु पा:वयाच्वंबले भति भति ला हानं दोहरेयाना धायेमाली तिनि (अनुभव याइगु वेदना धयागु सुख दुगु बांलागु अनुभव छगू; दु:ख जूगु बांमलागु अनुभव छगू; दु:ख नं मखुगु सुख नं मखुगु मध्यस्थगु वेदना छगू; थुगु रूपं स्वंगू दु । उगु अनुभव याइगु वेदना स्वंगुलियात साधारण पुद्गलपिसं न्ह्याबलें थातं दयाच्वंगु अहंजीव धका भा:पियाच्वन; उकथं भा:पिया खंका आशक्त जुयाच्वनीगुयात निवासीआत्मआशक्ति वेदकआत्मआशक्ति धका धयात:गु दु; उगु आत्मआशक्ति स्मरणिकातय्त धायेमाली ।

स्मरणिका : शरीरय् दुने न्ह्याबले स्थिर जुयाच्वंगु अहंजीव दु धका भा:पियाच्वंगु निवासीआत्मआशक्ति ।

मांयागु प्वाथय् दुनेनिसें सीत्ययेका तकं शरीरय् दुने सजीव जुयाच्वंम्ह अहंजीव धयाम्ह दयाच्वंगु दु धका साधारण मनूतय्सं भाःपियाच्वन। गुलिसिनं नं सिना वने धुंका लिपा नं न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु दु धका भाःपियाच्वन; व निवासीआत्मआशक्ति हे खः । उगु न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु अहंजीवं हे बांला बांमलातय्त अनुभव यानाच्वंगु दु धका थुकथं नं भाःपियाच्वन; व वेदकआत्मआशक्ति हे खः; उगु स्मरणिकायात धायेमाली –

स्मरणिका : बांला बांमला धाक्वयात अहंजीवं हे अनुभव याइगु खः धका भाःपियाच्वनीगु वेदकआत्मआशक्ति

शरीरय् व मनय् दुने सुखी जुयाच्वंम्ह नं जि हे खः; उम्ह जि हे गबले दुःखी जुयाच्वन; गबले दुःखी नं मखु सुखी नं मखु मध्यस्थ जुयाच्वन धका थुगुरूपं भाःपियाच्वन; उकिं ला अनुभव याइगु नित्य जुयाच्वन धका भाःपियाच्वंगु खःनि । वास्तबय् ला सुख जुयाच्वनीगु इलय् दुःखमदु; मध्यस्थ नं मदु; दुःख जुयाच्वनीगु इलय्नं सुख मदु; मध्यस्थ नं मदु; मध्यस्थगु दुःख नं मखया सुख नं मखयाच्वनीगु इलय् सुख मदु; दुःख नं मदु; अले ला अनुभवयाइगु स्थिर जुयाच्वन धका मदु; उकिया सम्बन्धित बांला बांमला मध्यस्थ कारण अनुसार थः थः पिनि क्षण अनुसार थःथः उत्पन्न जुयावया तना तनावनीगु खः; अनित्य धयागु प्रकट जुयाच्वंगु दु। अथे नं उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात उत्पन्न उत्पन्न जुयावक्व पतिकं लिना भावितायाये मफुपिं साधारण मनूतय्सं ला बांमला बांला मध्यस्थ अनुभव याइगु स्वथी हे छगू पाखं उत्पन्नजुया दयाच्वंगु दु धका नं भाःपियाच्वनेयः; उपमा - शरीरय् दुने स्याना क्वाताक्वाता म्हुया च्वनीबले हे लय्तायेबहःगु विषययात न्यने दया लय्तायाच्वनीगु खः; शरीरय् दुने बांलाःगु स्पर्शयात अनुभवयाना च्वनीबले हे मन दिक्क जुइ बहःगुयात बिचाःयाये लाइगु इलय् मन दिक्क ताइगु खः । उकथं जुयाच्वनीगु क्षणय् बांलाःगु बांमलाःगु नितां हे छगू पाखं जुयाच्वंगु दु धका भाःपियाच्वनीगु खः। उकथं भाःपियाच्वंगु न्ह्योनेयागु चित्त व लिउनेयागु चित्त; न्ह्योनेयागु वेदना व लिउनेयागु वेदनायात छुटेयाना मस्यूगुलिं हे खः । वास्तविककथं ला छगुलिं ल्यू मेगु उत्पन्न जुयाच्वंगु हे दु।

उकिं फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका दिपा मदयेक भावितायाना च्वनीम्ह योगीं शरीरय् दुने स्याना सहयाये थाकूगु दुःखवेदना लुयावइगु इलय् उगु सहयाये थाकूगु वेदनायात क्वातुक ध्यान तया स्यानाच्वन स्यानाच्वन आदि धका दिपा मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनेमाः; उकथं

भावितायाना चायेकाच्वनेवं समाधिज्ञान बःलाना वल धाःसा उगु स्याना सहयाये थाकूगु पाःपाः जुयावनीगु खः । अन्तिमय् ला स्याना सहयाये थाकूगु बिल्कुल हे तनावनीगु खः; गुलिं गुलिंसिके जुल धायेवं पलखया दुने हे कया वान्छया ब्यूगुथें उगु सहयाये थाकूगु बिल्कुल तनावनीगु खः; अथे जुया शरीरय् दुने सहयाये थाकूगु नं मदु, बांलाःगु स्पर्श नं मन्त धायेवं फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका सामान्य स्पर्शयात हे भावितायाना चायेकाच्वनेमाः; व मध्यस्थगु वेदनायात भावितायाना सियाच्वंगु हे जुल । उकथं मध्यस्थगु सामान्य स्पर्शयात भावितायाना चायेकाच्वंच्वं बांलाःगु स्पर्श लुयावइबले उगु बांलाःगुयात भावितायाना चायेकाच्वनेमाः; बांमलाःगु लुयावल धायेवं बांमलाःगुयात भावितायाना चायेकाच्वनेमाः । उकथं मध्यस्थगु बांमलाःगु बांलाःगुयात थःथःपिनि क्षण अनुसार थःथःकथं भावितायाना सिया च्वनेदइगु जुया इपिं अनुभवत अनित्य खः धयागु स्वयं थःगु ज्ञानं चित्त बुझे जुया सिया खना वइगु खः; थ्व समानगु जात दुगु वेदना क्रमतय्‌त विभाजनयाना सियाच्वनीगु पहः हे खः; उकथं स्यूगुयात सन्तति प्रत्युत्पन्नद्वारा विभाजनयाना सियाच्वंगु दु धका धाइगु खः ।

उदयव्ययज्ञान भङ्गज्ञान पाखे थ्यनाच्वंम्ह योगीं ला बांलाःगु स्पर्शयात बांलानाच्वन बांलानाच्वन धका भावितायाना चायेकाच्वंच्वं भावितायाना चायेकु चायेकु पतिकं सुखवेदना धयागु बांबांलाःगु वेदनात भाग भाग जुया प्यप्यदना अन्त अन्त जुयावंगुयात ध्वःदुइके दइगु जुयाच्वन; उजोगु इलय् फुले जुया सुके जुयाच्वन आदि धका सामान्य स्पर्श चायेका सिइका च्वनेदइगु नं भाग भाग प्यप्यदना प्रकट जुइगु खः; बांलाःगु स्पर्शयात छको सामान्य स्पर्शयात छको चायेका सिइकाच्वने दत धायेवं बांलाःगु स्पर्श मेगु, सामान्य स्पर्श मेगु छुटे जुया प्रकट जुइगु खः; छस्वाकं प्रकट मजू; बांमलाःगु स्पर्श लिसे जोडेजुया भावितायाना चायेके दयाच्वनेवं नं अलग्ग अलग्ग छुटेयाना सियाच्वनीगु हे खः; उकिं उकथं सिया च्वनीम्ह योगीयाके अनुभव याइगु वेदना छगू छगू याना द्रुतगतिं विनाश विनाश जुया वनाच्वंगुयात जक ध्वःदुयाच्वनीगु जूगुलिं अनुभव याइगु वेदना अनित्य धयागु अतिकं प्रकट जुयाच्वंगु दु; उकथं सियाच्वंगु ला क्षण प्रत्युत्पन्नद्वारा विभाजनयाना सियाच्वंगु हे जुल ।

आः योगीपिसं फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन स्यानाच्वन आदि धका लुया लुया वयाच्वनीगुयात अटूटरूपं लिनावना भावितायाना चायेकाच्वनेमाःगु उजोगु क्षणप्रत्युत्पन्नद्वारा छगू छगू भाग भाग विभाजनयाना सियाच्वने दयेकेयानिंतिं हे खः ।

उकिं खुगू द्वारं प्रकट जुयाव:गु धाक्वयात दिपा मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं खंसा खनाच्वन, ता:सा तायाच्वन, थ्यूसा थियाच्वन, बिचा या:सा बिचा: यानाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकाच्वंच्वं हे खना बांला बांमला:गु व बांला:गु नं मखु बांमला:गु नं मखु धयागु वेदनात तुरन्त हे तना तनावनाच्वंगुयात विभाजनयाना सिइके दु; अथे हेथें ताया बांला बांमला:गु; स्पर्श जुया बांला बांमला:गु; बिचा:याना सिया बांला बांमला:गु आदि वेदनात तुरन्त हे तना तनावंगुयात नं विभाजनयाना सिइके दु । अथे जुया अनुभव याइगु वेदना धाक्व अनित्य जक हे ख: धका स्वयं थ:गु ज्ञानं हे स्पष्टरूपं सिया सियावनीगु ख: ।

पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं नं उकथं भावितायाना सिइके धुंका श्रोतापन्न जुयाच्वंपिं जूगुलिं “वेदना नित्य ख: ला कि अनित्य ख: ?” धयागु न्ह्यसःयात थ:थ:पिनिगु स्वज्ञानद्वारा हे “अनित्य ख: भगवन्” धका लिस: ब्यूगु ख:; जिं नं आ: उपदेश श्रोतापरिषद्‌पिंके न्यना स्वये; चित्त बुझे जूकथं लिस: ब्यु ।

शरीरय् दुने स्याना सहयाये थाकूगु वेदना नित्य ख: ला कि अनित्य ख: (अनित्य ख: भन्ते) । छु कारणय् अनित्य ख: लय् धा:सा उगु सहयाये थाकूगु न्ह्यव: न्ह्वव: मदुनि; उगु क्षणय् तिनि लुयाव:गु ख: मखु ला ?; (ख: भन्ते) । उकीयात स्यानाच्वन स्यानाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकाच्वंच्वं हे छुं समयं लिपा व तनावनाच्वन मखु ला ?; (तनावनाच्वन भन्ते) । विशेषरूपं चायेकेगु बांलानाच्वनीम्ह योगीयाके जुल धा:सा स्यानाच्वन धका छको चायेकेवं, स्या:गु छगू तनावं वनीगु; मेगु स्या:गु छगू न्हूगु हानं पिहाँ वयाच्वनीगु ख:; उकियात चायेके धुनेवं व नं तनावनाच्वनीगुरूपं तुरन्त तुरन्त हे तना तनावनाच्वंगुयात ध्व:दुइके दयाच्वन मखु ला ?; (ध्व:दुइके दु भन्ते) ।

चायेकेगु ज्ञान बांलानाच्वनीगु इलय् शरीरय् दुने बांबांला:गु स्पर्शत लुयाच्वनेय:; उकथं बांला:गु स्पर्शयात बांला बांला धका भावितायाना चायेकेवं तनावनाच्वंगु दु मखु ला ? (तनावनाच्वंगु दु भन्ते) । उकथं तनावनाच्वंगु बांला:गु स्पर्श नित्य ख: ला कि अनित्य ख: ? (अनित्य ख: भन्ते) । गबलें गबलें मन दिक्क जुइगु मनय् ताप जुइगु नं लुयावये य:; उकियात दिक्क जुयाच्वन पुनाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकेवं तनावनाच्वंगु दु मखु ला ? (तनावनाच्वंगु दु भन्ते) । उकथं तनावनाच्वंगु नित्य ख: ला कि अनित्य ख: ? (अनित्य ख: भन्ते) । गबलें गबलें लयताइगु लुयावये य:; उकियात

लय्तायाच्वन लय्तायाच्वन धका भावितायाना चायेकेवं तनावनाच्वंगु दु; उकथं तनावनाच्वंगु नित्य खः ला कि अनित्य खः ? (अनित्य खः भन्ते)।

बांलाःगुयात स्वये दइगु इलय् स्वयेगु बांलानाच्वन; उकथं स्वया बांलानाच्वंगुयात नं खनाच्वन धका भावितायाना चायेकेवं तनावनाच्वनीगु हे खः। व नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते)। अथे हे खनीबले बांमलाःगुयात नं भावितायाना चायेकेवं तनावनाच्वनीगु हे खः । ताया, नंतुना, नया, सिया च्वनीबले बांलाःगु बांमलाःगुयात नं भावितायाना चायेकेवं तनावनाच्वनीगु खः । उकथं तनावनाच्वंगु बांला बांमलाःगु वेदनात नं नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते)।

बालाःगु बांमलाःगु विशेषरूपं प्रकट मजूसे फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका सामान्यरूपं भावितायाना चायेकाच्वनेगु इलय्; खनाच्वन तायाच्वन आदि धका सामान्यरूपं भावितायाना चायेकाच्वनेगु इलय् ला बांलाःगु नं मखु बांमलाःगु नं मखु मध्यस्थगु अनुभूति प्रकट जुयाच्वनीगु दु; व नं लुमंकु लुमंकु पतिकं चायेकु चायेकु पतिकं तना तनावनीगु खः; उकथं तना तनावनाच्वंगु नित्य खः ला कि अनित्य खः ? (अनित्य खः भन्ते)। अथे जुइबले बांलाःगु सुख; बांमलाःगु दुःख; मध्यस्थगु उपेक्षा धयागु थुगु अनुभव याइगु वेदना स्वंगू नित्य खः ला कि अनित्य खः ? धका न्यन धाःसा गुकथं लिसः बीमाली लय् ? (अनित्य खः धका लिसः बी भन्ते)।

उगु अनुभव याइगु वेदना स्वंगूयात छगू क्षण हे दिपा मदयेक विनाश विनाश जुयावनाच्वंगु जुया अनित्य खः धका सिल धाःसा; **दुक्ख** = दुःख हे खः; **अनत्ता** = आत्मजीव मखुगु स्वभावधर्म मात्र खः धका सियाच्वनीगु हे जुल; उकिं उगु दुःख अनात्मयात नं सिइके दइकथं थुगुरूपं स्वाकं न्यना बिज्यात।

पन = उकिं अतिरिक्त; **यं** =गुगु धर्म; **अनिच्चं** = अनित्य खः; **तं** = उगु अनित्य धर्म; **दुक्खं वा** = दुःख खःला ?; **सुखं वा** = सुख खःला; **इति** = थुकथं न्यना बिज्यात। **दुक्खं भन्ते** = दुःख खः भगवन्।

थ्व ला न्ह्योने लिक्कसं उल्लेखयाना क्यनावयेधुंगु अनुरूप हे खः, अप्वः विस्तृतयाना धयाच्वनेमाःगु आवश्यकता मदु । मनूतय्सं सुखवेदना धयागु सुखतय्त नित्य जुयाच्वंगु दु भाःपिया यइपुतायेका ल्वःवंकाच्वनीगु जुयाच्वन; छगू क्षण दिपा मदयेक द्रूतगतिं विनाश जुयावनाच्वंगुयात ध्वःदुइकेदया छगू सेकेण्डति, छगू सेकेण्डया भिब्वय् छब्वति तकं नित्य स्थिर जुयाच्वंगु मदु धयागु सिइकेदत धाःसा यइपुतायेकाच्वनेगु ल्वःवंकाच्वनेगु

मदु; उगु सुखयात अनुभव यायेया निंतिं माला जुइमाःगु ला छगू घण्टां नं मगाः, छन्हू छगू ला छगू दँ नं मगाः । जीवनकाछिं माला चिन्तनयाना च्वनेमाः; उकथं माला चिन्तनयायां सिना सिना वनाच्वने मालाच्वंगु दु; छुं छता हे भरोसा कायेबहःगु मदु; उगु सुखयात प्राप्त मजूसा नं दुःखत ध्वःमदुइकथं माला चिन्तनयाना च्वनेमाः व मध्यस्थगु उपेक्षाया निंतिं माला चिन्तनयाना च्वनेमाः; उकथं माला चिन्तनयाना च्वंच्वं कोशिशयाना च्वंच्वं हे शारीरिकदुःख, मानसिकदुःखत लिसे ध्वःदुइका दुःख जुइकाच्वनेमाः; उगु दुःखवेदनायात ला दुःख धका धया च्वनेमाःगु मदु । उगु उगु दुःखवेदनात लिसे ध्वःदुइका च्वनेमाःगु नं सुख व उपेक्षा अनित्य जुया हे खः; उकिं अनित्य जुयाच्वंगु सुख व उपेक्षा नं भरोसा कायेबहः मजू; इमित प्राप्त जुइकथं माला चिन्तनयाना च्वनेमाःगुलिं नं दुःख जुइका च्वनेमाःगु खः; इपिं तनावनीगु इलय् दुःखलिसे ध्वःदुइका च्वनेमाःगुलिं नं दुःख जुइका च्वनेमाःगु खः; विशेषरूपं सुखवेदना मदया छुटेजुया वनीगु इलय् अथे च्वने थथे च्वने मदयेका च्वने मायेक दुःख जुइकाच्वने माले यः; उदाहरण पिकया क्यने माल धाःसा - मचाखाचातय्त आलम्बनयाना सुखी जुयाच्वंपिं मांबौपिसं इपिं मचाखाचात सिना वना विनाश जुयावन धायेवं कलाः भात समान जुइक सुखी जुयाच्वंपिं ब्यक्तिपिसं जीवनया पासा जुयाच्वंम्ह विनाश जुयावनेवं; अथवा छुटेजुया बाया वनेवं; परिपूर्ण जुयाच्वंगु सम्पत्तितय्त बःकया मानसिक शान्ति दयाच्वंम्हसिनं इपिं सम्पत्तित विनाश जुया मदया वनेवं तःसकं दुःखी जुइका अथे च्वने थथे च्वने मदयेका च्वनेमालेयः । गुलिं गुलिंसिके ला सी मायेक तकं दुःख जुइका च्वनेमालेयः । उकिं उगु अनित्य जुयाच्वंगु वेदना ग्यानापुसेच्वंगु दुःख हे खः । मेगु पाद छगू ला -

पन = अनं मेगु; **यं** = गुगु धर्म; **अनिच्चं** = अनित्य खः; **दुक्खं** = दुःख खः; **विपरिणामधम्मं** = हिला पाना विपरीत जुइगु स्वभाव दयाच्वन; **तं** = उगु अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइयःगु धर्मयात; **एतं मम** = थ्व विषय जिगु सम्पत्ति खः; **एसो अहं अस्मि** = थ्व विषय जि खः; **एसो मे अत्ताति** = थ्व विषय जिगु आत्म खः धका; **समनुपस्सितुं** = भावितायाना खंका भाःपियाच्वनीगु; **कल्लं नु** = उचित व योग्य जुइ ला ? **इति** = थुकथं न्यना बिज्यात । **नो हे तं भन्ते** = उकथं भाविता यायेगु योग्य मजू उचित मजू, भगवन् ।

थुगु न्ह्यचसः लिसः ला रूपयात कना वयाबलेथें हे खः; विशेषता छु धाःसा - रूप शरीरय् दुने जक मखु शरीरं पिने नं सजीव निर्जीवत दुथ्याः; थुगु वेदना ला शरीरय् दुने जक मुख्य जुयाच्वन; शरीरय् दुनेच्वंगु वेदना धायेबले

जिगु सम्पत्ति रूपय् मज्जाताया अधीनस्थयाना तइगु नं थिक्क जुइक पाय्छि जुयाच्वंगु दु; सुखवेदनायात जिगु सफल जुइगु सुख हे खः धका तृष्णाद्वारा मज्जाताया यइपुताया तासे जुयाच्वनीगु खः; उपेक्षावेदना धयागु नं दुःख चिला वना शान्त जुयाच्वनीगुलिं सुख स्वभाव दयाच्वंगु हे जुल; सुख ति आशक्ति जुइगु तीव्र तीक्ष्ण मजूसा नं दुःख नं मखु सुख नं मखु मध्यस्थरूपं थिक्क थाक्क जुयाच्वंगुयात मज्जाताया यइपुताया प्यपुनाच्वनीगु हे जुल। **दुक्खवेदना** = दुःखयात ला तप्यंक चाहना मदुसां नं जि थः हे दुःखी जुयाच्वन धका भाःपिया थःगु शरीरकथं मज्जाताया यइपुताया च्वनीतिनिगु जुल।

उकथं मज्जाताया यइपुतायेका च्वनेगु नकतिनि धयावये धुंगु अनुरूप अनित्य जुयाच्वंगु दुःख जुयाच्वंगु विपरीत जुयाच्वंगुयात सहीरूपं मसियाच्वनतिनिगुलिं हे खः; वेदनायात लुया लुया वक्वपतिकं दिपा मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं ला दुःखवेदना धाल धायेवं लुयावये धुनेसाथं सास्तियायेयःगु स्वभावयात स्पष्टरूपं सिइके दु, उकथं सियाच्वनीगुली सामान्य मनूतय्सं सियाच्वनीगुलिसे छु फरक दु लय् ? धका न्यनेथाय् दयाच्वन। लिसः ला यक्व हे फरक दु; सामान्य मनूतय्सं जि दुःखी जुयाच्वन धका अहंजीवया रूपय् भाःपियाच्वनीगु खः; जि थिक्कथाक्क जुइक सुखी जुयाच्वंच्वं सहयाये थाकूगु दुःखी जुइका च्वनेमालाच्वन; थ्व दुःख मदयावन धायेवं जि सुखी जुयावनी धका अहंजीवया रूपय् हे जक भाःपियाच्वनीगु खः। योगीं ला मूलकथ नं छगू क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयावनाच्वनीगु नामरूपक्रम जक दयाच्वन धका सियाच्वनीगु खः; दुःखवेदना लुयावइगु इलय् नं उगु नामरूपक्रमया दुने सहयाये थाकूगु स्वभाव न्हून्हूगु कुतुं कुतुं वयाच्वनीथें उत्पन्न जुया विनाश विनाश जुया वनाच्वंगु स्वभाव मात्र खः धका जक स्यू। शुरू जुया लुयावसेंनिसें दुने थ्यंक दुहाँ वनाच्वंगु कँथें हे तुरन्त हे सास्ति याइगु स्वभावधर्मया रूपय् जक सिया खनाच्वंगु दु।

सुखवेदनायात ला व लुयावयाच्वनीगु क्षणय् सुख दु बांला जू धका भाःपिया च्वनेमाःसा नं उगु सुख प्राप्त जुइकथं माला चिन्तनयाना उद्योगयानाच्वने माःगुलिं नं दुःख जुइगु खः; उगु सुख प्राप्त जुइके धका अकुशल यायेलायेवं अपाय प्यंगुली थ्यंके लाना नं दुःख जुइकाच्वनेमाः; लुया वयाच्वंनीगु उगु सुखयात यइपुतायेका प्यपुनाच्वनीगुलिं न्हून्हूगु भव लुया लुयावया बुढाबुढी जुइकेमाःगु रोग जुइकेमाःगु सीमाःगु आदि दुःखतय्त अनुभव यानाच्वनेमाः; उगु सुख तना लोप जुया वनीगु इलय् ला उगु सुखयात आशक्त जुया अथे च्वने थथे च्वने मदयेका तःसकं तःसकं दुःख जुइका च्वनेमाः; उकिं

सुखयात नं दुःख धका सिया खना चित्त बुझे जुइका च्वनीगु खः । उकथं सिइगु खनीगु पहःयात छुं न्ह्योने नं धयावये धुन । उपेक्षावेदनायात नं अनित्य जुयाच्वंगुलिं दुःखया रूपय् सिया खनाच्वंगु पहःयात छुं न्ह्योने धयावये धुन । उकथं सिया खना वइगु रूपं भाविता यायेमाः धयागुयात वेदनासंयुक्त पाली (२०५ - लय्) थुकथं देशनायाना तयाबिज्यात ।

वेदना स्वंगू सहीरूपं खनिगु पहः

यो सुखं दुक्खतो अद्द, दुक्खमद्दक्खि सल्लतो ।
अदुक्खमसुखं सन्तं, अद्दक्खि नं अनिच्चतो ।
स वे सम्मद्दसो भिक्खु, परिजानाति वेदना ।

यो = गुम्ह भिक्षु; **सुखं** = सुख वेदनायात; **दुक्खतो** = दुःख धका; **अद्द** = खने धुंकल; **दुक्खं** = दुःखवेदनायात; **सल्लतो** = दुनेथ्यंक दुहाँ वनाच्वंगु कँया रूपय्; **अद्दक्खि** = खने धुंकल । **अदुक्खमसुखं सन्तं** = दुःख नं मखुगु सुख नं मखुगु शान्त जुयाच्वंगु; **नं** = उगु उपेक्षावेदनायात; **अनिच्चतो** = अनित्यकथं वा अनित्य जुयाच्वंगु कारणं उकिया निंतिं माला चिन्तनायाना उद्योगयायेमाःगु जूया निंतिं दुःख धका; **अद्दक्खि** = खने धुंकल; **स-सो भिक्खु** = उकथं खनाच्वंम्ह भिक्षु; **वे** = निश्चय नं; **सम्मद्दसो** = बांलाक खनाच्वंगु जुया; **वेदना** = अनुभव याइगु वेदनातय्त; **परिजानाति** = नित्य जुयाच्वन सुख जुयाच्वन जि हे - धका आशक्तजुया क्लेश लुयावये मफइकथं विभाजनयाना सियाच्वन; **वा** = सिइकेबहः जुयाच्वंगु धाक्वयात परिपूर्णरूपं सियाच्वंगु दु ।

दिपा मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं सहयाये थाकूगु दुःखवेदनायात कथंथें हे सास्ति यायेयःगु दुःख स्वभावधर्मरूपय् सिया खनाच्वंगु दु; सुखी जुयाच्वन धयागु सुखवेदनायात उकीया निंतिं माला चिन्तन यायेमाःगु कारणं व मदइगु इलय् दुःख जुइका तयेयःगु कारणं ग्यानापुसेच्वंगु दुःखया रूपय् सिया खनाच्वन; दुःख नं मखुगु सुख नं मखुगु मध्यस्थगु उपेक्षावेदनायात अनित्य जुयाच्वंगु कारणं माला चिन्तनयाना उद्योगयायेमाःगु संस्कार दुःखया रूपय् सिया खनाच्वन; उकिं वेदनायात जिगु धका जि धका जिगु आत्म धका खंकेगु उचित जुइ ला ? धयागु न्ह्यसःयात पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं उचित मजू भगवन् धका लिसः बियाच्वन । उगु पालि अनुसार जिं नं न्यना स्वये चित्त बुझे जूगु अनुरूप लिसः बीमाली ।

१) परिषद्पिं, बांलाःगु बांमलाःगु अनुभव याइगु वेदना नित्य खः ला कि अनित्य खः ? (अनित्य खः भन्ते)

२) अनित्य जुयाच्वंगु दुःख खः ला कि सुख खः ? (दुःख खः भन्ते) । अनित्य बांमलाःगु खः ला बांलाःगु खः ? (बांमलाःगु खः भन्ते) ।

३) अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइयःगु धर्मयात थ्व जिगु खः धका भाःपिया मज्जातायेगु यइपुतायेगु उचित जुइ ला ? (उचित मजू भन्ते) । थ्व जि हे खः धका भाःपिया अभिमान चढेयायेगु उचित जू ला ? (उचित मजू भन्ते) । थ्व जिगु आत्म हे खः धका भाःपिया धारणा दयेका आशक्त जुयाच्वनेगु उचित जू ला ? (उचित मजू भन्ते)

छगू क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु कारणं अनित्य दुःख विपरीत जुइयःगु वेदनायात जिगु खः, जि खः जिगु आत्म खः धका तृष्णा मान दृष्टितद्वारा खंकेगु उचित मजूगु पहः आशक्त जुइगु उचित मजूगु पहःयात देशना यानाबिज्याःगु वेदनायात न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु जि जिगु सम्पत्तिया रूपय् भाःपिया तृष्णा मान उत्पन्न मजुइकेया निंतिं हे खः । पृथग्जनयाके जूसा आत्मदृष्टि नं उत्पन्न मजुइकेया निंतिं हे खः । अनात्म जुयाच्वंगु पहःयात थुगु थासय् अनित्य दुःख लक्षणतद्वारा क्यनाबिज्यात । (वेदना आत्म मखुगु कारणं सास्ति याये निंतिं जुयाच्वन धका क्यनावये धुंगु) न्ह्योनेयागु भागया देशनाद्वारा नं “सास्ति याये यःगु जूयानिंतिं ग्यानापुसेच्वंगु दुःखलक्षणया हिसाबं आत्मजीव मखुगु विषय” स्पष्ट जुयाच्वंगु दु ।

वेदना विषय ला थुलि जुल धायेवं गुलिखे गुलिखे पूवने धुंकल । आः संज्ञालिसे स्वापु दुगु पालि खँपुयात स्वाकं कने ।

संज्ञा अनित्य जुयाच्वंगु पहः आदियात क्यनाच्वंगु

सञ्ञा निच्चा वा अनिच्चा वाति । अनिच्चा भन्ते ।
यं पनानिच्चं, दुक्खं वा तं सुखं वाति । दुक्खं भन्ते ।
यं पनानिच्चं दुक्खं विपरिणामधम्मं, कल्लं नु तं समनुपस्सितुं
“एतं मम, एसोहमस्मि, एसो मे अत्ता”ति । नो हे तं भन्ते ।

सञ्ञा = लुमंका चायेकिगु संज्ञा; **निच्चा वा** = नित्य खः ला ?; **अनिच्चा वा** = अनित्य खःला ? **इति** = थुगुरूपं न्यनाबिज्यात; **अनिच्चा भन्ते** = अनित्य खः भगवन् ।

संज्ञा धयागु खने दयाच्वंगु वर्णयात क्वातुक चायेकाच्वनीगु छगू; ताये दयाच्वंगु शब्दयात क्वातुक लुमंका चायेकाच्वनीगु छगू; नतुने दयाच्वंगु गन्धयात क्वातुक चायेकाच्वनीगु छगू; नया सिइके दयाच्वंगु सवाःयात क्वातुक चायेकाच्वनीगु छगू; थिया सिइके दयाच्वंगु स्पर्शयात क्वातुक चायेकाच्वनीगु

छगू; चिन्तनयाना सिइके दयाच्वंगु विषययात क्वातुक चायेकाच्वनीगु छगू; दक्वं खुगू दु; उगु संज्ञां क्वातुक लुमंका चायेकाच्वंगु जुया ध्वःदुगु आलम्बनतय्‌त ल्वःममंकुसे लुमनाच्वंगु दु; कन्थयाना लुमंका अभ्यासयाना तइगु साहित्य सम्बन्धी क्षेत्रय् थुगु संज्ञा तःसकं हे महत्व दयाच्वंगु दु; थुगु संज्ञा बांलाःम्ह व्यक्तिं छको मात्र खनेवं तायेवं ल्वःममंकुसे लुमंकाच्वने सः । उकिं उकथं लुमनाच्वंगुयात नित्य धका नं भाःपियाच्वनीगु खः; बांला धका नं भाःपियाच्वनीगु खः; जि हे खः धका नं भाःपियाच्वनीगु खः ।

अथे नं थुगु संज्ञा खंगुयात लुमंके धुनेवं तुरन्त हे तनावनाच्वनीगु खः; हानं दोहरेयाना लुमनाच्वनीगु हानं दोहरेयाना उत्पन्न जुइगु संज्ञा खः; ताइगु आदितय्‌त लुमनाच्वनीगु नं तुरन्त तनावनाच्वनीगु हे जक जुल; हानं दोहरेयाना लुमनाच्वनीगु ला हानं दोहरेयाना न्हूगु उत्पन्न जुयाच्वनीगु हे जक जुल । उकिं खंक्व पतिकं ताक्व पतिकं ध्वःदुक्व पतिकं सिक्व पतिकं दिपा मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं उगु खनीगु आदिलिसे नाप नापं लुमंका चायेकाच्वनीगु संज्ञा नं तुरन्त हे तना तनावनाच्वंगुयात ध्वःदुया सिइके दयाच्वंगु दु; उकथं ध्वःदुया सिइके दयाच्वनीगु जुया उगु लुमंका चायेकाच्वनीगु संज्ञायात अनित्य खः धका सिइके दयाच्वंगु खः नि । पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं नं उकथं सियाच्वने धुंकूगु जुया "संज्ञा नित्य खः ला अनित्य खः" धयागु न्ह्यसःयात "अनित्य खः भगवन्" धका लिसः बियाच्वन । व भगवान् बुद्धं कना बिज्यानातःगु धर्म वचनतय्‌त न्यना च्वंच्वं लुमंका चायेकाच्वनीगु संज्ञा नं तुरन्त तना तनावनाच्वंगुयात ध्वःदुयाच्वंगु जुया हे खः । अनं लिपा न्ह्यसः निगू ला रूप वेदनातय्‌केच्वंगु न्ह्यसःत लिसे उत्तें जुयाच्वन ।

पन = अनं मेगु; **यं** = गुगु धर्म; **अनिच्चं** = अनित्य खः; **तं** = उगु अनित्य जुयाच्वंगु धर्म; **दुक्खं वा** = दुःख खः ला ? **सुखं वा** = सुख खः ला ? **इति** = थुगुरूपं न्यनाबिज्यात । **दुक्खं भन्ते** = दुःख खः भगवन् । थ्व ला स्पष्ट जुयाच्वने धुंकल ।

पन = अनं मेगु; **यं** = गुगु धर्म; **अनिच्चं** = अनित्य खः; **दुक्खं** = दुःख खः; **विपरिनामधम्मं** = हिला पाना विपरीत जुइगु स्वभाव खः; **तं** = उगु; अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइयःगु धर्मयात; **एतं मम** = थ्व विषय जिगु सम्पत्ति खः; **एसो अहं अस्मि** = थ्व विषय जि खः; **एसो मे अत्ताति** = थ्व विषय जिगु आत्म खः धका; **समनुपस्सितुं** = खंका भाःपिगु; **कल्लं नु** = योग्य व उचित जू ला; **इति** = थुगु रूपं न्यनाबिज्यात; **नो हेतं भन्ते** = उकथं खंकेगु अयोग्य अनुचित खः भगवन् ।

थुगु न्ह्यसः लिसः न्हापायागु लिसें उत्तें हे जुयाच्वन; स्पष्ट जुयाच्वने धुंकल; विशेषता ला लुमंका चायेकाच्वनीगु संज्ञाकथं तृष्णाद्वारा आशक्त जुयाच्वनीगु पहः; मानद्वारा आशक्त जुयाच्वनीगु पहः; दृष्टिद्वारा आशक्त जुयाच्वनीगु पहः - इपिं आशक्ति पहःतय्त थुइका कायेगु ति जक हे विशेषं धायेमाःगु दयाच्वन; दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वनीगु नामरूपतय्त भाविता यायेमफु चायेकाच्वने मफुपिं सामान्य मनूतय्सं ला उगु लुमंका चायेकाच्वनेगुयात बांला भाःपिया यइपुतायेका मज्जातायेका च्वंच्वन; जिगु सम्पत्तिकथं तृष्णाआशक्ति उत्पन्न जुयाच्वंगु हे जुल; जि मेपिं स्वया नं स्मरण शक्ति बांलाम्ह खः धका भाःपिया अभिमान नं लुया वयाच्वनीगु दु; मानआशक्ति हे खः; खंक्व ताक्व आदितय्त ल्वःमंमकुसे लुमंकाच्वनाम्ह जि हे खः धका नं भाःपियाच्वंच्वन; संज्ञायात जिगु आत्म खः धका आशक्त जुयाच्वंगु हे जुल ।

वास्तविककथं ला ध्वःदुया च्वंक्व आलम्बनयात ध्वःदुइके दयाच्वंगु अनुरूप ल्वःमना तना मवनीकथं लुमंका चायेका आशक्त जुइसःगु संज्ञा लुया लुयावया तुरन्त हे तना तनावनीगु जुया मुक्कं अनित्य खः; दिपा मदयेक भाविता यानाच्वनीम्ह योगीं ला उकथं तुरन्त तना तनावंगु जुया अनित्य धयागु नं सिइके दयाच्वन; अनित्य जुयाच्वंगुलिं यइपुतायेके बहः भरोसा काये बहः मजूगु दुःख हे खः; घृणास्प्रदगु ग्यानापुसेच्वंगु आदि अयोग्यगुयात लुमंका आशक्त जुया सास्ति यायेसःगु जूगुलिं नं दुःख हे खः धका थुगुरूपं नं सिइके दयाच्वन; छगू हे ढंगं स्थिर जुयाच्वंगु मखुसे हिला पाना विपरीत जुइयःगु स्वभाव हे खः धका नं सिइके दयाच्वन । उकथं सिइके दुगु जूया निंतिं लुमंका चायेकाच्वनीगु संज्ञायात बांलाःगु सुखकथं यइपुतायेकेबहः मजू; न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु स्मरण शक्तिकथं गौरव तायेकेबहःगु अभिमान चढेयायेबहःगु नं मदु; छगू हे कथं स्थिर जुयाच्वंगु आत्मजीवकथं नं धारणा दयेका आशक्त जुइबहःगु मदु धका सिया खना चित्त बुझे जुयाच्वनीगु खः; उकिं पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं जिगु सम्पत्ति हे खः; जि हे खः; जिगु आत्म हे खः धका खंका भाःपियाच्वनीगु उचित मजूगु विषय लिसः बिया निवेदन यानाच्वंगु जुल । उगु न्ह्यसः अनुसार जिं नं न्यना स्वये; चित्त बुझे जूगु अनुरूप लिसः बीमाली ।

१) परिषद्पिं, लुमंका चायेकाच्वनीगु संज्ञा नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते)

२)	अनित्य जुयाच्वंगु दुःख खः ला कि सुख खः (दुःख खः भन्ते) अनित्य जुयाच्वंगु बांलाःगु खः ला कि बांमलाःगु खः ? (बांमलाःगु खः भन्ते) ।

३)	अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइयःगु धर्मयात थ्व जिगु सम्पत्ति हे खः धका भाःपिया मज्जातायेगु उचित जुइ ला ? (उचित मजू भन्ते) । थ्व जि हे खः धका भाःपिया अभिमान चढेयायेगु उचित जुइ ला ? (उचित मजू भन्ते) । थ्व जिगु आत्म हे खः धका भाःपिया धारणा दयेका आशक्त जुइगु उचित जुइ ला ? (उचित मजू भन्ते) ।

थुगु न्ह्यसः अनित्य दुःख विपरीत जुयाच्वंगु संज्ञायात जिगु सम्पत्ति हे खः, जि हे खः धका तृष्णा मानद्वारा आशक्त मजुइकथं पृथग्जनयाके जुल धाःसा आत्मदृष्टिद्वारा नं आशक्त मजुइकथं धका न्यनाच्वंगु हे खः । संज्ञा विषय ला थुलि जुल धायेवं गुलिखे गुलिखे पूवनाच्वने धुंकल । आः संस्कारतलिसे सम्बन्धित जुया कनाबिज्यानातःगु खँपुयात स्पष्टयाना क्यनेमाली ।

कर्म याइगु संस्कारत अनित्य जुयाच्वंगु पहः आदियात क्यनाच्वंगु

सङ्खारा निच्चा वा अनिच्चा वाति । अनिच्चा भन्ते ।
यं पनानिच्चं दुक्खं वा तं सुखं वाति । दुक्खं भन्ते ।
यं पनानिच्चं दुक्खं विपरिणाम धम्मं, कल्लं नु तं समनुपस्सितुं “एतं मम, एसोहमस्मि, एसो मे अत्ता”ति । नो हेतं भन्ते ।

संखारा = दयेकिगु उद्योगयाइगु संस्कारत; **निच्चा वा** = नित्य खः ला ? **अनिच्चा वा** = अनित्य खः ला ? **इति** = थुगुरूपं न्यनाबिज्यात । **अनिच्चा भन्ते** = अनित्य खः भगवन् ।

संखारा = दयेकिगु उद्योगयाइगु धयागु शारीरिक क्रियाकलाप वाचसिक क्रियाकलाप मानसिक क्रियाकलाप उत्पन्न जुयावइकथं दयेका उद्योग यानाच्वनीगु स्वभावधर्मत हे खः; धर्मस्वरूप अनुसार चेतना प्रमुख जुयाच्वंगु चैतसिक ५०-जुयाच्वंगु विषय न्ह्योनेयागु भागय् नं धयावये धुन । थुगु संस्कार अतिकं ब्यापक जुयाच्वन । वनेगु दनेगु फय्तुइगु गोतुलेगु कयेकुंकेगु चक्कंकेगु हलचल यायेगु आदि शारीरिक क्रियाकलापत उत्पन्न जुयावइकथं नं थुपिं संस्कारतय्सं प्रेरणा बिया ज्यायाना बियाच्वनीगु खः; धाइगु ल्हाइगु वाचसिक क्रियाकलाप उत्पन्न जुयावइकथं नं उकिं प्रेरणा बिया ज्या यानाच्वनीगु हे जुल; आः जिं धया ल्हानाच्वनागु नं उगु संस्कारं प्रेरणा बिया ज्या यानाबियाच्वंगुलिं हे खः । थुगुरूपं धा, थुगुरूपं ब्वं आदि धका आखः ग्वः छगः पतिकं आखः ग्वः छगः पतिकं धाइगु ब्वनीगु उत्पन्न जुयावइकथं

उकिं प्रेरणा बियाच्वंगु दु; कल्पना याइगु चिन्तना याइगु थी थी उत्पन्न जुयावइकथं नं थुगु संस्कारं प्रेरणा बिया ज्यायानाच्वनीगु खः ।

अथे नं सामान्य मनूतय्सं ला आः धयावये धुंगु शारीरिक क्रियाकलाप वाचसिक क्रियाकलाप मानसिक क्रियाकलापतय्त जिं हे यानाच्वना; उकथं ज्या यानाच्वनाम्ह जि न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु दु धका भाःपियाच्वंच्वन। फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका दिपाः मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं ला उकथं भावितायाना चायेकाच्वंच्वं मानसिक क्रियाकलाप छुं छगू लुयावयेवं उगु मानसिक क्रियाकलापयात भावितायाना चायेकाच्वनेमाः; लोभलिसे जोडेजुया लुयावइगु चेतना यइपुतायेगु ल्वःवंकेगुकथं उगु ल्वःवंगु लाभ जुइकथं माला चिन्तन यायेनिंतिं प्रेरणा बीगुकथं लुयावइगु खः; उकियात यइपुतायाच्वन ल्वःवनाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका सिइकेमाः; दोषलिसे जोडेजुया लुयावइगु इलय् तँ पिहाँ वइगुकथं दोषारोपण याइगुकथं लुयावइगु खः; उकियात तँ पिहाँ वयाच्वन दोषारोपण यानाच्वना आदि धका भावितायाना चायेका सिइकेमाः । मोह नायः जुया लुयावइगु इलय् द्वनादिनाच्वंगुयात यायेया निंतिं ग्वःसा ग्वया प्रेरणा बीगु खः; उकीयात चिन्तन यानाच्वना आदि धका भावितायाना चायेका सिइकेमाः । मानलिसे जोडेजुया लुयावइगु इलय् थःत थःम्हं तःधं तायेका च्वय्च्वय् धायेके बिया लुयावइगु जुयाच्वन; उकीयात तःधं तायाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका सिइकेमाः; ईर्ष्या मात्सर्यत लिसे जोडेजुया लुयावइगु इलय् सहयाये मंमदुगुकथं नुगः स्याःगुकथं लुयावइगु खः; उकियात सहयाये मंमदयाच्वन, नुगः स्यानाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका सिइकाच्वनेमाः ।

श्रद्धालिसे जोडे जुया लुयावइगु इलय् बुद्ध धर्म संघ आदियात प्रसन्न ताइगुकथं विश्वास याइगुकथं बिचाः याइगु खः; वन्दना या, पूजा या आदि धका प्रेरणा बिया लुयावइगु खः; उकियात प्रसन्न जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका सिइकेमाः । अकुशलं बांमलाःगु प्रतिफल बी ययाच्वन; उगु ज्यायात याये मत्य धका रोके यायेगुकथं नं लुयावये यः; कुशलं बांलाःगु प्रतिफल बी ययाच्वन; उगु ज्यायात यायेमाः धका प्रेरणा बीकथं नं लुयावयेयः; लुयावइगु पहःत ला अतिकं ब्यापक जुयाच्वन; उकथं लुयावइगु मानसिक क्रियाकलापतय्त नं भावितायाना चायेका सिइकेमाः । स्मृतिलिसे जोडेजुया लुयावइगु इलय् थौं थुगु समयय् गुजोगु कुशल यायेमाली आदि धका स्मरण जुयावया लुयावये यः; व नं लुयावइगु पहःत तःसकं ब्यापक जुयाच्वन; उकथं मानसिक क्रियाकलापयात नं भावितायाना चायेका सिइकेमाः । मैत्रीलिसे

जोडेजुया लुयावइगु इलय् सुख बी मास्ति वयाच्वन; मेपिं सुखी जुइकथं गुकथं यायेमाली आदि धका प्रेरणा बिया ग्वःसा ग्वया च्वनेयः; करुणालिसे जोडेजुया लुयावइगु इलय् दया माया लुयावये यः; मेपिं दुःखं मुक्त जुइकथं गुकथं यायेमाली आदि धका प्रेरणा बिया ग्वःसा ग्वया च्वनेयः; उकथं मानसिक क्रियाकलापतय्‌त नं भावितायाना चायेका सिइकेमाः ।

फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकाच्वंच्वं त्यानुगु पूगु आदि लुयावइगु इलय् त्यानुयाच्वन पुनाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकेमाः; उकथं भावितायाना चायेकाच्वंच्वं कयेकुंकि चकंकि मिलेया आदि धका प्रेरणा बिया चिन्तन यायेगुत लुयावइगु खः; दना इरु थिरु जू आदि धका प्रेरणा बिया चिन्तन याइगु नं लुयावइगु हे जुयाच्वन । इपिं ला शारीरिक क्रियाकलाप याये निंतिं प्रेरणा बीगु संस्कारत हे खः; उकथं प्रेरणा बीगु ज्याखँतय्‌त नं भावितायाना चायेका सिइकेमाः । गुकथं धायेमाली आदि धका प्रेरणा बिया चिन्तन याइगु ज्याखँत नं लुयावइगु खः; विशेषरूपं आःथें धया ल्हानाच्वनेगु इलय् गुकथं धाः, गुकथं धाः धका प्रेरणा बिया चिन्तन याइगु ज्याखँत दिपा मदयेक जुयाच्वनीगु खः; उकथं प्रेरणा बिया चिन्तनयाइगु ज्याखँतय्‌त नं भावितायाना चायेका सिइके मालाच्वंगु दु ।

उकिं दिपाः मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं उकथं प्रेरणा बिया चिन्तन याइगु संस्कारत लुयावया तुरन्त तना तनावंगुयात ध्वःदुइके दइगुलिं दयेका उद्योगयाइगु संस्कारत अनित्य खः धयागुयात स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा हे सिया खना चित्त बुझे जुयाच्वनीगु जुल । पञ्चवर्गीय आयुष्मान भिक्षुपिं नं उकथं सिया खना चित्त बुझे जुया श्रोतापन्न नं जुयाच्वन; उगु धर्म उपदेश न्यनाच्वंगु क्षणय् स्पर्श चेतना मनसिकार श्रद्धा स्मृति आदि संस्कारधर्मत छगू क्षण दिपाः मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगुयात ध्वःदुइके दया अनित्य धयागु नं हाकनं ध्वःदुइका खंकाच्वने दयाच्वन; उकिं “संस्कारत नित्य खः ला कि अनित्य खः” धयागु न्ह्यसःयात “अनित्य खः भगवन्” धका लिसः बियाच्वन । अनंलि -

पन = अनं अतिरिक्त; **यं** = गुगु धर्म; **अनिच्चं** = अनित्य खः; **तं** = उगु अनित्य जुयाच्वंगु धर्म; **दुक्खं वा** = दुःख खः ला; **सुखं वा** = सुख खः ला ?; **इति** = थुकथं न्यनाबिज्यात; **दुक्खं भन्ते** = दुःख खः भगवन् । थ्व ला न्ह्यवःयागु न्ह्यसः लिसःत लिसे उत्तें जुयाच्वंगु जुया स्पष्ट जुयाच्वने धुंकल ।

पन = अनं मेगु; **यं** = गुगु धर्म; **अनिच्चं** = अनित्य खः; **दुक्खं** = दुःख

खः; **विपरिणामधम्मं** = हिला पाना विपरीत जुइगु स्वभाव दयाच्वन; **तं** = उगु अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइ यःगु धर्मयात; **एतं मम** = थुगु विषय जिगु सम्पत्ति खः; **एसो अहं अस्मि** = थ्व विषय जि खः; **एसो मे अत्ताति** = थ्व विषय जिगु आत्म खः धका; समनुपस्सितुं = खंका भाःपियाच्वनीगु; **कल्लं नु** = योग्य व उचित जुइ ला; **इति** = थुगुरूपं न्यनाबिज्यात । **नो हेतं भन्ते** = उगुरूपं खंकेगु अयोग्य व अनुचित खः भगवन् ।

थुगु न्ह्यसः लिसः नं न्हापायागु लिसे उत्तें हे जुयाच्वन । विशेषता ला दयेकेसःगु संस्कारकथं तृष्णाआशक्ति मानआशक्ति दृष्टिआशक्ति उत्पन्न जुइगु पहः व उगु आशक्तित रहित जुयाच्वंगु पहःयात थुइका कायेनिंतिं मात्रति जक धायेमाःगु विशेषता दयाच्वन । नामरूपतय्त लुयावक्व पतिकं विनाश जुक्व पतिकं लिना भाविता यायेमफुपिं सामान्य मनूतय्सं चेतना प्रमुख जुयाच्वंगु थुपिं संस्कारधर्मतय्त बांला धका भाःपिया यइपुतायेका मज्जातायेका च्वंच्वन; थुकथं बिचाः यायेगु थुकथं ज्या यानाच्वनेगु बांला आदि धका यइपुतायेका मज्जातायेका च्वंच्वनीगु हे जुयाच्वन; व तृष्णाआशक्ति हे खः । उकथं ज्यायाना च्वनीगुयात जिगु ज्या हे खः; जि मेपिं स्वया नं समर्थ दुम्ह खः आदि धका नं तःधं तायेका च्वनेयः; व मानआशक्ति हे खः । वनेगु दनेगु फयेतुइगु कयेकुंकेगु चकंकेगु हलचल यायेगु आदि शारीरिक क्रियाकलापतय्त यानाच्वनाम्ह नं जि हे खः; जिं यानाच्वनागु हे खः; धायेल्हाये यानाच्वनाम्ह नं जि हे खः; जिं हे धायेल्हाये यानाच्वनागु खः; चिन्तन यानाच्वनाम्ह नं जि हे खः; जिं चिन्तन मनन यानाच्वनागु खः; खनिकथं ताइकथं स्वयाच्वनाम्ह न्यनाच्वनाम्ह नं जि हे खः; जिं हे स्वयाच्वनागु दु, जिं हे न्यनाच्वनागु दु आदि धका थुगुरूपं नं भाःपिया आशक्त जुयाच्वन; व आत्मदृष्टिआशक्ति हे खः; यानाच्वनाम्हकथं आशक्त जुइगु जुयाच्वंगुलिं उकियात कारकआत्मआशक्ति धका धायेमाः; व लिसे सम्बन्ध दुगु स्मरणिकायात धायेमाली ।

स्मरणिका : शारीरिक वाचसिक मानसिक क्रियाकलाप धाक्वयात अहंजीवं हे यानाच्वंगु दु धका भाःपियाच्वनीगु कारकआत्मआशक्ति ।

थुगुरूपं ज्यायाये सःम्ह अहंजीव थःगु शरीरय् दुने न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु दु धका नं भाःपिया आशक्त जुयाच्वंच्वन; व निवासीआत्मआशक्ति हे खः; व लिसे सम्बन्ध दुगु स्मरणिकायात नं धायेमाली ।

स्मरणिका : शरीरय् दुने न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंम्ह अहंजीव दु धका भाःपीगु निवासीआत्मआशक्ति ।

शरीरय् दुने न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंम्ह उम्ह अहंजीव वया वनेमास्तिवल धायेवं वनीगु खः; वया दनेमास्ति वल धायेवं वं दनीगु खः; वया फयेतुइ मास्तिवल धायेवं फयेतुइगु खः; वया कयेकुंके मास्तिवल धायेवं चकंके मास्तिवल धायेवं कयेकुंकीगु खः चकंकीगु खः; वया धायेमास्ति वल धायेवं धाइगु खः; वया चिन्तन याये मास्तिवल धायेवं चिन्तन याइगु खः आदि धका चाहना जुइगु अनुरूप अधीनस्थ दुगुकथं नं भाःपिया आशक्तजुया च्वंच्वन; व स्वामीआत्मआशक्ति हे खः । व लिसे सम्बन्धितगु स्मरणिकायात नं धायेमाली ।

स्मरणिका : शरीरय् दुने चाहना अनुरूप अधीनय् दुम्ह अहंजीव दु धका भाःपियाच्वनीगु स्वामीआत्मआशक्ति ।

उत्पत्ति क्षणया नामरूपतय्त दिपा मदयेक भाविता यानाच्वनीम्ह योगीं ला शारीरिक वाचसिक मानसिक क्रियाकलाप यायेयानिंतिं चिन्तन मनन याइगु उद्योगयाइगु अनुरूप चिन्तन याइगु खः; स्वये मास्ति वयाच्वन, न्यने मास्ति वयाच्वन, कयेकुंके मास्ति वयाच्वन, चकंके मास्ति वयाच्वन, हिलाबुला याये मास्ति वयाच्वन, दने मास्ति वयाच्वन, वने मास्ति वयाच्वन, धाये मास्ति वयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका तुरन्त हे तना तनावनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वन; उकथं ध्वःदुइके दयाच्वंगुलिं याये मास्ति वःगु याइगु धाइगु ल्हाइगु याइगु ज्याखँत छगू क्षण दिपाः मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु जुया अनित्य खः; अनित्य जूगुलिं यइपुतायेके बहःगु आधार भरोसा कायेबहःगु मदयाच्वंगु दुःखत हे खः धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सिया खना निर्णय यायेफइगु खः; उकिं जिगु धयागुकथं भाःपिया यइपुतायेके बहः नं मजू; जिकथं अभिमान चढे यायेबहःगु नं मदु; जिगु आत्मजीवकथं भाःपिया खंका धारणा दयेके बहःगु नं मदु धका चित्त बुझे जुया सिया खनाच्वंगु दु । पञ्चवर्गीय आयुष्मान भिक्षुपिसं नं उकथं सिइका खंका श्रोतापन्न नं जुयाच्वन; उगु उपदेश न्यनाच्वंया दुने चिन्तन मनन क्रियाकलापत ज्याखँत उत्पत्ति विनाशयात नं ध्वःदुइके दयाच्वन; उकिं "अनित्य, दुःख हिला पाना विपरीत जुइयःगु धर्मयात जिगु हे खः, जि हे खः, जिगु आत्म हे खः धका भाःपिया खंका धारणा दयेका च्वनेगु उचित मजू भगवन्" धका लिसः बियाच्वन । थुगु संस्कारलिसे स्वापु तया जिं नं न्यना स्वये, चित्त बुझे जूगु अनुरूप लिसः बी माली ।

१) परिषद्पिं, दयेका उद्योगयायेगु नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः

भन्ते) । ज्या यायेया निंतिं चिन्तन याइगु नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । कयेकुंके मास्तिवइगु नित्य ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । चकंके मास्तिवइगु नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । हिलाबुला यायेमास्तिवइगु नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । दनेमास्तिवइगु नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । वनेमास्तिवइगु तुति ल्ह्वने मास्तिवइगु, न्ह्याके मास्तिवइगु दिके मास्तिवइगु नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । फःहिले मास्तिवइगु दने मास्तिवइगु फयेतुइ मास्तिवइगु नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । स्वये मास्तिवइगु नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । धाये मास्तिवइगु नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । नये मास्तिवइगु, न्ह्यये मास्तिवइगु नित्य खः ला कि अनित्य खः ? (अनित्य खः भन्ते) ।

२) अनित्य जुयाच्वंगु दुःख खः ला कि सुख खः ? (दुःख खः भन्ते) । अनित्य जुयाच्वंगु बांलाःगु खः ला बांमलाःगु खः ? (बांमलाःगु खः भन्ते) ।

३) अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइयःगु धर्मयात थ्व जिगु खः धका भाःपिया मज्जाताइगु यइपुताइगु उचित जुइ ला ? (उचित मजू भन्ते) । थ्व जि हे खः धका भाःपिया अभिमान चढेयायेगु धयागु उचित जुइ ला ? (उचित जुइ मखु भन्ते) । थ्व जिगु आत्म हे खः धका भाःपिया धारणा दयेका आशक्त जुइगु धयागु नं उचित जुइ ला ? (उचित जुइ मखु भन्ते) ।

थ्व न्ह्यसः ज्यायाये निंतिं चिन्तन याइगु संस्कारयात जिगु चिन्तन खः; जिं चिन्तन याये फु धका भाःपिया तृष्णाद्वारा अभिमानद्वारा आशक्त मजुइकेत धका; पृथग्जनयाके जुल धाःसा आत्मादृष्टिद्वारा नं आशक्त मजुइकेत धका न्यनाच्वंगु हे खः । संस्कारयागु विषय थुलि जुल धायेवं गुलिखे गुलिखे काये गाइथें च्वने धुंकल; आः विज्ञान लिसे स्वापु तया कना बिज्याःगु खँपुयात स्पष्ट याना क्यनेमाली ।

चित्तविज्ञान अनित्य जुयाच्वंगु पहःआदियात क्यनीगु

विञ्ञाणं निच्चं वा अनिच्चं वाति । अनिच्चं भन्ते ।
यं पनानिच्चं, दुक्खं वा तं सुखं वाति । दुक्खं भन्ते ।
यं पनानिच्चं दुक्खं विपरिणामधम्मं, कल्लं नु तं समनुपस्सितुं
"एतं मम, एसोहमस्मि, एसो मे अत्ता"ति । नो हे तं भन्ते ।

विञ्ञाणं = चित्तविज्ञान; **निच्चं वा** = नित्य खः ला; **अनिच्चं वा** = अनित्य खः ला ? **इति** = थुगुरूपं न्यना बिज्यात । **अनिच्चं भन्ते** = अनित्य खः भगवन् ।

विज्ञान धयागु चित्त हे खः; बर्मेली छ्यला बुलाकथं विज्ञान धका छ्यला बुला यायेगु मदु ला कि धयाथें च्वं; चित्त धका जक धायेगु बानि दयाच्वन; चेतना लोभ द्वेष आदि विषयय् नं बर्मेलीतय्सं चित्त धका हे धायेगु ल्हायेगु बानि दयाच्वन; चित्त प्रधान नं प्रधान हे जुयाच्वंगु दु; उकिं थुगु काण्डय् चित्त धका हे प्रायः याना धयावने । उत्पत्ति क्षणया चित्तयात भाविता यायेमफु सिइके मफुपिं सामान्य मनूतय्सं थुगु चित्तयात जीवनकाछिं न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु दु धका भाःपिया च्वंच्वन; खनाच्वंगु नं थ्व चित्त हे खः तायाच्वंगु नं, नंतुनाच्वंगु नया सियाच्वंगु थियासियाच्वंगु थुगु चित्त हे खः; चिन्तनयाना सियाच्वंगु नं थुगु चित्त हे खः; ताउ तक खनाच्वंगु नं थुगु चित्त हे खः; ताउ तक तायाच्वंगु नंतुनाच्वंगु आदि नं थुगु चित्त हे खः; चीधिचाम्ह मचाचिगु भवयागु चित्त हे आःतकं नं स्थिर जुयाच्वंगु दु; लिपा नं सिनावनी थाय् तक थुगु चित्त स्थिर जुया वनाच्वनतिनि; भव छगुलिं थुगु चित्त छगू हे जक नित्य स्थिर जुयाच्वंगु दु धका भाःपिया च्वंच्वन । गुलिं गुलिंसिनं ला लिपा लिपायागु उगु उगु भवय् नं थुगु चित्त हे सरे जुया हिला वना स्थिर जुयाच्वनीतिनी धका भाःपिया खंका धारणा दयेका च्वंच्वन; व चित्तयात नित्य खः धका भाःपिया खंकाच्वंगु हे जुल ।

उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात दिपा मदयेक भाविता याना चायेकाच्वनीम्ह योगीं ला फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका दिपाः मदयेक भावितायाना चायेका च्वंच्वं कल्पना यायेगु चिन्तन मनन यायेगु उत्पन्न जुया लुयावयेवं उकियात कल्पना यानाच्वना चिन्तन यानाच्वना आदि धका भावितायाना चायेकायंकीगु खः; उकथं भावितायाना चायेका यंकीबले ला उगु कल्पना तनावनीगु जुयाच्वन; अथे जुइबले थुगु चिन्तना कल्पना न्ह्यवःनिसें नं मदयाच्वनतिनि; आः नकतिनि उत्पन्न जुया लुया वयाच्वन; उत्पन्न जुइ धुंका नं तुरन्त हे तना वना जिमिसं न्ह्यवः भाविता मयाःगु जुया चित्तयात नित्य जुयाच्वन धका भाःपियाच्वनागु हे जुल; आः भावितायाना चायेका च्वनाबले ला तुरन्त हे तना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वन; अथे जुया थुगु चित्त उत्पन्न जुइ धुंका तनावंगु जूया निंतिं अनित्य जुयाच्वंगु धर्म हे खः धका सत्य जुयाच्वंगु अनुरूप चित्त बुझे जुया सिया खनावल ।

ताइगु इलय् नं तायाच्वन तायाच्वन धका भावितायाना चायेकाच्वंच्वं ताल तनावन, ताल तनावन जुया तुरन्त हे तना तना वंगुयात ध्व:दुइका च्वने दु; नंतुना सियाच्वंगु नं नंतुना सिइसाथं तुरन्त हे तना वनाच्वंगुयात ध्व:दुइका च्वनेदु; सवा: सियाच्वंगु नं तुरन्त हे तना वनाच्वंगुयात ध्व:दुइके दु; गबलें गबलें शरीरय् दुनेच्वंगु चिचीधंगु स्पर्शत नं उखें लुयावल तनावन, थुखें लुयावल तनावन जुया द्रूतगतिं तना तना वनाच्वंगुयात यक्व यक्व हे ध्व:दुइके दयाच्वन; विशेषरूपं चायेकाच्वनेगु बांलानाच्वनीगु इलय् ला खनाच्वंगु नं छगू खने धुंका मेगु खनीगु तनंतं तना तना वनाच्वंगुयात ध्व:दुइके दयाच्वन । अथे जुया चिन्तनयाना स्यूगु चित्त ताया स्यूगु चित्त थिया स्यूगु चित्त खना स्यूगु चित्त आदि चित्तत छगू छगू याना उत्पन्न उत्पन्न जुयावने धुंका विनाश विनाश जुयावनीगु मात्र ख: । मुक्कं अनित्य जुयाच्वंगु ख: धका स्वयं थ:गु ज्ञान हे सिया खना चित्त बुझे जुयावइगु ख: ।

कयेकुंके मास्ति वइगु चकंके मास्ति वइगु चित्त मरम्मत याये मास्ति वइगु चित्त दने मास्ति वइगु चित्त वने मस्ति वइगु चित्त आदित नं न्हून्हूगु उत्पन्न जुयावया विनाश जुया वनाच्वंगुयात ध्व:दुइके दयाच्वन; भावितायाना चायेकु पतिकं विनाश विनाश जुयावनाच्वंगु चित्तयात ध्व:दुइके दयाच्वन; अथेजुया विभिन्न प्रकरणय् आलम्बनयात सिया सियाच्वनीगु चित्तविज्ञान छगू क्षण दिपा: मदयेक उत्पत्ति उत्पत्ति जुयावया विनाश विनाश जुया वनाच्वंगु जुया मुक्कं अनित्य हे ख: धका सिइके दयाच्वन । पञ्चवर्गीय आयुष्मान् भिक्षुपिं नं उकथं सिइका काये धुंका श्रोतापन्न नं जुयाच्वंच्वन; उगु धर्मदेशना न्यनाच्वंच्वं नं ताइगु सिइगु खनीगु थिया सिइगु बिचा: याना सिइगु नं न्हून्हूगु लुयावया विनाश विनाश जुयावनाच्वंगुयात नं ध्व:दुइका च्वने दयाच्वन; उकिं "चित्तविज्ञान नित्य ख: ला कि अनित्य ख: ?" धयागु न्ह्यस:यात "अनित्य ख: भगवन्" धका लिस: बियाच्वन । व भावितायाना चायेकाच्वनीपिं योगीपिनि साक्षात्कारद्वारा हे अतिकं स्पष्ट जुयाच्वंगु दु ।

पन = अनं अतिरिक्त; **यं** = गुगु धर्म; **अनिच्चं** = अनित्य ख:; **तं** = उगु अनित्य धर्म; **दुक्खं वा** = दु:ख ख: ला ? **सुखं वा** = सुख ख:ला; **इति** = थुगुरूपं न्यना बिज्यात । **दुक्खं भन्ते** = दु:ख ख: भगवन् । थ्व ला न्ह्यव:यागु न्ह्यस: लिसत: लिसे उत्तें जुयाच्वंगु जुया स्पष्ट जुयाच्वने धुंकल ।

पन = अनं मेगु; **यं** = गुगु धर्म; **अनिच्चं** = अनित्य ख:; **दुक्खं** = दु:ख ख:; **विपरिणाम धम्मं** = हिला पाना विपरीत जुइगु स्वभाव दयाच्वन; **तं** =

उगु अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइयःगु धर्मयात; **एतं मम** = थ्व विषय जिगु सम्पत्ति खः । **एसो अहं अस्मिं** = थ्व विषय जि खः, **एसो मे अत्तातिं** = थ्व विषय जिगु आत्मा खः धका; **समनुपस्सितुं** = खंका भाःपिया निंतिं योग्य व उचित जुइ ला ? **इति** = थुगुरूपं न्यना बिज्यात । **नो हे तं भन्ते** = उकथं भाःपिया निंतिं योग्य मजू; उचित मजू भगवन् ।

थुगु न्ह्यसः लिसः नं न्ह्यवःयागु लिसे उत्तें जुयाच्वन; विशेषता ला चिन्तनयाना सिइकेसःगु चित्तकथं तृष्णा अभिमान दृष्टि आशक्तित लुयावइगु पहः इपिं आशक्तित रहित जुयाच्वंगु पहःयात ध्वाथुइकथं धायेमाःगु हे विशेषता दयाच्वन ।

खंक्व पतिकं ताक्व पतिकं ध्वःदुक्क पतिकं सिइक्व पतिकं खुगू द्वारं प्रकटरूपं लुयावयाच्वनीगु चित्ततय्‌त भावितायाये मसः सिइके मफुपिं सामान्य मनूतय्‌सं बांलाःगु आलम्बनत खना ताया ध्वःदुया सिइके दयाच्वनीगु चित्ततय्‌त थःगु चित्त थुगुकथं यइपुतायेका मज्जातायेका च्वंच्वन । आः उत्पन्न जुयाच्वंगु चित्तयात नं यइपुताया मज्जाताया च्वंच्वन । लिपा नं थुगुरूपं मुकं बांलाःगु चित्तत उत्पन्न जुइकाच्वने मास्ति वः; व तृष्णाआशक्ति हे खः । दिपाः मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं ला बांलाःगु खनीगु बांलाःगु ताइगु आदि चित्त, लय्‌ताया न्ह्याइपु ताइगु चित्तयात नं भावितायाना चायेका च्वंच्वं हे लोप जुया तना लोप जुया तना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दइगुलिं यइपुतायेगु मज्जातायेगु प्रार्थना यायेगु मदु; व चित्तलिसे स्वापु तया तृष्णाआशक्ति रहित जुयाच्वंगु हे खः ।

चित्तयात भाविता यायेमफु चायेके मफुपिं सामान्य मनूतय्‌सं ला न्ह्यवः न्ह्यवःयागु चित्त व लिपा लिपायागु चित्तयात विभाजनयाना सिइके मफु; मचांनिसें कया आःतक्कं छगू हे चित्तयारूपय् स्थिर जुयाच्वंगु दु धका भाःपियाच्वन; न्हापानिसें दयाच्वंगु चित्तं हे आः खना सिया वनाच्वंगु खः ताया सिया वनाच्वंगु, ध्वःदुया सिया वनाच्वंगु खः; चिन्तनयाना सिया वनाच्वंगु खः धका भाःपियाच्वंच्वन; उकथं नित्य स्थिर जुयाच्वन धका भाःपियाच्वनीगुलिं विशेषता दयाच्वंगु चित्तयात विषययाना अभिमान चढे जुयाच्वंच्वन; जिं थुगुरूपं स्यू; जिके मखुगुयात सहयाये मफूगु स्वभाव दयाच्वन; जिगु चित्त साहसी जू आदि धका तःधं तायेका अभिमान चढेयाना च्वनेयः; व चित्तयात न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु जि धयागुकथं भाःपिया अभिमान चढे जुयाच्वंगु खः; मानआशक्ति हे खः । दिपाः मदयेक भावितायाना च्वनीम्ह योगीं ला

खना स्यूगु चित्त ताया स्यूगु चित्त थिया स्यूगु चित्त चिन्तनयाना स्यूगु चित्त उत्पन्न उत्पन्न जुक्व पतिकं भावितायाना चायेकाच्वंच्वं मुक्कं लोप जुया तना वनाच्वंगु लोप जुया तना वनाच्वंगु ध्वःदुइके दयाच्वंगुलिं चित्त लगातार विनाश जक जुया वनाच्वंगु दु खनि, मुक्कं अनित्य खनी धका सिया खनाच्वंगु दु; उकिं आःथथें हे सिना वने मालीगु जुल धाल धाःसा मान अभिमान मदयावनीगुथें हे मान अभिमान उत्पन्न जुइगु अवसर मदुसे रहित जुया शान्त जुयावनीगु खः; व मान आशक्ति रहित जुयावंगु हे खः ।

सामान्य मनूतय्सं खना सियाच्वंम्ह जि हे; ताया सियाच्वंम्ह जि हे नंतुना सियाच्वंम्ह जि हे, नया सियाच्वंम्ह जि हे; सिया सियाच्वंम्ह जि हे; चिन्तनयाना सियाच्वंम्ह जि हे; जिं विभिन्न प्रकारयागु आलम्बनयात सिइके सः; कयेकुंके मास्ति वयाच्वन, चकंके मास्ति वयाच्वन; वने मास्ति वयाच्वन; धाये ल्हाये मास्ति वयाच्वन आदि धका चिन्तन याइगु चित्त नं जि हे; जिं हे उकथं चिन्तनयाना सियाच्वंगु दु; थीथीकथंयागु क्रियाकलापतय्त जिगु चित्तं, जिं हे यानाच्वंगु दु धका भाःपिया च्वंच्वन; व कारकआत्मआशक्ति हे खः; उकीलिसे स्वापु दयाच्वंगु स्मरणिकायात धायेमाली ।

स्मरणिका : शारीरिक वाचसिक मानसिक क्रियाकलाप धाक्वयात अहंजीव हे यानाच्वंगु दु धका भाःपिगु कारकआत्मआशक्ति ।

यानाच्वंगुकथं आशक्त जुयाच्वनीगु संस्कारलिसे नं स्वाः; चित्तलिसे नं स्वा; अथे नं प्रायः याना ला कयेकुंके मास्ति वइगु चकंके मास्तिवइगु वने मास्तिवइगु धाये ल्हाये मास्तिवइगु आदियात चित्तकथं हे धायेगु बानि दयाच्वन; उकिं उगु याये मास्तिवइगुयात चित्तविज्ञान विषय नं दुथ्याका धयाच्वनागु खः; अले हानं “उगु चित्तविज्ञान धयागु अहंजीव थुगु शरीरय् दुने न्ह्याबलें थातं च्वनाच्वंगु दु; उगु अहंजीवं हे खंकेगु या तायेकेगु या आदि धका थीथीकथं आलम्बनयात सियाच्वंगु दु धका थुगुरूपं भाःपिया च्वंच्वन; व निवासीआत्मआशक्ति हे खः; व लिसे स्वापु दुगु स्मरणिकायात नं धायेमाली ।

स्मरणिका : शरीरय् दुने न्ह्याबलें थातं च्वनाच्वंगु अहंजीव दु धका भाःपिगु निवासी आत्मआशक्ति ।

आःयागु इलय् नं गुलिं गुलिं उगु उगु धार्मिक क्षेत्रय् थुगु चित्तविज्ञानयात शरीरय् दुने न्ह्याबलें थातं च्वनाच्वंगुकथं धायेगु ल्हायेगु यानातल; विज्ञानजीव धका नं धायेगु ल्हायेगु बानी दयाच्वन; सिना वनीगु इलय् नं थुगु विज्ञानजीव विनाश जुयाच्वंगु पुलांगु शरीरया दुने पाखें पिहाँ

वना न्हूगु शरीरय् दुने दुहाँवना च्वनाच्वंगु दु धका गुलिं गुलिंसिनं धारणा दयेका धायेगु ल्हायेगु यानाच्वन; भगवान् बुद्धया इलय् साति धयाम्ह भिक्षुं थुगु चित्तविज्ञानयात आत्मजीव धका धारणा दयेका धायेगु ल्हायेगु यानावने धुंकल; उगु विषययात थुगु धर्मया सफू प्यंगूगु काण्ड (पौल्याः १०१)य् उल्लेखयाना क्यनावये धुन। इपिं इपिं ला चित्तविज्ञानयात जिगु आत्म धका भाःपियाच्वनीगु आत्मदृष्टिआशक्ति हे खः ।

अनं ल्यू थःपिसं चिन्तन याये मास्तिवःसा चिन्तन यायेफु आदि धका थःगु चित्तयात चाहना अनुरूप अधिकारय् तइगु अहंकथं नं भाःपिया आशक्त जुयाच्वंच्वन; व ला स्वामीआत्मआशक्ति हे खः; व लिसे स्वापु दुगु स्मरणिकायात नं धायेमाली ।

स्मरणिका :शरीरय् दुने चाहना अनुरूप अधिकारय् तइगु अहंजीव दु धका भाःपिगु स्वामीआत्मआशक्ति ।

दिपाः मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीयाके चिन्तन यानाच्वना धका चायेकावं च्वनीगु क्षणय् हे चिन्तनयाना स्यूगु चित्त तनावनीगु जुयाच्वन; तायाच्वन धका चायेकाच्वनीगु क्षणय् हे ताया स्यूगु चित्त तनावनीगु जुयाच्वन; थियाच्वन धका भावितायाना चायेकाच्वनीगु क्षणय् हे थिया स्यूगु चित्त तनावनीगु जुयाच्वन; खनाच्वन धका चायेकाच्वनीगु क्षणय् हे खना स्यूगु चित्त तनावनीगु जुयाच्वन; उकथं चायेकाच्वनीगु क्षणय् हे स्यूगु चित्तत तना तना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दइगुलिं "चिन्तनयाना स्यूगु तायास्यूगु थियास्यूगु खनास्यूगु भावितायाना स्यूगु आदि चित्तविज्ञानत थःथःपिनि कारण अनुसार न्हून्हूगु उत्पन्न उत्पन्न जुयावया विनाश विनाश जुयावनीगु स्वभाव धर्म हे खः; आत्मजीव अहंजीव मखु" धयागु स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा हे सिइके दयाच्वन ।

सियाच्वंगु पहः ला - **चक्खुञ्च पटिच्च रूपे च उप्पज्जति चक्खुविञ्ञाणं** - आदि देशना अनुरूप खना सियाच्वंगु मिखा व वर्णरूप दया उत्पन्न जुया वयाच्वंगु खः; ताया सियाच्वंगु न्हाय्पं व शब्द दया उत्पन्न जुया वयाच्वंगु खः; नंतुना सिया वयाच्वंगु न्हाय् व गन्ध दया उत्पन्न जुया वयाच्वंगु खः; नया सिया वयाच्वंगु म्ये व सवाः दया उत्पन्न जुया वयाच्वंगु खः; थिया सियाच्वंगु शरीर व स्पर्श यायेबहःगु दया उत्पन्न जुया वयाच्वंगु खः; चिन्तनयाना सियाच्वंगु मूलगु (भवाङ्ग व निरीक्षण याइगु) चित्त व आलम्बन दया उत्पन्न जुया वयाच्वंगु खः; भावितायाना सियाच्वंगु भाविता यायेनिंतिं हृदयङ्गम याइगु भाविता यायेबहःगु दया उत्पन्न जुया वयाच्वंगु खः आदि

धका उगु उगु सम्बन्धित कारण अनुसार उत्पन्न उत्पन्न जुया वयाच्वंगु खः; उगु उगु सम्बन्धित कारण दयाच्वन धाःसा उत्पन्न जुइ मास्ति मवःसां उत्पन्न जुया वयाच्वनीगु हे जुल; विनाश जुइके बी मास्ति मवःसां नं तुरन्त हे विनाश जुया वनाच्वनीगु खः; कारण मन्त धाःसा ला उत्पन्न जुइके बी मास्ति वःसा नं व उत्पन्न मजू; बांलाःगु चित्ततयूत थातं तयेकेबी मास्ति वःसां नं इपिं थातं मच्वं; विनाश जुया वनाच्वनीगु हे जुयाच्वन; उकिं "चित्तविज्ञान दयेकेसःगु आत्मजीव नं मखु; न्ह्याबलें थातं च्वनाच्वंगु आत्मजीव अहंजीव नं मखु; चाहना अनुरूप अधिकारय् तइगु आत्मजीव अहंजीव नं मखु; थःथःपिनि कारण अनुसार न्हून्हूगु उत्पन्न उत्पन्न जुयावया विनाश विनाश जुयाच्वंगु स्वभाव धर्म मात्र खः धका योगीं स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा हे सिया खना निर्णय बी फइगु जुयाच्वन। आयुष्मान पञ्चवर्गीय भिक्षुपिसं ला सामान्यरूपं स्यूगु खंगु मात्र मखुसे श्रोतापति मार्गज्ञानया सामर्थ्यद्वारा आत्मआशक्ति बिल्कुल रहित जुयाच्वने धुंकूगु जुयाच्वन; उकिं "अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइ यःगु चित्तविज्ञानयात जिगु खः धका जि खः धका जिगु आत्म खः धका भावितायाना खंका भाःपीया निंतिं उचित जुइ ला ?" धयागु न्ह्यसःयात "उचित जुइ मखु भगवन्" धका लिसः बियाच्वंगु खः। जिं नं आः न्यना स्वये; चित्त बुझे जूगु अनुरूप लिसः बी माली।

परिषद्‌पिं, चित्त नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते)। फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन धका भावितायाना चायेकाच्वंच्वं कल्पना लुया वयाच्वनीगु खः; उगु कल्पना नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते)। फेतुनाच्वंगु ताउबित धायेवं पूगु प्रकट जुयावये यः; उकियात पुनाच्वन पुनाच्वन धका चायेकाच्वंच्वं आशन मिलेयाये मास्तिवइगु चित्त लुयावये य; उगु चित्त मिलेयाये मास्ति वः धका चायेका यंकेबले तना मवं ला ? (तना वं भन्ते)। उगु चित्त नित्य खः ला कि अनित्य (अनित्य खः भन्ते)। त्यानुया वइबले त्यानुया वयाच्वन त्यानुया वयाच्वन धका चायेकाच्वंच्वं आशन फेरे याये मास्तिवइगु चित्त लुया वयेयः; उगु चित्तयात चायेका यंकेबले तना मवं ला ? (तना वं भन्ते)। उगु चित्त समेत नित्य खः ला कि अनित्य; (अनित्य खः भन्ते)। कयेकुंके मास्ति वइगु चित्त लुयावइगु इलय् कयेकुंके मास्ति वः कयेकुंकेमास्ति वः धका चायेका च्वंच्वं तना तनावनीगु जुयाच्वन; उगु चित्त नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते)। चकंके मास्ति वइगु चित्त नं चायेका च्वंच्वं तना तनावनीगु जुयाच्वन; उगु चित्त नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते)। दने मास्तिवइगु वने मास्तिवइगु चित्त नं चायेकाच्वंच्वं

तना तना वनाच्वनीगु जुयाच्वन; उगु चित्त नित्य खः ला कि अनित्य (अनित्य खः भन्ते) । यथिंजाःगुयात हे चायेकि चायेकि उगु चायेकिगु चित्त चायेका च्वंच्वं तना तनावनीगु जुयाच्वन; उगु चायेकिगु चित्त समेत नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । तायाच्वनीगु इलय् तायाच्वन तायाच्वन धका चायेकु पतिकं तना तना वनाच्वनीगु जुयाच्वन; उगु ताया स्यूगु चित्त नित्य खः ला कि अनित्य (अनित्य खः भन्ते) । थीगु सिइगुयात थियाच्वन सियाच्वन धका चायेके धुनेवं तना तना वनाच्वनीगु जुयाच्वन; उगु थ्यूगु स्यूगु चित्त नित्य खः ला कि अनित्य खः ? (अनित्य खः भन्ते) । खना स्यूगु चित्त समेतं नित्य खः ला कि अनित्य ? (अनित्य खः भन्ते) । नंतुना, नया स्यूगु चित्त समेतं नित्य खः ला कि अनित्य खः ? (अनित्य खः भन्ते) ।

(२) अनित्य जुयाच्वंगु दुःख खः ला सुख खः ? (दुःख खः भन्ते) अनित्य जुयाच्वंगु बांला ला बांमला ? (बांमला भन्ते) ।

(३) अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइयःगु चित्तयात थ्व जिगु सम्पत्ति खः धका भाःपिया मज्जाताइगु यइपुताइगु उचित जुइ ला ? (उचित जुइ मखु भन्ते) । थ्व जि हे खः धका भाःपिया अभिमान चढे यानाच्वनीगु समेतं उचित जुइ ला ? (उचित जुइ मखु भन्ते) । थ्व जिगु आत्म खः धका भाःपिया धारणा दयेका आशक्त जुयाच्वनीगु उचित जुइ ला ? (उचित जुइ मखु भन्ते) ।

थुपिं न्ह्यसः स्वथी आलम्बनयात सिइकेसःगु चित्तविज्ञानयात "जिगु चित्त हे खः, जिं सिइके सः, चिन्तनयाना सियाच्वंगु जिं हे खः" धका भाःपिया तृष्णाद्वारा, मानद्वारा आशक्त मजुइकथं धका "पृथग्जनयाके जुल धाःसा आत्मदृष्टिद्वारा नं आशक्त मजुइकथं" धका उल्लेखयाना क्यनाच्वंगु न्ह्यसःत हे खः । रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान धयागु स्कन्ध न्यागूलिसे स्वापु तया उगु तृष्णा मान दृष्टि आशक्तिं न्ह्यसःतय्गु अर्थयात वर्णनयाना क्यना देशनायाना वयागु पूवंगु जुल । आः आशक्ति स्वंगू रहित जुइकथं भावितायाये निंतिं निर्देशन बीगु देशनायात स्वाकं कने माली ।

आशक्ति स्वंगू रहित जुइकथं भाविता यायेगु पहःत
(सूत्रया स्वंगूगु काण्ड)

(१) रूपयात भाविता याइगु पहः

तस्मातिह भिक्खवे यं किञ्चि रूपं अतीतानागतपच्चुप्पन्नं अज्झत्तं

वा बहिद्धा वा, ओलारिकं वा सुखुमं वा, हीनं वा पणीतं वा, यं दूरे सन्तिके वा, सब्बं रूपं "नेतं मम, नेसो हमस्मि, न मेसो अत्ता"ति एवमेतं यथाभूतं सम्मप्पञ्ञाय दट्ठब्बं ।

भिक्खवे = भिक्षुपिं; **तस्मा** = उगुरूपं खंका भाःपिगु उचित मजूगु कारणं; **इह** = थुगु लोकय् (संस्कृत भाषाय् तस्मात् + इह धका दयाच्वंगु कारणं पाली तस्मातिह धका त आखः ग्वः आगमन सहित सन्धि स्वाका तःगु दु); **अतीतानागतपच्चुप्पन्नं** = अतीत अनागत वर्तमान जुयाच्वंगु; **यं किञ्चि रूपं** = संकेत मदुगु दक्व रूप; **अत्थि** = दयाच्वन; **अज्झत्तं वा** = शरीरय् दुनेच्वंगु रूप थजु; **बहिद्धा वा** = शरीरं पिनेच्वंगु रूप थजु; **ओलारिकं वा** = कोडागु रूप थजु; **सुखुमं वा** = कोमलगु रूप थजु; **हीनं वा** = क्वह्य्चंगु रूप थजु; **पणीतं वा** = प्रणीतःगु रूप थजु; **दुरे वा** = तापाःगु रूप थजु; **सन्तिके वा** = सःतिगु रूप थजु; **यं** = गुगु रूप; **अत्थि** = दयाच्वन; **सब्बं तं रूपं** = उगु दक्वं रूपयात; **नेतं मम** = थुगु विषय जिगु सम्पत्ति मखु; **न एसो अहं अस्मि** = थुगु विषय जि मखु; **न मे एसो अत्ताति** = थुगु विषय जिगु आत्म मखु धका; **एवं** = थुगुरूपं; **एतं** = अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइ यःगु थुगु रूपयात; **यथाभूतं** = गथे दु अथे सही रूपं; **सम्मप्पञ्ञाय** = सम्यक्रूपं स्यूगु विपश्यनाप्रज्ञा आर्यमार्गप्रज्ञाद्वारा; **दट्ठब्बं** = खंकेमाः; **वा** = खंकेफइकथं उद्योगयायेमाः ।

उगु पालिया अर्थयात मुक्कं थःपिनि भाषं संक्षिप्तं भाषान्तरण यायेबले थुगुरूपं प्राप्त जुइगु खः ।

संक्षिप्तं भाषान्तरण

भिक्षुपिं, आः क्यनावये धुंगु अनुरूप जिगु सम्पत्ति हे खः; जि हे खः; जिगु आत्म हे खः धका खंका भाःपियाच्वनेगु उचित मजूगु कारणं अतीतयागु थजु; अनागतयागु थजु; वर्तमानयागु थजु; शरीरय् दुनेच्वंगु थजु; शरीरं पिनेच्वंगु थजु; कोडागु थजु; नाइसेच्वंगु थजु; हीनगु थजु; नीचगु थजु; प्रणीतगु थजु; तापाःगु थजु; सःतिगु थजु; रूप धाक्वयात "जिगु सम्पत्ति मखु; जिगु आत्म मखु" धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सहीरूपं सिया खनावइकथं भावितायायेमाः उद्योगयायेमाः । उकियात ल्यू ल्यू वना धायेमाली ।

भिक्षुपिं, आः क्यनावये धुंगु अनुरूप ..... उचित मजूगु कारणं अतीतयागु थजु ..... सःतिगु थजु ..... रूप धाक्वयात जिगु सम्पत्ति मखु; जि मखु; जिगु आत्म मखु धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सहीरूपं सिया खनावइकथं भावितायायेमाली उद्योगयायेमाली ।

उगु खँपुया दुने रूपयात अतीत अनागत आदि रूपं (११)गू विभाजनयाना क्यनातल; अतीत अनागत वर्तमान धयागु काल स्वंगूद्वारा विभाजनयाना क्यनातःगु हे खः; अतीत धयागु पुलावने धुंकूगु धर्मयात धाःगु खः; न्हापा न्हापायागु आपालं जन्मं थजु थुगु जन्मया दुने नं न्हापा न्हापायागु आपालं समयं थजु; उत्पन्न जुयावये धुंगु निरोध जुयावये धुंकूगु धर्मयात थजु अतीत धका धाइ; अनागत धयागु ला आः उत्पन्न मजूनितिनिसे लिपायागु आपालं कालंनिसेतिनि उत्पन्न जुइगु धर्मयात धयातःगु खः । वर्तमान धयागु ला आःया आः हे उत्पन्न जुयावंच्वंगु धर्मयात धाःगु खः । उत्पत्तिक्रम अनुरूप धाल धाःसा ला उत्पन्न जुइ धुंकूगु उत्पन्न जुयावंच्वंगु उत्पन्न जुइतिनिगु धर्म स्वथी हे खः; उगु अतीत अनागत वर्तमान स्वथीद्वारा छुटेयाना काल धायेवं थःगु सन्तानय् दुगु नं मेपिनि सन्तानय् दुगु नं दयाच्वंक धर्मतय्त दक्व ग्रहणयाना उत्पन्न जुया वनाच्वंगु हे खः ।

श्रावकपिसं भाविता यायेल्वःगु धर्म

अथे नं विपश्यना भावितायायेबले ला श्रावकपिनि निंतिं धाल धायेवं थःगु सन्तानय् दुगु धर्म जक मुख्य जुयाच्वंगु विषय; मेमेगु धर्मतय्त ला अनुमानकथं तुलनायाना निरीक्षण व निर्णय यायेमाःगु मात्र जक आवश्यक जुयाच्वंगु विषयतय्त उपरिपण्णास पालि अनुपद सूत्रया वर्णना अर्थकथाय् टीकाय् क्वजीक क्यनातःगु दु । उकिं थःगु सन्तानय् दुगु नामरूप धर्मतय्त जक स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सहीरूपं सिइकथं भावितायायेगु आवश्यक जू । थःगु सन्तानय् दुगु धर्मतय् दुने नं अनागतधर्मत धयागु आः उत्पन्न मजूनि मदुनितिनिगु जुया इमित अनुमानं भावितायाना सहीरूपं सिइके फइमखु; अतीतधर्मतय् दुने नं न्हापायागु आपालं भवयागु धर्मतय्त ला अनुमानयाना भावितायायेगु पाखें सहीरूपं सिइके फइमखुगु विषय स्पष्ट जुयाच्वंगु दु; आःयागु भवया दुने समेतं नं पुलावने धुंकूगु वर्ष परिच्छेद महीना परिच्छेद आपालं दिन परिच्छेदतय्गु धर्मतय्त सहीरूपं सिइके अःपु मजू; घडी परिच्छेद दुनेयागु धर्मतय्त समेतं परमार्थ स्वभाव धर्मकथं सहीरूपं सिइकथं भावितायायेगु थाकुसे च्वं; कारण छाय् धाःसा - सामान्य मनूतय्के खने धुनेवं तायेके धुनेवं ध्वःदुइका सिइके धुनेवं तुं छकोलनं जि हे खः, व हे खः मिसा हे खः, मिजं हे खः इत्यादि प्रज्ञप्ति अनुसार आशक्त जुइ धुंकीगु जुयाच्वंगु कारणं हे खः ।

उत्पत्ति क्षणयात जक शुरूयाना भाविता याये बहःगु विषय

उकिं भद्देकरत्तसुत्तय् (**पच्चुप्पन्नञ्च यं धम्मं; तत्थ तत्थ विपस्सति**) उत्पत्ति क्षणया वर्तमानधर्मयात उगु उगु उत्पत्ति क्षणय् विपश्यना भाविता याइगु खः - धका क्यनातःगु अनुरूप खनाच्वंगु क्षण तायाच्वंगु क्षण आदि वर्तमान धर्मयात शुरूयाना भाविता यायेमाः । अनं ल्यू स्मृतिप्रस्थान पाली नं (**गच्छन्तो वा गच्छामीति पजानाति**) आदि धका वनाच्वंगु क्षण दनाच्वंगु क्षण फेतुनाच्वंगु क्षण गोतुलाच्वंगु क्षण आदि वर्तमान धर्म भावितायाना सिइकेया निंतिं क्यनातःगु अनुरूप उत्पत्ति क्षणया वर्तमान धर्मयात शुरूयाना भाविता यायेमाः । आःथें गम्भीर गम्भीररूपं उल्लेखयाना धयाच्वनेमाःगु ला थुगु अनात्मलक्षणसूत्र पाली अतीतंनिसें शुरू याना देशनायाना बिज्यानातःगु अतीत धर्मनिसें शुरूयाना चिन्तन व निरीक्षणयाना भाविता यायेमाःगु ला छुथें धका संशय जुइका मच्वनेनिंतिं हे खः ।

उकिं खक्व पतिकं ताक्व पतिकं ध्वःदुया स्युक्व पतिकं खुगू द्वारं प्रकट रूपय् उत्पन्न जुया लुयावायाच्वंगु नामरूप धर्मतय्त दिपा मदयेक भावितायाना चायेका च्वनेमाः; आः थनच्वंपिं योगीपिसं फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन फेतुनाच्वना थियाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकाच्वंगु प्रक्रिया थें हे खः । उकथं भावितायाना चायेकाच्वंच्वं समाधिज्ञान शक्तिशाली जुयावइगु इलय् फुले जूगु अलग चायेका सियाच्वंगु अलग; सुके जुयाच्वंगु अलग चायेका सियाच्वंगु अलग आदिरूपं छुटे छुटेयाना सिया वयाच्वनीगु खः; फुले जुयाच्वनीगु क्षणय्, कसे जुइगु टन्के जुइगु क्षणय्, घ्वातु घ्वाइगु, हलचल जुइगु, सुके जुइगु क्षणय् तकं स्थिर जुयामच्वं; उकियागु क्षणय् तना लोप जुया दिना वनाच्वनीगु जुयाच्वन; सुके जुइगु क्षणय् छ्वासुया वनीगु हलचल जुइगु नं लिपा छको फुले जुइगु क्षणतकं स्थिर जुया मच्वं; वयागु क्षणय् हे प्यदनावनीगु जुयाच्वन; वनाच्वनीगु क्षणय् नं जःगु न्ह्याकीगु क्षणया कसे जुइगु टन्के जुइगु हलचल जुइगु रूप खःगु न्ह्याकीगु क्षणतकं मथ्यं; खःगु न्ह्याकीगु क्षणया रूप नं जःगु न्ह्याकीगु क्षणतकं मथ्यं; थःथःगु क्षणय् थःथःगु क्षणय् हे फुना फुनावनीगु जुयाच्वन; ल्ह्वनाच्वनीगु क्षणया रूप न्ह्याकाच्वनीगु क्षणय् मथ्यं; न्ह्याकाच्वनीगु क्षणया रूप दिकाच्वनीगु क्षणय् मथ्यं; थःगु क्षणय् थःगु क्षणय् हे फुना अन्त जुयावनीगु खः । कय्कुंकाच्वना चकंकाच्वना आदि धका भावितायाना च्वनीगुली नं थःगु क्षण थःगु क्षणय् हे फुना फुना अन्त जुया वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वन । ज्ञान विषेश तीब्र तीक्ष्ण जुयाच्वनीगु इलय् ला छको कयेकुंकेगु छको चकंकेगुया दुन हे छगू

थासं मेगु थासय् मथ्यंसे खुरू खुरू फुना अन्त जुया वनाच्वंगुयात योगीं ध्वःदुइकाच्वने दुगु जुयाच्वन ।

अथे जुया "जिमिसं न्ह्यवः भाविता मयानागु जुया मसियाच्वंगु खः; नामरूप धर्मत छगू इलं मेगु इलय् मथ्यंसे छगू क्षणय् हे दिपाः मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वन खनी" धका थुगुरूपं चित्त बुभे जुया सियावइगु खः । उकिं न्हापा उत्पन्न जुयावये धुंकूगु अतीतरूप आः उत्पत्ति क्षणया वर्तमानय् मथ्यंसे फुना वनाच्वने धुंकल; आः फुले जुयाच्वंगु क्षण सुके जुयाच्वंगु क्षण कयेकुंकाच्वंगु क्षण चकंकाच्वंगु क्षण ल्ह्वनाच्वंगु क्षण न्ह्याकाच्वंगु क्षण दिकाच्वंगु क्षण संकाच्वंगु क्षणया लिपायागु अनागतकालय् मथ्यंसे फुना फुना अन्त अन्त जुयावनाच्वन; लिपायागु कालय् तिनि उत्पन्नजुइगु रूप नं थःगु क्षणय् हे फुना फुना अन्त जुयावनीगु हे जुल; उकिं रूप धाक्व मुक्कं अनित्य खः; छगू क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगुलिं मुक्कं दुःख हे खः; थःगु चाहना अनुरूप उत्पन्न मजूसे थःगु कारण अनुसार उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगुलिं आत्म मखुगु स्वभावधर्म मात्र हे खः धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा योगीं सिया सिया वनाच्वनीगु खः । उथं सिइके माःगुयात लक्ष तया "**नेतं मम** = थुगु विषय जिगु मखु" आदि धका भावितायाना चायेके फइकथं उद्योग यायेमाः धका देशना यानाबिज्याःगु खः ।

नेतं मम – लिसें अनित्य भाविता यायेगु आदि पहः समन्वय यानाक्यनीगु

उगु भाविता याइगु पहःयात क्यनीगु खँपु अनुसार "**नेतं मम** = थ्व जिगु मखु" आदि धका ब्वना भाविता यानाच्वनेमाःगु ला ? धका न्यनेथाय् दयाच्वन; उकथं ब्वनेमाःगुमखु; अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावयात सम्यक्‌रूपं सिइकथं भाविता यायेगु हे खः । अनित्य आदि स्वभावयात सिल धायेवं नेतं मम - आदिद्वारा सियाच्वंगु दु धका धायेमाःगु हे जुयाच्वन; उगु जमानाय् छ्यलिगु पालि छ्यलाबुला विशेष हे खः । उकिं सलायतनवग्ग संयुत्त पालि छन्नसुत्त (२६२)य् (**एतं मम; एसो हमस्मि; एसो मे अत्ताति समनुपस्ससि** = थ्व जिगु हे खः; थ्व जि जुयाच्वन; थ्व जिगु आत्म हे खः धका खनाच्वंगु दु ला) धका न्हचसः तःगुयात (**नेतं मम; नेसो हमस्मि; नमेसो अत्ताति समनुपस्सामि** = थ्व जिगु मखु; थ्व जि मखु; थ्व जिगु आत्म मखु धका खनाच्वंगु दु धका) आयुष्मान छन्नं लिसः बिल । उगु लिसः खँपुयात अर्थकथां (**अनिच्चं दुक्खं अनत्ताति समनुपस्सामि** = अनित्य, दुःख, अनात्म धका खंकाच्वनागु दु) धका धायेत्यंगु विषय वर्णन यानातःगु दु ।

उकी **नेतं मम** = थ्व जिगु मखु धका सियाखनाच्वंगु दु धका धयागु छगू क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु जुया यइपुतायेके बहः भरोसा कायेबहः मजूगु दुःख धका सियाखनाच्वनीगुलिसे उत्तें जुयाच्वन; **नेसो हमस्मि** = थ्व जि मखु धका सियाखनाच्वंगु दु धयागु अनित्य खः धया सिया खनाच्वंगुलिसे उत्तें जुयाच्वन; नित्य खः धका भाःपियाच्वंगुलिं अभिमान चढे जुयाच्वंगु खः; अनित्य खः धका सहीरूपं सिल धाःसा अभिमान चढे जुइथाय् मदु । **न मेसो अत्ता** = थ्व जिगु आत्म मखु धका सियाखनावयेवं अनात्म धका सियाखना वनाच्वंगु ला बिल्कुल उत्तें जुयाच्वन । उकिं खुगू द्वारं उत्पन्न जुयावक्वपतिकं नामरूपतय्त भाविता याये मफया नित्य जुयाच्वन धका भाःपिल धाःसा "थ्व जि जुयाच्वन" धका भाःपिया अभिमान चढे जुयाच्वनीगु हे जुल । "मिखा छको पतिक यायेगु ईति तकं थातं मच्वं; मुक्कं अनित्यत हे खः" धका सिल खन धायेवं ला उकथं अभिमान चढे जुइगु उत्पन्न जुया वये फइमखु । "अनात्म धका मसिल धायेवं आत्मआशक्ति दयावइगु खः; अनात्म धका सिल धायेवं आत्मआशक्ति दयावये फइमखु" धयागु ला स्पष्ट जुयावने धुंकल; विशेषरूपं धया क्यनेमाःगु मदु ।

खनिगु क्षण आदिलय् भाविता याये मफुपिं सामान्य मनूतय्के खनाच्वनीगु क्षणयागु रूपत तायाच्वनीगु क्षणय् थ्यंक वइगु खः; तायाच्वनीगु क्षणयागु रूप नं खनाच्वनीगु क्षण आदिलय् थ्यंक वइगु खः; नित्य स्थिर जुयाच्वंगु दु; जि याकचां हे खँ नं खनाच्वंगु दु; ता नं तायाच्वंगु दु; थि नं थियाच्वंगु दु आदि धका भाःपियाच्वन; अथे जुया अतीतयागु रूप हे वर्तमानय् थ्यंकवःगु खः । वर्तमानया रूप हे अनागतय् थ्यंकवनीतिनि आदि धका भाःपियाच्वन; व नित्यकथं भाःपिया खंका आसक्त जुयाच्वंगु हे खः । दिपा मदयेक भाविता याना चायेका च्वनीम्ह योगीं ला खनाच्वनीगु क्षणया रूप खनाच्वनीगु क्षणय् हे विनाश जुयावनाच्वन; ताइगु क्षण आदिलय् मथ्यं; तायाच्वंगु क्षणया रूप नं तायाच्वनीगु क्षणय् हे विनाश जुयावनाच्वन; खनाच्वनीगु क्षण आदिलय् मथ्यं; खना च्वंक्वपतिकं ताया च्वंक्वपतिकं ध्वःदुया च्वंक्वपतिकं सिया च्वंक्वपतिकं मुक्कं न्हून्हूगु हे खः धका सियाखना चित्त बुझे जुयाच्वन; व अनित्य जुयाच्वंगु स्वभावयात सही रूपं सियाच्वंगु हे खः; उकथं सिया सियाच्वंगु जुया अतीतयागु रूप अतीतकालय् हे निरोध जुया विनाश जुइधुंकल; आः वर्तमानय् थ्यंक मवः धका नं सियाच्वनीगु हे जुल; आः उत्पन्न जुयावंच्वंगु रूप नं आः भाविता याना चायेका च्वं च्वं हे निरोध व विनाश निरोध व विनाश जुयावंच्वन; लिपायागु अनागतय् मथ्यं; अनागतया

रूप नं उकियागु क्षणया दुने निरोध व विनाश जुयावनीतिनि धका थुगु रूपं नं सियाच्वनीगु हे जुल । उकिं मिखा छको पतिक यायेगु ईति तकं अनित्य जुयाच्वंगु धर्मत हे खः धका सियाच्वनीगु खः; उकथं सियाच्वंगु जुया जिगुया रूपं तृष्णाआशक्ति नं उत्पन्न जुयावयेगु अवसर मदयाच्वंगु जुल; जि हे खः धका गौरव तायेका तःधं तायेकेगु थाय् मदुगु जुया मानआशक्ति नं उत्पन्न जुइगु अवसर नं मदयाच्वंगु जुल; जिगु आत्मकथं दृष्टिआशक्ति नं उत्पन्न जुइगु अवसर मदयाच्वंगु जुल; उकथं तृष्णा मानआशक्ति रहित जुइकथं भाविता याये निंतिं पञ्चवर्गीय पिन्त निर्देशन बियाबिज्यात; पृथग्जनपिनि निंतिं दृष्टिआशक्ति रहित जुइकथं भाविता याये निंतिं नं निर्देशन बियाबिज्यात ।

श्रोतापन्नपिन्त अनात्म भाविता याये नितिं निर्देशन बिया बिज्याःगु विषय

थुगु थासय् श्रोतापन्न जुयाच्वंपिं पञ्चवर्गीय भिक्षुपिन्त कनाबिज्याःगु उपदेशय् दुने (**न मेसो अत्ताति** = थ्व जिगु आत्म मखु धका) आत्मआशक्तियात समेतं हटे यायेया निंतिं देशना यानाबिज्याःगु छु कारणय् लय् ? धका बिचाःयायेथाय् दयाच्वन । कारण छाय् धाःसा - श्रोतापन्नयाके आत्म धका द्वंक भाःपिया आशक्त जुइगु दृष्टिविपर्यास रहित जुयाच्वंगु जक मखु संज्ञाविपर्यास चित्तविपर्यासत नं रहित जुयाच्वंगु विषय विशुद्धिमार्गय् क्यनातःगु दु; अथे जुया आत्मआशक्ति स्वंगुलिं हे रहित जुया च्वंकच्वकं पतिकं गुजागु आशक्तियात हटेयाये फइकथं अनात्म धका भाविता यायेमाःगुलय् धका बिचाः यायेथाय् दयाच्वन । थुगु उपदेश सफू न्हापांगु दचा (पौल्याः-२८)य् आत्मआसक्ति लिसे उत्तेंथें च्वंगु अस्मिमानयात हटे यायेया निंतिं पञ्चवर्गीय भिक्षुपिन्त थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशना कनाबिज्याःगु विषयय् क्यनावये धुन; अथे नं थुगु थासय् ला उगु अस्मिमानयात हटे याये फइकथं (**नेसो हमस्मिं** = थ्व जि मखु) धका भाविता याये निंतिं अलग्ग निर्देशन बियातःगुजुया (**न मेसो अत्ता** = थ्व जिगु आत्म मखु) धका भाविता यायेया निंतिं निर्देशन बियाबिज्याःगुयात ला "उगु अस्मिमान हटे यायेया निंतिं भाविता यायेया लागी निर्देशन बियाबिज्यात" धका धाये फइमखु; उकिं गुजागु आशक्तियात हटे याये फयेकेत अनात्म धका भाविता यायेमाःगुलय् धका बिचाः यायेथाय् दयाच्वंगु हे जुल ।

उगु तथ्ययात क्वक्वजिक निराकरण याना क्यनेत ला अःपु मजू; उकिं विधि स्वंगूद्वारा विभाजन याना निराकरण यायेमाली । (१) न्हापांगु विधि अनुसार सीलवन्तसुत्तन्त देशनाय् अरहन्त पुद्गलं नं अनात्म धका भाविता

यानाबिज्याःगु विषय क्यनातःगु तथ्य दयाच्वन; सीलवन्तसुत्तन्त देशना सफू (पौल्या-४४०) ति स्वयेफु । श्रोतापन्नयाके आत्मआशक्तियात हटे यायेमाःगु स्थिति मदुसानं च्वय् च्वय्च्वंगु मार्गफलत प्राप्त जुइकथं उम्ह अरहन्तं भाविता याःगु पहःथें भाविता यायेमाः धका ग्रहण यायेगु उचित जू । थुगु विधि लिसःयात चित्त बुझे मजूनिसा निगूगु मेगु विधिं निराकरण याना बीमाली । व ला –

(२) सीलवन्तसुत्तन्त देशना सफू (पौल्या-३३०;१५) ति क्यनावये धुंगु अनुरूप ग्रहण यायेगु खः; श्रोतापन्नयाके नित्य धका, आत्मजीव धका आशक्त जुइगु दृष्टिविपर्यास बिल्कुल रहित जुयाच्वंगु दु धयागु ला द्वन्द संशय यायेथाय् मदु; संज्ञाआशक्ति चित्तआशक्ति रहित जुयाच्वंगु पहः ला आलपं बिचाः व निरीक्षण याना स्वयेगु इलय् थजु; भाविता याना चायेका च्वनीगु क्षणय् थजु पृथग्जन जुयाच्वंबले नित्यकथं आत्मजीवकथं द्वंगु ज्ञान द्वंगु संज्ञा मदुगुयात जक ग्रहण यात धाःसा उचित जुइगु सम्भावना दु; अथे ग्रहण मयासे श्रोतापन्नयाके भाविता यायेगु निरीक्षण यायेगु मदुसे अथें अथें च्वंच्वनीगु इलय् नं खनिगु ताइगु आदितय्‌त अनित्य खः, स्वभावधर्म मात्र हे खः धका न्ह्याबलें भाःपियाच्वंगु दु धका ग्रहण यात धायेवं ला अरहन्तलिसे उत्तें ग्यंगु स्तर दयाच्वंगु जूवनी; अभिमान उत्पन्न जुइगु सम्भावना नं मदु; मिसा मिजंकथं यइपुतायेका प्यपुनिगु आशक्त जुइगु राग नं उत्पन्न जुइगु सम्भावना मदु; उकिं अथेंअथें च्वनाच्वनीगु उगु उगु इलय् थुइकेगु द्वनाच्वंगु चित्त, चायेकेगु द्वनाच्वंगु संज्ञा नं उत्पन्न जुइफुनि; उकथं उत्पन्न जुइफूगु संज्ञाआशक्ति चित्तआशक्तितय्‌त हटे यायेफइकथं श्रोतापन्न पञ्चवर्गीयपिन्त अनात्म धका भाविता याये निंतिं निर्देशन बियाबिज्याःगु खः धका ग्रहण यायेगु उचित जू ।

(३) स्वंगूगु विधि ला अनागामिपुद्गल आयुष्मान यमकया निराकरण प्रकरणपाखें विधि बःकया ग्रहण यायेगु हे खः । उगु निराकरण प्रकरणयात सीलवन्तसुत्तन्त देशना सफू (पौल्या- ३१२) लि स्वयेफु । आयुष्मान यमक स्थविरं वं रूपयात नं **अस्मि** = जि खः धका आशक्त मजुयागु मधयागु विषय; वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान छगू मखु छगूयात नं **अस्मिं** = जि खः धका आशक्त मजुयागु मधयागु विषय; अथे नं उगु रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान धयागु स्कन्ध न्यागू समूहयात सामान्यकथं आधार कया **अस्मिं** = जि खः धका सिइकेगु भाःपिगु ला रहित मजूनितिनिगु विषय स्पष्ट याना

क्यनाच्वन । उगु स्पष्टीकरणथें हे श्रोतापन्नयाके रूप आदि छगू मखु छगूयात ब:कया जि हे ख: धका आत्मआशक्ति मदुसां स्कन्ध न्यगूयात ब:कया मिसा मिजंकथं भा:पिगु सिइकिगु ला रहित मजूनि; उकथं रहित मजूनितिनिगु जुया हे विवाह याये फइगु तक कामराग क्लेशत उत्पन्न जुयाच्वनतिनि । उकिं सामान्य भा:पिगु सिइकेगुथें जा:गुयात नं हटे याये फइकथं धका पञ्चवर्गीय भिक्षुपिन्त अनात्म धका भाविता याये निंतिं निर्देशन बियाबिज्यात धका ग्रहण यायेगु हे ख: ।

आ: निराकरण याना क्यनावयागु श्रोतापन्नयाके आत्मसंज्ञाआशक्ति आत्मचित्तआशक्ति नं रहित जुयाच्वंगु दु धका क्यनात:गु अर्थकथालिसे प्रतिपक्षी मजुइकथं चिन्तन याना निराकरण यानाबियागु तथ्य हे ख: ।

अतीत आदि (११)गू प्रभेदकथं भाविता यायेगु पह:

आ: पालिं क्यनात:गु अतीत अनागत वर्तमान रूपतय्त अनित्य आदि धका भाविता याइगु पह:यात स्वाकं धायेमाली; योगीपुद्‌गलं भाविता याना चायेका च्वंच्वं फुले जुइगु रूप सुके जुइगु रूप आदि उगु उगु क्षणया दुने हे विनाश विनाश जुयावनाच्वंगुलिं अनित्य, दु:ख, अनात्म मात्र धका सियाच्वनीगु पह:तय्त न्हचोने लिक्कसंच्वंगु काण्डय् धयावये धुन; उकथं भाविता याना चायेका च्वंच्वं सिया सियाच्वनीम्ह योगीं न्हापा न्हापा उत्पत्ति विनाश जुयावये धुंकूगु रूप आ: वर्तमानय् मथ्यं; आ:यागु उत्पत्ति क्षणया रूप नं लिपा अनागतय् मथ्यं; उगु उगु क्षण क्षण हे विनाश विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य ख:; अनित्य जूगुलिं दु:ख हे ख:; आत्म मखुगु स्वभावधर्म मात्र ख: धका स्वयं थ:गु ज्ञानं हे निर्णय यायेफु; उकथं परामर्शन व निरीक्षण याइगु पह: निर्णय याइगु पह: विशुद्धिमार्गय् क्यनात:गु अनुरूप लिना धायेमाली । ब्वना च्वंच्वं ज्ञानद्वारा नं निरीक्षण याना स्वया यंकेमाली ।

(१) न्हापायागु भवया रूप न्हापायागु भवय् हे फुइधुंकल; आ:यागु भवय् मथ्यं; फुइधुंकूगु निरोध व विनाश जुइधुंकूगु कारणं अनित्य ख:; द्रुतगतिं फुइय:गु निरोध व विनाश जुइय:गु जुया ग्यानपुसेच्वंगु कारणं दु:ख जक ख:; **सामि** = स्वामि, **निवासी** = न्हचाबलें दयाच्वंम्ह, **कारक** = दयेके स:म्ह, **वेदक** = अनुभव याये स:म्ह धका भा:पि स:म्ह आत्मजीव ठोस सार मदुगु कारणं, अनात्म स्वभावधर्म मात्र ख: ।

(२) आ:यागु भवया रूप नं आ:यागु भवय् हे फुना निरोध जुया विनाश जुयावनी; लिपायागु भवय् थ्यनी मखु; फुनावं च्वनाच्वंगु निरोध व

विनाश जुयावंच्वंगु कारणं अनित्य खः; द्रुतगतिं फुइयः विनाश जुइयःगु जुया ग्यानापुसेच्वंगु कारणं दुःख जक खः; स्वामी आदिकथं भाःपिमाःम्ह आत्मजीव ठोस सार मदुगु कारणं अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(३) लिपायागु भवय् न्हू उत्पन्न जुइगु रूप नं उगु उत्पन्न जुइगु भवय् हे फुनावना निरोध व विनाश जुयावनीतिनि; मेगु लिपायागु छगू भवय् थ्यनीमखु; फुना निरोध व विनाश जुया वनीतिनिगु कारणं अनित्य खः; द्रुतगतिं फुइयः विनाश जुइयःगु जुया ग्यानापुसेच्वंगु कारणं दुःख जक खः; आत्मजीव ठोस सार मदुगु कारणं अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(४) थ्व ला मोटामोटिकथं भवलिसे परामर्शन व निरीक्षण यायेगु पहः खः; आः भाविता व चायेका च्वंच्वं परामर्शन प निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धया यंकेमाली ।

(१) नकतिनियागु फुले जुइगु रूप आः सुके जुइगु क्षणय् मथ्यं । नकतिनियागु सुके जुइगु रूप आः फुले जुइगु क्षणय् मथ्यं; फुले जुइगु क्षणय् सुके जुइगु क्षणय् हे फुना अन्त जुयावनीगु कारणं अनित्य खः । अनित्य जूगु कारणं दुःख जक खः; अधिनस्थ मदुगु कारणं अनात्मस्वभावधर्म मात्र जक जुयाच्वन ।

न्हापा खनावंच्वंगु तायावंच्वंगु आदिया रूप आः खनावंच्वंगु तायावंच्वंगु आदि अवस्थाय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना तनावनीगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(२) आः फुले जुयावंच्वंगु रूप सुके जुइगु अवस्थाय् मथ्यं; आः सुके जुयावंच्वंगु रूप फुले जुयावंच्वंगु अवस्थाय् मथ्यं; आः फुले जुयावं सुके जुयावंच्वंबले हे फुना तना वनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

आः खनावंच्वंगु तायावंच्वंगु आदिया रूप हानं छको खनाच्वनीगु अवस्थाय् तायाच्वनीगु अवस्थाय् मथ्यं । आः खनावंच्वंगु तायावंच्वंगु आदि अवस्थाय् हे फुना तना वनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(३) लिपातिनि फुले जुइगु सुके जुइगु रूप लिपातिनि सुके जुइगु फुले जुइगु क्षणय् मथ्यं, वयागु थःगु क्षणय् हे फुना अन्त जुयावनीतिनिगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थ्व ला भाविता याना चायेकावं च्वनीगु क्षणय् हे प्रकट जुयावःगु अतीत वर्तमान अनागत रूपतय्त स्वरूप प्रकट जुइकीगु परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहः हे खः । वर्तमान रूपयात आः तुरन्त हे ध्वःदुइका अतीत अनागत रूपतय्त अनुमानद्वारा परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहः नं दयाच्वनतिनि; उकियात नं लिना धयायंकेमाली ।

आः भाविता याना चायेकावं च्वनागु इलय् हे फुना अन्त जुया विनाश विनाश जुयाच्वंगुलिं अनित्य जुयाच्वंगु फुले जुइगु रूप सुके जुइगु रूप कयेकुंकीगु रूप चकंकीगु रूप ल्ह्वनीगु रूप न्ह्याकीगु रूप दिकिगु रूप खने दयाच्वंगु रूप तायेदयाच्वंगु रूप आदिथें हे न्हापा नं फुले जुइगु रूप सुके जुइगु रूप कयेकुंकीगु चकंकीगु रूप आदित उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया विनाश विनाश जुयावने धुंकूगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः; लिपातिनि उत्पन्न जुया लुयावइगु फुले जुइगु रूप सुके जुइगु रूप आदित नं उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया विनाश विनाश जुया वनीतिनिगु जूगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थःगु सन्तानय् दुगु रूपत विनाश विनाश जुयावनाच्वंगु पहःयात प्रत्यक्षरूपं ध्वःदुया सिइके धुंका मेपिनिगु सन्तानयागु रूपत, लोक छगुलिंयागु रूपतय्त अनुमानद्वारा परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःनं दयाच्वनतिनि; उकियात नं लिना धयायंकेमाली ।

आः भाविता याना चायेकावं च्वनागु इलय् फुना अन्त जुयावनाच्वंगु रूपतथें हे मेपिनि सन्तानय् दुगु रूपत, लोक छगुलिंयागु रूपत नं छगू क्षण दिपा मदयेक फुना तना विनाश विनाश जुयावनाच्वनीतिनिगु जुयाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थुलि जुल धायेवं काल स्वंगूलिसे स्वापु तया परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात थुइका काये गाः मगाः जुइधुंकल । आः दुने पिनेयागु रूप आदि विषययात धयायंकेमाली ।

दुने पिनेकथं भाविता यायेगु पहः

सामान्य मनूतय्सं ई फाइगु खइ वाइगु इलय् दिसा पिसाव परित्याग याइगु ई आदिलय् शरीरय् दुनेच्वंगु रूप हे पिने थ्यंक वनाच्वन धका भाःपियाच्वनीगु खः; नये त्वने याइगु ई सासः ल्हाइगु इलय् पिनेयागु रूप हे शरीरय् दुने थ्यंकवयाच्वन धका भाःपिया च्वंच्वन । वास्तवय् ला उकथं

मखु; रूपत थःथःपिं उत्पत्ति उत्पत्ति जुइगु क्षणया अवस्थाय् जक फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वनीगु खः; लिपा न्हूगु उत्पन्न जुयाच्वनीगु रूपत न्हून्हूगु थासय् स्पष्टं जुयाच्वनीगु हे खः; उकथं थःथःपिनिगु क्षेत्रय् दुने जक फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु पहःयात भाविता याना चायेका च्वनीम्ह योगीं स्पष्ट रूपं ध्वःदुइकाच्वंने दु ।

ध्वःदुइकाच्वने दुगु पहःला - चायेकेगु स्मृति समाधि ज्ञान बांलाना च्वनीगु इलय् फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका भाविता याना चायेकाच्वनेवं पिहाँ वइगु फय् छाती कथुइ न्त्याय् दुने भाग भाग प्यदना पिहाँ वनाच्वंगुयात नं ध्वःदुइके दयाच्वनीगु खः; दुहाँ वनीगु सासःफय् नं भाग भाग प्य प्य दना दुहाँ वयाच्वंगु घ्वात्तु घ्वाना वयाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वन चुरोट त्वनीम्ह योगी जुल धाःसा चुरोटया कुं दुहाँ वंक्व पतिकं पिहाँ वंक्वं पतिकं भाग भाग घ्वात्तु घ्वाना दुहाँ वयाच्वंगु पिहाँ वनाच्वंगुयात ध्वःदुइका च्वने दु; लः इत्यादि त्वनीगु इलय् नं म्हुतुइ कथुइ दुने भाग भाग घ्वात्तु घ्वात्तु दुहाँ वयाचवंगुयात ध्वःदुइके दु ।

उकिं दुनेयागु रूप पिने मथ्यं; पिनेयागु रूप नं दुने मथ्यं; थःथःपिं उत्पन्न जुइगु थासय् उत्पन्न जुइगु क्षणय् जक फुना तना निरोध व विनाश जुया वनाच्वंगुलिं अनित्य खः, दुःख खः, अनात्म खः धका सिइके दयाच्वन । उकथं सिया परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धायेमाली (४-५) शरीरय् दुनेच्वंगु रूप पिने मथ्यं; पिनेयागु रूप नं शरीरय् दुने मथ्यं; उगु उगु उत्पत्ति क्षेत्रया दुने पिने जक फुना तना निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः ।

कोडा सूक्ष्मकथं भाविता यायेगु पहः

सामान्य मनूतय्सं चिचीधिकःपिं मस्तय्गु भवया नाइसेच्वंगु रूपत हे तःधिपिं मनूतय्गु भवया कोडागु रूपत जुयावःगु खः धका नं भाःपियाच्वन; निरोगी जुया याउँसे च्वनाच्वंगु नायुगु रूप हे विरामी जुया भ्यातुसेच्वंगु कोडागु रूपत जुयावःगु खः धका नं भाःपियाच्वंच्वन । विरामी जुया भ्यातुसेच्वंगु कोडागु रूपत हे निरोगी जुया याउँसेच्वंगु नायूगु रूपत जुयावयाच्वन धका नं भाःपियाच्वन । शरीरय् दुनेच्वंगु स्पर्श रूपतय्त दिपा मदयेक भाविता याना चायेका च्वनीम्ह योगीयाके ला भाविता याना चायेकावं च्वनीबले भाग भाग प्य प्य दना फुना फुना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वन; उकथं ध्वःदुइके दयाच्वंगुलिं कोडागु स्पर्श रूप नाइसेच्वंगु स्पर्श रूप मजू;

नाइसेच्वंगु स्पर्श रूप नं कोडागु स्पर्श रूप मजू; कोडागु पूगु रूप ख्वाउँगु रूप नाइसेच्वंगु ख्वाउँगु रूप क्वाःगु रूप मजू; नाइसे च्वंगु क्वाःगु रूप ख्वाउँगु रूप नं कोडागु पूगु रूप ख्वाउँगु रूप मजू; कोडागु कसे जूगु टन्के जूगु सनाच्वंगु रूप नाइसेच्वंगु स्थिर शान्तगु रूप मजू; नाइसेच्वंगु स्थिर शान्तगु रूप नं कोडागु सनाच्वंगु रूप मजू; थःथःपिनिगु क्षणया अवस्थाय् हे विनाश विनाश जुयावनाच्वंगुलिं अनित्य खः दुःख खः, अनात्म खः धका सिया खना चित्त बुझे बुझे जुयावनीगु जुयाच्वन। आः उकथं परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात धायेमाली।

(६/७) शरीरय् दुनेच्वंगु कोडागु रूप नायुगु रूप मजू; नायुगु रूप नं कोडागु रूप मजू; थःथगु क्षणया अवस्थाय् हे फुना अन्तजुया निरोध जुया तनावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः।

हीन प्रणीतकथं भाविता यायेगु पहः

सामान्य मनूतय्सं अस्वस्थ जुयाच्वंगु हीन जुयाच्वंगु रूपत हे निरोगी जुया बांलानाच्वंगु रूपत जुयावयाच्वन; निरोगी जुयाच्वंगु बांलाःगु रूपत हे अस्वस्थ जुया हीनगु रूपत जुयावयाच्वन; यौवनं जायाच्वंगु रूपत नं वृद्ध अवस्थायागु रूपत जुयावयाच्वन धका भाःपियाच्वन। उत्पत्ति अवस्थाया नामरूपतय्त दिपा मदयेक भाविता याना चायेका च्वनीम्ह योगीं ला प्रकटरूपं लुयावयाच्वनीगु रूपतय्त भाविता याना चायेकावं च्वनीबले हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वनीगुलिं हीनगु रूप प्रणीतगु रूप मजू; प्रणीतगु रूप नं हीनगु रूप मजू; थःथःगु क्षणया अवस्थाय् हे फुना अन्त जुया तना विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य खः, दुःख खः, अनात्म हे खः धका सिया खना चित्त बुझे बुझे जुयावनाच्वनीगु खः। आः उकथं परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धायेमाली।

(८/९) शरीरय् दुनेच्वंगु हीनगु रूप प्रणीतगु रूप मजू; प्रणीतगु रूप नं हीनगु रूप मजू; थःथःगु क्षणया अवस्थाय् हे फुना अन्त जुया तना विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः।

तापाः सःति कथं भाविता यायेगु पहः

सामान्य मनूतय्सं सुं छम्ह मनू तापाकं थ्यंकवल धायेवं उम्ह मनूया शरीरयागु रूप तापाकंनिसें सत्तिक थ्यंकवयाच्वन धका भाःपिया च्वंच्वन; सःतिक च्वंम्ह मनू पिने पिहाँ वनेवं नं उम्ह मनूया रूप थःगु न्ह्योनें तापाक

थ्यंकवनाच्वन धका भाःपिया च्वंच्वन । उत्पत्ति जुयावंच्वंगु नामरूपतय्‌त दिपा मदयेक भावितायाना चायेका च्वनीम्ह योगीं ला ल्हाःतुति चकंकेगु इलय्‌ चकंकाच्वना चकंकाच्वना धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं छगू थासं मेगु छगू थासय्‌ मथ्यंसे खुरूखुरू फुना तना फुना तना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वन; ल्हाःतुति कयेकुंकेगु इलय्‌ नं कयेकुंकाच्वना कयेकुंकाच्वना धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं छगू थासं मेगु थासय्‌ मथ्यंसे खुरूखुरू फुना तना फुना तना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वनीगु हे जुल; उकथं ध्वःदुइके दयाच्वंगुलिं सःतिगु रूप तापाक थ्यंकवनाच्वंगु मखु; तापाःगु रूप नं सःतिक थ्यंकवयाच्वंगु मखु; उगु उगु क्षणय्‌ हे फुना अन्त जुया फुना अन्त जुया वनाच्वंगु कारणं अनित्य खः, दुःख खः, अनात्म हे खः धका सिया खना चित्त बुझे बुझे जुयावनाच्वनीगु खः ।

अनं लिपा तापाकंनिसें वयाच्वंम्ह मनूयात खनेवं खनाच्वन खनाच्वन धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं छगू छगू भाग भाग प्यय्‌ प्यय्‌ दना फुना फुना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वन; न्ह्योनेसं पिहाँ वनाच्वंम्ह मनूयात खनिबले नं खनाच्वन खनाच्वन धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं छगू छगू भाग भाग प्यय्‌ प्यय्‌ दना फुना फुना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वन; उकथं ध्वःदुइके दयाच्वंगुलिं तापाकच्वंगु रूप सःतिक थ्यंकवयाच्वंगु मखु; सःतिकच्वंगु रूप नं तापाक थ्यंकवनाच्वंगु मखु; पुलां पुलांगु रूपत तना तना वना न्हून्हूगु रूपत उत्पन्न उत्पन्न जुया वयाच्वंगुयात हे तापाकच्वंम्ह मनू थ्यंक वयाच्वन; सःतिकच्वंम्ह मनू पिहाँ वनाच्वन धका धाये ल्हाये यायेमालाच्वंगुथें चित्त बुझे बुझे जुयावनाच्वन; थुगु रूपं खनिगुलिसे स्वापु तया विभाजन याना सियाच्वंगु ला भंगज्ञानय्‌ थ्यंनाच्वना ज्ञान नं विशेष रूपं तिब्र तीक्ष्ण जुयाच्वंपिं योगीपिं जक सम्बन्धित जुयाच्वन; ज्ञान तीक्ष्ण मजूपिं व्यक्तिपिसं ला थुलि तक्क स्पष्ट स्पष्टरूपं सिइके फइमखु, थाकुसे च्वं ।

अनं लिपा ल्ह्वनाच्वना न्ह्याकाच्वना दिकाच्वना धका भावितायाना चायेका चंक्रमण यानावं च्वनेबले ल्ह्वनाच्वनागु छगू भाग न्ह्याकाच्वनागु छगू भाग, दिकाच्वनागु छगू भाग प्यय्‌ प्यय्‌ दना प्रकट जुयावनाच्वनीगु खः; विशेष ज्ञान परिपक्व व प्रबल जुयाच्वनीगु इलय्‌ तुति म्ह आदि सरे सरे जुक्व पतिकं खुरू खुरू फुना फुना प्यय्‌ प्यय्‌ दनावनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वन; उकथं ध्वःदुइके दुगुलिं रूपत छगू थासं छगू थासय्‌ मथ्यं, व उत्पन्न जुइगु थासय्‌ हे विनाश विनाश जुयावनाच्वन धयागुयात सिया खना चित्त बुझे बुझे जुयावनाच्वनीगु खः । व "परमार्थ धर्मत मेगु थासय्‌ सरे जुयावनीगु मदु;

व उत्पत्ति जूगु थासय् जक निरोध व विनाश जुया वनाच्वनीगु खः" धका क्यनातःगु टीका ग्रन्थया खँ अनुरूप सियाच्वंगु हे जुल; धात्थें स्वभाव संगतगु ज्ञान हे खः । उकथं सिइके दयाच्वंगुलिं तापाकच्वंगु रूप सःतिक थ्यंकमवः; सःतिगु रूप नं तापाक मथ्यं; थः उत्पत्ति उत्पत्ति जुयाच्वंगु थासय् फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य खः, दुःख खः, अनात्म हे खः धका सिया खना चित्त बुझे बुझे जुयावनाच्वनीगु खः । आः उकथं परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहः लिना धयायंकेमाली ।

(१०/११) तापाकच्वंगु रूप सःतिक मथ्यं; सःतिकच्वंगु रूप नं तापाक मथ्यं; व उत्पत्ति उत्पत्ति जुयाच्वंगु थासय् जक फुना अन्त जुया निरोध व लोप जुयावंगु कारणं अनित्य दुःख अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

आः धयावये धुंगु, लिना धयावये धुंगु (११) स्थानद्वारा विभाजनयाना क्यनातःगु रूपयात (**नेतं मम**) थ्व जिगु मखु आदि धका भावितायाना निरीक्षण याइगु पहःत हे खः । उगु पालिया संक्षिप्त भाय् हिलायात आः छको हाकनं धयायंकेमाली ।

अतीतयागु थजु; अनागतयागु थजु; वर्तमानयागु थजु; शरीरय् दुनेच्वंगु थजु; शरीरं पिनेच्वंगु थजु; कोडागु थजु; शूक्ष्मगु थजु; क्वह्च्यंगु हीनगु थजु; बांलागु प्रणितगु थजु; तापाःगु थजु; सःतिगु थजु; रूप धाक्वयात "थ्व जिगु मखु; जि मखु; जिगु आत्मा मखु;" धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सहीरूपं स्यूगुकथं भाविता यायेमालीगु उद्योगयायेमालीगु जुयाच्वन ।

का थौं थुलिं हे दिना उपदेश अन्त यायेनु ।

थुगु अनात्मलक्षणसूत्र उपदेशयात गौरबपूर्वक न्यना लुमंका च्वनेदुगु धर्मश्रवण कुशल चेतनाया सामर्थ्य व आनुभावया कारणं ..... निर्वाणयात द्रूतगतिं थ्यंकवना साक्षात्कार यायेफुपिं जुइमाल ।

साधु ! साधु !! साधु !!!

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना खुगूगु काण्ड क्वचाल ॥

महान अनात्मलक्षणसूत्र देशना

न्हेगूगु काण्ड

(१३२५ - श्रावण पुन्ही; कृष्णपक्ष पारु व भाद्र शुक्लपक्ष अष्टमी खुनु कना बिज्याःगु)

उपदेशया स्वापु

पुला वने धूंकूगु उगु उगु उपोसथ दिनय् अनात्मलक्षणसूत्रयात देशना याना वयागु रूपयात अतीत आदि (११)गू प्रकारद्वारा अलग अलग छुटे याना विभाजन याना अनित्य, दुःख, अनात्म धका भाविता याये निंतिं निर्देशन बियाबिज्याःगु तथ्य तक क्वचायेका वयेधुन। आः वेदनायात (११)गू प्रकारद्वारा विभाजन याना भाविता यायेगु पहःनिसें शुरूयाना देशना यायेमाली। देशना यानाबिज्याःगु पहः पालि ला –

(२) वेदनायात (११)गू प्रकारद्वारा विभाजन याना भाविता यायेगु पहः

या काचि वेदना अतीतानागतपच्चुपन्ना, अज्झत्तं वा बहिद्धा वा, ओलारिका वा सुखुमा वा, हीना वा पणीता वा, या दूरे सन्तिके वा, सब्बा वेदना "नेतं मम, नेसो हमस्मिं, न मेसो अत्ता" ति एवमेतं यथाभूतं सम्मप्पञ्ञाय दट्ठब्बं।

अतीतानागतपच्चुप्पन्ना = अतीत, अनागत, वर्तमान जुयाच्वंगु; **या काचि वेदना** = गुलि नं दक्व दिक्वं वेदना; **अत्थि** = दयाच्वन; **अज्झत्तं वा** = शरीरय् दुनेच्वंगु वेदना थजु; **बहिद्धा वा** = शरीरं पिनेच्वंगु वेदना थजु; **ओलारिका वा** = कोडागु वेदना थजु; **सुखुमा वा** = शूक्ष्मगु वेदना थजु; **हीनं वा** = क्वह्यंगु हीनगु वेदना थजु; **पणीतं वा** = बांलाःगु प्रणीतगु वेदना थजु; **दूरे वा** = तापाःगु वेदना थजु; **सन्तिके वा** = सःतिगु वेदना थजु; **या** = गुगु वेदना; **अत्थि** = दयाच्वन; **सब्बा सा वेदना** = उगु दक्व दिक्वं वेदनायात; **नेतं मम** = थुगु विषय जिगु सम्पत्ति मखु; **न एसो अहं अस्मिं** = थुगु विषय जि मखु; **न मे सो अत्ताति** = थुगु विषय जिगु आत्म मखु धका; **एवं** = थुकथं; **एतं** = अनित्य, दुःख हिला पाना विपरीत जुइयःगु थुगु स्वभावयात; **यथाभूतं** = गथे दु अथे सही रूपं; **सम्मप्पञ्ञाय** = सहीरूपं स्यूगु विपश्यनाप्रज्ञा मार्गप्रज्ञाद्वारा; **दट्ठब्बं** = भावितायाना खंकेमाः; **वा** = भावितायाना खंके फइकथं उद्योगयायेमाली।

उगु पालि अर्थयात मुकं थःगु भाषं संक्षिप्तं भाय् हिल धाःसा थुगु रूपं प्राप्त जुइगु जुयाच्वन।

संक्षिप्तं भाय् हिला

अतीत थजु; अनागत थजु; वर्तमान थजु; शरीरय् दुनेच्वंगु थजु; शरीरं पिनेच्वंगु थजु; कोडागु थजु; शूक्ष्मगु थजु; क्वह्म्चंगु हीनगु थजु; बांलागु प्रणीतगु थजु; तापाःगु थजु; सःतिगु थजु; वेदना धाक्वयात "जिगु मखु; जि मखु; जिगु आत्म मखु;" धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सहीरूपं सीकथं भाविता यायेमाली, उद्योगयायेमाली । उकियात लिना धयायंकेमाली ।

अतीत थजु; ..... सःतिगु थजु; वेदना धाक्वयात "जिगु मखु; जि मखु; जिगु आत्म मखु;" धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सहीरूपं सिइखनीकथं भाविता व उद्योग यायेमाली । व अनुभव याइगु वेदनायात अतीत, अनागत आदि (११)गू प्रकारतद्वारा छुटे छुटे याना विभाजन याये धुंका अनित्य, दुःख, अनात्म आकार प्रकारतद्वारा भाविता याये निंतिं निर्देशन बिया क्यना बिज्यानातःगु देशना हे खः । उकी अतीत वेदना धयागु न्हापा न्हापायागु उगु उगु भवनिसें अनुभवयाये धुंकूगु वेदना नं दयाच्वन; आःयागु भवय् न्हापा न्हापायागु दँत महीनात दिंतनिसें अनुभवयाना वयेधुंगु वेदना नं दयाच्वन; थौंयागु दिं दुने हे न्ह्चवः न्ह्चवःयागु भागंनिसें अनुभवयाना वयेधुंगु वेदना नं दयाच्वन । उगु अतीत वेदनातय्गु दुने न्हापा न्हापायागु उगु उगु भवतनिसें अनुभवयाना वयेधुंगु वेदनात ला फुना अन्त जुया तना लोप जुयावने धुंकल धयागु स्पष्ट जुयाच्वंगु दु; अथे नं आत्मआशक्ति तच्वःपिं व्यक्तिपिनि दृष्टिं धाल धाःसा स्पष्ट मजू; कारण छाय्लय् धायेबले उकथं आत्मआशक्ति दयाच्वंपिं व्यक्तिपिसं न्हापा न्हापायागु भवतलिसें अनुभवयाना वयेधुंकूम्ह जिं हे आःयागु भवय् अनुभव यानाच्वने दयाच्वन धका भाःपिया खंका आशक्त जुयाच्वंगु कारणं हे खः । इमिगु दृष्टि अनुसार वर्तमान भवय् न्ह्चवः न्ह्चवःयागु भागंनिसें अनुभवयाना वये धुनागु दक्वं नं फुना अन्त जुया वने धुंकल धका भाःमप्यू; अबले अबलेनिसें अनुभवयाना वये धुम्ह जिं हे आः अनुभव यानाच्वना धका भाःपिया च्वंच्वन ।

वेदनायात त्रिकालद्वारा भाविता याइगु पहः

उत्पत्ति अवस्थाया नामरूपयात दिपा मदयेक भावितायाना चायेका च्वनीम्ह योगीं ला फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं त्यानुगु पूगु स्याइगु कथिंदाइगु सहयाये थाकूगु दुःख वेदना लुयावल धाःसा उगु वेदनायात त्यानुयाच्वन, पुनाच्वन, स्यानाच्वन आदि धका दिपा मदयेक भावितायाना चायेका च्वनीगु खः; उकथं भावितायाना चायेका

च्वनेबले उगु सहयाये थाकूगु पाःपाः जुया तना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइका च्वनेदु; समाधिज्ञान विशेषं बांलानाच्वनीगु इलय् धाःसा छको छको चायेकूगु छगू छगू स्याःगु प्य प्य दना फुना फुना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वन; उकथं ध्वःदुइके दयाच्वंगुलिं अनुभव याइगु वेदना न्ह्याबलें यथाभूतरूपं दयाच्वंगु नं मखु; छगू सेकेण्डति तकं ताउँतक स्थिर जुयाच्वनीगु नं मखु; छगू क्षण दिपा मदयेक फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वनीगु स्वभावधर्म हे खः धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सिइके दयाच्वन। उकिं न्हापायागु भवतय्गु वेदनायात छखे ति; आःयागु भवय् समेतं न्हापायागु कालंनिसें उत्पन्न जुयावये धूंकूगु वेदनात फुना अन्त जुया वने धुंकल; मदया वने धुंकल; धयागुयात नं निर्णय याये फइगु जुयाच्वन; नकतिनि जक लिक्कसं लुया वये धुंकूगु वेदना नं फुना अन्त जुया वने धुंकूगु जुया मदये धुंकल धका नं निर्णय याये फइगु जुयाच्वन; आः थथें अनुभव याये दयाच्वंगु बांलाःगु बांमलाःगु मध्यस्थगु वेदनात नं लुया वल तना वन, लुया वल तनावन जुया छगू क्षण दिपा मदयेक फुना अन्त जुया तना लोप जुया वनाच्वन धका नं ध्वःदुइके दयाच्वन। उकिं लिपायागु इलय् उत्पन्न जुइतिनिगु वेदनात नं थुगुरूपं हे थःथःपिनिगु क्षणया अवस्थाय् हे फुना अन्त जुया तना लोप जुयावनीगु मुकं हे जुयाच्वन धका थुगुरूपं नं चित्त बुझे जुया सिइके खंके फइगु जुयाच्वन। का, आः उकथं सिया खना परामर्शन याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली।

(१) न्हापायागु जन्मया अनुभव याइगु वेदना न्हापायागु भवय् फुना निरोध जुया वने धुंकल; आःयागु भवय् थ्यंक मव; फुना निरोध व विनाश जुया वने धुंकूगु कारणं अनित्य खः; अनित्य जुयाच्वंगु कारणं यइपुतायेका आधार काये मज्यू; ग्यानापुसे च्वनाच्वंगु कारणं दुःख जक खः; सह याये थाकूगु दुःख वेदना ला सास्ति याये यःगु कारणं नं ग्यानपुसेच्वंगु दुःख जक खः; **सामी** = अधिकारय् तइम्ह, **निवासी** = न्ह्याबलें दयाच्वंम्ह, **वेदक** = अनुभव याये सःम्ह धका भाःपिमाःगु आत्मजीव सार मदुगु कारणं अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः।

(२) आःयागु भवया वेदना नं आःयागु भवय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनी; लिपायागु भवय् थ्यनी मखु; फुनावं वनाच्वंगु निरोध व विनाश जुयावं वनाच्वंगु कारणं अनित्य खः अनित्य जुयाच्वंगु कारणं ग्यनापुसेच्वंगु दुःख जक खः; सहयाये थाकूगु कारणं नं दुःख जक खः; अधिकारय् तइम्ह, न्ह्याबलें दयाच्वंम्ह, अनुभव यायेसःम्ह धका भाःपिमाःगु

आत्मजीव ठोस सार मदुगु कारणं अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(३) लिपायागु भवय् न्हूगु उत्पन्न जुइगु वेदना नं उगु उत्पन्न जुइगु भवय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनी; मेगु लिपायागु छगू भवय् थ्यनी मखु उगु भवय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनीतिनिगु जुयाच्वंगु कारणं अनित्य खः; अनित्य जुयाच्वंगु कारणं दुःख जक खः; आत्मजीव ठोस सार मदुगु कारणं अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थ्व ला भवद्वारा विभाजनयाना कोडाकथं वा मोटामोटिकथं परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहः हे खः; आः भावितायाना चायेका च्वंच्वं परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(१) नकतिनि त्यानुगु पूगु स्याःगु सहयाये थाकूगु आः याउँयाच्वंगु अवस्थाय् मथ्यं; त्यानुगु पूगु स्याःगु कथिंदाःगु सहयाये थाकूगु क्षणया अवस्थाय् हे फुना अन्त जुया निरोध जुया तना वने धुंकूगु कारणं अनित्य खः; अनित्य जुयाच्वंगु कारणं व सहयाये थाकूगु कारणं, ग्यानापुसे च्वंगु दुःख जक खः; नकतिनि याउँसेच्वंगु बांलानाच्वंगु नं आः सहयाये थाकूगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं याउँसे च्वनावंच्वंगु, बांलासे च्वनावंच्वंगु अवस्थाय् हे फुना अन्त जुया निरोध जुया तनावनाच्वंगु कारणं अनित्य खः; अनित्य जुयाच्वंगु कारणं ग्यानापुसे च्वंगु दुःख जक खः; बांलाःगु बांमलाःगु अनुभव धाक्व आत्मजीव ठोस सार मदुगु कारणं अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(२) आः बांला बांमलाःगु अनुभव चायेका चायेकाच्वंगु अवस्थाय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म जक खः ।

(३) लिपातिनि उत्पन्न जुया लुयावइगु बांलाःगु बांमलाःगु अनुभवत नं थःथःपिनि उत्पत्ति जुइगु क्षणया अवस्थाय् हे फुना अन्त जुया निरोध जुया तनावनी; उकिं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थ्व ला भावितायाना चायेकावं च्वनेबले प्रकट जुयावइगु अतीत, वर्तमान, अनागत वेदनातय्त परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात स्वरूप प्रदर्शन याइगु धापुत हे खः । उत्पत्ति जुयावंच्वंगु वेदनायात तुरन्त थनया थनसं ध्वःदुया सिइके धुंका अतीत अनागत वेदनातय्त अनुमानद्वारा परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहः नं दयाच्वनतिनि; उकीयात नं लिना धयायंकेमाली ।

आः भावितायाना चायेकावं च्वनागु क्षण हे फुना फुना विनाश विनाश जुयावनाच्वंगुलिं अनित्य जुयाच्वंगु बांलाःगु बांमलाःगु मध्यस्थगु अनुभूतितथें हे न्ह्यवःयागु अनुभूतित नं उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख स्वभावधर्म मात्र जक खः; लिपा उत्पन्न जुयावइगु अनुभूतित नं उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनीगु जुयाच्वंगुकारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः ।

थःगु सन्तानय् दुगु वेदनात विनाश विनाश जुयावनाच्वंगु पहःयात प्रत्यक्षरूपं ध्वःदुया सिइके धुंका मेपिनि सन्तानय् दुगु वेदनात छगुलिं लोकया वेदनातय्त अनुमानद्वारा परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहः नं दयाच्वनतिनि; उकीयात नं लिना धयायंकेमाली ।

आः भावितायाना चायेकावं वनाच्वनीगु क्षणय् फुना फुना विनाश विनाश जुया वनाच्वंगु वेदनातथें हे मेपिनि सन्तानय् दुगु वेदनात, छगुलिं लोकयागु वेदनात नं छगू क्षण दिपा मदयेक फुना फुना विनाश विनाश जुया वनाच्वनीतिनिगु जक जुयाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थुलि जुइवं काल स्वंगूलिसे स्वापु तया परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात चित्त बुझे जुइ गाः मगाः जुइ धुंकल । आः दुनेपिने निगूलिसे स्वापु तया परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात धायेमाली ।

दुने पिने कथं भाविता याइगु पहः

दुनेच्वंगु रूप पिनेच्वंगु रूपया भावय् मथ्यं आदि धका भाविता याइगुथें वेदना आदिलय् नं समान विधिं हे भाविता यायेमाःगु विषय विशुद्धिमार्गय् कना क्यनातःगु दु । उकथं कना क्यनातःगुली दुनेच्वंगु वेदना पिने मथ्यं; पिनेच्वंगु वेदना नं दुने मथ्यंसे विनाश जुया वनाच्वन धका भाविता व निरीक्षण यायेमाली; उकथं भाविता यायेबले शरीरय् दुनेच्वंगु वेदना पिनेच्वंम्ह मेम्हसिगु सन्तानय् मथ्यनाच्वंगु; मेम्हसिगु वेदना थःगु सन्तानय् मथ्यनाच्वंगुयात धायेत्यंगु खःला ? उकथं धायेबले थःगु वेदना मेम्हसिगु सन्तानय् थ्यंकवनाच्वन धका सुं छम्हसिनं नं भाःमप्यु; मेम्हसिगु वेदना थःगु सन्तानय् थ्यंकवयाच्वन धका नं सुं छम्हसिनं नं भाःमप्यू; उकिं उकथं भावितायाना निरीक्षण याये निंतिं कना क्यनातःगु ला मखु; आलम्बनया

रूपय् दुने पिने परिवर्तन जुयाच्वंगु पहःयात जक धायेत्यंगु खः धका ग्रहण यायेमाली । गुकथंलय् धाःसा –

सामान्य मनूतय्सं शरीरय् दुनेच्वंगु आलम्बनयात कारण याना अनुभूति उत्पत्ति जुयाच्वंगुलीसं पिनेच्वंगु आलम्बनयात बःकया अनुभूति उत्पन्न जुइगु इलय् दुनेच्वंगु अनुभूतिं हे पिनेच्वंगु अनुभूति उत्पन्न जुयाच्वन धका भाःपियाच्वन; पिनेच्वंगु आलम्बन चिन्तन मनन याना बांलाःगु बांमलाःगु अनुभूति उत्पन्न जुयाच्वंगुलीसं शरीरय् दुने मनय् दुने थ्यना बांलाःगु बांमलाःगु अनुभुति उत्पन्न जुयावइगु इलय् नं पिनेच्वंगु अनुभूति शरीरय् दुने थ्यंकवयाच्वन धका भाःपिया च्वन । व समान हे ताःपागु आलम्बनय् मन थ्यना अनुभव याना च्वंगुलीसं सःतिगु आलम्बनय् अनुभूति उत्पन्न जुइगु इलय् नं तापाकच्वंगु सःतिक थ्यंकवयाच्वन धका भाःपियाच्वन; सःतिगु आलम्बनं ताःपागु आलम्बनय् थ्यना अनुभव याइगु इलय् नं सःतिगु तापाक थ्यंकवनाच्वन धका भाःपिया च्वंच्वन; उकथं आलम्बन हिसाबं दुने पिने तापाःसःति सरे जुयावनीगु पहःयात लक्ष्य तया कना क्यनातःगु हे जुल ।

उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात दिपा मदयेक भावितायाना च्वनीम्ह योगीं ला फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं शरीरय् दुने सह याये थाकूगु वेदना लुया वल धायेवं उकियात स्यानाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका च्वनेमा; उकथं भावितायाना चायेका च्वंच्वं पिनेयागु मेपिनि सन्तान आदियात कल्पनायाना लय् तायेगु मन पुइगु आदि उत्पन्न जुया लुयावल धायेवं उकियात लय्ताया च्वना; मन पुनाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका च्वनेमा; उकथं भावितायाना चायेका च्वंच्वं "शरीरय् दुने स्याइगु आदि वेदना पिने थ्यंक वनाच्वंगु मखु; शरीरय् दुने हे निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु दु; पिनेयागु आलम्बन पाखे थ्यंका न्हूगु अनुभव उत्पन्न जुया लुया वयाच्वंगु हे खः" धका सिया खना चित्त बुझे जुयावनाच्वंनीगु खः । पिनेच्वंगु आलम्बनय् थ्यना लय्तायेगु आदि उत्पन्न जुया च्वंगुलीसं शरीरय् दुने स्यानाच्वंगु आदियात भावितायाना चायेकाच्वने मालीगु इलय् नं पिनेच्वंगु आलम्बनय् दुगु लय्तायेगु आदि शरीरय् दुने थ्यंकवःगु मखु; शरीरय् दुनेच्वंगु स्याइगु आदि न्हूगु उत्पन्न जुया लुयावयाच्वंगु हे खः धका सिया खना चित्त बुझे जुया वनाच्वंनीगु खः । उकथं सिया खना परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

"४/५" शरीरय् दुनेच्वंगु अनुभव याइगु वेदना पिनेपाखे मथ्यं;

पिनेच्वंगु अनुभव याइगु वेदना नं शरीरय् दुने पाखे उगु उगु आलम्बनत उगु उगु उत्पत्ति क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

कोडा शूक्ष्मकथं भाविता याइगु पहः

सामान्य मनूतय्के कोडागु स्याइगु आदि उत्पन्न जुयावयाच्वंगु पाखें कोमल जुयावनीगु इलय् कोडागु वेदना कोमल जुयावन धका भाःपिया च्वंच्वन; कोमलगु स्याइगु आदि ततःसकं स्याना वयाच्वनीगु ई आदिलय् नं नाइसे कोमलगु वेदना कोडागु वेदना उत्पन्न जुयावयाच्वं धका भाःपिया च्वंच्वन । योगीं ला भावितायाना चायेकु चायेकु पतिकं स्याइगु आदि वेदना छगू छगू भाग अलग्ग अलग्ग प्य प्य दना फुना फुनावनाच्वंगुयात ध्वःदुइका च्वनेमाःगु जूया निंतिं कोडागु वेदना नाइसे कोमलगु जुया वःगु मखु; नाइसे कोमलगु नं कोडागु जुयावःगु मखु; पुलां पुलांगु वेदना विनाश विनाश जुयावनाच्वनीगु खः; न्हू न्हूगु वेदना लुया लुया वयाच्वनीगु खः; अनित्य जुयाच्वंगु स्वभावधर्म मात्र हे खः धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा हे सिया खना च्वनीगु खः । उकथं सिया खना परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात धयायंकेमाली ।

(६/७) कोडागु स्याइगु आदि नाइसे कोमलगु आदि मजू; नाइसे कोमलगु स्याइगु आदि नं कोडागु स्याइगु आदि मजू; उगु उगु उत्पत्ति क्षणया अवस्थाय् हे फुना फुना विनाश विनाश जुयावनाच्वनीगु कारणं अनुभव याइगु वेदना अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

हीन प्रणीतकथं भाविता याइगु पहः

शरीरय् दुने स्याइगु सह याये थाकूगु वेदना क्वह्यंगु हीन उत्तमगु प्रणीत हे खः; स्पर्श याये दइबले बांलाना च्वनीगु वेदना उत्तमगु बांलाःगु हे खः; अथे हे मनय् दुने नुगः चःमकनिगु मन दिक्दार जुइगु मन स्यनीगु नुगः मछिनिगु क्वह्यंगु हीनगु वेदना हे खः; चःचःकनीगु ह्वयाच्वनीगु लय्ताइगु भिंगु उत्तमगु वेदना हे खः । हानं मेकथं तँ पिहाँ वया मन स्यना नुगः चःमकंनिगु क्वह्यंगु हीनगु हे खः; लय्ताइगु भिंगु उत्तमगु हे खः; उकी नं आशक्त जुइगु यइपु ताइगुकथं लय्ताइगु क्वह्यंगु हीनगु हे खः; बुद्धादियात आलम्बनयाना लय्ताइगु भिंगु उत्तमगु हे खः । उगु हीन प्रणीतगु अनुभव याइगु वेदनात परिवर्तन जुया उत्पन्न जुया लुयावइगुली सामान्य मनूतय्निंतिं हीनगु क्वह्यंगु वेदनात हे प्रणीतगु जुयावइगु खः; प्रणीतगु हे हीनगु जुयावइगु

खः धका भाःपिया च्वंच्वन । योगीं ला भावितायाना चायेकावं च्वंच्वं हे फुना फुना विनाश विनाश जुया वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वंगुलिं हीनगु वेदना प्रणीतगु जुयावःगु मखु; प्रणीतगु नं हीनगु जुया वःगु मखु; उगु उगु क्षणय् हे फुना विनाश जुया वनाच्वंगु कारणं अनित्य आदिद्वारा सिया खना चित्त बुझे जुयावनाच्वनीगु खः । उकथं सिया खना परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(८/९) स्याइगु आदि हीनगु वेदना पाखें लय्ताइगु आदि प्रणीतगु वेदना जुया वइगु मखु; प्रणीतगु वेदना नं हीनगु वेदना जुयावइगु मखु; उगु उगु उत्पत्ति क्षणया अवस्थाय् हे फुना विनाश जुया फुना विनाश जुया वनाच्वनीगु कारणं वेदना अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

तापाः सःतिकथं भाविता याइगु पहः

तापाः सःतिगु वेदनाया विषययात ला न्ह्योनेसं धयावये धुन । आः योगीं सिया खना परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(१०/११) तापाःगु आलम्बनयात अनुभवयाइगु सःतिगु आलम्बन अनुभवयाइगु पाखें मध्यं; सःतिगु नं तापाक मध्यं; उगु उगु अनुभव याइगु क्षणया अवस्थाय् हे फुना फुना विनाश विनाश जुया वनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(११/१२) वेदनायात भिंछगू प्रभेदकथं छुटे याना विभाजन याना भाविता यायेगु पहः ला पूवने धुंकल; आः संज्ञायात भाविता याइगु पहः वर्णनयाना कनायंकेमाली । भगवान् बुद्धं देशना यानाबिज्याःगु पहः पाली ला –

(३) संज्ञायात (११)गू प्रभेदद्वारा विभाजनयाना भाविता यायेगु पहः

या काचि सञ्ञा अतीतानागतपच्चुप्पन्ना । प । सन्तिके वा । सब्बा सञ्ञा नेतं मम । प । यथाभूतं सम्मप्पञ्ञाय दट्ठब्बं ।

अतीतानागतपच्चुप्पन्ना = अतीत अनागत वर्तमान जुयाच्वंगु; **या काचि सञ्ञा** = छुं संकेत मदुगु सम्पूर्ण संज्ञा; **अत्थि** = दयाच्वन; **अज्झत्तं वा** = शरीरय् दुनेच्वंगु संज्ञा थजु; (पालिलय् पेप्यालद्वारा सुचुका क्यनातःगु दु; वेदना पालिलिसे समानगु विधि हे जुयाच्वन ।) **बहिद्धा वा** = शरीरय् पिनेच्वंगु संज्ञा थजु; **ओलारिकं वा** = कोडागु संज्ञा थजु; **सुखुमं वा** = शूक्ष्मगु संज्ञा थजु; **हीना वा** = क्वह्यंगु हीनगु संज्ञा थजु; **पणीतं वा** = भिंगु प्रणीतगु थजु; **दूरे वा**

= तापाकच्वंगु संज्ञा थजु; **सन्तिके वा** = लिक्कसंच्वंगु संज्ञा थजु; **या** = गुगु संज्ञा; **अत्थि** = दयाच्वन; **सब्बा सा सञ्ञा** = उगु दक्व दिक्वं संज्ञायात; **नेतं मम** = थुगु विषय जिगु सम्पत्ति मखु; **न एसो अहं अस्मिं** = थुगु विषय जि मखु; **न मे एसो अत्ताति** = थुगु विषय जिगु आत्म मखु धका; **एवं** = थुगु रूपं; **एतं** = अनित्य दुःख हिला पाना विपरित जुइयःगु थुगु स्वभावयात; **यथाभूतं** = गथे दु अथे सहीरूपं; **सम्मप्पञ्ञाय** = सम्यक्‌रूपं स्यूगु विपश्यनाप्रज्ञा मार्गप्रज्ञाद्वारा; **दट्ठब्बं** = भावितायाना खंके बहः जू; **वा** = भावितायाना खंकेफइकथं उद्योग यायेमाली ।

थुगु पालि अर्थयात मुक्कं थःगु भाषं संक्षिप्तं भाय् हिल धाःसा थुगुरूपं उपलब्ध जू ।

संक्षिप्तं भाय्‌हिला

अतीततयागु थजु; अनागतयागु थःजु; वर्तमानयागु थजु; शरीरय् दुनेच्वंगु थजु; शरीरं पिनेच्वंगु थजु; कोडागु थजु; शूक्ष्मगु थजु; क्वह्य्चंगु हीनगु थःजु; भिंगु प्रणीतगु थजु; तापाकच्वंगु थजु; सःतिकच्वंगु थःजु; संज्ञा धाक्वयात थजु; "जिगु मखु; जि मखु; जिगु आत्म मखु;" धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा गथे खः अथे सहीरूपं सिइकथं भाविता व उद्योगयायेमाली । उकियात लिना धयायंकेमाली ।

अतीतयागु थजु ..... गथे खः अथे सहीरूपं सिइखनीकथं भाविता व उद्योगयायेमाली । व लुमंका चायेकीगु संज्ञायात अतीत आदि (११)गू प्रभेदतद्वारा छुटेयाना विभाजन याये धुंका अनित्य, दुःख, अनात्म आकार प्रकारतद्वारा भाविता याये निंतिं निर्देशितयाना क्यना बिज्यानातःगु देशना हे खः । उकी अतीतयागु संज्ञा धयागु उगु उगु न्हापायागु भवतनिसें लुमंका चायेका वये धुंगु संज्ञा नं दु; गुलिचां मदुवं तिनि चायेका लुमंका वये धुंगु संज्ञा नं दु । उगु उगु अतीतयागु संज्ञातय् दुने न्हापायागु आपालं भवनिसेंयागु संज्ञात फुना अन्त जुया तना लोप जुया वने धुंकूगु जुया आः मदये धुंकूगु विषय ला स्पष्ट जुयाच्वंगु दु; अथे नं आत्मआशक्ति प्रबल जुयाच्वंम्ह व्यक्तिं ला न्हापायागु आपालं भवनिसें लुमंका चायेका वये धुंम्ह नं जि हे; आः लुमंका चायेका च्वनाम्ह नं जि हे; चायेका लुमंकेगु धाक्व जि छम्ह हे खः धका भाःपिया आशक्त जुया च्वंम्ह जूया निंतिं उम्हसिके ला स्पष्ट मजुयाच्वनी हे तिनि । उकथं आत्मआशक्ति प्रबल जुयाच्वंपिं व्यक्तिपिसं ला आःयागु भवय् मचाबलेनिसें लुमंका चायेका वये धुंगु गुलिचां मदुवंतिनि चायेका लुमंका वये

धुंगुयात नं जि हे खः धका भाःपिया च्वंच्वन जि छम्हसिनं हे लुमंका चायेका वये धुंगु ख धका भाःपिया च्वंच्वन ।

थिया सियावंच्वंगु क्षण, चिन्तनयाना सियावंच्वंगु क्षण, तायावंच्वंगु क्षण खनावंच्वंगु क्षण आदिलय् फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका दिपा मदयेक भावितायाना चायेका च्वनीम्ह योगीं ला न्हाय्पं बिया न्यना चायेकाच्वंगुयात नं तायाच्वन तायाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका तुरन्त हे तनावनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दु; स्वया चायेका वयेलाःगुयात नं खनाच्वन खनाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका तुरन्त हे तनावनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दु; कल्पना याना चायेकागुयात नं कल्पना यानाच्वन चिन्तन यानाच्वना आदि धका भावितायाना चायेका तुरन्त हे तनावनाच्वंगुयात नं ध्वःदुइके दु । उकथं ध्वःदुइके दुगुलिं चायेका लुमंकेगु संज्ञा न्ह्याबलें न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु नं मखु; छगू सेकेण्डति तकं ताउविक स्थिर जुयाच्वंगु नं मखु; छगू क्षण हे दिपा मदयेक निरोध व विनाश जुयावनाच्वनीगु स्वभावधर्म हे खः धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सिइके दु; उकिं न्हापायागु आपालं भवलिसें लुमंका चायेका वये धुंगु संज्ञायात अथें नि ति । थुगु भवय् तकं "न्हापा न्हापायागु आपालं भवनिसें लुमंका चायेका वये धुंगु संज्ञात फुना अन्त जुया वने धुकूगु जुया मदये धुंकल" धयागुयात नं निर्णय याये फइगु जुयाच्वन । नकितिनि जक लिक्कसं उत्पन्न जुया वये धुंकूगु लुमंका चायेकीगु संज्ञा समेतं फुना अन्त जुया वने धुंकूगु जुया मदये धुंकल धका नं निर्णय याये फइगु जुयाच्वन; आः थनया थनसं खनाच्वन तायाच्वन थिया सियाच्वन आदि धका लुमंका चायेकीगु संज्ञात नं लुयावल तनावन, लुयावल तनावन जुया तना तनावनाच्वंगु दु धयागुयात नं ध्वःदुइका च्वने दयाच्वंगु दु । उकिं भविष्यय् उत्पन्न जुइगु लुमंका चायेकीगु संज्ञात नं समानगु विधि हे थःथःगु क्षणया अवस्थाय् हे फुना अन्तजुया तना लोपजुया वनीगु मुक्कं हे जुयाच्वन धका थुगु रूपं चित्त बुझे जुया सिइके खंके फइगु खः । उकथं सिया खना परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

न्हापायागु भवया चायेका लुमंकीगु संज्ञा न्हापायागु भवय् हे फुना निरोध जुइधुंकल; थुगु भवय् थ्यंकमव; फुना निरोध जुया विनाश जुइधुंकूगु कारणं अनित्य खः; अनित्य जूगु कारणं ग्यानापुसेच्वंगु दुःख जक खः; अधिनष्ठ याइम्ह, न्ह्याबलें दयाच्वंम्ह, चायेका लुमंके सःम्ह व्यक्ति धका भाःपिमाःगु आत्मजीव ठोस सार मदुगु कारणं अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(२) आःयागु भवया चायेका लुमंकीगु संज्ञा नं आःयागु भवय् हे फुना अन्त जुया निरोध जुया विनाश जुयावनी; लिपायागु भवय् थ्यनी मखु; फुनावं वनाच्वंगु निरोध व विनाश जुयावं वनाच्वंगु जूगुया कारणं अनित्य खः; अनित्य जूगु कारणं ग्यानापुसेच्वंगु दुःख जक खः; आत्मजीव ठोस सार मदुगु कारणं अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(३) लिपायागु भवय् न्हूगु उत्पन्न जुइगु संज्ञा नं उगु उत्पत्ति जुइमाःगु भवय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनी; मेगु छगू लिपायागु भवय् थ्यनीमखु; उकिं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थ्व ला संज्ञा भवद्वारा विभाजनयाना परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहः हे खः; आः भावितायाना चायेका च्वंच्वं परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(१) नकतिनियागु जक वर्ण शब्द आदियात चायेका लुमंकेगु आः भावितायाना चायेकाच्वनागु क्षणय् मथ्यं चायेका लुमंकावं च्वनागु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व लोप जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(२) आः थनया थनसं भावितायाना सिया चायेका लुमंकेगु नं चायेका लुमंकावं च्वनागु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व लोप जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(३) लिपातिनि उत्पन्न जुया लुयावइगु चायेका लुमंकीगु संज्ञा नं व उत्पन्न जुयाच्वंगु क्षणया अवस्थाय् हे फुना अन्त जुया निरोध व लोप जुयावनीतिनिगु जूगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(४) भावितायाना चायेकावं च्वनीगु क्षणय् ध्वःदुइका सिइके दयाच्वंगु चायेका लुमंकीगु संज्ञात लिसे तुलनायाना अतीत अनागत छगुलिं लोकयागु संज्ञातय्त अनुमानद्वारा परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

आः भावितायाना चायेकावं च्वनीगु क्षणय् हे फुना फुना विनाश विनाश जुयावनाच्वंगुलिं अनित्य जुयाच्वंगु संज्ञातथें हे न्हापा चायेका लुमंका वये धुंगु संज्ञात नं उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुया वने धुंकूगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः । लिपायागु हानं उत्पन्न जुइगु चायेका लुमंकीगु संज्ञात नं उगु उगु क्षणय् हे फुना

अन्त जुया विनाश जुयावनीगु जक जुयाच्वंगु कारणं अनित्य, दु:ख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक ख:; थ:गु सन्तान मेपिनिगु सन्तान लोक छगुलिंयागु संज्ञात नं उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दु:ख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक ख: ।

थुगु चायेका लुमंकीगु संज्ञा अनित्य जुयाच्वंगु पह: ला विशेषरूपं कण्ठयाना लुमंकात:गु समेतं ल्व:मना तनाच्वंगुलिसे मिलेयाना स्वल धा:सा त:सकं स्पष्ट जुयाच्वंगु दु । आ: दुने पिने निथीलिसे स्वापु तया परामर्शन व निरीक्षण याइगु पह:यात लिना धयायंकेमाली ।

(४/५) शरीरय् दुने लुमंका चायेकीगु संज्ञा पिनेयागु आलम्बन चायेका लुमंकीगु क्षणय् मथ्यं; पिनेयागु आलम्बनं चायेका लुमंकीगु नं शरीरय् दुने चायेका लुमंकीगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारण अनित्य, दु:ख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक ख: ।

चाहना जुइका मस्त जुइका चायेका लुमंकीगु संज्ञा; तँ पिकया दोषारोपणयाना लुमंकीगु संज्ञा; त:धंछु तायेका लुमंकीगु संज्ञा; धारणा द्वना चायेका लुमंकीगु संज्ञा; संशय जुइका चायेका लुमंकीगु संज्ञा - थुगुरूपं अकुशलसंज्ञात कोडागु संज्ञात हे ख:; श्रद्धा तये बह:गु बुद्धगुण आदियात चायेका लुमंकीगु संज्ञा; उपदेश न्यना चायेका लुमंकीगु संज्ञा; गुरू मांबौपिनि उत्तम पवित्रगु अनुशासनयात चायेका लुमंकीगु संज्ञा - थुगु रूपयागु संज्ञात शूक्ष्मगु संज्ञात ख:; इपिं शूक्ष्मगु संज्ञात उत्तम पवित्रगु संज्ञा हे ख:; कोडागु संज्ञात क्वह्य्चंगु हीनगु संज्ञात हे ख: । हानं मेकथं प्रकट जुया कोडागु आलम्बनतय्‌त चायेका लुमंकीगु कोडागु संज्ञात हे ख:; शूक्ष्मगु नाइसे कोमलगु आलम्बनतय्‌त चायेका लुमंकीगु शूक्ष्मगु संज्ञात हे ख:; उगु उगु कोडागु शूक्ष्मगु संज्ञात परामर्शन व निरीक्षण याइगु पह:यात लिना धयायंकेमाली ।

(६/७) कोडागु संज्ञा शुक्ष्मगु संज्ञा उत्पन्न जुइगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; शूक्ष्मगु संज्ञा नं कोडागु संज्ञा उत्पन्न जुइगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुया वनाच्वनीगु कारणं अनित्य, दु:ख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक ख: ।

हीन प्रणीतगु संज्ञा परामर्शन व निरीक्षण याइगु पह:यात नं लिना धयायंकेमाली ।

(८/९) हीनगु संज्ञा प्रणीतगु संज्ञा उत्पन्न जुइगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; प्रणीतगु संज्ञा नं हीनगु संज्ञा उत्पन्न जुइगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वनीगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

शूक्ष्मगु आलम्बन ताःपागु आलम्बनयात चिन्तन मनन याना चायेका लुमंकीगुयात तापाःगु संज्ञा धका धाइ; प्रकट जुया कोडागु आलम्बन सःतिक दुगु आलम्बन शरीरय् दुगु आलम्बनत चायेका लुमंकीगुयात सःतिगु संज्ञा धका धाइ । उगु उगु तापाःगु सःतिगु संज्ञात लिसे स्वापु तया परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(१०/११) तापाःगु संज्ञा सःतिगु संज्ञा उत्पन्न जुइगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; सःतिगु संज्ञा नं तापाःगु संज्ञा उत्पन्न जुइगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वनीगु कारणं नं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः ।

संज्ञायात (११)गू प्रभेदकथं छुटेयाना विभाजनयाना भाविता याइगु पहःला पूवने धुंकल; आः संस्कारस्कन्ध भाविता याइगु पहःयात वर्णनयाना देशनायाना यंकेमाली । भगवान् बुद्धं देशनायाना बिज्याःगु पहः पालि ला –

(४) संस्कारस्कन्धयात (११)गू प्रभेद कथं विभाजन याना भाविता यायेगु पहः

ये केचि सङ्खारा अतीतानागतपच्चुप्पन्ना अज्झत्तं वा बहिद्धा वा ओलारिका वा सुखुमा वा हीना वा पणीता वा ये दूरे सन्तिके वा सब्बे सङ्खारा नेतं मम, नेसो हमस्मि, न मेसो अत्ताति एवमेतं यथाभूतं सम्मप्पञ्ञाय दट्ठब्बं ।

अतीतानागतपच्चुप्पन्ना = अतीत अनागत वर्तमान जुयाच्वंगु; **ये केचि सङ्खारा** = छुं छगू संकेत मदुगु दक्व दिक्वं संस्कारत; **सन्ति** = दयाच्वन; **अज्झत्तं वा** = शरीरय् दुने दुगु संस्कारत थजु; **बहिद्धा वा** = शरीरं पिने दुगु संस्कारत थजु; **ओलारिका वा** = कोडागु संस्कारत थजु; **सुखुमा वा** = शूक्ष्मगु संस्कारत थजु; **हीना वा** = हीनगु संस्कारत थजु; **पणीता वा** = प्रणीतगु संस्कारत थजु; **दूरे वा** = तापाकच्वंगु संस्कारत थजु; **सन्तिके वा** = लिक्कसंच्वंगु संस्कारत थजु; **ये** = गुगु संस्कारत; **सन्ति** = दयाच्वन; **सब्बे ते सङ्खारा** = इपिं दक्व दिक्वं संस्कारतय्त; **नेतं मम** = थुगु विषय जिगु सम्पत्ति मखु; **न एसो अहं अस्मि** = थ्व विषय जि मखु; **न मे एसो अत्ताति** = थुगु विषय जिगु आत्म मखु धका; **एवं** = थुगु रूपं; **एतं** = अनित्य, दुःख, हिला

पाना विपरीत जुइयःगु थुगु स्वभावयात; **यथाभूतं** = गथे खः अथे सहीरूपं; **सम्मप्पञ्ञाय** = सम्यक्रूपं स्यूगु विपश्यनाप्रज्ञा मार्गप्रज्ञाद्वारा; **दट्ठब्बं** = भावितायाना खंकेमाः । **वा** = भाविता याना खंके फइकथं उद्चोय यायेमाली ।

थुगु पालि अर्थयात मुक्कं थःगु भाषं संक्षिप्तं भाय् हिल धाःसा थुगु रूपं प्राप्त जुइगु खः ।

संक्षिप्तं भाय्हिला

अतीत थजु, अनागत थजु, वर्तमान थजु, शरीरय् दुनेच्वंगु थजु, शरीरं पिनेच्वंगु थजु, कोडागु थजु, शूक्ष्मगु थजु, क्वह्त्यंगु हीनगु थजु, भिंगु प्रणीतगु थजु, तापाःगु थजु, सःतिगु थजु, संस्कारत धाक्वयात जिगु मखु; जि मखु; जिगु आत्म मखु धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा गथे खः अथे सहीकथं सिया खना वइकथं भाविता व उद्योगयायेमाली । उकियात लिना धयायंकेमाली ।

अतीत थजु, ...गथे खः अथे सहीरूपं सिया खना वइकथं भविता व उद्योगयायेमाली ।

व दयेकीगु उद्योगयाइगु संस्कारस्कन्ध धर्मतय्त अतीत आदि (११)गू प्रभेदतद्वारा छुटेयाना विभाजन याये धुंका अनित्य, दुःख, अनात्म आकार प्रकारद्वारा भाविता यायेया निंतिं निर्देशन बिया क्यनाबिज्याःगु देशना हे खः ।

उकी संस्कारस्कन्ध धर्मत यक्व यक्व दयाच्वन; वेदना व संज्ञात पाखें अलग्गु चेतसिक ५०गूयात संस्कारस्कन्ध धाइ धयागु विषय न्ह्योने क्यना वयेधुन । संक्षिप्तं धायेमाल धाःसा ला काय, वाक, चित्त क्रियाकलापतय्त यानायंकी कथं व्यवस्था यायेगु प्रेरणा बीगु स्वभावधर्मत हे खः; थुपिं संस्कारतय्सं वनेगु दनेगु फयेतुइगु गोतुलेगु धयागु इर्यापथ प्यंगू शारीरिक क्रियाकलापत यानायंकीकथं नं व्यवस्था व प्रेरणा बियाच्वनीगु खः; हुँ, दँ, फयेतु आदि धका अह्वे पह्वे यानाच्वनीगुथें हे खः । कय्कुंकिकथं चकंकिकथं हलचल याइगुकथं न्हिलेगु आदि याइकथं नं व्यवस्था व प्रेरणा बियाच्वनीगु खः; कय्कुंकि, चकंकि आदि धका प्रेरणा बिया च्वनीगुथें हे खः । मुसुका, न्ह्य, ख्व आदि धका प्रेरणा बियाच्वनीगुथें नं प्रकट जुयाच्वनीगु खः । धाः आदि धका वाचसिक क्रियाकलापत उत्पन्न जुया लुयावइकथं व्यवस्था व प्रेरणा बियाच्वनीगु नं थुपिं संस्कारतय्सं हे खः; चिन्तनायाना स्यूगु उत्पन्न जुइकथं खनीगु, ताइगु आदि उत्पन्न जुइकथं उद्योगव्यापार याइगु स्वभावधर्मत नं थुपिं संस्कारत हे खः ।

उकिं "वने मास्ति वयाच्वन, दने मास्ति वयाच्वन, धायेल्हाये मास्ति वयाच्वन" आदि धका न्हापायागु भवय् उत्पन्न जुयावये धुंकूगु संस्कारत थुगु भवय् थ्यंकवया च्वनीतिनि ला ? न्हापायागु भवय् दुने हे फुना अन्त जुया निरोध जुया विनाश जुया वने धुंकल मखुला ? न्हापायागु भवय् याये मास्ति वःगु धाये मास्ति वःगु चिन्तन याइगुत न्हापायगु भवय् दुने हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुया वने धुंकूगु विषय स्पष्ट जुयाच्वन । अथे नं "क्रियाकलाप धाक्वयात यानाच्वनागु जिं हे खः; जिं हे याना च्वनागु दु" धका आत्मआशक्ति दयाच्वंपिं व्यक्तिपिसं ला "न्हापायागु भवय् याना वयागु नं जिं हे खः; आः यानाच्वनागु नं जिं हे खः धका छम्ह हे कथं आशक्त जुयाच्वन; उकिं उकथं आत्मआशक्ति प्रबल जुयाच्वंपिं व्यक्तिपिसं ला याये सःम्ह जि न्ह्याबलें स्थिर जुयाच्वंगु दु धका हे भाःपिया हे च्वंच्वन ।

दिपा मदयेक भाविताया‍ना चायेका च्वनीम्ह योगीं ला फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका च्वच्वं छथाय् मखु छथाय् चासुया वल धाःसा चासुयाच्वन, चासुयाच्वन धका भावितायाना चायेकेमा; उकथं भावितायाना चायेका च्वनेवं चासुगु तंका छ्वये मास्तिवइगु चित्त उत्पन्न जुयावइगु खः; उकियात नं तंका छ्वये मास्ति वयाच्वन तंका छ्वये मास्तिवयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकेमा; अले ला तंके मास्तिवइगु मिले याये मास्तिवइगु संस्कार भावितायाना चायेकु चायेकु पतिकं तना तना वनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दइगु जुयाच्वन । त्यानुइगु इलय् त्यानुयाच्वन त्यानुयाच्वन धका भावितायाना चायेका च्वनेबले नं कय्कुंके मास्तिवइगु चकंके मास्तिवइगु मिले याये मास्तिवइगु लुयावल धायेवं उकीयात नं भावितायाना चायेकेमा; उकथं भावितायाना चायेका च्वनेवं कय्कुंके मास्तिवइगु चकंके मास्तिवइगु मिले याये मास्तिवइगु संस्कारत चायेकल तनावन, चायेकल तनावन जुया तना तना वनाच्वनीगु हे खः; उकथं तना तना वनाच्वंगुयात नं ध्वःदुइके दयाच्वन । थुगु प्रकिया थुगु विधिद्वारा याये मास्तिवइगु धाये मास्तिवइगु चिन्तन याइगु आदि संस्कारत फुना अन्त जुया निरोध जुया विनाश जुयावनाच्वंगुयात ध्वःदुया सियाच्वनीगु खः ।

संस्कारतय्‌त स्वंगू कालद्वारा भाविता यायेगु पहः

उकिं भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं ला न्हापायागु भवसंस्कारतय्‌त छखे हे ति, आः थनया थनसंयागु संस्कारत तकं छगू क्षण दिपा मदयेक निरोध व विनाश जुयाच्वंगुयात ध्वःदुया सिइके दयाच्वनीगुली

न्हापायागु संस्कारत आःयागु क्षणया अवस्थाय् थ्यंकमवः आःयागु संस्कारत नं लिपायागु अवस्थाय् मथ्यं, लिपा उत्पन्न जुइगु संस्कारत नं व सिबे लिपालाइगु क्षणय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व तना वनाच्वंगु कारणं अनित्य खः; मुकं दुःख खः; अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः धयागुयात स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा हे निर्णय याये फइगु जुयाच्वन। उकथं सियाखना परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली।

(१) न्हापायागु भवया याये मास्तिवइगु संस्कारत न्हापायागु भवय् दुने फुना निरोध जुयावने धुंकल; आःयागु भवय् थ्यंकमवः; उकिं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः।

(२) आःयागु भवय् याये मास्तिवइगु संस्कारत नं लिपायागु भवय् थ्यनीमखु; आःयागु भवय् दुने फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः।

(३) लिपायागु भवय् उत्पन्न जुइगु याये मास्तिवइगु संस्कारत नं मेगु छगू लिपायागु भवय् थ्यनीमखु; उगु उत्पत्ति क्षणया भवय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनीगु जक जुयाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थ्व वने मास्ति वयाच्वन, याये मास्ति वयाच्वन, धाये मास्ति वयाच्वन आदि धका सिइके दुगु संस्कारतय्त भवलिसे विभाजनयाना परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहः हे खः। भाविता याना चायेकावं च्वनीबले प्रकट जुयाच्वनीगु संस्कारत परामर्शन याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली।

(१) नकितिनि जःगु तुति न्ह्याके मास्ति वयाच्वंगु आः खःगु तुति न्ह्याके मास्ति वयाच्वंगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; नकितिनि खःगु तुति न्ह्याके मास्ति वयाच्वंगु नं आः जःगु तुति न्ह्याके मास्ति वयाच्वंगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावने धुंकूगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः। व समानं हे न्हापा उत्पन्न जुइ धुंकूगु संस्कारत धाक्व नं आःयागु क्षणय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावने धुंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः।

(२) आः थनया थनसं उत्पन्न जुयावंच्वंगु याये मास्तिवइगु संस्कारत व चायेका सिइकिगुली दुथ्याःगु संस्कारत नं लिपा लिपायागु क्षणय् मथ्यं; आः

उत्पन्न जुयावंच्वंगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावंच्वंगु जूगुया कारणं अनित्य, दु:ख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक ख: ।

(३) लिपा लिपायागु क्षणय् तिनि उत्पन्न जुइगु याये मास्तिवइगु व भावितायाना चायेकीगु संस्कारत नं वसिबे लिपा लाइगु क्षणय् मध्यंसे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनीगु जक जुयाच्वंगु कारणं अनित्य, दु:ख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक ख: ।

भावितायाना चायेकावं च्वनीबले चायेका सिइके दयाच्वंगु संस्कारतलिसे तुलनायाना अतीत अनागत वर्तमान छगुलिं लोकयागु संस्कारतय्‌त अनुमानद्वारा परामर्श याइगु पह:यात नं लिना धयायंकेमाली ।

आ: भावितायाना चायेकावं च्वनेबले फुना फुना विनाश विनाश जुयावनाच्वंगुलिं अनित्य जुयाच्वंगु याये मास्तिवइगु भावितायाना सियाच्वनीगु संस्कारतथें हे न्हापा याये मास्तिवइगु संस्कारत नं उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावने धुंकूगु कारणं अनित्य, दु:ख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक ख: । लिपायागु इलय्‌तिनि उत्पन्न जुइगु याये मास्तिवइगु आदि संस्कारत नं उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुया वनीगु जक जुयाच्वंगु कारणं अनित्य, दु:ख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक ख: । थ:गु सन्तान व मेपिनि सन्तान छगुलिं लोकयागु संस्कारत धाक्वनं आ: भावितायाना सिइके दुगु संस्कारतथें हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुया वनाच्वंगु कारणं अनित्य, दु:ख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक ख: ।

दुने पिने आदिद्वारा भाविता याइगु पह:

दुने पिनेयागु संस्कारतय्‌त विभाजन याइगु पह: ला वेदना, संज्ञा धइगु क्षेत्रय् विभाजनयाना क्यनावये धुंगुथें हे ख:; शरीरय् दुनेच्वंगु धर्मयात कारणयाना चिन्तन मनन याइगु संस्कार दुनेच्वंगु संस्कार हे ख:; पिनेच्वंगु धर्मयात आलम्बनयाना चिन्तन मनन याइगु संस्कार पिनेच्वंगु संस्कार हे ख:; पिनेच्वंगु धर्मयात आलम्बनयाना चिन्तन यायेगु धयागु पिनेच्वंगु सजीव निर्जीवतय्‌त प्राप्त जुइकथं अथवा विनाश जुइकथं याये निंतिं आदि धका चिन्तन मनन यायेगु हे ख: । उपिं दुने पिनेयागु संस्कारतलिसे स्वापु तया परामर्शन याइगु पह:यात लिना धयायंकेमाली ।

(४/५) शरीरय् दुने ज्यायाये निंतिं चिन्तन मनन याइगु संस्कारत पिनेच्वंगुयात चिन्तन मनन याइगु संस्कारत उत्पन्न जुइगु क्षणया अवस्थाय्

मथ्यंसे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः । पिनेच्वंगुयात चिन्तन मनन याइगु संस्कारत नं शरीरय् दुने चिन्तन मनन याइगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यंसे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

कडाकडागु छ्यांतं ज्यायाये निंतिं चिन्तन मनन याइगु कोडागु संस्कारत हे खः; छाइसे नाइसे च्वंक ज्यायाये निंतिं चिन्तन मनन याइगु नायुगु शूक्ष्मगु संस्कारत हे खः । इपिंलिसे स्वापु तया परामर्शन याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(६/७) चिन्तन मनन याइगु कोडागु संस्कारत चिन्तन मनन याइगु शूक्ष्मगु संस्कार मजू; शूक्ष्मगु नं कोडागु मजू; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

हीन प्रणीत आदिद्वारा भाविता याइगु पहः

मभिंगुयात चिन्तन मननयाना ज्या याइगु संस्कारत क्वह्‌च्यंगु हीनगु हे खः; कुशलकार्य चिन्तन मननयाना ज्या याइगु संस्कारत भिंगु प्रणीतगु हे खः; कुशलया दुने नं दानकुशल स्वया शीलकुशल प्रणीत खः; शील स्वया भावनाकुशल प्रणीत खः; भावनाया दुने नं शमथ स्वया विपश्यनाकुशल प्रणीत खः; इपिं हीन प्रणीत संस्कारतलिसे स्वापु तया परामर्शन याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(८/९) क्वह्‌च्यंगु अकुशल संस्कारत उत्तमगु कुशल संस्कारत उत्पन्न जुइगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; भिंगु प्रणीतगु कुशल संस्कारत नं क्वह्‌च्यंगु हीनगु अकुशल संस्कारत उत्पन्न जुइगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुया वनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः । दानकुशल संस्कार शीलकुशल, भावनाकुशल उत्पन्न जुइगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; शीलकुशल भावनाकुशलत नं दानकुशल चेतना उत्पन्न जुइगु क्षणया अवस्थाय् मथ्यं; शीलकुशल चेतना भावनाकुशल संस्कार उत्पन्न जुयाच्वंगु क्षणय् मथ्यं; भावनाकुशल चेतना नं शीलकुशल चेतना उत्पन्न जुयावंच्वनीगु क्षणय् मथ्यं । शमथभावनाकुशल चेतना; विपश्यना भाविता याइगु कुशल चेतना उत्पन्न जुयावंच्वंगु क्षणय्

मथ्यं; विपश्यनाकुशल चेतना शमथभावना उत्पन्न जुयावंच्वंगु क्षणय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थुपिं कुशल व अकुशल संस्कारतय्त परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहः ला अतिकं शूक्ष्म जुयाच्वन; अथे नं दिपा मदयेक भावितायाना चायेका च्वनीम्ह योगीं उगु उगु संस्कारत उगु उगु क्षण हे फुना फुना विनाश विनाश जुयावनाच्वंगुयात स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा हे सिइके फु । उपमा - फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं चाहना जुइगु यइपु ताइगु चिन्तन मनन लुयावल धाःसा उकीयात चाहना जुयाच्वन, यइपु तायाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका वनेमाः; उकथं भावितायाना चायेकेवं चाहना जुइगु यइपु ताइगु चिन्तन भावितायाना चायेकीगु कुशल उत्पन्न जुइगु क्षणय् मथ्यवं फुना अन्त जुया वनाच्वंगुयात भङ्गज्ञानय् थ्यनाच्वंम्ह योगीं विभाजनयाना सिइके दु । दान बीगु त्यागयात आलम्बनयाना लय्ताइगु इलय् लय् तानाच्वन धका भावितायाना चायेकेमाः; उकथं भावितायाना चायेकेबले त्यागानुस्मृति शमथकुशल संस्कार भावितायाना चायेकेगु क्षणय् मथ्यंसे फुना विनाश जुयावंगुयात भङ्गज्ञानय् थ्यनाच्वंम्ह योगीं विभाजनयाना सिइके दु । अनं लिपा फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका भावितायाना च्वंच्वं अलग्गगु कल्पना लुयावइगु इलय् उगु कल्पनायात भावितायाना चायेकेमाः; उकथं भावितायाना चायेकेवं फुले जुयाच्वन आदि धका चायेकीगु संस्कार अलग्गगु कल्पना उत्पन्न जुइगु क्षणय् मथ्यंसे फुना प्यदना वनीगु खः; अलग्गगु कल्पना संस्कार नं कल्पना यानाच्वना धका भावितायाना चायेकीगु क्षणय् मथ्यंसे फुना प्यदना वनीगु खः; उकथं छगू छगू संस्कार मेगु संस्कार छगू छगू उत्पन्न जुइगु क्षणय् मथ्यंसे फुना अन्त जुया अन्त जुया वनाच्वंगु पहःयात योगीं स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा हे सिइके फु । उकथं मस्यूनितिनिसा उजोगु विपश्यनाज्ञान प्राप्त मजूनि धका धायेमाली । आः तापाः सःतिगु संस्कारतलिसे स्वापु तया परामर्शन याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(१०/११) तापाःगु आलम्बनयात चिन्तन मननयाना उत्पन्न जुइगु संस्कार सःतिगु आलम्बन चिन्तन मनन याइगु क्षणय् मथ्यं; सःतिगु चिन्तन याइगु संस्कार नं तापाःगु आलम्बन चिन्तन याइगु क्षणय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुया वनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

संस्कारतय्‌त (११)गू प्रभेदकथं छुटेयाना विभाजनयाना भाविता याइगु पहः पूवने धुंकल; आः चित्तविज्ञानयात भाविता याइगु पहः वर्णनयाना कनायंकेमाली । भगवान्‌ बुद्धं देशना यानाबिज्याःगु पहः पालि ला –

(५) चित्तविज्ञानयात (११)गू प्रभेदकथं विभाजनयाना भाविता याइगु पहः

यं किञ्चि विञ्ञाणं अतीतानागतपच्चुप्पन्नं अज्झत्तं वा बाहिद्धा वा ओलारिकं वा सुखुमं वा हीनं वा पणीतं वा यं दूरे सन्तिके वा, सब्बं विञ्ञाणं नेतं मम, नेसो हमस्मि, न मेसो अत्ताति एवमेतं यथाभूतं सम्मप्पञ्ञाय दट्ठब्बं ।

अतीतानागतपच्चुप्पन्नं = अतीत अनागत वर्तमान जुयाच्वंगु; **यं किञ्चि विञ्ञाणं** = छुं छां संकेत मदुगु दक्व दिक्वं चित्तविज्ञान; **अत्थि** = दयाच्वन; **अज्झत्तं वा** = शरीरय्‌ दुनेच्वंगु चित्त थजु; **बहिद्धा वा** = शरीरय्‌ पिनेच्वंगु चित्त थजु; **ओलारिकं वा** = कोडागु चित्त थजु; **सुखुमं वा** = शूक्ष्मगु चित्त थजु; **हीनं वा** = क्वह्यंगु चित्त थजु; **पणीतं वा** = भिंगु चित्त थजु ; **दूरे वा** = तापाःगु चित्त थजु; **सन्तिके वा** = सःतिगु चित्त थजु; **यं** = गुगु चित्तविज्ञान; **अत्थि** = दयाच्वन; **सब्बं तं विञ्ञाणं** = उगु दक्व दिक्वं चित्तविज्ञानयात; **नेतं मम** = थ्व विषय जिगु सम्पत्ति मखु; **न एसो अहं अस्मि** = थ्व विषय जि मखु; **न मे एसो अत्ताति** = थ्व विषय जिगु आत्म मखु धका; **एवं** = थुगु रूपं; **एतं** = अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइ यःगु थुगु स्वभावयात; **यथाभूतं** = गथे ख अथे सहीरूपं; **सम्मप्पञ्ञाय** = सम्यक्‌रूपं स्यूगु विपश्यनाप्रज्ञा व मार्गप्रज्ञाद्वारा; **दट्ठब्बं** = भावितायाना खंकेमाः; **वा** = भावितायाना खंके फइकथं उद्योगयायेमाली ।

थुगु पालि अर्थयात मुक्कं थःगु भाषं संक्षिप्तं भाय्‌ हिल धाःसा थुगुरूपं प्राप्त जुइगु खः ।

संक्षिप्तं भाय्‌ हिला

अतीतयागु थजु; अनागतयागु थजु; वर्तमानयागु थजु; शरीरय्‌ दुनेच्वंगु थजु; शरीरं पिनेच्वंगु थजु; कोडागु थजु; शूक्ष्मगु थजु; क्वह्यंगु, हीनगु थजु; भिंगु, प्रणीतगु थजु; तापाःगु थजु; सःतिगु थजु; चित्तविज्ञान धाक्वयात “जिगु मखु, जि मखु, जिगु आत्म मखु” धका स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा गथे खः अथे सहीरूपं सिइका खनीकथं भाविता व उद्योगयायेमाली । उकीयात लिना धयायंकेमाली ।

अतीतयागु थजु ..... गथे खः अथे सहीरूपं सियाखना वइकथं

भाविता व उदद्योग यायेमाली ।

व विज्ञानस्कन्ध धयागु चित्तयात अतीत आदि (११)गू प्रभेदतद्वारा छुटेयाना विभाजन याये धुंका अनित्य, दुःख, अनात्म आकार प्रकारतद्वारा भाविता याये निंतिं निर्देशन बिया क्यनाबिज्यानातःगु देशना हे खः । थुगु थासय् अनित्य धका भाविता याइगु पहः व "(**नेसो हमस्मिं**) थुगु विषय जि मखु" धका भाविता याइगु पहः उत्तें जुयाच्वंगु विषय; दुःख धका भाविता याइगु पहः व "(**नेतं मम**) थ्व विषय जिगु मखु" धका भाविता याइगु पहः उत्तें जुयाच्वंगु विषय; अनात्म धका भाविता याइगु पहः "(**न मेसो अत्ता**) थ्व विषय जिगु आत्म मखु" धका भाविता याइगु पहः धका उत्तें जुयाच्वंगु विषयतय्त थुगु धर्म सफू खुगूगु काण्ड (पौल्या-१७२ आदि) लय् साधक पालिसहित स्पष्टीकरण बियावयातये धुन ।

नामस्कन्ध प्यंगू मध्यय् थुगु चित्तविज्ञान धयागु ला दकसिबे स्पष्ट जुयाच्वंगु दु धका धायेमाली । बर्मेली थाय् थासय् प्रयोग जुइगु खँल्हाबल्हा अनुसार लोभ दोष आदि उत्पन्न जुइगुपहयात हे चाहनाजुइगु चित्त यइपुताइगु चित्त अपराधयाइगु चित्त आदि धका चित्तयात छ्यनय् तया धायेगु बानी दयाच्वन; उगु उगु अर्थकथाय् नं चित्तयात दकसिबे न्हापां क्यने धुंका तिनि बाँकी दुगु चैतसिकतय्त सम्प्रयुत्तकथं वर्णन यायेगु चलन दयाच्वन । उकिं थुगु थासय् नं चित्तयात गाक्क विस्तृतयाना वर्णनयाना धायेमाली ।

अतीत विज्ञान धयागु न्हापा न्हापायागु भवतनिसें उत्पन्न जुयावये धुंकूगु चित्त नं दु । आःयागु भवय् मचाखाचातय्गु भवंनिसें उत्पन्न जुयावये धुंकूगु चित्त नं दु; अनं लिपा आःयागु ईलय् मध्यंवं न्हापा न्हापायागु दँत महीनात दिंत निसें उत्पन्न जुयावये धुंकूगु चित्त नं दु; थौंयागु दिंया दुने नं आःयागु ई मत्यवं उत्पन्न जुयावये धुंकूगु चित्तत थुगु भवय् लिना मवः; उगु उगु न्हापायागु भवय् हे निरोध व तनावने धुंकल धयागु ला धर्मया पक्षय् दिलचस्पी दयाच्वंपिं बुद्धशासनिक व्यक्तिपिनि अनुसार स्पष्टरूपं प्रकट जुयाच्वंगु दु धका धायेमाली ।

अथे नं आत्मआशक्ति प्रबल जुयाच्वंपिनि अनुसारं ला उकथं सियाखना चित्त बुझे जुयाच्वनेत समेतं अःपू मजू । कारण छाय्लय् धाःबले - आत्मआशक्ति दयाच्वंपिं व्यक्तिपिसं प्रायःयाना चित्तविज्ञानयात आत्मजीव, हंसजीव, विज्ञानजीव धका भाःपिया आशक्त जुयाच्वंच्वनीगु खः - न्हापा न्हापायागु भवतनिसेंयागु चित्तविज्ञान पुलांगु भवतय्गु रूपकाय शरीर विनाश

जुयावनीगु इलय् उगु उगु पुलांगु रूपकायत पाखें पिहाँवये धुंका आःयागु न्हूगु भवया न्हूगु रूपकाय दुने दुहाँवना स्थिर जुयाच्वनीगु खः । मांयागु गर्भनिसें शुरूयाना आःतकं स्थिर जुयाच्वनीगु खः; लिपा नं सिना वनीथाय् तक स्थिर जुयावनी; सिनावनीगु इलय् नं लिपायागु न्हूगु भवया रूपकाय शरीरय् दुने सरे जुयावना स्थिर जुयाच्वनी धका भाःपिया आशक्त जुयाच्वंच्वनीगु कारणं हे खः । उकथं आशक्त जुयाच्वंगु पहःयात थुगु धर्म सफूया प्यंगूगु काण्ड (पौल्या-९१ आदि)लय् साति भिक्षुया कथावस्तुद्वारा नं उल्लेखयाना क्यनावये धुन ।

भव तनंतं चित्त उत्पन्न जुइगु पहः

वास्तवय् ला चित्त धयागु आः योगीपिसं भावितायाना चायेकाच्वंच्वं स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा हे सिइका तये धुंकूगु अनुरूप छगू सेकेण्डति तकं स्थिर मजू; छगू क्षण दिपा मदयेक निरोध व विनाश जुयाच्वंगु दु; उकथं छगू क्षण हे दिपा मदयेक न्हूगु पुलांगु हिला पाना निरोध व विनाश जुयावनाच्वंगु पहःयात नं थुगु धर्म सफू (पौल्या-१०९) आदिलय् वीथिचित्त उत्पन्न जुइगु पहःत सहित क्यनावये धुन । उकथं क्यनावये धुंगु अनुरूप छगू छगू भवय् मरणासन्न इलय् कर्म, कर्मनिमित्त, गतिनिमित्तयात आलम्बनयाना मरणासन्नवीथि धयागु उत्पन्न जुयावइगु खः; उत्पन्न जुयावइगु पहः ला (निरीक्षण लिपा जवन तदारम्मण, चिन्तन चित्त उत्पत्ति पहः धका पौल्या-११० लय्) क्यनावये धुंगु अनुरूप भवाङ्गचित्त क्रमपाखें निरीक्षण याइगु आवर्जनचित्त उत्पन्न जुयावइगु खः; यानावयेनंगु कुशलकर्मयात थजु; अकुशलकर्मयात थजु अथवा उगु कर्म यानाच्वंबलेयागु आरम्मण निमित्तयात थजु अथवा उत्पन्न जुइगु भवया स्थिति गतिनिमित्तयात थजु आवर्जन याइगु चित्त हे खः; उगु चित्त निरोध जुयावनीगु इलय् उगु आरम्मणयात आलम्बनयाना आशक्त जुया जवनचित्त न्याको उत्पन्न जुइगु खः; उगु जवन चित्तक्रम प्यदनावनीगु इलय् उगु आलम्बनयात हे आलम्बनयाना तदारम्मण धयागु चित्त निको उत्पन्न जुइगु खः; उगु तदारम्मण चित्त अन्त जुयावनीगु इलय् भवाङ्गचित्त हाकनं उत्पन्न जुइगु खः; उगु भवाङ्गचित्त छको निको उत्पन्न जुइ धुनेवं उगु भवया चित्तक्रम प्यदनावनीगु खः; उकथं चित्तक्रम प्यदना उगु भवं सरे जुयावनीगु जूया निंतिं उगु अन्तिम भवाङ्गचित्तयात च्यूतिचित्त धका धाइगु खः ।

उगु च्यूतिचित्त निरोध व अन्त जुयावने साथं छकोलनं मरणासन्न अवस्थाय् प्रकट जुया वये धुंकूगु कुशलकर्म अकुशलकर्म अनुसार मरणासन्न अवस्थाय् प्राप्तयाना वये धुंगु आलम्बनयात बःकया न्हूगु भवय् चित्त उत्पन्न

जुइगु खः; उगु चित्तयात न्हापायागु भवलिसे स्वापु दुगु प्रतिसन्धिचित्त धका धाइगु खः उगु प्रतिसन्धिचित्त निरोध जुयावने धुंका लिपा भवाङ्गचित्तत स्वात्तुस्वां उत्पन्न जुयावनीगु खः; वर्ण, रूप, शब्द आदि मिखा दुने, न्हाय्‌पं दुने आदिलय् प्रकट जुयावइगु इलय् उगु भवाङ्गक्रम प्यदना आवर्जन याइगु चित्त, खनीगु चित्त, ताइगु चित्त आदित स्वात्तुस्वां उत्पन्न जुयावनीगु खः; आः मनूतय्‌के खनीगु चित्त, ताइगु चित्त आदित उत्पन्न जुयाच्वनीथें हे खः । उगु चित्त उत्पत्ति पहः अनुसार चित्त धयागु छगुलिं मेगु चित्त स्वात्तुस्वां न्हून्हूगु उत्पन्न जुयावया निरोध व विनाश निरोध व विनाश जुयावनाच्वनीगु खः; न्हापायागु भवं (लुयावःगु) च्यूतिचित्त न्हापायागु भवय् हे निरोध व विनाश जुयावने धुंकल; आः प्रत्यक्ष भवय्‌यागु चित्त न्हापायागु कर्मया कारणं उत्पन्न जुया लुयावइगु न्हूगु चित्त हे खः । प्रत्येक चित्त पतिकं पुलांगु पाखें हाकनं लुयावइगु मखु; मुक्कं न्हून्हूगु हे खः ।

उकिं उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका दिपा मदयेक भाविता याना चायेका च्वनीम्ह योगीं ला कल्पना चिन्तना उत्पन्न जुया खने दयेक वल धायेवं उकीयात भावितायाना चायेकाच्वनीगु खः; उकथं भावितायाना चायेके लाइबले ला उगु कल्पना व चिन्तन याइगु चित्त तुरन्त हे तनावनीगुयात ध्वःदुइके दइगु जुयाच्वन; उकथं ध्वःदुइके दइगु जूगुलिं सिना वन धयागु थजागु चित्त अन्तिम कथं उत्पन्न जुयावये धुंका चित्तक्रम त्वाःदला वनीगु खः; न्हूगु भव उत्पन्न जुयाच्वन धयागु नं आः न्हून्हूगु उत्पन्न जुया खने दयेक वइगु चित्ततथें हे न्हूगु भवय् न्हूगु थासय् न्हूगु चित्तं शुरुयाना उत्पन्न जुया खने दयेक वइगु हे जुयाच्वन; भवाङ्गचित्त धयागु नं उगु शुरु जुया उत्पन्न जुइगु चित्ततथें जाःगु कर्म सामर्थ्य गुलि दु उलि स्वात्तुस्वां दिपा मदयेक उत्पन्न जुयाच्वनीगु न्हून्हूगु चित्तत हे खः; खनाच्वन तायाच्वन नंतुनाच्वन नया सियाच्वन थिया सियाच्वन चिन्तनयाना सियाच्वन धयागु चित्तत नं उगु भवाङ्गक्रमं दना न्हून्हूगु उत्पन्न जुया वयाच्वनीगु चित्तत हे खः धका सिया खना चित्त बुझे जुया वनाच्वनेयः; उकथं स्यूगु प्रत्यक्ष चायेका सिइके दयाच्वनीगु चित्तयात उपमा दयेका च्यूति व प्रतिसन्धिचित्तयात समेतं अनुमानकथं अन्दाजयाना सिया वनाच्वंगु पहः हे खः ।

कर्मवर्त विपाकवर्त अनुरूप सिल धायेवं प्रतीत्यसमुत्पाद स्यू

उकथं सियाच्वनीगुली कर्मया कारणं न्हूगु चित्त उत्पन्न जुयाच्वंगु खः धका सियाच्वनीगु कर्मवर्त व विपाकवर्त अनुसार प्रतीत्यसमुत्पादयात

सियाच्वंगु हे खः । उकिं विशुद्धिमार्ग (द्वि-२३७)य् थुगुरूपं क्यनातःगु दु ।

एवं = थ्व धयावये धुंगु आकार प्रकारद्वारा; **वा** = "ज्या कर्मयात दयेकीम्ह (याइम्ह) व्यक्ति मदु; फलविपाकयात अनुभव यायेसःम्ह व्यक्ति धका मदु; कारण कार्य धर्म मुक्कं जक दिपा मदयेक उत्पन्न जुयाच्वनीगु खः" इत्यादि थुगु आकार प्रकारद्वारा **कम्मवट्टविपाकवट्टवसेन** = कर्मवर्त विपाकवर्तया हिसाबं; **नामरूपस्स** = नामरूपया; **पच्चयपरिग्गहं** = कारणयात परिग्रहण यायेगु, विभाजनयाना सिइकेगुयात; **कत्वा** = याये धुंका; **तीसु अद्धासु** = अतीत, अनागत, वर्तमान धयागु स्वंगू कालय्; **पहीनविचिकिच्छस्स** = (आत्मजीव अहंजीव धयागु दुला ? थुगु अहंजीव छु कारणय् लुयावयाच्वनलय् आदि धका विचाःयाना आलोचना याइगु) विचिकित्सायात हटेयाये धुंकूम्ह; **वा** = विचिकिस्सा रहित जुइधुंकूम्ह; **तस्स** = उम्ह योगीयात; **वा** = उम्ह योगीं; **सब्बे अतीतानागतपच्चुप्पन्नधम्मा** = अतीत, अनागत, वर्तमान धर्मत दक्वंयात; **चुतिपटिसन्धिवसेन** = च्यूति व प्रतिसन्धियात स्यूगु हिसाबं; **विदिता होन्ति** = सिइके बहः जुइ धुंकूगु जुयाच्वन; धका क्यनातःगु दु ।

उगु स्यूगु पहःया दुने कर्मवर्तया कारणं धयातःगुली अविद्या तृष्णा उपादान संस्कार धयागु कारणधर्मत नं दुथ्यानाच्वंगु दु; अनं ल्यू शुरूयागु प्रतिसन्धिचित्त व अन्तिमगु च्यूतिचित्त उत्पन्न जुइगु पहःयात चित्त बुझेजुया ध्वाथुया सिइगु खनिगुद्वारा दथुभागयागु भव छगुलिंया चित्तत उत्पन्न जुइगु पहःयात नं चित्त बुझे जुया सिया खनावनीगु खः; वर्तमान भवयागु दक्व चित्त उत्पन्न जुइगु पहःयात चित्त बुझे जुया सिइगु खनीगुद्वारा अतीत अनागत भवतय्गु चित्तत उत्पन्न जुइगु पहःतय्त नं चित्त बुझे जुया सिया खनावनीगु खः । चित्तयात सिल धायेवं चित्तलिसे सम्प्रयुक्तगु चैतसिकत; चित्तया आधार रूपत उत्पन्न जुइगु पहःयात नं सिया खना चित्त बुझे जुयावनीगु हे जुयाच्वन । उकिं उपरोक्त विशुद्धिमार्गय् "**सब्बे अतीतानागतपच्चुप्पन्नाधम्मा** = अतीत, अनागत, वर्तमान धर्मत दक्वयात सिइधुंकीगु जुयावनीगु खः" धका क्यनातःगु हे जुल ।

चित्तयात त्रिकालद्वारा भाविता याइगु पहः

उकथं प्रतिसन्धिनिसें शुरूयाना चित्तत न्हून्हूगु मुक्कं स्वात्तुस्वां उत्पन्न उत्पन्न जुया वया निरोध निरोध जुयावनाच्वन धयागु सिइके दइगु जूगुलिं योगीयाके अतीत भवयागु चित्त अतीत भवय् दुने हे निरोध जुयावने धुंकल; थुगु भवय् थ्यंकमवल धका स्पष्ट जुयाच्वनीगु खः; थुगु भवय् उत्पन्न

जुयावंच्वंगु चित्तत नं उगु उगु उत्पत्ति क्षणया अवस्थाय् हे निरोध निरोध जुयावनाच्वंगु दु धका नं स्पष्ट जुयाच्वंगु दु । उकिं अतीत, अनागत, वर्तमान चित्ततय्त स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा चित्त बुझ्जुया वया परामर्शन व निरीक्षण यायेफइगु जुयाच्वन । उगु परामर्शन व निरीक्षण पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(१) अतीतभवया चित्तविज्ञान वर्तमानभवय् थ्यंकमवः; अतीतभवय् हे फुना अन्त जुया निरोध व तनावंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः ।

(२) वर्तमानभवय् उत्पन्न जुयाच्वंगु चित्तविज्ञान नं अनागतभवय् मथ्यंसे वर्तमानभवय् हे फुना अन्त जुया निरोध व तनावनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्ममात्र जक खः ।

(३) अनागतभवय् उत्पन्न जुइगु चित्तविज्ञान नं मेगु अनागतभवय् थ्यनीमखु; उगु उत्पत्ति क्षणया भवय् हे फुना अन्त जुया निरोध व तनावनीगु जक जुयाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थ्व भवद्वारा विभाजनयाना मोटामोटिकथं परामर्शन व निरीक्षण यायेगु पहः हे खः । उत्पत्ति क्षणया नामरूपयात दिपा मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं ला फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं कल्पना व चिन्तन याइगु उत्पन्न जुयावयेवं कल्पना यानाच्वना चिन्तना यानाच्वना आदि धका भावितायाना चायेकेमा; उकथं भाविता याना चायेकेबले ला कल्पना व चिन्तन याइगु तुरन्त तनावंगुयात ध्वःदुइके दइगु खः; ताल धायेवं तायाच्वन तायाच्वन धका भावितायाना चायेकेमाः; ताया स्यूगु चित्त तुरन्त हे तना तना वनीगु खः । सामान्य मनूतय्संथें ताउतक तायाच्वन धका भाःमप्यू, ताल, तन, ताल तन जुया छगू छगू भाग प्यप्यदना फुना फुनावंगुयात ध्वःदुइके दइगु खः; अथे हे थिया स्यूगुयात भावितायाना चायेका च्वनेबले नं थिया स्यूगु चित्त तुरन्त हे तना तना वनीगु खः; विशेष ज्ञान बांलानाच्वनीगु ईलय् जुल धाःसा खना स्यूगु नं सिल तन, सिल तन जुया तत्क्षणय् हे तना तनावंगुयात ध्वःदुइका च्वनेदु; नंतुना स्यूगु चित्त नया स्यूगु चित्ततय्त नं समानरूपं हे सिइके दु; भावितायाना स्यूगु चित्तयात नं भावितायाना सिल तन, भावितायाना सिल तन जुया तुरन्त हे तना तनावंगुयात ध्वःदुइके दइगु खः । संक्षिप्तं धायेमाल धाःसा भावितायाना चायेकु चायेकु पतिकं भावितायाना सिइके दुगु आलम्बन नं भावितायाना स्यूगु चित्त नं छज्वः छज्वः तना तनावंगुयात ध्वःदुइके दइगु खः ।

उकथं स्पष्ट व प्यप्यदंक सिइके दुम्ह योगीं खना स्यूगु चित्त भावितायाना स्यूगु अवस्था चिन्तनयाना स्यूगु अवस्था ताया स्यूगु अवस्था आदिलय् मथ्यं; खना स्यूगु अवस्थाय् हे फुना अन्त जुयावंगु कारणं अनित्य खः आदि धका नं चित्त बुझ्के जुया सिया खनावनीगु खः । अथे हे भावितायाना स्यूगु चित्त चिन्तनयाना स्यूगु चित्त ताया स्यूगु चित्त आदि नं खना स्यूगु अवस्था आदिलय् मथ्यं; भावितायाना स्यूगु अवस्था चिन्तनयाना स्यूगु अवस्था, ताया स्यूगु अवस्था आदिलय् हे फुना अन्त जुया निरोध व तनावंगु कारणं अनित्य खः आदि धका चित्त बुझ्के जुया सिया खनावंगु खः । उकथं सिया खना परामर्शन याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(१) नकतिनि उत्पन्न जुयावने धुंकूगु खना स्यूगु चित्त, ताया स्यूगु चित्त, थिया स्यूगु चित्त, चिन्तनयाना स्यूगु चित्त आदि आः खनाच्वंगु अवस्था तायाच्वंगु अवस्था आदिलय् मथ्यंसे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(२) वर्तमानय् खनावंच्वंगु तायावंच्वंगु थिया सियावंच्वंगु चिन्तनयाना सियावंच्वंगु भावितायाना सियावंच्वंगु चित्त नं हाकनं छको खना स्यूगु अवस्था ताया स्यूगु अवस्था आदिलय् मथ्यंसे आः थत्थें हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुया वनाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

(३) लिपातिनि खनीगु ताइगु थिया सिइगु चिन्तनयाना सिइगु भावितायाना सिइगु चित्त नं थःया लिपा खनिगु ताइगु क्षण आदिलय् मथ्यंसे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावनीगु जक जुयाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थःगु सन्तानया भावितायाना सिइके दयावंच्वंगु चित्तत निरोध व विनाश जुयावंगु पहःयात स्वयं थःम्हं प्रत्यक्ष रूपं सिइके दुगु जुया मेपिनि सन्तानय्च्वंगु नं भाविता यायेमलाःगु थःगु चित्ततलिसें छगुलिं लोकयागु चित्ततय्त नं अनुमानकथं परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

आः भावितायाना सिइके दयाच्वंगु धाक्व चित्तत अनित्य जुयाच्वंथें हे मेपिनि सन्तानया चित्तत नं छगू क्षण दिपा मदयेक निरोध व विनाश जुया हे च्वनी; छगुलिं लोकया चित्तत धाक्व नं निरोध व विनाश जुयाच्वनीगु जक हे जुल । उकिं चित्त धाक्व अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

थुलि जुल धायेवं चित्त धाक्व परामर्शन व निरीक्षण याइगु पहः पूर्ण जुयावन धका धायेथाय् दयाच्वन । अथे नं दुने पिने आदिद्वारा विभाजनयाना परामर्शन याइगु पहःयात ला धायेगु आवश्यकता दयाच्वनतिनि; देशना अनुरूप उकथं भाविता यायेगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

दुने पिनेकथं भाविता यायेगु पहः

(४-५) शरीरय् दुने आलम्बनयाना उत्पन्न जुइगु चित्त पिनेयागु आलम्बनय् मथ्यं; पिने आलम्बनयाना उत्पन्न जुइगु चित्त नं शरीरय् दुनेयागु आलम्बनय् मथ्यं; उगु उगु आलम्बनयाना सियावंच्वंगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया तनावंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

कोडागु शूक्ष्मगु चित्तयात भावितायाना खनिगु पहः

दोष चित्त छाः; मेमेगु चित्तत नाइसे च्वं; दोष चित्तया दुने नं मेपिन्त हत्या याये फइकथं सास्ति यायेफइकथं, मेपिनि ऐश्वर्ययात विनाश यायेफइकथं, ब्वःबीगु हःकिगु खँतय्त धायेल्हाये फइकथं तःसकं प्रबलगु दोष चित्त छाः; सामान्य तँ पिहाँ वइगु मात्रया दोषचित्त ला नाइसे च्वं; लोभचित्त दोष चित्तलिसे तुलनायाना स्वल धाःसा नाइसे च्वं; तर कतपिनि सम्पत्ति खुया कायेफइकथं अधार्मिकपूर्वक अयोग्यगु ज्या खँ यायेफइकथं, क्वह्न्यंगु खँ धाये फइकथं तीब्र तीक्ष्णगु लोभ चित्त छाः; सामान्यकथं चाहना जुइगु यइपु तायेका मात्रयागु लोभचित्त नाइसे च्वं; मोहचित्त लोभचित्त दोषचित्तत लिसे तुलनायाना स्वल धाःसा नाइसेच्वं; अथे नं धात्थेंम्ह बुद्ध सही जुयाच्वंम्ह बुद्ध धात्थेंगु धर्म सही जुयाच्वंगु धर्म धात्थेंपिं संघपिं सही जुयाच्वंपिं संघपिन्त अगौरवपूर्वक आलोचनायाना बिचाःयाइगु मोहचित्त छाः; शंकासंशय जुइगु मात्रया, चिलामलाय् दनिगु मात्रया मोहचित्त नाइसे च्वं; उगु उगु अकुशलचित्तत स्वया कुशलचित्त नाइसे च्वं; इपिं कुशलचित्तलय् दुने नं लय्लय् ताया उत्साहित जुइगु चित्त छाः; उत्साहित मजूसे इन्द्रिय संयम जुयाच्वनीगु कुशलचित्त शूक्ष्म जू । दिपा मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं ला इपिं कोडागु शूक्ष्मगु चित्तत हिला पाना वना उत्पन्न जुक्व पतिकं भावितायाना चायेकाच्वन धाःसा कोडागु चित्त शूक्ष्मगु चित्त उत्पन्न जुइगु क्षणय् मथ्यं; शूक्ष्मगु चित्त नं कोडागु चित्त उत्पन्न जुइगु क्षणय् थथःपिं उत्पन्न जुइगु अवस्थाया क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावंगुयात ध्वःदुइके दइगु खः ।

चित्तानुपश्यना अनुसार सिया खना वइगु पहः

ध्वःदुइके दइगु पहः ला फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकाच्वंच्वं आशक्त जुइगु मज्जा ताइगु रागचित्त उत्पन्न जुयावल धायेवं आशक्त जुयाच्वन मज्जा तायाच्वन चाहना जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेकेमाः; उकथं भावितायाना चायेका स्यूगु (**सरागं वा चित्तं सरागं चित्तन्ति पजानाति**) धका देशनायाना बिज्यानातःगु स्मृतिप्रस्थान देशना अनुरूप आशक्त जुइगु मज्जा ताइगु लिसे सम्प्रयुक्त जुया उत्पन्न जुइगु चित्तयात गथे दु अथे भावितायाना सियाच्वंगु हे जुल । उकथं भावितायाना चायेकेबले ला आशक्त जुइगु मज्जा ताइगु चित्त त्वाःदला वनीगु खः; उगु इलय् आशक्त रहितगु चायेका सिइगु कुशलचित्तलिसें सामान्यकथं निरीक्षण याइगु खना सिइगु आदि क्रियाचित्त विपाकचित्त कुशलजवनचित्तत जक स्वाकं उत्पन्न जुयाच्वनीगु खः; इपिं कुशलचित्त क्रियाचित्त विपाकचित्ततयत नं इपिं उत्पन्न जुया लुयावःगु अनुसार हे खनाच्वन, तायाच्वन, थियाच्वन, सियाच्वन आदि धका भावितायाना सिइकेमाः । व (**वीतरागं वा चित्तं वीतरागं चित्तन्ति पजानाति**) धका देशनायाना बिज्यानातःगु स्मृतिप्रस्थान देशना अनुरूप आशक्ति रहितगु कुशलचित्त क्रिया विपाक अब्याकृतचित्तयात भावितायाना सिइकाच्वंगु हे जुल । उकथं आशक्त जुइगु चित्त व आशक्ति रहितगु चित्तयात भावितायाना चायेका स्यूगु धात्थें चित्तानुपश्यना स्मृतिप्रस्थानयात अभिवृद्धि जुइकाच्वंगु हे जुल ।

थुगु थासय् बहुश्रुत वृद्धि जुइकेया निंतिं अर्थकथा वर्णनायात नं पितब्वया क्यने मास्तिवःनि । अर्थकथाय् (**सराग**) आशक्त जुइगु चित्त धयागु लोभलिसे सम्प्रयुक्त जुयाच्वंगु चित्त च्यागू हे खः धका वर्णन यानातःगु दु; व आशक्त जुइगु चित्तया स्वरूपयात वर्णनयाना क्यनातःगु खः; आशक्त जुयाच्वन धाल धायेवं लोभमूलचित्त च्यागुली दुनेच्वंगु छगू मखु छगू हे खः धका सिइके बी मास्तिवइगु हे जुल । लोभमूलचित्त च्यागूयात सरागचित्त धाइ धका निरीक्षण याये मात्रं ला चित्तानुपश्यना उत्पन्न जुयाच्वन धका धाये मास्तिमवः; अनं ल्यू (**वीतराग**) आशक्ति रहितगु चित्त धयागु लौकिक कुशलचित्तत व अव्याकृतचित्त हे खः धका वर्णनयाना क्यनातःगु दु; अले ह्रानं विपश्यनाज्ञानद्वारा परामर्शन याइगु भावितायाना सिइगु क्षेत्र जुयाच्वंगु कारणं लोकुत्तरचित्तयात ला (**वीतराग**) राग रहितगु चित्त; (**वीतदोष**) दोष रहितगु चित्त इत्यादि पदतय् दुने समावेशयाना ग्रहण याये उचित मजूगु विषय; दोषमूलचित्त निगू, मोहमूलचित्त निगू न (**वीतराग**) राग रहितगु चित्त धयागु

पदया दुने दुथ्याका ग्रहण याये उचित मजूगु विषयतय्त नं प्रदर्शन यानावंगु जुल ।

उकथं प्रदर्शन यानातःगुली दोषमूलचित्त मोहमूलचित्ततय्त आशक्ति रहितगु चित्तयागु क्षेत्रया दुने छु कारणं समावेशयाना ग्रहणयाना काये मजिइगुलय् धका प्रतिपत्ति बहुश्रुत मदयाच्वनतिनिबले जिं (महाशी सयादो) संशय जुइका वये नं । भावनाधर्म उद्योगयाना प्रतिपत्ति बहुश्रुत दयावःगु इलय् ला अर्थकथां वर्णन यानाक्यंगु पहः अतिकं हे स्वभावसंगत दु धका चित्त बुझे जुयावल; कारण छाय्लय् धाःबले आशक्त जुइगु चित्तयात भावितायाना सिइ धुनेसाथं आशक्त जुइगु चित्त रहित जुया प्यदनावनीगु इलय् कुशलचित्तंनिसें क्रिया विपाक अव्याकृत चित्तत जक उत्पन्न जुइगु स्वभाव दु; दोषचित्त मोहचित्त उत्पन्न जुइगु स्वभाव मदु; उकिं उगु इलय् भावितायाना सिइगु कुशलचित्तयात थजु; खना सिइगु चित्त आदि विपाक अव्याकृत चित्त आवर्जन अव्याकृतचित्तत लिसे लिसें कुशलजवनचित्तयात थजु; थुपिं कुशलचित्त अव्याकृतचित्ततय्त जक भावितायाना सिइके दइगु खः । उकिं वीतराग चित्तया स्वरूपयात कुशल अव्याकृतचित्त धका वर्णन यानातःगु अतिकं हे स्वभावसंगत जुयाच्वन; योगीपिनिगु भावितायाना सिइके दइगु लिसे पाय्छि जुयाच्वंगु दु धका चित्त बुझे जुइका वये नं ।

फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं दोषचित्त उत्पन्न जुयावल धाःसा नं उगु दोषचित्तयात भावितायाना चायेकेमाः; उकथं भावितायाना चायेकेवं दोषचित्त प्यदनावनीगु खः; उगु इलय् भावितायाना स्यूगु कुशलचित्त थजु; खना स्यूगु चित्त आदि अव्याकृतचित्त व कुशलजवनचित्त थजु उत्पन्न जुयाच्वनीगु खः; योगीं उगु (**वीतदोस**) दोष रहितगु चित्तयात भावितायाना चायेका सिइके दु । संशय जुइगु चिलाय्मलाय् दनिगु मोहचित्तत लुयावल धायेवं नं इपिं चित्ततय्त भावितायाना चायेकाच्वनेमाः; उकथं चायेकेबले ला संशय चित्तत चिलाय् मलाय् दनिगु चित्तत प्यदनावनीगु खः; उगु इलय् भावितायाना स्यूगु चित्तत थजु; खना स्यूगु चित्त आदि अव्याकृतचित्त व कुशलजवनचित्त थजु उत्पन्न जुयाच्वनीगु खः; योगीं उगु (**वीतमोह**) मोह रहितगु चित्तयात भावितायाना चायेका सिइके दयाच्वन ।

अनं ल्यू फुले जुयाच्वन सुके जुयाच्वन आदि धका भावितायाना चायेका च्वंच्वं झुले जुया अलसि जुइगु चित्त छ्वासुगु चित्त उत्पन्न जुयावल धायेवं उगु चित्तयात नं अलसि जुयाच्वन छ्वासुयाच्वन आदि धका

भावितायाना चायेकेमाः; उकथं भावितायाना चायेकेगु इलय् छ्वासुसेच्वंगु चित्त प्यदनावना चायेकेगु बांलाइगु चित्त उत्पन्न जुयावयेयः; उगु चित्तयात नं भावितायाना चायेका फुले जुइगु सुके जुइगु आदि न्हापा चायेकाच्वनागुयात हानं चायेकाच्वनेमाः ।

अनं ल्यू न्हापा चायेकाच्वनागुयात चायेका च्वंच्वं चिलाय्मिलाय् दनेगु चित्त उत्पन्न जुयावलधायेवं नं उगु चित्तयात चिलाय् मिलाय् दनाच्वन, हुँकन थ्यंक वनाच्वन चिन्तन यानाच्वना आदि धका भावितायाना चायेकाच्वनेमाः; उकथं चायेकाच्वनेबले ला चिलाय् मिलाय् मदंसे न्ह्यवः चायेकाच्वनागु आलम्बनय् जक चित्त स्थिर जुया शान्त जुयाच्वनीगु खः; उकथं स्थिर व शान्त जुयाच्वंगु चित्तयात नं भावितायाना चायेका सिइके दयाच्वन ।

(महर्गत चित्त, अनुत्तरचित्त धयागु रूपध्यान अरूपध्यान चित्ततय्त सिइगु पहः ला ध्यान लाभी व्यक्तिपिंलिसे जक सम्बन्धित खः; ध्यानलाभ मजूपिं व्यक्तिपिं लिसे ला सम्बन्धित मजू ।)

न्ह्यवः चायेका च्वनागुयात चायेकाच्वंच्वं चायेकेगु बांलाना वया चायेकु चायेकु पतिकंयागु आलम्बनय् जक स्थिर व शान्त जुयाच्वनेवं उकथं स्थिर व शान्त जुयाच्वनीगु चित्तयात नं अथे अथे हे सिया सियावनीगु खः । स्थिर व शान्त मजूगु चित्त उत्पन्न जुयावल धायेवं नं उगु चित्तयात भावितायाना चायेकाच्वनेमाः; उकथं भावितायाना चायेकेवं चित्त चायेका चायेका जक च्वना शान्त व स्थिर जुयावनीगु खः; उकथं स्थिर व शान्त जुयावंगु चित्तयात नं अथे अथे हे स्पष्टरूपं सिइके दयाच्वन; भाविता यायेलाःगु चित्तयात (**विमुत्त**) क्लेशं मुक्त जूगु चित्त धाइगु खः; भावितायाये मलाइगु चित्तयात (**अविमुत्त**) क्लेशं मुक्त मजूगु चित्त धाइगु खः । इपिं चित्ततय्त नं योगीं भावितायाना चायेका सियाच्वनीगु खः ।

आः धयावये धुनागु स्मृतिप्रस्थानसूत्रय् भगवान् बुद्धं देशनायाना बिज्यानातःगु चित्तानुपश्यना उत्पत्ति वृद्धि जुइगु पहः हे खः । उगु चित्तानुपश्यना अनुरूप भावितायाना सिइगु पहःया दुने आशक्त जुया मज्जा ताइगु चित्त; दोष चित्त; चिल्लाय् मिलाय् दनिगु चित्त; स्थिर व शान्त मजुइगु चित्त आदित कोडागु कडागु चित्तत हे खः; उपिं कडागु चित्तत रहित जुयावनीगु इलय् उत्पन्न जुइगु कुशल अव्याकृतचित्तत नाइसे शूक्ष्मगु चित्तत हे खः । उकिं उत्पत्ति जुयावंच्वंगु धर्मतय्त दिपा मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं कोडागु कडागु चित्त नाइसे शूक्ष्मगु चित्त उत्पत्ति अवस्थाय् मध्यं इत्यादि धका

परामर्शनयाना सिया खनावनीगु खः । उकथं परामर्शन याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

कोडागु शूक्ष्मगु आदिद्वारा भाविता याइगु पहः

(६-७) कोडागु कडागु चित्त नाइसे शूक्ष्मगु चित्त उत्पत्ति अवस्थाय् मथ्यं; नाइसे शूक्ष्मगु चित्त नं कोडागु कडागु चित्त उत्पत्ति अवस्थाय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

हीन प्रणीतगु चित्त विभेद याइगु पहः ला हीन प्रणीतगु संस्कार विभेद याइगु पहः अनुसार हे उचित जुइगाये धुंकल; उकिं उगु संस्कार विभेद याइगु पहःद्वारा हीन प्रणीतगु चित्त विभाजनयाना परामर्शन याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(८/९) हीनगु अकुशलगु चित्त बांलाःगु प्रणीतगु कुशल अव्याकृतचित्त उत्पत्ति अवस्थाय् मथ्यं; बांलाःगु प्रणीतगु कुशल अव्याकृतचित्त नं हीनगु अकुशलचित्त उत्पत्ति अवस्थाय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः । दानकुशलचित्त, शीलकुशलचित्त, भावनाकुशलचित्त उत्पत्ति अवस्थाय् मथ्यं; शीलकुशलचित्त, भावनाकुशलचित्तत नं दानकुशलचित्त उत्पत्ति अवस्थाय् मथ्यं; शीलकुशलचित्त, भावनाकुशलचित्त उत्पत्ति अवस्थाय् मथ्यं; भावनाकुशलचित्त नं शील कुशलचित्त उत्पत्ति अवस्थाय् मथ्यं । शमथभावनाचित्त विपश्यना भाविता याइगु अवस्थाय् मथ्यं; विपश्यनाचित्त नं शमथ आलम्बन भाविता याइगु अवस्थाय् मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

खनगि ताइगु आदियात भावितायाना चायेकेगु मदुपिं सामान्य व्यक्तिपिसं तापाक स्वया खनाच्वनीगु थासं सःतिक स्वया खनाच्वनीगु इलय् तापाक खनिगु चित्त हे सःतिक थ्यंक वयाच्वनीगु खः धका भाःपियाच्वनीगु जुयाच्वन; सःतिक स्वया खनाच्वनीगु पाखें तापाक स्वया खनाच्वनीगु इलय् सःतिक खनाच्वनीगु चित्त हे तापाक थ्यंकवनीगु खः धका भाःपियाच्वन । अथे हे तापाकंनिसें सःतायाच्वनीगु थासं सःतिकच्वंगु सः ताइगु इलय् तापाकं च्वंगु चित्त हे सःतिक थ्यंकवयाच्वन धका भाःपियाच्वनीगु खः; सःतिकं सः तायाच्वनीगु थासं तापाकच्वगु सः ताइगु इलय् नं सःतिकच्वंगु चित्त हे तापाक

थ्यंक वनाच्वन धका भाःपियाच्वन । पिनेच्वंगु गन्धयात नंतुनाच्वनागु थासं शरीरय् दुनेच्वंगु गन्धयात नंतुने दइगु इलय् तापाकंच्वंगु चित्त हे सःतिक थ्यंक वयाच्वन धका भाःपियाच्वन; शरीरय् दुनेच्वंगु गन्धयात नंतुनाच्वनीगु थासं पिनेच्वंगु गन्धयात नंतुने दइगु इलय् नं सःतिकंच्वंगु चित्त हे तापाक थ्यंक वनाच्वन धका भाःपियाच्वन । (थ्व दकसिबे स्पष्टगुद्वारा क्यनाच्वनागु हे खः) । तुति च्वका आदि तापा थासय् थिया सियाच्वनीगु थासं छाती नुगःचु दुने शरीरय् दुने थिया सिया च्वने दइगु इलय् तापाकंच्वंगु चित्त सःतिक थ्यंक वयाच्वन धका भाःपियाच्वन; छाती दुने नुगःचुइ दुने थिया सियाच्वंगु थासं तुति च्वका आदिलय् थिया सिइके दइगु इलय् नं सःतिकंच्वंगु चित्त तापाक थ्यंकवन धका भाःपियाच्वन । तापाक चिन्तनयाना सियाच्वनीगु थासं सःतिक चिन्तनयाना सिइगु इलय् तापाकंच्वंगु चित्त सःतिक थ्यंक वयाच्वन धका भाःपियाच्वन; सःतिक चिन्तनयाना सियाच्वनीगु थासं तापाक चिन्तनयाना सिइगु इलय् नं सःतिकच्वंगु चित्त तापाक थ्यंक वनाच्वन धका भाःपियाच्वन । तापाक च्वंगु वर्णयात खना सियाच्वनीगु पाखें सःतिक ताया सिइगु नंतुना सिइगु नया सिइगु थिया सिइगु चिन्तन याना सिइगु ई आदिद्वारा नं विभेद याना क्यने फुनि; संक्षिप्तं धाये माल धाःसा ला छगू हे चित्त सदां स्थिर जुयाच्वंगु दु उगु छगू हे चित्तं तापाः सःति दक्वयात सियाच्वन धका भाःपियाच्वंगु हे जुल ।

खंखं पतिकं तातापतिकं नंतुकपतिकं नयास्युको पतिकं थियास्युको पतिकं चिन्तनयाना स्युको पतिकं दिपा मदयेक भावितायाना चायेकाच्वनीम्ह योगीं ला तापाकच्वंगु चित्त सःतिक मथ्यं; सःतिकच्वंगु चित्त नं तापाक मथ्यं; उगु उगु क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुया वनाच्वन धयागुयात स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा हे सिया खना निर्णय बी फु; उकथं सिया खना परामर्शन याइगु पहःयात लिना धयायंकेमाली ।

(१०/११) तापाकच्वंगु खनासिइगु ताया सिइगु चिन्तनयाना सिइगु आदि चित्त सःतिक मथ्यं; सःतिकच्वंगु खना सिइगु चिन्तनयाना सिइगु ताया सिइगु आीद चित्त नं तापाक मथ्यं; उगु उगु उत्पत्ति अवस्थाया क्षणय् हे फुना अन्त जुया निरोध व विनाश जुयावंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र जक खः ।

चित्तविज्ञानयात (११)गू प्रभेदकथं भाविता याइगु पहः ला पूवने धुंकल । आः उगु भाविता याइगु पहः सम्बन्धी पालिया मुकं थःगु भाषं संक्षिप्तं

भाय् हिलायात धया उपदेश क्वचायेके माली का, धयायंकी ।

अतीतयागु थजु; अनागतयागु थजु; वर्तमानयागु थजु; शरीरय् दुनेच्वंगु थजु; शरीरं पिनेच्वंगु थजु; कोडागु थजु; शूक्ष्मगु थजु; क्वह्त्यंगु हीनगु थजु; बांलागु प्रणीतगु थजु; तापाकच्वंगु थजु; सःतिकंच्वंगु थजु; चित्तविज्ञानया धाक्वयात "जिगु मखु जि मखु जिगु आत्म मखु" धका गथे दु अथे सहीरूपं सिइ खनिगु कथं भावितायाना उद्योग यायेमाली ।

थुगु अनात्मलक्षणसूत्र देशनायात आदर गौरवपूर्वक न्यना लुमंका च्वने दुगु धर्मश्रवण कुशल चेतनातय्गु सामर्थ्य आनुभावया कारणं .....निर्वाणयात द्रुतगतिं थ्यंकवना साक्षात्कार यायेफुपिं जुयेमाल ।

साधु ! साधु !! साधु !!!

महान अनात्मलक्षण सूत्र देशना न्हेगूगु काण्ड क्वचाल ॥

महान अनात्मलक्षण सूत्र देशना

च्यागूगु काण्ड

ब.सं १३२५ -दँ ञँज्या पुन्हीनिसें कृष्णपक्ष अष्टमी खुनु कनाबिज्यागु

उपदेश (धर्म) स्वापु

अनात्मलक्षणसूत्र देशनायात कना वयाच्वनागु कोया हिसाबं १०-को दयेधुंकल; काण्ड हिसाबं ला (७)गू काण्ड दयेधुंकल; आः च्यागूगु काण्डय् ला इतिश्री यायेगु हे खः । मूल सूत्र पाली ला (४)गू काण्ड दयाच्वंगुलिसं न्हापागु काण्डय् "रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान धयागु स्कन्ध न्यागू सास्ति यायेसःगु कारणं नं आन्तरिक ठोस द्रव्य आत्म मखु थःगु चाहना अनुरूप मजुइगु अधिकारय् मदइगु कारणं नं आन्तरिक ठोस द्रब्य आत्म मखु" धका सिइके बियाच्वने धुंकल ।

निगूगु काण्डय् ला स्कन्ध न्यागू नित्य खःला ? अनित्य खःला ? दुःख खःला ? सुख खःला धका न्यना बिज्याये धुंका अनित्य दुःख हिला पाना विपरीत जुइगु स्वभावधर्मयात जिगु हे खः, जि हे खः, जिगु आत्मा हे खः धका खंका भाःपियेनिंतिं उचित मजूगु विषययात सिइके बिया बिज्याये धुंकल ।

स्वंगूगु काण्डय् ला स्कन्ध न्यागूयात (११)गू प्रभेदकथं विभेद व विभाजनयाना जिगु मखु, जि मखु, जिगु आत्म मखु धका भावितायाना खंकेया निंतिं (अनित्य, दुःख, अनात्म धका भावितायाना खंकेया निंतिं) देशनायाना कनाबिज्याये धुंकल ।

थौं कने मानिगु प्यंगूगु काण्डय् ला अनित्य, दुःख, अनात्म धका भावितायाना खनाच्वंम्ह व्यक्तियाके विपश्यनाज्ञानत क्रमबद्धरूपं उत्पत्ति वृद्धि जुया निविन्दज्ञान उत्पत्ति जुइगु पहः; उगु ज्ञान उत्पत्ति जुइ धुंका मार्गज्ञान फलज्ञान क्रमद्वारा अरहत्त्वमार्गफलय् थ्यंका अरहन्त जुइगु पहःतय्त देशनायाना बिज्याःगु जुल । देशनायाना बिज्याःगु पहःला –

विपश्यनाज्ञानक्रम थाहाँ वनीगु पहः (सूत्रया अन्तिम भाग)

एवं पस्सं भिक्खवे सुतवा अरियसावको रूपस्मिम्पि निब्बिन्दति, वेदनायपि निब्बिन्दति, सञ्ञायपि निब्बिन्दति, सङ्खारेसुपि निब्बिन्दति, विञ्ञाणस्मिम्पि निब्बिन्दति ।

भिक्खवे = भिक्षुपिं; **एवं** = थ्व कनावये धुंगु आकारप्रकारकथं; **पस्सं**

पस्सन्तो = भावितायाना खनिम्ह; **सुतवा** = बहुश्रुतं सम्पन्नम्ह; **अरियसावको** = भगवान् बुद्धया शिष्य श्रावक जुयाच्वंम्ह ब्यक्ति; **रूपस्मिम्पि** = रूपधर्मय् नं; **निब्बिन्दति** = न्ह्याइपु मता म्हाइपु तायेकिगु जुयाच्वन; **वेदनायपि** = वेदनाय् अनुभव याइगु नं; **निब्बिन्दति** = न्ह्याइपु मता म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन; **सञ्ञायपि** = लुमंकीगु संज्ञाय् नं; **निब्बिन्दति** = न्ह्याइपु मता म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन; **संखारेसुपि** = मरम्मतयाना उद्योगयाइगु संस्कारतय्के नं; **निब्बिन्दति** = न्ह्याइपु मता म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन; **विञ्ञाणस्मिम्पि** = चिन्तनयाना सिइगु चित्तविज्ञानय् नं; **निब्बिन्दति** = न्ह्याइपु मता म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन।

विपश्यनाज्ञानत क्रमबद्धरूपं उत्पत्ति वृद्धि जुया म्हाइपु ताइगु निब्बिन्दज्ञान उत्पत्ति पहःयात क्यनाबिज्याःगु हे खः । उकी "**एवं पस्सं** = थ्व धयावये धुंगु अनुरूप भावितायाना खनाच्वन" धयागु खँपुद्वारा "अनित्य दुःख अनात्म धका भावितायाना खंकेया निंति (**एवमेतं यथाभूतं सम्मप्पञ्ञायादट्ठब्बं** धका) निर्देशन बियाबिज्याःगु अनुरूप भावितायाना खनाच्वंम्ह ब्यक्ति" धका धायेत्यंगु खः; उकथं भावितायाना खनीम्ह ब्यक्ति; **सुतवा** = बहुश्रुतं सम्पन्न जुया च्वनीगु हे जुल । रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञानतय्त अनित्य, दुःख, अनात्म धका भावितायाना खंके फइकथं खँ खँ पतिकं ताः ताः पतिकं नंतुक्व पतिकं नया स्युक्व पतिकं थिया स्युक्व पतिकं चिन्तनयाना स्युक्व पतिकं भावितायाना चायेकेमाः धयागु नं न्यने नं; उकथं भावितायाना सिइके दयाच्वंगु उपादानस्कन्ध न्यागू नामरूप निगू मात्र खः; भावितायाना स्यूगु नं नामधर्म मात्र खः धयागुयात नं न्यने नं; कारण व फल धर्म मात्र खः धयागु नं न्यने नं; छगू क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु अनित्य, दुःख, अनात्मधर्म मात्र खः धयागु नं न्यने नं, उकथं न्यने नंगु चायेके नंगुयात आगमसूत्र धाइ। व भाविता मयानि न्ह्यवःनिसें पूर्ण जुयावये धुंकूगु श्रवणश्रुत खः । आः उपदेश न्यनाच्वंपिं परिषद्पिसं नं उकथं न्यने नं मखुला ? (न्यने नं भन्ते) उकथं न्यने नन धायेवं आगमश्रुत धयागु श्रवणश्रुतं परिपूर्ण जुयाच्वनीगु खः ।

अनंल्यू भावितायाना चायेका च्वंच्वं फुले जुइगु सुके जुइगु कयेकुंकीगु चक्कंकीगु सनीगु टन्के जुया कसे जुइगु घ्वातु घ्वाइगु छाइगु कडा जुइगु नाइसे च्वनीगु, पिचुसे च्वनीगु, पुइगु, ख्वाउँइगु, खने दयाच्वनीगु ताये दयाच्वनीगु नंतुने दयाच्वनीगु नया सिइके दयाच्वनीगु थिया सिइके दयाच्वनीगु थुजा थुजागुयात भाविता याये लाइगु इलय् भावितायाना सिइके

दयाच्वंगु रूप खः; भावितायाना स्यूगु नाम खः; थुपिं नाम व रूप मात्र जक दु धका सिया सियावनीगु खः । आः उपदेश श्रोता परिषद्‌पिसं नं थुगुरूपं सिइके नं मखुला ? (सिइके नं भन्ते) उकथं स्यूगु अधिगमश्रुत खः । स्वयं थःम्हं ध्वःदुइका सिइके दुगु स्वभाव हे खः; उकीयात दर्शन धका धाइ ।

अनं ल्यू कयेकुंके मास्ति वयाच्वन, कयेकुंकाच्वना; चकंके मास्ति वयाच्वन चकंकाच्वना; वने मास्ति वयाच्वन वनाच्वना आदि धका भावितायाना चायेके धुंका कयेकुंके मास्ति वया कयेकुंकाच्वना; चकंके मास्ति वया चकंकाच्वना; वने मास्ति वया वनाच्वना; कयेकुनिकथं चकनिकथं वनीकथं यानाबियाच्वंम्ह जीव धका मदु; वया सम्बन्धित सम्बन्धित कारण व फल मात्र दु धका थुगुरूपं नं सिया सिया वनाच्वनीगु खः । थ्व नं अधिगमश्रुत्र धयागु दर्शन हे खः, भाविता याये मलासे ल्वःमना वनीगु इलय् सहीरूपं मस्यूगु जुया यइपु तायाच्वन; यइपु ताःगु जुया आशक्त जुयाच्वन; आशक्त जुयाच्वंगु जुया आशक्त जूगु दयावइकथं उद्योगयाइगु खः; उद्योगयाःगु जुया अकुशलकर्म कुशलकर्म उत्पन्न जुइगु खः; उगु कर्मया कारणं न्हूगु भव दयावये मालाच्वन आदि धका प्रतीत्यसमुत्पाद कारण कार्य सम्बन्ध तइगु पहःयात नं चित्त बुझे जुयावनीगु खः ।

अनंल्यू भावितायाना सिइके दुगु रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान नं भावितायाना स्यूगु स्वभाव नं न्हून्हुगु उत्पन्न जुया विनाश विनाश जुयावनाच्वंगुयात ध्वःदुइके दयाच्वन; उकथं ध्वःदुइके दयाच्वंगुलिं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः धयागुयात भगवान् बुद्धं निर्देशन बियाबिज्याःगु अनुरूप सहीरूपं सिया सियावनाच्वन ।

आः धयावये धुंगु अनुसार भावितायाना चायेकाच्वन धायेवं नाम रूपयात विभाजनयाना सिइगु पहःनिसें शुरुयाना उत्पत्ति विनाश अनित्य आदितय्‌त स्वयं थःम्हं ध्वःदुगुकथं सिया खनाच्वंगु अधिगमश्रुत नं खः; छतं ताइगु मात्रद्वारा मखुसे स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा स्यूगु खंगु हे खः । उकियात न्हापा न्हापायापिं आचार्यपिसं दर्शन धका भाय् हिला थकाबिज्याःगु जुयाच्वन । आः थुगु परिषद् दुने नं थुगुरूपं स्वयं थःम्हं ध्वःदुइका तःगु दर्शनज्ञानं सम्पन्न जुयाच्वंपिं व्यक्तिपिं हे आपाः जुयाच्वन धका धायेफु । उकिं अनित्य, दुःख, अनात्मयात स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा भावितायाना खंकेफुम्ह व्यक्ति बहुश्रुत सम्पन्न जुयाच्वंम्ह जुइगु जुल धका जिं धयावये धुन । अनात्मलक्षणसूत्र देशनायात श्रवण यानाच्वंपिं पञ्चवर्गीय न्याम्ह भिक्षुपिं ला श्रोतापन्न जुयाच्वने धुंकुपिं

जूगुलिं आः धयावये धुंगुथें जाःगु बहुश्रुतं सम्पन्न जुयाच्वंगु विषय धायेमाःगु आवश्यक मन्त ।

उकथं (आगमश्रुत धयागु) न्यनेगु (अधिगमश्रुत धयागु) दर्शन सम्पन्न जुयाच्वंम्ह बुद्धश्रावकं खं खं पतिकं ताता पतिकं ध्वःदुक्व पतिकं स्यूक्व पतिकं प्रकटरूपं लुयावइगु धाक्व रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान धयागु स्कन्ध न्यागूयात पालि अनुसार स्वंगूगु काण्डय् धयावये धुनागु अनुरूप स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा अनित्य, दुःख, अनात्म धका भावितायाना खंके फु । उकथं भावितायाना खंके फूम्ह व्यक्ति द्रुतगतिं उत्पत्ति विनाश जुइगु नाम व रूपतय्गु उत्पत्ति विनाशयात सिइगु खनिगु उदयव्ययज्ञानय् थ्यंकवनीगु खः । उगु ज्ञानय् थ्यनीगु इलय् विशुद्धिमार्ग आदिलय् क्यनातःगु अनुरूप विशिष्टगु तेज प्रकाश नं ध्वःदुइके दइगु खः; प्रशन्न व सुख दुगु विशेष मानसिक सुखयात ध्वःदुइके दइगु खः; तःसकं हर्ष ताइगु विशिष्ट प्रीतियात नं ध्वःदुइके दइगु खः; शरीर व मन शान्त शीतल जुइगु याउँसे च्वनीगु नाइसे च्वनीगु बलाइगु तप्यंनिगु विशेषतातय्त नं ध्वःदुइके दइगु खः; उकिं शरीर व मन समेतं गुकथं बांलानाच्वन धका मसिइकथं विशेषं बांलानाच्वंगुयात नं ध्वःदुइके दु; चायेकेगु स्मृति नं चायेके मफूगु मदु धका भाःपीमायेक विशेषं बांलानाच्वनीगु खः । बुद्ध, धर्म, संघलिसे सम्बन्ध तया विश्वास याइगु निर्मल जुइगु श्रद्धा नं गुबलें हे उत्पन्न जुइके मनंगुकथं विशेषं निर्मल जुयाच्वनीगु खः ।

अथे नं उकथंयागु विशेषतातय्त नं भावितायाना चायेका हटेयाना वनेमाः; उकथं भावितायाना चायेका हटे याइगुलिं उगु ज्ञानस्तरं मुक्त जुयावनीगु इलय् भङ्गज्ञान धयागु उत्पन्न जुया वइगु खः; उजागु इलय् भावितायाना सिइके दइगु आरम्मण नं भावितायाना सिइगु कार्य नं छज्वः छज्वः फुना फुना विनाश विनाश जुयावनाच्वंगुयात जक ध्वःदुइका च्वनेदइगु खः; उपमा फुले जुयाच्वन धका भावितायाना चायेकेवं फुले जुइगु नं तनावनीगु जुयाच्वन; भावितायाना स्यूगु नं छगू पाखं हे तनावनीगु जुयाच्वन; छगू छगू फुले जुइगु खुरु खुरु तना तना वनाच्वंगुयात यक्व हे ध्वःदुइगु जुयाच्वन; भावितायाना स्यूगु नं यक्व हे छगूपाखं तना तना वनीगु खः; उकियात नं भाविता याक्व पतिकं भाविता याक्व पतिकं सिया सियावनीगु खः । सिइके बहःगु आलम्बन विनाश जुयावनीगु न्ह्यवः लाना भावितायाना स्यूगु लिपा लानाच्वन धका समेतं भाःपि दइगु जुयाच्वन; उकथं भाःपि दइगु धात्थें खः; चिन्तन यानाच्वन

धका भावितायाना सिइके दइगु इलय् चिन्तना याइगु तना वने धुंका तिनि भावितायाना सिइगु चित्त उत्पन्न जुया वाइगु खः; मेमेगु आलम्बनतय्त भावितायाना सिया वइगुली नं उत्तें जुयाच्वन; सिइकेमाःगु तनावने धुंका तिनि भावितायाना स्यूगु उत्पन्न जुयावइगु जक जुयाच्वन । अथे नं ज्ञान क्यातुया च्वनीबले ला आलम्बन व स्यूगु छगू पाखं हे खः धका भाःपिया वयेमाःगु खः; उकथं भाःपिगु सिइगु नं सुत्तन्त देशना अनुरूप वर्तमानयात भावितायाना सियाच्वन धयागुलिसे उत्तें हे जुयाच्वन ।

खुरु खुरु तःसकं द्रूतगतिं विनाश विनाश जुयावंगुयात जक मुक्कं ध्वःदुइके दयाच्वंगु जुया यथिंजाःगु इलय् थजु सिना वनेफु धयागुयात सिइके दइगु जूयानिंतिं ग्यानपुसे च्वं धका मती लुइगु जुयाच्वन; व भयज्ञान हे खः, ग्यानापुसे च्वं धका भाःप्यूगु जुया बांमलाः मज्यू धका दोष खना वइगु खः; व आदीनव ज्ञान हे खः । दोष खना वइगु जुया दोष दयाच्वंगु नामरूप स्कन्धतय्के न्ह्याइपुताये मफइगु जुल म्हाइपुया वइगु जुयाच्वन व निब्बिन्दज्ञान (निब्बिदा ज्ञान) खः उकथं निब्बिन्दज्ञान उत्पत्ति पहःयात लक्ष तया भगवान् बुद्धं "**रूपस्मिम्पि निब्बिन्दति** = रूपय् नं न्ह्याइपु मताः म्हाइपुया वइगु खः" आदि धका देशनायाना बिज्यात ।

थुगु निब्बिन्दज्ञान मथ्यंनितिनिबले जुल धाःसा आः दयाच्वंगु रूपकायद्वारा नं न्ह्याइपुकाच्वन; लिपायागु भवय् प्राप्त जुइतिनिगु मनुष्य रूपकाय देव रूपकायद्वारा नं आशा कया चाहना दयेका न्ह्याइपुकाच्वनीगु खः; मनुष्यसुख देवसुख उत्पन्न जुइकेत बांलासेच्वंगु रूपकाय स्वस्थगु रूपकाय नं सम्पन्न जुइत आशा कया चाहनायाना च्वनीगु ख । आः ला उकथं न्ह्याइपु मताइगु जुयाच्वन; मनुष्यसुख उत्पन्न जुयाच्वन धयागु नं थुगुरूपं विनाश विनाश जक लुत्तुलुं जुयाच्वंगु रूपकाय व चित्त नाम मात्र जुयाच्वन; देवसुख धयागु नं थुगुरूपं लुत्तुलुं विनाश विनाश जुयाच्वंगु रूप व नाम मात्र हे खः धका भाःपिया म्हाइपुकाच्वनीगु खः । उपमा अनुसार न्यालाइम्ह व्यक्तिं तःधिकम्ह न्या धका मतीतया विषालुम्ह सर्पयात क्वातुक ज्वना च्वंच्वं विषालुम्ह सर्प धका सिइगु इलय् क्वात्तुक ज्वनातये मास्ति मवयेकुसे म्हाइपुका च्वनीथें तुं हे खः । उगु पूवंगु उपमायात ला सीलवन्तसुत्तन्त देसना (पौल्या-१६७)य् ब्वना स्वये फु ।

अनं लिपा निब्बिन्दज्ञानय् मथ्यंनिवं जुल धाःसा आःया आः हे अनुभव यानाच्वने दुगुयात नं ययेका यइपुताया न्ह्याइपुका च्वनीगु खः; लिपा लिपायागु

आपालं भवय् मनू जुया देवता जुया अनुभव याये दइगुयात नं आशा कया चाहनायाना न्ह्याइपु तायेकाच्वनीगु खः । आः स्मरण शक्ति बांलानाच्वंगुयात नं उगु उगु भवय् स्मरण शक्ति बलाइगुयात ल्वःवंका न्ह्याइपु तायाच्वनीगु खः । आः चिन्तन मननयाना ज्याखँ यानाच्वने दुगुयात नं लिपायागु उगु उगु भवय् चिन्तन मननयाना ज्या खँ याये दइगुयात नं यइपु तायेका मज्जा ताया न्ह्याइपु तायेकाच्वनीगु खः; गुलिंसिनं लिपायागु उगु उगु भवय् गुकथं मनू जुया गुजोगु कथं ज्या खँतय्त ग्रहण याये फयेमाल धका समेतं प्रार्थना याइतिनिगु जुयाच्वन; अनं ल्यू आःया आःहे चिन्तनयाना सिइका च्वनेदुगुयात नं यइपु तायेका मज्जा तायेका न्ह्याइपु तायाच्वनीगु खः; कल्पना यायेगु चिन्तनयाना सिइगु तनावनीगुयात नं धन्दा जुइकाच्वनीगु खः; लिपायागु उगु उगु भवय् नं चिन्तन यानाच्वने दइगुयात आशायाना चाहनायाना न्ह्याइपु ताया च्वनीगु खः । अथे नं थुगु निब्बिन्दज्ञान उत्पन्न जुयाच्वनीगु इलय् ला छगू क्षण दिपा मदयेक द्रुतगतिं उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु अनुभव याइगु लुमंकातइगु ज्या खँ याइगु चिन्तनयाना सिइगुयात सहीरूपं सिइके दइगु जूगुलिं उगु अनुभव याइगु आदिलिसे स्वापु तया न्ह्याइपु ताइ मखुगु जुल, आः द्रुतगतिं विनाश विनाश जुयाच्वंथें हे लिपायागु इलय् चाहे मनू थजू चाहे देवता थजु अनुभव याइगु वेदना आदित थुगुरूपं द्रुतगतिं विनाश विनाश जुयावनीगु जक मुक्कं जुल धका निरीक्षण याना म्हाइपु तायेकाच्वनीगु खः । उकथं निब्बिन्दज्ञान उत्पन्न जुया धात्थें म्हाइपु तायेकाच्वनेगु अति आवश्यक जू ।

थुगुरूपं धात्थें म्हाइपु ताःसातिनि रूप व नामतय्त परित्याग याये मास्तिवइगु ज्ञान उत्पन्न जुया वया धात्थें परित्याग याये फइकथं स्वाकंतुं भावितायाना चायेका उद्योगयानावने फइगु खः; उकथं उद्योगयाना वंसातिनि संस्कारूपेक्षा ज्ञान धयागु उत्पन्न जुया वइगु खः । उगु संस्कारूपेक्षाज्ञान छिपे जुया बलाना परिपूर्ण जूसातिनि आर्यमार्गज्ञान फलज्ञानद्वारा निर्वाणयात साक्षात्कार याना धात्थेपिं श्रोतापन्न सकृदागामि अनागामि अरहन्त जुइ फइगु खः; उकिं थुगु धात्थेंगु निब्बिन्दज्ञान उत्पन्न जुइकथं भावितायाना चायेका उद्योगयायेगु अत्यावश्यक जुयाच्वन । उकथं अत्यावश्यक जुयाच्वंगु जुया भगवान् बुद्धं थुगुरूपं नं देशना यानाबिज्यात ।

अनित्य खनेवं निब्बिन्दज्ञान उत्पत्ति

सब्बे सङ्खारा अनिच्चा, यदा पञ्ञाय पस्सति ।

अथ निब्बिन्दति दुक्खे, एस मग्गो विसुद्धिया ॥

सब्बे = दक्वदिक्वं; **सङ्खारा** = कर्म, चित्त, ऋतु, आहार आदि कारण धर्मतय्‌सं पुचः चिना मिले जुया मरम्मतयाना ब्यूसातिनि उत्पन्न जुयावइगु नामरूप धर्म संस्कारत; **अनिच्चा** (**इति**) = अनित्य धका; **यदा** = गुगु इलय्; **पञ्ञाय** = विपश्यनाज्ञान प्रज्ञाद्वारा; **पस्सति** = खनीगु खः; **अथ** = अथे खनीगु इलय्; **सो** = उकथं खंम्ह योगी; **दुक्खे** = नामरूप धर्म दक्वं धयागु दुःखय्; **निब्बिन्दति** = न्ह्याइपु मता म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन । **एस-एसो** = थुकथं न्ह्याइपु मता म्हाइपु ताइगु; **विसुद्धिया** = दक्वदिक्वं क्लेश दक्वदिक्वं दुःख रहित जुया शान्त जुया निर्मलगु निर्वाणया; **मग्गो** = थ्यनीगु कारण प्राप्त जुइगु कारण भिंगु मार्ग सही मार्ग हे खः ।

खं खं पतिकं ता ता पतिकं ध्वदुक्व पतिकं स्युक्व पतिकं लुयावःगु धाक्वयात दिपा मदयेक भावितायाना चायेका सिया सियाच्वनीम्ह योगीं भावितायाना चायेका च्वंच्वं द्रुतगतिं तना तना निरोध निरोध जुयावनाच्वंगु मुकं ध्वःदुइके दयाच्वनीगु खः; उकथं ध्वःदुया च्वनीगु जूयानिंतिं अनित्य जक मुकं खः धका सहीरूपं सिया सियाच्वनीगु खः; उकथं सहीरूपं सिइके दइगु जुया आः दयाच्वंगु नामरूपत नं यइपु तायेके बहः न्ह्याइपु तायेके बहः मजू; लिपायागु इलय् प्राप्त जुइफूगु नामरूपत नं थुगुरूपं निरोध व विनाश जुयावनीगु मुकं जक खः; यइपुताये बहः न्ह्याइपु ताये बहः मजूगु जक मुकं खः धका चित्त बुझे जुया इपिं नामरूप संस्कारतय्‌त न्ह्याइपु मता म्हाइपु ताइगु खः; उकथं म्हाइपु ताइबले इपिं नामरूप संस्कारतय्‌त परित्याग याये मास्ति वइगु खः; परित्याग याये फइकथं नं स्वाकं भावितायाना चायेका उद्योगयाना वनीगु खः; उकथं उद्योगयानावनीगु जूगुलिं संस्कारुपेक्षाज्ञान उत्पन्न जुया आर्यमार्गज्ञानद्वारा निर्वाणयात साक्षात्कार यानावनीगु खः । उकिं म्हाइपु ताइगु विपश्यनाज्ञानयात निर्वाणय् थ्यनीगु कारण मार्ग धका देशना यानाबिज्याःगु खः । अथे हे दुःख भाःपिया म्हाइपु ताइगु पहःयात नं थुगुरूपं कना बिज्यात ।

दुःख खनेवं निब्बिन्दज्ञान उत्पत्ति

सब्बे सङ्खारा दुक्खाति, यदा पञ्ञाय पस्सति ।
अथ निब्बिन्दति दुक्खे, एस मग्गो विसुद्धिया ॥

सब्बे = दक्वदिक्वं; **सङ्खारा** = कर्म, चित्त, ऋतु, आहार आदि कारण धर्मतय्‌सं पुचः चिना मिले जुया मरम्मतयाना ब्यूसातिनि उत्पन्न जुया वइगु नामरूप धर्म संस्कारत; **दुक्खाति** = दुःख खः धका; **यदा** = गुगु इलय्; **पस्सति** = खनीगु खः ।

थुगु गाथालय् व्यक्ति छम्हसिनं संस्कारया स्वरूपयात अकुशलकर्म कुशलकर्मयात दयेकेगु चेतना संस्कारकथं ग्रहणयाना "दान, शील, कुशलत दयेकीगु नं संस्कार खः, दुःख खः; भावना कुशल नं संस्कार हे खः; विपश्यना भाविता याइगु नं संस्कार हे खः; दयेकीगु धाक्व दुःख मुकं जक खः; छुं हे मयासे चित्तयात चित्तकथं तःसातिनि शान्त शीतलगु निर्वाण प्राप्त जुइगु खः" धका थःयः कथं साला कया द्वनाच्वंगुयात कनाच्वन; उकीयात वया शिष्यपिसं नं स्वीकार याना कने क्यने यानाच्वंगु दु । वास्तवय् ला थुगु गाथालय् देशना यानातःगु संस्कार धयागु अविद्याया कारणं उत्पन्न जुइगु कुशल अकुशल संस्कारयात लक्ष्ययाना तःगु मदु; कर्म, चित्त, ऋतु, आहार आदि कारणया कारणं उत्पन्न जुयाच्वंगु नामरूप धर्मतय्‌त जक लक्ष्य याना तःगु खः; उगु उगु नामरूपतय् दुने नं विपश्यनाया आलम्बन जुयाच्वंगु जूगुलिं लोकुत्तर मार्गफलचित्त चैतसिक धर्मत ला दुमथ्याः; स्वंगू भूमी दुथ्यानाच्वंगु लौकिक नामरूपत धाक्वयात जक धायेत्यंगु खः; नकतिनि ब्वना क्यनावये धुंगु अनित्य गाथालय् च्वंगु संस्कारतलिसे स्वरूप उत्तें जुयाच्वन । उकिं खं खं पतिकं ता ता पतिकं नंतुक्व पतिकं स्युक्व पतिकं थिया स्युक्व पतिकं चिन्तनयाना स्युक्व पतिकं प्रकट जुया लुयावयाच्वंगु नामरूप धर्म दक्वं छगू क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु जुया अनित्य खः; अनित्य जुयाच्वंगुलिं दुःख जक मुकं खः धका स्यूगु खंगुयात धाये त्यंगु खः । उकिं –

सब्बे = दक्वदिक्वं; **सङ्खारा** = कर्म, चित्त, ऋतु, आहार आदि कारण धर्मतय्‌सं पुचः चिना मिले जुया मरम्मतयाना ब्यूसातिनि उत्पन्न जुया वइगु खनिगु ताइगु आदि नामरूप धर्म संस्कारत; **दुक्खाति** = दुःखत जक खः धका; **यदा** = भङ्गज्ञान उत्पन्न जुया लुयावयाच्वंगु गुगु इलय्; **पञ्ञाय** = विपश्यनाज्ञान प्रज्ञाद्वारा; **पस्सति** = खनिगु खः । **अथ** = उगुरूपं खनीगु इलय्; **सो** = उम्ह खंम्ह योगी; **दुक्खे** = नामरूपधर्म दक्वं धयागु दुःखय्; **निब्बिन्दति** =

न्ह्याइपु मताः म्हाइपु ताइगु खः; **एस-एसो** = थुगुरूपं न्ह्याइपु मताः म्हाइपु ताइगु; **विसुद्धिया** = क्लेश दक्वं दुःख दक्वं रहित जुया शान्त जुया निर्मलगु निर्वाणया; **मग्गो** = थ्यनीगु कारण प्राप्त जुइगु कारण भिंगुमार्ग सहीमार्ग हे खः ।

खनिगु क्षण ताइगु क्षण आदिलय् उत्पन्न जुया लुयावइगु नामरूपधर्म दक्वं द्रुतगतिं विनाश जुया वनाच्वनीगु कारणं अनित्य खः; अनित्य जूगुलिं यथिंजाःगु इलय् थजु मरण जुया वने फूगु कारणं ग्यानापुसेच्वंगु दुःख मुकं खः धका योगी व्यक्तिं खनीगु खः; गबलें गबलें गुलिं व्यक्तिपिंके त्यानुयाच्वनीगु पुनाच्वनीगु स्यानाच्वनीगु चासुयाच्वनीगु जुया सहयाये थाकूगु दुःख वेदनात उगु घालं लुया वइगु थुगु घालं लुया वइगु जुया प्रकट रूपं लुया वयाच्वनेय; लुया वइगु धाक्वयात लिना भावितायाना चायेकाच्वनेमाः; उजोगु अवस्थाय् शरीर दक्वंयात दुःख पुचः कथं नं मनय् लुयावया च्वनेयः; व नं "**दुक्खमद्दक्खिसल्लतो**" धयागु देशना अनुसार कथंसुयाच्वंगुथें सहयाये थाकूगु दुःखकथं सिया खनाच्वंनिगु विपश्यनाज्ञान हे खः । उकथं स्यूगु सामान्य मनूतय्सं सह याये थाकूगु सियाच्वनीगु पहःलिसे छु पानाच्वंगु दु लय् धका न्यने थाय् दयाच्वन; पानाच्वंगु पहः ला सामान्य व्यक्तिपिसं सहयाये थाकूगु सियाच्वंगु पहः जित सह याये थाकुयाच्वन जित दुःख जुयाच्वन धका जिकथं सियाच्वनीगु खः; योगीया भावितायाना चायेका दुःखवेदनायात सियाच्वनीगु पहलय् ला जि धयागु आत्मआशक्ति दुमथ्याः; सह याये थाकूगु स्वभाव मात्र न्हूगु न्हूगु लुया लुया वयाच्वनीगु खः; लुयावये धुंका नं तुरन्त हे तना तना वनाच्वंगु दु धका थुगुरूपं सियाच्वनीगु खः; आत्मआशक्ति दुमथ्याःगु विपश्यनाज्ञान प्रज्ञादृष्टि हे खः ।

अनित्य जुगुलिं ग्यानापुसेच्वंगु दुःख धका थजु सहयाये थाकूगु दुःख पुचः दुःख द्वंथें जुयाच्वंगु कारणं दुःख धका थजु खनिगु अवस्थाय् उगु दुःख पुचः संस्कारधर्म समूहय् न्ह्याइपु मताः म्हाइपु ताइगु खः; आः वर्तमानय् दयाच्वंगु नामरूपत लिसे स्वापु तया नं न्ह्याइपु मजू; लिपा प्राप्त जुइगु न्हूगु भवया नामरूपतलिसे स्वापु तया नं न्ह्याइपु मताः; नामरूप धर्मतय्त चाहना मदुगु स्वभाव हे खः; व म्हाइपु ताइगु निब्बिन्दज्ञान खः । उकथं म्हाइपु ताइबले उपिं नामरूप संस्कारतय्त परित्याग यायेमास्तिवइगु खः; परित्याग याये फइकथं नं स्वाकं भावितायाना चायेका उद्योग याइगु खः; उकथं उद्योग यायेबले संस्काररूपेक्षाज्ञान उत्पन्न जुयावया आर्यमार्गज्ञानद्वारा

निर्वाणयात साक्षात्कार यानावनीगु खः । उकिं संस्कारतय्त दुःख भाःपिया म्हाइपु ताइगु विपश्यनाज्ञानयात निर्वाणय् थ्यनीगु कारण मार्ग धका देशनायाना बिज्यानातःगु खः । अथे हे अनात्म भाःपिया म्हाइपु ताइगु पहःयात नं थुगुरूपं देशना यानाबिज्यात ।

अनात्म खनेवं निब्बिन्दज्ञान उत्पत्ति

सब्बे धम्मा अनत्ताति, यदा पञ्ञाय पस्सति ।
अथ निब्बिन्दति दुक्खे, एस मग्गो विसुद्धिया ॥

सब्बे = दक्वदिक्वं; **धम्मा** = नामरूपधर्मत; (अनित्य व दुःख गाथालय् क्यनावये धुंगु **संखार** धयातःगु व थुगु गाथालय् **धम्म** धयागु स्वरूपया हिसावं ला उत्तें उत्तें हे खः; विपश्यनाज्ञानद्वारा सिइके खंकेमाःगु लौकिक नामरूपधर्मत हे खः; **अनत्त** धाःसां नं **धम्म** हे खः; **धम्म** = स्वभाव धर्म धाःसा नं **अनत्त** हे खः; थुगुरूपं समान स्वरूप दुगु जुयाच्वंगु जुया अनात्म - पदया स्वरूप जुयाच्वंगु संस्कारतय्त छर्लङ्ग जुइके निंतिं **धम्मा** धका कना बिज्याःगु खः; थ्व अर्थकथाय् वर्णन यानातःगु अर्थ हे खः; उचित नं उचित जुयाच्वंगु दु । अथे नं गुलिंसिनं लोकुत्तरमार्गफल निर्वाण धर्मत नं अनात्म जुयाच्वंगु जूगुलिं उगु लोकुत्तरधर्म समेतं सोहरेयाना मुंका **धम्मा** धका देशना यानाबिज्याःगु विषय वर्णन यानाच्वंगु दु; व ला उचित मजू; कारण छाय्लय् धाःसा सामान्य ब्यक्तिपिसं नित्य, सुख धका भाःपिया आशक्त जुयाच्वंगु खंनिगु ताइगु आदि संस्कारतय्त अनित्य दुःखया रूपय् योगीं खनीगु खः; व धयाथें हे साधारण मनूतय्सं आत्म धका भाःपिया आशक्त जुयाच्वंगु खनिगु ताइगु आदि लौकिक नामरूपतय्त जक योगीं अनात्माया रूपय् भावितायाना खंकेमाः; मूलरूपं बिल्कुल आलम्बन नं याये मफु, आत्म धका नं आशक्तजुइ मफूगु लोकुत्तरधर्मतय्त योगीं अनात्म धका भावितायाना खंकेमाःगु आवश्यक नं आवश्यक मदु; भाविता नं भाविता यायेमफु । उकिं अर्थकथाय् वर्णन यानातःगु अनुरूप खनीगु ताइगु आदि विपश्यना भाविता यायेबहःगु लौकिक नामरूप संस्कारतय्त जक **धम्मा** धका देशना यानाबिज्यात धका जक ग्रहण यानातये ल्वः जू ।

सब्बे = दक्वदिक्वं; **धम्मा** = खनीगु ताइगु आदि लौकिक नामरूपधर्मत; **अनत्ताति** = आत्मजीव अहंजीव मखु धका; **यदा** = भङ्गज्ञानय् थ्यनाच्वंगु गुगु इलय्; **पञ्ञाय** = विपश्यनाज्ञान प्रज्ञाद्वारा; **पस्सति** = खनीगु जुयाच्वन । **अथ** = उगुरूपं खनीगु इलय्; **सो** = उगुरूपं खनीम्ह योगी; **दुक्खे** = नामरूपधर्म दक्व धयागु दुःखय्; **निब्बिन्दति** = न्ह्याइपु मताः म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन ।

एस-एसो = थुगुरूपं न्ह्याइपु मताः म्हाइपु ताइगु; **विसुद्धिया** = दक्वदिक्वं क्लेश, दक्वदिक्वं दुःख रहित जुया शान्त जुया निर्मल जुयाच्वंगु निर्वाणया; **मग्गो** = थ्यनीगु कारण प्राप्त जुइगु कारण भिंगुमार्ग सहीमार्ग हे खः ।

सामान्य मनूत खनीगु ताइगु आदि नामरूपतय्त आत्मजीव अहंजीव भाःपियाच्वंगु जुया खनीगु ताइगु नंतुनीगु नइगु थिया सिइगुयात यइपु तायेका मज्जा तायेका न्ह्याइपु तायेका च्वनीगु खः; आः योगीं ला छगू क्षण दिपामदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगुयात खंके दयाच्वंगुली नं आत्म मखु स्वभावधर्म मात्र हे खः धका सिया खनाच्वनीगु खः; थुगु अनात्मलक्षणसूत्रय् देशना यानाबिज्याःगु अनुरूप सास्ति यायेसःगु कारणं नं आत्म मखु; थःगु चाहना अनुरूप मजू; थःगु अधिकारय् मदुगु कारणं नं आत्म मखु धका सिया खनाच्वनीगु खः; उकिं उपिं खनीगु ताइगु आदि नामरूपधर्मत लिसे स्वापु तया यइपु ताइगु मज्जा ताइगु न्ह्याइपु ताइगु मदइगु जुल; म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन; म्हाइपु ताइगु जुया परित्याग यायेमास्तिवइगु जुयाच्वन; परित्याग यायेफइगुकथं नं स्वाकं भावितायाना चायेका उद्चोग याइगु खः; उकथं उद्चोग याइबले संस्कारूपेक्षाज्ञान उत्पन्न जुया आर्यमार्गज्ञानद्वारा निर्वाणयात साक्षात्कार यानावनीगु खः । उकिं खनीगु ताइगु आदि नामरूपधर्म दक्वयात अनात्म भाःपिया म्हाइपु ताइगु विपश्यनाज्ञानयात निर्वाणय् थ्यनीगु कारण मार्ग धका देशना यानाबिज्याःगु जुयाच्वन ।

संस्कारधर्मतय्त अनित्य, दुःख, अनात्म धका सियाखना म्हइपुसेच्वनीगु निब्बिन्दज्ञान उत्पन्न जुइगु खः; उगु निब्बिन्दज्ञान निर्वाणय् थ्यनीगु कारण भिंगुमार्ग सहीमार्ग हे खः धका देशनायाना बिज्यानातःगु थ्व गाथा स्वंगू पदयात नं विशेष होश तया लुमंका तयेमाली; खनीगु ताइगु आदि नामरूप संस्कारधर्मतय्त छगू क्षण दिपा मदयेक द्रुतगतिं उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु दु धका स्वयं थःगु ज्ञानं मसिल मखन धाःसा उगु संस्कारधर्मतय्त अनित्य, दुःख, अनात्म धका स्यूगु धात्थेंगु विपश्यनाज्ञान उत्पन्न मजू; अनित्य, दुःख, अनात्म धात्थेंगु प्रज्ञाज्ञान उत्पन्न मजूनितिनिसा इपिं नामरूप संस्कार दुःखतय्प्रति म्हाइपु ताइगु निब्बिन्दज्ञान उत्पन्न मजू; उगु म्हाइपु ताइगु निब्बिन्दज्ञान उत्पन्न मजुल धाःसा निर्वाणय् थ्यंकवने फइमखु । अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावयात स्वयं थःगु ज्ञानं खंसातिनि म्हइपु ताइगु निब्बिन्दज्ञान उत्पन्न जुइगु खः; म्हाइपु ताइगु निब्बिन्दज्ञान उत्पन्न जुइधुंकातिनि आर्यमार्गज्ञान उत्पन्न जुया निर्वाणयात साक्षात्कारयाना थ्यंक वनेफइगु खः;

उकियात सुनिश्चित रूपं लुमंका तयेमाली । उकिं आः कना वयाच्वनागु अनात्मलक्षणसूत्रय् नं **"एवं पस्सं भिक्खवे सुतवा अरिय सावको रूपस्मिम्पि निब्बिन्दति"** आदि धका देशनायाना कनाबिज्यानातःगु हे खः; थुगु पहलं थुगु विधिं देशनायाना बिज्यानातःगु मेमेगु सूत्रत नं आपालं हे दयाच्वन । उगु पालियात निश्चय विधिद्वारा छुं न्ह्योने भाय्हिला क्यनावये धुन; मुक्कं थःगु भाषं हिल धाःसा ला थुगु रूपं जुइगु खः ।

संक्षिप्त भाय् हिला

भिक्षुपिं, बहुश्रुतं सम्पन्नम्ह बुद्ध शिष्य आर्यश्रावक थ्व धया वये धुंगु अनुरूप (रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञानयात जिगु मखु, जि मखु, जिगु आत्म मखु, अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावधर्म मात्र खः धका) सिल खन धायेवं रूपय् नं न्ह्याइपु मता, म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन; वेदनाय् नं न्ह्याइपु मता, म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन; संज्ञाय् नं न्ह्याइपु मता, म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन; संस्कारतय्के नं न्ह्याइपु मता, म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन; चित्तविज्ञानय् नं न्ह्याइपु मता, म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन ।

उकीयात लिना धया यंकेमाली ।

भिक्षुपिं, बहुश्रुतं सम्पन्नम्ह ..... चित्तविज्ञानय् नं न्ह्याइपु मता, म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन ।

निब्बिन्दज्ञानया स्वरूप

थुगु पालिइ दुने "**एवं पस्सं** = थुकथं धयावये धुनागु अनुरूप भावितायाना खन सिया खन धायेवं" धयागु खँपुद्वारा भङ्गज्ञान तक विपश्यनाज्ञान उत्पत्ति पहःयात संक्षिप्तं क्यनाच्वंगु हे जुल; "**निब्बिन्दति** = न्ह्याइपु मता म्हाइपु ताइगु जुयाच्वन" धयागु खँपुद्वारा भय आदिनव निब्बिदाज्ञानत निसें शुरूयाना वुट्ठानगामिनी तक विपश्यनाज्ञान उत्पत्ति पहःयात संक्षिप्तं क्यनातःगु हे जुल । उकिं मूलपण्णास अट्ठकथा (दु-१९)य् थुगुरूपं वर्णन यानातःगु दु ।

निब्बिन्दतीति उक्कण्ठति । एत्थ च निब्बिदाति वुट्ठानगामिनिविपस्सना अधिप्पेता ।

निब्बिन्दतीति = म्हाइपुयाच्वन धयागु ; **उक्कण्ठति** = उकुसमुकुस तायेकाच्वन उसिं मुसिं चायेकाच्वन, म्हाइपुकाच्वन (धका धायेत्यंगु खः) । **च** = स्वाकं वर्णन याना क्यने; **एत्थ** = थुगु पाली; **निब्बिदाति** = म्हाइपुकाच्वन धयागु

खँपुद्वारा; **वुट्ठानगामिनीविपस्सना** = ब्यूत्थान धयागु आर्यमार्गय् थ्यंकवनाच्वंगु विपश्यनायात; **अधिप्पेता** = अभिप्रेत जुयाच्वन; **वा** = धाये मास्तिवःगु खः ।

प्रतिसम्भिदामार्ग व विशुद्धिमार्ग ग्रन्थय् ला उगु निब्बिदाज्ञान धयागुयात भयज्ञान आदीनवज्ञान निब्बिदाज्ञान मुञ्चितुकम्यताज्ञान पटिसङ्खाज्ञान संखारूपेक्खाज्ञान वुट्ठानगामिनीविपस्सनाज्ञान धका ज्ञान न्हेतंद्वारा विभाजनयाना विस्तृतरूपं क्यनातःगु दु । उगु न्हेतं मध्यय् म्हाइपु ताइगु निब्बिदाज्ञान ला कनावये धुन । आः ल्यंदनिगु ज्ञानत उत्पन्न जुइगु पहःयात स्वाकं धायेमाली ।

निर्वाण चाहना जुइगु नकलि व सकलि

योगी व्यक्तिं भावितायाना चायेकु पतिकं द्रूतगतिं विनाश विनाश जुया वनाच्वंगुयात जक ध्वःदुइके दयाच्वनीगु जुया खनिगु ताइगु आदि नामरूप स्कन्धतलिसे सम्बन्धतया यइपु मताः न्ह्याइपु मताःसे म्हाइपुइगु इलय् इपिं नामरूपतय्त म्हूचिना तयेमास्ति मवः; परित्यागयाना त्वःता छ्वये मास्तिवइगु खः; थुगुरूपं उत्पत्ति विनाश जुयावनीगु नामरूपत मदुसातिनि सिचुसे शान्त जुइगु जुइमाः धका चित्तबुभ्के जुयावइगु खः; व सकलि निर्वाणयात धात्थें चाहना याइगु छन्द लुयावइगु खः । न्हापा न्हापा निर्वाण चाहना जुयाच्वन धयागु ला निर्वाणयात तःधंगु शहरतथें भाःपाः उगु निर्वाणय् थ्यनेवं चाहना जुइगु धाक्वयात न्ह्याबलें अनुभव यानाच्वनेदइ धका नं आशा कया चाहना यानावःगु नं जुयाच्वने यः; उकथंयागु ला धाःत्थेंगु निर्वाणयात चाहना याःगु मखु; भौतिक सुखथें जाःगुयात चाहना याःगु हे खः । नामरूपतय्गु दोषयात धात्थें मखंनितिनिपिं व्यक्तिपिसं लौकिक सुखथें जाःगु अनुभव यानाच्वने दइगुयात जक यःतायेका च्वनीगु खः । नामरूपत दक्वं निरोध व रहित जुयाच्वंगु, अनुभव याये दइमखुगु धाल धायेवं स्वीकार याये मफुसे च्वंच्वने यः ।

निर्वाण सुख दुगु पहः

उकिं छगू इलय् आयुष्मान सारिपुत्र महास्थविरं "आवुसोपिं थुगु निर्वाणसुख दु; थुगु निर्वाणसुख दु" धका निर्वाणयात प्रशंसा यानाबिज्याःगु इलय् लालुदायी धयाम्ह भिक्षु "आयुष्मान सारिपुत्र, निर्वाणय् अनुभव याइगु वेदना मदुगु जुया छुकियात नं अनुभव याये मदु मखुला ? उकथं अनुभव याये मदुगु निर्वाणय् छु सुख दुगु लय् ?" धका न्ह्यसः तल; व नामरूपत

बिल्कुल मदु; अनुभव यायेसःगु वेदना नं मदु धका अनुभव याइगु मदु धयागुयात चित्तबुझे मजूगु जुया न्ह्यसः तयाच्वंगु खः ।

उगु न्ह्यसःयात आयुष्मान सारिपुत्र महास्थविरं "उगु अनुभव याइगु वेदना मदुगु जुया अनुभव यायेम्वाःगु सुख हे खः" धका लिसः बियाबिज्यात । खः, अनुभव याये दुगु सुख स्वया छुं छुं अनुभव याये मदया हे शान्त जुयाच्वनीगु झं अप्वः सुख दु; धात्थेंगु सकलि सुख खः । अनुभव याये दया सुख दु, बांला जू धका भाःपियाच्वंगु यइपुताइगु मज्जाताइगु तृष्णा दया हे खः; यइपुताइगु मज्जाताइगु मन्त धायेवं अनुभव याये दुगुयात सुख धका भाःपि फइमखु; दुःख धका जक भाःपि फइगु जुयाच्वन; बिचाः याना स्वः; साःगु सवाःयात सवाःकाये दइगु बांला जू धका भाःपियाच्वनीगु यइपुताया मज्जाताया च्वनीगुलिं हे खः; म्हमफया नये मयया च्वनीगु इलय् थजु; नयेत्वने धुंका प्वाः जायाच्वनीगु इलय् थजु उजोगु साःगु नसायात जवरजस्तिं अह्वे याःगुलिं नये माल धाःसा सुख दु साःजू धका भाःपि फइला ? दुःख दु मसा धका जक भाःपि मालीगु जुयाच्वन । बांलागु वर्णरूपतय्त दिपा मदयेक निरन्तररूपं स्वयाच्वने माल धाःसा गुलि घण्टा गोन्हु गो ला गो दँ तक स्वयाच्वने फइलय् ? बांलाःगु सःयात निरन्तररूपं न्यनाच्वने माल धाःसा ला गुलि ताउ तक न्यनाच्वने फइलय् ? २४ घण्टाति छन्हूति तक नं निरन्तररूपं स्वयाच्वने निरन्तररूपं न्यनाच्वने फइगु मखु; समय पुलावन धायेवं स्वये मयया न्यने मयया हे वयाच्वनी; उगु इलय् स्वाकं निरन्तर रूपं स्वया न्यनाच्वने माल धाःसा दुःख जुयाच्वनीगु विषय स्पष्ट जुया हे वइ । उकिं यइपुताइगु चाहनाजुइगु तृष्णा मन्त धायेवं अनुभव मयासे च्वने दइगु सुख विषय तःसकं स्पष्ट जुयाच्वंगु दु । थुपिं विषयवस्तुतय्त निर्वाण सम्बन्धी उपदेश सफु (पौ ल्याः ५९ आदि) ती पूवंक उल्लेखयाना तयेधुंगु दयाच्वने धुंकल ।

निर्वाणयात आशायाना स्वइगु ज्ञान

निब्बिन्दज्ञान उत्पन्न जुयाच्वनीम्ह योगीं ला नामरूपतय्गु दोषयात धात्थें खना म्हाइपुका च्वनीगु जूगुलिं नामरूप स्कन्ध मदुगु अनुभव यायेगु मदुगु निर्वाणयात धात्थेंगु सकलि सुखकथं सिया खना धात्थें चाहना याइगु जुयाच्वन; दृश्यावलोकन स्वयेगु टावरय् च्वना तापाक दृश्यावलोकन यायेगुथें धात्थेंगु सकलि निर्वाणयात मुञ्चितुकम्यताज्ञानद्वारा दृश्यावलोकन याना स्वयेगु स्वभाव हे खः । उकथं धात्थेंगु सकलि निर्वाणयात चाहनायाना नामरूप स्कन्धतय्त परित्याग यायेमास्ति वल कि परित्याग यायेफयेक स्वाकं

भावितायाना चायेका उद्योग यायेमाः; उकथं स्वाकं भावितायाना स्यूगु हानं दोहरय्याना भावितायाना स्यूगु जुइगु जुया पटिसङ्खाञ्ञान (प्रतिसांख्याज्ञान) धका धाइ; उगु ज्ञानं अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावतय्त न्हापा स्वया अप्वः स्यू; विशेषरूपं दुःख स्वभाव दुःख आकार प्रकारतय्त भ्रं अप्वः ध्वःदुइके दयाच्वनेयः । उगु प्रतिसांख्याज्ञान छिपे जुया प्रबल जुया बःलाना वइगु इलय् नामरूप संस्कारतय्त उपेक्षितभाव तये फूगु संस्कारूपेक्षाज्ञान उत्पन्न जुयावइगु खः । नकतिनि धयावये धुंगु अनुरूप सम्मसनज्ञानंनिसें शुरूयाना विपश्यनाज्ञानत छतं छतं याना बुलुहुं बुलुहुं थाहाँ वयाच्वनीगु पहः ला नेय्य पृथग्जन पुद्गलपिंके उत्पन्न जुया वये यःगु सामान्य स्वभाव हे खः । श्रोतापन्न आदि आर्यपुद्गलपिंके ला भावितायाना चायेका यंकेवं गुलिचां मदुवंया दुने संस्कारूपेक्षाज्ञानय् थ्यंकवनेयः; उकिं अनात्मलक्षणसूत्र देशनायात न्यनाच्वंपिं श्रोतापन्न पञ्चवर्गीय भिक्षुपिं ला संस्कारूपेक्षाज्ञानय् तुरन्ता तुरन्ति थ्यंकवंगु जुयाच्वन धयागु शंका संशय यायेथाय् मदु ।

संस्कारूपेक्षाय् गुण खुगू दु

१) ग्याइगु यइपु ताइगु मदु

संस्कारूपेक्षाज्ञान गुण खुगुलिं प्रकट जुयाच्वंगु दु । गुकथं धाःबले - (**भयञ्च नन्दिञ्च विप्पहाय सब्बसङ्खारेसु उदासिनो**) धका धयातःगु विशुद्धिमार्ग अनुसार ग्याइगु नं मदु यइपु न्ह्याइपु ताइगु नं मदुसे उपेक्षित जुयाच्वने फूगु उकियागु छगू गुणाङ्ग हे खः । गुकथं ग्याइगु मदुलय् ? गुकथं यइपु न्ह्याइपु ताइगु मदुलय् धाःसा - भयज्ञान उत्पन्न जूगु क्रमय् ग्यानापुसेच्वंगु भययात प्रत्यवेक्षण यानावये धुंकल; ग्याइगु आकार प्रकार व प्रज्ञाज्ञान उत्पन्न जुइकावये धुंकल; आः संस्कारूपेक्षाज्ञान उत्पन्न जुया वयाच्वंगु इलय् ला उकथं ग्याइगु आकार प्रकार मदये धुंकल; अनं ल्यू आदीनवज्ञान उत्पन्न जुइगु क्रमय् दोष खंका वये धुंकल; निब्बिदाज्ञान उत्पन्न जूगु क्रमय् म्हाइपु तायेका वये धुंकल; मुञ्चितुकम्यताज्ञान उत्पत्ति क्रमय् नामरूपस्कन्धतय्त परित्याग यायेमास्तिवःगु स्वभाव प्रकट जुइका वये धुंकल; प्रतिसांख्याज्ञान उत्पन्न जूगु क्रमय् विशेषरूपं व्यापारयाना भाविता याःगु स्वभाव दयेका वये धुंकल; संस्कारूपेक्षाज्ञान थ्यंगु इलय् ला उगु दोष खंगु, म्हाइपु ताःगु, परित्याग याये मास्ति वःगु विशेष व्यापारयाना वःगु धयागु आकार प्रकारतनं मदये धुंकल; उकथं जूगु पहःयात लक्ष्य तया विशुद्धिमार्गय् **भयञ्च** = ग्याइगुयात नं; **विप्पहाय** = परित्याग याना - धका धयातःगु खः; थुगु खँ अनुसार ग्याइगु मदु

धका धाइगुद्वारा दोष खनिगु म्हाइपु ताइगु परित्याग यायेमास्तिवइगु विशेषं ब्यापार याइगु धयागु नं ग्याइगु लिसें छगू पाखं रहित जुयावने धुंकल धका ग्रहण यायेमाः ।

अनं ल्यू उदयब्ययज्ञान उत्पन्न जूगु क्रमय् अत्याधिकगु प्रीतिसुखतद्वारा यइपु न्ह्याइपु ताइगु अत्याधिकरूपं उत्पन्न जुयावये धुंकल; संस्कारूपेक्षाज्ञान उदयब्ययज्ञान सिबे अतिकं अतिकं बांलाः उत्तम जू; अथे नं संस्कारूपेक्षाज्ञानय् थ्यनीगु इलय् उकथं यइपु न्ह्याइपु ताइगु नं मदुसे रहित जुयाच्वंगु दु; उकथं जूगु प्रक्रियायात लक्षतया **नन्दिञ्च विप्पहाय** = यइपु न्ह्याइपु ताइगुयात नं हटे याये धुंका; वा यइपुताइगु लय्ताइगु नं रहित जुइ धुंका; **सब्बसंखारेसु उदासिनो** = खनीगु ताइगु ध्वःदुइगु सिइगु दक्वं संस्कारतय्प्रति उपेक्षित व समानरूपं भावितायाना च्वंच्वन - धका विशुद्धिमार्गय् धया तल । उदयब्ययज्ञान उत्पन्न जूगु क्षणया अवस्थाय्थें यइपुताइगु लय्ताइगु न्ह्याइपुताइगु नं अत्याधिकरूपं मदइगु जुल धका धायेत्यंगु हे खः । आः धयावये धुनागु धर्मपक्षय् ग्याइगु यइपुताइगु रहित जुयाच्वंगु पहः हे खः ।

अथे हे लोक पक्षय् ग्याइगु यइपुताइगु रहित जुयाच्वंगु पहः नं प्रकट जुयाच्वंगु दु; प्रकट जुयाच्वंगु पहः ला - जुइच्वनीगु स्थिती वसोबास यायेगु स्थिती लोक स्थितिलिसे स्वापु तया चिन्ता कायेबहःगु विषयतय्त न्यनाच्वने माःसां संस्कारूपेक्षाज्ञानय् थ्यनाच्वंम्ह योगीयाके ग्याइगु थारान्हुइगु चिन्ता जुइगु उलि उत्पन्न मजू; याउँसेच्वनीगु अवसर दया वयाच्वनेयः; लय्ताय् बहःगु विषयतय्त ध्वःदुइके दया च्वंसां नं अत्याधिकरूपं लय्ताइगु उत्तेजित जुइगु, यइपुताइगु उत्पन्न मजू; याउँसेच्वनीगु अवसर दयावयाच्वने यः; उकथं जुइगु पहःत लोकपक्षय् ग्याइगु यइपुताइगु रहित जुयाच्वंगु पहःत हे खः । उजोगु विषयवस्तुयात जिं स्मरणिका दयेका तया; ज्ञानक्रम उपदेश कनेगु इलय् नं उगु स्मरणिकाद्वारा कनाच्वनागु दु । उकीयात धाये माली –

(क) ग्यायेगु यइपुतायेगु, मदयाच्वंगु दु ।
सुख दुःख खनीगु सदां उत्तें जू ।

(२) सुख व दुःख उत्तेंग्यंक चायेके फु ।

धार्मिकपक्ष कथं नं लौकिकपक्षकथं नं ग्यायेगु नं रहित जू; यइपुताइगु नं रहित जू; व संस्कारूपेक्षाज्ञान वा उत्तेंग्यंक खंके फूगु छगू गुण हे खः । अनं हानं सुख दुःख खनीगु सदां उत्तेंजू - धयागु ला सुखलिसे ध्वःदुइके दुसा नं च्वय्च्वय् मधाः; दुःखलिसे ध्वःदुइके दुसा नं दिक्दार जुइगु, नुगः मछिनिगु

मदु, उत्तेंग्यंक हे खंकेफु; बांलाःगु बांमलाःगु निगुलिं आलम्बनय् उत्तेंग्यंक भावितायाना चायेका सिया सिया वनाच्वनीगु खः धका धायेत्यंगु खः; व छगू गुणांग हे खः । आधार पालि ला –

चक्खुना रूपं दिस्वा नेव सुमनो होति न दुम्मनो उपेक्खको विहरति सतो सम्पजानो - धयागु पालि हे खः ।

चक्खुना = मिखां; **रूपं** = वर्णरूपयात; **दिस्वा** = खनेधुंका; **नेव सुमनो होति** = लय्लय् तायेगु नं मजू; **न दुम्मनो** = नुगः मछिनिगु नं मजू ।

न्ह्याक्व भिंगु बांलाःगु वर्णरूपयात स्वये दःसा नं लय्तायेगु उत्पन्न मजू; न्ह्याक्व बांमलाःगु वर्णरूपयात स्वये माःसां नं नुगः मछिनिगु उत्पन्न मजू । अथे खःसा उजोगु इलय् चित्त गुकथं जुयाच्वन लय् धाल धाःसा - **उपेक्खको** = लय् नं मताः दिक्दार नं मजू उत्तेंग्यंक उपेक्षाभाव तया; **विहरति** = च्वंच्वनीगु खः; छु कारणय् उकथं उत्तेंग्यंक भावितायाना च्वनेफूगु लय् धायेबले - **सतो** = स्मृति दयेका; **सम्पजानो** = सहीरूपं सियाच्वंगुलिं हे खः । बांबांलाःगु थजु बांबांमलाःगु थजु खंक्व खंक्व पतिकं भावितायाना चायेका उत्पत्ति विनाश अनित्य दुःख अनात्म आकार प्रकारया हिसाबं सहीरूपं सिया सिया यः नं मतायेकु मयः नं मतायेकुसे उत्तेंग्यंक उपेक्षाभाव तया भावितायाना च्वनेफु; छगू क्षण दिपा मदयेक विनाश विनाश जुया वनाच्वंगु खनीगु स्वभावयात सिया सिया मात्रं उपेक्षाभाव तया भाविता यानाच्वंगु स्वभाव हे खः; उकथं जुयाच्वंगु पहः ला संस्कारूपेक्षाज्ञानय् थ्यनाच्वंम्ह योगीयाके स्वयं थःमं ध्वःदुयाच्वंगु हिसाबं प्रष्ट जुयाच्वंगु दु; व खनीगुलिसे स्वापु तया उपेक्षाभावं उत्तेंग्यंक भाविता यायेगु पहः हे खः ।

अथे हेथें ताइगु अवस्थाय् नं बांलाः बांमलाःयात उत्तेंग्यंक उपेक्षाभाव तयाच्वने फु; नंतुनेगु, नयेगु, सिइगु, थिया सिइगु, चिन्तनयाना सिइगु उगु उगु अवस्थाय् नं सिइगु सिइगु मात्रकथं उत्तेंग्यंक भावितायाना च्वनेफु । उकथं भावितायाना सिइके फूगुयात ६-गू आलम्बनलिसे स्वापु तया उत्तेंग्यंक उपेक्षाभाव तये फूगुलिं खुगूअंग दुगु छलंगुपेक्षा धका धाइ; ६-गू अंगदुगु उपेक्षाभाव तयेगु धका धायेत्यंगु खः; व अरहन्त पुद्‌गलया विशेषगुण हे खः । अथे नं संस्कारूपेक्षाज्ञानय् थ्यनाच्वंम्ह पृथग्जन योगीं नं उकथं भाविता यायेफु; उकिं अंगुत्तर अट्ठकथा (तृ.५३) गुली **तं** = उगु अरहन्तया गुण जुयाच्वंगु छलंगुपेक्षायात; **आरद्धविपस्सको** = उदयब्ययज्ञानादिलय् थ्यनाच्वंम्ह विपश्यना भाविता याइम्ह व्यक्तिं; **कातुं सक्कोति** = दयेकेगु उत्पन्न जुइकेगु सामर्थ्य

दयेके फु-धका क्यनातःगु दु । थुगु अर्थकथा धापू अनुसार उदयब्ययज्ञानय् थ्यनाच्वंम्ह योगीयाके नं थ्व गुणं सम्पन्न जू धका ग्रहण याये ल्वः जू; अथे नं उगु ज्ञानया स्तरय् ला स्पष्ट मजू; भंगज्ञानया स्तरय् गुलिखे गुलिखय् स्पष्ट जू; बांबांलाक स्पष्ट जुयाच्वंगु ला थुगु संस्काररूपेक्षाज्ञानय् तिनि सिइदयेक स्पष्ट जू; उकथं अरहन्तया गुणलिसे छुं अंशकथं सम्पन्न जुयाच्वंगुयात सिइके दत धाःसा उजोम्ह योगीप्रति जःखःच्वंपिं व्यक्तिपिसं नं श्रद्धातये बहः जुइगु खः; मेपिसं श्रद्धा मतःसा नं योगीं थःथःमं ला तःसकं श्रद्धा पिज्वयेकेबहः सन्तोष तायेकेबहः जुइगु जुल । का थुगु स्मरणिका पादयात हाकनं धायेगु यायेमाली ।

सुख दुःख चायेकेगु न्ह्याबले उत्तेंग्यं ।
च्यूता मकाःसे चायेके अःपु ।
संस्कार उत्तेंग्यनिगु गुण स्वंगू ।

३) **भावितायाना चायेके अःपु**

स्वंगूगु गुणांग ला विशेष ब्यापार याये म्वायेक हे भावितायाना चायेका यंकेगु अःपुयाच्वन । उगु गुणपदया आधार पालि ला **सङ्खारविचिनने मज्झत्तं हुत्वा** = संस्कारतय्त चायेका सिइकेगुली मध्यस्थ स्वभाव दयाच्वंगु जुया धका क्यनातःगु विशुद्धिमार्ग व **सङ्खारेसु विय तेसं विचिननेपि उदासिनं हुत्वा** - धका वर्णनयाना समर्थन बियातःगु विशुद्धिमार्ग महाटीका हे खः । चायेका सिइकेगुली मध्यस्थ व सन्तुलन दयाच्वंगु दु धका धयातःगुली "संस्काररूपेक्षा धयागु चायेकेबहःगु संस्कारतय्त जक उपेक्षाभाव तयेज्यू; चायेका सिइकेगुली ला उपेक्षाभाव तये मल्वः मखुला ?" धका न्ह्यसः तये बहः जुयाच्वंगुलिं टीकां थुगुरूपं वर्णनयाना समर्थन यानातःगु खः; चायेकेबहःगु संस्कारतय्के उपेक्षाभाव तःथें तुं उगु उगु संस्कारतय्त निरीक्षणयाना चायेका सिउगु विपश्यनाय् नं सन्तुलितरूपं उपेक्षाभाव तयाच्वंगु हे जुल । योगीं क्वय्यागु भागय् च्वंगु ज्ञानतय्गु इलय् जुल धायेवं आलम्बन लुयावइकथं नं विशेषं ब्यापार यायेमाः; भावितायाना सिइगु लुयावइकथं नं विशेषं ब्यापार यायेमाः; थुगु संस्काररूपेक्षाज्ञानया इलय् ला भावितायाना सिइकेबहःगु आलम्बन लुयावइकथं नं ब्यापार यायेम्वाः; भावितायाना सिइगु लुयावइकथं नं ब्यापार यायेम्वाः; आलम्बन नं छगुलिंलिउ मेगु आफुखुसिं प्रकट जुयाच्वनीगु जुयाच्वन; लुयावक्वयात भावितायाना सिइकेगु नं विशेषं ब्यापार याये म्वायेक हे भाविता भावितायाना सिया सियावनाच्वनीगु जुयाच्वन; भावितायाना चायेका च्वनेदइगु तःसकं अःपुयाच्वंच्वन । उकिं ब्यापार याये म्वायेक हे भावितायाना चायेके

अःपु धका धयागुयात स्मरणिका छगू दयेका तयागु खः । आः धयावये धुंगु स्वंगू गुण सन्तुलितरूपं उपेक्षाभाव तयेगु लिसे सम्बन्धितगु गुणांगत हे जुल । विशिष्टगु स्वंगू गुण ला स्मरणिका निसें शुरूयाना धायेमाली ।

ताउ तक नं स्थिर जुइगु खः;
ताउ ब्यू लिसे भ्कं जक शूक्ष्म;
मेथाय् आलम्बन चिल्लाय् मदं;
संस्कारू विशिष्ट गुण स्वंगू ॥

४) ताउ तक स्थिर जू

क्वय् क्वय्यागु ज्ञानतय्गु पालय् जुल धायेवं मेमे थासय् चित्त पिहाँ मवंसे आधा घण्टाति एक घण्टाति तकं स्थिर जुयाच्वने अःपु मजू; थुगु संस्कारूपेक्षाज्ञान ला एक घण्टाति तक नं वेग मस्यंकुसे स्थिर जुयाच्वनीगु खः । दुई घण्टा तीन घण्टा आदि तक नं बेग मस्यंकुसे स्थिर जुयाच्वने सः । उकियात “ताउ तक नं स्थिर जुइगु खः;” - धका धयातःगु खः, उकथं ताउतक स्थिर जुयाच्वनीगु पहः थुगु ज्ञान उत्पन्न जुइके नंपिं योगीपिनिगु थःपिनि अनुभव हे जुल । आधार साधक पाली ला **सन्तिट्ठना पञ्ञा** - बांलाक स्थिर जुइगु प्रज्ञा संस्कारूपेक्षा ज्ञान हे खः धका धयातःगु प्रतिसम्भिदामार्ग पालि हे खः । उकी बांलाक स्थिर जुइगु पहःयात विशुद्धिमार्ग महाटीकां **ञाणस्स** = संस्कारूपेक्षा ज्ञानया; **सन्तानवसेन** = क्रमबद्ध भ्वः सन्तानया हिसाबं; **पवत्तिमाह** = उत्पत्ति पहःयात धयातःगु खः - धका वर्णन यानातल खः; ताउ तक्क स्थिर जूसातिनि बांलाक स्थिर जुयाच्वन धका धाये ल्वः जू ।

५) ताउ ब्यूलिसे भ्कं जक शूक्ष्म

न्यागूगु गुण विशेष ला **सुप्पग्गे पिट्ठं वट्टियमानं विय** = हासाय् चाले याइगु छुचुं गुलि गुलि समय काल उलि उलि नाइसे च्वनावनीगुथें शूक्ष्म व नाइसे च्वनावनाच्वन धयातःगु विशुद्धिमार्ग लिसे पायूछि हे जू; संस्कारूपेक्षाज्ञान शुरू शुरूइ उत्पन्न जूसेंनिसें मेमेगु क्वय्क्वय्च्वंगु ज्ञानत स्वया शूक्ष्म जू; अथे नं शुरू शुरूइ उत्पन्न जुइबलेसिकं गुलि गुलि समय ताताःहाक जुल उलि उलि हे भ्कं भ्कं शूक्ष्म शूक्ष्म जुयावइगु खः; व नं योगीपिनिगु प्रत्यक्ष दर्शनद्वारा हे स्पष्ट जुइगु जुयाच्वन । उकिं “ताउ ब्यूलिसे भ्कं जक शूक्ष्म जुइगु जुयाच्वन” धका स्मरणिकाय् धयातःगु जुल ।

६) मेथाय् आलम्बन चिल्लाय् मदं

अन्तिमगु गुण विशेष ला - मेथाय् आलम्बन चिल्लाय् मदं । क्वय्क्वय्यागु ज्ञानतय्गु पालय् जूसा चित्त मेगू आरम्मणय् चिलाय् दनाच्वनी । थुगु ज्ञानतय्गु पक्षय् ला चित्त मेमेगु आलम्बनतय्पाखे चिलाय् दनावनीगु ला द हे मदु ला धयाथें जुयाच्वन । अलग्गगु आलम्बनत जक मखु; भाविता यायेबहःगु आलम्बनतपाखे तकं फइलय् याये मजियाच्वने यः । भङ्गज्ञान आदितय् पालय् म्ह छम्हंयागु स्पर्शतय्त फइलेयाना भावितायाना चायेका च्वंच्वं छसिंकथं म्ह छम्हं फइलय् जुया सिया सिया वनाच्वनीगु खः; थुगु ज्ञानया पालय् ला उकथं फइले याये मज्यूसे भावितायाना चायेकावं च्वनागु भतिचा चिकिधंगु आलम्बनय् जक भावितायाना सिया सिया च्वनेयः । उपमा म्ह छम्हं फिजेयाना भावितायाना चायेका च्वंच्वं भावितायाना चायेका च्वनागु फुले जुइगु सुके जुइगु फेतुना च्वनेगु थिया च्वनीगु थुपिं प्यंगुली जक छसिकथं सिया सिया उत्पन्न जुयाच्वने यः । उपिं प्यंगू मध्यय् नं फेतुनाच्वना धयागु शरीर तनावना स्वंगू जक ल्यनाच्वनेयः; इपिं स्वंगू मध्यय् नं फुले जुयाच्वनीगु सुके जुयाच्वनीगु लुया मवःसे हे थियाच्वंगु मात्र जक लुया वयाच्वने यः; उगु थियाच्वंगु नं तना वना स्यूगु चित्त छगू मात्र जक सियाच्वन सियाच्वन धका भावितायाना चायेका च्वनेमाले यः । उजोगु अवस्थाय् थःत विशेषं दिलचस्पी दुगु आलम्बनत ज्याखँतय्त निरीक्षणयाना स्वत धायेवं नं उपिं पिनेच्वंगु आलम्बनतय्के ताउ ताउ तक च्वना मच्वं; भवितायाना चायेकाच्वंगु अनुसारं भावितायाना सिया भावितायाना सिया जक उत्पन्न जुयाच्वने यः । उकिं मेथाय् आलम्बन चिल्लाय् मदं - धका स्मरणिकाय् धयातःगु जुल । आधार साधकप्रमाण ला - **पतिलीयति** = कय्कुना वनीगु जुयाच्वन; **पतिकुटति** = चिला वनीगु जुयाच्वन; **न सम्पसारीयति** = फैले याःसानं चिल्लाय् दना मवं - धयागु विशुद्धिमार्ग हे खः । उगु स्मरणिकायात हानं दोहरेयाना धायेमाली ।

ताउ तक नं स्थिर जुइगु खः;
ताउ ब्यू लिसे भ्कं जक शूक्ष्म;
मेथाय् आलम्बन चिल्लाय् मदं;
संस्कारू विशिष्ट गुण स्वंगू ।

आः धया वये धुंगु ला संस्कारूपेक्षाज्ञानया गुणाङ्ग खुगू हे खः, थुगु ज्ञान उत्पन्न जुइके नंम्ह ब्यक्ति जुल धाःसा थुगु गुणाङ्ग खुगूयात स्वयं थःम्हं दर्शन दुगुकथं स्पष्ट रूपं सिइके दु; उकथं विशेषता दुगु प्रज्ञाज्ञानयात ध्वःदुइके मनंनि खः धयागु जूसा संस्कारूपेक्षाज्ञानय् मथ्यंनि खनि धका स्वयं थःम्हं निर्णय यायेगु खः ।

ब्युत्थानगामिनीविपश्यना उत्पत्ति पहः

उगु गुणाङ्ग खुगुलिं परिपूर्णगु संस्कारूपेक्षाज्ञान तिब्र तीक्ष्ण परिपूर्ण जुयावइगु अवस्थाय् अतिकं द्रूतगति दया विशिष्टगु ज्ञानत लुयावइगु खः; बेगं ब्वां वयाच्वंगुथें नं भाःपिया च्वनेमाले यः; उकथं विशिष्टगु ज्ञानयात ला ब्युत्थानगामिनीविपश्यना धका धाइगु खः । **वुट्ठान** - धयागु दनेगु यानाच्वन धयागु अर्थ दयाच्वन; छगू मखु छगू थासं दना वयाच्वनीगुथें जाःगु खः; विपश्यनाज्ञान नं थिया सिइगु, बिचाः याना सिइगु, अनुभव याइगु ताइगु खनिगु आदि छगु क्षण दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुइगु नामरूप धारय् जक भावितायाना सिइका भावितायाना सिइका उत्पन्न जुयावये धुंकूगु खः; भाविता याक्व याक्व पतिकं उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु नामरूप धारय् जक कुतुं कुतुं वनाच्वनीगु खः; व **पवत्त** धाइगु नामरूप धारय् जक कुतुं कुतुं वनाच्वंगु पहः हे खः; उकथं नामरूप धारय् जक पतन पतन जुयावना च्वंच्वं आर्यमार्गज्ञान उत्पन्न जुयावइगु अवस्थाय् ला उत्पत्ति विनाश जुइगु नामरूप अन्त व निरोध जुइगु स्वभावय् दुने पतन जू वनीगु खः; व नामरूप धारं दना निर्वाण आलम्बनय् थ्यंक वंगु हे जुल; उकथं नामरूप धारं दना वने सःगु कारणं याना आर्यमार्गयात **वुट्ठान** धका धाःगु खः; नकतिनि धया वयागु विशेषं चलाखगु द्रूतगति दुगु विपश्यना अन्त जुया वनेवं **वुट्ठान** धयागु थुगु आर्यमार्ग निर्वाणयात साक्षात्कारयाना उत्पन्न जुइगु हे जुल; अथे जुया विशिष्टगु विपश्यना **वुट्ठान** धयागु आर्यमार्गपाखे वनाच्वंगु स्वभाव लुयावयाच्वननि; उकिं उगु विशिष्टगु विपश्यनायात **वुट्ठानगामिनी** धका धाइगु खः । संस्कार आलम्बनं दनिगु आर्यमार्ग पाखे वनीगु विपश्यना धका धायेत्यंगु खः ।

उगु **वुट्ठानगामिनीविपस्सनां** उगु क्षणय् प्रकट रूपं लुयावइगु चिन्तनयाना स्यूगुयात थजु, थिया सिइगुयात थजु, ताया सिइगुयात थजु, खना सिइगुयात थजु, नया सिइगुयात थजु, नतुना सिइगुयात थजु छगू मखु छगूयात भावितायाना सिया लुयाच्वनीगु खः; भावितायाना सिइगु पहः ला तःसकं द्रुतगतिं विनाश विनाश जुयावनाच्वंगुलिं अनित्य आकार प्रकारद्वारा सिया सिया वनाच्वंगु नं दु । दुःख आकार प्रकार मभिंगु आकार प्रकारद्वारा सिया सियावनाच्वंगु नं दु; अनात्म आकार प्रकार स्वभावधर्म मात्रकथं सिया सिया वनाच्वंगु नं दु कमति नं निको स्वको उत्पन्न जुइगु खः; अप्वः जुया वन धाःसा प्यको न्याको फिको आदि नं उत्पन्न जुइ फु । ग्रन्थयागु व्यवहारं धाये माल धाःसा उगु **वुट्ठानगामिनी** अन्तिम बारय् परिकर्म उपचार अनुलोम

धयागु भावितायाना सिइगु जवन स्वको अन्त जुयावनिबले नामरूप संस्कार निरोध शान्त शून्य जुइगु निर्वाण आलम्बनपाखे भ्कुकेजुया आलम्बन याइगु विशिष्टगु कामकुशल जवन छको उत्पन्न जुइगु खः; उगु जवनया अनन्तरय् आर्यमार्ग उत्पन्न जुया वया नामरूप संस्कार निरोध शान्त व शून्य जुयाच्वंगु निर्वाण आलम्बनय् दुने दुब्वांवना थ्यंकवनीगु खः; उगु मार्गजवनया अनन्तरय् फल जुयाच्वंगु आर्य फलजवन निको स्वको उत्पन्न जुइगु खः; आलम्बन याइगु पहः ला आर्यमार्गलिसे उत्तें हे जुयाच्वन; उगु रूपं आर्यमार्ग फल उत्पन्न जुयावनीबले पृथग्जन व्यक्ति श्रोतापन्न जुयावनीगु खः । श्रोतापन्नं सकृदागामि; सकृदागामिं अनागामि; अनागामिं अरहन्त जुयावनीगु हे खः ।

उकथं जुइगुलिं निर्वाण आलम्बनपाखे क्वछुना आलम्बन याइगु कामकुशल जवनयात **गोत्रभू** - धका धाइगु खः; पृथग्जनभाव आदि मूल गोत्रयात त्वःपुना हाचांगाया वनीगु जवनचित्त धका धायेत्यंगु हे खः; उकिं प्रतिसम्भिदामार्गय् –

उप्पादा = उत्पन्न जुइगु पाखें; **वा** = उत्पन्न जुइगु दुगु संस्कारआलम्बनं; **वुट्ठहित्वा** = दना; **अनुप्पादं** = उत्पन्न जुइगु मदुगु निर्वाण आलम्बनपाखे; **पक्खन्दतीति** = दुब्वां वनेसःगु कारणं; **गोत्रभू** = गोत्रभू धाइगु खः । **पवत्ता** = दिपा मदयेक उत्पन्न जुयाच्वंगु नामरूप धार आलम्बनं; **वुट्ठहित्वा** = दना; **अप्पवत्तं** = नामरूप धार मदुगु निर्वाण आलम्बनय्; **पक्खन्दतीति** = दुब्वां वनेसःगु कारणं; **गोत्रभु** = गोत्रभू धाइगु आदिरूपं क्यनातःगु दु ।

व निर्वाण आलम्बनय् गोत्रभूचित्त दुब्वां वंगु चित्त हे खः । आर्यमार्ग नं उगु गोत्रभूचित्त क्वछुना दुब्वां वंगु क्षेत्र निर्वाण आलम्बनय् दुने पतन जुया थ्यंकवंगु हे जुल । उकथं पतन जुया थ्यंकवंगु पहःयात मिलिन्द प्रश्न (पौल्याः २९७) ली थुकथं क्यनातःगु दु ।

निर्वाण साक्षात्कार याःगु पहः (मिलिन्द प्रश्न)

तस्स तं चित्तं अपरापरं मनसि करोतो पवत्तं समतिक्कमित्वा अप्पवत्तं ओक्कमति, अप्पवत्तमनुप्पत्तो महाराज सम्मापटिपन्नो निब्बानं सच्छिकरोतीति वुच्चति ।

अपरापरं = छगू भावितां मेगु भाविता त नं तं; **मनसि करोतो** = हृदयंगमयाना भावितायायां सियाच्वंम्ह; **तस्स** = उम्ह योगीया; **तं चित्तं** = भावितायायां सियाच्वंगु उगु चित्त (**अपरापरं मनसि करोतो** = छगू भावितां

मेगु भाविता त नं तं हृदयंगमयाना भावितायायां सियाच्वनीगु अवस्था;) **पवत्तं समतिक्कमित्वा** = अटुटरूपं उत्पन्न जुयाच्वंगु नामरूप धारयात पुलाःवना; **अप्पवत्तं** = अटुटरूपं उत्पन्न जुयाच्वंगु नामरूप धारया प्यदना निरोध व शान्त जुइगु स्वभावपाखे; **ओक्कमति** = घुसे जुया दुत्यूंवनीगु जुयाच्वन ।

योगीं मूलंनिसें थिया सिइगु चिन्तनयाना सिइगु ताइगु खनिगु आदि दिपा मदयेक उत्पन्न जुयाच्वनीगु नामरूपतय्‌त छगू भाविताें मेगु भाविता त नं तं अटुटरूपं भावितायायां सियाच्वनेमाः; भावितायाना सिइकुं सिइकुं फुइ मफूगु अन्त जुइ मफूगु नामरूप उत्पत्ति विनाशत मुक्कंयात ध्वःदुइका सिइका च्वनेमाः; उकथं फुइ मफूगु अन्त जुइ मफूगु नामरूपतय्‌त अनित्य, दुःख, अनात्म आकार प्रकारतद्वारा भावितायाना सिइका च्वंच्वं (परिकर्म, उपचार, अनुलोम धयागु) अन्तिम भावितायाना सिइगुया अनन्तरय्‌ उगु उगु सिइकेमाःगुत नं भावितायाना स्यूगु चित्त नं प्यदना निरोध शान्त जुइगु स्वभावय्‌ दुने आकाभ्फाकां क्वछुना पतन जुया थ्यंकवनीगु खः; उकथं जुयाच्वनीगुलिं क्वछुइगु धयागु गोत्रभूचित्त हे खः; कुतुंवना थ्यंकवनाच्वंगु आर्यमार्ग फलद्वारा निर्वाणयात साक्षात्कारयाना वंगु हे जुल ।

उकिं -

महाराज; = मिलिन्द महाराज; **सम्मापटिपन्नो** = विधिमार्ग सही जुइक आचरण यानावःगु भावितायाना सिइकावःगु जुया; **अप्पवत्तमनुप्पत्तो** = नामरूप धारया प्यदना निरोध व शान्त जुइगु स्वभावय्‌ दुने जुकःवंम्ह योगीयात; **निब्बानं सच्छिकरोतीति** = निर्वाणयात साक्षात्कार यानाच्वन धका; **वुच्चति** = धायेमाःगु जुयाच्वन ।

व ग्रन्थत अनुसार **वुट्ठानगामिनीविप्पस्सना** व मार्गफल उत्पत्ति प्रकृया हे खः । योगीपिनि अनुभवलिसे पाय्‌छि जू । पाय्‌छि जूगु पहः ला - योगीं प्रायःयाना थिया सिइगु निसें शुरूयाना चिन्तनयाना सिइगु ताइगु सिइगु आदि उपादानस्कन्ध न्यागूयात अटुटरूपं भावितायाना सिइकुं सिइकुं वयाच्वनेमाः; न्ह्योनेयागु भागय्‌ धयावये धुंगु अनुसार भङ्गज्ञानद्वारा द्रुतगतिं विनाश विनाश जुयावंगु नामरूपतय्‌त दिपाः मदयेक ध्वःदुइका सिइकुं सिइकुं वनाच्वनेमाःगु जुया भयानक धका भाःपिया दोष खंका उद्विग्न जुइका वये धुंकल । परित्याग यायेमास्तिवःगुजुया परित्याग याये फइकथं स्वाक्कंतुं भावितायाना चायेका उद्‌योगयाना संस्कारतय्‌त उत्तेंग्यंक सि जक सिइगु सिजक सिइगु रूपं भावितायाना सियाच्वनीगु संस्कारूपेक्षाज्ञानय्‌ थ्यंकवइगु

खः; उगु संस्कारूपेक्षाज्ञान परिपक्व व प्रबल जुयावइगु अवस्थाय् विशेषरूपं चलाख चलाख जुया स्पष्ट जुइगु **वुट्ठानगामिनी** अनुलोमज्ञानत उत्पन्न जुया वया भावितायाना सिइके बहःगु भावितायाना स्यूगु संस्कार दक्वं शून्य व निरोध अले शान्त जुइगु स्वभावय् दुने कुतुंवना थ्यंकवनीगु खः । व आर्यमार्ग फलज्ञानद्वारा निर्वाणपाखे साक्षात्कार यानावंगु हे जुल; उकथं साक्षात्कारयाना वनेवं पृथग्जनभावं श्रोतापन्न जुयावनीगु खः; मूल रूपं श्रोतापन्न धायेवं नं सकृदागामि जुयावनीगु खः; सकृदागामि धायेवं नं अनागामि जुयावनीगु खः; अनागामि धायेवं ला अरहन्त जुयावनीगु हे जुल । उकथं जुयावनीगु पहःयात थुगु अनात्मलक्षण सूत्रय् –

उद्विग्नज्ञान उत्पन्न जुइधुंका आर्यमार्ग फलज्ञान उत्पत्ति प्रक्रिया

निब्बिन्दं विरज्जति, विरागा विमुच्चति ।

निब्बिन्दं - निब्बिन्दन्तो = उद्विग्न जुल धाःसा; **विरज्जति** = आशक्ति मदयेका आर्यमार्ग उत्पन्न जुइगु खः । **विरागा** = आशक्ति मदयेका आर्यमार्ग उत्पन्न जुइगु कारणं ; **विमुच्चति** = आश्रव क्लेशतय्पाखें विमुक्त जुयावनीगु जुल ।

योगीयाके सम्मसनज्ञानं भङ्गज्ञान तक अनित्य, दुःख, अनात्म आकार प्रकारतद्वारा भावितायाना खनीगु पहः सिइगु पहःयात भगवान बुद्धं "**एवं पस्सं** = थुकथं खन धायेवं" - धयागु निगू शब्दद्वारा आज्ञा जुयाबिज्यात । अनं ल्यू भयज्ञानं संस्कारूपेक्षा अनुलोमज्ञान तक उत्पत्ति जुइगु पहःयात - "**निब्बिन्दति** = उद्विग्न जुइगु जुयाच्वन;" धका आज्ञा जुयाबिज्यात । अनं लिपा मार्गफलज्ञान उत्पत्ति पहःयात "**निब्बिन्दं विरज्जति, विरागा विमुच्चति** = उद्विग्न जुल धायेवं आशक्ति मदइगु खः; आशक्ति मदइगु कारणं विमुक्त जुइगु खः" धका आज्ञा जुयाबिज्यात; पतिचाहाकः हे खः; योगीयाके उत्पत्ति जुइगु पहःलिसे थ्याक्क पायूछि हे जुयाच्वन ।

पायूछि जुयाच्वंगु पहःला; संस्कारूपेक्षाज्ञान शक्तिशाली जुयाच्वनीगु अवस्थाय् विशिष्टगु प्रज्ञाज्ञानत द्रूतगतिं उत्पन्न जुयावल धायेवं थःगु नामरूपतय्त परित्याग याये फइगुकथं उद्विग्न जुइगु शक्तिशाली मजुयाच्वनतिनिम्ह योगीयाके "छु जुयावनीतिनिथें सिइजकं सिनावनीतिनिगु ला" आदि धका चिन्ता जुइगु चित्त उत्पन्न जुया वयेयः; उकथं चिन्ता जुइगु चित्त उत्पन्न जुल धायेवं चायेकिगु ज्ञान छ्वासुया वना कुतुं वनीगु जुयाच्वन । उद्विग्न जुइगु शक्तिशाली जुयाच्वन धायेवं ला उकथं चिन्ता जुइगु

चित्त उत्पन्न मजूसे ठिक्क जुइक भावितायाना सिया सिया वना छ्रसिकथं लिनावनीगु जुयाच्वन; उगु अवस्थाय् आशक्त जुइगु प्यपुनिगु मदुसे नामरूप संस्कार शून्य जुया निरोध व शान्त जुइगु स्वभावय् दुने कुतुंवना थ्यंकवनीगु हे जुयाच्वन; उकथं कुतुंवना थ्यंकवन धायेवं अलग्ग जुया शान्त जुइ ल्वःगु क्लेश आश्रव धर्मतय्पाखें विमुक्त जुयावनीगु हे जुल ।

प्यपुने पापुने मदुसे श्रोतापत्तिमार्गद्वारा निरोध व शान्त अवस्थाय् कुतुंवना थ्यंकवन धाःसा दृष्टिआश्रवपाखें नं विमुक्त जुयावनीगु जुल; विचिकिच्छा सम्प्रयुक्त पक्षयागु अविदया आश्रवपाखें नं विमुक्त जुयावनीगु जुल; अपाय पतन जुइके फइकथं क्वह्यंगु कोडागु कामाश्रव आदिपाखें नं मुक्त जुयावनीगु खः; व श्रोतापत्ति मार्गया फल जुयाच्वंगु श्रोतापत्ति फल अनुसार मुक्त जुयावंगु पहः हे खः ।

सकृदागामि मार्गद्वारा निरोध व शान्त अवस्थाय् थ्यंकवनीगु इलय् कोडागु कामराग आदि आश्रव क्लेशतपाखें मुक्त जुयावनीगु खः । अनागामि मार्गद्वारा निरोध व शान्त अवस्थाय् थ्यंकवनीगु इलय् शूक्ष्मगु कामरागसहित समान स्थिति दयाच्वंगु अविद्याश्रवपाखें मुक्त जुयावनीगु खः । अरहत्त मार्गद्वारा निरोध व शान्त अवस्थाय् थ्यंकवनीगु इलय् आश्रव क्लेश धाक्वपाखें ल्यंः पुल्यं मदयेक मुक्त जुयावनीगु खः । उकथं मुक्त जुयावनाच्वंगु "**विरागा** = नामरूप स्कन्धतय्प्रति प्यपुनेगु मदयाच्वंगु कारणं; **वा** = प्यपुनेगु मदया नामरूप निरोध अवस्थाय् थ्यंक वनाच्वंगु कारणं; **विमुच्चति** = मार्गया प्रतिफल जुयाच्वंगु फल अनुसार मुक्त जुया वनाच्वंगु खः" धका धयातःगुलिसे उत्तें जुयाच्वन । उकथं मुक्त जुयावनाच्वंगु पहःयात लिकथं फःपुइका निरीक्षणयाना स्वय्बले मुक्त जूगु पहःयात स्पष्टरूपं सिइके दु । उकथं निरीक्षणयाना स्यूगु पहःयात नं थुगु अनात्मलक्षणसूत्रय् अन्तिम वचनकथं थुकथं कनातया बिज्यात ।

अरहन्तयाके प्रत्यवेक्षण ज्ञान उत्पत्ति पहः

विमुत्तस्मिं विमुत्तमिति ञाणं होति "खीणा जाति, वुसितं ब्रह्मचरियं, कतं करणीयं, नापरं इत्थत्ताया"ति पजानाति ।

विमुत्तस्मिं = मुक्त जुइबले; **विमुत्तमिति** = क्लेशं चित्त मुक्त जुयावन धका निरक्षिणयाना; **ञाणं होति** = प्रज्ञाज्ञान उत्पन्न जुइगु जुल । **खीणा जाति** = न्हूगु भव उत्पन्न जुइगु फुइधुकंल; **वुसितं ब्रह्मचरियं** = भाविताद्वारा सिइकि धयागु उत्तम आचरणयात आचरणयाये धुंगु जुल ; **कतं करणियं** = सिइके योग्यगु धाक्व सिइकथं यायेमाःगु कृत्ययात याये धुंकल । **इत्थत्ताय** =

थुगु कृत्यया नितिं; **अपरं** = मेगु यायेमाःगु नं; **नं** = मदये धुकल; इति = थुकथं निरीक्षणयाना; **पजानाति** = सिइगु जुल ।

थ्व अरहन्त पुद्गलया निरीक्षण याइगु प्रत्यवेक्षण हे खः । उकी न्हूगु भव उत्पन्न जुइगु फुइ धुंकल धका स्यूगु छु कारणंलय् धाःसा - नामरूप स्कन्धतय्त नित्यया रूपय् सुख व बांलागुया रूपय् आत्मजीव प्राणजीव रूपय् द्वंक सीक बिचाः द्वंका न्ह्याइपु ताया आशक्त जुया च्वंतल्ले न्हूगु भव बार बार तँ तँ उत्पन्न जुयाच्वनीगु खः; उकथं द्वंक सिइगु बिचाः द्वनीगु विल्कुल रहित जुयाच्वन धायेवं न्ह्याइपु ताइगु आशक्त जुइगु नं विल्कुल तनावनीगु खः; उगु द्वंक सिइगु बिचाः द्वनीगु सहित न्ह्याइपु ताइगु आशक्त जुइगु विल्कुल रहित जुयावंगुयात सिइके दइगु जुया न्हूगु भव उत्पन्न जुइगु फुइ धुंकल धका सिया खना निर्णय याःगु हे खः; व हटे याये धुंकूगु फुइ धुंकूगु क्लेशयात निरीक्षण याइगु स्वभाव हे खः ।

ब्रह्मचरिय = उत्तमगु आचरण धयागु ला शील समाधि प्रज्ञा हे खः; उगु उत्तमगु आचरण शील मुक्कं संरक्षण व संयमयाना च्वने मात्र नं सिद्ध मजू; मुक्कं ध्यान समाधि नं सिद्ध मजू; उत्पन्न जुक्व नामरूपतय्त भावितायाना अरहत्व मार्ग थ्यंक थ्यंकः वंसातिनि सिद्ध जुइगु खः; उकिं भावितायाना सिइगु धयागु उत्तम आचरणयात आचरण याये धुंकूगु जुइगु जुल धका प्रधान जुयाच्वंगु भावितायाना सिइगुयात स्वरूप उल्लेखयाना क्यना वयागु खः ।

करणीय = याये माःगु कृत्य धयागु प्यंगू सत्ययात परिपूर्णरूपं सिइगुकथं आचरण यायेगु हे खः; व नं अरहन्तमार्ग थ्यंक भावितायाना सिइगुयाना याये माःगु कृत्य सिद्ध जुइगु हे खः ।

क्वय्यागु स्वंगू मार्गद्वारा निरोध व शान्त जुइगुयात थःथःम्हं ध्वः दुइगु रूपं सिया खना अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभाव जुयाच्वंगु दुःख सत्ययात सिइगु जुइ धुंसानं द्वंक चायेकेगु द्वंक सिइगु संज्ञा विपर्यास व चित्त विपर्यास छुं छुं ल्यना वं च्वनतिनि; उकथं गुलि गलि द्वंक चायेकेगु द्वंक सिइगु दयावं च्वनतिनिगु जुया सुख जुयाच्वन बांलानाच्वन आदि धका भाःपिया यइपु न्ह्याइपु तायेकिगु तृष्णा नं दया हे च्वनतिनि; उगु तृष्णा समुदययात हटे यायेगु ज्या क्वमचानि; उकिं अनागामि समेतं न्हूगु भव उत्पन्न जुइकाच्वने मालाच्वनतिनि । अरहत्वमार्गय् थ्यनिबले अनित्य दुःख अनात्म स्वभाव जुयाच्वंगु दुःखसत्ययात पूपूवंक क्वःक्वःजीक सियावने धुंकीगु जुयावनीगु खः; अथे जुया चायेकीगु

द्वनीगु सिइकिगु द्वनीगु विपर्यासत नं दक्व दिक्वं मदया वनीगु जुयाच्वन। उगु विपर्यासत दक्वं मदयावने धुंकूगु जुया यइपु न्ह्याइपु ताइगु तृष्णासमुदय नं उत्पन्न जुइफइगु अवसर मदुसे बिल्कुल अलग जुयावनीगु खः। उकिं प्यंगू सत्य सिइकेगु कृत्य यायेगु नं विल्कुल पूर्ण जुया पूवना वनीगु खः; उकथं परिपूर्ण जुइगु पहःयात लक्ष तया थुगु कृत्यया निंतिं मेमेगु यायेमाःगु मदये धुंकल धका निरीक्षण याइगु हे जुयाच्वन।

आः धयावये धुंगु अरहन्तयागु निरीक्षण पहः प्रत्यवेक्षणया दुने मार्गफल निर्वाण क्लेशतय्‌त अलग तप्यंक निरीक्षण पहः ला दुमथ्या; अथे नं उगु मार्गफल निर्वाण चीका छ्वये धुंकूगु क्लेशतय्‌त निरीक्षण याये धुंका स्वाकंतुं निरीक्षण याइगु पहःत हे खः धका भाःपिया ग्रहण यायेमाः। उत्तमगु आचरणयात आचरण याये धुन; याये माःगु धाक्व याये सिधये धुंकल धका निरीक्षण याइगु प्रक्रियात ला मार्गफल निर्वाणतय्‌त निरीक्षण याये धुंका स्वाकंतुं निरीक्षण याइगु पहःत हे जुल; न्हूगु भव उत्पन्न जुइगु फुइ धुंकल धका निरीक्षण याइगु हटे याये धुंगु मदये धुंकूगु क्लेशयात निरीक्षण याये धुंकातिनि स्वाकं निरीक्षण याइगु हे जुल। श्रोतापन्न सकृदागामि अनागामिपिंके उत्पन्न जुइगु प्रत्यवेक्षण विषययात ला शीलवन्त सुत्तन्त उपदेश सफु (२४३-आदि) लय् क्यनातये धुंगु दु।

आः आर्यमार्ग फलज्ञान प्रत्यवेक्षनाज्ञान उत्पत्ति पहःयात क्यनीगु पालि व अर्थ दोहरे याना ब्वना क्यने।

निगमन बुद्धवचन

निब्बिन्दं विरज्जति, विरागा विमुच्चति, विमुत्तस्मिं विमुत्तमिति ञाणं होति "खीणा जाति, वुसितं ब्रह्मचरियं, कतं करणीयं, नापरं इत्थत्ताया"ति पजानाति।

निब्बिन्दं - निब्बिन्दन्तो = रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, चित्तविज्ञानतय्‌प्रति न्ह्याइपु मता उद्विग्न जुल धाःसा; **विरज्जति** = थुपिं नामरूपतय्‌प्रति आशक्त जुइगु मदया आर्यमार्ग उत्पन्न जुइगु जुल। **विरागा** = आशक्ति मदया आर्यमार्ग उत्पन्न जुइगुया कारणं; **विमुच्चति** = आश्रव क्लेशपाखें विमुक्त जुयावनीगु जुल। **विमुत्तस्मिं** = विमुत्त जुया वनेवं; **विमुत्तमीति** = क्लेशं चित्त विमुक्त जुयावने धुंकल धका निरीक्षणयाना; **ञाणं होति** = प्रज्ञाज्ञान उत्पन्न जुयावइगु जुयाच्वन; **खीणा जाति** = न्हूगु भव उत्पन्न जुइगु फुइ धुंकल; **वुसितं ब्रह्मचरियं** = भावितायाना सिइगु धयागु उत्तमगु आचरणयात आचरण

याये धुंगु जुल; **कतं करणीयं** = सिइके बहः धाक्वयात सिइकथं यायेमाःगु ज्या याये धुन; **इत्थत्ताय** = थुगु कृत्यया निंतिं; **अपरं** = मेगु यायेमाःगु; **न** = मदये धुंकल; **इति** = थुकथं निरीक्षणयाना; **पजानाति** = सिइगु जुयाच्वन ।

उकीयात मुकं थःगु भाषं बांलाक भाय् हिल धाःसा थुकथं जुइगु खः ।

निगमन वचनया भाय्‌हिला

उद्विग्न जुल धायेवं आशक्ति मदया आर्यमार्ग उत्पन्न जुइगु जुयाच्वन; आशक्ति मदया आर्यमार्ग उत्पन्न जुयावःगु कारणं (आश्रव क्लेशतपाखें) विमुक्त जुयावनीगु जुयाच्वन; विमुक्त जुइवं चित्त विमुक्त जुल धका निरीक्षणज्ञान उत्पन्न जुइगु जुयाच्वन; (निरीक्षण याइगु पहः ला) न्हूगु भव उत्पन्न जुइगु फुइधुंकल; उत्तमगु आचरणयात आचरण याये सिधये धुंकल; यायेमाःगु ज्यायात याये सिधये धुंकल; थुगु ज्याया निंतिं मेगु यायेमाःगु मदये धुंकल धका निरीक्षणयाना सिया खना निर्णय याइगु जुयाच्वन । उकियात लिना धायेमाली ।

उद्विग्न जुइवं आशक्तिमदया ..... मदये धुंकल धका निरीक्षणयाना सिया खना निर्णय याइगु जुयाच्वन ।

व स्वयं भगवान् बुद्धं देशना यानाबिज्याःगु अनात्मलक्षणसूत्र देशनाया अन्तिम निगमन वचन हे खः । अनं लिपा संगायन आरुढ यानाबिज्याःपिं आयुष्मान स्थविरपिसं थुकथं निष्कर्श पिकया बिज्याःगु जुल ।

संगायन आरूढ निष्कर्ष

इदमवोच भगवा, अत्तमना पञ्चवग्गिया भिक्खू भगवतो भासितं अभिनन्दुं ।

इमस्मिं च पन वेय्याकरणस्मिं भञ्ञमाने पञ्चवग्गियानं भिक्खूनं अनुपादाय आसवेहि चित्तानि विमुच्चिंसूति ।

इदं (**रूपं भिक्खवे अनत्ता** - धयागु वचनं निसें शुरूयाना **नापरं इत्थतायाति पजानाति** - तक) थुगु अनात्मलक्षणसूत्रयात; **भगवा** = भगवान् बुद्धं; **अवोच** = पञ्चवर्गीय भिक्षुपिं अरहन्त जुइया निंतिं व्यक्त यायेगुकथं देशना यानाबिज्याःगु जुल । **पञ्चवग्गीया भिक्खू** = पंचवर्गीय भिक्षुपिसं; **अत्तमना** = प्रमुदित हर्षित चित्त दुपिं जुया; **भगवतो भासितं** = भगवान् बुद्धं देशनायाना बिज्याःगु उपदेश वचनयात ; **अभिनन्दुं** = लय्‌ताया सन्तोष जुइका

चित्त बुझे जुया साधु धया सहर्षपूर्वकं स्वीकारयाना कयाबिज्याःगु जुल ।

च पन = विशेषं लुमंका तये बहःगु ला; **इमस्मिं वेय्याकरणस्मिं** = थुगु अनात्मलक्षणसूत्रयात; **भञ्ञमाने** = कना बिज्यानाच्वंगु इलय्; (**वा** = नकितिनि कनाबिज्याये सिधःगु शुरूयागु इलय्); **पञ्चवग्गीयानं** = पञ्चवर्गीय भिक्षुपिनि; **चित्तानि** = चित्तत; **अनुपादाय** = छुं छगूयात तकं आशक्त मजूसे; **आसवेहि** = आश्रवधर्मतपाखें; **विमुच्चिंसु** = विमुक्त जुयाबिज्याःगु जुल । **इति** = थनंतु निगमन पूवंक क्वचाःगु जुल ।

साधु ! साधु !! साधु !!!

टिप्पणी : आसवेहि = पदयात कर्ताया अर्थ कया **विमुच्चिंसु** = पदयात नं कर्मवाच्य धका काये धुंका "**चित्तानि** = चित्ततय्त; **आसवेहि** = आश्रवधर्मतय्सं; **अनुपादाय** = आशक्त जुया मच्वंसे; **विमुच्चिंसु** = त्वःतेमाःगु जुइ धुंकल" धका वर्णन यानातःगु विषयय् नं दनि । तर उगु अर्थ भगवान् बुद्धया मनसाय, संगायन आरुढ यानाबिज्याःपिं आयुष्मान स्थविरपिनिगु मनसाय लिसे पायुछि जुइथें मताः; कारण छु धाःसा अरहन्त आयुष्मानपिनि चित्त आश्रव धर्मतय्स त्वःताः ब्यूगु जुया जक विमुक्त जुइ दुगु खः - धका अरहत्त्वफलचित्तया शिक्षा गुण (अस्तित्व) कुतुं वनीगु सम्भावना दुगु कारणं व; आश्रवधर्मत आशक्त जुइसःगु व्यवहार लिसे स्वापु मदु; ज्वया वना उत्पत्ति बृद्धि जुइसःगु जुयाच्वन धयागु अर्थ व्यवहारलिसे जक स्वापु दयाच्वंगु कारणं; यदि आशक्त मजूसे त्वःता बीमाःगु जुयाच्वन - धयागु अर्थयात धायेत्यंगु जूसा **आसवेहि** - धका मधाःसे **उपादानेहि** - धका जक धाये बहः जुयाच्वंगु कारणं जुयाच्वन ।

(पालि प्रज्ञाविद्पिनि निंतिं बिचाः यायेत जुयाच्वन ।)

पञ्चवर्गीय भिक्षुपिं न्याम्हमध्यय् आयुष्मान कौण्डञ्ञ स्थविर आषाढ पुन्हीया बहःनिसियागु प्रथमयामय् धर्मचक्रसूत्र उपदेशयात न्यने दुबलेनिसें हे श्रोतापन्न जुयाबिज्यात; उगु इलंनिसें शुरूयाना धर्मयात स्वाकं हृदयंगमयाना उद्‌योगयाना बिज्यात हे जुइमाः; अथे नं अरहत्त्व मार्गफलयात ला थुगु अनात्मलक्षणसूत्र उपदेश न्यने मखंनितिनिबले मथ्यंनि; आयुष्मान वप्प स्थविर आषाढ कृष्णपक्ष पारु खुनु श्रोतापन्न जुयाबिज्यात ; आयुष्मान भद्दिय आयुष्मान महानाम आयुष्मान अस्सजि स्थविरपिं आषाढ कृष्णपक्षया द्वितीया तृतीया चौथी दिं खुनु क्रमबद्धरूपं श्रोतापन्न जुयाबिज्याःगु जुल । न्याम्हं उगु इलय् श्रोतापन्न मुकंतिनि । वस्पोल पञ्चवर्गीय भिक्षुपिं न्याम्हं थुगु अनात्मलक्षणसूत्र उपदेशयात न्यनावंच्वंच्वं पञ्चस्कन्धयात - **ने तं मम, नेसो**

हमस्मि, न मेसो अत्ता) थ्व जिगु मखु; जि मखु; जिगु आत्म मखु अनित्य, दुःख, अनात्म हे खः धका हृदयंगमयाना भाविताद्वारा खंकेधुंका च्वय्यागु मार्गफल स्वतंयात क्रमशः थाहाँवना अरहन्त जुयाबिज्यात; धर्मचक्र सूत्रया निगमनय् प्रतिसम्भिदामार्ग अर्थकथां वर्णन यानातःगु तथ्य अनुसार धायेगु खःसा अनात्मलक्षणसूत्र उपदेशयात नकतिनि नकतिनि न्यने दुगु इलय् हृदयंगमयाना भाविताद्वारा खंके धुंका अरहन्त जुयाबिज्यात धका धायेमालीगु जुल ।

व अबलेयागु साल सम्बत् अनुसार महासम्बत् १०३ - दँबले हे खः; आः थ्यंक वयाच्वंगु बर्मेलि सम्बत् १३२५ - दँ निसें अखःकथं ल्याःचाः यात धाःसा पुलावने धुंकूगु २५५२ - दँबले खः; उगु दँया आषाढ कृष्ण पञ्चमी खुनु थुगु अनात्मलक्षणसूत्र उपदेशयात देशनायाना बिज्याये धुंगु इलय् मनुष्य लोकय् भगवान बुद्ध सहित अरहन्त आयुष्मानपिं खुम्ह प्रादुर्भाव जुया बिज्याःगु जुल; अबले वाराणसी नगरया लिक्क मृगदावन अरण्य प्रदेशय् भगवान् बुद्धं थुगु अनात्मलक्षणसूत्र उपदेशयात देशनायाना बिज्यानाच्वंगु पहः, पञ्चवर्गीय भिक्षुपिं न्याम्हसिनं उगु सूत्र उपदेशयात गौरवपूर्वक न्यने धुंका आश्रवक्षय जुया अरहन्त जुयाबिज्याःगु पहःयात चित्तं अनुमानयाना आलम्बनयाना स्वत धाःसा अतिकं हे श्रद्धातये बहः जुयाच्वन; उकियात आः आलम्बन याना श्रद्धा पिज्वयेके निंतिं लिना धयायंके माली –

अरहन्त आयुष्मान खुम्हसित अभिवादन पूजन यायेगु

वने धुंकूगु २५५२ - दँया आषाढ कृष्णपक्ष पञ्चमी खुनु अनात्मलक्षण सूत्र उपदेश पञ्चवर्गीय भिक्षुपिन्त भगवान् बुद्धं देशना यानाबिज्याःगु जुल; उगु धर्मयात श्रवणयासे हृदयंगमयाना भाविताद्वारा सिइका काये दुगु जुया पञ्चवर्गीय भिक्षुपिं न्याम्हं आश्रवक्षय जुया अरहन्त जुयाबिज्याःगु जुल उगु इलय् क्लेश क्षय जुइ धुंकूपिं धात्थेंपिं अरहन्त जुयाबिज्याये धुंकूपिं तथागत अरहन्त सम्यक् सम्बुद्ध सहित पञ्चवर्गीय न्याम्ह धयापिं बुद्धशासनया शुरू शुरूइयापिं आयुष्मान अरहन्तपिं खुम्हसित भन्ते, जिमिसं श्रद्धापूर्वक यः तायेका ल्हात ज्वःजलपा पूजा व अभिवादन यानाच्वनागु जुल भगवन् !

अनात्मलक्षणसूत्र उपदेशयात देशनायाना वयाच्वनागु भिंनिगू उपोसथ भिंनिक्वः दये धुंकल; कनेमाःगु विषयत नं सम्पन्न जुइ गाये धुंकल । उकिं आः थुगु अनात्मलक्षणसूत्रयात इतिश्रीयाना उपदेश क्वचायेकेनु ।

इतिश्री उपदेश अन्तयागु प्रार्थना

थुगु अनात्मलक्षणसूत्रयात गौरवपूर्वक न्यना लुमंका च्वनेदुगु धर्मश्रवण कुशल कर्म चेतनातय्गु शक्ति सामर्थ्य आनुभावया कारणं आः धर्मश्रोता परिषद समूह सत्पुरुषपिसं थुगु उपदेशय् देशनायाना निर्देशन बियातःगु अनुसार खनिगु क्षण ताइगु क्षण आदिलय् प्रकट जुयाच्वंगु रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार र चित्तविज्ञान - धयागु न्यागू स्कन्धतय्त - **नेतं मम; नेसो हमस्मिं; न मेसो अत्ता**) = थ्व जिगु मखु; जि मखु; जिगु आत्म मखु धका व छगू क्षण हे दिपाः मदयेक उत्पत्ति विनाश जुयाच्वंगु कारणं अनित्य, दुःख, अनात्म धका नं स्वयं थःगु ज्ञानद्वारा सत्य तथ्य अनुरूप सिइके खंके फइकथं भावितायाना चायेका उद्योग यायेफुपिं जुया मार्गज्ञान फलज्ञानद्वारा निर्वाणयात द्रूतगतिं थ्यंका साक्षात्कार यायेफयेके माल ।

साधु ! साधु !! साधु !!!

अनात्मलक्षणसूत्र महानउपदेश च्यागूगु काण्ड क्वचाल ॥

अनात्मलक्षणसूत्र महान उपदेश थनं हे दक्वदिक्वं पूवंगु जुल ॥

Date : 2016/4/21

बैशाख १० गते २०७३